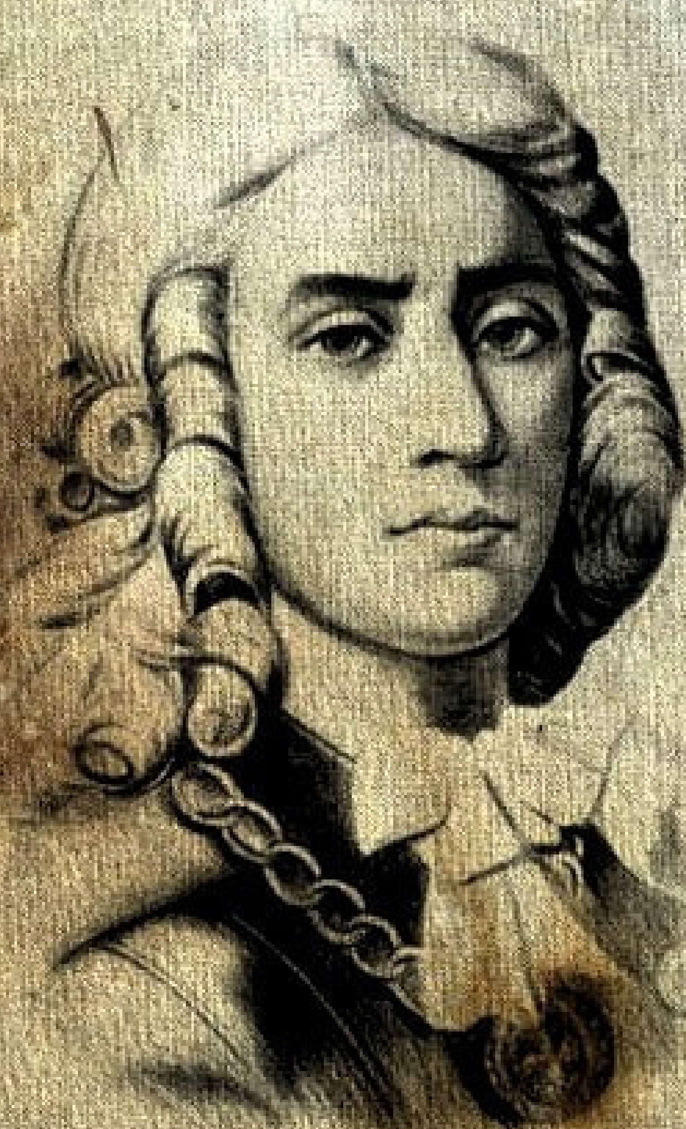
Dimitrie Cantemir

Istoria Ieroglifică

DIMITRIE CANTEMIR

Istoria ieroglifică

1705

în doaăsprădzece părți împărțită, așijderea cu 760 de sentenții frumos împodobită, la începătură cu scară a numerelor dezvălitoare.

Iară la sfârșit cu a numerelor streine tâlcuitoare,

Alcătuită de Dimitriu Cantemir

Izvoditoriul cititorului, sănătate

Precum de toată probozirea vrednic să fiu, o, iubitule, foarte bine cunosc (că osteninţa cheltuită nu să jeleşte, fără numai când în urmă vreun folos cumva nu aduce); de vreme ce acea aievea ale lucrurilor pre aceasta vreme trecute istorie, precum ieste a să şirui şi după cursul vremilor, careaşi la locul său a să alcătui mai pre lesne mi-ar fi fost, cu care chip mai mult a te îndulci şi de ştiinţa lor mai de saţiu a te îndestuli ai fi putut. Şi aşe, nici truda mea până într-atâta în deşert fără mulţămită şi fără folos ar fi rămas. Ce întâi sfârşirea undelemnului şi piierderea vremii mele bucuros mărturisesc. Apoi giudecătoriu asuprelelor mele şi drept sămăluitoriu să fii te poftesc. Că câteva şi nu iuşoare pricini sint carile spre ieroglifica aceasta istorie condeiul a-mi slobodzi tare m-au asuprit. Întâi: că cu pomenirea istorii*i* nu mai mult a streinelor decât a hireşelor case fapte să dezvălesc. Alor noastre de proaste a le huli (adevărul să mărturisim), frageda fire nu-mi priimeşte. De bune a le lăuda şi după pofta adevărului, precum sint lumii a le obşti, ascunsul inimii şi stidirea ne pedepseşte. Ale streinilor (carii mai cu toţii încă între vii sint) cele de laudă vrednice vrednicii, macar că cu dânsele condeiul a-mi împodobi foarte priimitoriu aş fi fost, însă alalte, carile din calea laudei abătute sint, numere, nevoinţe şi fapte, aşe de tot dezvălite în mijlocul theatrului cititorilor a le scoate şi faptele într-ascuns lucrate fără nici o siială în faţă a le lovi, nici cinsteş, nici de folos a fi am putut giudeca. A doa: că istoriia aceasta nu a vreunor ţări */oatholioch/* ce a unor case numai şi */merio/* ieste. De care lucru, pentru asupreala mai sus pomenită, pre fietecare chip supt numele a vreuniia din pasiri sau a vreunuia din dobitoace a supune, şi firea chipului cu firea dihaniii ca să-şi răducă tare am nevoit. A triia şi cea mai cu deadins pricină ieste că nu atâta cursul istoriii în minte mi-au fost, pre cât spre deprinderea ritoricească nevoindu-mă, la simcea groasă ca aceasta, *pre* prea aspră piatră, multă şi îndelungată ascuţitură să-i fie trebuit am socotit. Din carea une sentenţii (putea-le-am dzice cuvinte alese), carile (de ochiul zavistiii supt scutul umilinţii aciuându-mă) din tâmpa priietinului tău pricepere născându-să şi prin osteninţa a câtăva vreme dobândindu-să, prin voroavă îndelungată a le sămăna şi la loc cu cuviinţă după voroavă a le alătura am silit, pre carile prin parenthesii (...) încuiate şi pre margine câte cu doaă puncturi roşii însămnate le vii videa. Deci stâlpul voroavei neamestecat a ţinea de vii

pofti, după obiceiul parenthesii, din mijloc țircălamul carile sentenția cuprinde, cu ochii râdicând, cursul istorii*i* necurmat și stâlpul voroavii nefărâmat vii afla.

Pentru acestea dară, iubitule, întâi o iertăciune dăruindu-mi, încă pentru una să mă rog rămâne, pre carea (de vreme ce brudiii noastre limbi cunoscătoriu ești) de la tine pre lesne a o dobândi curând nedejduiesc. Căci în une hotare loghicești sau filosofești a limbi streine, elinești, dzic, și lătinești cuvinte și numere, cii și colea, după asupreala voroavii aruncate vii afla, carile înțelegerii discursului nostru nu puțină întunecare pot să aducă. Ce după a ta voioasă snmpaqian pre acestea cu osăbită scară, după numărul fețelor însămnată, pre cât mai chiar a le descoperi s-au putut, după înțelegerea limbii noastre a ți le tâlcui mi-au căutat. Deci fietecare cuvânt strein și neînțeles, oriunde înainte ți-ar ieși, după rândul azbuchelor și după numărul fețelor, la scară îl cearcă, că așe pofta să ți să plinească nedejduiesc.

Așijderea în minte să-ți fie, te rog, că, ca moimâța omului, așe eu urmele lui Iliodor, scriitoriului *Istoriii ethiopicești*, călcând, mijlocul istoriii la început și începutul la mijloc, iară sfârșitul scaunul său păzindu-și, pre cât slăbiciunea mea au putut, pre picioare mijlocul și capul să stea am făcut . Către aceasta, macar că tot trupul istorii*i* unul și nedespărțit ieste, însă în doaăsprădzece părți a-l împărți am socotit, precum pentru mai lesne alcătuirea scării, așe pentru mai pre iușor pecetluirea istoriii în ceara pomenirii alegând.

Acestea dară de la mine, orcum și cât de proaste ar fi, cu */thirroz/* înainte ți să pun. Iară de la tine, ce din bună vrerea ț-ar izvorî, într-îmbe părțile învoind și priimind, să*nă*tate și toate cele sufletului și trupului folositoare îți poftesc.

Iarăși către cititoriu

Vii ști, iubitule, că nu pentru cei carii într-aceste pomenite limbi pedepsiți sint scara acii am supus, ce, pentru ca de împrumutarea cuvintelor streine cei mai nedeprinși lovind, vreare-aș ca așe a le înțălege și în dialectul strein să să deprindză. Că așe unul după altul nepărăsit urmând, spre cele mai adânci învățături, prin hirișă limba a noastră a purcede a să

îndrăzni, cu putinţă ar fi, precum toate alalte limbi de la cea elinească întâi îndămănându-să, cu deprinderea îndelungă şi a limbii sale supţiiere şi a cuvintelor însămnare ş-au agonisit. Aşe cât, ce va să dzică; */hypotheais/* înţelege latinul, leahul, italul şi alţii, *hypothesis,* macar că cuvântul acesta singur a elinii numai ar fi. Într-acesta chip, spre alalte învăţături grele, trebuitoare numere şi cuvinte, dându-te, a le moldoveni sau a le români sileşte, în moldovenie elinizeşte şi în elinie moldoveniseşte.

Însă cu atâta îndestulit să nu fii, foarte bine cunoscând pre Dumnădzău a toate darurile deplin dăruitoriul, amândoi noi a-l ruga rămâne ca toată învăţătura loghicăi pre limba noastră în curând să videm, carea învoind Puternicul, în curând de la noi o nedejduieşte.

Scara a numerelor și cuvintelor streine tâlcuitoare

A

avocat
(lăt.) Cela ce trage pentru altul pâra cu plată.

agona
(el.) Lupta carea face trupul cu sufletul în ceasul morții.

acouthos
(el.) Și așe urmadză, în urmă, mai apoi.

activitas
(lăt.) Făcătoriia, lucrarea lucrului.

alaiu
(turc.) Petrecanie, tocmală de oaste, șicuire.

alofilii
(el.) Cei de alt neam, streinii.

ananheon
(el.) Atâta de treabă, cât fără dânsul a fi nu poate.

anatomic
(el.) Cela ce știe meșterșugul mădularelor trupului, despicătoriu de stârvuri.

anthrax
(el.) Piatră scumpă roșie, rubin mare, carvuncul.

anagnostis
(el.) Cela ce, citind, alții ascultă.

anonim
(el.) Cela ce, izvodind ceva, numele nu i să știe, fără nume.

antepathia
(el.) Împoncișere, nepriimirea firii, ura și urăciunea din fire.

antifarmac
(el.) Leac împotriva otrăvii.

antidot
(el.) Leac împotriva boalei ce să dă.

apothecariu
(el.) Cela ce șede la prăvălie, și, mai cu deadins, cela ce vinde ierbi, doftorie.

apofasisticos
(el.) Ales, de istov, cuvânt carile într-alt chip nu să mai poate întoarce.
atheofovia
(el.) Nefrica dumnădzăiască.
apelpisia
(el.) Deznedejduirea, scăparea a toată nedejdea.
aplos
(el.) Chiar, de-a dreptul, prost, curat.
aporia
(el.) Întrebare cu prepus, carea poftește dezlegare.
apofthegma
(el.) Cuvânt, voroavă aleasă, filosofască.
alhimista
(arăp.) Cela ce silește a face din aramă aur, cela ce știe a preface formele materiii.
argument
(lăt.) Dovadă, cuvânt, voroavă doveditoare.
armistiție
(lăt.) Vreme pusă, în carea, de războiu său de pace, solii și mijlocitorii să aleagă.
aromate
(el.) Toate sămințele, ierbile și unsorile frumos mirositoare.
articule
(lăt.) Încheietura osului și a voroavii capete.
arete
(lăt.) Un fel de bolovani cu carii, bătând, zidiurile cetăților sfărâmă.
anevsplahnos
(el.) Nemilostiv, carile nu știe a să milostivi.
Asia
(el.) A patra parte a lumii, carea ține părțile răzsăritului.
astrolav
(el.) Cinie de aramă sau de lemn în carile drumul stelelor să arată.
atomistii
(el.) Filosofii carii sint din ceata epicurilor și dzic că toate în lume sint tâmplătoare.
atomuri

(el.) Lucrul carele într-alt chip sau parte nu să mai poate despărți, despica, tăia; netăiat.

afthadia
(el.) Obrăznicie, îndrăzneala fără socoteală, nebunească.

aftocrator
(el.) Singur țiitoriu, carile la stăpânire altă soție nu are.

axioma
(el.) Dzisă filosofască carea în loc de canon, de pravilă să ține.

atheist
(lăt.) și (el.) Fără Dumnădzău, om carile vreunui dumnădzău nu să închină.

Afroditis
(el.) Steaoa carea întâi să arată de cu sară, steaoa ciobanului; boadza dragostelor, a curviii.

afrodisău
(el.) Cela ce îmblă după curvie, muierareț.

ahortatos
(el.) Nesăturat, nesățios, lacom peste măsură.

anomalia
(el.) Îndrăptnicie, lucru, cuvânt carile merge împotrivă.

apsifisia
(el.) Nebăgarea în samă, ținerea în nemică.

austru
(el.) Vântul despre amiadzădzi, Notos.

B

barbara
(lăt.) Ieste o formă de siloghismuri, carile să face din toate protasele adeveritoare și părtnicești.

blagoutrobnii
(slov.) Milos, milostiv, duios.

boala hronică
(el.) Boala carea ține cu ani, cum ieste oftica, dropica și alalte.

V

vase priimitoare
(mold.) Stomahul, rindza, mațele și toate măruntăile în carile întră bucatele.
vasuri
(el.) Temelie pre carea să pune stâlpul.
vatologhie
(el.) Chip poeticesc, când aceleași cuvinte cu întoarsă orânduială le poftorește.

G

galactea
(el.) Drumul carile să vede pe ceriu.
gheneralis
(lăt.) De neam, cel mai de frunte; cel ce cuprinde chipurile supt sine.
gheomandia
(el.) Vrajă, când vrăjesc pe crăpăturile pământului.
gnomon
(el.) Ceasornic de soare, umbra soarelui carea arată ceasurile.

D

diathesis
(el.) Orânduiala firii, năstav, abaterea firii, în ce să pune firea.
dialectic
(el.) Cela ce știe a să întreba după canoanele loghicăi.
dialog
(el.) Voroavă carea ieste tocmită cu întrebare și răspundere.
dimocratie
(el.) Stăpânire în carea cap ales nu ieste, ce toată țara poate întra la sfat.
disidemonie
(el.) |ărămonii și aflările omenești în loc de dumnăzăiești cinstite.
discolii
(el.) Nevoi, lucruri aspre, grele, de neputut.
dihonie

(el.) Neunirea sfatului, împărechere.
duhul vinului
(mold.) Vinars, vin prefăcut.

E

evghenie
(el.) Neam bun, nemișie, de bună naștere.
erdemon
(el.) Demon bun, înger, bunăvoia dumnădzăiască.
evlavie
(el.) Cinste cu stidire, rușinarea de chip.
Evropa
(el.) Una din părțile pământului, cea mai mică, despre apus.
evsevie
(el.) Bună credință în Dumnădzău, pravoslavie.
Ethna
(el.) Numele unui munte în Sichiliia, carile, din sine aprindzindu-să, arde.
eclipsis
(el.) Întunecarea soarelui sau a lunii.
ek ton hrismon
(el.) Cel ce ieste din tainele hrismurilor, prorociilor.
eleghii
(el.) Un fel de stihuri amestecate.
Elada
(el.) Țara Elinească, Grețiia, despre Evropa.
energhie
(el.) Putința a face, făcătorie, lucrare.
enthimema
(el.) Siloghism ritoricesc.
exighisis
(el.) Tâlcuire, tălmăcire, dezvălirea voroavii ascunse.
experienția
(lăt.) Dovadă, ispită carea să face cu lucrul, cu simțirea.
exțentrum
(lăt.) Loc carile ieste dinafară de mijloc.

epifonema
(el.) Cuvânt carile de câteva ori în gura mare să strigă.
epithimia
(el.) Pofta, vrerea a avea ce nu are.
epiorchie
(el.) Călcarea giurământului.
epitrop
(el.) Namestnic, cela ce în ceva locul altuia ține.
epihirima
(el.) Ori de ce să apucă cineva a face, începeri.
erese
(el.) Stricarea legii; cel ce deșchide învățătură minciunoasă.
ermafroditis
(el.) Cel ce ieste și bărbat și femeie sau îmblă în pofta a doaă părți.
etimologhia
(el.) Tâlcuirea a hireșului nume.

Z

zizanie
(el.) Neghină, sământă sălbatecă în cea bună.
Zefs
(el.) Bodzul carile să crede a fi părintele tuturor bodzilor. Planeta a dzilei gioi, de neamul său dzic să fie fost din ostrovul Critului.
zilotipie
(el.) Temerea iubovnicului cătră ibovnică și împotrivă.

I

izgnanie
(slov.) Izgonire cu de-a sila, trimetere în streinătate.
ithica
(el.) Învățătură carea tocmește obiceile oamenilor, cetăților.
idea
(el.) Chipul a fietecui lucru, pre carile mintea plăzmuindu-l, ca cum ieste îl înformuiește.

idol
(el.) Chip de bodz în piatră săpat sau în metal vărsat.
ielcovan
(turc.) Gonitoriu de vânt să cheamă, un fel de pasiri carile nepărăsit în sus și în gios pe mare zboară.
ieroglifia
(el.) Chipuri de pasiri, de dobitoace și de alte jigănii și lighioi cu carile vechii în loc de slove să slujiia.
interiecție
(lăt.) La gramatică, una din cele opt părți a cuvântului.
iroas
(el.) Cela ce, după multe și vestite vitejii, capul pentru moșie ș-au pus.
ironic
(el.) Cuvânt cu carele lăudăm pe cel de hulă și hulim pe cel de lăudat în șagă.
isimeria.
(el.) Ceasul în carile dzua cu noaptea sint de-a tocma.

C

cabala
(evr.) Învățătură disidemonească cu carea evreii Sfânta Scriptură după voie tâlcuiesc.
cacodemon
(el.) Demon rău, îngerul Satanii; urgie dumnădzăiască.
catholichi
(el.) A tot, peste tot, sobornic, a toată lumea.
capituluri
(lăt.) Zacele, condeie, capete.
categorii
(el.) Sint dzece forme supt carile Aristotel toate ființele lucrurilor cuprinde.
catalog
(el.) Izvod, catastih, însămnarea numerelor după orânduială.
cataracte
(el.) Praguri în apă, pre carile apa să răstoarnă, sau zăstalniță la mori.
chentru

(el.) Ținta, punctul carile este tocma în mijlocul lucrului rătund.
colachie
(el.) Lingușitură, voroavă după plăcere.
comedie
(el.) Figuri, voroave carile scornesc râsul și închipuiesc istoriile adevărate.
comitis
(el.) Stea cu coadă. Stea să naște și piiere.
condiții
(lăt.) Aședzământuri, legături, tocmele de pace.
corespondenții
(lăt.) Unul cu altul pre taină răspunsuri a avea. Blende.
cfartana
(lăt.) Frigurile a patra dzi.
cfidditas
(lăt.) Ceința, singură ființa lucrului, ceia ce ieste.

L

lavirinth
(el.) Temniță supt un munte în ostrovul Critului săpată cu acela meșterșug ca ori pre cine slobod într-însa să nu mai poată ieși.
lacherda
(el.) Un fel de pește în mare.
laringa
(el.) Gâtul, gâtlejul, gâtlanul.
lembic
(el.) Căldare cu carea scot rachiu sau apă de flori.
lemarghia
(el.) Lăcomiia la mâncare, lăcomiia pântecelui.
liră
(el.) Alăută.
Liviia
(el.) Țara pe marginea Nilului, păn'la ocheanul despre amiadzădzi.

M

mateologhia
(el.) Voroavă în deșert, buiguire, cuvânt fără socoteală.
materie
(lăt.) Orice supt formă s-ar supune, precum materia lumănării ieste ceara, săul.
megalopsihia
(el.) Mărimea sufletului, neînspăimare.
Mediterană
(lăt), Marea de la Stâlpii lui Iraclis până la Elispont.
melanholie
(el.) Boală de voia rea, pătimirea întristării, fiierea neagră.
melodie
(el.) Cântare alcătuită, dulce, frumos tocmită.
merichi
(el.) Părtnicească, partnică, de parte.
Mesopotamia
(el.) Țara carea între Tigris și între Evfrath apele să cuprinde, Vavilonul.
metalon
(el.) Orice materie vârtoasă iese din pământ, precum ieste aurul, argintul, arama, custoriul.
metamorfosis
(el.) Schimbarea feții, preobrajenie, schimosire.
meteris
(turc.) Șanț, hendec, groapă în carea să aciuadză oamenii la războiu, la cetate.
metafizic
(el.) Cela ce are știința a celor peste fire.
metafizica
(el.) Învățătura carea arată lucruri mai sus de fire.
mihanii
(el.) Cinii cu carile să slujesc la vremea războiului, meșterșuguri pentru luarea cetății.
mehlem
(arăp.) Unsoare cu carea să slujesc țirulicii la rane.
mehenghiu
(arăp.) Piatră pe carea ispitesc aurul, argintul de bun.

modul
(lăt.) Chipul, mijlocul, leacul lucrului greu.
monomahia
(el.) Bataia, războiul numai a doi, poidinoc.
Monocheroleo-pardalis
(el.) Inorog — leu — pardos, din trii numere într-un nume alcătuite.
monarhie
(el.) Stăpânire carea singură stăpânește, precum ieste a Turcului, a Neamțului, a Moscului.
Musele
(el.) Șepte surori, carile să dzic boadzele cântării și a dăscăli să fie.

N

navarh
(el.) Mai-marele corăbiii, reis.
nafaca
(turc.) Obroc, mirtic, carele să dă în toate dzilele.
nedierisit
(el.) Nedespărțit, lucru carile într-altă parte nu să poate abate.
neisțelit
(slov.) Netămăduit, nevindecat, lucru crile nu poate avea leac.
necromandia
(el.) Vrajea carea să face asupra trupurilor moarte; la toate limbile în loc de păcat să ține.

O

onirocrit
(el.) Izbânditoriu de vise.
omofil
(el.) Tot de un neam, de o săminție, tot de un fel.
orizon
(el.) Zarea pământului, marginile ceriului, unde să pare că să împreună cu pământul.
omonie

(el.) împreunarea, unirea sfatului, învoința inimilor.

ohendra, ehidna

(el.) Viperă, năpârcă, neam de șerpe prea veninat, carea crăpând îi ies puii prin pântece.

P

padzerh

(agem.) Un fel de piatră carea în șerpe și în inima cerbului rar iese.

palat

(el.) Curte domnească, împărătească.

palestra

(el.) Armă de războiu, arc cu zemberec, carile ca sinețul de la obraz să sloboade.

palinodie

(el.) Cântarea, cuvântul carile de multe ori același să poftorește.

paradigma

(el.) Pildă, asămănare a cuvântului, arătare prin chipurile știute.

paradosis

(el.) Învățătura nescrisă, din gură în gură lăsată, ce învață fiiul de la părinte.

parahorisis

(el.) Lepădare, întoarcerea feții de cătră cineva, ales dumnădzăiască.

paremie

(el.) Ciumilitură, cuvânt alta tâlcuind, dzicătoare.

parisie

(el.) De față, înainte a tot norodul, la ivală.

parigorie

(el.) Mângâiere, leacul întristării.

parola

(ital.) Cuvânt, cuvânt dat, stătătoriu, neîntors.

perigrapsi

(el.) A șirui, a scrie, a însămna lucrul precum ieste.

period

(el.) Drumul carile, întorcându-să, iarăși de unde au ieșit să întoarce, încungiurare, împregiurare.

peristasis

(el.) Stare împrejur, orice pe lângă altul să ține.

Pithianul

(el.) De la Pithii, din locul unde era vrajea lui Apolon.

Pithii

(el.) Un loc în carile vestit era Apolon cu vrajea.

pilula

(lăt.) Pirulă, gogoașă, bubușlie, carea dau doftorii de înghit pentru leacul.

piramide

(el.) Mormânturile împăraților Eghiptului, cu mari cheltuiele, ca carile nu să mai pot face.

platan

(el.) Un fel de copaciu carile să face prea mare și trăiește prea mult, să samănă cu paltinul.

planeta

(el.) Stea rătăcită, carea îmblă împotriva altora.

pleonexie

(el.) Poftă, lăcomie spre averea tuturor.

polipichilie

(el.) Pestriciune, lucrul carile are multe fețe, flori.

politie

(el.) Tot nărodul cetății, târgul, cetatea; fruntea, boierimea oamenilor.

pompa

(lăt.) Petrecanie, alaiu, tocmala, slava, șicuirea oștii împărățiii.

porii

(el.) Găurici prin piielea omului, prin carile ies sudorile.

porfiră

(el.) Un fel de marmure scumpă, vărgată în tot feliul de flori, și o haină mohorâtă, carea numai împărații purta.

praxis

(el.) Facere după învățătură, urmarea lucrului.

poslanie

(slov.) Carte trimisă, scrisoare, răvaș.

prezenție

(lăt.) Starea de față, aflarea denainte, denainte la obraz.

prezentuiește

(lăt.) Arată, de față îl scoate, înainte îl pune.

pretenție

(lăt.) Întinderea înainte, lucrul carile arată socoteala sfârșitului mai denainte.

privat

(lăt.) Deosăbit, înstreinat, chip carile nu ieste dintre dânșii.

privileghii

(lăt.) Ispisoacele, uricele, lăgăturile, aședzământurile mai-marilor.

provlima

(el.) Întrebare, cuvânt carile, înainte puindu-să, cere răspuns și dezlegare.

proimion

(el.) Predoslovie, capul voroavii, în carile tot chipul cazaniii să arată.

provideț

(lăt. și slov.) Cela ce cu înțălepciunea lucrurile, până a nu fi, cum vor cădea cu mintea le află.

prodrom

(el.) Povață, înainte-mărgătoriu.

prothimie

(el.) Voia inimii, liubov, nevoința din suflet.

probă

(lăt.) Ispită, dovadă, căutare, lucru adeverit.

prognostic

(el.) Cunoștință înainte, gâcitoare, gâcire.

profesui

(lăt.) A da învățătură, a mărturisi ce slăvește, a propovedui.

procathedrie

(el.) Șederea mai sus, scaunul cel mai de sus, capul mesii.

polos arctic

(el.) Stea carea nu să clătește, fusul, carile de la noi să vede.

polos antarctic

(el.) Stea neclătită, împotriva cești ce să vede de la noi.

provatolicoelefas

(el.) Oaie-lup-fil, nume din trii numere alcătuit.

pronie

(el.) Mai denainte cunoștința dumnădzăiască, orânduiala vecinică.

propozit

(lăt.) Cuvântul pre carile înainte îl punem, pentru ca mai pre urmă să-l dovedim, lucrul de carile ne apucăm.

protasis

(el.) Înainte punere, din trii să face un siloghizm dialecticesc.

publică

(lăt.) Politie, sfatul a toată cetatea, boierimea.

R

referendar

(lăt.) Purtătoriu de răspunsurile împărăteşti. Boieriia carea duce şi aduce răspunsurile. Talhâsciu.

reţeta

(ital.) Izvodzel de leacuri, carile trimăt doftorii la spiţeri, să facă leacul asupra boalei.

ritor

(el.) Cela ce ştie meşterşugul a vorovi bine; bun de gură.

romfea

(el.) Sabie dintr-îmbe părţile ascuţită; paloş lat şi drept.

S

savoane

(el.) Pândzele în carile învălesc trupurile morţilor.

salamandra

(el.) Un fel de jiganie, pentru carea băsnuiesc poeticii că lăcuieşte în foc.

sam

(arăp.) Un fel de vânt otrăvit, carile, lovind pe om, îndată să face cenuşă şi hainele-i putredzesc.

samsun

(arăp.) Coteiu mare şi foarte vârtos, carile pe urs biruieşte.

senator

(lăt.) Sfetnic, boier de sfat, boier mare.

senteţie

(lăt.) Sfatul cel mai de pre urmă. Cuvânt carile într-alt chip nu să mai poate muta, ales.

sicofandie

(el.) Clevetă, clevetuire, trecerea cu cuvântul.

scandal

(el.) Scandală, bântuire, supărarea, împiedecarea voii.

schithii

(el.) Tot neamul tătărăsc, tătărâmea.

schipticesc

(el.) Cuvânt carile pururea supt prepus rămâne; era filosofi schipticii, carii în toate prepus avea.

schiptr

(el.) Bețișor scurticel, carile obiciuiți sint împărații în mână a-l ținea.

solichismos

(el.) Cuvânt carile nu ieste după canoanele gramaticăi.

stemă

(el.) Coronă, cunună, port împărătesc de cap.

stihie

(el.) Începătura lucrului de materie unii dzic să fie patru, alții trii, alții mai multe, alții numa una.

strofi

(el.) Voroavă șuvăită, în multe părți întorcătoare, și înșelătură.

sofisma

(el.) Știință înșelătoare, știință minciunoasă în locul a ceii adevărate vândută.

sfigmos

(el.) Vână moale carea pururea să bate, de pre a căriia clătire aședzimântul firii să cunoaște.

sferă

(el.) Glonț, chipul din toate părțile rătund, precum ieste pământul, ceriul.

shizma

(el.) Rumptură, scăderea credințăi în pravoslavie

shimate

(el.) Chipuri, fețe, arătările obrazului.

siloghismos

(el.) Socoteală adevărată, carea la dialectici din trii protase să face.

simptomatic

(el.) Din tâmplare, din cădere, carile nu din tocmala înainte mărgătoare s-au făcut.

sinod

(el.) Sobor, adunarea a multe capete, sfatul de obște.

simperasma

(el.) Încheierea voroavei, trecerea din necunoștință la cunoștință.

simbathia

(el.) Învoința firilor; împreună pătimire.

sinonim

(el.) Tiz, fârtat, a cărora ființa neamului alta, iară numele unul.

simfonie

(el.) Tot un glas, tocmirea la cuvânt, la glas.

sinhorisis

(el.) Iertare, slobodzenie, darea voii.

sistatichi

(el.) Aședzătoare, întăritoare, stăruitoare.

sistima

(el.) Aședzătură, stăruitură, stare.

sirina

(el.) Fată de mare, carile dzic că cu cântecul adoarme pe călători.

siurmea

(el.) Un fel de piatră vânătă, cu carea văpsăsc genele.

T

talant

(el.) Ieste măsura carea trage 6.000 de dramuri. Talantul mare trage 80 de mine, iară mina, 100 dramuri.

temperament

(lăt.) Aședzământul, stâmpărarea firii, întregimea sănătății.

tiranie

(el.) Stăpânire asupritoare, vrăjmășie, silă.

titul

(el.) Cinstea numelui, nume vestit, tituluș.

topicesc

(el.) De loc, de moșie, de tară, de pământ.

traghelaf
(el.) Capră-cerb, adecă, dobitoc carile nu să află.
tragodic
(el.) Cântec, verș de jele, hăolitură, bocet.
tractate
(lăt.) Tragere, zbaterea cuvintelor, ales de pace
trigon
(el.) Chipul, figura în trii colțuri, în trii unghiuri.
tripos
(el.) Cu trii picioare. Scaun în trii picioare.
tropuri
(el.) Chipuri, mijloace, lesniri, împodobiri ritoricești,
tropicesc
(el.) Cela ce să ține cu sau de tropuri.
tropic
(el.) Să cheamă dunga ceriului din carea soarele să întoarce, veri la suit, veri la coborât, Racul, Capricornul.

F

fantazie
(el.) Părere, închipuirea minții.
figură
(lăt.) Chip, formă, schizmirea trupului.
filaftie
(el.) Trufie, dragostea, iubirea sa.
filoprosopie
(el.) Fățărnicie, căutarea voii pe strâmbătate.
fizic
(el.) Cela ce știe știința firii.
fiziognomie
(el.) Știința firii de pre chipul obrazului și a tot trupului.
fâșchie
(turc.) Gunoiu, balegă de cal, baligă.
filohrisos
(el.) Iubitoriu de aur, lacom la avuție.

Th

theatru
(el.) Locul privelii în mijlocul a toată ivala.
theologhicesc
(el.) Lucru carile cu voroava dumnădzăiască să ține; cel ce ieste din theologhie.
theorie
(el.) Privală, știința, viderea, cuprinderea minții.
therapevtis
(el.) Cel ce face după voie; slugă, cel ce aduce altuia odihnă.
thronul
(el.) Scaun de cinste împărătesc, stăpânesc.

H

harmonie
(el.) Cântare dulce, după meșterșug tocmită.
himera
(el.) Dihanie carea în lume nu să află, ciuda nevădzută, neaudzită, afar din ființă.
hirograf
(el.) Scrisoarea a hirișei mâni, zapis cu mâna lui scris.
hiromandie
(el.) Vrajea carea pe crăpăturile și în frânturile mânii să face.
hersonisos
(el.) Ostrov carile cu dosul să ține de uscat, cotitură, scruntariu.
hrismos
(el.) Vrajă, prorocie, descoperirea a tainelor, până a nu fi.

O

oxia, varia și alalte
(el.) Caută pre rândul la gramatică.
organ
(el.) Cinie, măiestrii, lucruri cu carile să fac alte lucruri.

Ț

țircumstanții
(lăt.) Peristases, el. Lucrurile ce stau pre lângă altele.
țirulic
(leș.) Vraciu carile tămăduiește ranele, frânturile.

OE

oeira
(turc.) Un fel de copaciu ca molidvul, cu a căruia surcele săracii în loc de lumânare să slujesc.

Ș

șerbet
(arăp.) Băutura de doftorie și tot ce să bea.

Ia

iasimin
(agem.) Un fel de copăcel, să suie ca vița și face flori albe cu puțin ghiulghiuli amestecate, prea frumos mirositoare.

Ps

psifisi
(el.) A însămna spre cinste, spre suirea stepenii, alegere.

Y

ypervolicești
(el.) Laude peste putința firii, când dzucem: frumos ca soarele, mânios ca focul, înger pemintean.
ypoghei

(el.) Cei ce lăcuiesc pe fața pământului dedesupt și vin talpele noastre la talpele lor.

ypothetică

(el.) Întrebare supusă, carea dzicem; de va fi așe, va fi așe.

ypohimen

(el.) Lucrul ce dzace supt altul, ca cum ieste materia supt formă, lâna supt văpsală.

ypohondriac

(el.) Boala carea smintește fantazia, slăbiciunea părților trupului carile sint pregiur inimă.

ypothesis

(el.) Supunere, lucrul pre carile altele să sprișinesc. Așijderea, ypothesis se înțelege arătarea și materia, carea cele mai de treabă capete supt dânsa strânge. Iar la ritori să înțelege întrebare hotărâtă și sfârșită, pre lângă carea toate mărginile întrebării să învârtejesc.

Partea I

Mai dinainte decât temeliile Vavilonului[1] a să zidi și Semiramis într-însul raiul spândzurat[2] (cel ce din șepte ale lumii minuni unul ieste) a sădi și Evfrathul[3] între ale Asiii ape vestitul prin ulețe-i a-i porni, între crierii Leului[4] și tâmplele Vulturului[5] vivor de chitele și holbură de socotele ca aceasta să scorni. Leul dară de pre pământ (carile mai tare și mai vrăjmașă decât toate jigăniile câte pre fața pământului să află a fi, tuturor științ ieste) și Vulturul din văzduh (carile precum tuturor zburătoarelor împărat ieste, cine-și poate prepune?) în sine și cu sine socotindu-să și pre amănuntul în samă luându-să, după a firii sale simțire așe să cunoscură, precum mai tari, mai iuți și mai putincioasă dihanie decât dânșii alta a fi să nu poată.

Însă singuri cu a sa numai știință și simțire neîndestulându-să, cu a tuturor a altor ale lumii jigănii și pasiri a lor socoteală să adeverească și să întărească vrură, ca precum într-acesta chip să fie către toate dovedind și din gura tuturor mărturisire luând și împărățiia ce-și alesese și socoteala ce în gânduri își pusese în veci nemutată și neschimbată să rămâie.

Aședară, Leul — jiganiile[6] în patru picioare clătitoare, iară Vulturul — pre cele prin aier cu pene și cu aripi zburătoare ca la un sfat îndată le chemară și în clipală le adunară.

Deci denaintea Leului mai aproape acelea jiganii sta, carele sau în colți, sau în unghi, sau într-alta a trupului parte arme de moarte purtătoare poartă, precum ieste Pardosul[7], Ursul[8], Lupul[9], Hulpea[10], Ciacalul[11], Mâța Sălbatecă[12] și altele ca acestea, carile de vărsarea singelui nevinovat să bucură și viața hireșă în moartea streină le stăruiește. Iară înaintea Vulturului mai aproape sta pasirile[13], carile sau în clonț, sau în unghi lance otrăvite, aducătoare de rane netămăduite au, precum ieste Brehnacea[14], Soimul[15], Uleul[16], Cucunozul[17], Coruiul[18], Hârățul[19], Bălăbanul[20], Blendăul[21] și altele asemenea acestora, carile într-o dzi singe de nu vor *văr*sa și moartea nevinovatului de nu vor gusta, a doa dzi perirea sa fără greș o știu. Acestea într-acesta chip fietecarea în partea împăratului său și la

ceata monarhiii[22] sale locul cel mai de frunte și stepăna cea mai denainte ținea. Așe dară era orânduiala dintâi.

Iară orânduiala a doa la Leu o ținea câinii,[23] ogarii,[24] coteii,[25] mâțele de casă, Bursucul,[26] Nevăstuica,[27] Guziul,[28] Șoarecele,[29] și alte chipuri asemenea acestora, carele pre cât sint vânătoare, pre atâta să pot și vâna, și pre cât iele pre altele în primejdiia morții pot duce, pre atâta și nu mai puțin de la alții lor li să poată aduce.[30] Iară de la Vultur, a doa tagmă, cuprindea Corbul,[31] Cioara, Pelicanul, Coțofana, Puhacea, Cucuvaia, Caia și altele lor asemenea, carele mai mult de prada gata cu truda altora agonisită, fie macară și împuțită, decât de proaspătă, cu a lor osteninţă gătită, să bucură.[32]

Iară a triia tagmă și cele mai de gios prapuri (căci acestea în scaune a ședea nu să învrednicesc) le ținea jiganiile și pasirile, carile în sine vreo putere nu au, nici duh vitejesc sau inimos poartă, ce pururea supuse[33] și totdeauna în cumpăna morții dramul vieții li să spândzură (că sufletul supus de țenchiul negrijei departe stă), precum ieste Boul,[34] Oaia, Calul, Capra, Râmătoriul, Iepurile, Cerbul, Căprioara,[35] Lebăda,[36] Dropiia, Gânsca, Rața, Curca, Porumbul, Găina, Turtureaoa și alalte, cineși după neamul și chipul său.

Ce pre acestea nu pentru altă ceva le-au adunat, ce numai pentru ca nu cumva vreuna să dzică că de acea adunare știre n-au avut, nici în ceva pricină să poată pune, ca cum la acea adunare neaflându-să, sfatul cel de pre urmă ce s-ar fi ales n-au înțeles.

Așe cât toate firile de duh purtătoare, carile întru monarhiia acestor doaă stihii să află, precum vruna macar de față n-au fost, să nu să numască, nici din hirograful de obște numele să le lipsască.

Adunarea dară a cestor doaă monarhii și orânduiala a cestor doaă soboare într-acesta chip după ce să orândui și să tocmi, dintr-îmbe părțile cuvânt mare și poruncă tare să făcu, ca olăcari cu cărți în toate părțile și alergători în toate olaturile să să trimață, ca prin toate țările și orașurile crainicii strigând, de această mare a marelor monarhii adunare, tuturor în știre să dea, și cu de-adinsul iscotind, să poată cunoaște de ieste lipsind

vreun chip din vreun feliu din duhurile purtătoare și de nu să află[37] cu toții la această a tuturor adunare și de obște împreunare. Așijderea îngrozături și înfricoșeturi să să dzică porunciia unuia ca aceluia, carile la acel sobor a să obști ar tăgădui sau alt feliu de pricini spre apărare ar scorni și celuia ce cât de puțin în ceva împotrivire ar arăta, plata cu pedeapsa morții și cu prada casii i să punea.

Aședară, cu cuvântul deodată și porunca li să pliniia și precum s-ar dzice cuvântul, deodată cu gândul pretiutinderile și pre la toți sosiia (că vestea aspră tare pătrunde urechile și inima înspăimântată îndată simte sunetul) de vreme ce de alergăturile iuților olăcari și de tropotele picioarelor a neobosiților alergători toată pulberea de pre toată calea, în ceriu să râdica. Toate văile adânci de tari strigări tare să răzsuna, toate a munților înalte vârvuri de iuți chiote și groase huiete în clipă să covârșiia și toți câmpii pustii și necălcați de groznice strigări și de fricoase lăudări să împlea.

Nu era dară, nici să putea afla ureche în văzduh și pre pământ carea, de strașnic sunetul veștii și de groznic cuvântul poruncăi aceștiia, să nu să sfredelească; nu era, nici să afla într-aceste doaă stihii dihanie, carea de vârtutea și puterea învățăturii aceștiia cu mare frică, cu neîncetat tremur și cu nespusă groază să nu să clătească (că cu cât vestea oțărâtă mai de năprasnă vine, cu atâta mai mare tulburare și grijă scornește). De care lucru într-alt chip a fi nu putu, fără numai cu toatele deodată, cu cuvântul, porunca cu fapta plinire și la locul însămnat și sorocul pus să găsiră.

Aședară, a marilor acestora împărați poruncă tot deodată și dându-să și plinindu-să, toate jiganiile uscatului și pasirile văzduhului în pripă să adunară și fietecarea, după chipul și neamul său, la ceata monarhiii sale să alcătuiră. La care adunare cineși în partea împăratului și oblăduitoriului său dându-să, și una de alta deosăbindu-să, lucru ca acesta a fi să tâmplă (că mai totdeauna obiciuit lucru ieste, la adunări mari ca acestea, oarecare amestecături și împoncișituri a să face, și de multe ori pentru mici și în samă nebăgate pricini, cu cât ieste mai mare adunarea, cu atâta mai mare se face și împărechiere).

Deci, precum s-au pomenit, fietecarea cu ceata sa, în partea monarhului să alegea, și una după alaltă la orânduiala sa să alcătuia. Iar mai

pre urmă decât toate, Liliacul[38] urma, carile cu aripile ce zbura și cu slobodzeniia prin aier ce îmbla, spre ceata zburătoarelor, adecă supt stăpânirea Vulturului a fi îl arăta, iară amintrilea într-însul alalte hirișii socotindu-să, în neamul jiganiilor, supt domnia Leului îl da. Care lucru pricina cercetării, apoi și gâncevii între doaă monarhii fu: fietecarea socotind că chip ca acela șie supus a fi s-ar cuvini și de nu s-ar și cuvini, să i să cuvie a sili, i s-ar cuvini (căci lăcomiia slăvii nu bunătatea sau folosul lucrului privește, în carile să slăvește, ce numai pre altul mai gios decât sine a pune socotește, fie macară și fără de folos; încă de multe ori și pagubă de i s-ar aduce, sau necunoscând și nevrând, sau vrând și cunoscând, priimește).

Pentru care lucru, într-îmbe părțile feliu de fel de voroave scornindu-să, cu multe chipuri de cuvinte grețoase urechile amânduror împăraților împlea. Căci fietecarile cu inima spre partea împăratului său trăgând și cu sufletul spre adaogerea monarhiii sale stăruind, lor biruința socotiia și precum așe să fie cu cale, adeveriia. Iară amintrilea de s-ar cumva tâmpla, dzicea că scăderea cinstii (care lucru mai vârtos decât alalte inimile stăpânitorilor împunge) și micșurarea slăvii numelui monarhiii sale a fi și a să face aievea striga (O, oarba jiganiilor poftă, lucrul din potrivă nesocotind, că mintea și socoteala slăvii la aceasta să sprijenește, că ea cearcă pre cela ce nu o cunoaște, vorovește cu cela ce nu o aude, cu acela are a face carile nu au vădzut-o, după acela merge carile de dânsa fuge, pre acela cinstește carile puțin în samă o bagă, pre acela ce nu o poftește îl poftește, celuia ce nu o va înainte îi iese, și celui necunoscut pre samă să dă. Iară hirișiia slăvii cea mai cu de-adins ieste ca să părăsască pre cel ce o cinstește, și cu acela să rămâie carile o necinstește).

Amândoi, dară; împărații nu puțin fură clătiți de împotrivă cuvinte ca acestea și fietecarile în valurile chitelelor ni în sus, ni în gios sălta (că inima neaședzată, ales pentru lăcomiia cinstii, în mai mari valuri înoată, decât corabiia în ochean), de vreme ce pre o parte socotiia că de vor scoate întrebarea aceasta la ivală, oricarile pofta inimii sale ar izbândi, nu puțină întristare și a voii frângere celuialalt a aduce s-ar socoti. Iară pre altă parte, pofta lăcomiii și jelea mărimei numelui și a lățimei împărăți*i* ca cu o nepotolită și nestânsă de foc pară îi pârjoliia (că focul poftei nu mai gios în stepăna arsurii ieste decât metalul înfocat) și întralt chip stâmpărarea aceii înfocări și potolirea aceii arsuri a fi sau a să face nu socotiia, fără numai ce

va și ce poruncește, aceia să să facă. Ce această sentenție, precum amândoi în inimă o avea, așe unuia către altul, precum cererea nu i să va trece, adeveriți era (căci iute ieste adulmăcarea adeverinții unde a sufletului pătimire într-altul de pre a sa o măsură cineva). Și așe, acești doi împărați într-un nepovestit chip cu duhurile în sine tare să lupta, și precum unul nu biruia, așe altul nu să biruia; ce numai ca cum preste puterea simțirilor ar fi, între sine o luptă nesimțită simțiia, și precum spre biruință ceva nu nedejduia, așe precum nu să va birui nedejduia. Puterea a cunoștinții sfârșitului într-amândoi lipsiia, și cineși după pofta sa în ceva a să îndestuli sau a să odihni neputând, cu sufletele numai, tând biruia, tând să biruia (că precum îndreptariul nu mai mult pre lucrul strâmb de strâmb dovedește decât pre sine de drept). Așe și ei, unul de pre măsura altuia, cât și ce ar putea, să măsura și să pricepea. Într-acesta chip ei singuri șie adeverindu-și din toată socoteala carea înainte își punea, departe de la țenchiu-i să abătea.

Câtăva vreme dară războiu ca acesta, ca cum duhnicesc s-ar putea dzice, între acești doi monarhi vrăjmași să bătea, și unul a altuia pofta nesimțitorește tare pătrundea, atâta cât prin neștiință, a amânduror știința să împreuna și până mai pre urmă a amânduror sentenția și alegerea sfatului la un săvârșit să împropiia și să lipiia (că sufletele înțelepte macar și asupra vrăjmășiii socotelii drepte să pleacă). Adecă fietecarile lucrul acesta într-acela chip să să caute și să să aleagă socotiia, în carile nici cinstei în ceva betejire, nici spre a necinstii obrăznicire să să dea, ce ca cum încă la urechile lor scrâșnetul strâncenoaselor acestora voroave încă n-ar fi agiuns și ca cum ideea [sic] acestui primejduios sfat în mintea lor încă nu s-ar fi cuprins (că de multe ori a lucrurilor propuse acoperire vârtoase leacuri aduce ranelor, carile la ivală de s-ar scoate, așeși de tot s-ar face netămăduite). Așijderea (mai cu iușor ieste a să suferi obrinteala ranii la aier scoasă decât patima sufletului către împotrivnicul său arătată). Și așe, fietecarile pre sfetnicii săi deosăbi chemând, într-acesta chip le porunciră, dzicând (pentru lucrurile mici mari gâlceve a scorni, a înțelepților lucru nu ieste, macară că aceasta și la cei înțelepți de multe ori s-au vădzut). Deci socotim, precât în putință va fi, sau noi de la dânsele, sau pre dânsele de la noi să le abatem (că pre câtă vrednicie ieste cineva în vrajbă a nu intra, pre atâta ieste, și nu mai multă din vrajă a ieși). De care lucru dzicem, în descâlcitura gâlcevii aceștiia, puterea monarhiii noastre lângă noi să oprim și pre dimocratiia voastră epitrop monarhiii noastre să punem.

Carea lucrul acesta să-l scuture, să-l iscodească și ce ar fi dintr-îmbe părțile mai cu cale și mai cu cuviință, aceia să aleagă și să isprăvască, așe ca până înaintea feții noastre a nu ieși, din toate nodurile să să dezlege, ca oricând ar vini, ori într-a cui parte acea mică jigăniuță ar trece, ca cum din veci și din bătrâni așe ar fi fost obiciuit, iară nu ceva nou și de curând s-au scornit (căci amintrilea pricina clătirii dându-să, odihna și liniștea fără tulburare și strânciunare a fi nu poate).

Lăudară sfetnicii sfatul împăraților lor și cu mare minune mintea și înțelepciunea lor cu nespuse măriri în ceriu râdicară, pentru căci în chivernisala lucrurilor publicăi sale nu atâta celea ce pot, pre cât celea ce nu pot ocolesc, și nici cu putința își slobod mândriia, nici cu neputința își ațiță mâniia (că neputința aduce mâniia, și mâniia așteaptă izbânda); ce precum cu putința spre umilință și blândețe, așe cu neputința spre a gâlcevii potolire s-au slujit (căci la cei mai puțin domoliți neputința prinde obrazul putinții și de lucrurile de neputut să apucă) (iară împotrivă, cei ce la poarta vredniciii slujesc, adese s-au vădzut că mai cu fericire le isprăvește neputința cu părăsirea decât putința cu prepus, cu începerea. Căci neputința neîncepând, de nu-și folosește, încailea nu-și strică. Iară putința în mândriia sa amăgindu-să, lucruri peste putința sa începe și la săvârșit a le duce nu poate, carea fără greș în loc de folos pagubă îi aduce). Aședară, senatorii, după ce cu nesăvârșite (precum s-au dzis) și vecinice laude cineși pre împăratul său binecuvântară, cu toții la locul și la scaunele sale să întoarsără.

După aceia, unii cătră alții vești pentru adunarea de obște a dimocratiii a trimete începură. Pentru ca cel tăcut între inimile împăraților făcut sfat înaintea tuturor să-l puie și fără betejirea și julirea cinstii, a slăvii numelui împăraților lor la ivală să-l scoață, în care descoperire sentențiia sfatului monarhilor săi să să aședze și să să adeveredze. ăÎnsă acesta lucru asemenea să făcu celora cărora de mare căldura văzduhului denafară, cea în trupul său născută din fire căldură, tare spre clătire li să pornește și setea vârtos li să pricinește. Căriia leacul o umedzală limpide și rece fiind, ca aceia lipsind, alta împotrivnică, adecă limpede umedzală, dară călduroasă de față aflându-să (precum ieste duhul vinului sau alta acestuia asemenea) și de limpegiune numai și umedzală amăgindu-să (puțin pentru hirișiia răcelii și a căldurii grijă purtând), pentru ca setea să-și stâmpere mai pre larg decât s-ar cădea o

înghite, ce aceasta mai pre urmă în vasele priimitoare mărgând și după a sa fire cu cea din naștere a trupului căldură împreunându-să (căci amândoa surori a unui părinte, a soarelui sint), scăpărăturile scânteilor dintâi puțin clătite încă mai iute clătindu-le și pornindu-le (ca cum ieste osiia neunsă în butea roții uscate), din scântei scăpărătoare pară ardzătoare să face. Din carea mai mare pârjol de sete să ijdărește și în materiia mai denainte gătată cu iuțimea pătrundzind, mai mult setea să spudzește și să lățește (căci după socoteala unor filosofi, toată materiia focului iuțime și forma-i iute clătire ieste), căriia ceva împiedecare nepuindu-să, fără nici un prepus toată umedzala din fire ar usca și după cea de săvârșit uscăciune cea de pierire putregiune cu bună samă ar urma.

Într-acesta chip fu și învățătura împăraților, intrând în urechile supușilor. Căci ce mai denainte cu lumina stidirii fețelor împăraților într-inemile gloatei întunecat (căci lumina mare pre cea mică întunecă) și nearătat era, acmu cu lipsa ei, toate fără nici o siială și stidire la ivală ieșiia (că precum lumina soarelui să are către alalte stele, așe chipul împăratului către senatori și alalți supuși ieste. Și precum în prezențiia lui toate să fac nevădzute, iară în lipsa lui cea cât de mică și de departe lumineadză și scânteiadză, așe înaintea feții împăratului toate chipurile supușilor să micșoreadză și toată gura slobodă să înfrâneadză. Iară în dosul lui și cel mai mic în palatul lui, precum schiptrul împăratului în mâna sa poartă să arată). Că după ce trâmbița pozvoleniii dimocratiii în audzul tuturor cântă, dintr-îmbe părțile fietecare dihanie glas de sfat și bolbăitură de învățătură începu a da. Și așe, câți mai denainte era ascultători, atâțe atuncea să făcură învățători, dintr-a cărora cuvinte și sfaturi altă ceva nu să înțelegea, fără numai chiote netocmite și huiete neaudzite că precum nenumărate picăturile ploii din nuori cu repegiune pre pământ cădzind un huiet oarecare dau, iară vreun glas tocmit nicicum, și precum a unui organ de muzică toate coardele deodată lovindu-să, o răzsunare oarecarea dau, însă vreo melodie tocmită și după pravilele muzicăi alcătuită nicicum nu să aude (carea puterii audzului mai mult îngrețoșere aduce decât plăcere), așe ieste și voroava a mulți și tot deodată.

Într-acesta chip și șiganiile acestea într-atâta voie slobodă vădzându-să, cu toatele socotiia că carea mai tare va putea striga, aceiia învățătură să va asculta. Așijderea deosăbi ce ar fi fost destulă și încă de prisosală gâlceava

pentru alegerea aceii pasiri dobitocite sau jiganii păsărite, încă mai mare era dihoniia și zarva carea între dânsele să făcea, cine ar giudeca și cine s-ar giudeca, carea ar sfătui și carea s-ar sfătui (precum aievea ieste că unde lipsește începătura stăruitoare, toate mijloacile începăturii nestăruitoare să să facă). Ce, pentru ca într-un cuvânt să dzic, toate spre tulburare și neaședzare să întorsese, ase cât ce s-ar fi spre binele și folosul de obște nedejduit, spre răzsipa și prăpădeniia tuturor să făcea.

Îmbe părțile amânduror monarhiilor într-acesta chip împărechindu-să și fără nici o ispravă din cuvinte deșerte numai oproșcându-să și ce mai cu cuviință de grăit și de făcut ar fi nedomirindu-să.

Totdeodată și fără veste, în mijlocul theatrului, jiganiia carea Vidră[39] să cheamă, cu mare obrăznicie sări și într-acesta chip proimiul voroavei sale începu: „Vestită axiomă între cei fizicești filosofi ieste că cel de asemenea iubește pre cel șie de-asemenea (iubirea dară cătră cel șie de-asemenea va să arete neiubirea cătră cel șie nu de-asemenea). Aședară, pasirea zburătoare oricând pricina pasirii șie de-asemenea ar grăi, totdeauna mai cu priință partea i-ar ținea decât pravila dreptății ar pofti. Așijderea, oricând dobitoc pentru dobitoc în pricină ar vorovi, mai cu iubirea firii l-ar ocroti decât dreptatea giudecății ar suferi. Și așe într-îmbe părțile mai mult fățărnicie decât omenie, sau mai mult asupreală decât dreapta socoteală s-ar face. De unde urmadză ca supt poala priinții sau a nepriinții pururea chipul adeverinții ascuns și acoperit să rămâie (că precum în teaca strâmbă sabia dreaptă, nici în teaca dreaptă sabiia strâmbă a întra nu poate, așe unde ieste luarea feții sau strămurarea priinții, toată nedejdea giudecății drepte afară să scoate). Pentru care lucru, eu, cu proasta mea socoteală, așe mai de folos a fi inși afla, ca gâlceava a atâtea guri în zădar să părasim și un chip ca acela să găsim, carile într-îmbe părțile a face să nu aibă, pentru ca priința firească mai mult într-o parte sau într-altă parte să nu-l năstăvască, ce numai orice ar pofti dreapta socoteală, aceia să dzică, să facă și cu giudecata să aleagă (că dreptul giudecătoriu întâi pre sine de drept, apoi pre altul de strâmb giudecă, și întâi ascunsul inimii sale de fățărnicie curățește, apoi pre altul sau din nevoie îl izbăvește, sau după a lui vină îl osindește).

Așijderea ași sfătui, ca ori în ce chip s-ar putea, cu un ceas mai înainte hotar și săvârșit gâlcevii aceștiia să punem (că gâlceava lungă atocma ieste

cu boala hronică), ca nu cândai mai îndelung scuturându-să și cernându-să voroava către acestea, încă mai multe shismate și erese să să scornească, pre carile sau prea cu mult greu, sau nicicum vreodată a le potoli veți putea."

Acestea încă vorovind Vidra și încă bine sfârșit cuvântului său nepuind, preste a tuturor nedejde pasirea carea să cheamă Bâtlan cu mare mânie și probozală a o țistui începu și groznice semne din ochi și din cap să tacă îi făcea, și către acestea o aporie ipothetică dzicând, scorniia: „Tu, o, Vidro, di ai fi sau din pasirile zburătoare, sau din dobitoacele pre uscat îmblătoare, ar putea cineva dzice că doară a îmbe părților în ceva mai denainte știința ai fi avut. Iară acmu, jiganie în neam prepus, dintr-altă stihie și supt altă monarhie supusă fiind, cum socotești că pentru lucrurile ție în rădăcina lor necunoscute învățătura cea mai bună și sfatul cel mai ales a da vii putea? Ce mai bine ar fi, precum mi să pare, pentru lucrurile carile în înaintea mărgătoare simțirea nu le-ai avut a le ști și a le cunoaște, să nu te fălești (că precum toată știința din povața simțirilor să află, toată lumea știe, căci nu orbul, ce cel cu ochi giudecă de văpsele, și cel cu urechi, iară nu cel surd, alege frumsețea și dulceața viersului). Au nu tu odânăoară prin fundul mării prinblându-te și spre vânarea peștelui șipurindu-te, eu din fața apei te oglindiiam? Ce poate fi că sau nechemată ai vinit la locul ce nu ți s-au cădzut, sau, de te-au chemat cineva prin greșala neștiinții aceasta s-au făcut. Căci Câinele Mării și Vidra cu jigăniile uscatului ce treabă sau ce amestec pot avea ? Au doară vii să dzici că din fire așe iești tocmită, ca de pre uscat fiind, putere să aibi prin multă vreme în apă, fără a aierului trebuință a te zăbăvi să poți ? Ce aceasta mai vârtos împotriva ta face, căci au putea-va racul jiganie de pre uscat a să numi, căci cu dzilele prin otavă să paște și din aier vreo înădușală sau putregiune nu i să naște? De care lucru, precum mi să pare, negreșit socotesc că cum cu mare obrăznicie la adunare nechemată te-ai aflat, așe mai cu mare nerușinare, de nime neîntrebată, sfat, și acesta spurcat, ai dat (că pre cât ieste de folos la vremea de trebuință cuvântul cuvios, cu atâta ieste de împuțicios cuvântul aceluia carile de nime neîntrebat tuturor dă sfat). În inima ta aceasta ascuns având ca cu o voroavă vicleană și cu un obraz ce nu știe a să rușina, doaă vicleșuguri să poți așterne și cu doaă răutăți să te poți acoperi: Una, că chip după învățătura ta cercându-să, pre tine să te afle și apoi cu sfatul și alegerea a monarhii mari ca acestea, giudecătoare și alegătoare tuturor împotrivirilor lor puindu-te, lumea să dzică precum tu decât toate alalte mai cu minte și mai cu socoteală

să fii. De ciia, tu, jiganie mijlocie și de neam cu prepus fiind, prostiia în evghenie să ți să întoarcă (căci toată evgheniia la muritori în lauda numelui videm că să stăruiește). A doa, că macară cum mai mult dobitoacelor în patru picioare asămănându-te (precum singură tu cu al tău cuvânt te-ai legat) (căci la cel cunoscătoriu mai tare să ține și ieste legătura hireșului cuvânt decât frenghiia întreită de la altul înfășurată), mai mult în cumpăna dobitoacelor greuimea dreptății să pleci, și după fățărniciia priinții, iară nu după pofta dreptății, giudecata să abați.

Însă eu, o pasire și de neam și de minte proastă fiind (căci nici în carne vreo dulceață, nici în pene vreo frumseță port), mai mult a grăi nici pociu, nici mi să cade, fără numai ce și cât într-adevăr am înțeles și am știut, aceia din prostiia inimii am grăit. Iară giudecata fie a înțelepților.

Toate gloatele de cu socoteală cuvintele a prostului Bâtlan nu numai cât să mirară, ce încă și foarte plăcându-le, cu mari laude le lăudară, căci nu puțin prepus în inimile tuturor intra pentru a Vidrei fără veste voroavă, nepoftită învățătură și necerșută sfătuitură. Și așe, îndată despre partea pasirilor, într-o inimă și într-o gură, cu toatele alegere făcură că precum Vidra nicicum în ceata zburătoarelor nu să poate numi, așe și din monarhiia dobitoacelor trebuie a lipsi. La care sentenție mai multă sfadă și voroavă strânciunată s-ar fi scornit și mai multă ocară s-ar fi lucrat de n-ar fi fost Brebul[40] lucrul cu un ceas mai înainte spre descoperirea adevărului apucat.

A Brebului dară voroavă într-acesta chip fu: „Vidra odânăoară din neamul nostru și era și să ținea și cu noi de-a valoma și hrana și traiul îi era (precum și fața și floarea părului o vădește, macar că statul trupului de mojicie i s-au schimosit și s-au logoșit). Pre carea noi vădzind-o că cu vremea mărimea sufletului carea la noi ieste, precum toată lumea știe că partea trupului cea roditoare, carea în cevaș macară betejindu-să, de grabnică moarte aducătoare ieste, pentru a vieții sprijeneală a o rumpe și de la noi a o lepăda, nici ne îndoim, nici ne ferim. Aceasta dară a sufletului vitejie, precum am dzis, vădzind că la dânsa din dzi în dzi scade, apoi și alte lucruri de vicleșuguri, îngăimele de amăgele și fapte pline de răutate, precum sint sicofandiile, clevetele, minciunile, cătră carile și furtușagul adăogea și lucruri de ocară și blăstămătești, iară nu de numele neamului nostru vrednice făcea, macar că și de multe ori am certat-o și am dojenit-o,

ce în zădar (că precum ieste suflarea la cărbunele acoperit, așe ieste certarea la inima într-ascuns dată răutății). Pentru care pricini, din tabla neamului și a rudeniii noastre de tot am ras-o și așeși de tot din hotarele noastre am izgonit-o (căci mai mult folos aduce publicăi din sine un chip rău a izgoni decât dzece bune în sine a priimi, că precum aluatul mic într-o covată mare toată frământătura dospește, așe un om rău într-o publică pre toți cu răutatea lui amestecă și-i tulbură). După aceia ea în ceata altor jiganii a să da, sau temându-să sau rușinându-să, sau poate fi și de trufie înflândusă (căci mândriia, de tot oarbă fiind, precum peste cei mari, așe și peste cei mici dă), de lăcașul stătătoriu de pre uscat s-au părăsit și prin adâncurile apelor orbăcăind, cu piticei foamea a-și potoli și ca valurile ce în spinare poartă, cea mai multă viață tulburată și neaședzată a-și petrece ș-au ales (că cine neamului său ieste urâcios cum poate fi streinilor drăgăstos? Și a căruia răutăți pământul său a le suferi n-au putut, cel strein cum le va putea răbda?). Pre carea, de atâta vreme în perire și rătăcire știind-o, iată acmu între gloate amestecată o vedem.

Povestea Vidrii, noi, Brebii, din moșii, strămoșii noștri, așe am apucat-o, așe o mărturisim și așe o întărim. Iară voia fie a celor mai mari."

Cu toții priimiră marturiia Brebului și cu toții într-un sfat aleasără ca Vidra dintr-amândoaă monarhiile afară să să gonească și nici într-un neam de a lor să nu să mai numască (că precum celui bun toți streinii rude, tot bătrânul părinte, tot vârstnicul frate și tot locul moșie, așe celui rău toate rudele streine și toată moșiia nemernicie îi ieste) și cum mai curând dintre adunări să lipsască, dzisără, ca nu cumva între dânșii mai multă zăbavă făcând, mai pre urmă și aceasta vreo pricină mai spre mare vrajbă între monarhii să să scornească.

Vidra, sau pentru vicleșugul ei sau pentru veche pizma altora (că pizma veche ieste ca cariul în inima copaciului), sau la vremea rea pentru bună sfătuirea ce dedese (că, precum să dzice, toate vremea sa au și, fără vreme, și pâinea face greutate stomahului, carea cea mai de treabă și mai de aproape hrană-i ieste), sau ori în ce chip ar fi fost, acmu vădzindu-să osindită și dintre toate cetele cu mare ocară și dosadă izgonită, așijderea pentru binele ce sfătuisă, precum cu rău i să plătește simțind, mintea de i-au fost rea, încă mai rea a fi socoti, iară de i-au fost bună, spre rea socoteală o

întoarsă (că nemulțemita pentru mari slujbe și de binefaceri din nedejde în nenedejde îl bagă, nenedejdea în nebunie îl împinge, și așe, din slugă credincioasă nepriietin de cap îl face), carea într-acesta chip voroava întoarsă: „De vreme ce pre mine din ceata celor cu patru picioare mă lepădați — că în partea zburătoarelor sau să fiu, sau să fiu fost nici chipul, nici firea mă arată — iată că urmadză ca în monarhiia celor de apă să mă dau.[41]

Fie dară și așe (Că limba gloatelor ieste vrajea bodzilor, și mai lesne ar fi cuiva apa curătoare a popri decât limbilor multe a stapâni). Și iată că dintr-adunările voastre, vrând-nevrând, îm caută a lipsi. Însă oarce, ce rădăcina adevărului atinge, a grai nu voi părăsi. Bâtlanul, pasire de apă sau pește de aier fiind, căci și în fundurile apelor prin multă vreme și prin aier nu mai puțin decât alalte pasiri mare slobodzenie are, însă adevărul ce ieste să dzic: adevărat pasire ieste, macară că carnea la gust îi ieste ca a delfinului și macară că precum prin aier cu slobodzenie poate zbura, ase și prin fundul apii să poate primbla. Însă de multe ori mi s-au tâmplat a-l videa în novoade ca peștii încâlcit și de multe ori și înecați și de tot înădusiți din mreje îi scot, căci lăcomiia astupându-i ochii, după pești fără sine alergând, în loc de vânat el să vâneadză. Care lucru din toată ipopsiia peștelui îl scoate. Și macar că precum aievea ieste tuturor că el mie nepriietin de moarte mi s-au arătat, însă adevărul ce ieste a tăgădui nici poci, nici mi să cade (căci nu puțină vrednicie ieste și pentru nepriietin adevărul a mărturisi). De care lucru poci să dzic că el câte pentru mine au grăit și au mărturisit să fie și adevărate. Însă nu atâta de grea era pricina vinovățiii mele, ca cu izgnanie ca aceasta să fiu osândit, căci canon de obște ieste, carile dzice (pedepsitului nu trebuie a i să adaoge pedeapsa).

Căci destulă era nesuferita mea izgnanie și din rudele și moșiile mele înstreinare, și ce ar fi mai mult trebuit pedeapsa încă mai înainte a urni, adecă precum din rudele dobitoace, așe și din streinele pasiri izgonit să fiu (ce precum să dzice cuvântul, că nevinovățiia unuia oțapoc stă în ochiul altuia.). Ce la cuvântul ce vream să dzic să mă întorc.

Iată că cu pâra Bâtlanului și numai cu o mărturie a Brebului (și aceasta împotriva a legii tuturor legilor, cu o mărturie numai sentențiia vinovatului cea de pedeapsă a să da), dintr-îmbe iz voadele m-ați lepădat. Dară ași pofti

să știu cu ce privileghie puteți strica axioma vechilor filosofi și mathematici, carii dzic (carile sint tot într-un chip cătră altul al triilea, tot într-un chip sint între sine)? (Căci Vidra ănu puținеî nu puține făclii topise asupra cărților filosofești). Și de vreme ce eu, căci în prepusul dobitoacelor și a pasirilor am cădzut precum să fiu de apă, cu cât dară, rogu-vă, mai vrednic ieste să să numască pasire carile fără prepus dobitoc ieste și căci să să numasca dobitoc carile fără prepus pasire ieste? (Nici vă mierați de ale mele împleticite protases, căci simperazma va ieși arătătoarea adevărului). Și așe doaă fire într-un ipohimen neputând sta, iată că fire ca aceasta, oricarea ar fi, nici pasire, nici dobitoc ar fi, și căci acela mai mare dreptate înaintea nu a fețelor, ce a fațărniciii voastre ai afla? Și eu până într-atâta de la toți de la voi m-am așe de greu osândit?" L-a aceasta cu toții întâi să zâmbiră, apoi râsă, iară mai pre urmă cu chicote hohotiră, dzicând: „Vidra, cu neamul, și gândul și cuvântul ș-au pierdut! Că cine poate macar cu mintea doaă firi într-un ipohimen cuprinde? Sau cine vreodată pasire dobitocită sau dobitoc păsărit au vădzut? Vidra dzisă. „Într-acesta chip și eu mai denainte pentru himera filosofilor nu săvârșiiam a mă mira și peste putință a fi în fire, precum și voi acmu, socotiiam. Ce de vreme ce Brebul s-au făcut pește, cu cât mai pre lesne va fi pasirea zburătoare a să face dobitoc ca cele în patru picioare îmblătoare.

Și încă mai aievea de viți vrea spre aceasta să vă pricepeți. Întâi a ști vi să cade că ce hotărâre are trigonul la mathematecă, aceiași are siloghismul la loghică, a cărora hotărâre mai sus v-am pomenit.

Acmu, dară, binișor socotiți că, de vreme ce eu am putere din fire dăruită, precum aerul a trage, așe a nu-l trage în voie să-mi fie, și pentru căci în doaă stihii poci lăcui, dintr-aceleși mă izgoniți și altă pricină în mine, precum mi se pare, a afla nu puteți, fără numai căci din fire cu oarece mai mult decât alalte dobitoace sint dăruit, eu dară, căci așe pociu, în vinovăție ca aceasta am cădzut.

Dar încă cel ce nici într-o parte deplin și nici a unii firi, celea ce i să cad hirișii nu va avea, oare de acela ce viți putea giudeca? Că, precum am dzis, simperasma trebuie să urmege protaselor.

Ca aceasta minune între voi, o, jiganiilor și pasirilor, ieste cămila[42] nepăsărită și pasirea necămilită, căriia unii, alcătuindu-i numele, Struțocamilă[43] îi dzic. Aceasta precum hirișă Cămilă să nu fie penele o vădesc, și iarăși hirișă pasire să nu fie nezburarea în aer o pârește și vântul, carile nu o poate ridica. Că precum tuturor știut ieste că toată hotărârea pasirii ieste a fi dihanie cu pene, zburătoare și oătoare. Deci dihaniia ieste neamul, iară zburătoare deosăbirea, care deosăbire așeși de tot de la Struțocamilă lipsește. Aședară aievea fiind, au putea-va cineva cu mintea întreagă a dzice să îndrăznească, precum toată hotărârea pasirii în Struțocamilă să cuprinde ? Și așe urmadză că sau pre mine încă nu m-ați cunoscut, sau și pre aceasta dihanie precum și ce ieste să o cunoașteți. Și așe rădăcina adevărului întingând, sau arătați (că pizma veche vă împinge la lucruri noăa), sau mărturisiți că în capete de hârtie purtați crieri de aramă. Iară cel mai de pre urmă al mieu cuvânt ieste că adunarea aceasta chedzi răi ș-au vrăjit, de vreme ce numele fiindu-i adunare, altora cu lucrul ieste strămutare și slava titului de monarhie, iară fapta îi ieste de tiranie ". Acestea Vidra cu lacrămi dzicând, după poruncă în izgnanie la marginile gârlelor[44] să dusă.

Ieșind ea de acolea, îndată în mijlocul gloatelor ieși Căprioara de pustiiul Aravii,[45] carea, după siloghizmul[46] Vidrii, lucrul cu ispita într-acesta chip dovediia, dzicând: „Vidra pentru Struț au pus socotele loghicești, dară eu să vă spui ce au vădzut ochii arăpești.

Eu și Struțocamila împreună la pustiile Araviii lăcuim. În părțile acelea câmpii niciodată cu pajiște nu înverdzesc, ce pururea cu mari năsipișuri gălbenesc. Că de s-ar și naște vreun fel de buruiană, de mari holburule, carile vântul austrului scornește, să acopăr.

Căci într-alt chip cineva să-i numască nu va putea, fără numai sau munți clătitori, sau câmpi nestători le va dzice. Deci cu vânturile pre acolo mutându-să și locurile, alt feliu de copaciu sau de buruiană de mare grămădirea năsipului aceluia neacoperită să rămâie nu poate, fără numai înalții copaci carii finici să cheamă, în carii nici odânăoară Strutocamila urcată a videa nu mi s-au tâmplat. Și nu numai în vârvul finicului (carile într-acele părți odihna și aciuarea a tuturor zburătoarelor ieste), ce așeși nici un cot de la fața pământului în aer ridicându-să nu l-am vădzut. Încă și alta

(carea mai mult ieste de mierat), că de multe ori arapii asupra noastră gonitoare scornind, pre amândoi o dată din năsipuri ne scorniia, unde cu puterea răpegiunii picioarelor din fierăle suliților, din simcelele țidelelor și din vrăjmași colții ogarâlor scăpam. Iară Strutocamila și de mine înapoi rămânea, și cu penele și aripile ce avea în primejdia morții cădea. Căci cu alergarea ogarul o agiungea, și în aer, de greuime, neputându-să râdica, decât un iepure mai slabă și mai peminteană a fi să arăta. De care lucru socotesc ca cuvintele Vidrii adevărate sint."

Iară în monarhiia pasirilor era pasirea carea să chiamă Corb, carea macară că din tagma a doa era, însă, cu o întâmplare, pre acea vreme epitrop Vulturului[47] era. Acesta toate lucrurile în monarhiia pasirilor a face sau a desface în voia sa avea, nici glas sau cuvânt împotriva lui cineva a scorni a îndrăzni putea (că în vremile vechi poftele stăpânilor pravile de lege supușilor era). Aceasta pasire precum tuturor dobitoacelor moartea le poftește cine poate să nu știe? Și precum pre dinafară neagră, din hereghie, încă mai poneagră pe dinluntru era de pizmă și de mânie (căriia ce să-i fie fost pizma și pricina pizmei la locul său pre larg să va dzice) (că precum arșița soarelui pelița mută din albă în neagră, așe pizma inimii mută gândul din bun în rău). Deci Corbul, precum a Vidrii, așe a Căprioarei cuvinte macar că le audziia, însă cu greu și cu greață le suferiia (că cuvântul bun și neplăcut ieste ca doftoriia grețoasă, însă folositoare în trupul bolnavului. Ce la cel înțelept așe, iară la cel nebun ieste ca otrava în mănuntăile sănătosului). Le suferiia Corbul acestea pentru a vremii neîn dămânare, iară cumplită amărăciune nu numai în glas ce meniia, ce încă și în pântece dospiia. Și câtăva vreme un siloghism alcătuit în *barbara* împotriva Vidrii a face siliia, mai vârtos că la dânsul viersul grumadzului într-această formă a suna să părea și încă mai ales că el alt gând asupra proastei dihanii Strutocamilii având (precum mai în urmă aievea va fi). Și siloghizmul Vidrii de tot a strica în minte având, forma aceasta numai după socoteala loghicilor, nedierisită și nestricată și în tot chipul adevărată a fi credea. Deci așe Corbul, după ce multe sudori vărsă, până hotarul mijlocitoriu află, siloghizmul din protase într-acesta chip încuie: „Toată dihaniia cu doaă picioare, cu pene și oătoare ieste pasire.

Dară tot Strutocamila ieste cu doaă picioare, cu pene și oătoare. Iată dară că tot Strutocamila fără nici un prepus ieste pasire."

Iar după încheierea siloghismului acestuia, palinodiia ritoricească a poftori începu și vatologhiia poeticească prin multă vreme crăngăi: „Pasire ieste Strutocamila, pasire ieste; și iarăși dzic: pasire ieste Strutocamila, dihaniia aceasta, Strutocamila, ieste pasire. Pasirea aceasta și dihaniia aceasta ieste Strutocamilă."

Apoi iarășile hotarăle loghicești în sine înturna, dzicând: „Pasirea să oaă, oaăle sint a pasirii. Strutul să oaă, oaă are Strutul. Iată dară că pasire ieste Strutul." Apoi iarăși ca dintâi, numai întraltă formă siloghizmul înturna:"Pasirea are pene, Strutocamila are pene. Iată dară că Strutocamila ieste pasire.

Aședară, Strutocami la, precum până acmu adevărat pasire au fost, așe și de acmu înainte pasire a fi vrednică ieste, și încă nu fietece pasire, ce așeși slăvită, lăudată și în buni chedzi luată, de vreme ce, deosăbit de deafirimea trupului ce poartă și în basna veche va să să dzică, că oarecare evghenie în neamul său are. Însă ca asina despre maică[48] partea Vulturului spre sămnul monarhiii să fie având." Toți Șoimii, Uleii și Coruii și alalte de stârvuri iubitoare pasiri frumos crăngăitul Corbului lăudară și cu multe lingușituri și colachii învățătura-i și înțelepciunea-i preste nuări râdicară (că mai toți supușii de frică obiciuiți sint, nu ce adevărul, ce ce stăpânul poftește, aceia să laude și să fericească) și fietecarile în sine și cu sine socotiia, precum alt siloghizm împotriva acestuia arătătoriu nici a să afla, nici în mintea altuia a să naște ieste cu putință. Ca acestea pasirile iele în de iele prin limbi purtând, oricarea împletecitura cuvintelor audziia, de dovadă ca aceasta amuțiia (că macar că rea ieste amuțirea din lipsa organelor de voroavă tocmitoare, dară încă mai rea ieste când purcede din lipsa și neștiința cuvintelor trebuitoare) și acmu mai mai tot cuvântul să curma și tot răspunsul împotriva Corbului și toată gura mai mai să astupa (că precum știința lucrurilor ieste lumina minții, așe neștiința lor ieste întunecarea cunoștinții).

Și acmu cu toatele mai mai după voia Corbului să lăsa, de toată împotrivirea să părăsiia și toată întrebarea cu atâta să potoliia, de n-ar fi Ciacalul către Hulpe cum mai curând alergat. Carile, la dânsa lipindu-să: „Frate Hulpe, dzisă, poți răbda ca între pasiri dihanie mai cu socoteală și mai cu meșterșugul loghicăi decât între noi să să afle? (că nu ieste în lume

cuvânt atâta de isteț, sau lucru așe de cu preț, ca carile vreodată să nu mai fie fost sau a nu mai fi de acmu înainte să poată)". La aceasta întrebare a Ciacalului râsă Hulpea pe supt mustăți și în grabă greu răspunsă (căci la întrebarea grabnică, greu sfat a da, sămn de minte ascuțită ieste) și dzisă: „De n-ași avea frica Vulturului, când ceva din colții miei pe ciolanele stârvului ar rămânea, atuncea și Corbul de uscate vinele goalelor ciolane clonțul ș-ar ciocăni. Ce doaă lucruri sint carile la ivală a mă pune mă opresc: unul, căci că din fire mai bucuroasă sint cu meșterșugul decât cu tăriia a mă sfădi, altul, căci totdeauna voia Vulturului a căuta m-am obiciuit, pentru căci adese la un ospăț și la o masă amândoi a ne ospăta s-au tâmplat. Și așe adese în mâncări și în băuturi împreunarea spre cinstea politicească și dragostea în față prietinească a arăta mă silește (căci dragostea cumpărată pre bani sau pre mâncări și băuturi în sfârșitul acelora și ea să sfârșește. Iară dragostea din suflet adevărată în sărăcie și în foamete slujba vredniciii își arată). Deci, de vii vrea să mă asculți, supt piielea Ciacalului pune meșterșugurile Vulpii și gura ta grăiască, fie duhurile împingătoare ale mele."

Ciacalul, acestea de la Vulpe audzind, dzisă: „Eu după cuvântul tău și în fundul mării a mă afunda și în mijlocul focului a mă arunca și nicicum vieții mele a cruța nu mă voi feri. Numai precum toți cei cu socoteală în lume, așe și eu, nu numai pentru agonisirea, ce și pentru paza cinstei mă nevoiesc (căci spre agonisirea și câștigarea cinstei sudorile trupului destule sint, iară spre paza nebetejirii ei lacrămi de singe trebuiesc) (că cu multul mai pre lesne ieste cetatea cinstii a dobândi decât pre aceeași despre nenumărații nepriietini a o străjui și nebiruită a o păzi). De care lucru socotesc că macară cu duhurile tale vitejește cinstea cuvântului spre stricarea siloghizmului Corbului voiu agonisi, și hrizmurile ce sint în triposul lui Apolon întemeiate pre lesne îm va fi a le fărâma și în toate stramțile a le destrăma, numai spre cele mai următoare una mă face mai tare și cu tot deadinsul a socoti, adecă cuvântul carile îm dzisăși, precum cinste Corbului de frica Vulturului dai. Deci de-ți ieste gândul într-această socoteală și de vii să-i păzești cinstea nebetejită, mie lucrul acesta până mai pre urmă fără primejdie să-m fie socotesc că nu va putea (că de multe ori s-au tâmplat într-înima ce întră frica nepriietinului afară scoate dragostea priietinului). De care lucru, sau vrând, sau nevrând, într-o parte dându-te, eu fără nici un agiutoriu în gura și vrajba precum a Corbului, așe a altora carii

caută în gura Corbului voiu cădea. Și așe atuncea te vii arăta că cu mâna altuia șerpele din bortă să scoți ai vrut și pre mine cleşte împotriva jeraticului m-ai făcut." Hulpea dintâiaș dată cu blăstămi și cu giurământuri pre Ciacal dintr-acestea prepusuri a scoate începu (că giurământurile între muritori pentru altă nu s-au scornit, fără numai supt numele marelui Dumnedzău, demonul mai pre lesne meșterșugurile sale să-și lucredze) (că unde ieste inima curată, nici întâi giurământul, nici pre urmă vicleșugul sau călcarea giurământului încape). Hulpea, dară, începătura voroavii într-acesta chip făcu: „Iubite priietine, nu cu divă îți pară pentru căci dziș că cinstea Corbului pentru frica Vulturului păzăsc (căci lucrurile între muritori nu atâtea să isprăvesc ce le poftește voia, ca câte să lucreadză ce le dă mâna și vremea). Pentru care lucru nu numai a Corbului și a Vultu*ru*lui, ce de multe ori și a Cucoșului voie caut, și după îndămânarea vremii cinste și inchinăciune a-i da pociu, după vânt întorcând vetrelele (că nebun corăbiier s-ar socoti a fi acela carile pândzele împotriva vântului a deschide ar îndrăzni), însă adeverit trebuie să fii că cu tot neamul pasirilor dragoste adevărată a avea nu pociu (Și unde dragostea adevărată nu ieste, acolea cinstea ieste de frică; și unde cinstea să face de frică, acolea îndămâna vremii să cearcă și să așteaptă, în carea nici frică să-i mai fie, nici cinstea carea de frică îi da, de bunăvoie în ocară să i-o întoarcă).

Că pentru acesta lucru întâi din fire plecare, apoi de la părinți blăstămare am luat, ca nici odânăoară cătră cineva de tot inima să nu-m deșchidz (că cu anevoie un gând în doaă inimi a să ascunde poate, pre carile una și mai nici una de abiia și mai nici de abiia îl poate stăpâni) și cu vreo pasire prieteșug adevărat să nu leg, fără numai cu Vulturul și Corbul, pentru adese hrana împreună, oarece chivernisală poliliticească să fac. Iară amintrilea oricând cu vreo primejdie simptomatecă penele le-ar cădea, sau de vremea schimbării tuleielor puterea aripilor și a zburării le-ar scădea, fără nici un prepus adevărat să fiu îm porunciia, precum acestora, oricât de macră și de vânjoasă carnea le-ar fi, decât stârvul impuțit tot mai dulce ieste. Aceasta, dară, a ști ți să cade, o, iubite frățioare, că precum să dzice din bătrâni un cuvânt și precum și noi cești mai tineri acmu cu simțirile le-am dovedit (că de multe ori clonțul Corbului și a Vulturului ochiul Vulpei s-au vădzut scobind). De vreme ce pasirile acestea din fire nu numai dobitoacelor, ce și pasirilor, nu numai tuturor dihaniilor pre picioare îmblătoare, ce și lighioilor pre pântece târâitoare și nu numai tuturor viilor,

ce încă și tuturor morților nepriietini de cap sint (că cine numai al său bine și fericire cearcă, a tuturor răul și bezcisniciia poftește), și precum de sângele fierbinte, așe de stârvurile împuțite totdeauna însătate și nesăturate sint. Așijderea, nici între vitioan și gras vreo deosăbire sau alegere fac, nici între mare și mică bucata sau înghițitura mai de sațiu sau mai de nesațiu a fi socotesc (căci lacomul și sătul flămând ieste, și lăcomiia nici în hotărăle gheometricești să oprește, nici de exțentrurile astrologhicesti să covârșește, nici caută materia și forma filosofască, nici cunoaște deosăbirea și alcătuirea loghicească, nici în ritorică tropul îndestulirii au ascultat, nici în gramatică graiul fără chip și cuvântul „agiunge" au învățat, ce, precum să vede, nu ucinică, ce didascală alhimistilor ieste, cărora nici adânc fundul mărei, nici nestrăbătută a pământului grosime, nici pre supt rădăcinele munților și stâncilor a metalilor șuvăite vine, nici depărtarea locului, nici primejdiia mărsului, nici nevoia agiunsului și așeși nici iuțimea și arsura focului de la acel din fantazie născut și din crieri prefăcut aur îi poate opri). De care lucru singur poți socoti, o priietine, de ieste cu putință lacomul a cuiva într-adevăr dragostea să păzască și vreodânăoară a altuia folosul și precopsala să poftească.

Într-acesta chip Vulturul și Corbul fiind și întraceastă rea diathesin aflându-să, cum cineva în lume atâta de fără crieri s-ar afla, ca nu numai pofta spre săvârșirea răului să le facă, ce macar așeși din gând spre aceasta să gândească (că cel ce spre rău cu lucrul agiutorește și cel ce fapta rea cu gândul o priimește și o învoiește totuna sint). Aședară, iubita mea, în toate împotrivnicele fortuni nedespărțită soție, din toate prepusurile ieșind, curata mea către tine inimă precum ieste, cunoaște (precum Hulpea mai mult în șuvăiți decât în fugă nedejduiește, așe inima vicleană mai mult acoperit decât aieve grăiește) și spre ridicarea a cădzutei cinstei a tot neamul dobitoacelor și jigăniilor, pre cât poți în lucru și în cuvânt, te nevoiește (că toată slava și lauda numelui cea mai de frunte ieste, când cineva cu ostenințele carile pentru moșiia sa sudorile ș-au vărsat și pentru neamul său toate primejdiile în samă n-au băgat).

Iară eu cu curată inimă mă giuruiesc că în toate agiutoare și împreună lucrătoare și ce ieste capul lucrului spre toate primejdiile priimitoare și suferitoare voi fi.",

Săracul Ciacalul, macar că și el de viclean ieste lăudat, însă„cu bucățeaoa dulce a Vulpii înghiți și undița otrăvii amară (căci precum decât dreptul să poate afla altul și mai drept, ase și decât Vicleanul ieste altul și mai viclean). Și așe el înșelându-să și de la Vulpe ce va grăi foarte bine învățindu-să, în mijlocul theatrului cu mare îndrăzneală ieși și înaintea tuturor gloatelor cuvinte ca acestea făcu :

„Vidra, neam cu prepus, cuvânt fără prepus au grăit și sfat adevărat prietinesc au sfătuit (ce unde urechile adevărului sint astupate, acolea toate hrizmurile să par basne). Însa fietecarile dintre noi, cu cea stângă numai, iară nu și cu cea dreaptă ureche ascultându-l, nu numai cât că cuvântul nu ș-au întărit, ce încă mare grămadă de ură asupra ș-au grămădit (că mare scârșnetul roatelor astupa voroava cărăușilor) și în loc ce mulțumită pentru dezvălirea adevărului i s-ar fi cădzut, nu numai din țară-și s-au izgonit, ce încă și din izvodul neamului său s-au lipsit, și aceasta nu dintr-altă pricină, precum mi să pare, au purces, fără numai din vechea și rânceda pizmăluire. Iară încăsi, oricum ar fi, atâta cunosc, că toate cu folos voroava Vidrii și ei în stricare, și altora spre mai mare neascultare și neaședzare s-au făcut (că vântul vivorât sau aerul tare clătit, tocmit și frumos viersul muzicăi alcătuit, de la cât de ascuțitele la audzire urechi abătându-l, neaudzit îl face). Și iarăși (ca mai aproape de țenchiul voroavei mele să mă lipăsc) obiciuită ieste minciuna haina adevărului a fura, cu carea, îmbrăcându-să și împodobindu-să, să vede ca în hrizmurile lui Apolon Pithianul dă și în triposul cel neclătit stăruită și aședzată a fi să pare. Dară lin suflând austrul adeverinții și într-o parte dând poalele hainei adevărului, grozavă goliciunea minciunii descoperindu-să să arată (că din trii picioare a scăuieșului minciunii, unul școțându-să, în viclеșug rădzimatul fără greș pohârnindu-să, cu bună samă cu capul în gios să dă). În care scăuieș și siloghizmul dumisale Corbului spre dovada și întemeierea vredniciii Strutocamilii întemeiat și alcătuit a fi să vede.

Însă lucrul după socoteala adevărului cu multul într-alt chip să are.

Hirișiia dară a lucrurilor de la câțiva, în câteva chipuri să hotărește. Iară cea mai adevărată și mai gheneralis ieste aceasta: Hirișiia să cuvine totului, fietecăruia și pururea. Deci cea mai deplin, cea mai adevărată și cea mai gheneralis hirișiia pasirii ieste a zbura. Căci toate pasirile și fietecare

pasire și pururea au putere a zbura, și nu atâta pre pasire penele și oatul o face pasire, și dintr-alte dihanii o deosăbește, pre cât o face și o deosăbește zburatul, căci amintrilea și șerpele să oaă, dară pasire nu ieste. De ciia pasirile toate după hirișiia lor cea mai chiară numele neamului ș-au agonisit, de unde elinește puŇuou ptinon, evreiește, hof, arăpește tair, lătineste *volatilis* să cheamă, carile în limba noastră s-ar dzice zburătoare. Aceasta, dară, hirișă hirișiia pasi*ri*lor fiind de carea Strutocamila lipsindu-să (precum alegerea tuturor priimește), iată că Strutocamila hirișă pasire a să numi și a fi nu poate. Că amintrilea, Strutocamila de-ar fi adevărată pasire, adevărata a pasirilor hirișie i s-ar cuvini, adecă tot strutul, ca toată pasirea și pururea să poată zbura. Aceasta, dară, lipsindu-i, iată, dară, că pasire nu ieste. În cea sistatichi diafora hirișiia lucrului locul cel mai de sus poate ținea după deosăbire, precum cele cinci glasuri a lui Porfirie poftesc, adecă neamul a fi dihanie, chipul pasire, deosăbirea zburătoare, hirișiia piuitoare, tâmplarea în pasire iarăși supt hirișie să cuprinde, că pasirea ver ar piui, ver n-ar piui, ființa pasirii nu să strică. Deci, precum am și mai dzis, hirișiia cea mai mare în cea stăruitoare deosăbire fiind, carea în Strutocamilă cercându-să și neaflându-să, iată, dară, că pasire a fi nu poate. Că precum a omului dintr-alte neamuri de dobitoace deosăbirea îi ieste socoteală și hirișiia râsul, așe în pasire să socotește zburatul și piuitul. Și de s-ar da în lucrurile firii vreun dobitoc cu pene, cu patru picioare, ce numai dreapta socoteală deplin ca omul să aibă, acela dobitoc adevărat om ar fi. Așijderea împotrivă, de s-ar afla un dobitoc în doaă picioare, cu cap și nas și cu toată alaltă forma omului, numai să aibă aripi și să zboare, iară socoteala și râsul să-i lipsască, adevărat dobitocul acela pasire, iară nu om, ar fi. De care lucru aievea ieste că la fietece dihanie deosăbirea și hirișiia i să socotește, iar alaltă formă a chipului nicicum, macar pasire cu patru picioare, macar dobitoc cu doaă aripi, macar cu mâni cu cinci degete, cu unghi și fără păr și fără pene și fără socoteală, acestea toate nicicum hirișă deosăbirea pot stărui că, veri mânule omului ar fi la moimâță, veri obrazul moimâții la arap, moimâța în deosăbirea dobitocului, fără socoteală, socotelii uimitoare, iară arapul în deosăbirea dobitocului cu socoteală rămâne și pururea ieste. Acmu dară ce mai multă dovadă din socoteala loghicească trebuie, și ce mai înainte proasta mea socoteală un picior din triposul lui Apolon a scoate silește, și cea mai de folos o protasin din siloghizmul dumisale Corbului în barbara alcătuit a trage să nevoiește (căci experiența și ispita lucrului mai adevărată

poată fi decât toată socoteala minții, și argumentурile arătării de față mai tari sint decât toate chitelele).

Că au nu Vidra, săraca, toată dovada ispitii cum să cade ne prezentuiește? De vreme ce ea toate hirișiile a dobitocului în patru picioare având și căci numai une tâmplări (carile precum nici fac, așe nici strică ființa) mai deasupra i-au vinit, adecă și cu văzduhul, și cu apa în locul văzduhului a să sluji firea au agiutorit-o, pentru adaogerea, iară nu pentru scăderea puterilor firii din catalogul jiganiilor ați lepădat-o. Au doară de s-ar afla vreuna dintre noi în para focului nebetejită, ca salamandra, a viețui să poată, pentru căci de la fire cu această putere dăruită ar fi, eu dzic că și pe aceia pentru mai multe vredniciile firii sale din monarhiia noastră ați izgoni-o. Care lucru de l-ați face, mă credeți, fraților, că prost l-ați socoti (că cine-i mai cu multe vrednicii, veri din fire, veri din osteninţă, împodobit, acela mai mare cinste trebuie să aibă și mai tare de la toți să să iubască să cade).

De care lucru drept și cu cale socotesc a fi, ca poftei adevărului, iară nu glasului Corbului, ascultători să fim. Aședară, aievea ieste că precum pofta adevărului, așe încheierea voroavei mele aceasta va să fie, adecă că de vreme ce Vidra, pentru pricinele carile s-au pomenit, cu sfatul tuturor s-au ales ca din tabla amânduror monarhiilor să să radză, așe și numele Strutocamilei, precum dintr-a în patru picioare îmblătoarelor, așe dintr-a cu aripi zburătoarelor dihanii izvod să să șteargă, dintr-a celor de pre stihiia pământului izvod să să șteargă, dzic, căci pene are și să oaă, iară dintr-a celor din stihiia văzduhului, căci nu zburătoare, ce pedestră ieste. Iară amintrilea, de va cineva împotriva firii și în pizma adevărului socoti (căci voia slobodă obiciuită ieste mai mult spre rău și împotriva adevărului decât spre bine și spre plăcerea adeverinții puterea sa a-și arăta) și pre Strutocamilă în monarhiia și în partea sa a o trage s-ar nevoi, același nu mai puțin pe Vidra între dobitoace a o numi ar trebui. Pre Strutocamilă, dară, lipsa slujbelor firii dintre pasiri afară o scoate, iară dintre dobitoace toate hirișiile o gonesc, pre carea noi, pedestrele, așeși macar vreodânăoară nici am numit-o, nici am pomenit-o, nici între noi cumva a încăpea am gândit-o. Și așe de va fi și a voastră socoteală, precum a adevărului poftește orânduială, ca nici pre pământ, nici în văzduh, nici în apă și nici în foc și așeși, nici undeva loc de traiu a avea va putea, ce doară în a cincilea stihie

lăcaș de-și va dobândi (că obiciuită ieste fortuna, pre cel ce multe haine poftește a cerca și de cele ale sale a-l dezbrăca)".

Aceste ale Ciacalului cu îndrăzneală cuvinte și socoteli de argumenturi nebiruite nu numai cât urechile tuturor împlură, ce încă și inimile de dânsele, ca cu o ascuțită lance li să împunsără, și ce să răspundză cu toții în îngăimare sta, și despre ce parte a cuvântului întâi s-ar apuca să miera. Tărimea argumenturilor îi spăriia, îndrăzneala voroavei îi îmblăzniia și ce ieste mai cu greu, neștiința lucrului și a adevărului așeși de tot din țircălamul minții îi izgoniia (că pre cât lumina soarelui a lucra poate în organele vadzătoare, pre atâta agiutorește mai denainte știința în mintea adulmăcătoare). Așe ei, tușind, scuipând și cuvintele prin limbi-și învăluind, Lupul (carile nu proastă între toate jiganiile să numiia) cuvinte cioplite și supt pilde oarecum acoperite, însă tocmai la țenchiul adevărului dusă și nemerite, intr-acesta chip a grăi începu :„(De multe ori împărații să văd preste vrerea lor a proroci, căci sufletele lor, oarecum de mărimele și greuimele lucrurilor, mai de multe ori și mai adese atingându-să, și preste simțirea lor să par a prosgnostici). A cării păreri aieve acmu să făcu dovada, de vreme ce dintâiaș dată chiar amândoi dzisără (de veți pomeni pricina ce să scornisă pentru mică și de nemică jigăniuța, ce să cheamă Liliac) și amândoi în gura mare spusără (că din pricinile mici mari gâlceve să scornesc și țințariul să face armăsariu). Au nu, dară, pentru aceasta mai denainte să feriia și acestea pre carile noi acmu cu ochii trupului de față le privim, pre acele ei, încă până a nu fi, cu ochii sufletului le oglindiia? Noi, dară, atuncea cuvântul lor în puțin socotind, acmu să vede ca de capul viperii ei cu socoteala ferindu-ne, noi cu nesocoteala în coada scorpiii am cădzut, neferindu-ne (însă precât semnele cuvintelor împungătoare, chipul inimii pizmuitoare au arătat). La arătare s-au făcut că nu spre aședzarea gâlcevii proaspete, ce spre obrinteala pizmei împuțite și cuvintele, și lucrurile s-au început, carile ranelor trupului monarhiilor nu tămăduire, ce burzuluire aduc (că precum otrava cumplită stomahul otrăvind, tot trupul putredzește, așe pizma veche spre izbândă a aduce, tot statul monarhiii răzsipește) (și precum un mădulariu cu netămăduită boală pătimind, princet, princet, tot trupului moarte pricinește, așe în toată publica cu rău gând și cu pizmă asupra altora îmblând, cu vreme toată monarhiia cu capul în gios prăvălește). Întâi fost-au trebuit pre cei ce aducători și pricinitori gâlcevii ar fi fost fără nici o zăbavă dintre mijlocul nostru să-i fim scos, și, până a nu

pătrunde gâlceava aceasta inimile și sufletele tuturor, să fim ales ce-i de scădere și de folos (că precum cineva, pentru mântuința a tot trupul și pentru paza vieții, fier, foc, și tăierea a unui sau și a doaă mădulare ardere, tăiere și de tot de la sine lepădarea, macar că cu mari chinuri și dureri, însă sufere și priimește, așe și în statul publicăi, unul nestătătoriu și de răscoale și gâlceve scornitoriu să socotește, carile ca un rău și beteag mădulariu din trupul monarhiii curmat și tăiat a fi să cade).

Că ce folos noaă și ei Vidra cu sfatul fără vreme au adus? Și ce treabă au avut Bâtlanul cu atâtea cuvinte inima Vidrii a amărî și a dosedi? Pre Breb la mărturie cine l-au chemat? Și cine cu ce treabă l-au ascultat? Numele Strutocamilei, siloghizmul Corbului, împotrivă voroava Ciacalului la propozitul adunării aceștiia ce folos au adus? Vânătoarea arapilor, fuga Căprioarii și primejdiia Strutocamilei la acesta sinod ce amestec au avut? Ce adevărul ieste acesta (că zavistiia ieste jiganie cu multe capete și cu toatele înghit pizmă și deodată borăsc gâlceavă și vrajbă). Căci Bâtlanul socotind că Vidra prin gârle vânatul peștelui îi împuținеadză, i s-au părut că i să va deșerta vreodată gușea de putregiune de pește și mațile de viermi de putregiune (căci lăcomiia Bâtlanului lumii ieste vestită). Brebul așijderea ieste jiganie carea, puterea organelor născătoare pierdzindu-și, în firea și îndrăpniciia hadâmbilor cade, carile vreunui de duh purtătoriu, pre câți soarele încăldzește, priietin adevărat să-i fie, sau binele să-i poftească nici s-au vădzut, nici s-au audzit (că năcazul lipsii la unul scornește zavistiia prisoselii la altul). Și așe mărturiia lui asupra Vidrii de păcura zavistiii neimată și neîntinată să să socotească nu să poate (că mai lesne ieste cineva o mie de ani în fântânele cătranului să lucredze și cu cătran să nu să pice decât un ceas zavistnicul cu cela căruia zavistuiește voroavă să facă și cuvânt pizmos din gură-i să nu-i iasă). Au doară căci odânăoară un blănariu în meșterșug isteț pre altul în conoștință prostatec au amăgit și în loc de piiele de breb i-au vândut blană de vidră? Au numai spicul părului și floarea pieii amânduror asămănându-să, pre Vidra precum odânăoară Breb să fie fost o dovedește? Ba mă credeți că, de s-au amăgit ochii prostatecului, nici Vidra, nice piielea Vidrii ființa sa ș-au schimbat. Că firea în lucruri nu în celea ce-și răduce, ce în celea ce ieste să socotește. (Că tâmplările precum vin, așe să și duc, deasupra ipohimenului, nicicum ființa-i stricând), ce toate acestea altă nu fac, fără numai (din zavistie împoncișere, din împoncișere nădușală și asupreală, din asupreală gânduri de șuvăială și cuvinte de

răzsuflare să scornesc), precum Bâtlanul asupra Vidrii cu Brebul în pâră și mărturie s-au împreunat, Ciacalul și Căprioara partea Vidrii ținind, siloghizmul Corbului au răzsipit și mii de mii de ocări împotriva Strutocamilii au scornit. Aceasta iarășile mai mult prin mijlocul gloatelor de să va tăvăli, sau ea, sau alta în locul ei, de năcaz împingându-să, asupra alțiia altă ceva mai mult și mai de ocară poate să gârâiască. Și așe în toată gâlceava întorcându-să, o clătire nestătută și neobosită între toți să va scorni.

Și de ciia urmadză între împărați nu numai pentru Liliiac scânteile împotrivirii a scântiia, ce încă și pentru Fili și Inorog pârjolul mâniii și pojarul izbândii a să ațița. Care lucru, numele adunării fericite în porecla răzsipei nefericite fără greș va muta.

Așijderea că lucruri mici ca acestea, iată că și spre mari gâlceve cresc, și, de să vor cumva putea așădza, încă vreun sămn de nedejde ca acela până acmu nu să arată. Dară de va agiunge giudecata cineva între doi monarhi a căuta și inimile a doi împărați a împăca, oare cum aceasta la săvârșit a aduce va putea? Și cine în mijlocul lor a întra va îndrăzni? (Că mai greu nu ieste de giudecat decât pâra între doi priietini — ales împărați fiind— a căuta, căci cineva între doi nepriietini pâra alegând, pre unul priietin poate să facă, iară dintre doi priietini unul să face așeși de tot nepriietin). (Că din fire moritorii așe sint tocmiți, nu numai în războaie și nu numai în gâlceve și aseși nici în glume și giocuri a să birui de la altul priimăsc.) Apoi din gura Ciacalului cineva poate a vrăji că, precum socotesc, gura numai era a lui, iară duhurile până într-atâta îndrăznitoare și cuvintele așe la inimă lovitoare a altuia sint, carile ca toate grosimea fumului ce iese mare văpaie pre urmă a izbucni arătătoare sint".

Aceasta Vulpea audzind, tare în ascunsul științii sale să împunsă și, pentru ca nu mai în mult voroava Lupului să să trăgănedze, cu scurtă voroavă cuvintele într-altă parte sili a le abate (însă firea totdeauna pre meșterșug biruiește și din plinirea inimii cuvântul și fără veste izbucnește). Într-acesta chip și Vulpea făcu, că în loc ce gândiia, spre potolirea cuvintelor să grăiască, cu iarbă pucioasă focul vru să potolească și cu iască scânteia sili să înadușască, și într-acesta chip cu mare glas cuvântul din gura ca piiatra din praștie își slobodzi (că cuvântul slobodzit mai iute decât fierul

împănat să duce, și piatra în fundul mării aruncată precum vreodată tot a mai ieși tot să nădăjduiește, iară cuvântul grăit, precum va fi putință a să dezgrăi, toată nedejdea lipsește):

„Și oare cine, dzisă, vreodânăoară au dzis că glasul Corbului ieste spre chedzi buni? Carile macar siloghizmul lui Aristotel, macar sofisticul lui ... ar avea în gură? Și cu atâta de acmu înainte grăiască și altul, de vreme ce eu nu din cap, ce din coadă, nu denainte, ce dinapoi încheierea siloghizmului fac, adecă (mai prelesne ieste soarelui răzsărit radzele luminii de pre fața pământului a-și opri decât adevărul în veci cu minciuna a să coperi"). Toate zburătoarele să tulburară și de dulce otrava Hulpii tare să amețiră. Căci bine cunoscură că toată puterea siloghizmului Corbului să curma și apărarea carea spre partea monarhiii sale făcea în deșert ieșiia. Pre lângă a Vulpei de cuvânt împunsătură toată a Lupului uitară învățătură.

Iară în monarhiia pasirilor era o pasire carea să cheamă Cucunos; aceasta ieste din fire cu socoteală înaltă, cuvântul vreo dată gios să-i rămâie nu priimește, însă multe grăiește, dară puține isprăvește, la mânie iute, la foame nesăturată ieste: dzic că vițelul întreg de-abiia îi ieste de gustarea dimineții. Iară la ospățul prândzului cu taurul și cu cămila nu să satură. Despre partea stomahului așe, iară despre partea sufletului cu multul mai mult nesățios și nesăturat ieste; prin olaturile ei altă jiganie nu numai cât a nu viețui, ce nici a trece fără primejdie poate (că mai pre lesne socotesc și mai fără primejdie cineva călătorie pre lângă vârtopile zmeilor și bârlogurile leilor a face să poată decât prin hotarăle aceluia a trece carile pururea de foamea lăcomiii să chinuiește). Aceasta pasire, dară, cu mare mânie, mai mult din stomahul tulburat decât din rostul fără sfat, într-acesta chip cuvintele deodată cu balele își stropiia :„Fi-s-ar cădzut, o, priietinilor, Lupul pildele sale ciobanului să le vândză și Vulpea prisăcariului bătrân ciumiliturile să-și arete. Iară de ieste glasul Corbului spre sămn rău luat, cine va fi acela carile să nu poată cunoaște (că când unuia veste rea de la cineva îi vine, aceiași veste altuia altul de bună îi o duce), ce fie glasul Corbului rea veste în urechile Lupului, Ciacalului, sau măcară și singur Leului, însă sint alte urechi carile, cu dragoste priimindu-l, cu dulce în cămara inimii sale îl ascund. Iarăși și amintrilea, că deși peste tot și tuturor glasul Corbului ieste neplăcut, avem între noi Coțofana[49], căriia din limbă-i fericire și din gură-i bună vestire îi cură. Dară și cu aceasta ce să

isprăvește? Până când dară, o, pasirilor, în glogozala în zădar vă îngăimați și statul vredniciii voastre în samă nu băgați? Până când vor urla, vor lătra și vor scânci jigăniile și dobitoacele acestea, carile pururea supt umbra noastră îmblă și ochii noștri totdeauna în spinarea lor privăsc? Până când ce firea singură arată, voi aceasta nu cunoașteți vreodată? Că din fire așe ieste orânduit, ca tot dobitocul și toată jiganiia în patru picioare cu capul spre pământ plecată să îmble, și toată pasirea prin aier zburând și pe deasupra lor trecând, uneori cu umbra să le ocrotească, iară alteori cu unghiile și cu pintinii să le lovască (că pururea și mai totdeauna pre stârvul dobitocului pasirea să pune, iară de penele sau tuleiele pasirii rar dobitoc să îneacă). De care lucru, socotesc că cinstea și vredniciia monarhiii noastre puțin de la ai săi socotindu-să, spre deșchiderea gurii a jigănii ca acestea pricină s-au dat. Deci guri ca acestea nu cu siloghizmuri loghicești, ce cu porunci împărătești sint să să astupe. Precum marele nostru împărat și nebiruitul monarh, Vulturul, sămnul biruinții Corbului au dat, Corbul dară și epitropul Vulturului, *așe va, așe poruncește, așe să să facă.*

Cu a ceștiia sentenție putere și eu acmu sprijenindu-mă, cuvânt și sfat ales dau. Vidra dintr-amândoaă monarhiile afară să fie, Strutocamila ori în care izvod îi va plăcea, într-acela să să scrie. Strutocamilii, după chipul ce din fire are și din ocrotirea Corbului cea tare, între alalte dihanii și cornul cel de putere să i să dea, căci partea Corbului clironomiia Vulturului are.

Iară cine acestora împotrivă ar gândi, ar grăi sau ar face, pedeapsa moarte groznică să-i fie. Acesta ieste cuvântul Corbului și bună plăcerea Vulturului (că când grăiesc preoții lui Apolon de la Delfis, atuncea tac toate vrăjile de la Memfis)."

Atuncea toate pasirile și dihaniile zburătoare, socotind că nici cuvânt împotrivă, nici socoteală de asemenea Coconozului să va mai putea afla, cu toatele într-o gură: „Facă-să, facă-să, și voia și porunca împăratului și epitropului plinească-să!" strigară.

Însă, precum dzice dzicătoarea (că răspunderea moale frânge mâniia, și trestiia înduplecată de vivor nu să frânge) (așijderea, potolindu-să mâniia, cuvântul cel moale, tare și vârtos a fi să arată, și, trecând vivorul, trestiia iară la locul său rămâne dreaptă), într-acest chip smerit chipul jigăniuții (carile să cheamă povața Leului și adulmăcătoriu vânatului îi ieste) și moale

glasul lui, precum dârdze cuvintele Cucunozului într-altă parte abătu, așe cu prea supțire meșterșug toată învăluiala desfăcu și Strutocamila cine și ce ieste singură pre sine să să vădească îndemnă (că mai de credzut ieste un cuvânt de mărturisire a gurii hirișe decât o mie de mărturii a altora streine).

Aceasta jigăniuță într-acesta chip scurte, dară cu virtute cuvintele sale începu:

„Singura a mea a trupului slăbiciune și micșurare a sufletului supus și a voii legate aratătoare ieste (că obiciuiți sint muritorii cu înălțimea statului, cu frâmsețe trupului și cu ghizdăvia feții, ca cu un lucru prea mare de la fire dăruit a să lăuda și încă mai mult între alții nu numai arcoasă sprâncenele-și a-și râdica, ce și sfaturile preste cuviință a-și da și socoteala preste măsură a-și râdica).

Așijderea, împotrivă ieste de socotit (că în cei mai mulți mărimea și greuimea trupului sămnul micșorimei sufletului și iușurimei minții ieste). Și iarășile cine în lume aceasta dovedit nu-și va avea (că vredniciia sufletului nu de pe frâmsețea trupului să măsură. Căci nebunul la chip frumos și trupului grea pedeapsă și numele la mare ocară ș-au scos. Iară înțeleptul grozav și ghibos nici au gândit vreodată, nici au făcut lucru fără folos).

Deci precum cu cea mai mică și cea mai de nemică între toate jigăniile să fiu aievea ieste. De care lucru mie nu cuvânt între voi a grăi ce nici împins de flegmă a tuși macară nu mi s-ar cădea. Însă de vreme ce voia și porunca a marilor împărați au fost ca în adunarea de obște și sfaturile de obște să fie, cu a lor poruncă sprijenindu-mă, supunerea trupului în slobodzeniia sufletului acmu îmi întorc (că spre închisoarea și legarea trupului un lanțuh și o vartă destule sint, iară spre strânsoarea sufletului și spre opreala voii slobode nici mii de mii de lanțuje, nici dzăci de mii de închisori pot ceva face).

De care lucru într-acesta chip dzic (că unde pravila în silă și în tărie, iară nu în bună socoteală și dreptate să sprijinește, acolo nici o ascultare a supușilor trebuitoare nu ieste). O, cinstiților și dintr-îmbe părțile vestiților senatori, ce poate fi aceasta între voi din toate părțile neaședzată, iară altă dată mai mult decât să cade simață voroavă? (Nime în lume atâta de ascuțit la minte și iute la giudecată a afla să poate, carile în toată alegerea negreșit

și nesmintit să fie) și (macară că aspru lucru ieste pentru cele șie cunoscute dreapta giudecată a face cât mai vârtos cu greu și așeși peste putința a toată firea va fi, pentru cele șie mai denainte nicicum știute sau cunoscute, de bune sau de rele, de vrednice au blăstămate, deosăbire a face). Că după a mea socoteală dzic (că mai pre lesne ieste cuiva fără organul ochiului și fără lumina soarelui între alb și între negru a deosăbi decât fără cunoștința lucrului de vrednic sau de nevrednic a-l alege). Într-acesta chip poate fi să fie și sentențiia carea dumnealui Cucunozul spre vredniciia Strutocamilii au lăsat. De care lucru dzic (că nime mai mult a altuia decât al său giudecătoriu și nime mai mult pre altul decât pre sine a să cunoaște poate, când spurcata lipsește filaftie). De unde urmadză mai cu cuviință a fi de toată voroava dezmățată părăsindu-vă, pre Strutocamila de față să chemați și pre dânsa pentru sine ce dzice și ce socotește să o întrebați. Și orice răspuns ar da, pre acela în ciurul alegerii cu dreapta bunei socotele să-l zbateți. Și așe atuncea pre lesne deosăbirea între grăunțe și între pleave a face viți putea".

La acesta sfat nu numai cât Coconozul nu avu împotrivă ceva a răspunde, ce încă și tuturor gloatelor foarte plăcut fu și toate capetele mari și deșerte celui mic și plin să plecară (că sfatul carile poate da săracul învățat și înțelept toți împărații nebuni și neispitiți nu-l pot nemeri). (Că știința înțelepciunii nu în scaunele trufașe și înalte, ce în capetele plecate și învățate lăcuiește.) Și așe, Strutocamila în mijlocul theatrului chemară. Căriia întrebarea pentru sine înainte-i pusără: „Și ce? Și cine ieste?" o întrebară.

Iară Strutocamila răspunsă, dzicând: „Eu sint un lucru mare și voiu să fiu și mai mare, căci aceasta chipul îmi vrăjește, de vreme ce tuturor celor ce mă privăsc mierare și ciudesă aduc. În palaturile împăraților de pururea mă aflu, puterea stomahului atâta îmi ieste de vârtoasă, cât și pre fier, și pre foc a amistui poate. Acestea vrednicii la mine aflându-să, au nu toate laudele Cucunozului și sămăluirile Corbului mi să cuvin? Așijderea, agiutorind priința și ocroteala Vulturului, de m-ași putea în aer înălța decât toate zburătoarele, așeși și decât Vulturul, mai arătoasă ași fi ". Toate dihaniile, la răspunsul ei, râsul cu hohot își clătiră, numai Corbul și Cucunozul stomahul își tulburară.

Deci unii de mânie și de năcaz pre nări pufniia, alții de rușinea în inimă ascunsă pre obraz să aprindea, iară alții cu batgiocură în laude și cu mascara în pofală o lua (că cu cât știința rea într-ascunsul inimii nacăjește, cu atâta la ivala tuturora ieșind, rușinea în față îi pedepsește).

Iară unul dintre gloate (din ceata dobitoacelor poate) glas ca acesta ridică: „O, priietini și frați, la aceasta adunare împreunați! Dumneaiei Strutocamila, precum în părțile de gios (și poate fi sau supt, sau aproape supt brâul ars) să naște și trăiește, tuturor știut ieste. În capul ai căriia soarele lucru împotrivă au lucrat. Că de s-ar fi născut în părțile crivățului și să fie trăit în părțile austrului, căldura soarelui umedzala crierilor i-ar fi mai uscat, și așe tidva capului spre îndesarea crierilor și cuprinderea înțelegerii o ar fi silit. Ce ea poate fi din fire capul uscat având, în carile de au și fost vreo umedzală firească, arșița soarelui și căldura austrului porii pieii și încheiturile osului tidvei mai mult decât au trebuit i-au deșchis. Și așe, puterea căldurii cu puțina umedzală și a crierilor materie pre o parte îi scotea, iară pre altă parte, în locul crieri lor, vântul sau aierul clătit întra și [și] lăcaș vecinic în căpățină-i își afla (căci, precum fără prepus știți că în fire loc ceva deșert a să da nu să poate) și ase din vântul strâns, vânt sloboade (că cineva ce nu are, a da nu poate). Însă, oricum ar fi, prostimei ei iertăciune a să da să cade, de vreme ce poate fi că categoriile loghicăi n-au citit și în cărțile științii nu s-au zăbăvit (că celor ce multe lumânări în citeala cărților topesc, ochii trupului la videre să tâmpăsc. Iară celora ce niciodată pe slove au căutat, macar că vederea ochilor mai ascuțită ș-au păzit, însă neștiința în întunericul și în tartarul necunoștinții i-au vârât). Iar amintrilea de ar fi fost, după categoriia ce o ați întrebat, după aceia ar fi și răspuns.

Ce acmu ea la întrebarea ceinții, dă răspunderea câtinții și feldeinții.

Așijderea voi o întrebați ce ieste, iară ea vă răspunde cât ieste și în ce feliu ieste (că răspunderea când nu să dă după întrebare, puțin deosăbește din voroava mutului cu a surdului). Și iarăși voi o întrebați ce dzice pentru sine, iară ea vă răspunde ce cere, poftește și pune în sine.

De care lucru socotesc urechile de grețoasă cuvintele ei cu alt chip să vă curățiți (că pre cât greu bucatele vârtoasă stomahului slab aduc, pre atâta nesuferire aduce și cuvântul nealcătuit la urechea bine ascultătoare). Adecă, întâi, de ieste cu putință, așeși de tot și întrebarea voastră și răspunderea ei

de tot să să curme (că sufletul înțelept pre cât gura cuvinte rele a nu grăi, pre atâta și urechile voroave fără folos a nu audzi își oprește).

Iară aceasta de nu ieste cu putință, ași sfătui ca nu după a voastră cunoștință, ce după a ei prostime și neștiință să o întrebați, nici ce și cine ieste, căci bine știți (că tot capul și sfârșitul filosofiii ieste cineva pre sine ce ieste a să cunoaște), ce cum o cheamă o întrebați.

Și de-și va ști numele, precum oarece sămn de cunoștință să fie având ieste nedejde, de nu mai multă, încailea cât fietecare dulău numele de pe sunetul glasului își simpte. Iară de nici a numelui hiriș însămnarea în fantazie nu va fi păzit, așeși de tot nedejdea curmați, precum de la cel neștiutoriu știință a vâna viți putea (căci vânătoriul științii socoteala, iară măiestriile simțirea ieste)".

Aședară, după socoteala și sfatul acestui înțelept și anonim sfetnic, „Cum te cheamă?" pre Strutocamilă întrebară. Iară ea răspunsă: „Eu pe mine niciodată nu mă chem (au în locul numelui gramatica n-ați citit, unde arată că *mă* în locul numelui, *eu*, de căderea chemătoare să lipsește?), ce alții pre mine, «o, dumneata» mă cheamă". Iarăș o întrebară: „Dară numele îți ieste, *o*, au pe alt nume te cheamă?" Iară ea raspunsă: „Când strigă cătră mine cineva, atuncea audzu, precum și pe voi acmu, când m-ați chemat, v-am audzit. Deci acmu, va rog, spuneți-mi, ce m-ați chemat?"

Cu toții deodată cunoscură (că nu în chipul arătos, nici în dobitocul căpăținos, ce în capul pedepsit și cu multe nevoi, domirit crierii cei mulți sălașluiesc), în care chip și tâmpă mintea săracăi

Strutocamilii se arătă. De care lucru mai mult a o cerceta și în zădar cuvintele a-și lepăda să părăsiră și acmu cu a tuturor tăcerea mai mai a Corbului siloghizm și a Cucunozului sentenție să mărturisiia (căci tăcerea multă la răspunderea de treabă în locul mărturisirii să ține).

Însă iarăși Căprioara de Aravia, apucând voroava, a clăti cel adevărat nume ce va să dzică la ivală îi scoasă. Aceasta, dară, într-acesta chip grăi: „De ieste toată pofta adunărilor pentru numele jigăniii aceștiia a să înștiința, pre cât în proasta mea știință să află, a spune nu mă voi lenevi (că pre cât ieste de cu greu și de scădere cineva de știință sărac a fi, cu atâta de urâcios

lucru ieste cineva știința despre cei poftitori a-și ascunde). Precum amânduror cea mai multă lăcuire în năsipurile Araviii să ne fie și mai denainte s-au pomenit. Cu care pricină socotesc că fietecărui dobitoc numele mai chiar și mai hiriș să-l știe lăcuitorii carii sint de același loc cu acel dobitoc. De unde urmadză ca limba arăpască mai chiară hirișiia numelui jigăniii aceștiia să fie numit.

În limba, dară, arăpască, macară că numele ei în patrudzăci și una de feliuri să numește, însă cel mai hiriș, și precum proștilor, așe învățaților mai obiciuit ieste uștiurmurg, carile sarachenii îl tălmăcescu devecuși. De la arapi să vede că elinii cu tălmăcirea s-au îndatorit, de unde îi dzic otronoˇmhlrV, adecă Struț-cămilă. Iară când ar tălmăci hiriș numele de pe sunarea limbii arăpești, i-am dzice: cămilă-pasire."

Atuncea, hirișul nume a prostului dobitoc dacă învățară, dzisără: „Pentru numele lui acmu bine foarte ne-am înștiințat, însă, oare, cine s-ar afla în lexicoanele etimologhicești ca încă și mai dintr-adânc și mai curat numele ei să ne tâlcuiască?" Deci unii dzicea: „Moimița Liviii, căci ieste mai uimitoare minții". Alții dzicea: „Coșcodanul Tharsisului vechiu (carea acmu să dzice America) căci în instrumentul muzicăi poate cântece alcătuite a cânta". Iară alții dziseră: „Ba nici aceștia ceva nu vor isprăvi, că macar că socoteala oarecum aceasta a înțelege le-ar agiunge, însă limba spre închipuirea cuvântului nu le agiunge.

De care lucru, socotim că o jiganie ce poate învăța gramatica și organele limbii, schimbarea și sunarea sileavelor a alcătui pot (că multe agiunge mintea ascuțită, carile limba fâicavă și slabă a le vorovi nu poate). Ca aceasta dară socotim că numai Papagaia ieste, carea mai chiar cuvintele dobitocului sămăluitoriu a urma poate."

Hulpea macară că ceva la gloate a grăi ca o înțeleaptă tare postiia și în ceva împunsă a fi să nu să arete, vârtos să feriia (că a toată mulțimea, veri de cinste, veri proastă ar fi, voroavele, înțeleptul a le asculta, de nu folos, dară nici pagubă va avea; iară cuvântul a grăi, macară cătră cel prea ispitit, fără primejdiia plăcerii sau neplăcerii, de abiia ieste de nedejduit), însă atuncea pre toți așeși de tot de la hotarul științii depărtați vădzindu-i, nici frâul gurii a-l mai sprijeni, nici lăcata tăcerii nedescuiată a feri putu:

„Și așe, vede-să, o, priietinilor, dzisă, cu depărtarea locurilor și lipsa lucrurilor carile într-acel loc, macar că multe, iară aiurea prea puține, aflându-să, și audzirea lor minunată și vederea ciudată li se pare. De care lucru, Papagaia, căci vine de la locuri departe, toți a o audzi și a o privi poftesc. Însă la vredniciia ei, de nu întrece Coțofana de Evropa, iară precum agiunge, nime nu va putea tăgădui, ce căci precum papagaiele acolo prin izbeliște, așe acestea aicea prin târveliște multe să află.

Pentru-aceia Coțofana aicea atâta cinste și laudă nu i să face (că săturarea ochilor ieste ca și greața stomahului, că precum stomahul destul încărcat, bucatele macar fie și cu aromate, nu cu mirosul acel frumos poftă, ce greață îi aduce, așe și ochiul de privală săturat albul vede negru și frumosul grozav). Iară mi să pare că la Liviia mai în mare cinste să află coțofanele decât în Evropa papagaiele și mai scumpă poate fi o mâță vânătoare decât o moimâță giucătoare (că pofta în lume cu lucrurile împreună și inimile stăpânind, cestuia, ieftin, iară celuia scump nume au pus) (că așe ieste din fire tocmit, un lucru cu cât mai de la mulți să poftește, cu atâta mai de la mulți lipsește). Însă cât spre trebuința a aceștii adeverință, precum mi să pare, nu pasire gramatică, ce jiganie filosoafă trebuie, că nu etimologhiia numelui, ce ființa lucrului trebuie tâlcuită când cineva de acel lucru a să înștiința poftește. Că în numele acesta doară de ieste vreo ascunsă ieroglifie (precum la eghipțiieni numele filului însămneadză chipul împăratului), iară cât ieste despre etimologhie, fietecine o poate pricepe, că din struț, pasire, și din cămilă, dobitoc ieste alcătuit." Aceasta de la Hulpe cu toții audzind și precum adevărul așe ieste înțelegând (că la mintea spre înțelegere gătată mai tare pătrunde cuvântul adevărului decât prin moale grosimea trupului ascuțită simceaoa fierului dzisără: „Dară cine între noi poate fi acela carile mai mult sufletul în filosofie să-și fie crescut și după pravile el trupul să-și fie scădzut? (Că cu anevoie ieste cineva trupul în toate pre larg și de sațiu să-și hrănească și sufletul de poftele trupești nebetejit să-și păzască), (că precum în hrana slobodă trupul să îngroașă și să îngrașă, așe de post trupul vitionindu-să, sufletul să supție și să învârtoașă) (căci foamea la trup moarte firească, iară la suflet viață cerească aduce).

Și cine ieste acela carile mai într-adânc lucrurile firești și ființele trupești să fie pătruns?" La carea unii dzicea că Moimâța aceasta va putea isprăvi. Carea răspunsă precum mai mult în filosofiia obiceinică decât în

cea fizică s-au zăbăvit și mai mult de pravilele obiceilor decât de ființa lucrurilor poate giudeca.

Alții dzicea că poate Privighitoarea aceasta săvârși, căci în cuvânt vreodată a să osteni nu știe. Ce mai cu de-adins lucrul cercând, o aflară că macară că în limbă lată și la voroavă neîncetată ieste, însă ce și pentru ce, așe mult ritoresește, nici ea nu poate știe (ca voroava lungă și tot aceia, de multe ori poftorită, de ar fi cât de dulce și de frumoasă, până mai pre urmă să arată grețoasă și sățioasă).

Iară mai pre urmă cu toții dzisără că precum Vulpea au fost aflătoarea sfatului, așe iarăși ea va fi săvârșitoarea faptului. La carea Vulpea răspunsă: „Firea așe de înțelepțește pre la toți darurile sale ș-au îndămânat, cât pre unii în cuvânt, iară pre alții în lucru, pre unii în poruncă, iară pre alții în ascultare, pre unii în stăpânire, iară pre alții în supunere vrednici, putincioși și suferitori i-au arătat. Așijderea, unii în gramatică, iară alții în poetică, unii în loghică, iară alții în ritorică, unii în cea ithică, iară alții în cea fizică filosofie mai isteți, și unii într-ună, iară alții într-altă învățătură și meșterșug mai vestiți și mai fericiți, după a firii orânduială au ieșit (că ce unul Dumnedzău dăruiește, și orânduiește. toata lumea nici a lua, nici a clăti poate).

De care lucru umilita mea prostime (poate fi din năstavul firii spre aceasta orânduită) mai mult în cele cinci glasuri a lui Porfirie și dzece categorii a lui Aristotel zăbăvindu-să, cu cheia meșterșugului meșterșugurilor (căci loghicăi acest titlu a-i da m-am obiciuit) ușile a deșchide și lăcățile a descuia pociu; iar mai înluntrurile cămărilor firii nici a întra și mai nici a căuta pociu (că împărățiia firii, precum are domni, senatori, deregători și orânduitori, așe are și plugari, și morari, și portari, și chelari). De care lucru socotesc, precum am și mai dzis, că nu dialectic, ce filosof la aceasta slujbă trebuiește, că a dialectecului socoteală ieste numai forma siloghizmului să fie, după canoanele loghicăi, fie-i macară materiia pentru carea siloghizmul face și necunoscută.

De care lucru și eu mai mult ființa socotelii sau a chitelii decât a lucrului pociu cunoaște."

Și așe și Vulpea, dialectică, iară nu filosoafă să află. Vulpea, macară că de ar fi îndrăznit, lucrul acesta singură la cap a-l scoate ar fi putut (însă precum adese a face dialecticii s-au obiciuit, adecă la vreme de strâmtoare cu strofe și cu sofismate, precum și oștenii, când cu mâna și cu sabiia a birui nu pot, cu mihanii și strataghemate să slujăsc). Însă cu cleștele cărbunele din cuptoriu și cu mâna altuia șerpele din bortă gândi să scoată (precum și mai denainte prin limba și gura Ciacalului cuvintele își tunase și duhurile își fulgerasă). Vulpea, dară, într-acesta chip și socoteala își orândui, și cuvintele își informui :„Inima mea, o, priietinilor, spre cea cât de grea poruncă și aspră slujbă a monarhiilor noastre pururea gata și bucuroasă au fost și ieste, și încă până la cel mai de pre urmă abur a fi și silesc, și nedejduiesc (că cine n-au învățat nevoia a trage pentru toți, acela nici fericirea va suferi împreună cu toți). Însă cine ce are și cât are, atâta poate da și arăta. Eu, dară, de săvârșirea lucrului acestuia precum vrednică nu sint și mă cunosc, și mă mărturisesc. Iară precum pre cel vrednic să vă arăt, încă nu mă tăgăduiesc, pre carile, de să va tăgădui (căci obiciuiți sint cei adevărați vrednici vredniciile sale de privala ochilor și lauda gurilor a-și ascunde) (ce precum focul în piatra mai vârtoasă și în fierul mai îndesat ascuns fiind, dintr-aceleași și mai tare lovindu-să, scânteiadză, ase și sufletul plin de vrednicie, pre cât mai mult să acopere, pre atâta mai tare să descopere) de vrednic a-l dovedi, vrednică sint, pre carile rugându-l (căci sufletul filosof asupreală nu are, de vreme ce toată asupreala suferind, precum să i să facă asupreală nu simte) și întrebându-l după a sa filosofie, ce va fi adevărul va grăi."„Dară cine ieste acela de carile dzici?" întrebând-o, ea răspunsă:„Adevărat, între toate jiganiile nu numai bun și adevărat filosof, ce încă și ispitit, iscusit anatomic Lupul ieste. Căci și în mari, și în mici, și bolnave, și sănătoase jigănii, adese meșterșugul ș-au ispitit, atâta cât în toată lumea macar un dobitoc, pociu dzice, că nu să va afla, al căruia mănuntăi vreodată de iuți și ascuțite bricile lui să nu fie fost despicate." Aședară, după învățătura Vulpii, pre Lup de față chemară și de ieste filosof îl întrebară. Iară Lupul răspunsă: „Eu de la cineva filosofiia n-am învățat; și ce poate fi întrebarea aceasta?" Ei dzisără: „Vulpea ne spuse precum în tine filosofăsc suflet și vrednice duhuri să află. De care lucru, socotim că toată hirișiia Strutocamilei a ne arăta și tot adevărul a ne învăța, de vii vrea, vii putea". Iară Lupul răspunsă: „Vulpea macar că acmu, sau de sula zavistiii împunsă, sau de vicleșugul și răutatea firii sale împinsă, și preste simțirea ei adevărul atinge (că zavistnicul și vicleanul numai atuncea grăiește adevărul,

când sau zavistiia descoperindu-i-să, spre rău nu sporește, sau vicleșugul cu un cuvânt al adevărului acoperind, spre mai mare rău pre altă dată îl oprește). Iară adevărul ieste acesta (că nici lângă cuibul șoimului porumbul puii să-și scoață, nici orbul celui cu ochi să să facă povață, că nici porumbul îi va videa vreodată zburători, nici cel cu ochi își va videa pașii drept îmblători). Că într-această dată în lume undeva, ceva sau la cineva adeverință și adevăr nici vădz, nici a-l videa și a-l mărturisi, fără primejdie a fi, poate (că unde răcnește

Leul, nu mai urle Lupul și unde piuiește Vulturul, nu mai geamă hulubul. Că nici glasul celuia să aude, nici gemutul cestuia, până mai pre urmă fără lacrămi de singe va putea fi). Și cu atâta voroava încheindu-mi, pentru această întrebare, voi asculta și altă dată." Cu acestea Lupul tăcând, Vulpea, macar că nu în puțin frica Lupului avea, însă zavistiia veche spre răutăți noaă nepărăsit o împingea. De care lucru cu înțeleapta-și zavistie socotiia că cu casa ei împreună și coliba vecinului să să aprindză multu-și folosește. Și nu doară că socoteala spre lauda Lupului îi era, ce numai doară că mult într-însul vrednicii descoperind, despre cei goli de dânsele, până în cea de apoi vreo ură asupră i-ar aduce (că nărocul așe vrednicilor pizmuind să vede, că cu cât sint mai suferitori furtunelor, cu atâta mult valurile să le îndesască, și pre cât lucruri vrednice de laudă ar face și ar arăta, pre atâta în ura și urgiia nevrednicilor să cadă. Care lucru fortuna spre mai mare rușinarea celor nevrednici, precum îl face socotesc, de vreme ce ei pre cât mai mult îi urăsc, pre atâta pre sine să hulesc. Și vrednicii pre cât mai mult să înădușesc, pre atâta în bunătăți să mai întăresc, nu într-alt chip, ce ca cum cu cât mai tare cremenea cu oțălul a-i lovi, cu atâta mai iuți și mai luminoasă scântei sloboade). Într-acesta chip, dară, Vulpea spre înalgiosul Lupului cu toată osirdiia nevoindu-să (căci firea ei binele cuiva a nu pofti obiciuită ieste), încă mai aievea și mai cu obraznică îndrăzneală, tare, strigă în gura mare: „Eu, o, priietinilor, celea ce spre vredniciia Lupului voiu să grăiesc, nici pizma mă împinge (carea în inima mea nu numai căci vreodată nu s-au sălășluit, ce așeși nici un ceas n-au găzdăluit), nici vicleșugul sau nevoia mă încinge, ce pentru tot folosul cel de obște silind, dzis-am și dzic și nepărăsit voiu dzice că Lupul precum ieste adevărat filosof, așe și spre isprăvirea trebii aceștiia harnic ieste, precum dovedele și argumenturile, pre carile acmuși-acmuși înaintea tuturor puindu-le, tot adevărul lucrului vor mărturisi. Ce întâiași dată aceasta a ști vi să cade: că eu, ticăloasa, priința și

agiutorința Corbului, pentru mari și multe darurile Vulturului, voiu și poftesc, că de multe ori rămășița fărămușelor mesii Vulturului copiii din fălcile foamei și ˇolÍwV a morții ne-au mântuit.

Iară Lupul, pentru căci pre sine singur a să chivernisi și viața din primejdiia foamei a-și sprijeni știind, cu binele altora nici cearcă, nici poftește să să îndemânedze. Căci în școala lui Dioghenis și în filosofiia ce-i dzic cânească s-au învățat, a cărora sentenție ieste acela lucru de la cineva să ceară pre carile altul nici îl poate da, nici de la sine îl poate lua. Căci odânăoară un împărat mare întrebând pre Dioghenis ce poftește să-i dăruiască, i-au răspuns să-i dea ce nu-i poate lua, adecă să să dea într-o parte din lumina soarelui și să nu-i facă umbră, oprind radzele deasupra urciorului în carile ședea. Ce pentru obiceile filosofilor acestora și pentru pravilele filosofiii lor, mai mult a dzice părăsindu-ne, la cuvântul nostru să ne întoarcem. Argumenturile, dară, și dovedele spre a Lupului de înțelept și de filosof încredințare îmi sint acestea:

Partea a doa

„Întâiași dată, socotiți, o, fraților, și aminte luați cuvintele carile mai denainte înaintea tuturor gloatelor au făcut. Că au nu el în proimiul voroavii sale dzicea, precum inima împăraților din mulțimea lucrurilor și a științelor, carile în publică-li și în curte-li să tâmplă, mai ades decât alaltora câtodată prosgnostice fac? și cum din putregiunea peștelui în mațele Bâtlanului viermii să nasc? Și Brebul, părțile bărbătești pierdzindu-și, în zavistie cade și pizmă vecinică nu numai asupra bărbaților, ce și a muierilor ține. Asupra muierilor, căci el cu dânsa pofta și tragerea firii a-și împreuna nu poate, iară asupra bărbatului, căci acesta a face din plineala firii poate (că totdeauna orbul asupra ochilor, și șchiopul asupra picioarelor, și surdul asupra audzului, și hadâmbul asupra întregului obidă are). Așijdirea, precum nu numai spicul părului și asămănarea văpselii pre Vidră vreodată Breb să fie fost o dovedește? (Căci tâmplarea vine și să duce fără stricarea supusului ?) și alalte ale lui cuvinte toate, de viți sta pre amănuntul și cum să cade să le socotiți, au nu toate hirișe de adevărat fizic filosof îl arată? (Căci toată filosofiia fizicească asupra trupului firesc și în știința lucrurilor ființăști să sprijinește). Apoi acmu, când îl întrebați de ieste filosof, nici voaă v-au *dat* după poftă răspuns, dar nici pre sine despre aceasta de tot s-au ascuns, ce cu un frumos și iscusit chip nici lauda asupră ș-au priimit (că cel ce cu tot sufletul aievea în față își lauda poftește nici o deosăbire nu are de la cela carile prin gurile tuturor pre drept să hulește), nici precum eu adevărul și ce ieste am grăit au tăgaduit. Acestea, dară, Lupul în față și de curând v-au grăit. Dară să vă aduc o istorie a lui, carea mai demult au făcut, carea pre cât ieste de adevărată, pre atâta ieste și de minunată. Și precum vrednică ieste a să asculta, mi să pare că cu toții o viți lăuda (căci istoricul adevărat - adecă carile istoriia adevărat precum s-au avut istorisește — lauda împreună cu făcătoriul împarțește, căci cela au ostenit lucrul a săvârși, iară cesta au nevoit în veci a să pomeni. Și încă mai mult pre scriitorii decât pre făcătorii minunelor fericiți și lăudați a numi voiu îndrăzni. Căci după armele și faptele iroilor, condeiele istoricilor, de nu s-ar fi pre alb clătit, încă de demult și lauda numelui lor deodată cu oasele țărna o ar fi acoperit. Și așe, aceia au fost a lucrurilor făcători, împreună și muritori, iară ceștea numelui au fost înoitori și în veci stăruitori). Povestea dară într-acesta chip să are: Odânăoară era un om sărac, carile într-o păduriță, supt o colibiță era

lăcuitoriu. Acesta, mai mult de dzece găini, 2 cucoși, doi miei și un dulău, altăceva după sufletul său nu avea. Deci dulăul atâta era de bun păzitoriu și atâta de tare în giur împregiurul casii străjuitoriu, cât nici frundză de vânt să să clătească și el asupra sunetului să nu năvrăpască cu putință nu era (că mai bunu-i și mai de nedejde ieste dulăul deșteptat decât străjeriul însomnorat sau cu vinul îngropat). Dulăul așe pre dinaintea casii pururea să afla, iară găinele în podul colibii să culca, mieii noaptea dinaintea ușii în tindiță, iară omul ostenit și obosit, dacă viniia de la lucru, în colibiță spre odihnă să aședza. Ce cât au fost despre partea mea, macar că, precum să dzice dzicătoarea, nici o piatră neclătită n-am lăsat. Însă nu numai de vrăjmășiia dulăului, cât de gardul denafară nu m-am putut lipi, nu numai cât la găini în pod nu m-am putut sui, ce așeși nici pre acolea pre aproape de fricos glasul lui nici a mă opri, nici a mă odihni am putut. Și așe, ori cu câte meșterșuguri am ispitit și cu cât mai cu dor dulce carnea găinușilor am poftit, nicicum poftii și izbândii inimii nu m-am învrednicit (căci norocul așe de aspru cu muritorii șuguiește, cât, de multe ori, celea ce și cu ochii le-ar înghiți, nici cu nasul nu-i lasă a le mirosi). Iar o dată mi să tâmplă cu Lupul a mă împreuna, căruia traiul omului și vrăjmășiia dulăului a-i povesti mă luaiu și precum în multe nopți fără somn și cu stomahul deșert împreună și cu mare groază a primejdiii vieții pregiur colibița săracului în deșert în preajma găinușilor am cutreierat. Cătră acestea, precum și doi miei are, îi pomeniiu. De carea el audzind, îndată sculân du-să, unde ieste coliba cu mieii cum mai curând să mergem tare mă îndemna. Căruia eu îi răspunș, că într-acea parte de loc a merge, până nu va însăra, de frica dulăului primejdiia vieții îmi prepuiu. Deci trebuie să aibă îngaduință, îi dziș, până soarele va scăpăta, și atuncea la pomenitul loc îl voiu duce. Cu mare pieire spre îngăduință a-l pleca putuiu, și încă și cetatea mărăciunilor lângă mine aveam (căci lăcomia, de ieste în săturare nesăturată, cu cât în foame mai nesățioasa va fi), de vreme ce bine îl cunoșteam că dulceața a fragedii cărnișoarei mielului în fantazie mai tare foamea lăcomiii și în stomah lăcomiia foamei mai vârtos clătindu-i, mă temeam, perii miei în lână să nu-i întoarcă și carnea mea în oină să nu o prefacă. (Căci filosofii obiciuiți sint cu socoteala, aierul în apă și apa în aier a întoarce, macară că lucrul socotelii n-ar răspunde). Deci sosind cea mie pentru frica, iară Lupului pentru foamea mult dorita și așteptata sară, amândoi împreună purceasăm și, în preajma locului apropiindu-ne, de departe casa omului cu degetul îi arătaiu. Atuncea Lupul, cu chipuri filosofești și țărămonii politicești înainte-

adulmăcând, purceasă. Ce dulăul nici chipurilor cucerite, nici cuciriturilor lingușite să uită, ce îndată toată pădurea de lătrături și de brehăituri împlu, așe cât nu numai codrii să răzsuna, nu numai cât omul din greu somn să scula, ce încă și pre mieii în scutece învăliți copilași spăimânta și îi deștepta. Deci omul, de pre așe tare lătrăturile dulăului precum o jiganie rea la miei să fie vinit pricepu. Carile în grabă afară ieșind și încă mai tare pre dulău asmuțind și îmbărbătând, atâta cât căută Lupului a da dos (că de multe ori fuga fortuna biruinții, și biruința primejdiia fugăi aduce).

Iar după ce cani fugi Lupul, cât ar fi socotit că de supt adulmăcarea dulăului a fi ieșit, socoti că firea dulăului de la Lup nici shimate filosofești, nici cuciriturі politicești priimește, și așe cu puterea și cu vârtutea înainte a merge și cu vitejiia lucrul a isprăvi din inimă aleasă (că de multe ori cei împietroșeți la socoteală cu blândețea mai tare să simețesc. Iară apoi vădzind sila și nevoia, ca varga de căldură, încotro îți ieste voia să îndoiesc). Așe Lupul, această socoteală la inimă puind, iarăși spre dulău să înturnă, ca norocul monomahiii să ispitească. Dulăul, îndată ce venirea Lupului simți (căci grijlivul pururea treaz și deșteptat ieste), iarăși cu buciunele, dobele și trâmbițile cele mai denainte încă la gardul cel dinafară în timpinare îi ieși. Spre carile Lupul, vitejește răpizindu-să, el macară cum dos nu dede, ce de războiu vitejește și de luptă bărbătește să apucă. Câtăva vreme norocul biruinții în cumpăna îndoinții sta, până când Lupul nedejdea îndelungată a fi simți, și așe Lupul, de vârtutea firească părăsindu-să, la puterea meșterșugească alergă (căci de multe ori ce ieste scădzut în fire, meșterșugul cum să cade plinește), că macar că nu până într-atâta Lupul era biruit, ce să făcea că așeși de tot ieste biruit (că adese s-au vădzut mai cu norocire izbândele a vini, când cu supuneri și cu dosiri asupra nepriietinului să purcede, decât când cu dobe și cu surle alaiurile șicuind, pentru biruință în mare numărul oștilor sale cineva să încrede). Lupul așe într-acea dată, ca cum de tot biruit ar fi fost, tare înapoi fugiia, și cu fuga semințile meșterșugului sămăna, carile a doa noapte viptul copt și deplin le era a da. Lupul așe cani trist, pentru lipsa putinții, iară dulăul de tot vesel pentru părerea biruinții, cineși la locul său să înturnară. Iară când făcliia cea de aur în sfeșnicul de diiamant și lumina cea de obște în casele și mesele tuturor să pune, Lupul și altă soție își cercă și pre altul ca sine află, căruia lucrul și fapta, carea întracea noapte s-au lucrat și nenorocit norocul ce i s-au tâmplat, pre amănuntul povesti (căci a tot tiranul una și aceia ieste

socoteala, ca ori cu ce mijloc ar putea streinele ale sale a face și, când tâmplarea nu răspunde poftei, celea ce n-au dobândit i să pare că cu mare nenorocire de la sine le-au pierdut). Așijderea, vitejiia dulăului adăogând, dzicea că nu ieste dulău ca acela carile de la un lup numai să să biruiască, ce doară numai de la doi izbânda asupră-i să să nedejduiască (că a firii orânduială ieste doi deopotrivă pre unul deopotrivă să biruiască, iară meșterșugul face ca această axiomă de multe ori să nu să adeverească). Aședară, ei înde ei tocmindu-să și însoțindu-să, încă din bârlog mielușeii săracului om împărțiia.

Deci, după ce părintele planetelor și ochiul lumii radzele supt ipoghei își sloboade și lumina supt pământ își ascunde, când ochiul păzitoriului să închide și a furului ca a șoarecelui să deșchide (că toată fapta grozavă și ocărâtă precum cu întunerecul să acopere și să ascunde socotește, macar că și noapte*a* are lumina sa, precum și pădurile urechi și hudițoși păreții de piatră și adâncă peșterea de vârtoapă la videre ascuțiți ochi au), lupii împreună spre locul știut să coborâră. Deci unul cu înceată călcare și cu furească îmblare, pre pântece furișindu-să, supt gardul dinafară bine aproape să lipi, și acolea ca mortul să trânti. Acesta așe alcătuindu-să și mulcomiș la pământ ascundzindu-să, celalalt cât ce putea ciriteiele scutura și cu picioarele uscate frundze tropșind, stropșind, le suna, încă și un feliu de scânciitură ca acela da, cât dulăul deșteptat să să stârnească, iară omului adormit simțirea audzului să nu lovască. Ce nu multă a frundzelor sunare și a pădurii răzsunare la ascuțită și deșteptată simțirea dulăului pururea străjuitoriu trebuia, și nici scâncitura Lupul a poftori apucă, când dulăul, îndată și tot deodată denaintea ușii sculându-să, asupra Lupului, ce viniia, sări (îndrăznirea luând din sara trecută) (căci puțini sint carii tâmplarile în vremi schimbă toare a fi știu, însă prea puțini să află carii cu norocul de ieri astădzi să nu să îndârjască). (Căci mai cu credință ieste cuiva trupul fără vas ocheanului a-și crede decât norocul norocul până în al doilea ceas adeverit și nemutat a-și ținea). Lupul, dară, nicicum vinirea și apropiierea dulăului neașteptând, făcându-să că grijea de ieri și primejdiia trecută l-au înțelepțit (că într-adevăr, cât despre partea mea ieste, în mare îndoință mă aflu, oare învățăturile la școală învățate, au ispitile în mâni luate și primejdiile în cap purtate pre cineva mai păzit și mai socotit a face să poată), îndatăși fugăi să dede și încă cu frumos meșterșug picioarele prin rugi își încurca și câteodată și preste cap își da. Dulăul atuncea încă mai mare îndrăzneală,

precum pre tâlhariul la mână va băga și în groapa morții de viu îl va astruca, luând (că pre cât pieptul nepriietinului siială, pre atâta dosul lui îndrăzneală aduce), fără de nici o pază, vârtos și de aproape îl întiriia, atât cât și peste prilazul gardului după dânsul sărind, cu mare nedejde de biruință îl goniia. Lupul dară, cel ce fugiia, socotind că acmu dulăul de tovarășul său cel supus va fi trecut, îndată înapoi să învârtiji și față la față nepriietinului dede. Iară lupul cel supt gard ascuns, simțind că acmu dulăul preste gard au sărit, de năprasnă, denapoia lui a-l goni să luă. Dulăul, săracul, de nepriietinul din dos nicicum știre având, cu Lupul din față vrăjmășește să lupta. Dară în vreme ce cu cel din față tare să apucă, atuncea și celalalt în spate i să încărcă (pentr-aceia dzic unii că cei cu socoteală denainte au ochi privitori, iară din dos socotitori, și lucrurile înainte mărgătoare trebuie oglindă să fie celor denapoi următoare). Deci Lupul, într-acesta chip pre dulău la mijloc luând, și fuga înapoi îi astupară și vârtutea în clipală, ca cu un brici părul, fără de nici o milă îi curmară și bucăți, bucățele tiranește (sau mai adevărat să grăiesc), cu tirăniia sa slujiia lupește, îl spinticară și ciolanele în toate părțile îi împrăștiiară. Mântuindu-să furii de străjeriu, ce pot lucra a povesti nu trebuie, căci fietecine aceasta poate pricepe. Căci omul, ticălosul, întâi lătratul dulăului audzind, apoi îndată și lină tăcerea urmând, socoti că de au și fost vreo jiganie rea, dulăul au gonit-o, și așe iarăși somnului s-au lăsat și odihnii cu totul s-au dat. Atuncea, lupii fără de nici o grijă, foarte pre lesne preste gard sărind și în ocolul cel mai dinluntru intrând, fietecarele mielul său luă și, veseli de a nepriietinului biruire, dar încă mai veseli de a foamei potolire, cineși la ale sale să dusă".

Cu toții, această poveste de la Vulpe audzind, dzisără: „Adevărat, dară, o, priietină Vulpe, că cu mare filosofie Lupul viața sa își chivernisește și cu multă înțelepciune hrana își agonisește".

Iară Vulpea iarăși apucă a mai dzice: „Ce de aceasta vă minunați, o, iubiților miei frați? Căci eu și altă înțelepciune în capul Lupului am vădzut, pre carea, dacă o voi povesti, precum pre aceasta cu multul covârșește, singuri o viți mărturisi. Și macară că istoriia în chip de basnă s-ar părea și de abiia să o poată cineva crede până cu ochii nu o ar videa, însă atâta cinstea coadii mele nebetejită cereștii să o păzască, precum că ce cu ochii am privit, aceia cu gura vă povestesc. Odânăoară era un boier carile avea câtăva herghelie de iepe. Avea la iepe și un hergheligiu, carile pre cât era de

bun păzitoriu, pre atâta era la vin tare băutoriu. În iepe era și un armăsariu prea frumos, carile cu cât era la chip de iscusit, încă mai mult era cu vitejești duhuri împodobit. Căci atâta de tare nu numai al său, ce și a celorlalți armăsari cârduri păziia, cât hergheligiul din toate vredniciile numai cu bețiia îl întrecea (că mai vrednic să poate numi un dobitoc carile slujbele firii sale păzește decât un om carile cele pre mână-i credzute cum să cade nu le otcârmuiește). De care lucru jiganiia rea nicicum în herghelie să năvrăpască, au macară să să lipască nu putea. Căci armăsariul, coada pre spinare ridicându-și și urechile înainte buărându-și și tare nechedzind și rânchedzind, toată herghelia nepărăsit ocoliia, și pre Lup, cum îl videa, îndată, fără nici o frică, asupră-i să răpedziia și de multe ori mai până la moarte cu picioarele îl stropșiia. Aceasta hergheligiul, de câteva ori la armăsariu vădzind și toată nedejdea în bună paza armăsariului lăsând, pre dobitoc cât pre sine a fi socoti și pre sine mai rău decât dobitocul a să face priimi. Și așe, fără nice o grijă, mai de multe ori, de drojdiile vinului amețit, de pre cal să răsturna decât de strajea nopții obosit spre dormire și odihnă să culca. Deci armăsariul și hergheligiul într-acesta chip să avea.

Acmu să vedeți și Lupul ce face. Întâiași dată cunoștea când hergheligiul de bat răsturnat și când treaz de somn culcat era. Căci avea Lupul un loc înalt în vârvul unui deal însămnat, de unde în toate dzilele oglindiia încotro hergheliia îmblă și dincotro hergheligiul bat sau treaz vine. Că oricând hergheligiul bat să culca, niciodată gâlceava în herghelie a lipsi nu să tâmpla și nicicum armăsariul de vrăjmaș războiul Lupului nu scăpa. Care lucru, hergheligiul cunoscându-l, de multe ori, într-adins, treaz fiind, ca batul de pre cal cu capul în gios să răsturna și ca doară Lupul după obiceiu la armăsariu ar alerga, câte cinci și șese ceasuri de la pământ nu să râdica, ce în zădar. Iară amintrilea, bat fiind, oricând să deștepta, de pe forăitul iepelor, spaima mândzilor și sudorile carile de pre armăsariu ca șirlaiele curea, precum iarăși bătaie și războiu cu Lupul să fie avut cunoștea. Deci o dată așeși de tot în mormântul drojdiilor îngropat și în savoanele vinului tare înfășurat și legat fiind, Lupul îndată la herghelie și la armăsariului monomahie sosi.

Lupul, dară, de departe prin iarbă șipurindu-să și pre pântece târâindu-să, ca doară armăsariul nu l-ar simți, spre herghelie să trăgea. Ce în deșert, căci armăsariul (precum ochiul pazii totdeauna deșchis avea) cât de cii și

apropiierea Lupului simți și fără nici o zăbavă asupră i să răpedzi. Că acmu așe cu Lupul să deprinsese, cât nicicum în samă îl băga (că deprinderea din toate dzile nu numai pre oameni la minte îi coace, ce și pre dobitoace mai omenite și mai cunoscătoare le întoarce). Lupul în războiu pre cât putea de copitele armăsariului tare să păziia, dară și cu meșterșug, ca doară de bot l-ar putea apuca în toate chipurile să siliia, carea până mai pre urmă o și făcu (că nemică în lume așe de cu greu între muritori să află căruia nepărăsita nevoință mijlocul și modul lesnirii vreodată să nu-i nemerească). Că armăsariul, oarecum mai mult decât pravilele vitejiii poftesc, asupra Lupului cu picioarele denainte, ca să-l stropșască și cu copitele osul capului în crieri să-i prăbușască. Lupul cu iute feреală lovitura în deșert îi scoasă, și vrăjmaș colții prin nări pătrundzind, dinte cu dinte își împreună și falcă cu falcă își încleștă (că precum la viteji îndrăzneala cu socoteală vrednicie, așe, fără socoteală fiind, nebunie ieste și să numește). Iară armăsariului inimii viteze durere pintini dându-i (că durerea în graba mare vârtute duhurilor și deznedejduirea mare vitejie inimilor aduce), așe ca cum preste simțirea sa ar fi fost (că în tâmplările de năprasnă întâi purced fapturile, de cie urmadză simțirile și gândurile), așe de cu mare siială capul în sus ș-au ridicat, cât pre Lup mai sus decât sine l-au aruncat, apoi așe de sus, atâta de tare în pământ l-au bușit, cât ca o căldare crăpată, de foame deșert coșul Lupului cu sunet au zvânănăit. Lupul întâi vădzind, dară acmu și pricepând a armăsariului mai nebiruită virtute, socoti că de-l va mai ridica o dată așe și de-l va mai trânti și de a doa oară într-acesta chip, nici picioarele îl vor mai ținea, nice vreun os sănătos și nezdrobit îi va rămânea (căci ispita o dată făcută a înțelepților, iară de multe ori poftorită a nebunilor dascăl ieste) (că cine cu sorbirea dintâi preste știință să arde, în lingura de pre urmă de da ori și de trii ori a sufla i să cade). Și ase, Lupul de botul armăsariului lăsându-să, puțintelUș într-o parte să dede. Herghelegiul de aceasta nicicum macară simțire luând, căci cu mlădițele viței și cu cârceiele mlădițelor tare era cezluit (că de multe ori ce nu biruiește omul, biruiește pomul, și împărați, carii toată lumea în robia sa au adus, pre aceiași, amintrilea nebiruiți fiind, vinul în robiia sa i-au răpit și bețiia cu mâna muierii i-au biruit. Și pre cât era întâi lăudați, pre atâta mai pre urmă s-au ocărât). Așe, Lupul, după aspru războiul acesta oarecum în sinul întristării capul slobodzindu-și, spre chipurile meșterșugurilor chiteala își aruncă și, singur cu sine vorovindu-să, într-acesta chip să socoti, dzicind: „Eu, acmu de atâtea dzile flămând și de-atâtea nopți de priveghere obosit fiind, oarecum vârtutea mi-au scădzut.

Așijderea, în mață de atâta vreme cevași macară nepuind și stomahul după a sa fire fără hrană a fi neputând, în locul hranii singur singele său a amistui s-au nevoit, de unde aieve urmadză că și duhurile să-mi fie lipsit și mare iușurime trupului de vitionime să-mi fie vinit. (Căci foamea în toate dzile muritori a fi ne învață și ieste o boală carea nedespărțit tovarăș tuturor părților trupului și pururea să află de față). Ce de-ași fi fost (dzicea Lupul) în statul puterii mele, armăsariul așe tare nu m-ar fi purtat și de n-ași fi fost de vitioan așe de iușor, atâta de sus nu m-ar fi ridicat (acmu, dară, ce lipsește în fire pre cât poate meșterșugul să plinească trebuie)." Și așe Lupul socotindu-să, la un mal să dusă și cu toată pofta țărna, ca cum carne de cârlănaș ar fi, înghițiia, și cu atâta lut să îndupăcă, cât ca cum ar fi un sac, peste tot tare și de greu să îndesă (că din fire Lupul, ca și lacomul, acesta dar are, ca când mult să mănânce poftește, întâi mațele, apoi stomahul își plinește. Căci carnea nemistuită la mață a o trimete poate și apoi, oricând îi ieste voia, o borește și afară o scoate). Aședară Lupul, dacă cu atâta de multă țărnă tot coșul își împlu, decât armăsariul mai mai greu să făcu. Și de ciia, de abiia clătindu-să, iarăși cătră herghelie asupra armăsariului purceasă (că sufletul nepriietin, într-altă nu, fără numai în biruință să odihnește). Armăsariul, după deprinsul obiceiu, îndată înainte-i ieși. Lupul acmu, de țărnă îngreuiat, precum sprintină fereală a face cu greu îi va fi, și de copitele armăsariului așe pre lesne ca mai denainte cu anevoie să va feri socoti, de care lucru meșterșug ca acesta scorni (căci toată simceaoa minții ieste la nevoie lesnirea a nemeri și la lesnire de nevoia fără veste tare a să păzi). Dacă pre cât mai aproape putu, lângă stavă să apropie, pre coaste într-o parte să culcă, picioarele țapene înainte își lăsă, gura își căscă, dinții își rânji, limba afară își spândzură, ochii cu albușurile în sus își întoarsă și oarecum uscați și paiejiniți îi arătă, muștele în gură îi întra, viespiile de ochi și de melciuri îl pișca, iară el cu mare răbdare acestea toate, ca cum ar fi mort, le răbda. (Că mulți, vădzind că viața le aduce primejdie de moarte, morților asămănându-să, și din moarte au scăpat, și pre alții cu piciorul pre cerbice au călcat). Armăsariul, vădzind că Lupul nu ca dintâi vrăjmaș năvălește, ce ca stârvul mort pământului să lipește, întâi de departe pre nări forăia, apoi mai cu îndrăzneală de Lup să apropiia. De ciia (după cum a tuturor dobitoacelor obiceiul ieste, când vreun stârv mort află, a-l amirosi), dincoace și dincolea a-l adulmăca începu. Lupul, cu moartea minciunoasă, hirișă și adevărată prostului armăsariu moarte acmu-acmu gătiia și cum îl va apuca și cum îl va birui și cum va sări, numai din gând să chibzuia.

Deci armăsariul, precum am dzis, din toate părțile amirosindu-l, și despre partea botului vini. Atuncea Lupul, după greuimea ce avea, cu cât mai mult putu să sprintini și de năprasnă pre săracul armăsariu de nări apucă. Carile, și de spaimă, și de durere, macar că peste puterea sa să sii și cu picioarele în toate părțile azvârli, dară cu aceasta puțin lucru și așeși cevași macară nu spori. Căci îndesată greuimea lutului în mațele Lupului iarăși la pământ atârnă și capul și genunchele armăsariului. Câtăva vreme Lupul altăceva nu făcea, fără numai, ca o piatră în gios, tot la pământ să trăgea. Armăsariul acmu, icoana morții în oglinda vieții sale privind și din toate părțile deznedejduind, mai mult de groaza morții decât de mușcătura Lupului, din toate mădularele să slăbiia. (Că precum apelpisia câteodată inimile îmbărbătează, așe mai de multe ori toate nedejdile curmă și toate puterile ca cu paloșul deodată le răteadză). Aședară, armăsariul, ticălosul, în toată slăbiciunea aflându-să, Lupul, cum mai fără veste și mai în pripă de nări lăsându-l, de ii îl apucă, și, îndată bârdăhanul spărgându-i, mațele la pământ îi vărsă.

După ce Lupul cu acesta meșterșug pe armăsariu îl întoarsă în țințariu și pe poarta întunerecului îl bagă (că moartea dobitocului altă nu ieste, fără numai lipsa luminii vieții întunerecul neființei aduce), îndată țărna ce mai denainte nu pentru sațiul, ce pentru greuimea o înghițisă, a vărsa începu, într-a căriia loc, cu mare veselie, carnea armăsariului pusă. Ca acestea și altele mult mai mari și mai minunate înțelepciuni, o, fraților, Lupul în capul său poartă, carile adevărate izvoară de știință și senine de multă cunoștință sint (că nici nebunul coarne, nici înțeleptul aripi are, de pre carile de înțelept sau de nebun să să cunoască, ce pre amândoi cuvântul și lucrul veri așe să fie, veri ase îi arată. Că amintrilea mulți înțelepciunea cuvântului îndestul au, iară de lucrul ei prea lipsiți sint; și împotrivă, mulți de pompa și frumusețea cuvântului sint depărtați, iară faptele îi arată precum cu înțelepciune a fi încorunați). De care lucru, o, priietinilor, fără nici un prepus să fiți, că Lupul aceasta a isprăvi va putea, însă numai de va vrea. Numai și aceasta a socoti vă trebuie, că siiala Lupului fără vreo adevărată pricină să fie nu poate. Că amintrilea (înțelepții precum de laudele lumii fug, așe pentru ca lumea de buni să-i laude, înțelepți a să face s-au nevoit).

Așijderea, cel mai supțire al înțelepților meșterșug ieste (ca lauda numelui de la dânșii pre cât pot gonind, ea singură pre atâta asupră-le să

alerge fac), nu într-alt chip (ce ca cum inima carea în dragostea cuiva ieste lovită, cu cât îndrăgitul să ascunde și să ferește, cu atâta dragostea cuprindzându-l îl topește). Deci cât despre siiala lui ar fi și pre cât proasta mea socoteală agiunge, socotesc (că de multe ori ce nu să începe cu cuvântul să sfârșește cu bățul)."

Cu acest feliu de învăluiri și cu aceste sule de bumbac, după ce Vulpea pre Lup împunsă, pătrunsă și pre cât putu în ura și zavistiia a multora îl împinsă (căci mulți era carii nici cuvântul dreptății a ști, nici pre Lup a filosofisi a audzi poftiia) (că câtă înăcăjire bolbăitura minciunii în urechea dreaptă, atâta nesuferire săgetătura adevărului în inima necurată aduce) și în tot chipul cu podoabe îl învăscu și-l desvăscu, îl îmbrăcă și-l dezbrăcă, până mai pre urmă nu într-alt chip, ce vădzind că mulți urechea ascultării despre mulțimea vorovirii ei a întoarce începusă, cuvântul își curmă (căci gura desfrânată mai tare aleargă decât piatra din deal răsturnată, pre carea un nebun cu piciorul poate a o prăvăli și o mie de înțelepți a opri nu o pot).

După aceste a Vulpii pentru a Lupului filosofie dovede, cu toții cunoscură că în capul Lupului ieste și siială, și socoteală. Deci cei ce poftiia siiala nicicum vrea să-i asculte socoteala, iară cei ce poftiia socoteala mai cu de-adins vrură să știe ce-i poate fi siiala. Și așe, sentențiia celora ce poftiia socoteala biruind, aleasără ca iarăși pre Lup de față să cheme și mai cu adevăr pentru a Strutocamilei fire să să înștiințedze.

Deci, după ce pre Lup în mijlocul theatrului adusără, Corbul (precum și mai sus s-au dzis) puterea Vulturului și îndemnarea Cucunozului spre adeverința vredniciii*i* Strutocamilei avea, carile, ca și cuvintele Lupului, după pofta sa să abată și într-alt chip a grăi pricină a i să da să nu sa poată, către Lup într-acesta chip loghica îndrăpt îl învăța. Căci nu din hotarul mijlocitoriu purcedea, nu din protase siloghizmul începea, ce din încuierea urmării protasele sofisticește în gândul ascuns lăsa și într-acesta chip epifonema sa în glasul mare striga: „(Cine în lume ieste atâta de înțelept căruia altă înțelepciune să nu-i trebuiască? Cine între muritori ieste atâta de învățat căruia mai multă partea învățăturii să nu-i lipsască? Cine în tot theatrul acesta ieste atâta de ascuțit la minte carile vânt să socotească a altora cuvinte? Și cine ieste acela carile a dzice va îndrăzni că mai mult o mână decât o mie a sprijeni sau a pohârni poate?) De care lucru, o, iubite

priietine, pentru ce în mijlocul theatrului te-am chemat a ști ți să cade. Că iată, vredniciia Strutocamilei toți o au ales. Iată că alegerea a multora ieste mai adevărată și mai întărită decât a unuia sau a doi. Iată că Strutocamila de titulul vredniciii și a stăpânirii vrednică ieste. Iată că mare să află însămnarea numelui ei. Așe poruncește Vulturul, așe va Corbul, așe îndeamnă și sfătuiește Cucunozul. "

Corbul, dară, a acestora de câteva ori palinodiia cântând și după firea glasului său de da ori și de trii ori crăncăind. Lupul partea cea mai multă a vremii tăcerii da ăcăci tăcerea capul filosofiii ieste, și încă toată cinstea înțelepciunii mai mult întrânsă să prijenește, de vreme ce aplos a grăi de la maice și de la mance ne deprindem; frumos și mult a vorovi, toate școalele, mai prin toate locurile (nu cu puțină pagubă a tot muritoriul!), pre canoane ne învață. Iară înțelepțește a tăcea și vremea voroavii puține și grele prea la puțini videm, și învățătura tăcerii undeva macară în lume a să profesui nu audzim. O, fericita tăcere! că totdeauna cu tăcerea ascultăm și învățăm orice ar fi de învățat și pururea din fântâna tăcerii cuvântul înțelepciunii au izvorât. Că cine tace mult, mult gândește, și cine mult gândește, mai de multe ori ce-i mai cuvios nemerește. Acela dară ce ce-i mai de folos au nemerit, dzic că, de va grăi, va grăi mai negreșitî.

Lupul dară, după multă cu tăcere spre crăncăitul Corbului ascultare, într-acesta chip să cumpăni, ca nici cu de tot nerăspunderea necunoscătoriu, nici cu voroava împotrivă mai mult mâinii ațițitoriu să să arete, de care lucru într-acesta chip răspunsă (când toate gurile privighitorilor a mai cânta tac, atuncea greierul copaciului a țiții începe). „Deci sau căci au tăcut privighitorile, grierul au început, sau căci au început grierul, privighitorile au tăcut, nici aporiia, nici dezlegarea ei ieste așe vrednică de iscodit. Căci una știm, și aceia de la toți de adevărată priimită axiomă ieste (că toate vremea sa au și vremea a tuturor dascal și învățătoriu ieste), carea precum voroavii vorovitoare, așe tăcerii tăcătoare, cumpănitoare și giudecătoare va fi. Iară eu vecinice mulțămiri dau, căci acmu de lucrul ce nu știam oarece m-am înștiințat (căci fietece a ști mai de folos ieste decât fietece a nu ști)."

Iară între pasiri era o Brehnace bătrână, carea în multe științe și meșterșuguri era deprinsă (că mult să îndrepteadză cu învățătura tinerețile, dară și știința mult crește și să adaoge cu bătrânețele). Aceasta a Lupului

atâta siială și la voroavă atâta fereală aminte luând, în sine dzisă: „În Lup nu numai tăcere inimoasă, ce și oarece simțire adulmăcoasă ieste (și până într-atâta cruțătoriu cuvintelor ce să arată, nu ieste sămn a minte de socoteală deșartă). De care lucru tăcerea lui cu glogozite voroavele noastre de trecut nu ieste (că voroava glogozită, până mai pre urmă, sau de tot în deșert, sau în gâlceavă iese, iară tăcerea cu răbdare sau în pace, sau în biruire să săvârșește)". Și așe, către alalte pasiri dzisă: „Puțină răbdare să aveți să cade, pentru ca într-o parte luându-ne cu Lupul, pentru cel de obște folos, oarece cuvinte să facem".

Și așe, Brehnacea, în singurătate cu Lupul luându-să, cătră dânsul într-acesta chip voroava începu: „Vreare-aș și aș pofti, iubite priietine, pricina adâncii tale tăceri ce ar putea fi ca să pociu ști (că deși tăcerea între toți iubitorii înțelepciunii lăudată ieste, însă la vreme de treabă icoana neștiinții arată). Așijderea (macar că cine nu știe vorovi și tace, frumos vorovește, dar încăși la multă cu îndemnare și cu poftă întrebare a nu răspunde, sau a celor pizmoși, sau a celor urâcioși lucru ieste). Mai vârtos, precum mi să pare, știut a-ți fi socotesc (că doaă lucruri, sabie de îmbe părțile ascuțită și rană minții netămăduită ieste cineva la vreme de voroavă cuvântul a-și opri și la vreme de tăcere limba desfrânată a-și slobodzi). De care lucru de ieste în tine vreo știință sau vreo cunoștință, de mine să nu ascundzi te poftesc și te sfătuiesc. Ca într-acesta chip orice în republica noastră clătit, strămutat și neaședzat ar fi, în limanul odihnii, întrulocarea unirii și în aședzământul omoniii a aduce să putem. Căci într-alt chip lucrul de va rămânea, de toată a lucrurilor alcătuire și a sfatului bun și de obște învoire, toată nedejdea să rumpe și să curmă (că nu atâta stricăciune publicăi adunarea nepriietinilor denafară, pre câtă a cetățenilor dinluntru a inimilor într-un gând neîmpreunare aduce)." Lupul răspunsă: „Bine stii, cinstite priietine (că degetul arătătoriu cumplită otrava clătește a ochiului privitoriu) (și supt unghea degetului mai vrăjmaș toapsăc decât supt dintele viperii stă). Așijderea nu ieste pofta aceluia carile cu dreaptă socoteală să slujește, ca lumea, cu degetul arătându-l, să dzică: «Iată, acesta așe au dzis, așe au făcut». Că macar că într-acea dată oarece spre adaogerea cinstei și spre slava numelui a să aduce s-ar părea (care lucru mai mult decât altele pre muritori farmăcă), dară cu bună samă și adese s-au vădzut că aceleași guri cântă cântecul îndrăpt, și ce ieri lăuda, astădzi în hulă iau și în batgiocură. De care lucru propozitul socotelii au fost ca într-atâta adunare de nevoie

adevărul a nu arăta, iară de bunăvoie numai singur eu a-l ști, sau cătră altul iarăși adevărului iubitoriu a-l obști (că între doaă chipuri pururea doaă socotele asupra unui lucru au, dară în doaă monarhii, în carea nenumărate chipuri, voi și socotele să află, cu cât mai vârtos deosăbite plăceri vor avea? Unde cineva cu sfatul plăcut și iscusit nu mai mulți priimitori decât lepădători și nu mai puțini apărători decât împotrivitori va afla), Și așe urmadză ca (din cuvântul adevărat nu mai puțini nepriietini decât priietini cineva singur cu gura sa să-și agonisască)." Brehnacea răspunsă: „Adevărat, o, priietine, că coaptă și deplin ieste socoteala ta (căci nime așe de fericit în lume să să ție, a căruia, precum și lucrul, și cuvântul tuturor va plăcea să să socotească, că soarele și ceriul senin călătorilor, ploile sămănătorilor, vara plântătorilor, toamna culegătorilor și iarna de-a gata mâncătorilor place, pre carile soarele, totdeodată tuturor neputând a le pricini, de la toți acește nu poate a scăpa a nu să vinui); și macară de lauda gurilor multe înțelepții ca albinele de fum fug, însă (când pentru făcut folosul de obște cineva să fericește, cuvioasă și frumoasă ieste lauda) (că cu mintea și sfatul unuia, a multora viață a să păzi și din viitoarele primejdii a să feri ispita din toate dzilele arătătoare și mărturisitoare ne ieste). Precum cu bună chivernisala unui navarh, din nesățioase droburile mării multe suflete la limanul lineștii scapă (căci acela, bun cărmuitoriu a fi să dzice și ieste carile din linește furtunele socotește și din furtună lineștea agonisește). A căruia dulce voroavă în liman și vrednică laudă pre uscat și cădzută mulțămită de la ficiori pentru părinți, de la părinți pentru feciori, prin toate casele și adunările, nu otravă, mă crede numelui, ce tare antifarmac tuturor hulelor ieste. Pentru aceasta și într-acesta chip a celor vechi și fericiți iroi numere (căci fericirea adevărată cu cât să vechește, cu atâta mai mult să fericește), carile de atâțea mii de ani și până acmu, din iscusite condeiele scriitorilor, din tocmite verșurile stihotvorților, din împodobite voroavele ritorilor și din dulce cuvântare a tuturor gloatelor bună pomenirea numelui nici s-au părăsit, nici în veci să va părăsi. Care lucru vie icoana vrednicelor sale suflete și deplin pildă următorilor săi ieste (căci toată omeniia și vredniciia omenească într-aceasta să plinește, ca pre neputincios să agiute, și neștiutoriului nu numai cu cuvântul, ce mai vârtos cu fapta pildă aievea să să arete). Acesta lucru singură înțelepciunea firii pre toți învață, cu îndămânările sale pildă ni să arată de față, câte părți are, toate în slujba și agiutorința tuturor le întinde. Soarele tuturor cu același ochiu caută, nici pre unii încăldzește și despre alții aceasta tăgăduiește. Ploile, precum stincele

umedzăsc, așe sămințele dezvălesc, hlujerile răcoresc, copacii înfrundzesc, florile iarba și toată pășunea și otava înverdzesc; și toate în neamul și chipul său, una spre îndămânarea alțiia neobosit să nevoiesc și fietecarea periodul plinirii sale a plini să silesc. De care lucru aievea ieste (că fireanul firii a urma să cade), iară amintrilea cine firii să împoncișadză, pre făcătoriul firii în meșterșug necunoscătoriu arată. Nici voiu, priietine, cu numele firii, mulțimea pătimirilor să înțelegi (că toată pătimirea grozavă nepriietină, iară nu priietină ieste firii)."

Cătră aceste a Brehnacii nu proaste cuvinte, Lupul într-acesta chip răspunsă: „Vădz și bine cunosc, o, priietine, că cu toată nevoința te silești ca pentru a mea adâncă tăcere să te înștiințăzi (că sufletul filosof nu numai cum și ce s-au făcut, ce și pentru ce așe s-au făcut cerceteadză) (că toată prostimea lucrurile vădzind, precum sint le știu, iară filosoful din ce și pentru ce așe sint cunoaște).

Deci de vreme ce și eu (precum mi să pare) urechi bine ascultătoare am aflat și tu precum gură adevărul grăitoare să fii nemerit adeverit să fii și precum eu a povesti nu mă voiu lenevi, așe tu în pomenire a le alcătui nu te obosi (că voroava frumoasă la cei cunoscători de n-ar mai sfârși, încă mai plăcută ar fi, iară cei necunoscători mai tare dulceață în basnele băbești, decât în sentențiile filosofești află). Întâiași dată, dară, o, priietine, pricina tăcerii mele au fost căci (în ureche de pizmă îmbumbăcată și de zavistie astupată nici buhnetele căldărărești, necum line cuvintele filosofești a răzbate pot) (căci mai pre lesne s-ar audzi voroava între ciocanele căldărarilor decât între multe gloate a varvarilor). Iară a doa și cea mai grea pricină au fost căci nu a tuturor socoteală ieste ca pentru ce nu știu să să înștiințedze (macar că fietecine din fire a ști poftește, dar cei mai mulți, ceva neștiind, precum ceva nu știe a să dovedi nu priimește), ce pentru ca ce le place și ce poftesc, aceia a și audzi să nevoiesc. Așijderea, nu atâta pentru hirișă ființa Strutocamilei a să înștiința, pre cât cine ceva împotriva lor și după pofta adevărului va grăi a însămna să silesc. Că acel apofasisticos cuvânt: *El au dzis, ase va, ase poruncește,* aievea arată că nu ce mai de folos, ce ce mai plăcut le ieste, aceia să și aleagă. Și așe, voroava mea nu de ascuțite, ce de căptușite urechi ar fi lovit (și ce mai mare nenorocire a fi poate decât când nici cel ce bine vorovește nu să înțelege, nici cel ce aude cuvintele de bune și de rele nu-i alege). De care lucru la cei cu socoteală

(mai cu suferire și mai cu cuvinire ieste în munți holmuroși, codri umbroși, în stânci pietroase, peșteri întunecoase, între păreți zugrăviți și zidiuri cu iederă acoperiți cuvinte a face decât între oamenii carii cuvântul adevărului a audzi nu le place). Căci între locurile pomenite, cineva glasul de ș-ar slobodzi, în urma glasului văile, codrii, munții, păreții, zidiurile aceiași dzisă ar poftori, și de n-ar adaoge, încailea, nici ar scădea ceva voroavii cuvioase. Care lucru la urechile după plăcere a audzi deprinse, împotrivă cade, că de răspund, răspund cu urgie, iară de tac, tac de pizmă și de mânie. Dară de vreme ce în singurătatea oamenilor și în tovărășiia științelor acii numai amândoi ne aflăm, ori până unde proastă știința mea s-ar întinde, cu bună nedejde și fără nici o primejdie a alerga și orice înodat s-ar părea, a dezlega nu mă voi sii (că de nepriietinul înțelept ieste de lăudat, cu cât mai vârtos și priietin și înțeleptul va fi mai de ascultat și de îmbrățășat). Că a Vulpei șicuită către toată publica priință, iară asupra mea ca vreo ură să poată aduce, cu mare nevoință numele mieu și a filosofiii mele la mijloc s-au adus, carii de la mine cea adevărată și chiară a Strutocamilii ființă hirișie să le arăt înaintea atâtea gloate m-au chemat. Cătră carii în ceva nerăspundzind, pricina tăcerii și siielii mele mai sus deplin ți-o am povestit. Iară acmu, pre cât puterile îmi vor agiuta, numele și firea Strutocamilei cum mai pre scurt și mai aievea a-ți dejgheuca mă voi sili (căci nu didascalul, carile în toate dzile în școală învață, ce cela ce a ucenicilor cu învrednicii și învățături împodobește viață, fericit și la nume vestit ieste și a fi să cade). Unul dintre cei a firii tâlcuitori dzice că a numerelor numire și cunoștință ieste măsura a necunoscutei firi. Iară altul dzice că ieste făcliia și lumina a ființii lucrurilor. Amândoi dară, precum să cade, la rădăcina adevărul au atins și la vârvul adevăratei cunoștințe au agiuns (că cine adevărul de la rădăcină cearcă, știința în vârvul înălțimii află, și cine adeverința de gios întreabă, cunoștiința de sus îi răspunde). Bine dară și după regula adevărului, iarăși dzic, vrednicii aceia filosofi au grăit, de vreme ce tot numele hiriș scurtă hotărârea lucrului ieste. Deci numele Strutocamilei din doaă numere, din Struț adecă și din Cămilă alcătuit ieste. Așijderea din doaă feliuri, adecă din dobitoc și din pasire ieste împărțită (însă de ieste în lume pasire ca aceia, carea hiriș numai struț să să cheme). Deci a acestor doaă dihanii hirișiile împreunând, firea jiganiii, pentru carea întrebare să face, pre lesne a desface și a cunoaște vom putea. Așijderea pre fietecare dihanie, prin cele patru firești pricini cercând, fietecarea cât și ce cu dobitocul acesta împarte, chiar vom putea pricepe. Aședară Cămila ieste dobitoc în patru

picioare, mugitoriu și din fire spre ridicarea sarcinii orânduită. Deci cât ieste despre partea pricinii făcătoare, aievea ieste că ca și alalte în pântece să zămislește și în vremea cădzută firește să fată. Cât ieste despre partea materiască, ieste ca și alalte dobitoace: din carne, singe, oase, vine, piiele, păr și alalte câte la materie să cuprind. Cât ieste despre pricina formei precum din alalte dobitoace cu multul să deosăbește, să arată. Întâi, că unele sint cu un ghib numai, iară altele cu doaă, la cap mică, după mamina trupului ce poartă, picioare înalte și la genunchi botioase, la talpă lată și fără unghi, la copită îngemănată și ca gâștele pe dedesupt împelițată, la coadă scurtă, după lungimea trupului măsurând (căci coada la dobitoc întâi ieste pentru frumsețe, iară a doa, ca pe unde cu capul și cu picioarele nu agiunge, pentru apărarea de muște, cu coada să agiungă), la păr creață ca arapul, dară moale ca bumbacul, de la grumadzi până la piept ieste flocoasă și coama îndrăpt, de la gușă în gios, spre gâtlej purcede, iară peste tot la stat decât alalte mai mare, iară decât filul mai mică ieste. Iară cât ieste despre pricina săvârșitului, aieve ieste (precum și mai sus am dzis) că firea spre ridicarea sarcinilor grele au orânduit-o. Nici aspru să ți să pară, o, priietine, acest cuvânt pentru pricina săvârșitului, că macară că aceasta pricină ithicăi mai mult decât fizicăi slujește, însă adevărul așe să adeverește, nevoia omenească în fire pricina sfârșitului au aflat și, precum dzic unii, preste chiteala firii (însă meșterșugul fătul nevoii fiind, nevoia întâi ce-i mai pre lesne, apoi ce-i mai cu greu și mai de folos au aflat), însă nu de tot împotriva firii, nici preste puterile ei a sări poate, nici orânduiala lesnirii a-i muta ispitește. Că ce meșter ar fi acela carile grindzi de fier ar râdica și cu cuie de lemn le-ar întări, sau cine sfeșnic de său și lumânare de argint ar face? De unde aievea ieste că ce firea spre lesnire împrăștiiat au lăsat, aceia meșterșugul cu adunarea spre săvârșire le-au adunat. De care lucru, la Cămilă de socotit ieste întâi ghibul în spinare râdicat, pentru ca de greuimea sarcinii mijloc pre lesne să nu i să îndoiască. A doa, la dânsa ieste de luat în samă perinuțele între picioarele dinainte și în pulpile picioarelor denapoi, în carile, când pentru încărcarea la pământ șede, ca cum în niște pirostii cu trii picioare, într-acele perinuțe să sprijinește, pentru ca adese culcarea și ridicarea și greuimea, carea în spate o îndeasă, pieptul și pulpile să nu-i julească, nici piielea, rănindu-i în ceva, să o betejască. A triia ieste la dânsa de socotit mărimea trupului și puțină mâncarea și încărcarea stomahului și mare răbdarea carea de sete în vremea căldurii are, pentru ca și hrana fiindu-i puțină și răbdarea mare la sete, pre la locurile carile mâncarea de în

bișug și băutura în biv nu să află, mai răbdătoare și mai trebuitoare să fie (că acela ieste mai trebuitoriu, carile la vreme de nevoie ieste mai răbdătoriu). Acestea dară în Cămilă firea ascundzind, nevoia și meșterșugul din fire așe și spre acesta sfârșit să le fie orânduit sfitește. Iară de toate mai pre urmă de socotit la Cămilă rămâne, ca după mărimea trupului, micșorimea sufletului, și după arătarea trupului, prostimea duhului ce are, că un copil de șepte ani sau și mai mic șepte cămile sau și mai multe după sine a trage și încătro voia îi ieste a le întoarce poate, iară de multe ori, în locul copilului, un măgăraș această slujbă a săvârși și câteva cămile după sine a înșira poate, carile cât sint și cât pot, de s-ar putea cunoaște, lucrul într-alt chip s-ar tâmpla (că unde a socotelii și a minții radze nu lucesc, duhurile puterii puțin procopsesc). Acesta lucru în dobitocul acesta chiar arată că firea nu după mărimea trupului duhurile în cumpăna atocmirii au împărțit, ce la stârvul măminos și vârtos duh logoș și fricos au pus (că puterea trupului, cât de vârtoasă, râdică, împinge și strânge, cât de mai mult ar putea doi sau trii, iară cel puternic la socoteală cu miile pre alții covârșește). Deci într-acesta chip Cămila fiind, toate nevoile și greutățile ce trage nu peste voie, ce peste știință sufere. În care lucru, lauda vredniciii *i* suferelii să agonisască nu poate (căci acela ce simte, iară nu acela ce nu simte, a suferi să dzice, și cela ce puterea spre izbândă harnică a fi își cunoaște și nu-și izbândește, iară nu cela ce slăbiciunea nepriietinului neștiind, de frică să continește, răbdătoriu să numește). Încă mai cu de-adins și precum adevărul să are, că Cămila, nu căci nu poate, ce, precum am dzis, căci nu știe că poate, i să pare că de-ar putea vreodată pre cei ce o înăcăjăsc, tot ș-ar izbândi; de care lucru în știința ei, slăbiciunea duhului puterile trupului neclătind, numai cu pizma și înădușala rămâne. Carea macar că în viață (precum unora place) dzic că nu o uită, însă iarăși în viață izbânda, pentru pricinele carile am dzis, a-și răscumpăra nu să învrednicește. Acestea dară, cani pre scurt, o, iubite priietine, în Cămilă și în firea ei așe să socotesc, și cu tot adevărul așe și sint. Deci pentru aceasta mai mult voroava a lungi părăsindu-ne, la Struț, pasirea să ne întoarcem.

Aședară, giumătatea dobitocului acestuia în Cămilă aievea arătându-să, acmu cu alt mijloc giumătatea ce rămâne în Struț, pasirea, să o cercăm și iarăși prin cele patru a firii pricini, ce, cum, din ce și pentru ce ieste, să o aflăm. Deci la acesta lucru întâi ca astrologhii să facem să cade, carii cele adevărate firești și cerești trupuri mai curat vrând să arete, niște ființe din

socoteală și niște trupuri și locuri, carile nici în ceriu, nici în fire să află, pun. După aceasta dară socoteală, a fi să dzicem și cu mintea să supunem, precum în fire să află o pasire mare, cu pene, pedestră și nezburătoare, sau un dobitoc cu doaă picioare și să oaă; hrana, în loc de grăunță, iarbă sau carne, să-i fie piatră, foc și fier; și așe, pre ciuda lumii, aceasta prin pricinele firești de amănuntul să o ispitim, ca oarece pentru dânsa adevărul și socoteala ce ne va arăta să oblicim. Pre cât dară ieste din partea materiiască, să vede că nu piatră, lut sau alt metal, ce carne, singe și alalte lucruri de materie dihaniiască are. Pre cât din pricina făcătoare ieste, întâi în ou să zămislește, să oaă, clocește și apoi puii ca alalte pasiri din oaă își scoate. Iară cât despre pricina formei, multe și aspre discolii are, pre carea, binișor de o vom socoti și în cumpăna socotelii drepte de o vom cumpăni, mai mult spre a firii ei cunoștință decât alalte ne va agiuta. Forma, dară, parte îi ieste de pasire, iară parte de dobitoc. De dobitoc, dzic, căci pedestră, nezburătoare și pre fața pământului, iar nu în aer îmblătoare. Talpa îi ieste ca de Cămilă, cu copită împreunată, iară nu cu unghi și cu degete despicată; în spinare, ghib în sus râdicat ca Cămila are, la grumadzi, lungă și întoarsă, la picioare, înaltă și la genunchi botioasă ieste; la cap, mică și la bot, întoarsă, nu plisc de pasire, ce bot de dobitoc poartă; coada în sus întoarsă, creață și tufoasă îi ieste. Rar și departe pășește, princet și lin pașii își clătește. Acestea toate din forma cămilii îndatorită a fi, dovadă nu trubuie. Iară din forma pasirii îndămânată a fi, numai penele o arată; în loc de fulgi, tulee, și în loc de peri, pene ș-au luat. Acestea dară la un loc împreunându-le, pentru a patra pricină, carea ieste a săvârșitului, cum vom putea vom giudeca. Deci, pre cât cu socoteala a agiunge putem, dzicem că firea într-aceasta jiganie un lucru mijlociiu au lucrat. Căci trupul mare asămănând Cămilei, cu mici penele aripilor pasirii în aer a să râdica nu poate. Așijderea, slab trupul păsăresc sarcina dobitocească și a pohoarăi greuime a suferi și a purta nu poate. De unde aievea ieste că nici firea spre acestea au tocmit-o, nici meșterșugul și nevoia au silit-o. De care lucru, un lucru numai a săvârși poate (căci firea ceva în zădar și în deșert nu face), însă, de ieste de credzut cuvântul unora, carii dzic precum jiganiia aceasta în stomahul său fierul amistuind și oțelul în mațeși topind, pre urma ei, cei ce această treabă de grijă au, găinațul la un loc îl strâng, pre carile meșterii de a doa oară fierbându-l și în materiia și forma dintâi întorcându-l, fierul cel vestit, ce-i dzic meschiul vechiu, să fie alegând, din carile odânăoară povestesc precum oaă de fier prea multe să să fie făcut, carile și până astădzi în

cămările împăraților rămășiță să păzăsc și să află. Însă aceasta socoteală, macară că pre la mulți de adevărată să ține și să crede (dară mișeliia lumii aceștia atâta cu vremea lucrurile strămută, cât celea ce unii o dată cu mânule le apipăia, cu picioarele le călca și cu ochii le videa, aceleași acmu alții audzindu-le, în loc de basnă și de minciună a fi să le ție). Însă noi a celora ce ispita prin scrisori a oameni de temeiu nu să pomenește, nici acmu ispita după cuvinte cineva a afla să învredničește, lucrul în prepusul schipticesc lăsăm. Și așe, nici spre aceasta sfârșit din fire Strutul orânduit a fi nu să adeverește. De care lucru, din tăgadă, mărturisirea adevărului aducând, dzicem: jiganiia aceasta dobitoc cu patru picioare nu ieste, pasire zburătoare nu ieste, Cămilă nu ieste, Struț aplos nu ieste, de aier nu ieste, de apă nu ieste. De unde iarăși dzicem că cea adevărată a ei hotărâre aceasta poate fi: Strutocamila ieste traghelaful firii (căci ieste la filosofi altul, al chitelii), carile dintr-îmbe monarhiile ieste, și ieste și nu ieste. Ieste, dzic, căci adevărat între lucrurile firii ciudă ca aceasta să află; nu ieste, dzic, căci nici dintr-un neam a fi socoteala nu adeverește. De care lucru, o, iubite priietine, însămnarea marelui acestuia nume altă nu sună, fără numai hirișă himera jiganiilor, irmafroditul pasirilor și traghelaful firii. Deci acmu lucrului, căruia neamul, chipul și toată vredniciia firea i-au tăgăduit, oare cu ce obrăznicie, sau mai adevărat să dzic, cu ce nebunie cineva din voia slobodă sau din meșterșug spre vreo vrednicie a o râdica ar îndrăzni? (Că mai pre lesne ar fi cineva, gândacii îngiugând, pământul ca cu boii în plug să are, decât vreun bine sau folos a aștepta de la cela carile nici din fire vreun dar, nici din pedeapsă și din învățătură vreo vrednicie are). Aceștiia socotele, o, priietine, eu a unora gânduri împotrivă simțind, spre așe de adâncă tăcere m-am lăsat, și de nu voiu cumva proroc minciunos ieși și un prognostic a face, macară că nu fără siială, voiu îndrăzni. Deodată a Corbului siloghizm să va întări, și sentenția Cucunozului să va plini, și Strutocamilii în cap coarne ca a boilor îi vor razsări, și în scaunul vredniciii să va sui (ca fortuna când va să trântească, întâi râdică, și norocul întâi râde, apoi plânge). Numai vremea (carea oglinda ieste a lucrurilor viitoare) va arăta, precum și siloghizmul ieste sofistic și sentenția răzsuflată și Strutocamila din odihnă în năcaz, din fericire în pricaz și din ce ieste în ce nu ieste va trece (că guziului orb fericită îi ieste viața, când în întunerecul suptpământului îmblă, iară când pre fața pământului iese, nu mai curând radzele soarelui îl încăldzesc decât unghile blendăului îl sfridelesc)."

Brehnacea, acestea toate de la Lup cu bună urechea ascultând și cu întreagă socoteală înțelegând, singură din sine, precum cuvintele Lupului adevărate și pline de înțelepciune să fie, cunoscu. Asijderea, precum, ca un deplin filosof, toată aporia au dezlegat și cea hirișă hotărâre Strutocamilii au dat. Însă mai denainte sfaturile carile între Corb și între Cucunos să făcusă știind, încă mai tare de iute adulmăcarea Lupului să mira (căci sămnul înțelepciunii ieste ca din cele vădzute sau audzite, cele nevădzute și neaudzite a adulmăca, și viitoarele din cele trecute a giudeca). De care lucru, siiala și tăcerea Lupului nu din pizmă sau dintr-a inimii împietroșere, ce din dreaptă a înțelepciunii regulă a fi pricepu (că tăcerea sau la vreme a înțeleptului grăire, multora pildă și învățătură, iară a nebunului bolbăitură, șie ură, iară a altora scărăndăvitură ieste). De vreme ce a Corbului inimă bătea ca Strutocamila între pasiri după dânsul, iară între dobitoace locul cel mai de sus să ție.

Așijderea, știa că nu numai filosofiia Lupului, ce nici sfatul a toată lumea din mintea ce apucase să-i întoarcă, cu putință nu ieste (cu inima în pizmă împietroșată, sau după voia sa a isprăvi neputând, de năcaz să topește, sau oricând ar putea răul a face nu să îndoiește). Acestea Brehnacea, în sine așe chitindu-le și socotindu-le, până, mai pre urmă, socoteala întracesta chip își așădză (orice spre binele și folosul monarhii ieste, aceasta a arăta și a grăi să cade). Iară de vor fi urechi ca acelea așeși de tot adevărului neascultătoare și inimi nicicum folosul de obște priimitoare, păcatul în cap și ocara în obrazul lor fie!

Aședară, Brehnacea, de la Lup despărțindu-să, întâi cu Cucunozul să împreună, căruia toată înțelepciunea și filosofiia Lupului îi povesti și precum adevărată hotărârea Strutocamilei au dat, împotriva a căriia altă socoteală mai tare și mai adevărată să să găsască cu putință nu ieste.

De unde tot lucrul aievea să face că mintea Corbului greșită ieste și de ce s-au apucat, sau la cap a scoate nu va putea, sau, de va putea, peste puțină vreme și lucrul să va strica și, în loc de laudă, asupră-și ură și hulă de la mulți va lua (că o mie de lucruri vrednice de-abiia lauda dobândesc, iară numai unul scârnav în veci nespălată cinstei și numelui grozavă aduce pată). Carea prea târdziu sau nici odânăoară din gurile năroadelor și din șoptele gloatelor a o scoate nu va putea (căci din fire muritorilor aceasta

ieste dată, ca binele pre lesne, iară răul cu anevoie să uite, și laudele cuiva pre hârtie, iară hulele pre table de aramă să le scrie). Acestea și altele ca acestea Brehnacea cătră Cucunoz vorovi, socotind precum întâi pre dânsa din cea veche și strâmbă socoteală va putea întoarce, și de ciia amândoi împreună mărgând și pre Corb la calea dreptății și la luminarea adeverinții a duce să nevoiască (căci Brehnacea mai de folos a fi cineva ale sale hotară pe dreptate a păzi decât toată lumea tirănește a agonisi socotiia).

Ce în zădar cuvintele și în dar nevoințele își pierdu, de vreme ce Cucunozul dzicea, precum prin cărți și mijloace de credință adeverit ieste, că Pardosul, Vulpea, Ursul, Râsul și alalte ale lor rudenii cuvântul lor a priimi și sentenția lor a întări gata sint, și încă de va fi cineva sfatului acestuia împoncișitoriu, prea pre lesne altă cale îi vor arăta, pre carea și vrând și nevrând îi va căuta a merge (că unde ieste sila tirănească, nu să cearcă putința firească) și mai cu de-adins pentru Lup și pentru Ciacal, carii singuri numai poate într-altă socoteală să rămâie. Deci de Ciacal puțină grijă ieste, o jiganie și de stat și de sfat puțină și mică fiind, iară pentru Lup, de vom videa că la gând nemutat și la fire neschimbat rămâne, deodată, precum sfaturile lui priimite ne sint, îi vom arăta. Iară când la vremea alegerii lucrului va fi, altă treabă întraltă parte îi vom afla, până sfatul să va isprăvi și hirograful de mâna tuturor să va iscăli. Iată după aceia, adeverit sint precum Lupul la bârlogul său cu odihnă a trăi bucuros va fi (că mai fericit ieste cineva cu strâmt traiu la lăcașul său decât cu toate desfătările în casele streine). Iară amintrilea, precum împotrivă că să clătește de-l vom simți, bună nedejde am că Pardosul cu multe pestriciunile și picăturile lui va afla ac de cojocul Lupului.

Brehnacea iarăși dzisă: „Eu, frate, avși sfătui ca și tu de această socoteală să te părăsești, și amândoi împreună și pre Corb de la acesta lucru a-l dezbăra să silim (că mai de laudă ieste o inimă tulburată a împăca decât o răspublică a tulbura, că tulburarea a nebunilor, iară împăcarea a înțelepților meșterșug ieste). Și cătră acestea pomenește, iubite frate, că Pardosul și toată semințiia lui credință n-are a căruia nu numai scrisorile și cuvintele, ce așeși nici lucrurile de credzut nu-i sint (că a cui cuvintele nu să stăruiesc, cu anevoie lucrurile i să vor stărui, și cine necredincios ieste în voroavă, viclean va fi și în lucruri), și, precum piielea cu multe picături ieste picată, încă mai cu multe vicleșuguri inima îi ieste vărgată (că inima

vicleană întâi din minciuna cuvântului, apoi din vicleșugul lucrului să vădește). Carile precum astădzi prieteșugul nou, ase mâine sau poimâine vrăjmășiia veche, și precum acmu plecarea capului, așe, aflând vreme, ridicarea nasului va arăta. Iară acestea a Pardosului de nu vii pomeni, frate, cuvintele mele, precum o dată ți le-am dzis, din minte să nu-ți iasă. Că macar că tu la trup mai chipeș și la stat măi înalt ești, dară eu și de vârstă mai bătrân, și de pedepse mai dosedit și mai ispitit, și de căi mai multe și mai departe, și de țări mai streine și mai late mai asudat și mai zbuciumat simt, în carile și mai multe am vădzut, mai multe am audzit și și de mai multe m-am înștiințat (că adevărat, bună ieste știința audzirii, dară mai adevărată ieste ispita viderii)".

Cucunozul acestea toate în loc de basnă și în buiguituri de bătrânețe le lua (că basna la proști locul istoriii, mărgăritariul la porci, prețul ordzului, șuierul la cioban, cinstea mudzicăi și sfatul bun la inima rea tot o socoteală au). Carile cuvintele Brehnacii, cele ca grâul alese și ca spicul culese, ca pleava suflându-le și ca paiele preste arie măturându-le, într-acesta chip i le întoarsă: („Bătrânețele, o, frate, și multă truda în tinerețe, mai mult de odihna trupului decât cinstea și agonisita numelui cearcă"). De care lucru, socotesc că nu ce dorește cinstea, ci ce poftește odihna arăți și înveți, și a mă mira destul nu pociu, cum nicicum în partea monarhiii noastre ții? Și cum într-acesta sfat dobitoacele stâbla finicului să apuce cu toții noi am putea priimi? Și cum cinstea și slava Vulturului aceasta ar putea suferi? Au nu știi (că agonisita numelui mai mult cu îndrăzneala decât cu siiala să dobândește?) Au nu pricepi (că scânteia amnariului până a nu să stinge, iasca aprinde, iară stângându-să, a doa și a triia lovitură poftește?) De care lucru, noi acmu vreme de treabă și după poftă aflând, cum vom putea vremea prelungind, darul norocului în para focului să aruncăm? Că bine știi (că pre cât ieste de iute la curgere punctul vremii, încă mai iuți sint mutările lucrurilor în vreme) și nu trebuia cineva a te învăța, de vreme ce (precum chipul norocul mii de mii de obrază să fie având și în mii de mii de feliuri pre muritori în tot ceasul să fie măgulind), adeverit ești. Au nu de cu vară stăpânii caselor, de iarnă grijindu-să, toată zaharaoa trebitoare în jitnițele și cămările sale grămădesc? (Că ce dă vremea, nici avuțiia, nici nevoința poate cumpăra). Iară câte primejduitoare în vremea viitoare mi-ai pomenit, acestea încă nu tăgăduiesc (că cine vreodată norocul supt lăcată și norocirea în ladă ș-au încuiat? Sau cine tot cu aceia fortună în viață s-au slujit, de

carea vreodată să nu să fie năcăjit?). Ce a muritorilor mai mult aceasta le ieste hirișiia (ca în dzua norocului să-și arete vârvul cornului, iară în dzua nenorocului, de nevoie să sufere și scoaterea ochiului). De care lucru așe socotesc, într-această dată, nicicum biruința la dobitoace să nu rămâie (macară și adevărul părtaș și împreună nevoiaș să le fie). ăO, fortuna bună (de ieste în lume vreuna adevărat bună), cum și tată, și maică, și soră, și frate fortunei rele ești, carea până într-atâta pre muritori buiguiești, îmbeți și nebunești, cât și spre tabăra adevărului desfrânate oștile nebunelor sale socotele a-și slobodzi nu să rușineadzăî. Deci acmu, frate, în nemică cevași de cuvintele Lupului îmblânzindu-te și nici o zăbavă la mijloc puind, împreună să ne sculăm și la împreunarea Corbului să mergem, pre carile și de lăudăroasă filosofiia Lupului să-l înștiințăm, și de ciia lucrul mai cu căldură și mai cu nevoință să apucăm (că nu mai puțin zăbava prin lenevire stâlpii monarhiii, decât cfartana mădularele trupului scutură)". Brehnacea, macară că cu greu iușoare cuvintele Cucunozului audziia și cu greață aspre voroavele și spurcate blăstămurile asupra adevărului suferiia, însă, într-alt chip a face nici având, nici putând, sculându-să cu Cucunozul împreună, la Corb să dusără.

Înaintea a căruia, Cucunozul, după ce toate cuvintele Lupu*lu*i de-a fir-a-păr povesti și încă decât era, cu oxiile, variile minciunilor le mai asupri, cu apostrofurile lingușiturilor ale dobitoacelor lucruri decât era mai micșură și cu perispomenile mândriii slava și numele zburătoarelor preste ceriuri râdică și multe de vânt pline cuvinte răzsuflă, împotriva a toată socoteala dreaptă, gândul și fapta Corbului pre cât mai mult putu a abate sili (că ce ieste la muritori mai pre lesne decât cuvântul rău a grăi? și ce ieste mai cu greu la peminteni decât cuvântul adevărului a dzice și pofta dreptei socotele a face?). Corbul așijderea, inimă ca aceia având, carea, de ar fi preceput, precum cineva din gândul său să-l abată s-ar nevoi, aceluia cu tot mijlocul puterilor sale împotrivă să i să puie, cu cât mai vârtos și cuvinte spre plăcere și îndemnare, după a sa vrere, de la Cucunoz audzind, poți crede că cu i*ni*ma ar fi săltat și după sfătuirea plăcută s-ar fi plecat? (Că la inima stâlpită și împietrită, un cuvânt după plăcere decât 1.000 de talanți mai plăcut ieste), însă (unde lumina adevărului lovește, oricât de groși ar fi păreții îndrăptniciii, de nu peste tot, dară oarece zarea tot străbate). De care lucru, Corbul, ale Lupului decât soarele mai viderate și decât lumina mai străluminate și mai adevărate cuvinte audzind, pre carile în cumpăna

socotelii trăgându-le, întracesta chip cătră Brehnace și cătră Cucunoz voroavă făcu: „(Fericit ar fi acela, o, priietinilor și soțiilor mele, a căruia împotrivnici și nepriietini fără putința lucrurilor, dară de trei ori mai fericit ar fi acela a căruia vrăjmași fără agiutorința sfaturilor ar fi) și, de vreme ce în capul împoncișetoriului voii noastre socotele așe de drepte și sfaturi așe de ascuțite să află, altă ceva mai mult nici a dzice, nici a face avem, fără numai cereștii noștri stăpânitori inimile alaltora să împietrească și urechile minții să le astupe, ca nici glasul a-i audzi, nici sfatul împotrivă a-i asculta să poată (că mai multă nedejde de biruință în lipsa sfatului vrăjmașului decât în mult numărul, tare mâna și ascuțită sabiia ostașului ieste). Iară de vreme ce împotrivnic sfetnic și împoncișetoriu vrednic ca acesta a avea din noroc ni s-au tâmplat, în ceva cu inima să nu scădeți vă poftesc (că cu cât lucrurile mai cu anevoie și mai cu multă nevoință să dobândesc, cu atâta mai cu mult să laudă și mai cu cinste să slăvăsc). Deci eu aceasta am socotit dinceput și aceasta voi ținea sau până a trăi sau până lucrul început voi săvârși, adecă siloghizmul o dată la mijloc pus, să să întărească, și Strutocamila, spre cinstea epitropiii râdicându-să, de la toți vrednică să să cunoască (că mai fericit socotesc a fi acela carile într-o sughițare duhul ș-ar sfârși decât cela carile ce o dată au giuruit, până la moarte giuruința a plini, pre cât va putea, nu să va nevoi). Care lucru, precum l-am început, așe a-l săvârși doaă pricini îndemnătoare și amândoaă, precum socotesc, folositoare sint: Una, că al nostru, iară nu al dobitoacelor sfat întărirea luând, oricum ar fi, titulul înțelepciunii și numele vrednicii lângă monarhiia noastră va rămânea (că între împărați și monarhi nu mai gios să ține cinstea sfatului divanului decât biruința nepriietinului în mijlo cul meideanului). Alta, căci despre partea noastră, între dânsele pre Strutocamilă epitrop Leului puind, sau de tot supt puterea noastră le vom lua, sau totdeauna între mădularele trupului monarhiii lor gâlceavă nepărăsită și tulburare neodihnită și mai pre urmă războaie și morți vor fi și să vor scorni. Și așe, precum bine știți (că moartea unora ieste viața altora), noi cu singele lor ne vom îngrășea, ne vom întări și puterile ni să vor înnoi.

(Că nici odânăoară norocirea și mărirea unuia fără nenorocirea și micșurarea altuia a fi nu poate). Însă pentru taina carea acmu în inimile noastre ascunsă stă, nici Lupul, nici altă jiganie știre să aibă, până când pre cei mai de frunte dintre cele cu patru picioare mai binișor vom ispiti (că lucrurile grele pre cât sunt mai tăinuite, pre atâta ies mai iușoare, și sfatul

descoperit pre cât ar fi de folos tăinuit, pre atâta iese de stricate în gloate dezvălit). Că pre cei mai aleși dintre dânșii, după voia și inima noastră plecându-i, cu cei mai de gios a ne răspunde pre lesne ne va fi."

Din monarhiia dobitoacelor era cinci jigănii, carile la acea adunare și mai de frunte și mai de cinste era, adecă: Pardosul, Ursu, Lupul, Vulpea și Cămila (pentru carea mai pre urmă toată răscoala și vrajba cea mare între doaă monarhii s-au scornit, căci mutând-o din Cămilă în pasire și adăogându-i la urechile ciute coarne buorate, numele în Strutocamilă îi mutară). Pre lângă acestea era și Ciacalul, însă acesta nu într-atâta socoteală să ținea. Aceste cinci jigănii în locul a toată vâlfa și în chipul a toată stema a alaltor cu patru picioare era, într-însele toată lauda în chivernisale și toată nedejdea în nevoi și primejdii li să sprijeniia (că precum pre stâlpii mai groși și mai vârtoși toată urdzala casii să sprijinește, așe în patru sau cinci, sau și mai mulți, toată otcârmuirea publicăi să odihnește). Iară pricina a alegerii acestor cinci jigănii au fost că încă de pe vremea gâlcevii cu Vidra și cu Bâtlanul, între dânșii atâta glogozală și amestecătură precum să scornește vădzind, socotiră (că în gurile multe puține sfaturi de ispravă sint, și în voroavele delungate greșală a nu să face peste putință ieste) și, pentru mai cu fără glogozală lucrurile să scuture și mai pre lesne la un capăt să le scoață, dzisără: „Iată, noi din toată monarhiia noastră ne aleasăm, deci trebuie și din monarhiia voastră, alegeți pre cine viți socoti, pentru ca deosăbi de alaltă gloată trebele să ne trăctuim, și orice mai de folos și mai cu cuviință am afla, în știința împăraților și tuturor gloatelor să dăm și spre acel aședzământ inimile tuturor a pleca să silim (căci voia gloatelor și a noroadelor proaste ieste ca îmbletul calului neînvățat și desfrânat, carile, din netocmită și preste simțire slobodzita răpegiune, de multe ori în râpi adânci și de maluri înalte cu capul în gios dă)".

Aședară, despre partea zburătoarelor, Corbul, Cucunozul, Brehnacea și Uleul să aleasără, carii cu ceialalți împreună lucrurile mai pre amănuntul începură a scutura și unii pre alții în ce sfat și în ce socoteală să află ispitiia (că în lucrurile grele, întâi sfetnicii, apoi sfaturile a aședza trebuie). Ce cât despre partea jigăniilor, era prea pre lesne lucrul a să aședza s-ar fi putut, de vreme ce jigăniile ale sale numai a sprijeni siliia și inima totdeauna spre linește le stăruia. Iară despre partea pasirilor nu așe era, căci la dânsele și cuvintele cu meșterșug, și lucrurile cu viclеșug era, de vreme ce alta

supunea în voroavă și alta avea în inimă să facă, adecă nu numai cu ale sale cât nu era îndestuliți, ce așeși nici cu a altora de sațiu să sătura (că pofta lăcomiii cu puterea împreunată ca pojarul în iarba uscată ieste). Deci dintr-acestea pasiri, Brehnacea, precum să videa, sau din sine plecată, sau din a Lupului vârtoase argumenturi și adevărate socotele întoarsă, și vrea și cunoștea ce ieste adevărul, de care lucru de multe ori cu mare îndrăzneală împotriva îndrăptniciii*i* voii Corbului să punea, ce în deșărt.

Că, precum și mai sus s-au pomenit, Corbul, din răutatea o dată în minte pusă, a să căi nu știia și din vicleșugul ce apucase nu să părăsiia (o, cât cu multul mai fericit ieste acela carile în boală fără leac cade decât cela carile în răutate neuitată, desfrânat să sloboade) (că mai bine ar fi cuiva cu 1.000 de rane a să răni decât o dată pacoste și dosadă de-aproapelui său a pricini). De care lucru, Corbul nu spre cea de obște folosire, ce spre a sa tare dorită poftire să siliia, și nu ceva răzsipit între dânșii să alcătuiască, ce numai cu a sa tiranie să să slujească să nevoia.

De unde ispita după gând îi răspunsă, de vreme ce întâiași dată pre Săraca Cămila ispitiră, căriia giuruindu-i că pre lângă urechi, coarne și pre lângă peri, pene îi vor adaoge și din dobitoc pasire o vor putea face.

Așijderea, numelui Cămilii titulul Strutului alcătuindu-să și de la pasiri aripi, iară de la dobitoace coarne lipindu-i-să, între dobitoace mai fericită și între pasiri mai slăvită va fi, îndată credzu, proasta, că după giuruință, să va plini și fapta (că la muritori tare să pohârnește credința, unde mai denainte pofta și voia nepărăsit împinge). Însă urma era să arete că adevărată ieste parimiia veche (că Cămila cercând coarne, ș-au pierdut și urechile), iară acmu cercând pasire a să face, vremea va să-i arete că și dobitoc a fi nu va mai putea, și odânăoară în primejdiia urechilor, iară acmu poate și în peirea capului să cadză (că cine pre pământ în ceva ce ieste nu s-au îndestulit, credz că acela și în ceriu macară fericire nu va cunoaște).

Deci oricum au fost începăturile, și cum să vor tâmpla săvârșiturile, puțin socotindu-să, Cămila, cu toată inima în partea Cor bului să dede. După aceia, pre Urs ispitind, îl aflară că numai albinele din știubeie să nu-l dodeiască și la bârlogul lui nebântuit să lăcuiască poftește, iară amintrilea veri dobitoacele ar zbura, veri pasirile s-ar încorna și s-ar pedestri, macar

cum aminte nu-i ieste (că firea carea în ceva fericirea ș-au socotit, alalte ale lumii toate de batgiocură le are).

Hulpea, jiganie pururea cu doaă inimi și neispitită, pentru une pricini, carile și mai denainte arătasă, îndată în partea zburătoarelor să giurui (că inima vicleană mare fericire simte când socotește că pentru fapta vicleșugului și ea să cinstește și la aceiași școală ucinici și părtași își agonisește). Însă Hulpea cu tocmală ca aceasta să aședză, ca nu cumva Lupul, până între vii va fi, de unirea ei cu dânșii să să înștiințedze, căci Hulpea, precum din fire ieste bună adulmăcătoare, mare grijă de Lup purta, ca nu cumva cu vremea adevărul să biruiască și vicleșugurile acmu ascunsă vreodată să să dezgolească, și așe prieteșugul și tovărășiia, carea macar că cu chip zugrăvit și poleit între dânsa și între Lup avea, își va piierde. Pre Ciacal așeși nici a-l mai ispiti socotiră cu cale a fi, de vreme ce de la dânsul, precum agiutoriul, așe nici vreo împiedecare nedejduia (că des și de multe ori la muritori să vede puternicul nebun în fruntea sfaturilor, iară săracul înțelept denafara pragurilor)

(și, precum bogații cu avuțiia socotesc că și mintea au câștigat, așe săracii, cu lipsa avuțiii și piierderea minții să fie pățit li să pare).

Iară pentru Lup socotiră că nemutat și neclătit va fi din socoteala sa (că sufletul înțelept într-altă și pentru altă ceva din socoteala sa a să muta nu știe, fără numai din rău spre bine și din greșală spre îndreptare). De care lucru, dzisără nici mai mult să-l ispitească, nici gândurile cătră dânsul să-și dezvălească, ce numai în față, precum toate după pofta și sfatul lui să vor face, să-i arete, iară după dos cu toată nevoința ale sale gânduri la lucru a duce tare să să gătească. Lupul de pre semnele ce videa, precum tovarășii săi nu cu bune duhuri să poartă bine cunoștea, însă nedejdea într-altă socoteală își punea, adecă ca când lucrul la ivală ar vini, Pardosul și frații lui, Râsul și Hameleonul și Veverița, cu gura deșchisă, în glasul mare vor striga și partea dreaptă vor ținea. Că tot lucrul, veri să să facă, veri să nu să facă, într-aceasta să prijeniia, adecă ce ar pofti cea mai de frunte parte, aceia și alaltă gloată să întărească, iară ce le-ar arăta de stricarea și paguba lor, o dată cu capul să nu priimască. Așijderea, vădzind că Pardosul acolea de față nu să află, precum alofililor să priiască și omofililor să nu priiască, nicicum cevaș îș prepunea (ce oricât cineva de înțelept și oricât de bine a lucrurilor

socotitoriu ar fi, singur numai cu socoteala sa îmblând, și în sfaturile sale și pe altul neîntrebând, în cea mai de pre urmă a nu greși peste putință ieste). De care lucru, Lupul, în dreapta socoteală sprijenindu-să, tare să greși, și în numele omofiliii bizuindu-să, prost nemeri (căci nu altă dată răzsipa unui nărod s-au făcut, fără numai când ai săi șie, vicleșug ș-au făcut, și nu altă dată mai mare stricare de la nepriietini au vinit, fără numai când priietinii și credzuții au viclenit).

Căci pre Pardos Corbul prin iscoade și cărți pre ascuns trimese, și încă de demult în priința lor îl întorsese și vicleanul cel mai mare a neamului său a fi cu giuruințele îl făcuse (că sula de aur zidiurile pătrunde și lăcomiia își vinde neamul și moșiia), de vreme ce tare îi făgăduisă că de să va întoarce într-o inimă și într-un gând cu dânșii, stârvurile cele mai grase și cărnurile cele mai seoase cu Corbul, și cu Vulturul, și cu alalți ai lor sfetnici împreună le vor împărți.

Așijderea, el acmu la bătrânețe agiuns fiind, din ce să află a-l mai preface macară că peste putință ieste (căci nici Corbul negreața, nici Pardosul pistriciunea a-și muta poate), însă pe ficiorul lui, carile încă în vârsta tinereții să află, precum Coracopardalis să-l poată face bună nedejde au, dzicea. Adecă glasul și aripile Corbului dându-i, și cea din moșie a Pardosului pestriciune lăsându-i, cu bună samă Pardos-Corb sau Corb pestriț să va înformui (că pieptul decât diamantul mai vârtos pofta îl moaie și inima decât cremenea mai împietroșată lăcomiia o topește, și ce focul nu domolește aurul topește). Iară Râsului adevărat lucru de râs îi giuruiră, adecă din 53 de căpuși pline de singe (carile odânăoară Râsul adunate avându-le și pe vremea foameții pasirile i le-au fost prădat), pre giumătate înapoi să i le întoarcă, însă cu aceasta tocmală ca în tot anul câte cinci căpuși să-i dea. Așijderea către acestea îi fagaduiră, precum socotitoriu îl vor pune, ca câte căcăredze Cămila dinafară de grajd ar lepăda, el a le cheltui și pre la gândacii carii din mistuiri ca acestea hrana le ieste, a le împărți voinic să fie (că lăcomiia de la aur până la gunoiu, și de la diamant până la steclă să întinde). La jiganiia aceasta, Râsul, de socotit ieste că toată pistriciunea pe supt pântece i să ascunde, adecă la loc ce nu să așe vede, iară amintrilea pe spinare, tot un păr să arată a avea. Adecă în față prost și drept, dară multe picături de vicleșuguri îi stau peste mață (că toate carile să văd de pe chip și de pe floare să giudecă, iară gândul a ascunsului inimii nici

chip, nici floare are, de pre carea de bun sau de rău, de frumos sau de grozav să să cunoască, fără numai când icoana în cuvinte sau în lucruri își tipărește). Iară alalți frați acestora întracesta chip să așădzară, că Veverițìi i-au giuruit un sac de nuci și un hărariu plin de hămeiu cu fag amestecat. Așijderea coada, carea în vremile ce stăpâniia Vidra îi tăiasă, precum la loc îi vor pune-o dzicea. Căriia darul acesta prea mult și mare i să păru, de vreme ce nucile și fagul spre sprijineala vieții, iară coada spre răscumpărarea cinstei și a podoabei îi era, mai vârtos că toată fala și pofala Veveriții în coada cea lungă ce purta stăruia, carea nu ca alalte jigănii înapoi, ce, de mare mândrie, peste cap ridicată o ținea (că unde lipsăsc crierii din cap, acolo covârșește coada peste cap) și (cine vredniciia capului nu pricepe, acela lungimea codzii la mare cinste ține). Pre aceasta, dară, într-acesta chip coada în loc de cap puindu-i, amăgulind-o, o așădzară. Iară Hameleonului toate feliurile de văpsele și de flori precum în samă îi vor da și în toate deplină pozvoleniie să aibă îi giuruiră. Al căruia fire de-a pururea fața a-și schimba fiind și dintr-o văpsală într-alta a să preobrăji mare vrednicie țiind, socoti că dar așeși peste măsura lui i să giurui și toată împărățiia într-îmbe monarhiile să fie câștigat i să păru (că plinirea poftei cât de mici peste toate hotarăle a toate monarhiile precum să fie covârșit i să pare).

Către aceste mai adaosără pre Guziul Orb, carile cu frâmsețea fetii sale, Helgii, în dragostea a multor jiganii întrasă și a multo ra minți de frumsețea ei să nebunisă (că nu mai mult tăriia vinului în cap decât chipul frumosului în inimă lovește). Cu carea și părintele său, Guziul, macar că din fire orb și slut era, însă fietecarile ce-l timpina cu toată lumina privelii îl îndămâna, și de-și feriia mâna de sărutat, la picioare-i cădea și i să închina (că cine iubește din suflet pre cel din cămară mare fericire simpte a-i zdvori afară la scară). Cu acesta chip, cine mâna cea scurtă a Guziului a săruta să învredniciia, precum pre singură Helgea să fie îmbrățășind socotiia, și cine lipicioase și urduroase melciurile lui a pipăi să norociia precum roa trandafirilor, carii pre obrazul Helgii să deșchidea, să fie scuturând și iscusită mirosala lor să fie mirosind i să părea (că precum simțirea în lucrurile ce-s de simțit lucreadză, așe pomenirea în fantazie tipărită și zugrăvită ale sale pătrundzătoare sloboade radze). De poamă dară ca aceasta, macar că mulți dinți să ascuțise și multe măsele să o mușce să gătise, însă, precum să dzice cuvântul (că norocul nu împarte cu obrocul, ce

unora varsă, iar altora nici pică), așijderea (altora arată și nu dă, iar altora, preste toată știința și nedejdea lor nespuind și neivind, preste măsură le dă). În care chip, și cu gingaș trupul și mângâios statul Helgii au lucrat, de vreme ce vârstnicii și cei din neamul ei nu numai cu mânule întinse, cu brațele deșchise și cu mințile uluite o aștepta și o poftiia, ce încă și cu sufletele topite și inimile arse cui va cădea acea norocire și cui să va tâmpla acea fericire, dzua și noaptea cu gândul mai rău și mai cumplit decât cu trupul să pedepsiia și să chinuiia (că chinul trupului carnea domolește, iară pedeapsa sufletului, oasele topind, inima rănește), și acmu-acmu, din dzi în dzi și din ceas în ceas, fietecarile norocul cu jele chemându-și, și de s-ar cumva altuia, iară nu șie, tâmpla, sabii, cuțite și tot feliul de otrăvi cumplite, de nu celuia ce au luat norocul, șie celuia ce au rămas cu focul gătiia. Toți ibovnicii și patimașii dragostii Helgii într-acesta chip în toate suflările și răzsuflările lor, ca finicii în focul lor murind și iarăși înviind, norocul tot precum au știut ș-au giucat giocul (căci toți cereștii durerile pemintenilor simpt și să milostivăsc, numai norocul, dacă-și întoarce fața, nici a jeli știe, nici a să milostivi poate), și precum câteodată frica vulturului pre iepure după broască mărită, așe voia norocului pre Helge după Cămilă au măritat.

O, Doamne și toți cereștii, lucru ca acesta cum și în ce chip a-l suferi ați putut? Unde ieste cumpăna ceriului cu carea trageți și aședzați fundul pământului? O, dreptate sfântă, pune-ți îndreptariul și vedzi strâmbe și cârjobe lucrurile norocului, ghibul, gâtul, flocos pieptul, botioase genunchele, cătălige picioarele, dințoasă fălcile, ciute urechile, puchinoși ochii, suciți mușchii, întinse vinele, lăboase copitele Cămilei, cu suleget trupul, cu albă pielița, cu negri și mângâioși ochii, cu supțiri degețelele, cu roșioare unghișoarele, cu molcelușe vinișoarele, cu iscusit mijlocelul și cu rătungior grămăgiorul Helgii, ce potrivire, ce asămănare și ce alăturare are? O, noroc orb și surd, o, tiran nemilostiv și păgân fără lege, o, giudeț strâmb și fățarnic, pravilă strâmbă și fără canoane! Ascultați, morților și priviți, viilor: Cămila cu Helge să împreună, filul și șoarecele să cunună și dealul cu valea să iau de mână. Ce ureche au audzit, ce ochiu au vădzut sau ce gură din veci lucru ca acesta au povestit? (Tacă, dară, pripitorile unde cântă ursitorile, că nici neam cu neam, nici chip cu chip, nici feliu cu feliu a potrivi caută, ce numai ce va face și lucreadză ce-i place). Norocul, dară, într-acesta chip pre Helge după Cămilă aședzind, țințarii cu fluiere, grierii cu surle, albinele cu cimpoi cântec de nuntă cântând, mușițele în aer și

furnicile pre pământ mari și lungi danțuri râdicară, iară broaștele toate împreună cu broatecii din gură cântec ca acesta în verșuri tocmit cânta :

A Cămilii dară și a Helgii împreunare, preste socoteala a toată lumea, într-acesta chip isprăvindu-să și mai denainte acele cinci jigănii cătră tot neamul, precum s-au dzis, viclene și vândzătoare arătându-să, cuvântul cu mare giurământuri și legământuri cătră zburătoare își dederă, așe ca precum voia le va fi să învoiască și precum pofta le va pofti să poftească. Acestea dară într-acesta chip în sine și cu sine cu mari vicleșuguri alcătuind, prin rost de bun ritor, precum cătră alții a le arăta, așe inimile prostimei a îndupleca socotiră (căci la materiile groase focul, iară la inimile proaste limba bine vorovitoare mult poate). Și așe ritorisind Papagaia, cuvântul la obște într-acesta chip împrăștiară.

„Vestit și tuturor știut cuvânt ieste, o, priietinilor, (că învoința sufletelor și unirea inimilor lucrurile din mici, mari le crește. Iară neînvoința și neunirea lor, din cât de mari, mici și cât de curând le răzsipește) (că precum o sănătate în multe mădulare a trupului, așe o omenie și o unire în multe năroade ieste, carile un stătătoriu și stăruitoriu a politiii stat fac). Împotrivă aceasta a să înțelege poate, adecă (că precum o boală și o fierbinteală cât de puțin în trup sau o durere cât de mică într-un mădulariu tot trupul spre neaședzare și pătimire aduce, așe neunire în politie și neînvoința în cetate, ciuma și lângoarea cea mai rea și troahna cea mai lipicioasă ieste). (Căruia lucru, cea mai de pre urmă a tot statul răzsipă și a tot sfatul cea de năpraznă prăpădenie ieste). Aședară, începutul voroavii apucând, macar că dintr-al mieu rost, însă dintr-înemile a toată frățasca adunare dzic. Adunarea aceasta, o, cinstiților dintr-îmbe părțile adunați frați, adunarea aceasta, dzic, slăvită și minunată a prea linilor și înălțaților noștri monarhi ieste, și de pre titlul ce ș-au pus, chiar și aievea să cunoaște, că precum adunarea a atâtea cinstite chipuri la un loc s-au adunat, așe sufletele și inimile a să întroloca și a să împreuna, dreapta socoteală și pravila adeverinții la un sfat, la un stat, la o învoință, la o priință, la o iuboste și la o dragoste a le încleșta și a le înnoda va, poftește și să nevoiește (căci tot adevărul lucrul chiar și hiriș poftește, și toată începătura cu cale spre lucrul și sfârșitul lucrului bun călătorește). De care lucru, între muritori de ieste vreo simțire peste simțire și vreun lucru firesc peste fire, și eu mai proroc a mă face și cele în urmă viitoare mai înainte a le povesti și până a nu fi, a le

vesti mai voi îndrăzni (că ce ieste adulmăcarea minții sau carea ieste icoana înțelepciunii, fără numai celea ce ochiul trupului cu ochiul sufletului să li vadză și în cele cu prepus viitoare fără prepus în bine și în rău următoare iscusit și frumos să le aleagă). A proroci dară voi îndrăzni, dzic (de vreme ce din răsărite dzua și de pre începute fapta să cunoaște), în care chip și numirea adunării aceștiia în curândă vreme supt unirea a toată inima și învoința a tot sufletul a videa și după nume lucrul și sfârșitul a ieși și a să plini fără prepus nedejduiesc, de vreme ce inimile curate a marilor împărați spre cea adevărată linește și curată dragoste stăruiesc și spre folosul a toată obștea tare și nepărăsit să nevoesc. Așijderea preaînțelepții, buni chivernisitorii și credincioși deregătorii, împreună cu cei ai lor de frunte sfetnici, în dreapta socoteală și buna chivernisală, câtu-i negrul bobului macară cevași a sminti, peste socoteala omenească ieste (că mai cu nevoie ieste o sută de copoi iepurile din pâlcul spinilor a scoate decât a trii înțelepți sfatul cel mai de folos a afla). Și așe, bune semne de bună nedejde să arată ca nici lucrul început fără socoteală, nici prorociia mea la sminteală să iasă. Ce cu bună samă dzilele de fier în veacul de aur vor să să priminească și toată calea grundzăroasă și ciulinoasă în netedă și bătută să să istovască. În carea (pentru cele tâmplătoare vorovăsc), de s-ar și cumva într-un chip prea repede și preste înțelepțeasca socoteală tâmpla ca vreo pietruță de scandală de la cineva într-însă să să arunce, însă darea într-o parte-i și urnirea-i și așeși de tot râdicarea-i, precum prea pre lesne ar fi, a-și propune cine va putea? (Că mai pre lesne ieste cuiva în câteva ceasuri suflarea și răzsuflarea a-și popri decât sufletul înțelept, cunoscând adevărul și de dânsul a nu să lipi) și așe, piciorul cât de dropicos și pasul cât de tremuros în ceva a să zăticni și a să poticni nu va avea. Pentru care lucru, dintr-îmbe părțile cu toții și cu totul să ne apucăm trebuie, ca celora ce din multe strune o cântare, sau din multe organe o harmonie într-o simfonie fac asămănându-ne, ce mai de folos, ce mai de laudă și ce mai cu cuviință ar fi să începem, să facem și să isprăvim, ca într-acesta chip toată răceala, carea înghețare aduce, și toată fierbinteala, carea dogoreală și pârjol în tot trupul politiii noastre pricinește, în stâmpărarea și temperamentul cel de sănătate și de viață izvorâtoriu ieste aședzind, priietinilor megieși nesăvârșită de laudă materiie să dăm. Iară nepriietinilor pre budze în veci de nedespecetluit pecete să pecetluim (că din fire cele supt lună așe s-au orânduit, ca unele după altele să urmedze, și când unele mor, altele să învie și simbathiia și antipathiia dintr-însele să nu lipsască). Deci dară, cinstiți ascultători, cine

mai cu de-adins cea următoare fericire mai denainte într-un chip a simți ar pofti și cine cel nespus a toată obștea folos cu ochiul sufletului a-l privi ar ispiti, pre unul ca acela poftescu-l ca șepelevii*i* mele limbi puțintică îngăduitoare voie și ascultătoare ureche să plece, pre carile în scurt (de vreme ce a ceasului strâmtoare laconește a ritorisi mă învață) a-l umbri și în strâmt hotar a-l perigrapsi mă voi nevoi."

Toți ascultătorii, precum cu dragă inimă și deșchisă ureche vor asculta dacă dzisără, și precum că cu tot sufletul de dulce izvorul carile din limba Papagaii izvorește, însătați sint, dacă mărturisiră, Papagaia, cu toată vârtutea cuvântului, himera, sau, precum s-ar putea dzice, ciuda nevădzută, neaudzită cu voroava în fire a băga începu (că nu mai slobodă ieste limba atheistului spre blăstăm decât tropurile ritorului spre hula sau lauda aninată) (și de celea ce singură firea scărândăvindu-să fuge, acelea vorovaciul îndrăzneț preste fire le urcă).

Papagaia dară, într-acesta chip, după ce proimiul voroavei sale sfârși, de umbrirea a fiitoriului acelor doaă monarhii stat să apucă, dzicând: „Aceste doaă vestite și nebiruite monarhii, o, iubiții miei ascultători, precum fietecarile din sine, late în hotare, bogate în comoare, dese în orașe, tecsite în sate, nenumărate în supuși și cea mai de pre urmă, cu un cuvânt să cuprind, din toate părțile întărite și în slava cinstii lor îndestulite să fie nu numai celor de duh purtătoare, ce așeși și celor pre pântece și târâitoare știut și încă prea știut ieste (că lucrurile mari și cei ce nu le știu le știu, iar lucrurile mici și cei ce le știu nu le știu). De care lucru, aievea ieste că orice mai mult sau mai preste hotare a pofti s-ar videa, nu pentru a lor lipsă (căci plinirea nu poftește clătire, ce odihnă), ce pentru a supușilor săi adoagere și odihnă vor și poftesc, și până într-atâta (pre cât singuri marturi privitori îmi sinteți) silesc și să nevoiesc, și aceasta pentru ce și cu ce? Pentru unirea a toată inima și cu învoința a doi monarhi, a cărora voie mai mult decât porunca și porunca mai mult decât fapta de credzut și de ascultat ieste. Voia aceasta a lor, spre ce săvârșit? Spre alcătuirea a doaă firi într-una. Dară acesta în ce chip? (Căci doaă firi a să uni, lucru peste lucru și putință peste putință ieste). În chipul puterii sufletești, carea în câteva inimi într-un chip și într-o măsură a lucra poate. Adecă cu buna a sufletului priință, doa trupuri, ca într-un suflet a îmbla și a să învoi să poată (că ce ieste prieteșugul? A învoi deopotrivă. Și ce ieste priietinul? A nu deosebi în

suflet). Cu acest felu dară de duhnicească putere, Vulturul Leu și Leul Vultur, duhul Vulturului în Leu și al Leului în Vultur, fără de nici o deosăbire, cele dinafară mădulare, precum întru adevăr împărățește le vor ocârmui și fără greși cu dânsele monarhicește să vor sluji, cine-i atâta beteag de minte carile să nu cunoască? Duhuri dară ca acestea, carile ceriul de ar avea poartă și iadul ușe, precum și acolo să pătrundză fără prepus sint. Duhuri dară ca acestea, iarăși dzic, atâta de supțiri și puternice, trupuri atâta de iuți și de vârtoasă, fără de nice o siială împotrivnică unind și fără de nici o prepunere de pacoste împreunând, au nu tot lucrul, peste toată puterea, a putea vor putea? (Că unde Leul vulturește și Vulturul leuiește, prepelița ce va iepuri și iepurile ce va prepeliți?) Vulturul de sus și deasupra privind, Leul din dos și din față adulmăcând, ce nepriietin asupră viind, sau ce vrăjmași macar la fântânele Nilului fugând a nu să simți și a să mistui va putea? (Că a putincioșilor mâna lungă și ochiul neoprit ieste). Adulmăcarea unuia cu iute viderea altuia însoțindu-să și în toată calea tovărășindu-să, din nuări furnica împoncișării pre pământ și de la Asiia: lighioaia dodeielii la Evropa să va videa și să va adulmăca, pre nebiruite spetele Leului, neostenite aripile Vulturului răsărind, cestea pre tot fugașul cât de repede în clipala ochiului vor agiunge, celea pre tot împotrivă stătătoriul vor birui și vor înfrânge. Cesta cu cel decât diamantul mai vârtos piept, cela cei decât bricile mai ascuțiți pintini tot zidiul vrăjmășiii și toată mreajea vicleniii ca pravul voi spulbăra și ca pândza paingului vor dispica. Cine dară în lume, o, priietinilor, atâta de scămos la minte și strămțos la cuvinte să va afla, carile să socotească sau să grăiască că cel împotrivă de supt brațul Leului va putea scăpa, sau cel supt aripile Vulturului aciuat că în primejdie va întra? Sau cine lucrul, mai aievea decât radzele soarelui cunoscut nu va cunoaște? Ca pre cel din paza lor cineva a-l bântui, sau pe cel dimpotriva lor a nu-l birui va putea? (Că focul din apă și dzua din noapte și orbii o pot alege). Aceștea dară, într-acesta chip unindu-să și alcătuindu-să, cinstea, slava, biruința și odihna, carea a tot nărodul fără prepus următoare ieste, cei din cuiburele încă cu fulgi puișori și cei încă supt țițele maică-sa, sugătorii a giudeca vor putea. Și statul cel mai fericit decât toată fericirea precum ca râul să va pogorî și ca pohoiul va năbuși și cele în lume nesimțitoare a simți și a să pricepe vor pricepe, că toată cinstea numelui de obște și toată a tot de răuvoitoriul și de vicleșug gânditoriul biruință fără îndo ință și supunere fără prepunere urmadză.

(Că mai mult în prepus a să avea cele pentru lesnirea nesocotite, decât cele cât de grele de la înțelepți cumpănite trebuie). În scurt, dară, a fericitului aceluia stat, iată, pre cât în slabă putința mea au fost, l-am arătat și precum să dzice dzicătoarea, de pre unghe leul să poate cunoaște.

Deci oricine ar fi acela carile aceii nepovestite fericiri părtaș a fi ar pofti, întâi trebuie ca nu numai a trupului, ce și a sufletului mâni totdeodată să întindză și nu numai cu ale trupului picioare, ce și cu ale sufletului aripi să alerge și să zboare (că amintrilea, lenișilor osteninţa și pizmătarilor lipsa și căința va rămânea). Acestea, dară, de la toată dihaniia așe într-acesta chip înțelegându-să, la ascultare cuvântului și scuturarea lucrului cea mai de pre urmă să vinim, carea tot mijlocul cel spre lesnire și tot modul cel spre fericita săvârșire aduce (că toată călătoriia muritorilor în cel de apoi săvârșit sau să fericește, sau să blăstămățește). Neamul cel fără neam și chipul cel fără chip, adecă jigăniuța sau păsărița cea cu prepus, iubitoriul nopții, fugătoriul dzilei, vădzătoriul întunerecului și orbul luminii, adecă Liliacul, precum în fericit pământul și mănoasă brazda adunării aceștiia nu puțină zizanie să fie sămănat aievea ieste. Vidra nu cu picătura, ce cu vadra în vasul înțelepciunii veninul nebunii*i* și-au vărsat. Așijderea Strutul, macar că peste voia și știința sa, însă nu mică stincă a scandalului la tot pasul căii aceștiia au aruncat și toată greuimea lucrului la mijloc a vini au pricinit. Carile, toate de nu s-ar fi tâmplat, fericire și lucru foarte minunat ar fi fost. Dar, de vreme ce s-au tâmplat, altă nu încape fără numai leacul le ieste de aflat (căci lucrul ce întâi la lumină n-au fost, Dumnădzău, din ne a fi, la a fi îl aduce, iară lucrul ce o dată la ființă au ieșit, la neființă nici Dumnădzău nu-l poate aduce). Leacul dară acestor mai sus pomenite boale și lineștea acestor clătite răscoale, pre cât din duhul obștii fâicava mea voroavă va putea a-l arăta, nu să va lenevi. "„De duhurile vărsatelor veninuri toți ne-am amețit, dacă strigară, și toți antidotul toapsăcului precum să-l arete pre Papagaie dacă rugară. Papagaia într-acesta chip începu: „Puțintele sint, o, priietinii miei, recetele științei mele și mici și strâmpte chichițele ierbilor doftoriii mele (căci doftorul bun știința în cap, iar ierbile în câmp le are, și unde chichițele văruite și pilulele șicuite sint, acolo bolnavul să amăgește, iară nu să tămăduiește). Din carile ce voi avea împreună cu dânsele și inima, și sufletul înainte-vă a vărsa nu mă voi tăgădui (că pre cât ieste de lăudat doftoriia bună la boală, pre atâta ieste încă mai de lăudat aședzământul la răscoală). Pre cât dară ieste pentru bileala în cerneală și

cerneala în bileală, adecă pentru vădzitoriul în întunerec și orbăcăitoriul în lumină, Liliacul, după a mea proastă socoteală aședzimântul pre lesne îi ieste (căci pravul casii după măturat de să și râdică și în radzele soarelui gioacă, însă nici radzele soarelui a nu lovi oprește, nici pașii celui ce prin case îmblă continește). În care chip și a Liliacului gâlceavă, precum din nemică s-au scornit, așe și scornită nemică ieste, și până în cea mai de pre urmă și tulburat de ar rămânea, precum a tot statul vreo tulburare ca aceia a aduce vrednic să nu fie putem socoti. Vidra iată că din catalogul jiganiilor, cu sfatul a tot statul, s-au ras. Carea acmu în lucru, precum să vede, vreo toartă să apuce sau vreo bucată să mai îmbuce nu are, ce numai în cuvânt, pre cât au putut, și mănuntăile a-și vărsa s-au opintit, și tot feliul de farmăcul descântătoriu prin urechile tuturor au stropit. Însă precum până acmu în ceva n-au procopsit, așe și de acmu înainte vreo rămășiță de venin de-i va fi mai rămas, adevărații doftori pre lesne îl vor răzsipi și înțelepții deregători pre iușor tot lucrul, precum să cade, îi vor tocmi. De care lucru, despre aceasta parte mai multă grijă a purta nici folos ieste, nici să cade. (Că unde grijea ieste la măsură, megalopsihiia o cârmuiește, iar unde grijea trece peste măsură, acolo micropsihiia a mai chivernisi părăsește). Acestea, dară, așe precum și sint cunoscându-să, tot săvârșitul lucrului și toată fericirea săvârșitului într-aceasta rămâne ca și hotărârea Strușului să să aleagă, pentru ca toți ce ieste și ce poftește a fi să înțăleagă, și așe, toată clătirea la aședzare, toată osteninţa la odihnă și toată începătura la cel dorit să vie săvârșit. De care lucru, întâiaș dată tuturor a ști să cade că, precum încă de demult neclătit siloghizmul Corbului prin învoința și porunca a marelui împărat, a Vulturului, s-au răzsunat, așe și acmu toată adunarea monarhiii zburătoarelor va, poftește și poruncește ca Strutocamilii mai mari aripi și mai lungi pene să i să dea. Și ce mai mult? Cămila zburătoare și Strușul fătătoare să să facă, pravila voii împărătești poruncește (că toată voia slobodă într-acesta radzimă ca, precum celor pemintești, așe celor cerești pravile împotrivă să margă). Ca cu acesta mijloc Cămila călătoare în monarhiia celor zburătoare să între și iarăși despre partea monarhii dobitoacelor orice cu cale și cu cuviință a fi ar socoti, din mădularile sale pre Cămilă să împodobască, căruia lucru toată monarhiia pasirilor voitoare ieste. Și așe, nici hereghiia dinceput să-și piardză, nici precum împărații orice poftesc că nu pot face să să vadză (că cei putincioși nu mai puțin cu părerea altora decât cu puterea lor fac ce fac). Și hotărârea numelui știindu-să, într-îmbe părțile titulul cinstei și locul slavii numelui a-și dobândi să

poată, și într-acesta chip, cea deplină omonie, într-îmbe monarhiile plinindu-să, să să săvârșască."

Acestea din tot duhul dacă larg și lat ritorisi Papagaia toate cetele zburătoarelor: „Facă-să, facă-să, plinească-să, plinească-să!" strigară, atâta cât chiotele a atâtea gloate deodată slobodzite să părea că ieste huietul a mari puhoaie după ploaie, din dealuri în văi răpedzite. Unii, de fericirea ce li să părea că acmu au și dobândit-o, cu glasuri de bucurie să desfăta, alții cu cântece și cu viersuri îzbânda, ca cum în sin și dobânda în palmă ar avea, în ceriuri râdica. Iară alții minunată voroava Papagaiei și decât miierea și zăharul mai dulci cuvintele ei și decât toată unsoarea mai pătrundzitoare și mai muietoare sentențiile ei ni cu gura mărturisiia, ni cu mânule și cu capul chipuri și semne de mirare și de minunare unul cătră altul în divuri, în chipuri arăta (că de multe ori bucuriia mare glasul astupă, și ciuda peste măsură mintea răzsipă). Unii, ca cum încă mai denainte de mângâioase voroavele ei spre somn furați și în chiteala socotelelor afundați ar fi fost, ca de somn sau de vin amețiți ar fi fost, spre ce întâi să înceapă și ce mai înainte din cele multe audzite să pomenească și din pomenire în cuvinte să alcătuiască, ca uluiții sta și ca somnoroșii, ni pe frunte, ni pe piept să scărpina (că voroava dulce și ales plăcută inimii bucurie, iară ochilor dormitare pricinește). Comedie ca aceasta și buiguire într-acesta chip din gura Papagaii în mințile tuturor dihaniilor răvărsindu-să, ca cum și cu trupurile și cu sufletele amurțiți și amuțiții ar fi fost, prin câtăva vreme între dânsele mare tăcere să făcu, și una într-ochii altiia ascuțit și neclătit căutând, ce ar fi mai de vorovit și ce ar fi mai de pomenit, ca cum a să domiri n-ar putea, ce una pre altă să înceapă, ca ce din ros tul ei ar audzi și ea aceia să grăiască, sta cu gura căscată (că strigarea a gloate multe din răzsunarea a păreților deșerți nu multă deosebire are, și precum păreții același glas întorc, așe în gloata ascultătoare unul cuvântul altuia poartă).

În cea de pre urmă Cioara, după ce câtva ca înecații în gât clăncăi și ca cum sau de duh îndesită, sau de năcaz dosedită ar fi fost, mult în grumadzi râgâi, în glasul firii sale să slobodzi și „car, car, car" de trii ori poftori. Toate cetele pasirilor, spre bine glasul poftorind, „macar, macar, macar", după cazaniia Papagaii, și lucrul și cuvântul de s-ar sfârși dzicea. Din jiganii unele (pentru carile precum lăcomiii să fie fost vândute mai sus s-au pomenit), ca cum le-ar fi vinit a căsca și princet, ca nu toți să audză, glasul

Cioarăi adeveriia. Alalte jigănii toate, cu multă și adâncă tăcere, ca cum celor mai de frunte următoare ar fi, să arătară (că tăcerea prea adâncă sau din pizmă iese, sau din neștiință). Ce tăcere ca aceasta celor mai de gios era din sială, iară celor mai de frunte era într-adins mărturisală. Căci mita maica și vicleșugul părintele în trupuri de îmblătoare inimi de zburătoare odrăslisă (că precum aurul în focul cât de iute din ce ieste nu să mută, așe, ori în ce inimă întră, din ce ieste într-alta o strămută). De care lucru jiganiile, „facă-să, facă-să", aievea a striga, ascunsă tragerea firii le rușina; „nu vom, nu priimim" și de mare strâmbătate a să văiera, înghițita mâzdă și îmbunare de inimă le mânca.

Iar dintre pasiri, Brehnacea, carea de multe ori partea adevărului a ținea să videa, cătră Cucunoz pre taină dzisă: „Glasul Cioarăi, gurile lingușitoare și inimile cele numai înainte, iară nu și înapoi socotitoare, după a sa poftă, spre bine l-au tâlcuit (căci pofta schizmește lesnirea, și chipul lesnirii spre toată greuimea fără nici o sială purcede). Numai pre cât a mea proastă și acmu de bătrână buiguitoare socoteală ieste, glasul Cioarăi nu atâta spre „macară", cât spre ocară a tâlcui s-ar putea, și precum, o, iubite frate, foarte bine știi că Cioara cu Corbul pentru multe pricini a multe stârvuri puțină dragoste și priință între sine au. De care lucru așe cu firea mă amăgesc, că în cea de apoi a adunării aceștiia nu vreo fericire să așteaptă, pentru carea să dzicem: macară, ce multă nevoie și becisnicie, pentru carea să ne văietăm, vai, foc și pară, și cei ce așe de pre lesne au tâlcuit, macar, a multora capete să să usuce îmi par (că câtă becisnicie aduce fericirea cea prea așteptată, atâta nevoie nu face nenorocirea cea cu suferealǎ purtată). Și pomenește, frate, cuvintele mele, și odată vii cunoaște că Cioara, nu macara, ce ocara au prorocit " Cucunozul, precum dinceput calea apucase, nici în stânga, nici în dreapta să abătea, ce de pururea pizma și mândriia ce știia ținea. De care lucru, într-un chip pe Brehnace de blăstămăție și de micropsihie probozind-o, dzisă: „(A tot lucrul părerea părere naște, iară știința făcliia adevărului ieste): Cioara, săraca, de la mulțime s-au socotit la limbă varvară și i-au tâlcuit glasul: macară.

Iară tu, frate, împiedicat de bătrânețe și buiguit de cărunteţe fiind, pre prorocul ce nu-i știi știința, locul și țara, vii să-i încarci asupră-i ocara. Ce mulțimea varvarismos, iară tu solichizmos cu limba Cioarăi faceți. De care lucru, a ști ți să cade că Cioara aceasta de locul său ieste atică, țara Elada,

carea în toți anii cuibul în platanul (carile dinaintea capiștii lui Apolon ieste sădit), scoțând, de la preuții lui Apolon, carii de pururea supt umbra copaciului învățiturile cele de taină și meșterșugul prorociii învață, filosofiia cerească au deprins, din care știință, adevărul, începutul și sfârșitul lucrului precum ieste, mai denainte vadzindu-l și ca cu mânule pipăindu-l, în limba aticească au strigat: maaria Ö Șra, ce va să dzică: fericit ceasul în carile cu gândul s-au zămislit și cu fapta s-au săvârșit. " Însă ori mulțimea au varvarizmit, ori Brehnacea au solichizmit, ori Cioara au aticit, ori Cucunozul au băsnuit, a Cioarăi glas pre cât mai mult să tâlcuia, pre atâta mai mult în lavirinthul necunoștinții să încuia, al căruia cheie când să va afla și a cui mână a o prinde și cu dânsa lavirinthul a deșchide să va învrednici supt vremile de apoi ieste să așteptăm.

Lupul, între toate jigăniile pururea mai socotit și mai grijliv în chitelele sale, sila și desfrânată voia zburătoarelor aievea vădzind, și încă acoperit vicleșugul a unor dobitoace dintr-adânc pricepând, toată avuțiia răspunsurilor sale în cea mai de dedesupt tainița tăcerii așeși de tot își zidi (că cuvântul înțelept pre cât folos aduce urechilor ascultătoare, pre atâta înfocare face inimilor nestătătoare) (și în vreme ce să ascultă, cântecul sirenilor, iară în vreme ce nu să ascultă, sunetului căldărilor să asamănă). Lupul, dară, de înțelepciune oprit, tăcea.

Iară alalți toți, de nebunie împinși, mormăind și răcnind, de iznoavă, „facă-să, facă-sa!" striga. În care vreme Pardosul vărgat și Râsul cu negru picat, cu alalți ai lor depreună, cel de demult în inimile sale ascuns vicleșug ce avea la iveală și într-a tuturor privală a-l scoate începură, și ca cum de urgiia pizmei nebuniți și buiguiți ar fi fost, fără nici o rușine: „vârtos ieste siloghizmul Corbului, frumos și înțelept ieste sfatul Cucunozului, minunată și înălțată ieste ritorica Papagaii", striga. „De acmu înainte, o omonie, o stăpânire și o monarhie cunoaștem și o împărăție știm. Iară cine într-alt chip sentențiia ar clăti sau a o clăti s-ar ispiti, fier, foc și cea mai groaznică moarte partea să-i fie ". Aședară, răutatea vicleșugul zămisli și nebuniia îl descoperi (că vicleniia, răutatea și nebuniia surori sint: răutatea începe, vicleșug urmadză, iară nebuniia mai mult îl desfrâneadză, până unde una prinde, alta leagă, iară a triia grumadzii cu lațul îi vâneadză). Cătră acestea, Pardosul răutate peste răutate, vicleșug peste vicleșug și nebunie peste nebunie a grămădi începu, și pașii lăcomiii până peste hotarăle simțirii a-și

lăți și a-și lărgi adaosă, dzicând: „De vreme ce după neminciunoase budzele Papa gaii toată adunarea adeverește, cu cale și cuviință socotesc a fi, ca precum la monarhiia pasirilor după Vultur, Corbul, așe la monarhiia noastră, după Leu, Strutocamila stepăna cea mai de cinste și epitropiia a tot neamul să ție, și după aripile carile Vulturul l-au demânat, capul taurului să i se puie, pentru ca și ea între coarne sămnul biruinții și stema epitropiii să poarte.

Că amintrilea, și Cămila și Strutul, undeva vreun mădulariu de apărare și de luptare precum să n-aibă tuturor știut ieste".

Cuvântul Pardosului întări Ursul și-l adeveri Vulpea (că la voia poftitoare puține cuvinte trebuie îndemnătoare). Așijderea, alalți, a vicleșugului părtași: „foarte bine, foarte bine", ni din budză mormăia, ni din colți clănțăia. Însă cumpăna, în carea dramul strâmbătății nu încape, și mâna, carea fietecui după ale sale fapte împarte, a doi dintr-aceștea nu mult răbdă, și ce pre alalți la vreme lor îi așteaptă, acestora ceia ce li să cădzu le dede plată.

Căci Ursul, în părerea sa, pentru bișugul mierii ce aștepta, acmu precum că toate prilazurile prisăcilor sare socotiia și toate știubeiele cu miiere fără nici o sială, fărâmă, gândiia, și așe din lăcomiia deșartă și de mândriia înflată, cu vânt de gând și cu miiere de părere, preste măsură îndopându-să și înfundându-să, așijderea acele ticăloasele albine, carile prin faguri de aburi împrăștiiate ramăsese, prin mațele și ficații Ursului pătrunsără, de unde adevărata înflăciune scornindu-să, supt piielea Ursului izvoară de apă pururea piștitoare purceasără și cu această de năprasnă și mieșeloasă boală, înainte a toate gloatele crăpa.

Vulpea așijderea, de multă grijea vicleșugului făcut ce purta, întâi în melianholia ipohondriacă, apoi în tusa cu singe mutându-să, de multă vitionire și boală uscăcioasă, toate vinile i s-au întins și toate mădularele i s-au zgârcit, atâta cât piielea de oase și pieptul de spinare i să lipisă. Carea înghițind vicleșugul, preste puține dzile ș-au borât aburul, precum istoria la locul său va arăta (că cine înghite zăharul vicleșugului, acela borește toapsăcul sufletului). Acestea dară și ce să lucra vădzind și ce să să mai lucredze a aștepta neputând, deodată și în grabă socotiră pre Lup (pre carile încă dinceput vicleșugurilor neînsoțitoriu și răutăților lor nepriimitoriu îl

cunoscusă), întâi îl sfătuiră, apoi îndemnară, iară mai pre urmă și cu capul îi clătinară și cum mai curând de nu va la strajea bârlogului său merge, cu pedepse groznice și și înfricoșări de moarte i să lăudară. Așe Lupul, vrând-nevrând, și precum de aceasta poruncă foarte să să fie bucurat arătând, împreună cu Ciacalul la locurile sale să dusără. Iară când din toată adunarea Lupul să despărțiia și precum de frații, priietinii și omofilii săi amăgit și viclenit la arătare cunoscându-să, de grea dosadă carea inima îi înădușiia și de vremea carea așeși de tot împotrivă i să punea, gemutul, oftatul și suspinul totdeodată supt un glas alcătuind, încetișor, cum i să părea, și prea tare, cum altora să audziia, cătră Ciacal gemu, oftă, suspină, răzsuflă și dzisă: „Blem, frate Ciacal, de vreme ce la strajă ne trimăt, blemați să nu stăm (căci urechea la cuvinte cât de grele ascultătoare învață pre inimă la cât de grele nevoi răbdătoare a fi), căci otrăvile acestea cornul Irodului le va îndulci, iară spurcăciunile acestea, botul Filului le va curăți.

Acestea Lupul pietre sămănând, stânci și munți în urmă răzsăriră, precum mai pre urmă lucrul au arătat."

Partea a triia

Iară celelalte jigănii, toate carile în cârșma lăcomiii cu păharul răutății vinul vicleșugului bea, dacă pre Lup din mijlocul lor lipsind îl vădzură, precum acmu supt fundurile pământului să află, li să părură (că chipul neiubit, de față, nu ca ghimpul în picior, ce ca sulița pătrunsă prin mățâ stă). Și așe, „râdicatu-s-au nuărul de pre fața soarelui, luatu-s-au negura de pre fața pământului", cu mari răcnete striga. „Luatu-s-au piiedeca, lipsește pacostea, nu să vede vrăjmașul, dusu-s-au pizmașul", unul cătră altul spuind, ca de un bine prea mare să bucura și ca de o fericire nespusă să desfăta (că lucrurile lumești cu muritorii așe a să giuca s-au obiciuit, ca cu cât sint mai deșarte, cu atâta să să pară mai desfătate, și a cărora începături sint prea cu mari dezmierdări, acelorași sfârșitul să fie prea cu grele întristări). După acestea, cu toții împreună cuvânt își dederă și dzi de soroc își pusără, pentru ca la începutul Alfii și sfârșitul Sigmei, la cetatea Deltii (unde apa lui M. și apa lui A. a cura sfârșesc, și apa lui T. a cura și a să mări începe), cum mai curând să să adune, pentru ca acelea capul Cămilii să vindză și a Boului să cumpere (că mai pre lesne ieste firii la Cămilă coarne să nască decât din inima rea cuvânt sau gând bun să izbucnească). Aședară, cu toții, după sorocul dat, la locul însămnat să adunară și la dzua pusă la cetatea Deltii să împreunară, unde Pardosul pe Cămilă de căpăstru purta și Râsul după dânsa, cu gândacii prin baligi-i, î-să primbla. Căci la Râși ca aceștea, căcăraza Cămilii mai de mare preț ieste decât căstanii la gliganii muntelui Olimpului.

Acolea dară, întâi ca a tuturor inimile mai cu de-adins să ispitească, apoi ca nici unul să nu cumva părtaș vicleșugului a nu fi să lipsască, socotiră, și câte doi, câte doi, pre numele cerescului Vultur și Taur, pentru ca să giure în capiștea Epiorchiii adusără. Unde unii de bunăvoie, iară alții de frică și peste voie supt groznic giurământ a să lega le căută (că precum între frumoși mai frumoși și între grozavi mai grozavi, așe între drepți mai drepți și între vicleni mai vicleni să află), adecă precum cu învoința, plăcerea și alegerea tuturor siloghizmul Corbului, sfatul Cucunozului și sentenția Pardosului să să întărească și capul Cămilii în cel de bou să să primenească și în epitropiia Leului să să psifisască. La care lucru, toți frații vicleșugului, ficiorii fărălegii și părinții atheofoviii: „facă-să facă-să, strigară, toți vom,

toți priimim, cu toții aședzimântul și cuvântul acesta întărim și adeverim", din luntru crăpară.

Acmu a tuturor voie unindu-să și toți supt argumentul Corbului supuindu-să, cu toții în toate părțile să împrăștiiară și prin toți munții și codrii, unde coarne de buăr lepădate ar găsi și cap de taur aruncat ar nemeri, cu toată nevoința cercară și nicicum undeva macar nu să aflară. De care lucru, cu toții în mare întristare aflându-să, ce vor mai face și ce vor mai lucra nu știia.

Și acmu mai-mai toată nedejdea pierdea, de nu ș-ar fi adus aminte Râsul de un hrizmos, pre carile Camilopardalul încă mai denainte îl învățase, dzicându-i :"Eu odânăoară prin pusti ile Ethiopiii în sus pre apa Nilului îmblând și pentru ca din izvoarăle Nilului cu gura apă să beau în inimă având, după ce peste munții ce să cheamă a Lunii am trecut și la bălțile unde crocodilii să nasc am sosit, bălțile din giur împregiur cutreieram, pentru ca gârla Nilului (carea în capetele bălților despre apus să varsă) să aflu. La capetele bălților și în gura gârlii am aflat un 5 oraș preafrumos, cu cetate preafrumoasă.

Orașul dară și cetatea lui într-acesta chip era: Bălțile acelea, unde în capete să împreuna și vărsăturile apii Nilului în sine priimia, între dânsele de ce înainte mergea, de aceia în laturi să despărțiia și ostrovul lățiia și precum să videa ca la 700 de mile în lung și în lat tot uscatul între bălți cuprindea. Iară pre marginile amânduror bălților cele pe dinafară, din giur împregiur, ca cum cu zid ar fi îngrădite, cu munți și dealuri goli era încungiurate, așe cât numai unde bălțile în gârlă să vărsa și în matca Nilului să răvărsa, munții împreunați nu era, unde ca dintr-un hălășteu, ca pre stavila morii apa cum mare răpegiune să slobodziia și apa Nilului spre răsărit a cură răpedziia. Aședară, despre răsărit bălțile, munții și locul să avea, iară despre apus, adecă dincotro Nilul viniia și în capetele bălților îngemănându-să să despărțiia, într-alt chip era. Că pre cât munții acei din stânga și din dreapta să înălța (că și a munților înălțime ca la cinci mile să socotiia), pre atâta locul din dos să râdica și cu vârvurile munților de-a tocma câmpul despre apus în lat și în lung să întindea, prin mijlocul a căruia apa Nilului, din izvoarăle de unde ieșiia, spre bălțile ce-l sprejiniia lin și frumos curea. Iară pre șesurile câmpului aceluia, și pre o parte și pre altă

parte de apă, atâta câmpul cu otavă înverdziia, cât ochilor preste tot, tot o tablă de zmaragd meree a fi să părea, în carile tot chipul de flori din fire răzsărite, ca cum cu mâna în grădină, pre rând și pre so coteală, ar fi sădite, cuvios să împrăștiia, și când zepfirul, vântul despre apus, aburiia, tot feliul de bună și dulce mirosală de pre flori scorniia. Așe cât nici ochilor la privală, nici nărilor la mirosală sațiu să putea da. Iară pre malurile gârlei tot feliul de pomăt roditoriu și tot copaciul frundzos și umbros, de-a rândul, ca cum pre ață de-a dreptul și unul de altul de departe ca cum cu pirghelul ar fi fost puși frumos odrăsliia. A cărora umbri, giumătate pre lină apa Nilului, iară giumătate pre mângâioasă fața câmpului să lăsa. Iară roada pomilor, și la frumsețe și la dulceață, nici Asiia au vădzut, nici Evropa au gustat. Căci tot într-același pom mugurul crăpa, frundza să dezvăliia, floarea să deșchidea, poama lega, creștea, să cocea și să trecea totdeodată, nici după vremi viptul îmbla, ce în toată vremea toată poama și coaptă și necoaptă să afla.

Iară unde apa Nilului de pre șesul ce despre apus viniia și din vârvurile munților în gârla cea de gios să vărsa, cetatea sta, a căriia nume cei de loc îmi spusără, precum Epithimiia o cheamă. Iară făptura și îngrăditura cetății era așe : din marginea malului, unde Nilul ca pre șipot în bălți să vărsa, spre apus, și pre o parte și pre altă parte de apă ca la dzece mile zid gros și vârtos de piatră în patru colțuri cioplită era, carile, după ce de la pământ ca la dzece stânjini să râdica, de ciia stâlpi mari și groși de marmure porfiră în sus să înălța.

Fietecare stâlp de cinci stânjeni de înalt și de 30 de palme în giur împregiur de gros, însă la rădăcină mai groși era, iară în sus, de ce mergea, mai supțiri și mai sulegeți era. Iară fietecare stâlp supt rădăcină patru lei de aramă prea frumoasă și ca aurul de luminoasă avea, și tuspatru, cu dosurile la un loc împreunându-să, cu capetele, doi spre câmp, iară doi spre apă căuta, deasupra a cărora stâlpul să răzima. Așijderea în vârvul a fietecărui stâlp, de la un loc și mai în sus, patru zmei începea a să împleteci și, după ce ca la trii coți în sus să râdica, capetele își despărțiia și puțintel can în gios le pleca, și doi spre un stâlpi, iară doi spre alt stâlp ce le era dimpotrivă, căuta. Deci, precum a leilor, așe a zmeilor făptură atâta de minunată era, cât nu zmei și lei a fi să părea, ce într-adevăr vii și cu duh a fi să videa. Iar din cerbicea a patru zmei arc sclipuit de marmure foarte frumos sclevesit în sus

să râdica și, foarte cu mare meșterșug peste apă întindzându-să, spre stâlpul ce-i era dimpotrivă să lăsa și în cerbicea iarăși acelor patru zmei să aședza. Și așe, dintr-un capăt până la alt capăt, un sclip în chipul podului, peste apa Nilului să încheia. Așijderilea, din capetele stâlpilor zid de marmure în sus să ridica, cât cu înălțimea sclipului să atocma.

Carile pre dinluntru cu var cu prav de cărămidă și sfărmușuri de piatră și de marmure amestecate împlut era și tot locul înluntru pre ață de-a tocma atocmat era.

Iară din fața pământului, ca la un stat de om, zid cu zimți în giur împregiur încungiura, pentru ca celor dinluntru îmblarea și primblarea fără primejdie să fie. Tot numărul stâlpilor 730 era, adecă de o parte, 365, și de altă parte, iarăși atâția. Iară toată cetatea 24 de mile încungiura, 20 mile amândoaă laturile și patru mile amândoaă capetele (căci de la un stâlp până la alt stâlp dimpotrivă doaă mile spunea că sint).

Cetatea dară așe era, iară orașul și casele orașului ce era întrânsa, pre amănuntul, cine poate povesti? Căci făpturile și urdziturile acelea toată socoteala muritorilor covârșeste (că ce au făcut muritorii, de carea să nu să mire muritorii și ce n-au făcut muritorii, de carea să să mire muritorii). Ce pre scurt de unele a-ți pomeni nu mă voi lenevi (Camilopardalul dzicea): Dintre doi stâlpi de-a dreptul împotrivă până la ceialalți stâlpi uliță dreaptă și tot într-o măsură de lată să ducea. Iară la capătul uliții, și de o parte și de alta, poartă era, carea să închidea și să deșchidea. Iară din pragul a fietecare poartă, în gios, scară în chipul theatrului în gios să lăsa și, de ce să coborâia, la temelie să mai lățiia, carea și drum la suirea în cetate și poprele zidiului și sclipului era. Deci câte arce la sclip, atâtea uliță în cetate, și câți stâlpi la zid, atâtea porți pe zid și atâtea scări pre lingă zid era, deosăbi de patru ulițe, carile de-a dreptul din capăt în capăt mergea. Și în capete cerdace ghizdave și frumoasă afară din zid, asupra apii, scoase avea, în carile giudecâtorii împărății*i* pre rând ce avea, într-un cerdac câte 90 de dzile giudețele și alte trebe a publicăi căuta. Căci împărățiia aceia nu monarhie, ce publică ieste și în 90 de dzile 9 oameni, fietecarile în dzece dzile slujba obștii isprăvește. 3

Și așe, cineși după rândul său și în cerdacul său orânduindu-să, în 730 de dzile rândul plinindu-i-să, iarăși dinceput rândul apuca.

Ce de acestea lăsându-ne, la cuvântul nostru să ne întoarcem (că perioadele mari în voroavă și celui ce vorovește la cuvânt sminteală și celuia ce povestirea ascultă la audzire și la pomenire invaluială face) Aședară, ulițele, porțile și scările cetății să avea, iară casele ca acum tot într-un părete ar fi fost, nici mai afară de alta ieșiia, nici mai înluntru intra și așe, rândul caselor dedesupt era. Iară al doilea rând, cerdacile ca trulele în sus să râdica înalte, cât de gios de-abiia la vârvu sigeata ethiopască a agiunge să poată. Păreții caselor pri dinafară tot de marmure scumpă și tot feliul de scrisori ieroglificești într-însele săpate avea și toată dihaniia precum vie la păr, așe săpată cu floarea marmurelui să asămăna, de care lucru, nu cu mâna pe părete săpate, ce vii pre niște câmpi împrăștiate a fi să părea. Iară pe dinluntru stâlpii cei fără preţ, marmurile cele scumpe și tot meșterșugul lucrului și făpturii ce avea, cuvântul a le povesti vrednic și gândul a le formui harnic nu ieste. Acolo chipurile bodzilor vechi să fii vădzut, icoanele a tuturor împăraților să fii privit, unele de aramă și poleite, altele de argint și de aur pline vărsate și vasuri în minunat chip lucrate, supt dânsele alcătuite și alte lucruri minunate în mulțime nenumă rate, în frâmsețe neasămănate să videa, carile nu numai a ochiului privală, ce și a minții socoteală amețiia și uluia.

Iară în mijlocul orașului era o capiște a boadzii Pleonexiii, carea cum era făcută și în ce meșterșug era zidită de pre atâta vii putea cunoaște, că toată alaltă a cetății și a orașului făptură ca zgura lângă aur și ca stecla lângă diamant să asămăna. Ce și pre aceasta în scurt și pre cât voi putea a ț-o perigrapsi mă voi nevoi. Din fața pământului urdzitura temeliii ca la doi coți de înaltă dintr-o materie de metal vărsată a fi să videa, care metal decât custoriul mai scumpă și mai grea, iară decât argintul mai ieftină și mai iușoară a fi să părea. Lumina capiștii în lung de 30 coți, iar în lat de 24 coți era, iară de înalt până supt poalele cele mai de gios, 55 de arșini să măsura. Deci cât meșterșugul vărsatului temelii*i* ceii de metal și cât iscusită și ascuțită mintea vărsătoriului și tipăritoriului ar fi fost, florile și frundzele, carile una pe supt alta vârâte, și lozele una cu alta frumos impleticite, și șerpii, carii pintre frundze și pintre loaze să vârâia și coadele cu zmicelele își invătuciia, aráta. Așijderea, tot feliul de pasiri, de jiganii, de lighioi și de pasiri peste toate locurile să aráta, unele în pomșori cuiburile își făcea, altele, acmu făcute, pe oaă clociia, altele hrană puișorilor își aducea, unele muște prin aer goniia, altele lăcuste prin pajiște prindea, căile puii cloșcii să

apuce să slobodziia, stârcii ca prin apă îmblând, piticii și peștii a prinde chitiia, pajorile șerpii (carii pintre frundzele iederăi să șipuriia) să-i apuce clonțurile își vârâia, brehnacea de sus iepurile supt stâncă vârit, când va ieși, în unghi să-l apuce pândiia, mâța, carea pre șoarece pe supt frundzele din copaci cădzute, precum îmblă simțind ni cu urechea asculta, ni pasul prea cu liniște spre sunet muta, ni cum l-ar apuca și cum mai fără veste s-ar răpedzi, cu picioarele cumpănindu-să, să găta, vulpea prin pomi și prin copăcei găinele și păsăruicele scociorâia, și unele acmu vânatul dobândind, cu coada bârzoiată spre bârlogul țincilor săi, cum putea mai tare, să ducea. Lupul după turma oilor pre piept să târâia, ciobanii, unii, ca de somn adormitând, în cârlige rădzimați, alții, ca de ploaie și de vânt rece cu glugile peste cap lăsate și pre un cot la pământ lăsați era, iară dulăii, unii în picioare sta și ca cum de departe mirosul lupului ar adulmăca, alții pre brânci lăsați și capul pentre picioarele denainte întinzându-și dormiia și ca cum în vis lupul în oi ar fi dat părându-li-să, prin somn ca cum ar scânci și ar brehăi să videa. Iară la alte turme, ca când lupul oaia ar fi apucat, ciobanii chiuia, cu mâna dulăilor lupul arăta, dulăii goniia, lupul cu cârlanul în gură fugiia, alți ciobani de la alte turme în timpinare îi ieșiia, lupul întraltă parte șuvăia și ca cum spre o pădure, carea înaintea lui aproape să videa, năzuia. Așijderea alalte turme de dobitoace sălbatice, cerbii și buării prin dumbrăvi, caprile prin stânci, ciutele pre șesuri, unele cu vițălușii după dânșii, altele, acmu aproape de fătat, pântecele de mijloc în gios le trăgea. Iară într-un loc lucru foarte frumos la privală să arăta, unde vânătorii măiestrii spre vânarea fililor punea: întâi o groapă adâncă și largă săpa, apoi din fundul groapei un gârlici strâmpt, până la fața pământului, costiș scotea, în gura a căruia gârlici un harbuz punea. După aceia, fietecare vânătoriu, câte o dobă în spate luând, în pădurea cea mare intra, unde filii îmblând să videa. După ce pre furiș în pădure întra și fietecarile într-un copaciu înalt să urca, apoi, din toate părțile în dobe lovind, pădurea să răzsuna. Filii, de sunetul dobelor spăimântându-să, la marginile pădurii spre câmp ieșiia, unde la gura gârliciului peste harbuz nemeriia. Vânătorii din copaci, vadzind precum filul la harbuz au nemerit, dobele a bate părăsiia. Filul cu botul harbuzul clătind, harbuzul pre gârlici în gios a să prăvăli purcedea. Filul după harbuz, pentru ca să-l prindză urmând, în groapa cea largă, carea în fundul gârliciului era săpată, întră, și altă grijă nepurtând, harbuzul să mănânce să nevoiește. Vânătorii îndată din pădure ieșind, cum mai curând, cu pari și cu alte zăvoară, carile acolea mai denainte gătate au, gura gârliciului astupă. După aceia, prin

câteva dzile pre fil cu foamea domolind, cu lanțuh de grumadzi îl scoate și unde voia ethiopului ieste, acolo îl duce (că mai tare și mai vrăjmașă jiganie decât foamea alta nu ieste). Acestea dară și altele multe mai ciudate și mai minunate în temelia capiștii săpate și vărsate să videa. Iară deasupra temeliii, până supt streșinile cele mai de gios, patru păreți din patru marmuri de porfiră încheiați era, adecă fietecare părete dintr-un marmure sta, și încheietura în colțuri, pe unde, sau cum s-au împreunat, nu ochiul muritoriu, ce așeși mai și cel nemuritoriu, precum n-ar fi putut alege îndrăznesc a dzice. Tot păretele de sus până gios neted și decât diamantul mai luciu era, atâta cât dzua lumina soarelui ca printr-un preacurat criștal înluntru pătrundea și lumina dinluntru cu cea dinafară una să făcea, atâta cât nu mai puțină lumină în capiște decât în aer era. Iară noaptea, pe dinluntru, candile la număr decât numărul mai multe, și de sus până gios, pre lângă părete frumos orânduite, avea, și fietecare candilă 5 ocă de aur arăpăsc trăgea, iară înluntru 1 ocă de nard lua (căci în capiștea Pleonexiii undelemnul maslinului nu arde). Carile, după ce ochiul ceriului să închidea și perdeaoa nopții peste fața pământului să trăgea, toate să aprindea și deosăbit de lumina carea înluntrul capiștii făcea, prin străluminoși păreții ei lumina candilelor pătrundzind, peste toată cetatea, ca soare lumina și ca luna între alte stele să arăta (căci la toată casa în cetate câte un cerdăcuț de acea materie de marmure să afla), și așe, tot orașul — precum noaptea, așe dzua — cu strajea luminii să păziia, nici altă strajă sau pază trebuia. Deci până la streșinile cele mai de gios, precum s-au pomenit era. Iară de acolo în sus, despre răzsărit, șepte, și despre apus așijderilea șepte înalte și cu mare meșterșug făcute trule avea.

Trula cea din mijloc drept asupra isimeriii căuta, și când soarele în zodiia Cumpenii era, cu radzele tocma în trula din mijloc lovind răzsăriia. Așijderea când apunea, tocma în trula cea din mijloc despre apus lovind apunea. Așijderea alalte trule fietecarea în dreptul zodiii ceriului din meșterșug era pusă, și așe soarele, în ce zodie să afla, în trula a aceii zodii răzsăriia și în vârful trulii, peste acoperimânt, sămnul zodiii, de aur curat și cu iscusit meșterșug făcut, pus era.

Trulele dară de prinpregiur așe fiind, în mijlocul lor era o trulă mai înaltă și mai groasă decât alalte, decât toate. Carea cu acesta meșterșug era facută că cu umbra ei ceasurile în celelalte arăta, ca și alalte trule după

măsura gnomonului era puse. Iar în vârful trulii aceii mari chipul boadzii Pleonexiii în picioare sta, carea cu mâna dreaptă despre polul arctic spre polul antarctic, cu degetul întins, ceasurile arăta. Deci când umbra vârvului degetului în mijlocul trulelor celor mai mici sosiia, după numărul lor ceasurile să înțelegea. Iară denaintea ușii capiștii, o cămară, carea pe șepte stâlpi era ridicată, înainte să întindea și fietecare stâlp în chipul unii planete era făcut, ca precum numărul planetelor, așe chipul lor aievea să arete. Iară sclipul cămării carile din vârvurile acelor șepte stâlpi să râdica, giumătate de sfera ceriului închipuia și din fietecare stâlp pe supt sclip cu frumos meșterșug cununi de marmure era întoarse, carile drumul a fietecare planetă precum ieste arăta. Alalte zidituri și lucruri iscusite carile în giurul împregiurul capiștii era, cine le poate povesti?

Eu, dară, așe (dzicea Camilopardalul), ca cel strein, de toate carile videam peste măsură mirându-mă, și nu atâta de minunea lucrurilor vădzute mă miram, cât de carea întâi m-oi mira, mă minunam și de unile, a cărora nici începutul, nici săvârșitul a pricepe puteam, socotiiam, oare în ce chip a le cunoaște ași putea și cine să mi le arete s-ar afla chitiiam. Și după ce de multă cutreierare și mai cu de-adins de peste măsură mirare obosit, supt umbra a unor frumoși și umbroși copaci (carii denaintea capiștii sădiți era) ca puțină odihnă tuturor mădularelor să-mi dau, acelea, unde ca cei în agona morții dzăceam, o Lebădă bătrână și albă lângă mine să apropie și, dacă bună dzua după obiceiu îmi dede, de unde sint și ce pre acelea locuri caut mă întrebă. Eu, după ce îi spuș, precum din locurile marginii Ethiopiii sint și precum pentru ca izvoarăle Nilului să aflu și din începăturile lui apă să beau, în gând mi-am pus și cu aceasta pricină pre aceste locuri, îmblu, dacă-i dziș, ea răspunsă: Greu și aspru lucru, lungă și primejdioasă cale înainte ț-ai pus, o, priietine. De vreme ce eu, după ce din oul maică-mea am ieșit, până a nu putea zbura, cu răpegiunea apii și cu vânslirea talpelor câtăva vreme am călătorit, iară după ce penele mi-au crescut și aripele vrednice de zburat mi s-au făcut, în aer m-am ridicat și, tot pe deasupra apii zburând, de trii ori soarele învârtijirea ș-au sfârșit, până eu la acesta loc am sosit.

Și deosăbi de aceasta, la cale ca aceasta, nu talpe, ce pene, nu picioare, ce aripi trebuiesc, căci înălțimea munților, strâmptorile poticilor și lățimea și lungimea câmpilor, toate împotriva firii tale stau. De care lucru, fără cereasca agiutorință (carea spre toate poate), „spre acea cale mai mult

înainte a păși, nu numai lipsa vinelor, ce și a crierilor a fi, decât toată ivala mai aievea ieste. " Acestea Camilopardalui de la Lebădă audzind, învățătura din praxin în theorie își mută și calea delungată în odihna mângâiată își schimbă. Însă către Lebădă într-acesta chip grăi: „Eu, o, priietină nu atâta osteninața căii, cât știința lucrului în samă bag. Ce fiind de față știința, de va lipsi ostenința și mai bine va fi (că toată agonisita lucrului deplin, macară că fără sudori și durori a fi nu poate, însă când voia voilor și puterea puterilor cuiva ceva de la sine dăruiește, nici ostenința trebuiește, nici lenea să probozește). Și de vreme ce trecutele tale ostenință bățul agiutorinții slăbiciunilor și neputințelor mele a fi să văd, cu multă plecăciune te rog ca pentru firea Nilului și pentru izvoarăle lui și adaogerea și scăderea lui, ce mai cu adeverință ai ști, pre cest la pravul talpelor picioarelor tale cădzut neînștiințat să nu lași (că toată știința atuncea de știință să dovedește, când după adeverință pre altul a înștiința știe)". Atuncea Lebăda cătră Camilopardal dzisă: „Priietine, obiciuit lucru între filosofii noștri ieste ca când cineva pentru Nil voroavă a face ar vrea, întâi în capiște mărgând, jirtfă boadzii locului să facă, apoi, în marginea Nilului coborându-să, pre mâni și pre obraz cu apa lui să să spele, de ciia, la locul său întorcândusă, ce i-ar fi voroavă să vorovască (că cine de la sine cuvântul începe, cuvântul a sfârși cu nevoie și preste voie îi va fi, iară cine de la cuvântul cuvintelor începutul începe, sfârșitul sfârșiturilor la cel poftit și dorit sfârșit fără prepus îl duce) ". Cătră carile răspuns (dzice Camilopardalul): „Cu dulce suflet și cu dragă inimă chipul bodzului a privi și cu înfrângerea inimii la picioarele lui a mă tăvăli ași pofti, însă ce vrednică ieste sărăciia mea jirtfă Pleonexiii a aduce și în ce chip strâmptă mâna mea largi grumadzii ei a sătura va putea?" Lebăda-mi dzisă: „Pentru aceasta în întristare nu întra, o, priietine (că Pleonixia de la cei bogați tot, iară de la cei săraci pre giumătate ia), și cine ce i-ar duce, întâi priimește, apoi oare ce i-ar mai putea aduce și cu cuvântul și cu lucrul ispitește". Eu cătră dânsa dziși: „Eu peste mine aer, supt mine țărnă, iară în mine nemică ceva lucru de materie nu am, fără numai duhul, carile mă poartă ". Lebăda-mi dzisă: „Dintraceste trii, oricarea mai îndămână și mai pre lesne îți va fi, cu tine ia și cum mai curând la capiște să mergem, ca și eu, de ce am învoit, și tu, de ce ai poftit, să ne îndestulim". Eu în mine și cu mine socotindu-mă precum aerul nu să prinde, sufletul nu să scoate (că pofta fără stâmpărare nu numai trupul, ce și sufletul giuruiește și dăruiește), în pumni puținteluș lut galbăn luaiu și cătră Lebădă arătându-l, dziși: „Iată pominocul jirtfii mele și, cu acesta împreună, pre tot

pre mine spre jirtfă mă dau și, mai mult nezăbăvind, la capiște să mergem și, țeremoniile obiciuite plinind, la giuruita noastră să ne întoarcem ". Lebăda îndată cu mine împreună sculându-să, înluntrul capiștii întrăm.

Unde în mijlocul capiștii, boadza Pleonexis într-un scaun de foc ședea, supt a căruia picioare un coptoraș de aramă plin de jăratec aprins a fi să videa. Iară din giur împregiur făclii de tot feliul de materie ardzătoare cu mare pară, vârtos ardea.

La chip veștedă și gălbăgioasă, ca cei ce în boala împărătească cad a fi să părea, cu sinul deșchis și cu poale în brâu denainte sumese, ca cum ceva într-însele a pune s-ar găti, sta. Cu ochii închiși și cu ureche plecată, ca când ce în poale i s-ar pune să nu vadă, iară ce materie ar fi carea s-ar pune audzind să înțăleaga.

În mâna dreaptă cumpănă ținea, în carea de o parte, în locul dramului, piatra ce-i dzic ahortatos și anevsplahnos (căci piatra aceia doaă numere are) pusese, iară de altă parte, chipul a toată lumea pus a fi să părea. Insă cumpăna din dreapta la pământ atârna, iară cumpăna din stânga ca pana în aer giuca (că unde nesațiul stăpânește, acolo toată lumea decât bobița strugului mai mică ieste). Iară în mâna stângă ținea o leică, a căriia țievie până gios, la picioarele scaunului agiungea și deasupra cuptorașului celui de aramă într-o gaură ce avea să sprijieniia. Deci, pre cât socoteala mea agiungea, prin leică printr-aceia toate celea ce să punea trecea și în cuptorașul cel de aramă să topiia, de ciia în pară aprindzându-să scaunul în carele boadza ședea să făcea.

Iară dacă mai aproape de chipul boadzei ne apropiem, ca când mai denainte ar fi știut și ca cum din ceas în ceas așteptând, ne-ar fi păzit, întâi ochii ce avea închiși, decât a puhacii mai mari și decât a mâții mai luminoși steli. Iară după ce darurile ce purtam bine cunoscu, ca să nu le vadă, ochii închisă.

Iară când în cumpănă le vom arunca, pentru ca să audză, urechea pusă. Deci eu lutul cel galbăn în cumpănă aruncând, preotul carile pururea boadzii slujiia (a căruia nume bine nu țiiu minte, dară, pre cât mi să pare, Filohrisos îl chema) îndată din cumpănă lutul luă și în leica ce ținea în mâna stângă îl aruncă, carile îndată ca ceara să topi și ca undelemnul în cuptoraș

și în para scaunului să amistui. Că pre cât puteam cunoaște, supt fundul coptorașului gura Tartarului era, și din fundurile pământului focul nestins în fundul coptorașului loviia, de unde atâta putere de fierbinteală și de văpaie ca pre o cahlă izbucniia. Carea nu numai lutul galbăn, ce și cărămida roșie ar fi amistuit (că focul din cuptoriul Pleonexiii nu ceința, ce câtința materiii cearcă ; așijderea, nu de mulțime să oțărește, ce de cel ce ar rămânea jelind să gălbenește). După aceia preotul Filohrisos mă întrebă ce mi-ar fi pofta și cu ce gând am adus jirtfa. Eu, dacă-i spuși precum la fântânele Nilului să agiung mă nevoiesc, el de mi-au mai rămas ceva lut, de carile întâi jirtfă am făcut, mă întrebă. Eu dziși că la mine nu am, ce, de-i va fi voia, un cescuț să mărg dă aduc. El, „nu sta, îmi dzisă, și cum mai curând aleargă și cât mai mult vii putea, adu". Eu, cu multă grabă din capiște ieșind, la locul ce știiam mă dusăiu și, după ce buzunarile, sinul și poalele îmi împluiu, iarăși la capiște cum mai de sirg mă întorseiu (căci și aceasta fire Pleonexia are, ca cei ce vor să-i jirtfască, cât de mult și cât de curând jirtfa a săvârși să silească. Și dacă lutul în cumpănă pusăiu, întâi, oarece, cumpănă a să clăti să videa, apoi piatra ahortasiii clătirea oarecum simțind, ca cum nu cu greuimea, ce cu răpegiunea în gios să slobodzi și toată greuimea lutului la pământ atârnă. Preotul Hrisofilos îmi dzisă: „Priietine, scutură-ți poalele, sinul și buzunarele, ca rămășița pravului ce va fi rămas asupră-ți să nu rămâie (că orice în capiștea Pleonexii*i* întră, iarăși afară a scoate preste firea boadzii ieste), și în ceva scârbindu-să, și jirtfa și osteninței în zădar poate să-ți iasă". Iară după ce, după cuvântul lui Filohrisos făcuiu (căci atâta de tare peste tot mă scuturaiu, cât nu numai pravul ce ar fi aținat rămas, ce încă și stramțele de pre mine împreună cu pravul cădea), din fundurile capiștii un glas supțire ca de coruiu, piuind-grăind, la urechi îmi vini. Iară preotul Filohrisos dzisă: O, de trii ori fericit, priietine, că hrismos minunat ca acesta prea puțini au ascultat și în fericire ca aceasta mai nime n-au întrat." Eu, cu multă plecăciune, dacă pre Filohrisos pentru ca hrismosul să-mi arete rugai, el dzisă: „Hrismosul ieste acesta: Într-acesta chip hrismosul dacă luaiu, împreună cu Lebăda, de pre poarta carea împotriva capiștii era, la marginea Nilului ne coborâm și după învățătura Lebedii, dacă pre mâni și pre obraz mă spălaiu și alalte obiciuite țeremonii făcum, iarăși la locul unde Lebăda mă aflasă ne înturnăm. Unde Lebăda, pentru firea Nilului, fântânele, adaogerea și scăderea lui, într-acesta chip a-mi povesti începu :„Sfânta aceasta a Nilului apă, din cei ai noștri pre la fântâne lui lăcuitori bătrâni, așe audzim și noi cu ochii noștri așe am vădzut. De la cetatea aceasta spre apus

câmpul carile vedzi, 1.700 de mile să întinde, până unde la munții carii Monomotapa să cheamă să sfârșește, și ca cum Nilul prin mijloc i-ar tăia, înluntrul munților întră. Munții, în lungiș, toată marginea despre ochianul apusului și amiadzădzii cuprind, care margine în limba noastră să cheamă Cafaron, ce să tâlcuiește: neîmblat.

Iară în lățime opt sute și noaădzăci și trii de mile cuprind. Deci după ce Nilul în munți într-aceștea întră, de dese stincele, carile înainte îi ies, vasul, cât de mic și de vârtos, mai mult de trii sau patru mile, fără primejdiia zdrobirii, să margă nu poate, și așe pre apă cineva munții a covârși nu ieste cu putință. Așijderea pre uscat munții atâta sint de aspri și de înalți, cât nu Camilopardal, jiganie ca tine de mare, ce nici caprele sălbatici pe dânșii a să urca nu să pot. La care locuri (precum ț-am și mai dzis), penele și aripile și și acelea nu cu puțină osteninţă și nu în scurtă vreme a străbate pot. Iară la mijlocul munților, ca o cunună împregiur munții să lărgesc și, ca cum groapa carea la rădăcinele lor ieste ar îngrădi, lacul acela 600 de mile încungiură. Iară în capătul unde munții despre crivăț vor să să împreune și gârla Nilului, carea despre amiadzădzi vine, pintre dânșii trece, din rădăcinele munților în loc de apă tină cleioasă și lipicioasă izvorește. Carea nu peste toată vremea, ce într-un an 40 de dzile numai, atâta de mult varsă, cât gârla Nilului în trii dzile iezăsc și după ce gârla să iezește, tina aceia într-atâta înălțime crește, cât cu vârvul munților să potrivește. Deci Nilul într-acesta chip denainte a cura oprindu-să, din gârla sa înapoi începe a da. Ce locul de unde fântânele îi izbucnesc (adecă vârvul munților Cafaron), cu trii mile mai sus decât munții Monomotapa fiind, iarăși apa Nilului înapoi împinge. Carile din gârla sa a să vârsa începând, tot lacul carile în vârvul munților Monomotapii ieste împle, atâta cât apa de atocma cu munții să suie. Iară după ce soarele în zodiia Racului să coboară (căci vârvul munților acelora supt zodiia Aretelui să află) și umedzala aerului și a pământului să înmulțește, tina acea, ca munții la iezetura Nilului grămădită și de fierbinteala soarelui întărită, din vârv a să muia și ca omătul a să topi începe. Deci și apa carea în lacul munților era adunată, loc de curgere aflând, încă mai vârtos, cu răpegiunea sa acmu moale tina aceia a săpa și mai vârtos a o răzsipi începe. Carea precum în patrudzăci de dzile crescând să boțește, așe prin patrudzăci de dzile răzsipindu-să și topindu-să, Nilul în gârla sa cea din fire să coboară. Aceasta dară, o, priietine, pricina adaogerii și scăderii Nilului ieste. Însă aceasta mai vârtos a ști ți să cade că din vârvul

munților Monomotapii, unde gârla Nilului să iezește, până în țara Eghiptului, unde în Marea Roșie să deșartă, 55 de mire cerești, de la amiadzădzi spre crivăț să măsură, și la fietecare miră cerească câte 73 de mile pemintești, după socoteala gheometrilor, dând, pre dunga dreaptă fac mile 4.015.

Ce apa Nilulul, decât alalte ape cu multul mai șuvăită și covăită fiind, la patru părți încă o parte mai adaogem, pentru ca cursul apii urmând, călătoriia lui adevărat câte mile face să aflăm. Și așe încă 1.000 de mile adăogând, peste tot, de la munții Monomotapii până în marginea Mării Roșii 5.015 de mili să numără, pre carile trupul apei Nilului prăvălindu-să merge. Însă cei vechi nu pentru altă pricină apa Nilului în numărul bodzilor au numit și cu sărbători și ji*r*tfe pe an, la adaogere și la scădere l-au cinstit, fără numai princet curgerea lui socotind și în scurtă vreme atâta călătorie ce face vădzind și adevărat de mirat lucru ieste că cu câtă lină curgere ce are, aceste 5.015 de mile în 40 de dzile le călătorește, de care lucru au socotit că ca cu un duh oarecarile împins, de patru ori pre fund mai repede decât în față să cură. Deci așe precum s-au pomenit, din hăleșteul munților apa cea strânsă slobodzindu-să, în fundul său Livia și Eghiptul acopere și bivșugul locurilor acelora, precum audzim, pricinește. Iară cât pentru fântânele și izvoarăle lui putem ști, povestea aceasta ieste: Pre marginea ocheanului, despre amiadzădzi, ieste o țară carea să cheamă Zangvi, carea pre marginile mării, de la coasta Cafaronilor spre răsărit să întinde; în capătul aceștii țări sunt niște munți în marginea ocheanului stând, pe supt a cărora rădăcină 120 mile spre uscat un cot de mare iese. Iară în fundul cotiturii, unde munții o împregiură, de la pământ în sus ca de 15 coți, în coastele munților, în mulțime nenumărate gauri să văd. Așijderea, toată coasta munților acelora, ca buretele potricălită și găunoasă ieste. Deci când ocheanul crește, peste găunășiturile munților de dzece coți mai sus trece (căci ocheanul dintr-acea parte în șese luni crește și în șese scade și până la 25 de coți să înalță). Și așe, apa ocheanului toate gaurile munților acelora împlând, une izvoară prin munți într-o parte și într-altă parte izbucnesc. Iară o parte, la coasta munților de ceasta parte ieșind, cu mari puhoaie în lacul ce să cheamă Zaflan să coboară. Din care lac gârla Nilului în ceasta parte purcede, și în cale alte pâreaie și văi tumpinându-l, în mărimea în carea îl vedzi crește și să mărește.

Că după cea de obște socoteală a filosofilor noștri (toate apele dulci din marea amară ies și toate pâreaiele tulburi în marea limpede să limpedzăsc), de care lucru izvoarăle Nilului prin grosimea atâțea munți trecând și atâtea pietri strâmpte pătrundzind, materiia cea groasă, amară și sărată ca printr-un limbic să lămurește și, ca dintr-un vas într-alt vas prităcindu-să, să curățeste și să îndulcește. Așijderea, de la lacul Zaflan până ce la acesta loc vine, nu puțină piatră lovește, nu peste puține cataracte să zdrobește, carile toată amărâmea sugând îi opresc și de ce mai mult îl clătesc și-l zdrobesc, de aceia mai tare îl îndulcesc. Deci și cetatea aceasta, pentru a Nilului pricină, pre stâlpi într-atâta nălțime, precum o vedzi, ieste râdicată, și când năbușește Nilul, până la ușile cetății să suie. Căci aicea mai mult să înalță apa decât la Livia, întâi căci iezitura îi este mai aproape, apoi căci de aicea până acolo, în multe ape și gârle împrăștiindu-să, să cheltuiește și mai vârtos dacă supt dunga Isimeriii agiunge, împotriva țării carea să cheamă Congo, în pământ să soarbe, a căruia huiet cale de 8 mile să aude. Și din sorbitură pre supt pământ, drept de-a crucișul spre apus ca la 400 de mile mărgând, în lacul carile Medra să cheamă izbucnește, și din lac iarăși în gârlă purcegând, spre ocheanul despre apus cură.

Și dacă de-a lungiș din capăt până în capăt prin toată țara nigritilor trece, pre dinaintea orașelor Tomvut și Gvinea, în marea despre apus să deșartă.

Care apă în lungiș cu cinci mire cerești decât Nilul mai scurtă să numără și macar că de pre numele țării și apa Nigris să cheamă, însă adevărul ieste că fără nici un prepus din Nil să desparte și în lacul Medra izbucnește. Care lucru, macar că de multe ori și de la mulți s-au ispitit, însă acmu de curând, mai curată și mai aievea probă a să face s-au tâmplat. Trii filosofi, ghimnosofiste, pentru ca cataractele Nilului (celea ce dincolo de munții Lunii să află) a privi, de poftă încingându-să, cu vasele cele de piiele de fil (căci aici la noi corăbii din piei de fil cusute și foarte cu frumos meșterșug alcătuite fac), pre gârla Nilului în gios au purces și până la locul unde Nilul în pământ să soarbe vânslind, corăbiierii și cei ce cu vânslele trăgea, de osteninţă biruiți și de somn omărâți, huietul carile apa acolo face n-au audzit. Și așe, fără veste, cu apa supt pământ s-au sorbit (că amintrilea, păzindu-să, pre despre amiadzădzi abătându-să, vasele cu funi din coajea finicului împletite de pre uscat trag, și dacă din holbura apii trec, iară că

vânslele a vânsla purceg). Unul din filosofi supt cămara corăbiii aflându-să și ușa cu carea gura hambariului cu suptul apii deasupra închidzindu-să, de apă nedodeit, trii dzile și trii nopți au rămas. După trii dzile, cu tâmplarea câțiva păscari în lacul Medra pentru vânarea peștelui năvodul în baltă aruncând, în loc de vânat corabie și în loc de pește pre filosof din fundul corăbiii scot. Care lucru păscarii vădzind, întâi de minune s-au fost uluind, apoi pe filosof cine ieste și de unde ieste întrebând, le spusă precum de la cetatea Epithimiii ieste și precum cu corabiia la cataractele Nilului cu alalte soții era să să coboară, iar tâmplarea cum l-au purtat și cum în mreaja păscarilor s-au aflat, nici știe, nici pricepe, fără numai că din apa Nilului în balta Medrii precum au izbucnit cunosc. Așe filosoful și pre supt pământ lucrurile firești ispitind, apa Nigris din Nil a să despărți pre toți au învățat. " Acestea și altele ca acestea Lebăda povestindu-mi și de lucru rile carile mare poftă aveam a mă învăța înștiințindu-mă, zbură și încotro să dusă a ști nu mai putuiu ." Povestea aceasta Râsul prin lungă vreme către alalți povestind și precum de la Camilopardal mai în trecutele dzile să o fi audzit cu giurământ întărind, dzisă: „De vreme ce după atâta a tuturor trudă prin munți și ostenință prin codri, coarne lepădate a afla nu s-au putut, eu socotesc ca cu toții împreună la lăcașul Camilopardalului mărgând, hrizmosul Pleonexiii, carile în cetatea Epithimiii au audzit, a ni-l tâlcui să-l rugăm, ca doară și noi, jirtfă Pleonexiii aducând, cercarea să ne aflăm și pofta să ne plinim". Sfatul Râsului către toți viclenii plăcut fu și „cum mai curând la Camilopardalon, tâlcuitoriul hrizmurilor, să mergem", striga.

Unde după ce marsără, împreună cu sine și pe Cămilă ducând, și precum le ieste povestea îi spusără. Camilopardalul dzisă: (în grădini boți de lut în chipul omului fac, pentru ca pasire să sparie, iară oamenii boți de lut în mână țin, pentru ca să amăgească pre alții). „Între voi dară, o mamină să vede, ca și boțul în grădină (pe Cămilă cu degetul arătând), iară boț de lut în mână nici să vede, nici să aude. A ști dară vi să cade că eu în numărul fiilor

Pleonexii prin hrizmos sint chemat și în urmele ei a îmbla sint învățat. Pre care învățătură cu lutul galbăn în cetatea Epithimiii am cumpărat-o. Deci, precum am cumpărat-o, așe a și o vinde mi să cade .De care lucru întâi învățătura hrizmosului învățați, apoi tâlcuirea lui, după învățătura ce viți lua, vă cumpărați: Acesta hrizmos pasirele și dobitoacele toate de la

Camilopardal audzind, unele de prostime nu înțălegea, iară altele, înțălegând, a nu ști să făcea. Iară cele de sigeata cuvintelor rănite pentru cercarea coarnelor urechile a le primejdui socotiia. Din toate Râsul mai mult a Camilopardalului cunostință și prieteșug având (căci amestecarea singelui amestecă sufletele) și pre taină tâlcul hrizmosului Camilopardalului întrebând, dzisă: „Rogu-te, Ca milopardale, în taină, fără meteahnă și-n ascuns, fără prepus, să vorovim. Precum fiiul Pleonexiii să fii singur mai denainte ne-ai spus și precum în urmele ei calci, n-avem prepus, însă învălătucite cuvintele hrizmosului tău ce vor să însămnedze aievea să-mi spui te poftesc." Camilopardalul dzisă: „Boul răstoarnă țărna, plugariul samănă, stăpânul sau vinde, sau mănâncă, însă aceasta la lucrurile voastre ce folos aduce? (Chipul de om cu chipul de om să vâneadză și ochii întunecați cu lumina galbănă să lumineadză). Cuvintele scumpe și voaă svinte, cu slove mănunte, în tăblițe rătunde să cumpără, carile hrizmosul Pleonexiii a tâlcui și fundul Epithimiii a pipăi pot." Acestea precum sint Râsul bine înțelegând și hrismosul în ce lut galbăn și alb lovește, deplin pricepând, preste tot anul, cinci piei de jder cu țărnă albă împlute Camilopardalului giurui, ca hrizmosul Pleneoxiii să le tâlcuiască și ei coarnele ce cearcă unde vor fi să nemerească. Camilopardalul jirtva giuruită, în alb cu negru muruită, o pofti, ca sămnul giuruinții în arătarea adeverinții să-i fie. Pre carea Râsul, îndată gătind-o și cu multe picături negre pe dedesupt împistrind-o, Camilopardalului o dede. Camilopardalul, îndată la vrăjitorii locului mărgând, de să cade a jigănii ca acelea hrizmosul a tâlcui întrebă (căci vrăjitorii și următorii Pleonexii*i* în tot locul și în tot rodul să află). Carii într-acesta chip îi răspunsără: „(Al nostru ieste plata a lua, iară hrismosul cum să va tâlcui, vremii îi ieste a-l arăta), de care lucru, ce înainte ți să întinde prinde, și ce din dărăpt te agiunge, nu împinge". Camilopardalul, toate tâlcuirile vrăjitorilor bine înțălegând (căci toate după pravilile Pleonexiii mergea), înapoi să întoarsă. Cătră carii într-acesta chip tâlcul hrizmosului dede: Hrismosul și tâlcul lui, macară că nici așe tuturor fu înțeles, însă Pardosul și Râsul bine-l pricepură. Adecă precum la vrăjitorii locului aceluia mâzdă și plată trebuie, pentru ca pofta să-și poată plini (că mâzda tot ochiul orbește și mita tot pierdutul nemerește).

Și așe, cu toții împreună, după hrizmosul Camilopardalului la vrăjitorii locului mărgând, cu multă mită li să îmbunară, de le vor muntele cel mai înalt și copaciul cel mai mare aräta (căci între munți și între copaci pre aceia

vreme mare vorbură și amestecătură a să scorni începusă și carile mai mic și carile mai mare ieste a să alege mai nu să putea). Deci dintre vrăjitori, unul într-acesta chip le răspunsă: „În șesul cel gios muntele cel înalt ieste și în rediul cel mic copaciul cel mare să află, unde coada păunului și cornul buărului supt rădăcinile lor încuiate sint." Aședară, răspunsul de la vrăjitori luând și muntele cu copaciul aflând, de supt rădăcinele lor întâi coarnele taurului scoasără, și nici ceva mai multă zăbavă făcând (căci acmu munții și copacii începusă a să clăti), în capul Strutocamilii le pusără, înaintea a căriia toate dobitoacele închinându-să, „într-ani mulți și buni, trăiască," strigară. După aceasta pe Strutocamilă într-o șură închidzând, mâncarea și băutura la măsură îi orânduiră. Supt a căriia nume alalte jigănii (carile rădăcina și începătura vicleșugului era) toată pășunea mănoasă și toată oaia și vita grasă și frumoasă zugrumând și giunghind, mânca și să desfăta. Acestea într-acesta chip dacă le aședzară, în toate părțile și olaturile de lucrul ce s-au isprăvit știre dederă. Adecă precum din gâlceava Liliacului, a Vidrii să scornisă, dintr-a Vidrii a Strutocamilii să ațițase, și precum în ceastă dată siloghizmul Corbului întărindu-să, prin multă nevoința a sfetnicilor dintr-îmbe monarhiile, hotărârea Strutocamilii s-au ales și la capul Cămilii, coarnele taurului aflându-să, s-au pus. Așijderea, coada păunului a să afla și la Strutocamilă a o aședza au rămas și precum și aceasta s-ar fi aflat, numai clătirea munților și vorbura copacilor prin puțintică vreme a să mai zăbăvi, pricină au fost, însă în bună nedejde să află, precum după aședzimântul epitropii*i* și podoaba chipului fără prepus i să va găti. Iară după ce veștile acestea tuturor trimasără, îmbe părțile cătră monarhii săi dzisără: „Cuvântul nostru înaintea împăraților noștri plăcut de va fi și slobodă voia monarhilor noștri de va învoi, de iznoavă la svătuire să întrăm socotim ca nu cumva, mai mult vre mea prelungindu-să și prin locuri streine lucrurile mai mult tăvălindu-să, vreo tâmplare oare carea împotrivă ieșindu-ne, cele de apoi decât cele dintâi mai proaste și mai aspre ni să vor face (că aiurea zăbava nu să laudă, fără numai în alegerea prietinilor, și aiurea graba nu să hulește, fără numai în aflarea sfaturilor). De care lucru, a înțelepților și a celor întregi la minte axiomă ieste: (Tot lucrul cu grabă să să cerce, iară de bun și de rău cu îngăduință să să aleagă). (Că piierderea vremii bune ieste maica și sămânța vremii rele) (nici călătoriul înțelept de ploaie și de arșiță socotește, ce de cele ce la cale trebuitoare sint și de povață să grijește)." Sfatul sfetnicilor plăcut fu înaintea împăraților și, în toate deplin putere dându-le, în locul cel de sfat cu toții să adunară, unde

întracesta chip proimiul sfătuirii făcură (tot sfatul sămnul lucrurilor cu prepus viitoare ieste), în carile minte și într-o parte și într-alta întorcându-să, princet, princet, ca cuțitul pre cute să ascute și în simceoa briciului întorcându-să, părul peste simțire despică. Întracesta chip mintea, de un sfat și de altul atingându-să și într-un chip supțiindu-să, cele mai clinciuroase a lucrurilor noduri pătrund și din încâlcitură le descurcă.„Liliacul, lighioaie fără nici un folos, carile într-îmbe părțile altă ceva să aducă nu poate, fără numai scandală și price în deșert, că de vreme ce neamul și hotărârea Struțului atâta de grea și cu nevoie alegere au avut, cu cât mai vârtos alegerea Liliacului mai cu nevoie va fi, fietecine a cunoaște poate. Așijderea că Struțul aieve pasire oătoare și cu pene fiind și alalte a zburătoarelor hirișii după fel și asămănare având, ce numai căci aripile mai mici decât după măsura trupului ar trebui, fiindu-i, cu câtă a tuturor osteninţă și nevoință, și aceasta cu mare primejdie și cu ispite de hrizmuri și vrăji lucrul la săvârșit s-au adus. Și încă și pentru aceasta mai toată nedejdea s-ar fi pierdut de nu întâi agiutoriul ceresc (fără carile ceva între muritori nici să clătește, nici să odihnește), apoi cu îndămănarea aripilor Vulturului s-ar fi agiutorit. (Că tot lucrul muritorilor din voia slobodă purcede, iară sfârșitul cu bine a să videa din cele de sus să așteaptă). Și acmu, laudă fie Vulturului și Leului ceresc, între toate dobitoacele mai de cinste și mai de slavă a fi s-au ales. De care lucru pentru mică și rătăcită jiganie, păsăruță aceasta, foarte cu bună socoteală sama a lua să cade (că pentru lucrul mic sfatul mare a face a înțelepților, iară lucrul mic a samă a nu să băga, sau a mândrilor sau a nebunilor lucru ieste). Că pre amănuntul sama de-i vom lua, toată anomaliia și rătăcirea firii la dânsa vom afla. Și macar că iute la zburat și 2 bine într-aripat ieste (care lucru aievea monarhiii Vulturului îl supune), însă și alte multe a multe jiganii hirișii are, carile nu puțină materie de gâlceavă și de scandală înainte pune: întâi că fată ca dobitoacele, a doa că la cap ieste ca șoarecele, la aripi ca albinele ieste, a patra că la picioare în fire pe altul să i să asemene nu are, de vreme ce aripile în picioare și picioarele în aripi îi sint. A cincea că dzua orbăcăiește, iară noaptea ca puhacea purecele în prav ascuns zărește. Adevărat dară, iarăși să dzic, că arătarea firii în jigănuiță într-aceasta să arată. Pentru care lucru, după al mieu cuvânt și socoteala de obște de va urma, adecă pentru ca toate vorbele de împoncișeturi aducătoare și toate cuvintele de scandală purtătoare, ca cu briciul ața tot și peste tot deodată să le curmăm (căci mai mare vrednicie a să socoti nu poate, decât îndată gâlceava în pace a întoarce, și pre cât mai în grabă ar fi, cu atâta mai

lăudată ieste). A mea dar socoteală ieste aceasta: Întâiași dată, singur din sine, supt a căruia monarhie ar vrea a să supune să-l întrebăm, și din voia și alegerea lui nici cât de puțin să nu-l mutăm. Că într-alt chip lucrul mai de să va scutura, de pricinele de gâlceavă aducătoare nicicum nu vom putea scăpa. Cătră aceasta ieste și alta nu de lepădat socoteală, carea spre dobândirea a toată lineștea bună și deplin nedejde a ne da poate. Adecă jiganiia aceasta din fire scurtă și puțină la voroavă ieste, din gura a căriia mai mult decât interiecția: țis, țis, a ieși nu poate și fără decât sămnul tăcerii, adecă decât tăcerea, altă n-au învățat. De care lucru, socotesc că ea în meșterșugul cuvântului nedeprinsă și în tropurile ritoricești neînvățată fiind, cu un cuvânt a să dovedi și cu o provlimă a să amurți să vă putea și singură din sine, veri într-o parte, veri într-altă, fără alt prepus să va pleca."
A tot sfatul plăcut fu sfătuirea Pardosului (căci el era carile mormăia acestea) și așe, pre Liliac față chemând, Moimâța (carea precum în pravile ethicești știință să fie având dzisese), ca cum advocatul Liliacului s-ar fi făcut și despre partea lui în parisie voroavă ar fi făcut, într-acesta chip a mateologhisi au început: „Vestită și veche a vechilor giudecâtori axiomă ieste (că pedepsitului pedeapsa a să îndoi nu trebuie). Cătră carea de la mine a lipi îndrăznesc și dzic (că cel a înota neștiind și în adânci ape cădzut, mâna întindzind, nu de creștet cufundat, ce de păr sau de mână ridicat, în aer și spre viață trebuie scos) (că de binefacerea cu cât ieste mai la primejdie și cu cât ieste mai curând, cu atâta mai bună și mai priimită ieste). De care lucru, pentru ticăită și dosedită, la vârstă brudie, la limbă bâlbâie jigăniuța aceasta, tuturor în știre a fi să cade, o, priietinilor. Carea din toate părțile pedepsită și dosedită aflându-să, în ce să află și cum să află nici singură pe sine a să cunoaște mintea îl agiunge, nici de alții, să întrebe lim ba îi slujește (căci pedeapsa distihiii mintea, iar neștiința cuvântului limba împiedecă și scurteadză) și, ca un lucru fără pravila firii ce ieste, nici la trup vreo alcătuire, nici la viață vreo socoteală, nici la zburat sau la mărs vreo rânduială are (că cine vreodată vre într-o parte dreaptă zburarea Liliacului, sau cine supt soare urmele lui au vădzut?). Nici de lăcaș loc aședzat, nici pentru hrana ceva undeva adunat a avea poate (că cine cel adevărat sălașul i-au aflat, sau cine pentru hrana lui carea ieste s-au înștiințat?). Așe ticălos și mișelos Liliacul în toată partea destrămat și în tot chipul vrednic de văierat fiind, acmu cu capul plecat la mare mila marilor împărați aleargă și cu toată umilința dintradâncul inimii să roagă, ca oricarile în numărul supușilor săi a-l priimi ar învoi, macar în gunoiștea curții sale a să tăvăli, cu

toată inima bucuros ieste, ca și el, nenorocitul, sau supt umbra aripilor, sau supt pravul talpelor aciuându-să, așe de tot în izbeliște lepădat și din privirea a înalților monarși depărtat și înstreinat să nu fie (că precum ochii stăpânești cu urgie căutând nenorocire, așe, cu milă căutând, norocire aduc). De care lucru, și eu de multă mișelătatea lui clătindu-mă, despre parte-i cu plecăciune mă rog ca milostiv ochiul a milostivilor împărați asupră-i cu milă să caute și de neputință lui milosirdindu-să, ori în care poală capul singur de sine ș-ar pleca, aceia în bogata sa milă să-l sprijenească (căci capul plecat nu numai pre cei milostivi, ce și pre cei nemilostivi spre milostivire pornește)."

Acestea și altele multe ca acestea amăgitorești și tragodicești descântece Moimâța descântând (ca cum Liliacul nici ceva a grăi ar avea, nici macar de ar și avea a grăi a putea, ar putea), într-un chip ironicesc să nevoia, ca toată pofta inimii Liliacul într-altă parte abătându-i și gândul ce ar avea cu meșterșug într-altul schimbându-i, tot cuvântul împotrivnic a-l curma să poată, așe cât nicicum mai îndoindu-să din bunăvoie, veri unii, veri alții părți să să supuie. Însă cine vreodinăoară în lume robiia de bunăvoie au priimit, sau cine supt soare fără nici o nevoie mânule spre legături ș-au îndoit? (Că pentru slobodzeniia fornica cu șoarecele, șoarecele cu mâța, mâța cu dulăul și dulăul cu leul războiu a face firea îi îndeamnă, macar că puterile unuia, pre a altuia cu multul mai mult covârșesc) (ce de multe ori putrenicii în puterea sa mai mult decât să cade bizuindu-să și slăbiciunea slabilor decât ieste încă mai slabă țiindu-să, preste toată nedejdea, ce nu nedejduiesc li să tâmplă și ce nu gândesc le vine, precum din unghiile șoimului porumbul și din dinții mâții șoarecele a scăpa de multe ori s-au vădzut). În care chip, acmu cu toții socotind că puțină jigăniuța aceasta ceva mai mult a cârni nici va ști (pentru prostimea), nici va putea (pentru frica), și acmu sămnul supunerii, plecarea capului, să-i vadză cu toții așteptând, totdeodată ascuțit și înalt glasul Liliacului urechile le pătrunsă, carile proastă, însă dreaptă voroava-și într-acesta chip începu:

„Precum supunerea tirănie a toată firea, așa neștiința cuvântului la Liliac sicofandie ieste. De care lucru, interiecția glasului nostru pe dumnealui Pardosul necunoscătoriu învățăturii cuvântului îl arată. Căci țis și cine țistuiește nu șie, ce altuia tăcerea aratând, a tăcea îi poruncește, de unde și eu începând cu: țist, gloatelor tăcere și mie voroavă sfitesc. Deci

dară, de ieste la cineva ascultare, ureche dreaptă puie, de ieste ureche dreaptă, audzul la inima curată trimată, de ieste inimă curată, cuvântul socotind, în lucru dreaptă giudecată facă, și așe, adevărul cu minciuna, dreptatea cu strâmbătatea și slobodzeniia cu robiia câtă deosebire au a alege va putea (că inima curată mai pre lesne socotește a fi focul cu apa a să amesteca decât cu strâmbătatea dreptatea a să călca). De care lucru, a mă înștiința ași vrea: adunarea aceasta de drepte stăpânii, au de cumplite tirănii ieste? Că de va fi din tirănii, adevărat atuncea cântecul: țist singur mie să mi-l cânt, singur mie să mi-l gioc să cade (că unde talpa tiranii*i* calcă, acolo poala dreptății să calcă, și unde să rup legăturile dreptii stăpânii, acolo să pun obedzile vrăjmașii tiranii).

Iară de va fi din drepte stăpâniri, cântecul țis eu fără primejdie îl voi cânta, și cei ce în horă să află cu dragoste îl vor giuca. " Ca acestea din gura Liliacului audzind, cu toatele mult să mirară și, de limpede limba lui ca de un lucru nenedejduit cu toții vânându-să, multă vreme muți și amurțiți rămasără (că cuvântul drept din gura proastă ieșind, pre cuvântul cu meșterșug din gura ritorului scos astupă). Atuncea dară, că mărimea sufletului nu după statul trupului să măsoară, cunoscând, de a să mai mira părăsiră, și unul cu altul în ochi a-și căuta începură, în loc de cuvânt tușire și în loc de voroavă știupire și din sprâncene și umere clătire arăta (căci neștiința cuvântului, tusă și scuipătură, iară tulburarea minții îmblet și primblare scornește) și ce s-ar cădea a răspunde unul pre altul întreba. Iară mai pre urmă iarăși Moimâța cuvântul de obște purtând într-acesta chip îi răspunsă:„Dreapta aceasta adunare din drepte adunări stă, o, Liliiece, de care lucru, și cuvântul drept a asculta, și lucrul cu cale a cerca și a-l ispiti și a-l isprăvi pot și vor.".

Liliacul: „Fie lăudată dreptatea în veci, dzisă, și dinții vorovitorilor după voie să să drobască, limba vicleană și minciunoasă să să amuțască și urechea de lingușituri priimitoare să asurdzască (că la asupriți și neputincioși blăstămul, ca la prădători scutul, sigeata, fierul și focul ieste)". Și iarăși Liliacul întrebând dzisă: „Încă a ști ași mai pofti: această adunare a cestor doaă monarhii ce vor să poftească și sfârșitul poftii sale carile ieste (că precum cuvântul fără știința gândului în zadar iese, așe începătura lucrului fără cunoștința sfârșitului de râs și în deșert ieste)".

Moimâța răspunsă: „Dar dinceput au n-ai audzit că aceste doaă monarhii ca lucru rile în pace vecinică să-și lege și supușii săi legându-și cu sfatul și sobor de obște monarhiile a-și adeveri și stăpânirile a-și întări au socotit? De care lucru, toate dobitoacele, precum vedzi, cât macar una nu lipsește, adunate și chemate sint, și fietecarea după chipul său la ceată-și și după neamul său la stăpânire-și s-au dat, cu carile împreună și tu ești adus. Deci mai mult scârșnetul lungind, în care parte vii să te supui, în grabă și fără îngăimală, răspunde. Căci ticăloșiia voastră inimile împăraților lovind, pre voi în pofta și în alegerea voastră a vă lăsa au socotit.

(Că precum uneori dârjiia legăturile, așe uneori plecăciunea dezlegăturile pricinește)." La acestea cu râs Liliacul răspunsă, dzicând: „Ferice de Vidră, carea mai denainte epitrop dobitoacelor era (precum la locul său va să sa pomenească) și supt aciuarea Vultu*ru*lui și penele Corbului să păziia, a căriia patimă și folosință mai în urmă am audzit. Iară acmu în alegerea epitropii*i* Strutocamilei, toată dreptatea cu ochii am vădzut. Ce dintr-atâțea mari și înțelepți sfetnici, unul macară a cunoaște n-au putut (că decât Cămila mai mare Filul și decât buărul mai iute și mai cornat ieste Inorogul).

Însă aceasta pe mine în ceva neatingându-mă, la treaba mea să mă întorc. Cunosc dară că nesățioasă și lacomă slava numelui din bogățiia Vulturului până la sărăciia Liliacului s-au întins (ce duhul, cât de sărac și slobod, decât împăratul de poftă robit mai bogat ieste, și robul drept decât tiranul strâmb mai tare ieste, că cela în trup, iară cesta în suflet biruiește).

De care lucru, de multe ori și adese s-au vădzut (că unii pentru ca hotarăle să-și lățască și supușii să-și înmulțască și numele peste marginile lumii să-ș vestească, de poftă aprinși fiind, și din cele strâmpte ce avea s-au scos și spre streinele avuții neîmplutele mâni întindzându-și, și cel puțin ce avea din palmă le-au fugit.

Că precum să dzice prostul cuvânt: Cămila, cercând coarne, urechile ș-au pierdut. Pe oțălul vârtos rugina îl topește, pe vârtoasă inima stejarului, moale dintele cariului făină făcând-o, o mistuiește. Și ceva în lume cât de vârtos și de tare a să afla nu să poate, căruia altul împotrivândusă sminteală să nu-i aducă și încă de unde nici să gândește).

De care lucru, aievea ieste (că toate din fire așe sint tocmite și orânduite, ca fietecarea în țircălamul hotarălor sale să să continească și sfera activității sale sărind, să nu covârșască. Însă precum meșterșugul firii, așe voia slobodă și cereștilor împotrivă a să pune obiciuită ieste. Macar că nici meșterșugul pe fire, nici voia slobodă pe dreptatea și răsplata cerească până în săvârșit a birui pot. Că precum în cumpăna cântariului piatra mică pre alta cu multul mai mare și mai grea decât sine în aer ridică, însă când amândoaă cea din fire clătire vor face și fietecarea cu greuimea sa spre chentrul mijlocirii păhârnindu-să, vor trage, atuncea cea mare pre cea mică, de va cădea, cea mică să zdrobește, și iarăși cea mică pre cea mare de va cădea, iarăși cea mai moale și mai mică să turtește. Căci piatra cea mică când pe cea mare ridica, meșterșugul cântariului era, iară când într-îmbe loviturile tot cea mică să fărâma, firea după hirișiia lucrului lucra). Într-acesta chip nici Cămila a să păsări, nici pasirea a să cămili au trebuit. Așijderea, nici penele a să încorna, nici coarnele a să împăna s-au cădzut, ce fietecarea firii sale urmând, ale sale hirișii să fie păzit s-ar fi cuvinit precum și monarhiile acestea mari și tari la sărăci mea și goliciunea Liliacului, din voia slobodă împinși fiind, împotriva dreptății a merge, nici întrebare ca acesta la mijloc să puie s-au cădzut (că atuncea sămnul dreptei stăpâniri să arată, când pre cei neputincioși în odihnă lăsând, spre lucrurile streine nu lăcomăsc). Iară amintrele, pricina Liliacului mai mult scuturându-să, ca sământa macului dintr-una o mie vor cădea, spre a cărora alegere și la un loc culegere, nici mirțele, nici jicnițele vor agiunge".

Cu toții cât de ascuțite țidele Liliacul împotriva alegerii Strutocamilii arunca vădzind și pildele între Cămilă și între Fil, între buăr și între Inorog ce arăta socotind, carile macar că până la ficați îi atingea, însă deodată ca cum cu socoteala le-ar trece făcându-să, prin mijlocul Moimâții iarăși într-acesta chip îi răspunsără:

„Pre tine, o, flutur fătătoriu și șoarece zburătoriu, la acesta loc nu să dai, ce să iei sfat te-au chemat, și nu să poruncești, ce porunca să asculți te-au adunat. De care lucru mai mult limba a-ți împletici și scârșnetul glasului a-ți țiții părăsindu-te, din doaă una îți alege: sau în aer, sau pre pământ să lăcuiești, și așe, sau supt umbra Vulturului, sau supt brânca Leului te supune, sau, în glumă să grăiesc, între pământ și-ntre aier loc de vii afla,

până ieste mai devreme, lăcașul îți gătește (căci sărăciia cu milă a să cerceta, iară nu cuvintele de dosadă a să căuta trebuie)."

Liliacul răspunsă: „Iată, eu acmu voi tăcea, însă bine știu că mai pre urmă alții pentru mine vor grăi, a cărora cuvinte, nu cu scârșnete, ce cu buhnete vor răzsuna, când urechile a vă astupa bumbac viți cerca și nu viți afla, și atuncea precum Liliacul nu de înfruntat, ce de ascultat au fost, viți cunoaște (că sfatul și cuvântul cât de prost, în samă nebăgat, multe cetăți au sfărâmat și mari împărății au răsturnat). Însă de vreme ce adevărată și dreaptă sărăciia noastră inimile a marilor împărați a pleca și pentru alegerea lăcașului în voie slobodă a să lăsa s-au învrednicit, a ști li să cade că pofta Liliacului ieste ca nici supt unghia Vulturului, nici supt talpa Leului a să supune, și nici în aer, nici pre pământ a lăcui.

De care lucru, dzic, o, Moimâță, că oricând Vulturul în aer m-ar videa sau Leul pre pământ m-ar prinde, atuncea, după a lor poftă și putere, cu mine orice ar vrea facă."

„Au doară în apă vii să lăcuiești?" dzisă Moimâța.

„Ba nici în apă, răspunsă Liliacul, căci firea noastră precum de apă să nu fie toată lumea știe." Atuncea cu toții râs cu hohot slobodzind: „O, lighioaie proastă, dzisără, căutați de videți cel ce pre alții sfătuia și de lucrurile bine alese ca de rele dojeniia ce fel de minte poartă. Au doară precum în foc a lăcui va să dzică. Că de vreme ce din doaă stihii fuge, din a triia a nu fi singur mărturisește. Au nu focul și para pentru lăcașul lui să înțelege (adevărat dară că lăcașul săracului foc și viața-i pară de foc ieste), ca carea și Liliacul, de nenorocire împins, singur șie ș-o alege. Deci de la cineva ascuțită sau cât de tâmpă socoteala ieste, ce va proasta aceasta lighioaie să dzică? Giudece și supt ceriu alt lăcaș sau alt loc de traiu, fără de aceste trii pomenite, de ieste, arete.

Cu toții precum Liliacul buiguiește și precum nici ce poftește, nici ce grăiește știe, aleasără. Însă iarăși dzisără:

„Fie-ți voia slobodă, o, Liliece, și din patru stihii, oricare vii, spre lăcaș ți să dăruiește." Liliacul răspunsă: „(Voia slobodă nu celor slobodzi, ce celor opriți să dă. Așijderea, lucrul alcătuit din stihii, muritorii precum a lua așe a

și da pot. Iară stihiia hirișă, nu numai muritoriul, ce așeși și nemuritoriul cuiva a o da, până acmu nu s-au văzut.) De care lucru, darul carile nici a-l lua, nici a-l da puteți, fie, na, ia, cuvintele poruncitoare în zadar nu vă cheltuiți. Căci eu locul pre carile firea dinceput mi l-au dăruit, nu numai voi, ce nici singură ea a mi-l lua nu poate (că firea în zădar ceva a face nu să ostenește, nici de lucrul făcut vreodată să căiește). De unde nici de la voi ca lucru de dar nou, sau ca cum odată oprit, iară acmu slobod mi-ar fi îl cunosc."

Iarăși cu toții râsul poftorind: „Unde în lume locul acela a fi poate?" dzisără. Liliacul răspunsă: „În toată lumea și în tot locul lăcașul mieu gata și fără prepus ieste (că precum peștele în mare, așe înțeleptul în lume nici moșie, nici înstreinare are), pre carile nici mințile voastre cele înalte, nici sfaturile voastre cele adânci, iată că a-l afla nu pot."

Acestea Moimâța de la Liliac audzind, dzisă: „Liliacul, săracul, vânt samănă și abur va secera, și în sus scuipând, în obraz îi va cădea."

Liliacul, cuvântul Moimâții, curmând, dzisă: „De multe ori unii samănă și alții seceră, precum povestea dulfului cu a corăbiieriului arată".

Moimâța în ce fel să să fie tâmplat povestea pe Liliac întrebând, Liliacul într-acesta chip a le povesti începu: „Eu, odată pre malul mării, în borta unii stinci lăcuind, într-o dzi eclipsis în soare s-au făcut, atâta cât ochii a toată jigania închidzindu-să și fietecarea la culcușul său ca de sară aședzindu-să, singur eu, cu luminoși ochi, toate malurile în sus și în gios cutreieram. Eu, așe nopții nedejduindu-mă și de nepriietin nicicum în grijă purtând, spre latul mării câteva mile de la uscat m-am depărtat. Unde soarele din umbra lunii scăpând și totdeodată radzele-și pre fața pământului lovind, noaptea mea scurtară și dzua altora lungiră. Unde nepriietinii miei cei vecinici, rândunelele, vădzindu-mă, din toate părțile a mă bate și în toate locurile a mă trage începură

(că precum Liliacul sara, așe nepriietinul dzua izbândii pândește). Eu de multă lumina soarelui viderile tâmpindu-mi-să, ca alalte dobitoace prin tunerec, încoace și încolea, de a nepriietinilor lovituri și bolditurі ferindu-mă, orbăcăind mă feriiam (că a vă înștiința de viți pofti, viderea ochilor miei atâta de ascuțită ieste, cât cu lumina soarelui împreunându-să, organele

cele a viderii priimitoare mi să nădușesc. Că precum la ochii altor jigănii roata soarelui a să privi viderea tâmpește, așe la ochii miei împrăstiiată lumina soarelui întunerec aduce și precum zarea soarelui din noapte spre dzuă răvărsindu-să, ochii altor dihanii a zări încep, așe lumina dzilei supt umbra pământului scăpătând, ochii miei, de cea multă a luminii soarelui iușurându-să, a videa încep). Aședară, precum am dzis, de rândunele păzindu-mă și apărându-mă, fără veste de un lucru moale, lat și întins mă lovii, de carile îndată mă și lipiiu. Într-acesta chip de nepriietinii gonași scăpând, alții, precum peste a lor, așe peste a mea neștiință a mă învăli și cu funi a mă lega începură. Aședară, supt toată noaptea soarelui, în ce învălit și cu ce legat să fiu nepricepând, tare mă chinuiam. Iară după ce cu dzua nopții și cu întunecarea soarelui, ochii mi să luminară, precum în vetrela a unii corăbii învălit și cu funele împletecit să fiu cunoscuiu. Că eu, poate fi, de rândunele fugind, de pândza corăbiii m-am fost lipit, în care vreme și corăbiierii vetrila a strânge s-au fost tâmplat.

Eu, dară, așe în vetrilă boțit și corabiia fără vânt (căci mare linește era), pre valurile moarte săltând, voroava corăbiieriului cu a dulfului ascultam.

Dulful ni pe de o parte, ni pe de altă parte de corabie trecând; pre gaura ce deasupra capului are atâta pufniia, cât stropii apii în corabie și în obrazul corăbiieriului săriia. Corăbiieriul dzisă: „Bre, hei, porc peștit și pește porcit, dulfe, aceste pufnete cui, lăudându-te, le arăți? Au vânt sămănând, stropii apii în loc de grăunțe arunci?" Dulful răspunsă: „Adevărat, eu vânt samăn și stropii în loc de sămânță în corabie arunc. Însă pufnetul mieu în furtună întorcându-să, stropii în gârle curătoare să vor întoarce (că sămânța vântului și grăunțul apii moartea corăbii*i* ieste)". Corăbiieriul, râdzând, dzisă : „ Vântul a avea sămânță și marea grăunță până acmu încă n-am audzit, macar că cea mai multă viață în vânturi și în ape mi-au trecut". Dulful dzisă: „Eu vântul am sămănat și grăunțele apii în corabie am aruncat, iară cine va săcera și cine a triera, vremea va alege (că precum mehenghiul metalurile de curate și de spurcate ispitește, așe vremea lucrurile muritorilor de fericite și nefericite, de vrednice și nevrednice mai pre urmă ivește)". Aședară, dulful cu corăbiieriul vorovind și încă cuvântul bine nesfârșind, vântul crivățului dimpotriva căii corăbiii a sufla, marea a să înfla și valurile ca munții a să rădica începură (căci și timpul iernii, când soarele din tropicul

Himerinos spre tropicul Therinos să întoarce era). Corăbiierii, volbura carea asupră le vine și primejdiia carea în cap li să pune, vădzind, unii funele întindea, alții vetrilile strângea (ce groaza morții mintea uluiește și primejdiia fără de veste toate simțirile amurțește). De carea și bieții corăbiieri cuprindzându-să, unii la adânc, alții la margine mântuința arăta. Așijderea, unii limanul, carile în dreapta, alții dosul, carile în stânga aproape era, a apuca să năzuiască dzicea, iară unii fierele corăbii aruncând, corabiia să sprijenească învăța. Într-acesta chip, ei cu chitelele învăluindusă și cu socotelele împletecindu-să, holbura corabiia a învântiji și valurile pe deasupra a o năbuși începură, și așe, în mica ceasului, vântul cel de dulf sămănat, din pufnet vivor și din stropitură gârle înluntrul și pe deasupra vasului îzvorâră, carea, cu undele fierbând și amestecându-să, din fața apii în fundul mării să mută (că corăbiieriul, carile în linește furtuna nu socotește și găuricea carea piștește cu vreme nu călăfătuiește, în abur, vivor, și în picătură apă fără măsură află). Într-acesta chip și voi, o, priietinilor, pildele mele buiguiri și cuvintele mele într-aiuri țiind, pe voi de buiguitori și de nepricepători vă arătați. Deci cât pentru alegerea locului lăcașului mieu ar fi, aceasta să știți că precum în borta pietrii brânca Leului de groasă nu încape (că a multe lucruri mărimea de scădere și grosimea îngreuiere de împiedicare ieste), așe în întunerecul nopții ochiul Vulturului nu videa, cu care chip eu decât Leul mai aciuat, iară decât Vulturul mai fericit sint, de vreme ce borta pietrii și cetate nebiruită și lăcaș desfătat fiindu-mi, în vreme când ochiul Vulturului cu întunerec să închide, al mieu cu lumină curată să deșchide și slobod și fără nici o primejdie dobânda hranii și orânduiala vieții îmi cerc. Deci precum dinceput singuri ați mărturisit, monarhiile acestea din drepte stăpânii, iar nu din strâmbe tiranii de vor fi, cu Leul megiieși, iar cu Vulturul locului și împărățiii părtași mă voi afla. De vreme ce o a soarelui invârtijire în doaă împărțind, 12 ceasuri Vulturul, iară 12 ceasuri eu aerul lui voi stăpâni, unde tirăniia lipsind, giudecata dreaptă ieste să să facă (că precum unde tirăniia stăpânește, acolo dreptatea să izgonește, așe unde dreptatea împărățește, toată strâmbătatea nici să numește). Iară amintrilea, cu tăriia și cu sila asupra mea a să sluji de vor pofti, cu un cuvânt, și a lui și a mea poftă supt vecinică privileghie supuind, dzic, ca oricând Leul brânca în bortița stincii ș-ar băga, și Vulturul cu cel la videre ascuțit ochiu m-ar videa, cela cu pieptul și cesta cu pintinul ce va putea neoprit facă".

Acestea și altele multe ca acestea Liliacul cu vitează inimă și cu nebiruit suflet dzicând, denaintea adunării afară ieși. După a Liliacului ieșire cu toții sprâncenele a-și râdica și fruntea a-și îmbina începând, cu nasul la pământ lăsat, cu ochii împrăștiiați la căutat, cu umerele spre urechi ridicate și cu budza cea dedesupt spre bărbie întoarsă și spândzurată, unul spre alalt cu ochii boldiți căuta, ce să vorovască sau ce să grăiască ca muții nu putea, de ce să să apuce ca uluiții nu știa și ce să lucredze ca luații de minte nu pricepea (că precum buhnetul și sunetul mare, prea de aproape fiind, puterea audzirii tâmpește, așe lucrul nenedejduit orânduiala socotelii smintește), în vârtoape de socotele și în holmuri de chitele ca acestea ei rătăcind și prin toate unghiurile ca cei fără ochi orbăcăind.

Vulpea, carea (precum mai denainte s-au pomenit) pentru slăbiciunea ce i să tâmplase, la adunare să să afle nu putusă (că de multe ori cu prețul boalei statul iertăciunii să cumpără), prin scrisoare icoana inimii a-și arăta și măiestriile a-și arunca silind, poslanie ca aceasta trimisă, dzicând:

„*Vulturului și Leului*, marilor monarși, plecăciune și amânduror stihiilor adunări închinăciune, pravul pragului și țărna talpelor voastre Vulpea aduce. Cu plecatele mele slove, în știre a face îndrăznesc că încă dinceput eu și pururea cu șuvăite picioare pre drepte cărări a îmbla deprinsă și din fire așe tocmită fiind, însă slăbiciunea carea ticăloșiii mele într-aceasta vreme s-au tâmplat (precum tuturor știut ieste), la adunarea de obște a mă afla și în față nefățărnicitele mele slujbe a arăta nu putuiu.

De care lucru, cele ce într-adevăr audziiu și spre folosul de obște a fi le socotiiu, prin slove a le arăta și prin hârtie adevărul a vă înștiința, boldul a adevăratii și neimatii mele priințe mă împunsă și mă împinsă (că adevărata dragoste nu numai cu cuvânt de față, ce și cu scrisoarea de departe chipul a-și arăta obiciuită ieste). Aicea, dară, vestea au vinit, precum Liliacul (carile nici la încruntarea unghilor, nici la însingerarea colților de agiuns ieste) acolea, cu mare obrăznicie, multe scârșnete să fie făcut și multe împotrivă și neplăcute sinoadelor să fie țițiit. Așijderea, precum a Filului și a Inorogului pomenire la mijloc să fie adus, de carii aminte mi-am adus, precum nici la adunarea dintâi chemați să nu fie fost și și chemați de ar fi fost, precum mi să pare, n-ar fi vinit. De care lucru, Lupul aicea înțelegând, perii de pre spinare a-și râdica și pre nări mai larg a sufla au început, și alte mari și

înalte duhuri a purta l-am cunoscut (că nedejdea izbândii a capului clătire și a nărilor pufnire sămn arată).

Pentru aceasta, dară, cu a mea proastă socoteală, socotesc că acolea mai multă zăbavă nefăcând, cum mai curând pre Liliac într-un chip să-l aședzați și, alt chip de nu să va afla, după pravila lui a trăi să-l lăsați, și mai mult lucrurile nescuturând, fără zăbavă la scaunul monarhiii să vă înturnați. Că veche axiomă ieste carea dzice: (Unui lucru fără cale cale dând, multe fără cale a urma pot). Așijderea, adese să vede (că, unul căscând, mai toți de prinpregiur a căsca să îndeamnă, macar că într-acea dată a căsca nu le-ar fi fost). Deci socotiți binișor că, de nu sint acolea acele doaă jiganii, Filul adecăte și Inorogul, să nu cumva prin scrisori cu Lupul să se agiungă (că scrisorile precum a celui bun, așe a celui rău sfat iască și strămurare sint) și să nu cumva pildele și pocităniile Liliacului plinească, carile mai rău sfârșitul decât începutul fără greș vor aduce.

Pentru mișelos statul mieu viți ști că după uscarea vinelor, viind aicea și hrana în lapte de iepure, pui de cucoș oătoriu fierți fiindu-mi (căci altă mâncare a mânca nici pofta mă îndemna, nici diieta doftoriilor mă lăsa), într-o dzi, stomahul mai tocmindu-mi-să și pofta spre ospătare mai pornindu-mi-să, cu oarbă lăcomie puiul întreg a înghiți m-am nevoit. Ce grumadzii, de mare și lungă fierbinteală uscați fiindu-mi, în laringă mi s-au oprit. L-ași înghiți și pe gâtlej nu încape, l-ași știupi și nu-l pociu, căci în gios să să lunece stă împotrivă uscăciunea, cu tusă și cu opintele a-l lepăda nu mă lasă slăbiciunea. În cea de apoi scurtarea dzilelor mele spre lungirea anilor împăraților și stăpânilor miei milostivi fie. Cărora de la cerescul Vultur toată deplina fericire rog și iarăși rog." Acestea Vulpea scriind și cartea la adunarea de la Delta trimițând, îndatăși la bârlogul Lupului, ni a cădea, ni a să scula, de slăbiciune făcându-să, să dusă, pre carile în lăcașul său aflându-l și cu cucernic și plecat chip arătându-i-să: „Bucură-te, vechiul meu priietin și în toate a nevoilor căi credinciosul și nedespărțitul mieu tovarăș. De pricina nevrednicii mele cercetări a ști să cade că dragostea cea adevărată, carea pururea cătră tine am avut și am, din norocită privala privelii tale mai mult lipsită și despărțită a fi, a suferi neputând. Și cu aceasta pricină, întâi la dulcea și nesețioasa-ți privire și înțăleapta și filosofasca-ți vorovire mai mult din suflet agiutorită, decât cu picioarele sprejenită, am alergat (că dragostea în inimă dospită, precum adese

slăbiciune, așe de multe ori virtute peste putință naște). A doa pricină ieste că eu, tot adevărul cunoscând și năcazul, carile de cătră ai noștri vicleni tovarăși ți s-au făcut, bine înțelegând, cu înădușală, fără răcoreală și cu înfocări fără stâmpărări inima mi s-au cuprins (că simbathie a adevăratului priietin din durerea a osului zdrobit puțină și mai nici puțină osăbire are). Deci, pre o parte, ale tale multe înalgiosuri ce ți s-au făcut, jelind (carile inima, cât muntele Olimpului de mi-ar fi fost, în scrum și în cenușe să o întoarcă, destule ar fi fost), iară pre altă parte, sfârșitul lucrului acestuia la ce margine va să iasă nepricepând, tot bietul mieu trup, ca muntele Ethnii singur materiia ardzătoare își strânge, singur să ațiță, singur să aprinde, singur să topește, singur asupra cenușelor și scrumurilor sale să răzsipește și în bezna pârlitelor sale rădăcini să pohârnește. Că până acmu pentru folosul de obște și pentru cinstea monarhiii Leului câte oarece tot nedejduiam. Iară acmu, toată nedejdea mi s-au curmat, de vreme ce mintea și înțelepciunea a tot sfatul, carea tu ești, din capul adunării lipsind o vad. (Că precum la multe mădulare un cap, așe la multe gloate o minte întreagă a nu lipsi trebuie). Așijderea (precum dintr-alții am audzit), Leului jiganiia geamănă, Strușul, epitrop să să fie făcut, căruia, capul schimbându-i, altul ca de bou cornat și buărat, (o, ocară mare), să-i fie pus și mai mult cu îndemnarea Pardosului, a Râsului și a altor jiganii acmu de curând păsărite, siloghismul Corbului să să fie adeverit și întemeiat am înțeles (însă în tot ocheanul nenedejduirii picătura nedejdii a lipsi și, în tot limanul negrijii vintișorul grijii a nu aburi peste putință ieste). De care lucru, un sămn de nedejde precum să fie rămas dzic, de vreme ce neamul Liliecilor în theatrul lumii de mare și nesuferită rușine i-au dat, tot lucrul fără socoteală ce-au făcut și tot cuvântul fără chibzuială ce-au grăit arătându-le, și cu nedezlegate argumenturi dzisele lor au dovedit și au adeverit, atâta cât toată limba amurțită și toată gura amuțită înaintea lor au rămas. De care lucru, o, dulcele mieu priietin, a nedejdui îndrăznesc ca nu așe de tot tot lucrul după voia lor va rămânea, și cătră aceasta mai vârtos nedejdea îmi nedejduiește, căci, precum bine m-am adeverit, Filul și Inorogul la adunare n-au vinit. Carii, între monarhiia noastră, cei mai de-a firea și mai de frunte să fie lumii ieste știut. Și, precum eu a lor cea părințască fire le-am priceput, acestea înalgiosuri a răbda și până în sfârșit în fundurile pustiilor a cutreiera nu vor putea (că firea de ce au început a să părăsi și obiceiul bine deprins a să uita prea cu anevoie lucru ieste). Ce lucruri vor deșchide, de carile toată adunarea nici a gândi au gândit, nici cuiva vreodată în minte au vinit (că

jelea și râvna cinstei pojarul ce sloboade decât focul în spinii uscați mai mare pârjol face). Așijderea, pre tine, bun și adevărat priietin și a adevărului netăcut crainic avându-te, cu încășile, ticăloasa, precum numai cu trupul de tine despărțită, iară cu sufletul cu tine la un loc lipită și încleită să fiu bine mă știu (precum încă de pre vremile epitropiii Monocheroleopardalului ispitită și dovedită sint). Cătră noi și pre săracul Ciacalul au, carile la multe trebe fără preget și la multe slujbe cu credință, precum li să va afla, prepus nu ieste.

Deci, de vii socoti cu cale a fi, o carte la Fil și la Inorog să scriem și de gândurile noastre știre să le facem (că roada pomului prieteșugului alta nu ieste, fără numai ascunsul inimii fără primejdie a descoperi și chitele între sine tare a acoperi). Adecă, precum urechile noastre spre sunetul numelui lor stăruiesc și numai din sămnul ochiului spre toată slujba și primejdiia a ne încinge gata sintem. Deci, o, iubitul mieu priietin, cuvintele, mele în prepus nu le aduce, căci curate și nezugrăvite sint și în cea de apoi pre dulce viața mea mă giur că tot cuvântul ascuns și toată taina acoperită, ascunsă și nedescoperită voi ținea". (Vulpea pre viață-și să giura, căci din prognosticul doftorului, precum la luna nu va ieși bine știia, de vreme ce în răvărsatul zorilor și în amurgul soarelui sfigmosul în chipul viermelui să clătiia), ce în sfârșitul vieții capul răutății a face silind, pre Lup a amăgi și capul în singe a-i văpsi să nevoia, și precum în toată porunca lui, fără preget și în toate sfaturile și învățăturile lui, fără alt cuget, tot unghiul a scociori și toată piatra a clăti nu să va lenevi cu giurământ să făgăduiia.

Ce Lupul, vechiu la minte și copt la crieri fiind, noaăle a Vulpei vicleșuguri și proaspetele ei lingușituri îndată pricepând, precum în gură miiere zămintește, iară în piept otravă dospește cunoscu, și precum pretenția ei alta nu ieste, fără numai cu chipuri șicuite ca acestea, mintea și socoteala Lupului carea ar fi și pentru lucrurile carile la cetatea Deltii, unele săvârșite, fără altele acmu începute, ce ar dzice și ce ar mai nedejdui să iscodească și îndată la adunări știre făcând și minciunile carile mai denainte scrisesă să-și înnoiască și pre sine de priietină și de slujnică să să adeverească. Cătră carea Lupul, cu scurte și puținele, însă grele și temeinice cuvinte, într-acesta chip răspunsă:

„Veche pravilă ieste, o, soro Hulpeo (că poftele și voile împăraților pravilă nemutată ascultătorilor sint). De care lucru, și la aceasta alegere, de vreme ce voia și porunca a marilor împărați așe au fost, nici o divă nu ieste, și așe, orice au poruncit și au ales, bine au poruncit și înțelepțește au ales. Nici către aceasta mai mult ceva a gândi sau a grăi ni să cade, fără cât noi, întraceastă dată viață singuratecă alegându-ne și la bârlogul nostru rămășița vieții din toate tulburările lucrurilor și gândurilor depărtați cu linește a o trece și cu odihnă a o petrece am ales, și mai deasupra nici a grăi, nici a audzi ceva poftim (că precum gura la grăire, așe urechile la audzire hotar a avea trebuie, și cuvântul carile linului suflet tulburare aduce, nu numai a nu-l grăi, ce nici a-l audzi să cade). Așe noi, între acestea hotare contenindu-ne, nici Liliiacul ce ar fi grăit, nici Filul și Inorogul ce vor să scornească și așeși nici muștele ce vor să vâziască, sau tăunii ce vor să zbânăiască în minte ne vine. De care lucru, mai mult voroava cu noi a lungi scurtându-ți, la lăcașul și odihna ta te du. Iară vremea, proba cea neminciunoasă, și pre mine și pre tine cine să fim ne va arăta".

Acestea Lupul către Vulpe încă vorovind, iată, cu tâmplare, și Ciacalul acolea sosi (carile într-adevăr în dragostea Lupului să avea). Deci Ciacalul, după ce cu plecăciune obiciuita-și închinăciune dede: „În ceastă noapte, dzice, prin pădure pentru hrana încolea și încoace îmblând și prin spinii unui gard de prisacă păsăruicele culcate a prinde pândind, între albine mare vâzâială și glogozală audziiu. Deci, pentru ca a împletecitelor cuvinte însămnarea a înțelege să pociu, de gardul prisăcii, mai aproape șipurindu-mă, mă lipiiu. De unde, din cele multe, acestea puține cuvinte înțeleși (căci a trântorilor urlete a albinelor sunete astupa). Voroava, dară, le era aceasta: „Precum noi împărat, monarh și stăpânitoriu, aftocrator să fim având, nu numai noi știm, ce toată lumea mărturisește și matca carea ne chivernisește, ne poruncește, ne stăpânește și ne otcârmuiește, din toată dihaniia cunoscută și aleasă ieste (ca sămnul a monarhului adevărat acesta ieste, că nici cu acul să împungă, nici cu dinții să mușce, nici cu unghele să rumpă, ce în greșiți iertare, în răi pedepsire, în supuși milă, în streini dreptate și în hotarăle monarhiii sale contenire să arete), carile toate în monarhul, matca și mamca noastră deplin să cuprind.

Aceasta, dară, într-acesta chip fiind, oare cu ce socoteală până acmu, iată, de doaă ori, în doaă locuri zburătoarele și târâietoarele toate adunându-

să, spre întărirea monarhiii Vulturului și a Leului de la toți hirograf a lua să nevoiesc. Așijderea, precum zburătoarelor epitrop Corbul, iară în-patru-picioarelor Strutocamila s-au ales". Și una cătră alta cu prepuse cuvinte dzicea: „Oare pre noi la adunare cum nu ne-au chemat? Au în sama zburătoarelor nu ne-au băgat? Au căci micșorimea statului nostru căutând, nevoința, agonisita și chivernisala de obște carea facem a cunoaște s-au lenevit? Ce de vreme ce ieste așe, de sintem și noi zburătoare supt soare, pre toți a cunoaște să-i facem (că albina sămânța și sulița, miierea și fiiere tot într-un pântece poartă, și precum toate politiile nu staturi înalte și pântece lăsate, ce omoni nedespărțită și minte ispitită și ascuțită caută)." Iară una dintre albine dzisă: „Eu astădzi în câmp pentru agonisi ta ieșind și printre ierbi și flori miiere cercând, cu viespile a mă împreuna mi s-au tâmplat, la carile iarăși aceasta voroavă a să scutura am aflat și precum foarte cu greu duc lucrul ce să aude că s-au făcut, le-am priceput (că tulburarea unii politii între alalte, cu aprinderea unii case într-o cetate să asamănă, că precum din aprinderea unii case toată cetatea primejduiește, ase o politie răscolindu-să, toată megieșiia să clătește). Și așeși eu încă acolea fiind, o viiespe sosi, carea de mare adunarea muștelor și a țințarilor veste adusă și precum de aceste a pasirilor și a jiganiilor adunare de veste luând, tare între dânsele vâziia, dzicând: Sculați, frați, și mărgând, viespilor știre să dăm, pre tăuni și pre gărgăuni împreună să râdicăm și cu toții la prisaca albinelor să ne adunăm, unde, de obște sfătuindu-ne, să alegem și să căutăm cu ce privileghie Vulturul tuturor zburătoarelor a stăpâni și cu ce mijloc numai o monarhie la toți a să numi și a fi ar putea. Că precum din lume audzim, lucrul acesta nici Liliiecii a-l priimi n-au învoit, dară noi cu cât mai gios decât Liliiecii și cu cât mai puține decât toate zburătoarele vom fi? Și cum cu singură numai tăcerea spre robie și supunere vecinică ne vom lăsa? Ba, fraților, o dată cu capul lucrul acesta neizbândit să nu lăsăm! Că spre aceasta, precum viespea eghipților așe musca ceriului agiutătoare și scutitoare ne va fi (că pentru slobodzenie și moșie cu cinste a muri, decât prin mulți veci cu necinste a trăi, mai de folos și mai lăudat ieste). Așijderea, între dobitoace oarece dihonie să fie am înțeles, de vreme ce pe Fil și Inorog la adunare nu i-au chemat, nici i-au întrebat, nici în samă de lucru i-au băgat. Pe Lup căci dreaptă hotărâre Strușului au făcut și căci încă de pre vremile epitropiii Vidrii, când cu Pardosul în Țara Câmpilor au pribegit și acolo cu dânsul în scandală și la cuvinte au fost vinit, acmu Pardosul izbândă noaă la pizmă veche socotind a face, cu meșterșug din

adunare l-au scos și oarecum la bârlogul său în chip de izgnanie l-au trimis. Vidra cea odânăoară Corbului din suflet iubită, iară acmu lui decât moartea mai urâtă, dintr-amândoaă izvoadele s-au ras (că decât toată materiia alcătuită, sufletul nealcătuit mai lesne să betejește și mai pre lesne ieste pre lei și pre urși a stăpâni decât pre doaă inimi prin toată viața într-o dragoste și într-o priință a le păzi). Vulpea sau de bolnavă, sau de vicleană dentre dânșii lipsește, de unde a prognostici putem că cu vreme clătirea acestor chipuri făcându-se, lucrurile într-alt chip să vor schimba și statul într-altă haină să va îmbrăca. " Acestea Vulpea, Lupul și Ciacalul. Iară cartea Vulpii la mâna sinoadelor agiungând, pre carea citind-o în taină, deosăbi, Uleul pe Pardos, pe Râs și pre alalți a credinții Vicleni și a vicleșugului credincioși în taină chemă (că voroava prea pe taină vicleșugul supune, iară cuvântul în față a dreptății sămn ieste). Cărora scrisoarea și sfatul Vulpii arătând, Pardosul dzisă: „Vulpea pentru Lup oricâte scrie adevărate și de credzut sint, căci precum să dzice dzicătoarea (Lupul părul după vremi își schimbă, iară din firea lui nu iese, nici obiceile învățate își mută). Că Lupul pururea nu numai oile a fărâma, ce și boii din plug a îneca și pre tot dobitocul supus a spintica, precum obiciuit să fie, lumii ieste știut. Și acmu lucrurile la omonie precum vor să să aducă vădzind, bine să-i pară peste firea lui ieste (că lăcomiia în doaă părți zavistuiește, una, căci tot ce poftește nu agonisește, alta, căci el ce poftește pre altul a agonisi privește). De care lucru, a mea socoteală aceasta ieste: cu vreme Lupul nu numai din adunarea Deltii, ce din toată lumea a să scoate trebuiește, și așe, tot dobitocul în odihnă și tot locul în ostrovul Critului să va întoarce. Iară amintrilea, precum din obiceiurile lui a să primeni nedejde fără nedejde ieste. Iară pentru Fil și Inorog mijlocul a să afla pre lesne va fi."

Către acestea Râsul, cuvântul apucând, dzisă: „Precum am înțeles, Filul, socotind că după mărimea trupului cinstea să măsură și epitropiia lui s-ar cădea (ca și de mainte când Inorogul de la vrăjitori o aflase și lui în dar și peste nedejde i-o dăruisă), aicea au fost vinit.

(Râsul de vinirea Filului adevărat știia, căci pentru ca pre ascuns la Delta să vie el îi poruncisă, iară cu ce gând Râsul aceasta făcusă mai nici el nu știia). Iară acmu iarăși am înțeles, că, pentru alegerea epitropiii Strutocamiliii înștiințându-să, cu înfrântă voie, iarăși la locuri-și s-au dus (că după vestea morții, vestea lipsirii cinstii locul cel mai de sus ține), însă

sfatul mieu ieste acesta: Filul după mărimea și mamina trupului la suflet nepotrivit ieste, căci, după măsura trupului sufletul de i s-ar potrivi, Căprioara Hindiii încotro îi ieste voia a-l purta nu l-ar măguli. Carile, de mâncare de agiuns, de băutură la măsură și de odihnă la vreme de va avea, cevași măcară lucrul mai înainte a ispiti nu va îndrăzni. Și așe după voia noastră încotro vom pofti a-l trage, într-acolo va merge.

Iară Inorogului spre domolire firea nicicum nu i să pleacă. Că în lume frântura cornului și acela de bunăvoie lepădat a videa cuiva rar s-au tâmplat, iară Inorog domolit nici s-au vădzut, nici s-au audzit, nici undeva s-au aflat. De care lucru, cu toții împreună vânătoare vom ridica prin codri, prin munți, și în toate părțile ne vom sămăna, pre carile, oriunde ar fi, tot îl vom afla, și oricât de iute la picioare ar fi, cu lungimea goanii o dată de corn tot îl vom apuca (că ce graba în ceas și cu sila nu isprăvește, aceia delungarea vremii și meșterșugul biruiește). Carile, la mână cădzind, într-o ogradă încongiurată cu apă lată îl vom închide și la loc îngust și strâmpt îl vom trimite. Unde el la loc slobod și la câmp larg a trăi deprins fiind, de năcaz, în curândă vreme în melianholie, din melianholie în buhăbie, din buhăbie în slăbiciune, din slăbiciune în boală și, în sfârșitul tuturor, din boală în moarte va cădea, și așe, de tot numele din izvodul vieții i să va șterge. Iară amintrilea, bine să știți că, până Inorogul viață are, viața noastră scurtă și aceia cu prepus și în toate ceasurile cu groază decât moartea mai rea ieste (că o dată a muri, datoriia firii, iară cu groaza morții a trăi, moartea morții ieste)".

Așe Râsul de râs sfaturi ca acestea dacă de sațiu vărsă, Uleul dzisă: „Dară cuvintele acestea la lucru cine va putea duce?" Râsul: „Eu, răspunsă, numai cu învoiala și nevoința de obște să fie".

De aceste asupra nevinovățiii Inorogului spurcate sfaturi, Moliia din blană veste luând, îndată Inorogului știre trimasă, carile vicleșugurile ce i să gătesc cunoscând, întâi în fire, apoi în picioare nedejdea își pusă.

Partea a patra

Așe și într-acesta chip sfaturile amânduror părților aședzându-să, asupra Filului și mai cu de-adins asupra Inorogului cu mare și fără dreptate ură rămasără. Deci îndatăși uricile și privileghiile Liliiacului, vrând-nevrând, după vechile lui pravile și voie înnoind, aședzară. l După aceia toate pasirile de carne mâncătoare și toate jigăniile de singe nevinovat vărsătoare, pentru asupra Inorogului vânătoare, beleag și cuvânt își dederă, și toate în toate părțile să-l cerce, să-l afle, să-l prindză, să-l lege, și după a lor tirănească să-l giudece lege să orânduiră. Ce ei încă acestea orânduind și fel de fel de lațuri, curse, mreji și alte măiestrii în toate poticile și căile întindzind, strâmbătate ca aceasta în multă vreme ceriul a privi, pământul a suferi neputând, de năprasnă din toate părțile și marginile pământului holburi, vivore, tremuri, cutremuri, tunete, sunete, trăsnete, plesnete scorniră, atâta cât tot muntele înalt cu temeliele în sus și cu vârvul în gios răsturnară și tot copaciul gros, înalt și frundzos din rădăcină îl dezrădăcinară, și așe, toată calea și cărarea pre pământ și prin aer cu grele neguri și cu întunecoși nuări, ca cu un veșmânt negru căptușind astupară și tot drumul de pe fața pământului cu stinci pohârnite, cu dealuri și holmuri răzsipite și cu păduri săciuite pretiutiderelea închisără și încuiară.

Din ceriu fulgere, din nuări smidă și piatră, din pământ aburi, fumuri și holburi, unele suindu-să, iară altele coborându-să, în aer focul cu apa să amesteca și stihiile între sine cu nespus chip să lupta. Carile atâta de strașnică și groznică metamorfosin în toată fapta făcură, cât ceriul cu pământ și apa cu focul războiu cumplit să fie râdicat să părea, cu a cărora clătire toată zidirea să scutura și să cutremura și spre cea desăvârșit a tot duhul peire să pleca.

Deci dintâi pricina groznicei aceștiia clătiri nepricepută, iară mai pre urmă tuturor cunoscută fu (că precum picătura cea mai de pre urmă vasul îneacă, așe strâmbatățile mari și multe mai denainte grămădite cu una mai de apoi și necunoscută și cea cădzută răsplătire își iau, și precum multe grămădite mai denainte au fost să cunosc) l.

A amestecăturii, dară, aceștiia pre scurt, istoriia aceasta au fost : Toate dealurile mari și toți munții înalți asupra stâncelor și copacilor sfat sfătuiră.

Carii șepte hatmani de războiu purtători și a gloatelor păvățuitori având, asupra holmurilor celor de la cetatea Deltii vrăjmaș războiu râdicară și fără veste, cu mari huiete și de năprasnă cu mari buhnete, asupră-le pohârnindu-să, să răsturnară. Iară pricina aceștii strașnice rădicări și fără milă fărâmări era aceasta: munții cu holmurile între sine, pentru greutatea carea de la stânci și de la copaci trag, să jeluiră și de pohoara carea în cârcă poartă unul către altul să olecăiră și fietecarile către de-aproapele său într-acesta chip dzisără: „Până când, fraților, stinca piatra sacă și plopul, chiparisul și platanul, copaci fără roadă, în capul nostru suindu-să, pe spate-ne urcându-să, vârvurile și creștetele ne vor acoperi? Și până când ei înălțindu-să și mărindu-să, ca cum în vreo samă ne-am fi, ne vor ocări și batgiocuri? (Că certarea cu toiege într-ascuns decât ocara și batgiocura în arătare mai de suferit ieste). De care lucru, cu toții într-un gând și într-o inimă a ne împreuna, cu mic și cu mare, într-un cuvânt și într-un giurământ a ne lega trebuie și lucru carile altădată în politiia noastră nu s-au mai vădzut să facem, adecă cu a noastră răsturnare a mândrilor și trufașilor cea desăvârșit prăpădire și răzsipire să aducem (că toată moartea din fire aspră și amară ieste, carea numai cu viderea răzsipii nepriietinului mai plăcută și mai îndulcită a fi să pare). Deci unde ne sint rădăcinile, acolo vârvurile, și unde ne sint vârvurile, acolo rădăcinile să ne mutăm. Că într-acesta chip toată stânca groasă și pietroasă și tot copaciul crăngos și frundzăros supt noi va rămânea, și așe, precum pururea decât noi mai mici și precum noi i-am hrănit și i-am crescut, în brață i-am purtat și la sin i-am aplecat și precum până într-atâta în samă a nu ne băga și în toată hula și ocara a ne lua nu li s-au cădzut vor cunoaște.

(Că călcâiul peste cap a să înălța și piciorul, macară că cinci degete are, însă slujba mânii a apuca nu să cade.") Așe, munții deodată cu cuvântul și lucrul pliniră, căci pre toată movilița cu sine trăgând, toate holmurile și dealurile după cei șepte voievodzi urma. Carii cu toții deodată clătindu-să și din temelie cutremurându-să, unii peste alții să pohârniră, de a cărora huiet toate marginele lumii să răzsunară și să înspăimântară.

Pre aceia vreme adunările, în vivorniță într-aceasta la locul pomenit aflându-să, și iele împreună cu munții nu puțintele pățiră și nu puțină pagubă și scădere avură. Mai vârtos că măiestriile, lațurile și cursele, carile pentru vânarea Inorogului întinsese, toate din temeiu să rupsese și nici de o

treabă spre aceia slujbă să întorsesă (că munții prăvălindu-să, cei ce prin munți lăcuitori și vasul înecându-să, cei ce pre mare sint călători, fără primejdiia vieții și piierderea dobânziii a fi nu pot). Iară între tulburările munților Inorogul la câmpii lăcașului său, lin și fără grijă, viața-și petrecea și cea mai de pre urmă la ce va ieși în tot chipul a adulmăca să nevoia, până când după a munților asupra stincelor și a copacilor răsturnare, precum biruința la munți să fie rămas înțăleasă, și toată stânca și copaciul de la Delta o parte să să fie zdrumicat, iară o parte după sine târâind, în robie să fie luat. Așijderea, precum tot dobitocul și zburătoarea între stânci și între nuări lăcuitoare să afla, în robiia celor șepte voievodzi să fie cădzut și de la locul său să-i fie mutat să înștiință.

Acestea așe, iară Filul (carile pre taină la cetatea Deltii să să fie dus mai denainte s-au pomenit, după ce lucrul împotrivă isprăvit vădzu, cătră Inorog a năzui sili. Filul nu cu bun gând asupra Inorogului la adunări să dusese. (Însă ochiul ceresc toate vede și cumpăna nevădzută toate în dreptate și fără filoprosopie cumpanește). Iară la întunarnare, singur de ascunsul inimii sale vădindu-să și de greșitul său gând asupra Inorogului căindu-să, în gura mare mărturisi (că tot priietinul din dobânda aurului aflat, decât cel cu legătura firii împreunat, mai de gios și mai cu prepus ieste). Iară după ce adunările cu multă nenorocire în robie cădzură și la locul celor șepte munți, în valea carea GrumadziiBoului să cheamă aduși fură, Inorogul lucrul din capăt, iară Filul din coadă a apuca ispitiră. Inorogul pricina dintâi, iară Filul fapta pricinii căuta, Inorogul monarhiia pasirilor, iară Filul epitropiia Strutocamilii a răzsipi să nevoia.

Însă Filul, puținele ispitind, precum încă funea noaă și cu nevoie a să rumpe a fi cunoscu. De care lucru, mai mult în deșert a să osteni să părăsi.

Inorogul toată răutatea în capul pasirilor și tot pricazul în glasul și siloghismul Corbului cunoscând, pentru amurțala oțăros glasului lui leac să afle pre la toți vrăjitorii și doftorii vremii aceiia cerea, și acmu și doftorul cel bun găsise și leacul nemerisă (numai unde ceriul nu să pleacă, pământul în zădar să râdică și când nuării umedzala în ploi nu-și slobod, în deșert samănă cela ce samănă). În care chip, și a Inorogului osteninţă ieși, de vreme ce norocul slujind, vicleșugul Corbului în sprijineală și răutatea-i în fereală să arătă, și chipurile vrăjitorilor schimbându-să, Inorogul de tot

începutul apucat într-altă vreme a-l săvârși și cu alt mijloc a-l plini s-au lăsat, precum la locul său să va pomeni.

Într-aceiași vreme, și Vidra sosind, spre înădușala a tuturor jiganiilor, nu puține fumuri slobodzi, și acmu toate dobitoacele prețul a-și tăia și din robie a scăpa nevoindu-să, Vidra cu ale sale, în divuri, în chipuri, amestecături, prețul îndoit le adaosă, atâta cât pasirilor nu numai penele și dobitoacelor nu numai perii, ce și tuleiele li s-au jepuit și pieile de pre carne li s-au belit. Așe, Vidra ca un vânt în trestii lovind, din toate și în toate părțile îi plecă și îi înduplecă. Însă în sfârșit ceva vrednic de laudă neisprăvind, în gârlele apelor spre aciuare să dusă. Iară robimea dobitoacelor, toată prin fel de fel de tâmplări și după multe și nenumărate de tâmplări și zbuciumări prețul dându-și și precum li să părea lucrurile aședzindu-și și oarecum după voia lor tocmindu-și, de la cei șepte voievodzi iertare își luară și la locurile sale să să ducă să sculară. În urmă pe Râs, pe dulăii ciobănești, pe coteii de casă și pe Hameleon lăsind, ca denapoile lor păzind, pentru vânătoarea lațurilor și a tuturor măiestriilor carile de iznoavă asupra Inorogului întinsese, aminte să le fie, le poruncîră. Așijderea, împotriva lucrurilor sale cevași de s-ar tâmpla, cum mai curând știre să le dea, ca după cuvântul și giurământul carile mai denainte cu vicleșug pusese, cu toții împreună, de mai mare goană și vânătoare să să gătească.

În vremea ieșirii lor de la Grumadzii-Boului, cu hrizmosul carile încă de demult Camilopardalul le tâlcuisă și coada păunului cătră coarnele boului aflase și pre Cămilă cu dânsa frumos împodobisă, să fie vădzut cineva lucru de ciudesă și preste toată ciuda mai ciudat și mai minunat. Că la ieșirea lor de la cei șepte munți, ciuda nevădzută (și precum să dzice dzicătoarea): neaudzită, cu coadă în vârvul capului Cămila era. Iară la intrarea la locul lor, vestită dzicătoarea să pliniia, carea dzice: „Mare ciudă duc în car, mai mare va fi dac-om sosi". Toți era cum era, iară toată minunea și ciudesea, în Cămilă să cuprindea (că precum soarele cu a sa lumină toate stelele acopere și nevădzute le face, așe pasirea dobitocită și vita păsărită pre toate de mascara covârșiia). Căci la Cămilă, în loc de peri și de floci, cu pene roșii o îmbrăcasă, lângă carile aripi negre ca de Corb alăturasă, la grumadzii Cămilei cel cohâiat, capul boului cel buărat prepusese. Coada păunului cea rotată, nu despre sapă, după obiceiul a tuturor dobitoacelor, ce în loc de cercel, alăturea cu capul, în sus o ridicase

și, de cornul cel drept lipind-o, o legase (că unde văpsala galbănă degetele văpsește, acolo la Cămile coarne, aripi și pene odrăslește). Aședară, jigăniile și dobitoacele toate urmând Strutocamilii, la sălașul monarhiii sale sosiră, unde, pe Strutocamilă în obiciuitul șopron băgând, pilituri de fier cu prund amestecate, în loc de ospăț, înainte-i vărsară, cu carile mai mult să mânca decât mânca și mai mult corțiia decât mistuia. Iară alalte de singe nevinovat vărsătoare jiganii, fietecarea, trunchiu de meserniță și prăvălie de carne deșchisese, în toate părțile giunghind, zugrumând, tăind, despoind, aruncând, împărțind și nici de grasă în samă băgând, nici de vitioană cevaș milă având (că unde jigania oile păzește, acolo ciobanul păscând, în loc de lână, cu gerul să învește). Atâta cât tot dobitocul supus la cea desăvârșit a peririi primejdie sosisă. Tot ochiul ce le priviia cu lacrămi de singe le tânguia, între dânsele undeva glas de bucurie sau viers de veselie nu să simțiia, fără numai răget, muget, obide, suspine, văietături și olecăituri în toate părțile și în toate colțurile să audziia.

Cămila săraca, de chipu-și să mira, de aripi și de pene oarecum mărindu-să, să cani înfla. Apoi de sete și de foame și de alte nevoi și bezcisnicii cu jele și nemângăiată să văiera. Cătră aceasta stăpân să stăpâniia, deasupra să supunea, cu glas să amuțiia, cu mâni să ciunțiia, cu picioare să ologiia, cu ochi să orbiia și încă cu duh să înădușiia și cu sufletul în coș în toate ceasurile să omorâia (că precât în viață moartea, atâta în putere slăbiciunea lucreadză, însă cu atâta moartea decât slăbiciunea mai fericită, căci ce ia o dată, nici a mai da ănici a mai daî, nici a mai lua altă dată poate. Iară în slăbiciune năcazurile, ca otava în primăvară odrăslesc și fel de fel de chipuri spre mai mare dosadă izvodesc). Așe Strutocamila, în vreo parte a să clăti, de fricoasă nu putea, ceva a grai, de proastă nu știa, pentru care lucru, din gura ei altă ceva nu să audziia fără numai bolbăietura carea de la moșii și strămoșii săi învățasă și prin glasul fără articule din piept și din gârtan acestea îi clocotiia: r.r.r.a.a.a.c.c.c.o.o.o.v.v.v. a.a.a., pre carile mai pre urmă, iarăși Lupul filosofind, într-acesta chip le-au tâlcuit: rău, rău, rău, ah, ah, ah, capul, capul, capul, oh oh oh, vai, vai, vai. Pre aceasta vreme și Vulpea piielea blănarilor și carnea cioarălor își dede, căci nici pământul în sine o priimi, nici aerul de cât era uscată a o mai zbici putu. Și ase, și ea plata vicleșugului prăpădenie și peire de năprasnă a fi cunoscu (că a vicleșugului sămințe vara să samănă dulci și, iarna răsar

amară, a cărora poamă întâi îndulcesc, apoi cu nesuferită amărâme otrăvăsc).

Pasirile dară și dobitoacele, toate acmu lucrurile-și după cuvântu-și și pofta-și isprăvite și deplin tocmite a fi părându-li-se, a omoniii și legăturii cuprindere și a monarșilor săi vecinică și neprepusă stăpânire, cu zapise, cu urice și cu hrisovuluri a întări și a adeveri socotiră. Deci hirograful cu a tuturor iscăliturile de obște, pre carile monarhilor săi dederă, într-acesta chip era :„Adecă noi, pasirile văzduhului și dobitoacele pământului, cu această a noastră de obște scrisoare scriem și mărturisim, precum de nime siliți, nici asupriți, ce dintr-a noastră bună voie, gând bun am gândit, sfat adevărat am sfătuit și lucru de cinste cu cuviință și spre folosul de obște am început, am săvârșit și cu iscăliturile noastre l-am întărit, ca de astădzi înainte cu toții noi, veri zburătoare, veri pre pământ mărgătoare ar fi într-o inimă și într-o învoință supt doaă monarhii a doi monarhi, a înălțatului Vulturului adecă și a preaputinciosului Leului, supuși și aciuați să fim. Așijderea, epitropii și în toate puternicii acestor slăvite împărății otcârmuitori, Corbul adecăte și Strutocamilon, orice ne-ar porunci și orice ne-ar învăța, fără de nici o îngăimală și fără leac de crâcneală ascultători și următori să ne arătăm. După aceasta, într-o pravilă și în unirea legiurilor (deosăbi de obiceele locului) să ne aflăm, a tot priietinul priietin și a tot nepriietinul nepriietin de obște să priim sau să nu priim. Greul și nevoia unul altuia să purtăm, în toată evthihiia și distihiia tovarăși nedespărțiți și neîndoiți să ne ținem, nicicum a vremilor, a lucrurilor și a tâmplărilor profasin sau alt chip de fereală și de șuvăială să punem, ce orice ar fi și s-ar tâmpla cu sfatul de obște pentru folosul de obște să arătăm, să dzicem și să facem. Așijderea, cu strașnic și în veci stătătoriu giurământ, pre nume și viața a marilor împărați ne giurăm și spre cinstea monarhiilor noastre cuvânt dăm, ca oricine vrăodânăoară împotrivnic, neascultătoriu sau viclean epitropilor împăraților noștri milostivi s-ar afla, din ceata, neamul, cinstea și adunarea noastră afara să-l scoatem, și obștii nepriietin, legiurilor eretic și pravilelor călcătoriu să-l cunoaștem și, până când a noastră și a lui viață între muritori s-ar tăvăli, ochiul zavistiii, mâna izbândii și inima vrăjmășii deasupra unuia ca aceluia să nu rădicăm, ce pururea gonit și izgonit din țircălamul unirii noastre avându-l, toată ura vrăjmășiii nu numai în lucruri, în bucate și în avuție-i să să oprească, ce așeși, până la curmarea dzilelor și vieții lungindu-să, să să lățască, atâta cât, din bătrân până la tânăr și din

sugariu până la golaș milostivindu-ne, să nu dojenim și de la ac până la ață cu avuție, cu neam, cu simenție în prav și pulbere a-l întoarce să silim. (Că precum vrăjmășiia veche adânci rădăcini sloboade, așe și izbânda în neam și semenții să lățește.) Așijderea pentru trii de moarte nepriietini, tuturor mai cu de-adins în știre să fie și în pomenire din rod și-n rod să ție: adecă pentru Inorog, Filul și Vidra, carii pururea neînduplecați în răutate și neobosiți în vrajbe s-au arătat. Ca toată pasirea iute la zburat, toată jiganiia repede la alergat și toată dihaniia ascuțită la adulmăcat, pururea gata și fără preget să fie, până când, sau în silțe, sau în curse, sau în colți, sau în unghii răii rău vor cădea, și cea ce li să cade plată-și vor lua, de vreme ce aceste aievea nepriietini și vrăjmași obștii s-au purtat, împăraților nesupuși și poroncilor neascultători s-au aflat.

Încășile cu toții dzicem și adeverim și din tot sufletul și inima făgăduim ca toate capitulurile și punturile (pre carile împărații noștri milostivi de la noi au poftit) în veci neclătite, nebetejite și nesmintite să le păzim. Și iarășile învoim și poftim ca pe epitropul ce avem (carile chipul și icoana împăratului nostru poartă) în viață neschimbat și nemutat stăpân să-l avem și să-l ținem. Iară după a lor viață, ori pre carile din odraslele lor cerescul Vultur și Leu în scaunul părinților săi ar pune, pre acela următoriu și moștenitoriu epitropiii cu toată învoința să-l priimim, ca în veci de veci semențiia lor din thronul stăpânirii să nu lipsască, ce cât luna să trăiască și cât soarele să cu fericire viețuiască. Fie, fie, fie!

Pentru dară mai bună credința și deplin adeverința plecat hirograful nostru la pravul pragului și la scăuiașul talpelor a milostivilor noștri împărați am pus. Datu-s-au în anul monarhiii pasirilor 29.000, iară a monarhiii jiganiilor 30.100, în anul epitropiii Corbului 1.500, iară a epitropii*i* Strutocamilii 100. Coțofana uricariul de omăt, pis.

Brehnacea, Șoimul, Uliul, Coruiul, Rârăul, Hârățul, Cioara, Coțofana, Puhacea, Caia, Pardosul, Ursul, Vulpea, Ciacal, Bursucul, Râsul, Veverița, Dulful, Sobolul, Cânele, Coteiul, Ogarul, Mâța Sălbatecă, Mâța de Casă, Guziul, Nevăstuica, Șoarecele.

Pasirile și dobitoacele supuse: Lebăda, Dropiia, Vaca, Gânsca, Rața, Curca, Găina, Păunul, Vrabiia, Porumbul, Turturea, Gangur, Pițiguș, Cintița, Fasanu, Patrânichea, Prepelița, Cârsteiul, Rândunea, Lăstunu, Calul, Boul,

Oaia, Capra, Porcu, Măgarul, Cămila, Dzimbrii, Cerbul, Ciuta, Căprioara, Iepurile, Colunul și alalte pasiri, dobitoace și jigănii câte în ce riu sus și pre pământ gios ne aflăm, pre aceasta ne legăm, ne giurăm și cele scrise priimim și adeverim."

Hirograful acesta, dacă prin referendariul, elcovanul, la mâna împăraților cu mare cinste și plecăciune îl trimasără, împărații hrisovului la adunări trimasără, carile într-acesta chip să citiia :„Noi, Vulturul și Leul, monarșii văzduhului și a pământului și într-aceste doaă stihii a tuturor lăcuitoarelor pasiri și dobitoace aftocratori și oblăduitori, zburătoarelor până preste nuări și mărgătoarelor până peste marginile pământului în știre facem că umilința împărăteștii noastre inimi vrând și învoind ca cele până acmu între înălțatele noastre împotrivnice vrajbe să să împace, toate tulburările în linește a să preface și pentru ca fietecarile hotarăle sale să-și cunoască și supușii fără nici o scandală să-și deosăbască. Așijderea, ca cu toții într-o unire de dragoste adevă rată și într-o inimă de tot vicleșugul neimată să să alcătuiască, prin luminatele noastre scrisori și decât vântul mai repedzii noștri alergători, tuturor celora ce a ști li să cădea, în știre am dat și prin strașnica noastră poruncă i-am chemat, și la locul orânduit, la adunarea de obște i-am adunat. Cărora arătându-le că, precum cloșca puișorii săi, așe nebiruita noastră putere cineși pre al său supt aciuarea și ocrotirea aripilor sale a aciua și a ocroti va și poftește. Ca nu cumva de acmu înainte cineva din neprietini spre dânșii mâna strâmbătății a întinde și cu ochiul vicleșugului a le căuta să poată, sau a putea a gândi să îndrăznească. Aședară, cu toții, buna împărăteasca noastră vrere vădzând și spre cel de obște folos a fi pricepând, poruncii noastre s-au plecat și înaintea feții tot genunchiul s-au închinat. De care lucru, și nemăsurata noastră milosirdie din scaunul înălțimei sale plecându-să și spre umilința lor milostivindu-să, din rostul monarhicesc dzicem și dzisa cu împărătescul hrisovul întărim și adeverim ca pre toți în toată dragostea și priința să-i avem și cineși după a sa stepănă și măsură în cinste și cuviință să-i ținem. Așijderea, de tot împotrivnicul și pizmașul cu nebiruita noastră putere să-i apărăm și pre dușmanii lor de la dânșii departe să-i gonim și să-i izgonim. Ales și mai vârtos pre unii, carii și poruncilor noastre ca niște obraznici îndrăznesc neascultători și supușilor noștri bântuitori și publecăi răscolitori aievea s-au vădzut și s-au arătat. Pre unii dară ca aceiia dzicem și poruncim ca, în scurtă viața lor, luminată fața noastră să nu vadă, nici vreodânăoară ei sau

semențiia lor între senatorii noștri să încapă, nici vreunii stepene de cinste în veci să să învrednicească, ce pururea în împărăteasca noastră de nescăpată urgie aflându-să, ascuțita și netâmpita spată gonindu-i și întirindu-i, să nu să lenească. Însă acestea despre mare mila noastră ferite vor fi, până când și supușii noștri dreptatea, omonia și credința cătră noi nebetijită vor păzi, fără preget și fără cârteală, spre toate poruncile noastre vor sirgui și cele de pre an dări fără rămășiță și zăticneală, la cămările slăvii noastre dând, datoriia țărănească după obiceiul vechiu vor plăti. Așijderea, dzicem și poruncim ca ponturile și capitulurile carile încă la adunarea dintâi s-au legat și s-au aședzat, nesmintite, neclătite și neviclenite țiindu-le, în veci ei și următorii lor, așe să îmble, cât în cevași și câtvași macar cum lina și odihnita noastră voie să nu scârbască, nici singur șie cu lenevirea sau cu îndrăznirea ură și urgie asupra să-și aducă.

Aședară, alor noastre monarhicești porunci ascultătorilor și în tot chipul drept slujitorilor, milă și căutare, cinste și în bunătăți mare blagoutrobna noastră împărăție făgăduiește. Iară într-alt chip celuia ce ar gândi, ar dzice și ar lucra, prada casii, sărăciia avuțiii, izgnania moșiii și, în cea mai de pre de urmă, romfea, sabiia dintr-îmbe părțile ascuțită, între trup și între capu-i despărțitoare, de grabnică și ocărâtă moarte aducătoare, plata și izbânda îi va fi. Aceasta scriem și într-alt chip nu va fi. Datu-s-au în anul monarhiii Vulturului 29.000, iară la anul monarhiii Leului 30.100, în anul epitropiii Corbului 1.500, iară a epitropiii Strutocamilei 100.

Vulturul monarh, Leul monarh. Lebăda vel logofet povelil, Boul vel logofet povelil. Coțofana uricar pis.

Ponturile și capitulurile împărătești 1. Corbul în veci și sămința lui peste veci epitrop împărățiii Vulturului să fie. Toată pasirea domn și stăpânitoriu să-l cunoască, și într-însele putere slobodă a lega și a dezlega, a omorî și a ierta, să aibă. 2. Strutocamila în veci și semințiia lui (având, de nu va avea, și neavând, da va avea) peste veci epitrop împărățiii Leului să fie. Tot dobitocul și jiganiia domn și stapânitoriu să-l ție, în carile a lega, a dezlega, a omorî, a ierta putere slobodă să aibă. 3. Siloghismul Corbului făcut în *barbara,* în veci neclătit și nedieresit să rămâie. Așijderea, tainică filosofia Lupului în școala dobitoacelor să nu să profesască, nici ale lui tâlcuiri și exighises să se citească, ce în locul filosofiii cânești de batgiocură

să să aibă. 4. Cu Filul și cu Inorogul cineva din jigănii prieteșug, cuvânt, corespondenție, veri aievea, veri pre taină, din gură sau din scrisori și în tot alt chipul, macar cum, să nu aibă, nici rudenie cu dânșii să facă, nici precum rude unul altuia sint să să răspundză. Ce cu toții vrăjmași și de moarte nepriietini să-i cunoască, și prin toată vremea de goană și de vânătoare să nu să părăsască, până când cea căzută și de pre urmă plată sau cu moarte cumplită, sau cu viață năcăjită ș-or da. 5. Vidra dintr-îmbe stihiile gonită și dintr-amândoaă monarhiile izgonită să fie, și cine într-alt chip ar socoti, cu moartea să plătească. 6. Lupul din bârlogul său afară a ieși (fără numai pentru hrana) vrednic și slobod să nu fie și cu Ciacalul împreunări și voroave să nu aibă. 7. Pasirile cu dobitoacele cuscrie și rudenie a face dintr-îmbe părțile neapărate și neoprite să fie, și încă cătră aceasta unii pre alții, pre cât vor putea a îndemna, nevoitori și silitori să fie, ca într-acesta chip mai multă dragoste și prieteșug între dânșii să să lățască. 8. Pasirile într-agiutoriu Strutocamilei și dobitoacele într-agiutoriu Corbului (când despre nepriietinii obștii vreo tulburare sau amestecare s-ar tâmpla) fără preget și împotrivire să fie. 9. La toată cheltuiala carea cu a nepriietinilor pricină a vini s-ar tâmpla, pasirile doaă părți, iară dobitoacele o parte să dea și dulăii de casă cu coteii și cu Râsul împreună (carii pentru strajea munților s-au ales) toate strâmptorile munților cuprindzind, carile ce ar simți, unul cătră altul știre să dea, ca într-acesta chip și paza mai bună să fie, și vânătoarea fără gonași să nu rămâie. 10. Dările de pre an de bunăvoie, făra lipsă și fără bănat strângându-le, să le numere, cumpănească, în pungi băgându-le, să le lege și să le pecetluiască, și așe, prin mijlocitori credincioși, la cămările slăvii noastre, fără sminteală să să trimață.

Acestea toate, cine într-alt chip ar gândi, ar socoti, ar vorovi, sau vreuna cât de mică din orânduiala și aședzimântul ce s-au pus, ar sminti, până la trii neamuri a casăi pradă, a moșiilor pusteire, a avuții*i* la cămările împărătești luare și, în cea mai de pre urmă, groznică și cumplită moarte să știe. " Aședară, zapisul supușilor, uricul împăraților și ponturile legăturilor într-acesta chip alcătuindu-să și aședzindu-să și cu toții acmu de lucrul isprăvit veselindu-să, fietecare monarh sfetnicilor, senatorilor și supușilor săi cinste și masă mare să gătească porunciră (că după izbânda voii, izbânda limarghiii pururea urmadză și gâlceava împăcată în bucate și vin să sloboade). După împărăteasca poruncă toate să gătară, fel de feliuri de mâncări, în divuri, în chipuri de băuturi, pre mese să aședzară. Fietecarile

după cinstea și stepăna sa la deosăbite mese, cineși după neamul său și feliul să orânduiră (că chipul întâi a trufiii în procathedriia mesii să zugrăvește și toată mândria în scaunul cel mai de sus să săvârșește). Iară la masa la carea singuri împărații să ospăta, altora loc de ședzut nu arăta, fără numai Corbului și Strutocamilii, carii pentru slujba epitropiii ce purta decât toate dihaniile lumii mai în cinste să avea. Cătră aceștea pre Brehnace și pre Pardos adăogea, ca cum dintr-alții mai aleși și după epitropi al doilea ar fi.

Ei într-acesta chip la veseliia ospățului aședzindu-să și în tot feliul de dezmierdări desfătându-să și acmu păharăle pre masă ades primblându-să, cineși pre monarhul său cu nespuse laude și colachii în ceriuri înălța (că vinul, în stomah intrând, aburul la cap trimite și aburul vinului, în cap învăluindu-să, gândurile acoperite și cuvintele negândite la ivală scoate). Și acmu la cele mai dinluntru a voroavelor pozvolenii întrând, cine de viteaz, cine de credincios, cine de vârtos să lăuda. Așijderea, cine credința și priința sa, cine vicleșugul și vrăjmășiia altuia, cu desfrătate și cu vinul împiedicate voroave arăta.

Acestea încă ei bolbăind și stropii vinului din gura unuia în obrazul altuia sărind, iată, de năprasnă și fără veste, toate turmele și neamurile a tuturor muștelor la masă nechemate și la ospăț neîmbiiate a vini și fără nici o sială a să ospăta vădzură.

Că, precum mai denainte s-au pomenit, în noaptea carea Ciacalul de după gardul prisăcii sfatul albinelor și a viespilor audzisă, și a doa dzi, viind, Lupului și Vulpii povestisă, a doa dzi viespile toate pre gărgăuni, pre tăuni, pre țințari și pre alte cete de muște și de mușițe îndemnând, la albine s-au adunat, și fietecarea de vestea carea audzisă povestind, adecă precum Vulturul tuturor zburătoarelor monarh să să fie ales și hirografi de la toți să fie cerșut și să fie și luat au înțeles. Care lucru, tot neamul muștelor, pre sine nu mai puțin decât pasirile zburătoare știind: „ Sculați, frați, între sine dzisără, și oriunde acele adunări vom putea afla, acolea a noastră elefterie a cunoaște să le facem, ca altă dată să priceapă, (că nu toată pasirea zburătoare să mănâncă, nici tot marile pre cel mai mic stăpânește, nici toată pofta din părere născută să plinește)". Neamul dară muștelor, precum s-au dzis, tot într-un suflet și într-o inimă sculându-să și mai mult cu focul inimii decât cu aripile zburând și ducându-să, pre toate zburătoarele și

mărgătoarele la pomenitul ospăț aflară. Carile, mai mult de mânie decât de foame, în bucatele streine și în agonisita altora ca focul în paie și ca scânteia în iarba pucioasă intrară. Aceasta toți sfetnicii și senatorii din îmbe părțile vădzind, în mierare și ciudesă ca aceasta sta și ce poate fi aceasta, din cap, din urme și din ochi semne făcându-și, muțește întreba. Toți de toți întreba și cel ce să răspundză nu era.

Albinele, viespile, muștile și alalte gloate nicicum ceva uitându-să, ca la bucatele și mesele sale, fără nici o grijă, mânca, împrăștiia și de pre masă gios, la furnici arunca. Căci și furnicile, de acestea oblicind, după alalte muște urmară, dzicând precum partea zburătoarelor sint, de vreme ce ca pasirile să oaă și cu vreme aripi ca muștele și ca alalte lighioi zburătoare fac. Iară Vulturul și Leul, de mânie, ca beșica de vânt să împlură, unul piui, altul răcni, și fietecarile cetelor și bulucurilor sale de războiu și de bătaie să să gătească cu urgie poruncitră. Și „nici unul din tâlharii în samă nebăgători să nu scape!" striga: „Cine sint aceștea carii de strașnice chipurile împărătești a să sii n-au învățat? Carii sint aceștea ce de frica groazniciii noastre nu s-au cutremurat? Au ieste cineva supt soare a căruia neștiutorii a să rușina ochii de străluminarea slăvii noastre să nu să tâmpască? Au ieste din fața pământului până în țârcălamul lunii duh ca acela carile gând împotrivnic spre nebiruita noastră putere să puie? Cum mai curând dară în unghi să-i fărâmați, în colți să-i zdrumicați, în labe să-i spinticați și cu lutul și țărna să-i amestecați și ca pravul și pulberea în vânt să-i aruncați".

După a împăraților poruncă, cu toții îndată de masă și veselie să lăsară și de arme și de războiu să apucară (că precum după răscoale lineștea cu veseliile, așe după veselii armele și gâlcevile adese urmadză), toată jiganiia cumplită colții își tociia și toată pasirea rumpătoare pintenii își ascuțiia. Cucoarăle cu buciunele buciuma, lebedele cântecul cel de pre urmă a morții cânta, păunii, de răutatea ce videa, în gura mare și cu jele să văieta, șoimii ca hatmanii, uleii ca sărdarii, coruii ca căpitanii pe dinaintea gloatelor și a bulucurilor să primbla, pupădza ca ceaușii la alaiu îi aședza, căile din fluiere șuiera, brehnăcile înalt pentru paza străjilor să înălța. Vulturul deasupra tuturor împărăteșe celea trebuitoare slujitorilor porunciia, carii în aripa dreaptă și în aripa stângă de războiu să șicuia. Într-acestași chip și jigăniile pre pământ, cineși la polcul și la ceata sa orânduindu-să, la meideanul bătăii cu mare dârjie ieșiră.

Iară după ce puhacele din pușcile cele mari și cucuvaiele din cele mici sămnul războiul dederă, îndată sunete, buhnete, trăsnete, plesnete, vâjiituri și duduituri preste tot locul să răzsunară. Că iuți aripile vulturilor, brehnăcilor, rarăilor, șoimilor, uleilor și a coruilor cu mare vâjiituri aerul despica, leii, urșii, pardoșii, dulăii, ogarii și coteii, cu unghile țărna aruncând pulberea în ceriu spulbăra și cu neguri de prav luminoasă radzele soarelui astupa. Mânie ca aceasta vărsară, vrăjmășie ca aceasta arătară, gătire ca aceasta făcură, tunară, detunară, trăsnirără, plesnirără, răcnirără, piuiră și din toate părțile cu mare urgie marile acestea jigănii asupra micșoarelor musculițe să repedzirără. Ce, precum să dzice cuvântul (Fată munții și născură un șoarece), că pre câtă groază arătară, atâta de batgiocură rămasără, de vreme ce micșorimea albinelor, viespilor, muștelor și a țințarilor asupra mărimei pasirilor și jiganiilor toată ocara și batgiocura adusără. Căci muștele, cu putința aripilor în slava ceriului râdicându-să, colții și brâncele cele vrăjmașe a jigăniilor celor cumplite ceva de laudă a isprăvi sau în ceva a le beteji nu putură. În aer așijderea toate pasirile rumpătoare (căci alalte numai privitoare era) cu grele trupurile ce purta și cu mari aripile ce le otcârmuia, în gios slobodzindu-să și în sus râdicându-să, repede răpegiunea ce făcea, muștele cu puțină clătire și într-o parte din cale ferire, în deșert a lovi și în zădar a ieși o făcea. Încă de multe ori, pentru mai mare batgiocura, pre spate le încăleca și pintre unghi și pe supt aripi slobode și fără primejdie zbura. Iară când vreuna dintr-însele în brânca a vreunii pasiri sau jigănii a cădea să tâmpla, cum să o strângă și cum să o fărâme nu avea (că precum mărimea la unile arătoasă, iară la altele ca un boț greu mișeloasă, așe micșorimea la unele de nemică, iară la unele decât mărimea cu multul mai vrednică ieste). Iară supțirele și otrăvit acul albinelor, viespilor și a gărgăunilor cu carile iele în locul suliții și a sigeții să într-arma, cât de pre lesne în palma pasirii sau în talpa jigănii îl înfigea, al căruia cumplită durere nu numai cât trupul le beșica, ce încă până la inimă pătrundzind, la ficați le străbătea. Și așe muștile, după ce în aer pre cât vrea pre pasiri obosiia, trântorii buciumul de înturnat cânta și cu toatele de iznoavă la ospăț și la masă să aședza, nicicum a leilor sau a altor jigănii călcături și stropșituri în samă băgând (că precum orbul de noapte nu să grijește, așe cel prea slab de cel prea tare nu să siiește, că cel ce n-are de ce să prăda de prădătoriu, ca udul de ploaie, nu să teme). Deci când jigăniile pre pământ mai mare navală le da, atuncea muștele, prin nări, prin urechi, printre vine și pre supt susiori întrându-le, să aciua. De care lucru,

nepriietinii, nu pre atâta luptători, pre cât scut, cetate și apărători le era (că norocul când pre cel norocit a batgiocuri va, întâi cu a sa putere îl mărește, apoi cu a altuia slăbiciune îl domolește). Iară când muștele de bunăvoie le părăsiia și mai înalt în aer să suia, jiganiilor altă, fără numai urletul în vânt și trântitul cu curul la pământ nu le rămânea. Căci muștele, de urlete a să spăriia neînvățate și din labele lor în văzduh depărtate fiind, în toată nefrica și negrijea să afla, și pre spinarea zburătoarelor ca în carâte împărătești legănându-să să primbla (între muritori de să dă vreo fericire, pare-mi-să că alta mai mare a fi nu poate decât din rea pizma nepriietinului bun sfârșitul lucrului a să tâmpla. Așijderea, mai mare nenorocire cineva a păți nu poate decât din pricina pizmei sale, fericire nepriietinului a vini când vede).

Într-acesta chip dară jiganiile și pasirile câtăva vreme în zadar trudite și în deșert ostenite, până mai pre urmă, mai mult de năcaz decât de trudă obosindu-să și mai mult de mânie decât de ostenință înădușindu-să, pentru ca puținteluș duhurile înfocate să-și răcorească și puterile slăbite să-și odihnească, buciumul de întors cântară. Și pentru ca stomahurile leșinate să-și întărească, la ospăț să aședzară. Dară nice aceasta cu vreo ticneală a le fi putu (că precum înădușitul fum, cu nările trăgând, mai rău să înădușește, așe odihna fără năroc decât războiul vrăjmaș mai cumplită ieste), de vreme ce mulțimea țințarilor și a muștelor, carile nu numai a mesăi, ce și a tot pământului față în giur împregiur acoperiia, și atâta aerul cu micile lor trupuri ca cu un fum și prav împlusă, cât jigăniile, de mare ostenință mai adese duhurile a-și trage vrând, cu văzduhul împreună și micile acelea lighioi cu nările sorbiia, carile, până la plomâi mărgându-le, mai mare înădușală le făcea. Jigăniile săriia, să trântiia, suspina, strănuta, capul li să învârtejiia, greața li să scorniia, iară altăceva nici procopsiia, nici își folosiia (că precum mâniia naște izbânda, așe izbânda nedobândită naște dosada, de carea mâniia singură ca cu lațul său să zugrumă).

Pedeapsă și ocară ca aceasta le zămisli nebuna mândrie și dosadă ca aceasta le născu mândra nebunie. (Că de multe ori părerea înaltă și tocma peste nuări ridicată, în fundul beznii necunoștinții pohârnindu-să, cade, și cu cât mai cu mărime să slăvește, cu atâta mai în prăpaste, prăvălindu-să, să ocărește. Asijderea, adese s-au vădzut că lucrurile prea putincioasă și prea vârtoasă pre lesne a să zdrumica și a să fărâma încă de la cel prea slab și moale, precum diamantul cu plumb să lucreadză și, cu pravul său și cu

curma fierului tăindu-să, să despică, să rujdește și să julește. Moartea și peirea filului șoarecele ieste, picătura ploii piatra găurește și funea de teiu cu vreme marmurile despică. Că lucru așe de putincios și de vârtos supt soare nu ieste căruia biruință și înfrângere să nu să dea, încă de unde nici gândește, nici nedejduiește).

Aședară, falnicile și trufașele dihanii, duhurile cele înalte și înfipte ce purta și sprâncenele cele peste frunte ridicate ce înălța, cu ocara a toată lumea, de tot gios le lăsară și gândul într-altă socoteală își mutară.

Între pasiri, dară, era Brehnacea, carea, macar că și ea, nu mai puțin decât alalte, de vărsatul singe nevinovat ca de o privală prea frumoasă să veseliia și de toată carnea proaspătă nu să oțărâia, nici să scărăndăviia, însă de multe ori când sfaturile grele să zbătea și lucrurile mari să dirmoia, decât alalte precum mai adese și mai de-aproape adevărul a atinge să videa și totdeauna spre cele mai line și odihnite lucruri învăța și îndemna (că la tot sfatul, când în vreo parte a să aședza nicicum a să alege nu poate, spre partea lineștii a să pleca sfat înțelepțăsc ieste). Precum odânăoară cătră Cucunos filosofiia Lupului aievea adeveriia și de sfatul ce pentru Struț începusă să să părăsască cu toată nevoința siliia, așijderea cele mai de pre urmă, precum ceva de cinste a toată monarhiii să aducă nedejde nu ieste dzicea. Aceasta pasire, dară, vădzând că din partea carea nici nedejduia, lucruri ca acestea nebiruite și nele cuite să scorniră, precum cu vreme celea de carile grijă purta, de să vor ijdări, cu cât mai rele și mai cumplite răscoale în tot trupul publicăi vor aduce socoti. De care lucru, acestea așe în sine chitindu-le și oarecum până a nu fi, cu ochiul sufletului ca cum acmu ar fi vădzindu-le, cătră tot theatrul voroavă ca aceasta făcu: În lume într-aceasta lucrurile tâmplătoare cum vor vini și cum vor cădea, nime dintre muritori deplin și cum sint cu mintea a le cuprinde poate, nici vreodânăoară cineva rădăcina adevărului pentru cele fiitoare, afară din tot prepusul, cu socoteala a atinge s-au vădzut. Ce precum toate lucrurile în lume sau ființăști sint, sau tâmplătorești, așe în doaă chipuri pentru dânsele a să adeveri și a să înștiința poate. În cele tâmplătoare dară, începutul adese greșește, iară sfârșitul singur pe sine de bine sau de rău început să arată și să dovedește. De care lucru, a celor tâmplătoare, până sfârșitul nu le videm, nici de rele a le huli, nici de bune a le lăuda fără prepus putem. Iară în cele ființești, precum începutul, așe săvârșitul, după a firii urmare, afară din tot

prepusul, precum sint a le pricepe și a le giudeca îndrăznim și putem. Că precum în ciurul cu gaurile largi mulțime de grăunțe mititele punem și veșca ciurului dincoace și dincolea batem și zbatem, din cele multe grăunțe, carile întâi și carile mai pre urmă a cădea s-ar tâmpla nu știm. Iară precum până în cea de pre urmă, precum toate vor cădea, fără greș știm. Că firește toată greuimea la mijloc trage și tot grăunțul mic prin gaura mare neoprit trece, și așe, urmadză ca ciurul zbătându-să, grăunțele unul pre altul deasupra îngreuind, spre cădere să-l împingă, după acela altul și altul, până când tot cel ce împingea, de nime neîmpins, ce singur din greutatea firească, după altele urmând, să cadză. De care lucru, în lucrurile tâmplătoare, cei ce cu minte întreagă să slujăsc, aceasta laudă și spre bine prognosticesc, ca oricând calea lineștii s-ar afla, drumul tulburării cu lunecătoriu piciorul norocirii să nu calce, ce totdeauna în cărarea lineștii și potica păcii, oricât de strâmptă ar fi, nepărăsit și neabătut să călătorească. Că macar că lucrurile la începătură mici și pre lesne a să isprăvi să vad, însă lucrul, de ce să lucreadză, crește și să mărește, cu carile împreună și lesnirile împiedecându-să, nevoile să mămineadză și să îngreuiadză, și așe, cele mai multe, de sfârșitul fericit și lăudat scăpându-să, să deznedejduiesc. Așijderea, pricina pricinelor a toată pricinele dintâi privitoare și giudecâtoare ieste, carile fără cea cădzută plată și răsplătire a le lăsa nu poate (că precum greuimea grăunțului deasupra căderii celui dedesupt pricină au fost, așe greuimea altuia pricină căderii celuia ce căderea celuialalt au pricinuit va fi).

Aședară, lucrurile muritorilor și muritorii, ori ca grăunțele în ciur, ori ca spițele în roată ar fi, adevărul fără prepus ieste, că loc stătătoriu și viață credincioasă cuiva din fire nu s-au dat, nici să va da, ce toate sfera nestării sale sint să încungiure și nesăvârșit țircăiamul firii sint să împregiure și fietecui decât sine cel mai tare ieste să să afle și pricina pricinătoare fără izbânda pricinirii ieste să nu scape.

Deci până la cuvântul ce voi să grăiesc voi vini, asupra acestuia lucru o pildă, carea în dzilele bătrânețelor mele a privi mi s-au tâmplat, ascultători și îngăduitori să fiți pre toți vă poftesc.

Odânoară pentru hrana tâmplându-mi-să peste cresteturile munților a zbura și peste toți câmpii cu ochii a mă primbla, întrun mușinoiu un guziu,

de cu vară, ca preste iarnă hrană să-i fie, de prin țarini grăuncene culesese și cu multe nevoi și ostenele în mișina ce făcusă le strânsese. Și așe, cu linește și cu odihnă viața trăgându-și, o furnică de mișina guziului dede, carea, un grăunți râdicând, la mușinoiul său îl dusă, pre care alalte furnici, cu dobândă și pradă gata ca aceasta vădzind-o, cu toatele după dânsa să luară. Și dacă la casa bietului guziu agiunsără și de strânsă grămadă grăunțelor dederă, îndată a o prăda, a o încărca și a o căra începură. Guziul, săracul, în vreme ca aceia de tot agiutoriul scăpat și de rădăcinile curechiului ce mai denainte stricase blăstămat simțindu-să, din toată nedejdea să scăpă și cu mare foamete din fălcile morții nu scăpă. Iară furnica, carea întâiu pricina prădzii, foamei și mai pre urmă și a morții guziului era, de bișugul și bivul carile peste toată iarna avusese îngrășindu-să și îngroșindu-să, cu aripi ca pasirile să într-aripă și ca muștele în aer cu mare slobodzenie zbură. Iară lângă mușinoiul furnicelor, de cu primăvară, în spinii carii acolea aproape era, o păsăruică mititelușă cuibul a-și face și puii a-și scoate să tâmplă, carea tot cu furnici mititele puișorii a-și hrăni și a-i crește era obiciuită. Căci amintrilea nici ea alte lighioi mai mari a prinde, nici puii ei a le înghiți sau a le amistui putea. Iară într-o dzi cea îndestulită nafaca uitându-și și a firii sale hotare trecându-și, furnica cea mare și cu aripi prinsă (căci și furnica atuncea își găsește peirea, când îndobândește aripile), pre carea, după câtăva luptă și trudă biruind-o, mâncare puilor săi o dusă. Furnica, de primejdiia vieții cuprinsă și de amărăciunea ceii mai de pre urmă suflare, cu duios și mișelos glas cătră păsăruică dzisă: „Nici tu, o, lacomo, fără plată vii rămânea)). Ce păsăruica, milos și jelnic cuvântul ei în samă nebăgând, fărâmi, fărâmiiele făcând-o, puilor o împărți. Eu, patima furnicăi vădzind și cuvântul cel cu moarte amestecat din gură-i audzind, cu tot de-adinsul sfârșitul la ce ar ieși și asupra păsăruicăi izbânda, când și răsplătirea în ce chip ar fi ca să cu nosc, a oglindi mă pusăiu. Deci pasirea dacă furnica omorî și puilor o împărți, îndată, după obiceiu, la câmp, pentru ca alt vânat hrană puilor să prindză, să dusă. Așe, ea în câmp lipsind, un șoarece pe spini urcându-să, cuibul cu puii păsăruicăi aflã. Carii, încă golași, fără tulee fiind și puterea aripilor de zburat încă neavând, pradă șoarecelui să făcură, pre carii șoarecele înecându-i, câte unul, câte unul, mâncare puilor săi îi căra. Iară când șoarecele, pentru ca și cel mai de pre urmă puiu să ia, să întoarsă, iată și maica lor din câmp cu hrana în gură sosi. Carea, de puișori sărăcită cunoscândusa și pre prădătoriu încă în cuibul ei vrăjmășește pre puiul carile încă cu suflet rămăsese, a încolți și a răni vădzind, pentru viața

lui cu mare umilință pre șoarece a ruga începu: „Lasă-mi, tiranule, pre unul. Cruță-mi, vrăjmașule, pre acest mai mic macară. Nu mă lăsa așe de tot arsă și înfocată, fie-ți milă de lacrămile și tânguirile mele, nu-mi pierde toată osteninţa tinereţelor, nu mă despărţi de toată nedejdea bătrâneţelor mele! Adu-ți aminte că și tu părinte a fii și nascătoriu a nascuți ești. Socotește a inimii durere, carea maica pentru rodul pântecelui său pătimește. Eu păcatul mieu cunosc și în oglinda fărălegii mele acmu mă privăsc, pentru carea astăzi cea cădzută plată îmi iau și dreaptă izbânda furnicăi întreit asupră-mi să face, ai căriia, o, ticăloasa, jelnicul glas n-am ascultat și peste putințele și hotarăle firii mele trecând, trag ce trag și pat ce pat. Ia pilda mea asupra ta, o, nemilostivule, și cu pedeaspa la mine sosită de cea la tine viitoare a scăpa te învață. Că precum mie întreit, ase ție îndzăcit pricina pricinelor să nu-ti răsplătească preste firea ei ieste.

Și precum eu pre puii furnicăi i-am făcut fără maică, așe pre mine, maica, tu m-ai făcut fără pui. Așijderea, precum tu pre mine, maica oțăroasă și jelnică, moartea puilor miei astădzi a privi m-ai făcut, așe mâne sau poimâne de neagră și cumplită moartea ta a să olecăi și a să sărăci pre puii tăi va face. Și precum tu pre mine mă desficiorești, așe altul pre puii tăi va despărinți". Acestea și altele ca acestea ticăită păsăruica cu olecăioase viersuri și cu miloase glasuri pamintea și moartea puilor săi cu jele cânta:

Ce șoarecele nici de verșul și de viersuri în ceva înduplecându-să, nici de fierbinți lacrămile și duioase suspinurile păsăruicăi cevași milostivindu-să și pre cel mai mic puiu omorând, cu mare veselie la cuibul său îl dusă. Vesel acmu șoarecele, și de bișugoasă prada ce dobândisă mai îndrăzneț și mai simăț făcându-să, mai tare a îmbia, și mai fară sială prin toți spinișorii a să urca începu, socotind ca tot spinul cuibu și tot porumbreriul pui de pasire va avea (ce precum apelpisia de multe ori mai vrednicii lucreadză, așe afthadia singură cu sabiia sa capul își răteadză). Că într-acea dată o mâță sălbatecă pentru hrana prin spini șorecăind, sunetul îmbletului șoarecelui la urechi îi vini. Carea, după al său obiceiu, mai cu de-adins a să tupila și a să șipuri începând, șoarecele cel ce sunetul făcea printre frundze zări, și așe, mâța totdeodată și fără veste sărind, șoarecele, blăstămatul, toată sărita își pierdu (că când mințile de spaimă să uluiesc, atuncea și picioarele a fugi să împiiedecă și în toate ierbușoarele să invălătucesc). Așe mâța pre șoarece întâi în brânci, apoi în fălci apucând, cu mormăieturi trufașe și mândre i să

lauda. Șoarecele între cele puține olecăituri ce făcu, întâi era aceasta: („cine face, face-i-să, cine înghite undița, fier de corabie borește): osinda păsăruicăi m-au aflat". Șoarecele încă bine cuvintele nu-și încheie, și mâța în oala stomahului a-l fierbe și în tigaia maiurilor a-l prăji și în vasele mațelor a-l scoate începu. Așe mâța, spre vânătoarea șoarecelui cu totului tot dându-să, ce o aștepta nici știia, nici să gândiia. Că într-acea ună dată, un dulău ciobănesc, pre lângă spini pentru paza oilor îmblând, mirosul mâții adulmăcă, după miros urma luă, după urmă cu ochii de mâță dede. În scurt, mâța șoarecele încă bine nu înghițisă, și ea acmu în fălcile dulăului sosisă, carea nu de cuvânt, ce așeși mai nici de gând vreme a avea putu. Că vrăjmași și ascuțiți colții dulăului îndată toate oșcioarele îi zdrumicară și toate mățișoarele îi deșirară. Dârz dulăul și cu coada bârzoiată, ni la un spin, ni la altul piciorul după obiceiu râdica și precum și el altuia vânat și colac să găta, nicicum în minte îi era.

Că pre acea vreme un lup, după oi cu mare meșterșug și mulcomiș lingușindu-să, asupra dulăului, fără veste cădzu. Lupul pre vechiu nepriietin așe singur și de tot agiutoriul strein și lipsit vădzind, asupra-i să-l fărâme năvrăpi. Dulăul, macar că cu lătratul cât putea pentru pizmașul de obște ciobanului știre da și cu toată vârtutea, cât prin putință îi era, cu lupul să lupta. Insă agiutoriul ciobanului a sosi, mai mult decât dulăul virtutea lupului a sprijeni zăbăvind, biruința la lup rămasă și, bucăți-bucățele făcându-l, viermilor îl întinsă masă. Ciobanul până la locul bătăliii a sosi, încă de departe un pardos, frumos la piiele și vrăjmaș la inimă, precum asupra lupului cât ce poate aleargă, vădzu. De carile el spăriindu-să până va videa între lup ș-între pardos ce să va isprăvi, după spini să dosi. Pardosul îndată ce la lup fără veste sosi, deodată lupul cu dânsul de luptă să apucă. Ce lupul nici mult lupta sprijenind, nici puțin ceva folosind, în clipala ochiului, biruit, trântit și omorât fu. Pardosul acmu, duhul cel mai de pre urmă de la lup cu cumplită vrăjmășie scoțind, ciobanul de după spini cu palestra sigeata printr-inimă îi pătrunsă. Pardosul, de moarte rănit și de toate puterile părăsit vadzindu-să, cu glas de moarte și cu cuvinte de singe, într-acesta chip grai: „Gudziul pentru curechiu, furnica pentru furtușag, pasirea pentru lăcomie, șoarecele pentru simeție, mâța pentru pizmă și viclenie, dulăul pentru vrăjmășie și mândrie, lupul pentru veche dușmănie, eu pentru obraznica bărbăție viața ne-am pus.

Iară ciobanul pentru piielea mea capu-și își va da". Acestea ciobanul nici ascultând, nici în samă cevași macară băgând, macar că trist pentru dulăul ce pierdusă, însă vesel pentru piielea pardosului ce agonisisă era, pre carile în loc despoindu-l și piielea pre umăr aruncând, spre oi și spre stână să margă să întoarsă. Căruia un voinic oștean bine întrarmat în timpinare îi vini, și după ce bună calea după obiceiu ciobanului dede și pre umeri-i piielea pardosului vădzind, cu plată să i-o vândze, cu blânde cuvinte cerșu. Ciobanul, și pentru piierderea dulăului mânios, și pentru uciderea pardosului simăț, cine de după spini cu palestra odată un pardos au ucis, precum de acmu înainte și lei și paralei și țigan și oștean, tot cu o lovală va prăpădi i să pâru. De care lucru, nici dzua bună omenește luând, nici la cuvântul blând cum să cădea răspundzind, calea să-și păzască oșteanului dzisă, iară amintrilea bine să știe că în câmp ca acesta, cine pre cine a despoia poate, a celuia piiele poartă. Și „vedzi aceasta (palestra de-a umăr spândzurată arătând), nu a vinde, ce în dar a cumpăra s-au învățat". Oșteanul, de aspru cuvântul ciobanului oțărându-să și de batgiocură ce-i făcea cu inima înfrângându-să, mai mult trufașe răspunsurile a-i audzi a suferi nu putu, ce, îndată calul în dălogi strângând și cu picioarele din pinteni întețindu-l, asupra lui să răpedzi și sulița prin țița stângă pătrundzindu-i, nu numai de piielea pardosului îl despărți, ce și de haine dezbrăcându-l, numărul dzilelor la sfârșit îi dusă. Așe ciobanul, în dar cumpărătoriu, împreună cu marfa și viața își prăpădi.

Iară oșteanul, pe cal încălecând și piielea pardosului pe deasupra scutului îmbăierând, pe drumu-și purcesă. Așe, el uneori de bună inimă și de izbândă cântând, iară alteori de lucrul și singele ce făcusă gândind și mărgând, de-alăturea drumului un iepure sări. Oșteanul, bunătății calului bizuindu-să, precum pe iepure ca și pe cioban, în suliță va lua socoti (ce cine alege oasele, peștele cât de mare poate mânca, iară oasele nealegând, piticul cât de mic spre înecarea grumadzilor destul ieste). Și așe, cu sulița buărată pre bietul iepure în goană luă, și acmu din cal pre iepure biruind și în clipală iepurile agiungând, când de când în suliță îl va ridica să chibzuia. Iepurile, într-atâta de mare a vieții primejdie vădzindu-să și precum firea mai mult a-l agiutori a nu putea cunoscându-să, la obiciuitul meșterșugu-și alergă, și așe, cu multe șuvăituri și cohâieturi spre niște locuri măluroase și țărmuroase a fugi luă. Oșteanul, ochii în dosul iepurelui întinși și înfipți având, de a locului răutate și de primejdiia viitoare nici grijă, nici pază

avea. Și așe, în răpegiunea calului asupra a unui mal înalt sosind, nici vreme de chivernisală, nici loc de fereală mai putu avea, ce în mișelos chip din țărmurile malului fără aripi zbură, și din călăreț alergătoriu, dobitoc fără aripi zburătoriu să făcu, până când greuimea firească, răpegiunea și iușurimea meșterșugească biruind, cu capul în gios, ca cum nu poftiia, în fundul pohârniturii, ca cum nu vrea, asupra colțiroase și simceloase pietri, ca cum nu să gândiia și ca vai de capul lui, cădzu; unde os prin os pătrundzindu-și și mădular prin mădular zdrobindu-și cu groaznică și strașnică moarte, ceia ce i să cădea izbândă și ceia ce-l aștepta dreaptă osindă își luă ". După povestea și pilda aceasta, Brehnacea iarăși cuvântul carile începuse la sfârșit a-l duce apucă: „Aședară, în lume lucrurile tâmplătoare celor ce rădăcina și pricina dintâi necunoscută le ieste, precum toate fără chivernisala cuiva și fără nici o pricină a cădea și a să tâmpla să par. Însă fietece de a sa hirișă și adevărată dintâi pricină nu să lipsește și fietecui ceia ce i să cade tâmplare, de hulă sau de laudă, de fericire sau bezcisnicie fără greș vine.

De care lucru, aievea ieste, că adunările dinceput drepte și adevărate pricini să nu fie avut, ce numai pentru deșartă și înflată slava numelui și pentru ca să să dzică, iată că tot capul ni s-au plecat și tot genunchiul ni s-au închinat, aceste ale lumii răscoale au pricinit.

Deci pentru izbânda a voii în părere începute, a multora multă asupreală și mare înădușală să face, carea fără plată și osindă, precum nu va rămânea, fără prepus ieste (că suspinele drepte ceriurile pătrund și lacrămile obidite chentrul pământului potricălesc și singele vărsat cărbune ardzătoriu și foc pârjolitoriu să face). Carile la vremea sa izbânda și osinda își gătesc, de carile asupritoriul a scăpa și năcăjitoriul a să apăra preste fire și peste putință ieste.

Iată, fraților, izbânda la ușă, iată, priietinilor, plata în casă și răsplata în cap ne-au sosit. Au nu Vulturul, monarh a toată zburătoarea a fi poftind, batgiocura tuturor lighioilor ne-am făcut? Prodromul aceștii urâcioase vești încă de demult Liliacul era, carile cu cuvântul și cu lucrul în mijlocul a tot theatrul și denaintea a tot ochiul biruința au dobândit. Așijderea, acmu, micele acestea musculiță dreptatea cât să fie de vârtoasă, umilința cât să fie de înaltă și mândriia cât să fie de plecată și de înflată frumos ne arătară. Au

nu în cartea Vulpei fumul pojarului acestuia mirosiia? Și încă altele mai rele și mai cumplite a vini prin neștiință prorociia (că tot prorocul, adevărat în dzisă negândit, în cuvânt nealcătuit și în ieșirea lucrului nesmintit ieste). De vreme ce adevărate cuvintele Liliacul să pomenim ne învăța, și precum decât Cămila mai mare Filul și decât zimbrul mai iute Inorogul a fi aminte ne aducea. Acestea toate atuncea de batgiocură și în samă nebăgate să avea, iară acmu iată că piatră după piatră a să pohârni și val după val a ne lovi și a ne năbuși au început. Pentru aceasta dară, de mă viți asculta, sfatul bătrânețelor mele ieste acesta: Liliacul precum s-au aședzat să nu-l mai clătim. Pe Vidră în gârle, unde să află, cu hrană și cu alte trebuitoare să o chivernisim.

A muștelor prieteșugul și frățiia, iară nu vrăjmășiia și veciniia, să poftim.

Filul și Inorogul, cât în putință va fi, precum cu dobitoacele amestec nu avem, a-i înștiința să silim și după înștiințare adevărul lucrului să și urmedze. De ciia, unde ar pofti a lăcui și în ce chip ar vrea a viețui în ceva împotrivnici să nu ne arătăm, ce noi penele noastre să ciuciulim, iară dobitoacele, cum vor putea, perii să-și lingă și să-și netedzască (că cine gardul strein trece și în pomul altuia să suie, la întors gardul zid și la mâncare poama piatră i să face). Căci amintrilea, toate, a tuturor dobitoacelor supuse dosede și asuprele, de nu Filul, Inorogul, de nu Inorogul, altul ca Inorogul, asupra noastră cu vreme va să le izbândească și tot suspinul cu osânda sa va să ne găsască. Și mai vârtos Inorogul grijliv pentru noi fiind, nuărul mic repede ploaia va să ne trimată, din carea nu numai penele, și aripile, ce așeși și cuiburile de prin copaci și bortele de prin stinci a ne scuti și uscate a ne feri vrednice nu vor fi (pre slab să nu gonim, că mai tare l-om face, pre fricos să nu spăriem, că mai îndrăzneț să va întoarce). Acestea, o priietinilor, de la mine; iară voi de la voi ce poftiți arătați și ce vi-i voia lucrați și, veri așe, veri așe, în cea mai de apoi cuvintele mele din minte nu scoateți". Pilda, cuvântul și sfatul Brehnacii, macară că mărgăritariul curat la aurul nespurcat și pietrile scumpe frumos cu aur alcătuite era, însă (la inima împietrită și pizmătoare nu cuvântul, nu învățătura, ce pedeapsa și pătimirea, ca la dobitoace în ceva a spori și a o domoli poate). În care chip, Corbul cu Cucunozul, macar că lucrul adevărului cum și în ce fel merge bine cunoștea, însă povățuind pizma și

urmând pofta, vechiul cuvânt pliniia (cel bun vădzu, pricep și laud, dară cel rău voiu și urmădz), și așe Corbul, urmele relii pofte călcând, a cheltuielior pagube, a osteninților în zădar și a cinstei numelui scădere simțind, de începutul vivoros gând a să părăsi nu putu, ce toate tâmplările împotrivă, într-alt chip spre bine și după a sa poftă le tâlcuia și le primeniia. Carile într-acesta chip Brehnacii răspunsă: „Întâi pilda ce ai spus, apoi sfatul carile ai dat foarte bine le-am înțeles. Ce pilda ieste a disidemonii*i* iară sfatul ieste a micropsihiii, carile în toată monarhiia noastră loc și cinste a avea nu pot. De unde, nici la una, nici la alta uitându-ne, mai mult zdrobirea cuvintelor a face nici ne trebuie, nici ni să cade. Iară cât ieste despre partea lucrului ce s-au tâmplat, nici a împăratului nostru în cinstea numelui vreo scădere, nici monarhiii noastre vreo pagubă s-au făcut sau să va face. Ce muștele, neam obraznic fiind, a sa hirișă mojicie cu șederea la masă nechemate ș-au arătat. Deci precum dulăii, coteii și mâțele din fărămușile mesii stăpânilor să hrănesc, așe și calicios și obraznic feliul acesta din lăturile vaselor noastre viața de-și vor sprijeni, de divă ieste? Cătră aceasta, împăratului nostru dinceput nu pentru muștele zburătoare, ce pentru pasirile cu pene, cu oaă și în aer viețuitoare sfatul i-au fost, ca pre unul singur monarh stăpânitoriu și oblăduitoriu să știe. Iară pre aceste spurcăciuni în numărul zburătoarelor sale a le numi, de nu să va milostivi, din slava cinstii mărimei sale ce i s-au scădzut? Muștele dar, ca niște lighioi spurcate, mojicoase și în samă nebăgate, lasă-le să îmble.

Iară noi, de lucrul început apucândune, la sfârșit a-l duce nevoitori să fim, pre carile în curândă vreme a-l videa bună și fără prepus nedejde avem, de vreme ce, iată, hirograful tuturor în mânule noastre ieste, în carile nu numai iscăliturile cu numerile, ce și inimile cu sufletele li să cuprind, din carele nici a să întoarce, nici a să căi pot (că decât cuvântul dat, alte mai tari și mai vârtoase legături a fi nu poate, însă la cei a cinstei cuvântului cunoscători). Iară amintrilea, cu a noastră linevire, lucrul într-alt chip de s-ar tâmpla, atuncea cu bună samă truda în deșert, cheltuială în pagubă și a cinstei numelui betejire ar urma. Pentru care lucru, pentru ca lauda adevărată și odihna fericâtă a dobândi să putem, cele isprăvite a întări, cele neisprăvite ca să le săvârșim și să le isprăvim a sili trebuie. Acmu, dară, tot temeiul lucrului într-aceasta au rămas, ca Lupul la bârlogul său neclătit să să păzască, Filul în giur, împregiur cu hendec, după obiceiu, să sa încungiure și să să închidză, Inorogul prin munți, cu tot feliul de măiestrii și

de vânători la mână a să aduce să nevoim. Și așe, acestea spre alalte săvârșindu-să, iată că toată odihna vecinică fără prepus vom dobândi și în urmă alt gând împotrivă, de tulburare și de neaședzare, nu va mai rămânea 1".

Acestea a Corbului, Cucunozul, Pardosul, Râsul și alalte mai toate, carile cu sângele fierbinte mațile a-și răcori știu, adeveriia.

Partea a cincea

Aședară Corbul, din sentenția ce dedese nemutat și de mare pizmă în tot cuvântul adevărului neînduplecat stând, cu tot deadinsul de goana și vânătoarea celor nesupuse dobitoace să apucă (că pizma îndelungată calului sirep și nedomolit să asamănă, carile pentru ca pe cel de pe dânsul să lepede, întâi pe sine de mal să surupă). Deci cătră dulăii de casă, Șoimul, ogarâi și coteii trimasă, poruncă ca aceasta dându-le, ca nici un munte înalt și nici o vale adâncă necercată și nescuciurată să nu lasă și pentru ca în măiestriile întinse pre Inorog să aducă în tot chipul, să silească. Iară amintrilea, slujba și porunca de n-or cumva plini (clonțul Corbului, precum în cele streine, așe în cele ale sale a ciocăni știe și jiganiia carea puii din trup a-și lepăda nu să milostivește, au cătră priietin și tovarăș dreptatea va putea ținea).

Aceștea așe, după poruncă, în toate părțile să împrăștiiară și prin vârvurile munților și prin fundurile râpilor nici un loc necălcat, necutreierat și neadulmăcat nu lăsară. Inorogul, în primejdiia ce să află văzind și încă câte îl așteaptă socotind, deodată în simceaoa a unui munte așe de înalt să sui, cât nu jiganie îmblătoare a să sui, ce nici pasire zburătoare locul unde sta a privi peste putință era. Căci la suișul muntelui una era potica, și aceia strâmptă și șuvăită foarte, carea în pleșea muntelui prea cu lesne închidzindu-să, pre aiurea de suit alt drum și-altă cale nici era, nici să afla. Iară în vârvul muntelui locul în chipul unii poiene câtva în lung și în lat să lățiia și să deșchidea, unde ape dulci și răci curătoare, ierbi și pășuni în fel de fel crescătoare și pomi cu livedzi de toată poama roditoare și grădini cu flori în tot chipul de frumoase și de tot mirosul mângâios purtătoare era. În loc ca acesta Inorogul viețuind, macar că în tot feliul de desfătări și de îndămânări să afla, însă (inimii închise și de grijă cuprinse tot dulcele amar și tot largul strâmt îi ieste). Șoimul, câteodată peste munți înălțindu-să, locul, potica și închisoarea ei cum și în ce chip ieste videa, însă pre Inorog undeva macară nu zăriia. Căci Inorogul preste toată dzua supt deasă umbra pomilor aciuându-să și la un loc neclătit aședzindu-să, noaptea numai la locurile pășunii ducându-să și câteodală și la prundiș din munte în ses coborându-să, până în dzuă iarăși la locul aciuării sale să afla.

Într-acesta chip, Inorogul câtăva vreme strâmtă și pustnică viață ducând, și nu în silțele, ce așeși nici în viderile sau audzirile gonașilor cădzind, coteii de cehnit, ogarii de scâncit, dulăii de brehăit și Șoimul de piuit amurțisă și, din toate puterile obosindu-să, a vânătorii toată nedejdea pierdusă. De care lucru prin scrisori Corbului și altor sfetnici știre făcură, precum vânătoarea Inorogului nenedejduită ieste și, de ieste cu putință, alt chip de chivernisală să afle și spre aceia a să a nevoi să nu să îngaime, că într-acesta chip lucrul de va rămânea, sfârșitul cu multă trudă și cu mare primejdie a nu fi nu poate. Vești ca acestea Corbul audzind, cu mare urgie să înfocă și cu grele și aspre cuvinte răspunsul le dede, de lenevire și de nenevoință tare vinuindu-i. Așijderea, de acmu înainte îngăimele ca acestea de vor mai pomeni și lucrul după poruncă de nu vor plini, cu pedeapsă de moarte lăudându-li-să, precum ci și după dânșii semențiia lor în urgiia și scârba împărătească în veci vor rămânea le dzicea. Șoimul și alalți împreună cu dânsul răspuns ca acesta luând, nu puțin să întristară (căci crăncăitul Corbului aspru și spre răi chedzi tuturor pasirilor și dobitoacelor să vede și ieste). De care lucru, cum vor face și cum vor drege sta de să mira. Că de o parte, urgiia Corbului tare îi spăimânta, iară de altă parte, greutatea lucrului peste putința lor îi împresura.

Și așe, cu toții la un loc să să adune, ca pentru nevoia ce le sta asupră, sfat de obște să facă, dzi și soroc își pusără. Deci după dzua pusă, la locul însămnat cu toții adunându-să, după ce multe cuvinte și în ciur și în dârmoiu cernute și zbătute la mijloc pusără, cu toții sufletele să-și piardză, iară trupurile și viața să-și agonisască aleasără. Adecă sămn de pace și giurământ de prieteșug Inorogului să trimață, și la cuvânt prietenesc și fără vicleșug ca cum l-ar chema, din vârvul muntelui, la gura poticăi, în marginea apii, carea pe acolea trecea, să-l coboară. Căci pe supt poalele muntelui și pre lângă gura poticăi o apă mare și câtva de lată curea, unde ei socotiia că, Inorogul de să va coborî, despre strâmptoare ei îl vor lua. Iară dinainte apa îl ocolește, din dreapta și din stânga malurile cu mreji și cu silțe avea împănate și ce ieste temeiul a toată fărălegea, cu giurământul tot vicleșugul căptușit și acoperit având, precum loc de șuvăit și parte de năzuit nu va mai avea, nedejduia (că giurământul între muritori apa curățiii fiind, vinul și veninul fărălegii s-au făcut, carile întâi dulce îmbată, apoi amar otrăvește și îneacă). Aceste blăstămate și fără de lege sfaturi după ce cu toții de bune le aflară și de folos a fi le aședzară, altă rădăcină supt roata carulul

și alt oțapoc în copita calului li să arătă. Căci Șoimul întracesta chip dzisă:"Bine că noi lucrurile la această cale am pus, dară cine să va putea afla carile la locul unde Inorogul lăcuiește a să urca să poată? Și aceste cuvinte de miiere amestecate cu fiiere cine i le va povesti? Și giurământul nostru cel frământat cu zăhar și dospit cu toapsăc amar cine i-l va da?" Cu toții, de tot sfatul uimiți și de tot înștiințatul lipsiți, tăcură și ce să răspundză cuvânt macară nu avură (că când socoteala asupra răutății ieste întemeiată, atuncea nu numai ascunsul inimii năcăjindu-să să pedepsește, ce tot lucrul împotriva dreptății pus aspru și groznic să ivește). Și așe, cu toții în labirinthul neaflării și în rătăcirea nenemeririi ar fi rămas, de nu în munți pre aceia vreme jiganiia carea Hameleon să cheamă s-ar fi aflat (că precum în tot adevărul organul dreptății, așe în toată minciuna organul strimbătății a lipsi nu poate), a căruia fire în toate fețele a să schimba, precum să fie, mai denainte s-au pomenit. Acesta dară macară că la putința trupului mai mult decât un șoarece nu era, însă în puterea a învoinții a tot răul decât un balaur mai putincios era. Și macar că la sfat nechemat viind și la cuvânt neîntrebat răspundzind, precum el lucrul acesta a-l săvârși și slujbă ca aceasta a plini va putea, dzisă. Așijderea, câteva mijloce spre a lucrului lesnire precum va afla, cu multe lingușituri, tare să făgăduiia. Iară povestea Hameleonului într-acesta chip era: odinăoară, Hameleonul, prin prundișul apei aceiia îmblând, apa poate fi Nilul era, căci din apă un crocodil mare groznic ieșind, pre becisnicul Hameleon, pentru că să-l înghiță, în fălci îl luă. Hameleonul, macar că în fața a tuturor gonților să schimbă, ce în cevași macară a-și folosi nu putu (căci la viderea ochilor toate simțirile și chitelele să încuie). Așe, fără veste el în vrăjmași colții crocodilului aflându-să, nu numai schimbările și mutările, ce așeși și pre sine cine și ce să fie să uită. Însă biftuirea crocodilului norocul Hameleonului fu, carea vreme spre ascultarea lângedii rugăminte îi dede. Hameleonul, dară, cu mare umilință și ca cel ce moartea în ochi își vede, din toată nevoința și cu toată jelea rugându-să, dzicea: „O, domnul și stăpânul mieu, o, pricina morții și vieții mele, o, puternicule puternicilor și biruitoriul biruitorilor, până a nu mă face stramțe printre colții tăi, spre plecatele și ticăloase cuvintele mele audzul îți pleacă (că nu atâta hrana mâniia foamei potolește, pre cât rugămintea cu plecăciune tăriia vrăjmășiii înfrânge; și de multe ori ce simceaoa suleții n-au pătruns, cuvântul umilit au domolit)". Crocodilul, a-l zdrumica fălcile oprindu-și, ce i-ar fi cuvântul îl întrebă. Hameleonul dzisă: „(Uscăciunea posmagului spre potolirea foamei, iară nu spre dezmierdarea mesii să

gătește), de care lucru a dzice îndrăznesc că din fărâmiia mică ca mine mai vârtos în vreme de sațiu ca acesta, ce folos sau desfătare așe mare a simți vii putea, și crede-mă, domnul mieu milostiv, că din uscate și zvântate oșcioarele mele, fără numai scorneala greții plinului stomah altă ceva a ieși nu poate. Deci în firea crocodilului de ieste vreo milă, acmu în micșorimea și mieșelimea mea să arete. Iară eu, robul stăpânului și cruțătoriului mieu, giuruiesc ca preste puține dzile și în curândă vreme, un vânat mare, gras și frumos agonisind să-i aduc, carile, oricât de mare și vrăjmașă foame ai avea, a o potoli și a o sătura să poată, și oricât de flămând stomahul ț-ar fi, de biv și de sațiu a-l sătura și a-l împlea destul să fie. Iară cuvântul făgăduit cu lucrul de nu voi isprăvi, stăpânul mieu milostiv bine știe că viața mea în prund și lăcașul mieu lângă apă ieste, pentru care lucru, oricând ar vrea și ar pofti, de nu masă îndestulită, iară gustare frundzerită tot voi fi". Crocodilul, și sătul într-acea vreme și lacom pre altă vreme, pentru găina de mâne oul de astădzi lăsă și tare cuvintele și giuruitele Hameleonului poftorind, într-alt chip de va fi sau alte pricini de va pune tare îl îngroziia și în fel de fel de munci și de pedepse i să lăuda. Și așeși, precum întâi limba cea lungă îi va zmulge, apoi toate mădularile fără de nice o milă îi va zdrobi, dzicea.

La Hameleon de lungimea limbii ce are lucru de mirat ieste, pentru a cui fire întâi a povesti puțintel zăbăvindu-ne, apoi iarăși la cuvântul nostru ne vom întoarce. Această jiganie în părțile calde să naște și mai vârtos cei mari la Barbaria, dară mai mici și la Zmir, în Asia, să află. Chipul decât altor jigănii mai mult broaștei să asamănă, numai capul spinticătura gurii peștelui ce-i dzic lacherda să răduce. Grumadzi n-are, gura mult spinticată și până la umere agiunge, căci, ca și peștele, grumadzi n-are, ce capul cu spinarea la un loc i să ține. De la cap până la coadă spinarea ca a porcului grebănoasă și gârbovă-i ieste. Peste tot trupul păr sau alt felu de piiele nu are, ce în chipul sagriului soldzi mănunței și în vârv ascuțiței are. La ochi albușuri în giurul împregiurul luminii ca alte jigănii nu are, ce pre unde ar fi să fie albușul ochiului, iarăși soldzișori ca și peste tot trupul are, numai mai mănunței; tot ochiul în chipul movieliții din melciuri afară ca a broascăi ies și de la rădăcină în sus, de ce mărg, să ascut, iară în vârvul ascuțiturii lumina ochiului cât un grăunț de mac gălbinind să vede. Când într-o parte și într-alta va să caute, nu capul, ce melciurile ochilor își întoarce, cu carile în toate părțile slobod caută. Picioare are patru, însă cele denainte la braț cu a moimâței își samănă; degete cinci și lungșoare are, și, când cu palma prinde

ceva, între doaă și între trii degete palma i să închide și să deșchide, de o parte degetul cel mare și cu cel de lângă dânsul puind, iară de altă parte alalte trii rămâind. Coada cât a șoarecilor celor mari ieste de lungă, cu carea nu mai puțin decât cu mânule prinde ce ar fi de prins, căci când va să să suie său să coboare pre varga supțire, precum cu brâncele apucă, așe și coada în giur împregiur își împleticește, ca din mâni de s-ar scăpa, de coadă spândzurat rămâind, iarăși a să apuca să poată. Limba nu mai scurtă decât coada îi ieste, încă poate și mai lungă să-i fie. Iară în vârvul limbii din fire așe ieste dăruit, ca cum cleiu sau vâsc ar avea. Deci de departe și totdeodată limba scoțindu-și, o lungește și pre care muscă a lovi s-ar tâmpla, îndată pre limbă-i încleită rămâne, de unde nicicum a să mai dizlipi sau a mai scăpa mai poate. In toată viața lui ceva a mânca nu s-au vădzut, ce hrana aierul și văzduhul îi ieste. Căci Hameleonul pre carile a videa ni s-au tâmplat prin vremea a unui an în cușcă închis, fără mâncare și fără băutură au trăit. A căruia moarte nu de altă, ce de nesufereala gerului s-au tâmplat. Iară când prindea muștele, precum s-au dzis, nu pentru hrana, ce pentru gioaca le prindea, și dacă le înghițiia, îndatăși pre gios le lepăda, nicicum musca betejind, căci musca, dacă cădea, cu picioarele mișca și, multe dintr-însele dezmetecindusă, iarăși zbura. Alt glas sau cântec nu are, fără numai ca un foale, de văzduh împlându-să, când să răzsuflă, ca foalele când să răzsuflă, coșul îi răzsună. Cea din fire floare îi ieste albă cu negru picată, precum sint soldzii costrășului. Iară amintrilea, ori în ce felu de floare va, într-aceia să poate schimba. Deci, când să mânie să face verde, când să întristă să face negru, iară când să veselește, roșiu cu galbăn amestecat să face. Așijderea și fără pricină în tot feliul de fețe să schimbă, iară mai vârtos în floarea ce-i stă denainte, hiriș într-aceia să mută.

Pricina aceștii puteri ce are, adecă din nemică flori și fețe în divuri, în chipuri a-și agonisi mulți în multe chipuri a o arăta să nevoiesc, însă, pre cât noi sama a-i lua am putut, ieste aceasta: Grăunțele cele mănunțele carile în chipul sagriului peste piiele îi sint fietecarile din patru părți, în patru fețe ieste din fire văpsit, adecă alb, negru, roșiu și albastru în floarea ceriului, carile sint văpsele din fire stătătoare. Deci, când va să să facă negru, toți soldzișorii cu partea cea neagră în sus îi întoarce; așijderea când va să să facă roșiu, alalte dedesupt ascundzind, partea soldzișorilor cea roșie deasupra scoate, și așe la alalte face.Căci toți soldzii lui sint rătunzi și în chipul sferii prin piiele i să întorc și precum îi ieste voia îi mută. Așijderea,

când va să să mute într-alte fețe, fețele soldzilor amestecă și, în chipul zugravilor, din câteva flori amestecate altă floare scornește. Deci pentru firea și chipul Hameleonului atâta destul fiind, la cuvântul nostru să ne întoarcem.

Așe, Hameleonul, supt groaza datului cuvânt cătră crocodil (precum mai sus s-au pomenit) legat și strâns fiind și pentru voroava Inorogului audzind, îndată socoti că din doaă lucruri unul tot va putea isprăvi, unul, că el la trup mic și la suit și la coborât sprintin fiind, pre fietecare strâmptori a încăpea și oriunde Inorogul ar fi a să urca va putea. Deci Inorogul, după viclene giurământurile ce va să-i dea domirindu-să, să va încredința și la marginea apii în prund de să va coborî și dulăii de-l vor putea vâna, precum mare slujbă cătră Corb și cătră toți mare prieteșug au făcut să va arăta, care slujbă fără nedejdea a mare și îndestulită plată nu era. Iară altul, ca de nu vor putea dulăii pre Inorog stăpâni (căci vicleana jiganie și aceasta știia, că Inorogul nu puțină iuțime în picioare are) și de le va cumva din gură-li scăpa, alt loc de năzuință nu poate să aibă, fără numai cu înotatul apii, de vreme ce toate strâmptorile și poticile acmu închise și păzite fiind. Și așe, vânatul în apă crocodilului să arete socotiia și cu a Inorogului nevinovăție el din vina robiii să scape, gândiia.

În scurt, sau Corbului spurcată slujbă, sau crocodilului cruntă plată cu a Inorogului curăție să facă tare năvrăpiia. Cu care mijloc, pricină a i să da vădzind, de lucru spurcat și scărăndăvicios ca acesta să apucă, ca el, organul fărălegii, vasul otrăvii, lingura vrăjbii, tocul minciunilor, silța amăgelii, cursa vicleșugului, văpsala strâmbătății și vândzitoriul dreptății să să facă priimi (că răutatea în neam moștenindu-să, în care chipuri să să ijdărască nu cearcă, ce unul sfârșitul răutății ieste, ca împotriva binelui să facă ce ar face, carile nici împotriva a cărui bine, nici cu care chip de răutate să slujește caută). Și încă mai vârtos fărălege peste fărălege și răutate peste răutate a grămădi nu să siia, de vreme ce nu numai de binefacerile carile de la Inorog vădzusă uita, ce încă pentru bine cu rău a-i răsplati (jiganiia carea bine nici a face, nici a grăi, nici a pomeni au învățat) să ispitiia și să nevoia. Că odinioară Hameleonul putred și otrăvit aerul (carile Sam să cheamă) înghițind, de carile lovit și topiscat, acmu celea mai de pre urmă duhuri trăgea, a căruia patimă Inorogul vădzind, să milostivi (că inima milostivă cu cel ce-l doare o doare și cu cel pătimaș împreună pătimește) și cornul cel ce

a toată fire de binefăcătoriu ieste, spre putred și acmu mai împuțit trupul Hameleonului își întinsăsă, cu a căruia umedzală, topsăcos aerul carile prin tot trupul lățit și împrăștiiat îi era, spălând și toată putregiunea curățindu-i-o, iarăși la viață l-au întors. Ce jiganiia spurcată, încă de demult în școala Camilopardalului ithica ascultând, a lui titul carile deasupra porții scris ieste poate fi învățase. Carile într-acesta chip să citește: (Până când cineva pre cel al său de bine făcătoriu vede, datoriia acelui făcut bine în cunoștiința inimii stidire și patimă îi aduce, carea pururea supt legătura datoriii îl strânge. Deci pentru bine cu bine a răsplăti a celor putincioși și fricoși lucru ieste; așijderea, pentru rău cu bine a răsplăti a celor ăa celorî fricoși și norocoși faptă ieste. Iară a celor înțelepți politici chivernisală ieste ca nici în frica fricosului să cadză, nici norocul nărocosului să ispitească, ce sau pentru binele mare, răul prea mare făcând, altă dată undeva a-l timpina macară să nu priimască, și așe, în față necăutându-i, de supt legătura datori*i* binelui, carea rușine și stidire îi aducea, să scape, sau a pricini neputând, de la alții pricina morții să-i aștepte, ca dintre vii ieșind, precum datornicul i-au lipsit să știe, și așe, și din patima științii inimii odihnit să rămâie). Aședară, Hameleonul în tot chipul răul Inorogului și binele și folosul său a fi alegând și în moartea lui viața sa alcătuind, cătră mai sus pomenitele jiganii precum această slujbă le va sluji să apucă. A răului răul cuvânt tuturor răilor bun și plăcut fu (că toată inima rea a toată răutatea deșchisă gazdă și lascăvă ospătătoare ieste).

Deci cu toții îndată multe și fel de feliuri de fețe Hameleonului giuruind și munți de aur cu pietri de anthraxă lacomului făgăduind, cuvântul la faptă de va aduce, precum îi vor da, dzicea. Și mai multă vreme zăbăvii nedând, o carte scrisără, în carea mai multe lațuri decât slove și mai multe sulețe și sule decât oxii și varii spre nevinovată viața Inorogului să găta, în carea acestea să cuprindea:

„Șoimul, ogarâi, dulăii și coteii, Inorogului, slăvitului, sănătate! Iată, pre al vostru și al nostru priietin cătră voi trimetem, carile cartea noastră dând, alalte câte din rost ar dzice credință să aibă, poftim, căci nu a lui, ce a noastre cuvinte îți aduce. Așijderea, în știre facem că de vreme ce tot dobitocul într-un gând și într-o inimă pe Strutocamilă șie epitrop au ales și l-au priimit și siloghismul Corbului neclătit și nedespărțit a fi, a tuturor zapisul și iscăliturile adeveresc. Rămâne lucrul ca și tu dintr-alte dobitoace

răzlețit și rătăcât să nu fii, ce cu alalte într-un staul și într-o petrecere să te întorci. De care lucru, noi prietinește a te sfătui îndrăznim și în frica ascunsului inimii spre binele și folosul vostru vă îndemnăm. Deci, de-ți va fi voia, precum și a noastră ieste și poftește, din munți coborându-te, la locul unde și noi a vini putem, vino, ca acolea mai pre larg, față cătră față, voroavă a avea să putem. Nici alt gând sau altă socoteală în gând să-ți între, căci, pre numele cerescului Vultur și pre tăriia stelescului Leu, în tot adevărul ne giurăm că în inima noastră gând rău și viclean nu ieste. Așe Vulturul cu blândețe și Leul cu milă să ne fie, cât gândim, vom sau facem ceva rău asupra voastră. Și cu acestea cum mai curând răspunsului să ne învrednicim rugăm." Într-acesta chip cartea scrisă și pecetluită în mâna Hameleonului o dederă, carile luând-o, nu numai cu brâncele și cu labele, ce și cu coada și cu pântecele târiindu-să și urcându-să, la munte a să sui începu. Deci, după multe nevoi și nevoințe, dacă la locul unde Inorogul lăcuia agiunsă, cu cânești cuciriturі și hulpești măgulituri înainte-i i să arătă: „Bucură-te, domnul și izbăvitoriul mieu," dzicându-i. Inorogul: „De unde te luași, jiganie dobitocită și dobitoc jigăniit, dzisă, și de ieste în gura ta veste de bucurie și în inima ta gând de adevericiune, toate bune, adevărate și fericite sint". Răspunsă Hameleonul: „Trăiască domnul mieu milostiv într-ai mulți și buni și toată nepriietina minte de ascuțită simceaoa cornului stăpânului mieu nepătrunsă să nu scape și tot împotrivnicul prav și pulbere supt talpele împăratului mieu să să faca". Și cu acestea scoțind cartea, cu multă plecăciune în mână i-o dede. Inorogul, cartea dacă citi și celea ce într-însă să cuprindea dacă pre amăruntul înțăleasă, cătră Hameleon dzisă: („Precum rana veche și adâncă pre lesne a să tămădui, așe și încă mai mult neprieteșugul și vrăjmășiia de mulți ani în curândă vreme a să uita și de la inimă a să lepăda prea cu anevoie lucru ieste), însă (precum la rana rea și grea mehlemul și leacul de să și află, că fără leac numai moartea la muritori ieste, ce sămnul grozav locul odânăoară betejit învață, așe și nepriietinul vechiu și vrăjmaș, de s-ar și face priietin, însă pătimirile mai denainte trecute și simțite a faptei nepriietinului pururea împungătoare și de pomenirea cu dosadă aducătoare rămân). De care lucru, macar că doftoriia boalei aceștiia nenedejduită ieste, însă de vreme ce întâi ei plecători spre pace și poftitori de prieteșug s-au arătat (nici pacea a goni a celui cu socoteală, nici în viață pizma a ținea și vrăjmășiia a urma a înțeleptului lucru ieste), și macar că nici slovele credință, nici cuvintele adeverință a avea pot, însă (prostimea și hirișiia inimii asupra adevărului stăruită, adese

și mai totdeauna ascunse și căptușite vicleșugurile și măgulitурile isteților au biruit). De care lucru, prin carte mai mult ceva a scrie neavând, din rost Șoimului de la mine sănătate îi vii pofti, și precum pofta ce poftește de la noi învoită și priimită ieste îi vei spune, și precum după cuvântul dat și giurământul legat m-am încredințat îl vii adeveri. Nedejdea și izbânda pururea în dreptate puind (căci mai tare ieste singurătatea în dreptatea unuia decât toate taberile în strâmbătatea a dzăci de mii de mii), și precum la locul prundului mă voi coborî îi vii povesti. Însă singur cu singur împreunare a avea poftesc (că dulăul rău nu giurat, ce așeși nici cu lanțuje legat de aproape credință nu are). Așijderea (nepriietinul atuncea credință a avea trebuie, când răul a face nici mâna îi dă, nici vremea îi slujește). Pentru aceasta, dară, dulăii de la locul împreunării noastre să lipsască, și ales pentru împreunarea carea, când și unde vom să avem macar cum știre să nu aibă. Iară tu, a mele cătră tine de bine faceri arătate pomenind, cuvântul acesta mistuiește și de cătră tot chipul îl acopere și-l tăinuieste". Atuncea Hameleonul, cu aspre blăstămi și ștrașnice giurământuri a să blăstăma și a să giura începu și: „Pre viața mea, o, domnul mieu, dzicea, și pre credința mea, de voi descoperi, de voi grăi sau din mâni, din cap și din ochi sămn de înștiințare de voi face, în cap urgie, în ochi orbie, în mâni ciungie să-mi vie! Și roada gândului mieu cu amar, cu pelin și cu venin să mănânc; viu Leul, viu Vulturul, cărora mă închin, că de ce m-am apucat, până la sfârșit nu mă voi părăsi și domnului și stăpânului mieu cu toată dreptatea ori în ce și cât voiu putea a sluji nu mă voiu lenevi. Așijderea, despre Șoimu vreo grijă să nu porți, căci pre cât Voroava și cuvântul îi ieste de lămurit, pre atâta inima și sufletul încă mai curat și din toată imăciunea spălat îi ieste (că la omul întreg, cu vântul icoana sufletului și fapta ascunsă a inimii comoară poartă). Eu, dară, după porunca de bine făcătoriului și stăpânului mieu, iată cum mai de curând înapoi mă voi întoarce și toate ale tale neprețăluite cuvinte pre amăruntul șoimului voi povesti, și iarăși ce cuvânt de răspuns voi lua, fără nici un preget la domnul mieu milostiv îl voi aduce.

Cu acestea, după ce Hameleonul denaintea Inorogului ieși, pre cale mărgând, precum pașii, așe chitele își muta, și precum piielea, așe gândurile și mintea își vârsta și-și schimba și singur cu sine, ni mai tare pașii mutând, ni de învăluirea gândurilor calea și călcătura-și uitând, prin neștiință să opriia, și viclenele giurământuri socotind, într-acesta chip întorcea și le tâlcuia (că precum stomahul rău din bune bucate venin și greutate

dobândește, așe giurământul și cuvântul drept în inima vicleană spre rău și spre vicleșug să primenește): „Pre viață și pre credință m-am giurat precum cătră cineva nu voi descoperi, însă gândul inimii mele: adecă până când sau în dinții dulăilor îl voi înțăpa, sau în fălcile crocodilului îl voi îneca. În cale să-mi iasă și în cap să-mi vie roada gândului mieu: adecă pre lesne să-mi vie și după poftă să mi să plinească lucrul carile am început; că până gândul nu-mi voi dobândi, de nevoință nu mă voi părăsi. În toate cu dreptate domnului mieu să slujesc m-am giurat, însă într-această dată adevărat domnul și stăpânul mieu crocodilul ieste, într-a căruia robie cădzind, cu preț tăiat m-au slobodzit și dintr-a sa bunăvoie viață și dzile mi-au dăruit și, până prețul îi voi plăti, de la mine sfântă parolă au luat. Deci altul mai bun, mai plăcut și mai primit preț decât Inorogul, altul să fie nu pociu socoti, și așe ieste. Iară cât pentru a Vulturului și a Leului viață ieste, puțină grijă port, căci și puțin de mine să atinge, mai vârtos (că giurământul carile pre a altora viață stăruit stă, cu chipurile carile de dobitoace și de pasiri în ceriu a fi astronomii adeveresc să asamănă). " Hameleonul în cale ca acestea mărgând și bloscorind, la Șoim sosi. Căruia, după obiceiu închinându-să: „Bucură-te, și iarăși bucură-te, îi dzisă, căci toate după voie și a marelui tău suflet poftă curg și mai mult cu lungimea voroavii vreme în deșert să nu treacă, glas de bucurie și cuvânt de veselie în scurt să-ți povestesc (că proimiul lung la voroava scurtă ca capul porcului la trupul rații să potrivește). Pre nepriietin cu buni chedzi la mână ți-l aduc: după cuvinte s-au lăsat, viclenelor giurământuri s-au încredințat și la prundiș în marginea apii să să coboară, fără nici un prepus, s-au înșelat. Acmu, dară, sentenția și învățătura moșilor și strămoșilor tăi pomenește (că sfârșitul nepriietinii*i* izbânda asupra nepriietinului ieste, iară mijlocile, cum, cu ce și când, nu să cearcă). Deci acmu vreme găsind și mijlocul prin giurământ aflând, mai multe nu cugeta, ce cum mai curând unde și când va fi împreunarea cuvânt și poruncă îmi dă, ca fără zăbavă cumplitului vrăjmaș așternut spre somnul vecinic să-i aștern și acoperemânt de odihnă nedeșteptată cu un ceas mai înainte să-i gătesc. Însă Inorogul aceasta a cerșut, ca dulăii, ogarii și alalți cotei la locul împreunării să nu să afle, ce singur numai cu singur împreunare să aibă. La care lucru, cu proasta mea socoteală sfătuiesc: după pofta și cererea lui să faci, ca nu cumva, de departe mirosul dulăilor adulmăcând, de vicleșug să-și prepuie, și de la strâmptoare neieșind, la prundiș nu să va coborî. Iară la prundiș coborându-să, de ciia mai multă grijă nu purta, căci eu, sluga ta, cu

toată nevoința grijea slujbii aceștiia voi avea și ori în ce chip ar fi (după cum să dzice dzicătoarea), voi afla ac de cojocul lui."

Șoimul, chipul înșelăciunii ce făcea și mărimea fărălegii ce isprăviia de a doa oară socotind și răzchitind, așijderea dreaptă și curată inima Inorogului vădzind, gândul într-alt chip începu a i să pleca (că ce răutate nu abate bunătătea? Și ce strâmbătate nu biruiește dreptatea?). Și macar că cu nestâmpărată vrăjmășie într-acela chip îl goniia și nepărăsit de atâta vreme îl întiriia, însă în sine socoti că acel felu de scărăndăvicioasă vânătoare preste toată fărădelegea covârșește. Și așe, primejdiile dintr-îmbe părțile în cumpăna dreptii socotele cumpănind, spurcata aceasta faptă decât frica, carea despre partea monarhiilor purta, mai grea a fi află, și batgiocura isteciunii viclene decât lauda carea socotiia că cu prinsoarea Inorogului își va agonisi cu multul mai mare și mai neștearsă a fi cunoscu. De care lucru, dzic unii (precum mai pre urmă de la Bâtlan cuvântul au ieșit), cătră Hameleon într-acesta chip să fie grăit:„Eu, pentru slujba carea până acmu ai făcut, foarte îți mulțemăsc; iară de acmu carea să faci te făgăduiești să știi că nu o priimăsc, și mai cu de-adins aceasta a ști ți să cade (că vredniciia, macară și la nepriietin ar fi, pururea lăudată ieste), așijderea (precum prieteșugul, așe neprieteșugul hotarăle și țenchiurile sale are, pre carile cel următoriu cinstii și vredniciii a le sări și a le covârși nu i să cade). Noi cu toții, macar că sfatul dintâi, carile asupra Inorogului am făcut, pre rele și fără de lege temelii au fost aședzat (de vreme ce supt poala giurământului adeverinții idolul minciunii vicleșugului a acoperi nevoiam). Însă atuncea din sfatul pus nu ne-am fi clătit, când în răspunsurile lui împotrivă vicleșug și neprietinească necredință am fi cunoscut. Așijderea, în multe chipuri cuvintele de ș-ar fi împleticit și giurământurile noastre în multe feliuri de-ar fi ispitit, din cuvânt în cuvânt și din răspuns în răspuns, voroava spre altă cale a abate am fi putut, căriia cu vreme și altă tâlcuire pre lesne s-ar fi putut da. Dară acmu, cu prostimea, cu dreptatea și cu credința carea au arătat și în giurământurile noastre fără nici un prepus lăsindu-să și încredințându-să, toată apărarea și șuvăiala s-au râdicat. De care lucru, nu numai pofta neprietinească, ce și frica cerească de socotit ieste (căci hotarul nepriietinilor ieste ca cu oarbă pofta izbândii din pravila dreptății și hotarăle cinstii sale să nu iasă). Așijderea (toată izbânda adevărată asupra nepriietinului împreună cu biruința și lauda cearcă. Iară când din izbândă hulă să naște și ocară, atuncea izbânda adevărată să agonisește, iară cinstea

și slava numelui să piierde și să ocărește). Așijderea (izbânda numai atuncea titulul biruinții a agonisi poate, când ca un nepriietin pre nepriietin nepriietinește biruiește, iară nu când ca un priietin viclean pre nepriietinul drept prietinește viclenește, carea atuncea spurcată viclenie, iară nu curată biruință să numește și ieste). De care lucru (cele o dată rău și fără socoteală sfătuite fără nici o rușine spre bine și spre socoteală trebuiesc clătite și prefăcute). Deci, până unde sorocul împreunării noastre va fi, duhurile neprietinești a potoli și afară din tot punctul vicleșugului umil cu altul împreunare a avea am socotit. Iară după voroavele sfârșite, vreun legământ de prieteșug între noi a să alcătui neputându-să, atuncea iarăși la punctul ce eram ne vom întoarce, și el ale sale, iară noi ale noastre vom căuta. l " Cătră carile Hameleonul, adăogând veninul a-și vărsa, dzisă: „Între nepriietini pravila aceasta carea ai pomenit adevărată ieste și cuvintele și socotelele aceste cinsteșe și lăudate sint. Însă și altă pravilă să află, cu carea cineva slujindu-să și pre nepriietinul său a birui poate și pre urma toată întinarea și imăciunea hulii își spală și-și scoate. Țenchiul alergării nepriietinului până acolo ieste, până unde pre nepriietinul său biruiește, și biruința luând, deciia să odihnește. Deci, sau a birui, sau a să birui tâmplarea neprietinească ieste, iară peristasurile a să cerca supt pravilă nu cade (că precum în războaiele de obște hotar sabiii, suliții sau sigeții nu să pune, ce oricare armă mai pre lesne ar sluji, cu aceia pre nepriietin a lovi, a răni și a omorî slobodzenie ieste). Așijderea, nici hotar ieste pus când și unde spre nepriietin a năvăli, ce când vremea slujește și unde locul spre lesnire să socotește. Într-acesta chip sint și mijlocele carile fără armă sau fără alt chip de mihanie, adecă prin chipul prieteșugului, prin dulceața cuvântului, prin vârtoasă și pătrundzitoare sula aurului, prin zugrăvită plecarea capului și în cea mai de pre urmă prin frumos meșterșugul giurământului, pre nepriietin supt legăturile izbândzii și în obedzile biruinții a aduce pozvolenie să dă. Că toate mai sus pomenitele pravile numai în bătaia monomahiii a sluji pot și a să păzi trebuiesc. " Cătră carile Șoimul, răspundzind, dzisă: „Acestea, precum dzici, așe ar fi, când cu gând și cu cuvânt aievea neprietinesc asupră ne-ar vini, sau împotrivă i-am merge. Iară acmu noi, chemându-l în numele păcii, cum vom lucra lucrul vrăjbii? Și când în vânătoare de obște l-am încungiura, atuncea nici colții s-ar opri, nici unghile s-ar apăra, ce carile mai întâi ar putea, acela mai tare l-ar spintica. Deci acestea, într-această dată, precum din gură, așe din inimă părăsite și lepădate trebuie, și altă zăbavă mai mult nefăcând, cum mai de curând sirguiește și Inorogului, după ce de

la mine închinăciune cu plecăciune îi vii da, precum mâne în marginea apii, la prundiș ieste să ne împreunăm, îi spune, căci acolo prietenește îl voi aștepta. Așijderea, precum pre alalți tovarăși (în carii prepus de vicleșug are) de lângă mine i-am depărtat și altă ceva grijă împotrivnică să nu poarte îl înștiințadză (căci cuvântul de credință în mijlocul neprietiniii cinstea și mărimea decât în mijlocul prietiniii mai mult și mai tare își arată). " Hameleonul, de acolea ieșind, în sine și cu sine a chiti și în reaoa-și minte ca acestea a învălui și a prăvăli începu (că precum lumina soarelui la ochii bolnavi întunecare, așe cuvântul de linește la inima săltătoare tulburare aduce):

„Oare ce poate fi această nestătătoare și de ieri până astădzi într-altă socoteală mutată mintea Șoimului? Că de pre a voroavelor semne, carile aievea îmi arătă, osteninţa mea în zădar și nevoința în darn îmi va ieși. Eu socotiiam că toată greutatea lucrului în coborârea Inorogului la locul prundului stăruiește, care lucru prin multe ale mele crunte sudori ieste să să săvârșească. Iară după pogorârea lui lucrul gata și săvârșit țineam, a căruia mulțemită și plată, după cele multe și mari giuruință ce-mi făcea, fără prepus așteptam. Apoi, nedejdea înduplecându-mi, dziceam că, din colții dulăilor de va cumva scăpa, din fălcile crocodilului nici cu un mijloc nu să va mântui. Și așe, sau despre o parte, sau despre alta, rămasul bărbatului cu trântitura muierilor tot voi dobândi și gândul mieu început tot voi isprăvi. Iară acmu cunosc că Șoimul, poate fi, din școala fizicăi în școala ithicăi au întrat, ca cum toată viața în canoane ș-ar fi învățat și toată hrana cu dreptate ș-ar fi aflat. Care lucru, precum de firea șoimului departe să fie cine poate să nu știe? Ce sau pre cela carile pre această slujbă l-au trimis viclenind, pre vecinicul nepriietin la mână să puie nu va, sau vădzind că cu mâna mea lucru greu și de laudă vrednic ca acesta să isprăvește, mie îmi pizmuiește (că pizmătariul pentru ca cinstea altuia să nu să adaogă șie scădere și ocară a priimii obiciuit ieste). Ce de vreme ce șoimul mintea pistriciunii penelor își asămănă, și eu slujba în fața piei*i* îmi voi întoarce, nici după socoteala cuiva firea îmi voi schimba, ce precum până acmu, așe și de acmu fețele și știu, și pociu a mi le schimba."

Acestea el prin budze bolborăind și toate răutățile în inimă fierbând și zămintind, întâi la dulăi, la ogari și la cotei aleargă și toată pocitaniia cea ascunsă de-a fir-a-păr le povesti. Adecă precum Inorogul la împreunare să

vie cuvânt au dat și precum împreunarea lui cu Șoimul preste știința altor tovarăși să fie, care lucrul Șoimul fără nici o îndoință au priimit. Așijderea, precum Șoimul sfatul cel bun de folos și de obște ș-au mutat și pre Inorog din legăturile gata, nebetejit și nedodeit va să-l sloboadză, întralt chip de ar face, mare scădere cinstei și ocară numelui socotindu-și. De ciia, minciuna cu multe împuțicioasă flori împodobind, dzicea, precum Șoimul să fie dzis, precum unghile și pintinii lui pe cornul Inorogului a să pune nici îndrăznesc, nici harnice sint, nici el organul răutății și ciniia vicleșugului a să face firea-i priimește, ce numai cu bine și cu prieteșug cu dânsul ceva a face de va putea, în tot chipul va ispiti. Iară amintrilea, la rău și la vicleșug, macar cum nu să va amesteca și curate să fie unghile lui de singele nevinovat. „Deci acmu de ieste și a voastră socoteală, într-acesta chip și cu toții împreună mintea despre folos spre stricăciune de v-ați mutat, să știu și eu, ca nu mai mult în deșert osteninȚele să-mi cheltuiesc. Iară de cunoașteți sau vă prepuneți ca vreun vicleșug în mintea Șoimului să fie întrat (spre carea nu puține și mici sint semnele, carile cu urechile le-am audzit și întradevăr cu gura și cu inima le mărturisesc), cuvântul carile voi povesti (căci tăinuirea lucrului scripțul corăbii*i* ieste) și chipul meșterșugului în ascunsul inimii voastre ascundeți cu carile foarte pre lesne și preste a Șoimului știință la sfârșit a-l aduce viți putea. Cu care mijloc de la Vultur și de la Corb toată mulțemita și plata singuri voi luând, Șoimul, de dar și laudă ca aceasta lipsit și ca un necunoscătoriu binelui și folosului, singur de sine pedepsit va rămânea, și pentru căci asupra nepriietinului milostivire și dreptate arătând și giurământul nebetejit țiind, mare căială în urmă și fără folos va simți (că decât giurământul, mai bun meșterșug și mai tare măiestrie și mai tăinuită viclenie spre amăgeala cuiva a să da nu poate). Așijderea (că oricând ce ieste adevărat de s-ar grai și ce ieste drept totdeauna de la toți de s-ar face și s-ar ținea, nici în lume vrajbă a să scorni, nici asupra nepriietinului a să izbândi s-ar putea). " De acestea dulăii audzind, nu în puținele chitele, nici în iușoare socotele întrară. Întâi, pentru așe în grabă mutarea sfatului, a doa, pentru mai aievea, prepusul vicleșugului, a triia, că cu mijlocele ce începuse, lucrul de nu vor scoate la cap, altă nădejde toată încă de demult să curmasă, a patra, că cevași macară preste voia și știința Șoimului a face nu puțină sială avea, de vreme ce toată slobodzeniia lui era dată și cu toții supt a lui poruncă a fi poruncă avea. Iară în cea mai de pre urmă, socotiră, macar și peste a Șoimului voie, lucrul de vor putea isprăvi socotiia, pentru slujba făcută, Șoimul înaintea monarhilor

orice pentru dânșii împotrivă ar dzice în samă nu-i vor ținea mai mare sfârșitul slujbei decât chipul greșelii a fi înțelegea. Și așe, după câtăva a chitelelor scuturare, sentenția aleasără ca, ori cu ce mijloc ar putea fi, numai Inorogul la mână să vie. Pentru care aședzimânt între dânșii mare și vârtos legământ pusără, ca de lucrul ce să va lucra în viață Șoimul știre să nu aibă (o, minune mare, giurământul a călca călcătorii de giurământ să giură) și mai cu de-adins chipul vicleniii aceștiia mai supțire și mai frumos a fi îl socotiră, adecă supt titulul altuia răutatea lor să scrie și, cum să dzice prostul cuvânt, cu cleștele jăratecul să ție și cu mâna altuia șerpele din bortă să scoață și ca cum ei neatinși și neștiutori lucrului acestuia ar fi să să arete, de vreme ce tot prepusul Inorogului asupra Șoimului va cădea. Și așe, ca cum calului fără zăbală pintini ar da, răutății Hameleonului voie și slobodzenie dederă, ca nici o cale nestropșită și nici o piatră neclătită să nu lasă, până dreptatea Inorogului în silța strâmbătății lor ar băga.

Hameleonul, lătrăturile și brehăiturile dulăilor cu mare dragoste ascultând, după porunca ce dederă, voios de la dânșii ieși. De unde iarăși la Șoim să să întoarcă vrând (ca câte întâi îi cântase acmu să i le descânte), în cale pre Bâtlan tumpină (cu a căruia pâră Vidra din săboare să izgonisă). Carile, pre Hameleon de unde vine întrebând, el precum acmu de la vreun loc așe însămnat nu vine răspunsă, ce „mai dineaoare de la Inorog am vinit, dzice, carile mâine cu Șoimul împreunare va să aibă și, de nu l-aș fi eu cu multe și vârtoase giurământuri încredințat, pre cărțile și giurământurile Șoimului nicicum nu s-ar fi lăsat. Ce acmu eu, ca un bun priietin și dreaptă slugă, la mijlocul trebii aceștiia m-am pus, însă nu puțină frică duc ca nu cumva vânătorii, giurământul călcând, vreun vicleșug Inorogului să facă, și apoi ocara și pedeapsa sufletului mieu unde să va duce? și obrazul în lume cum îmi voi mai arăta?"

Acest fel de semințe de minciuni întâi cătră Bâtlan semăna, carile mai pre urmă în ivală a toată lumea era să răzsaie și într-un chip ca cum pentru cinstea numelui grijă ar purta să arăta. Iară mai într-adevăr era că, de nu ș-ar fi deșchis gura și nu numai limba cea lungă și așeși și mațile cătră cineva de nu ș-ar fi scos, de cuvântul ascuns ce știia înflându-să, îi părea că ca căpușile va crăpa (că rar minciunos nelăudăros și mai rar falnicul tainic să află). Apoi și el pe Bâtlan întrebă:„Dară tu unde mergi?" El dzisă: „Și eu cătră Șoimu mărg, de vreme ce și eu, acmu de curând cu porunca Corbului

trimis fiind, ca pentru paza la strâmptorile gârlelor să fiu am vinit. " Hameleonul dzisă: „De vreme ce la Șoimu vii să mergi, te rog, către dânsul ceva din cuvintele mele să nu pomenești, căci singur poruncă mi-au dat ca lucrul acesta tăinuit și de către toți acoperit să țiiu". Căința descoperirii cuvântului pre Hameleon apăsând, către Bâtlan adăogea dzicând, că încă de demult bun și deplin priietin știindu-l, lucru ca acesta l-au arătat, nici un prepus având că nu-l va putea tăinui (că precum curvariul după stâmpărarea poftei în focul căielii arde, așe netainicul, după slobodzirea cuvântului, în prepusul descoperirii să chinuiește). Bâtlanul dzisă: „Pentru aceasta nu despre mine, ce despre tine grijă poartă și pasă unde îți ieste a merge".

De ciia Hameleonul, la Șoim viind, într-acesta chip îi vorovi:„Eu eram, după porunca ta, întins la Inorog să mă duc, ce un lucru în minte viindu-mi, de la mijlocul căii iarăși m-am întors. Dzic, dară, că de vreme ce așe cinsteș și cu cale a fi ai socotit, ca nu ce pofta poruncește, ce ce dreptatea poftește să faci și giurământul dat nebetejit să ții, aceasta în grijă să-ți fie: ca nu cumva, vreunul din dulăi aproape de prundiș aflându-să, mirosul Inorogulul să adulmece, și ei gândul tău cel drept și sfatul cel de astădzi neștiind, să nu cumva ceva, după sfatul cel de ieri, prin neștiință să lucredze și fără veste Inorogului vreo stricăciune să aducă. Și nu numai căci eu cinstea și credința lui pierd (că de cel fără folos puțină grijă să poartă), ce încă mai mult de tine ocara să va atinge, de carea nici cu toată apa ocheanului a te spăla nu vii putea (că ocara descoperită cu pelița arapului asemenea ieste, carea a să înălbi nicicum nu știe)." Șoimul, știind precum dulăii ceva din capul lor a face nu pot, nici preste voia lui ceva a lucra îndrăznesc, Hameleonului dzisă: „Pentru acesta lucru tu în samă nu băga, căci dulăii până unde pot alerga eu știu. " Hameleonul urmele minciunii și pașii vicleșugului într-acesta chip împletecindu-și (ca când s-ar tâmpla cineva urma a-i lua, la vreo cale a o scoate să nu poată), de ciia într-un suflet la crocodil alergă, către carile, cu multe feliuri de schimbate și schimosite cuciritûri: „Bucură-te, domnul și cruțătoriul mieu! dzisă. Veste bună de pradă bișugoasă și vânătoare sățioasă eu, nerăscumpărat robul tău, să-ți vestesc am vinit, și domnul meu milostiv adevărat să știe că mâine dimineață Inorogul, jiganiia cea vestită și de colții a tuturor dulăilor așe mult dorită, din munții înalți la prundișul apii ieste să să pogoară. Unde despre strâmptorile poticilor, pen tru ca înapoi a da să nu mai poată, toți câinii și dulăii păzitori sint. Deci ei, precum să-l gonească, îl vor goni, dară precum să-l agiungă nu-l vor putea,

robul tău foarte bine știe. Ce Inorogul, iarăși altă cale deșchisă neavând și din dos acmu de câini încungiurat simțindu-să, până mai pre urmă înotatului bizuindu-să, în apă va să să arunce (că primejdiia cât de grea, însă pre mâine viitoare, decât cea cât ăcea câtî de iușoară, însă denaintea ochilor stătătoare mai iușoară să pare). Deci el în apă cădzind, nu picioare de înotat, ce așeși aripi de zburat de ar avea, denaintea iuțimii domnului mieu, precum a scăpa nu va putea, adeverit sint. Și iată eu, fără altă zăbavă, la Inorog în munte mă voi sui și ceasul vremii coborârii lui însămnând, fără preget știre îți voi da. Numai de pre aicea nu te depărta, ca în vremea trebuitoare fără zăbavă să te pociu afla (că punctul vremii trebuitoare la a lucrului isprăvire ca măsura căldurii focului la vărsarea jmalțului ieste)." Crocodilul, de vânatul ce-i făgădui foarte veselindu-să, din toată inima cartea de iertat precum îi va da i să giurui. Însă cuvintele în deșert să nu-i cumva iasă, foarte îl înteți. Hameleonul iarăși cu mari giurământuri să afurisiia, precum minciună din gura lui nu iese, ce toate precum sint, așe i le povestește. (Că făcătorii răului, când mulți într-un gând asupra unii răutăți să află, unul pre altul a nu amăgi obiciuiți sint, ca nu cumva cu vicleșugul mic, fărălegea mare a isprăvi din mână să piardză).

Aședară, și într-acesta chip Hameleonul, după ce cât putu cătră toți minciunile fiarsă, coapsă, sără, pipără, înghiți și borî, într-un duh la locul unde Inorogul să afla alergă. Căruia, după politicescul obiceiu închinându-să și toată fericirea rugându-i și menindu-i, dzisă: „După porunca domnului și cruțătoriului mieu, toate le-am plinit și încă câte vechiul prieteșug și adevărata dragoste poftește și preste poruncă cele cădzute am adaos, de vreme ce câte spre folosul și binele tău cătră Șoimu am grăit și am întărit, a le povesti, nici început au, nici săvârșit (o, bat-o urgiia cerească, jiganie vicleană, cât de pestriț și de vărgat grăiește!). Ce în scurt (precum să dzice cuvântul că gura carea singură pre sine să laudă, pute), cum am chivernisit și cum am silit a chivernisi și lucrurile împreunării a tocmi, mai mult a mă lăuda nu mi să cade, de vreme ce sara va arăta împreunarea și dimineața a lucrului răzsunarea, căci toate după poftă și după voie vor ieși. (Caută chipul voroavii a viclenii jigănii, că să asamănă unor icoane, carile mutându-să din loc, i să schimbă fața). Căci mijlocele ce prepus aveai din mijloc le-am râdicat, pre dulăi și de știință și de loc departe i-am depărtat, ochiul cu rău căutătoriu de tot l-am astupat, pre unde măiestrii și silțe întinse au fost le-am stricat și le-am fărâmat, toată piiedeca din cărare și

piatra poticnelii din cale am mutat, amânduror inimile, spre priimirea dragostei am gătat și toată surceaoa supt focul începăturii și toată ciraoa pre jăratecul săvârșirii am pus și am supus. Una au rămas, și aceia foarte pre lesne: adecă oricând ați vrea, atuncea împreunare a avea să puteți. Deci, cât despre partea șoimului ieste, eu, robul tău, atâta i-am uns sufletul și i-am muiat inima, cât cu mare dor și cu nespusă poftă nesățioasei privelii străluminatii tale fețe a să împreuna și cu dulcele și mângâioase voroavelor tale a să învrednici asteaptă. „

Inorogul, macar că nu așe credzute giurământurile, neprepuse cuvintele și neprimejduioase împreunările avea (că în inima neprietinească care prepus nu încape? Și gândul vrăjmășesc ce lucru împotrivă nu scornește?), însă întâi dreptății bizuindu-să (căci ascunsul inimii sale de pricina vrăjbii curat a fi chiar știia), apoi o parte a socotelii evgheniii Șoimului dând (căci neamul vechiu și cel de bună rudă după a nunții întregiune pete și imăciuni de ocară noaă cu nevoie priimește). Că Șoimul acela din neamul său persiesc era, carii decât cești evropești cu multul mai buni sint (însă bunătatea Șoimului în vrăjmășie și în iuțime de nu să va lua). De care lucru, socotiia că în numele vechiu poreclă nouă și în neamul cinstit hula ocărâtă nu va suferi. Și așe, cătră Hameleon cuvânt dede, precum în desară la prundiș să va coborî.

Hamelionul, răspuns ca acesta luând, vesel înapoi să întoarsă, de unde întâi la crocodil mărgând, întâi lui de într-acea seară vinirea Inorogului știre îi dede: pre unde ieste să între și pre unde ieste să iasă îi arătă, unde trebuie să păzască și vremea înturnării lui cum să pândească foarte bine și de toate pre amănuntul îl învăță.

De acolea apoi la ogari, la cotei și la alalți spurcați dulăi să dusă, cărora așijderea plinirea bucuriii și vinirea vânatului le povesti. După aceia și mai pre urmă la Șoim vini, căruia, ca și celorlalți, de adunarea în desară îi spusă. Încă iarăși căpacul minciunii deasupra tingirii vicleșugului adăogând, chip de mare rugăminte cătră Șoim arăta și pre toți dumnădzăii îl giura să nu cumva sfârșitul împreunării bune în capul începăturii rele să iasă, și el în chipul măiestriii răutății să cadă. Și altele multe cătră acestea dicăind și în uscat înghițind, cuvinte căptușite îngăima și teie de curmeie lega. Aces tea într-acesta chip fățarnica lighioaie în oala fărălegii dzama nedumnădzăirii

cu lingura vrăjmășiii zămintind și vânturând, ca cum slujba ar fi plinit, de la Șoim voie și iertăciune își ceru, ca întracea sară la culcușul său spre odihnă să să ducă, arătând că, de multe alergări și zbuciumări, de tot ostinită și obosită ieste. Însă și aceasta pre mai mare a vicleșugului căptușală o făcea, pentru ca în dzua ce va luci, peste noapte ce va să să nască știind, obraz încă mai obraznic a avea să poată. Adecă precum el de multă trudă biruit fiind, somnului ca morții au fost dat și de faptele carile peste noapte s-au tâmplat ca cum știre n-ar fi avut (că precum multe dzua descopere, așe mai multe noaptea acopere, socotiia).

Și așe, Hameleonul de la Șoim ieșind, dormire fără dormire să dormitedze și somn fără somn să somnedze la stratul culcușului său să dusă. ăO, mai bine în veci să fie murit decât dormire ca aceasta să fie dormit! O, mai bine mort să să fie sculat decât somn ca acesta să fie somnat ! O, mai bine într-o față și aceia în piiatră să să fie întors decât ase în multe feliuri de stricăciune și fără folos! O, faptă spurcată și lucru scârnav, o, batgiocură de batgiocurit și ocară de ocărât, vino, dintele șerpelui, aleargă, coada scorpiii, și adevărul mărturisiți de să află la voi vinin și toapsăc ca acesta ca carile supt limba Hameleonului din fire izvorește, din meșterșug să înmulțește și spre băutura la inimă curaților să dospește și să mestește! (Că otrava limbii, pre tot toapsăcul cât de vrăjmaș, a toată jiganiia cât de cumplită cu multul covârșește.) Măsură-te, minciună, și vedzi minciună decât toată minciuna mai mare! Cumpănește-te, vicleșug, și cunoaște vicleșug mai greu decât tot vicleșugul. Târâiește-te, boală, și simți boală mai lângedă decât toată boala. Sai, moarte, și gustă moarte mai amară și mai omărâtoare decât toată moartea! Spune, răutate, de ieste în tine răutate de rea cât aceasta răutate ! O, răutate, răutate, de trii ori răutate și iar răutate.

Deci Hameleonul, după ce dulăilor amuțăturile și năvrăpiturile pre cât mai mult putu întărtă, pre crocodil, precât mai rău și mai vrăjmaș știu, îl ațiță și toate cele spre vicleșugul și scăderea Inorogului, pre cât prin mână îi vini, gândi, grăi, lipi, dezlipi, aședză, făcu și isprăvi, peste noapte în loc de somn cu răutatea, singur șie, nu numai ochii și tot trupul își acoperi, ce încă și inima și sufletul cu grele întunerece peste tot căptușindu-și își ponegri, de unde sunetul tâmpenii de cu sară lovit, a doa dzi ca preste vali răzsunate, glasul dimpotrivă din ceas în ceas a audzi, cu sete aștepta.

Partea a șesea

Inorogul și dreptății bizuit, și datului cuvânt și giurământ sprijenit fiind, după ce cea de obște făclie lumina supt umbre își duce și fața pământului cu brâul întunerecului să încinge, din vârvul munților la locul locul numit în prundiș să coborî, unde nu după multă vreme și Șoimul viind, cu cinste și cu plecăciune îi dede închinăciune. Cătr-aceasta cădzute țeremonii și cinsteșe plecăciuni, precum din chipul dinafară, așe din sufletul dinluntru arătând, tând pe sine norocit, tând ceasul împreunării fericit și de buni chedzi numiia, de vreme ce de împreunare dorită ca aceasta și de pofta spre carea de multă vreme inima îi sălta, lipsit și neînvrednicit n-au rămas. Așijderea, tuturor cereștilor mulțemită făcea, pentru căci sănătos și de toată grijea pizmei neprietinești neatins și nebetejit pre Inorog vede. După aceasta cu multe chipuri să arete siliia, precum macar că din porunca stăpânească împotrivnic a fi s-ar fi vădzut, însă amintrilea pururea cu bun gând și cu chiară inimă cătră dânsul au fost și ieste.

Deci pre o parte ca o slugă, celea ce slugii credincioase s-ar fi cădzut a isprăvi au vrut și s-au nevoit, iară pre altă parte așe lucrul au cumpănit, ca nici stăpânului său vicleșug să facă, nici după porunca nedreaptă dreptatea să calce (că atuncea numai schimosirea slujbei ieste lăudată, când pentru voia dreptății voia stăpânului să calcă). Ce ca ce cu nedreptate și cu răutate s-ar fi poruncit a să face, aceiași cu cinste și cu dreptate din urăciune spre dragoste și din vrajbă spre pace a să întoarce au silit și precum bună și vârtoasă nedejde are, dzicea, că ce cu amară neprietinie s-au început, aceia cu dulce frăție să să istovască și să să plinească (că precum căldura soarelui din grăunțele putredzite spicele verdzi a odrăsli face, așe sufletele înțelepte din împuțita vrăjmășiie frumos mirositoare a dragostii flori a răzsări prefac).

Cătră acestea și Inorogul celea ce să cuviniia priimiri de închinăciuni îi da, buna-i socoteală și a sufletului orânduială îi lăuda și cu tot feliul de cuvânt dulce și cuvios data-i cuceritură îi lua. În scurt, la începătura dialogului între dânșii sosiră și unul de altul pricine vrăjbii, carile și pentru ce ar fi fost, a întreba începură, Inorogul întrebarea într-acesta chip înainte puind: „Toate lucrurile firești câte soarele vede, luminează și încăldzește, fără pricinitoriul clătirii lor nu numai a nu fi, ce așeși nici a să gândi pot. Una numai și aceia singură slobodă voia muritorilor ieste, carea fără nici o

pricină și fără altă îndemnare a sa hirișă clătire are și singură șie și clătitoriu și clătire a-și fi și a-și face poate. Cătră carea macar că dinafară viitoare spre clătire-i îndemnătoare multe și în multe chipuri a i să adaoge și spre plecarea într-o parte, trăgătoare, împingătoare, asupritoare, râdicătoare, lesnitoare, îngreuitoare, iușurătoare, lățitoare, strâmtătoare și altele asemenea acestora a-i vini și a i să tâmpla pot.

Însă orice ar fi fapta de făcut, de bine sau de rău, de scădere sau de folos, a o ispiti, a o cerca, a o afla și într-o parte clătirea a-și alege singură șie stăpânitoare și în toate volnică ieste, atâta cât vădzind și înțelegând binele, din volnica voie răul a urma, a alege și a face poate. De pre care lucruri într-această mare și puternică monarhie carea în pieptul muritorilor să cuprinde, doaă chipuri sau, mai adevărat să dzic, doaă tipare a doaă chipuri a avea aievea și tuturor cunoscut a fi poate. Adecă unul mai mult decât firesc și oarece ceresc și dumnădzăiesc, iară altul mai gios și mai puțin decât firesc și oarece ceriului și firii împotrivă. Cel dintâi binelui, cest de pre urmă răului însoțitoriu și următoriu și așeși de tot moștenitoriu și purtătoriu ieste. Că amintrilea, dinafară clătitoriul în voia slobodă putere și biruință de ar avea, nici voia slobodă slobodă ar fi, nici de bunătate laudă, nici de răutate hulă cu dreptul i s-ar cădea. De unde să arată că întru muritori obiceiul voroavii și deprinderea limbii în zădar ieste, cu carea încotro voia din voia ei să să fie pohârnit vrând, să ne înștiințăm. Carea ar fi fost a clătirii pricină a întreba ne-am obiciuit și pentru ca zugrăvala răutății să acoperim, puterea voii slobode într-un chip cu altă zugrăvală, așeși de tot tăgăduim. Ce oricum ar fi, greșala învechită chipul negreșelii luând, după învechita obiciuire, dzic, vrere-ași și ași pofti, iubite priietine, ca să pociu ști, aceștii asupra mea vrăjmașe și de cap goană, carea și ce i-ar fi fost pricina? Și de nu toată răutatea din singură voia și inima muritorilor purcede, alta, când, cum, ce, și pentru ce să fie fost?"

Șoimul răspunsă: „Celea mai vechi și mai de demult începături cum ar fi fost nici a le ști, nici știute a le grăi pot (că precum nu toate avutele folositoare sint, așe nu toate știutele vorovite vreun folos aduc). Iară din cât și a ști și a grăi pot, din ceste mai de aproape ieste aceasta, că jiganiia cu talpa de gânscă, cu colții de știucă, adecă Vidra, vulpea peștelui și peștele vulpii, mai denainte până din monarhiia dobitoacelor și a tuturor jiganiilor a să izgoni, în mare dragoste și prietețug cu Corbul să avea, atâta cât, când

Corbul din vârvul copaciului crângăiia, Vidra din fundul pâclei răspundea, și când Vidra soldzii peștelui înghițiia, grumadzii Corbului simțiia (căci adevărata dragoste capetelor funii*i* să asamănă, ca când unul într-o parte s-ar trage, altul neclătit a rămânea nu poate). Deci Vidra, epitropiia pre acele vremi țiind, de pururea jalobă și grele pâri cătră Corb trimitea, precum Inorogul, Filul, Lupul, Pardosul, Râsul, Veverița și încă alte câteva din jigănii ascultării și stăpânirii ei nu vor să să supuie, ce în tot chipul statul monarhiii să tulbure și tot trupul publicăi spre răzsipă să aducă îmblă.

Deci Corbul, de unele ca acestea audzind, să tulbura și câte un priietin pentru un priietin pofta și cererea ce i-ar fi fost a-i plini și a-i face siliia și pre priietinii ei priietini, iară pre nepriietinii ei nepriietini îi ținea și-i avea. De unde (dragoste și prieteșugul numai cătră un chip spre multe chipuri ură și vrăjmășie au scornit), și așe, pre cât a mea slabă socoteală a agiunge poate, începătura răcelii și împotrivirea inimilor să să fie scornit socotesc." Inorogul: „Aceasta foarte bine am înțeles-o și, precum dzici, așe ieste. Numai încă mai dintr-adânc începătura lucrului a ști ți să cade. Că precum mai sus ț-am dzis, toate clătitele firești, pricina clătitoare firească cearcă. Iară în faptele voii slobode nu pricinile clătitoare, ce a căror clătite pricină clătitoare să fie fost să întreabă." Șoimul: „Foarte cu dragă inimă ași pofti ca pentru acesta lu cru mai într-adevăr să mă înștiințădz".

Inorogul: „De vreme ce așe cu sete pentru rădăcina lucrului acestuia a te înștiința poftești, dinceput a ți-l povesti nu mă voi lenevi. Însă pre cât lungimea istoriii ar pofti, scurtimea vremii mână nu-mi dă, căci iată și câtăva parte a nopții au trecut și pre aceasta vreme cineși la ale sale a să afla s-ar cădea (căci multe și în multe chipuri sint sigețile și nălucirile nopților tăcute, carile prin întunerec îmblă și vâjâiesc, iară în lumină lovăsc și rănesc). Deci pre cât mai în scurt voi putea și în puține cuvinte toată lungimea și lățimea poveștii a cuprinde mă voi nevoi.

Vii ști dară că odânăoară Monocheroleopardalis din toate jiganiile pământului mai vestit și mai ales era (nici de alcătuire a atâtea numere într-un nume te mira, căci mai pre urmă și aceasta taină vii înțelege), a căruia vrednicie, macar că lumii știută ieste, însă într-acesta chip numele, slava și puterea adăogând, până într-atâta au crescut. Acesta din părinții săi oaie zămislit și născut era , deci întâi, și la chip și la fire, mielușel. Iară după ce

la mai mare vârstă crescu și în toată turma în fruntea a tuturor areților ieși, împotrivă a căruia, a sta sau în cap a să lovi, nici un berbece să putea afla și carile prin necunoștință precum împotrivă îi va putea sta i să părea, deodată numai ispita puterii frunții făcea, că a doa lovitură nici aștepta, nici mai suferiia. Așe el toată turma decât păstorii mai bine păscând și otcârmuind, un lup vrăjmaș și lacom din fire, dară de foame încă mai vrăjmaș și mai cumplit făcut, cu mare răpegiune și cu fălcile căscate totdeodată pre berbece să-l fărâme, să-l spintece și să-l înghiță vrăjmaș viniia.

Berbecele, vădzind pre lup așe de cu mare răpegiune asupră viindu-i și acmu vremea în desară, când dzua cu noaptea să îngână, fiind, pre lup unul din areți să fie și după obiceiu precum în capete să să lovască vine, socoti. Într-această socoteală berbecele aflându-să, din toată groaza și frica lupului afară era și așe în tâmpinare-i fără nici o spaimă ieșind, ca pre un arete, așe de chibzuit și de tare în frunte îl lovi, cât poftorire a mai face nu mai trebui, de vreme ce coarnele prin tidva capului lupului pătrundzind, fruntea zdrumicându-i, crierii afară îi vărsă. Lupul într-acesta chip vârtos lovit și rănit, fără de a doua răzsuflare, viața pre moarte își schimbă. Aretele mai târdziu vitejiia ce făcusă cunoscând, carea măcar că din tâmplare fusese, însă îndată duhurile cele de arete ce purta își schimbă și până în dzuă din oaie în jiganie și din arete în lup să mută. (Că tâmplările fericirii la cei mai mulți obiceile firii a muta pururea s-au vădzut). Așe berbecele preobrajenie ca aceasta luând, îndată din neamul său răzlețindu-să, după firea lupilor codrii, câmpii și munții a cutreiera începu și multă vreme a vieții sale într-acesta chip în streinătate îmblând și petrecând , odânăoară la loc ca acela a nemeri i să tâmplă, unde decât toate jigăniile mai mulți pardoși să afla. Acolo nu după multă vreme, ce să vânedze și cu ce viața să-și sprijenească neavând (căci mulțimea pardoșilor pre altele așeși de tot împuținase), cu dânșii de luptă a să ispiti începu. (Că pofta biruinții toate ispitește și nevoia toate învață, ales în primejdiia vieții lipsa sosind). Deci așeși din ispita dintâi, lucrul cu fericire și după voie a vini i să tâmplă, de vreme ce întâiași dată cu cel mai mare și mai groznic pardos de luptă să apucă, pre carile, după multe nevoi și nu cu puține a vieții cumpene și primejdii, îl birui și-l omorî. A căruia duhuri îndată luând, precum din arete lup, așe din lup pardos să făcu. După mare și primejdioasă biruință ca aceasta, pardosul mai înalte și mai puternice duhuri în sine simți, carile în trupul și pieptul pardosului de încăput nu era, și așe, de ispită, spre lupta leului să apucă (că

toate în lume de să și cuprind în hotarăle sale, iară pofta a cinstei mai mari și a biruinții mai tari, nici în lat câmpul a tot pământul, nici înalt muntele a tot locul a să opri sau a să îndestuli poate). Ce leul prea vârtoasă și puternică jiganie fiind (precum poți cunoaște), nu pre lesne îi fu duhurile a-i lua, căci adese și mai în toată vremea ispita monomahiii făcând, în carea macar că nu să biruia, însă nici titulul biruinții a lua putea. Așe ei în toate dzilele la luptă, ca la o scoală, să ispitiia și să deprindea, până când pardosul pricepu că nu altă ceva de la cea deplin biruință îl împiiedecă, fără numai iuțimea picioarelor și sprintiniia carea leul în trupul său purta. Că de multe ori pardosul acmu mai dobândind biruința, leul, cu iuțimea dinainte-i i să feriia și cu acesta chip cea desăvârșită biruință îi tăgăduia. Pardosul, într-acesta chip pricina neizbândii sale bine cunoscând, cătră vârtoase duhurile pardosului, grea greuimea filului și sprintină iuțimea inorogului adaosă și mai cu de-adins cu ascuțit și nebiruit cornul a monocherului într-armându-să, într-o luptă numai toată biruința asupra leului dobândi, în carile îndată și fără nici o împiedecare să și mută (că precum nuării după vânturi aleargă, așe duhurile după biruințe să pleacă). Firi, duhuri și puteri ca acestea născutul miel în sine strângând și alcătuind, în doaă hirișe numere și le-au împărțit; unul: Provatolicoelefas , altul: Monocheroleopardalis. Ce dintr-acestea cest mai de pre urmă mai mult obiciuindu-să, precum în nume, așe în fire Monocheroleopardal au rămas. Așe dară, toate firile într-una boțind, blândețea oii, înțelepciunea lupului, cunoștința pardosului, greuimea filului, iuțimea inorogului și vârtutea leului în sine nebetejite și nesmintite le feriia și, din dzi în dzi încă mai adăogându-le, la stepăna cea mai de sus le înălța și le suia. Și așe, toată cinstea, lauda și puterea a tuturor jiganiilor dobândi. Deci jiganiile toate, de atâtea vrednicii încungiurat și împregiurat vădzindu-l, cu un duh și cu o inimă îl rugară ca oblăduitoriu, purtătoriu și despre tot împotrivnicul păzitoriu să le fie. Monocheroleopardalis, prin câtăva vreme a tuturor viața în mâna sa să priimască ferindu-să, această rugăminte a lor să priimască să tăgăduia. Însă până mai pre urmă pre cel ce luptele a atâtea vrăjmașe jigănii a-l birui nu putusă, moale rugămintele înfrângându-l și umilite cuvintele înduplecându-l, după pofta lor îl adusără (că precum răspunderea moale frânge mâniia, așe rugămintea cu umilință pornește cruțarea). Carile a tuturor chivernisire în palmă și a tuturor otcârmuire în samă luând, prin câtăva vreme cinsteș, frumos, drept și cu înțelepciune, cum să cade, pre toate jigăniile și dobitoacele giudeca, îndrepta, ocrotiia, păziia și stăpiniia (că atuncea publica înflorește și odrăslește, când stăpânii

miluiesc și ceartă în dreptate și supușii ascultă și slujesc din dragoste). Așe cât în vremea stăpânirii lui nici ochiul nepriietinului s-au veselit, nici budzele vrăjmașului s-au zimbit, nici inima împotrivnicului s-au învoieșeat. Ce precum cereștii (ah) de multe ori peminteștilor a zavistui s-au vădzut, așe și Monocheroleopardalis de sigeata lutului mai denainte de vreme nerănit și de tâmplările țărnii neprăvuit a rămânea n-au putut , de vreme ce încă în puterile firii sale fiind, în carile a multora nedejde și viață să rădzima, cu mare a tuturor pagubă și nesuferită jele, cătră cele de sus lăcașuri s-au mutat , ca cel ce leu între dobitoace de vârtos să lăuda, leu între stelele ceriului în veci să luminedze s-au aședzat, în urma sa doi numelui său moștenitori, pre Fil adecă și pre Inorog lăsind. Deci la săvârșitul lui a fi și la începutul lui a nu fi, Filul (carile și de stat, și de vârstă mai mare era), pentru une pricini departe în munții de la Grumadzii-Boului trimăs era , a cării trimeteri pricini de povestea noastră abătută fiind, a le povesti părăsim (că voroava nu în vremea și la locul său, ca rafturile de aur în capul măgariulul să prind). Iară Inorogul, acolea de față aflându-să, toate supusele și nesupusele jigănii lor chivernisitoriu și stăpânirii părintelui moștenitoriu a fi îl aleasără și cu toții într-o inimă și într-un glas în scaunul oblăduirii îl ridicară. Ce precum să dzice cuvântul (că fericirea grab nică curând obosește), de vreme ce pe aceia vreme Vidra la locul prundișului, unde acmu noi sintem, a lăcui să tâmplase, carea cu multe chipuri de lingușituri și cu a Corbului mijlocii în dragostea monarhiii pasirilor întrând. Corbului prin scrisori într-acesta chip înștiința, că, „de vreme ce Monocheroleopardalis dintre vii au lipsit și toată împiedicarea poftii noastre din mijloc s-au râdicat, să silești și să te nevoiești, te rog, ca stăpânirea asupra dobitoacelor mie să mi să dea. Iară eu voi face ca toată vita grasă și toată carnea săoasă domnului și stăpânului mieu în mâncare și tot singele cald și sățios în băutură să să dea." Corbul, întâi pentru cea din fire lăcomie ce avea, apoi pentru căci nu puțină pizmă și zavistie asupra dobitoacelor purta, de vreme ce prin toată vremea a stăpânirii lui Monocheroleopardalis, rar și mai niciodată cu odihnă și cu ticneală stârvurile cerceta și așeși singe cald să bea sau carne proaspătă să mănânce în viața lui nu s-au învrednicit. Cătră aceasta și altă pricină să adăogea, că fata Corbului, Mreana, la vârsta căsătoriii agiungând, pre tâlhariu chelariu Corbul socoti să facă și Vidrii femeie să o dea aleasă. Așe dară, Corbul, știind că trăind Monocheroleopardalis, precum despre munți, așe despre câmpi, toate străjuite și păzite era, iară acmu el lipsit, precum să dzice cuvântul (că pre

leul mort și șoarecii să cațără), îndată tuturor dulăilor de casă știre dede pentru ca cum mai curând și pre cât mai tare vor putea cu lătrături și cu brehăituri prin toate locurile spaimă și groază să dea (căci dulăii cu Corbul de pururea însoțire avea). Dulăii îndată toți munții cu dealurile și toate văile cu pădurile de cehnituri și de schilălăituri împlură, de a cărora rău menitoriu, spurcate și grețoage glasuri, toate dobitoacele să înspăimântară, și unele într-o parte, altele într-altă parte capetele să-și cruțe o plecară (că când capul să amețește, picioarele dovedesc, și când mădularile buiguiesc, lipsa criirilor arată). Așe dară, totdeodată iele împrăștiindu-să și fietecarea unde și cum putea amistuindu-să și aciuându-să, atuncea Corbul vreme află ca toate după reaoa sa voie să facă și pre Vidră din baltă în curte și din tină în scaun să o urce, ca jiganiia în neam cu prepus tuturor dobitoacelor împărat și stăpânitoriu să fie (o, ceriu și păminte, au din nuări piatră și din cremene picături de apă vii să scoți? Că rămân firile precum au început, precum toate să cunosc la sfârșitul spre carile năzuiesc).

A Vidrii dară schimositură de stăpânire ca aceasta făcându-să, dobitoacele toate în toate părțile prin câtăva vreme pribege și de la locurile și sălașele lor streine petrecând, cele mai multe dintr-însele acmu vivorul înstreinării și holbura rătăcirii nemaiputând suferi, capetele plecându-și, cerbicea supt greu și aspru giugul tiräniii Vidrii își plecară și cineși pre la lăcașurile lor să înturnară (că coliba în țarina sa și bordeiul în pământul său decât palaturile în streinătate mai desfătate și mai frumoase a fi so cotiră), fără numai Lupul și Pardosul (carii pre aceia vreme Monocheroleopardalului foarte credincioși și de aproape priietini era), din socoteala lor neîntorși, departe, în Țara Câmpilor, prin multă vreme ramasără, adecă până la vreme stăpânirii Filului. De care lucru, toată pasirea de singe vărsătoare pre acești doi mare pizmă și mânie avea. Inorogul, încă și de ai săi părăsit și tirăniia Vidrii întărită și în toate părțile întinsă și lățită vădzind, să sculă și în munții înalți, carii la Grumadzii-Boului să află, unde și Filul să afla, să dusă. Ce dintâi pre la cetatea Deltii câtăva vreme locurile cercetând, în prundișul acesta să așădzară. Vidra știind că stăpânire în silă au apucat și cu tirănie ieste să o ție, așijderea pre drepții moștenitori între vii știind, ea viață cu tic nealä să ducă nu va putea, cu fel de fel de amestecături către monarhiia Vulturului și către Corb îi pârâia, însă toată pâra într-aceasta să închidea, dzicând: „Filul și Inorogul vii rămâind, și voi, și noi viață cu linește și stăpânire cu slobodzenie să pe

trecem și să facem nu vom putea, căci nu numai a mea, ce încă și a voastră nebiruită monarhie a tulbura și a o răzsipi vor sili și răutățile lor una după alta ca valurile vor să urmedze (că marea nu de altă, ce de vânt fața își schimbă, vântul vivor, vivorul hol bură, holbura furtună, furtuna valuri, valurile primejdie vaselor și peirea celor din vase aduce)".

Corbul, macar că în curândă vreme de spurcat lucrul ce făcuse într-ascunsul inimii sale rău să căise, căci Vidra nu multă vreme la cuvântul dat ș-au stătut, nici căsătoriia cu fata lui, Mreana, și rudeniia ce făcusă din firea ei au mutat-o, ce, după cea hirișă și veche fire, mai mult pre ascuns decât la ivală îmbla și mai cu drag prin fundul apelor decât la uscat să primbla și gânduri împo trivnice împotriva Corbului fierbea. De unele ca acestea Corbul înțelegând, de mare căință și de grea dosadă tare să năcăjiia, însă de a lumii rușine pentru lucrul ce lucrase aievea a să căi și de împietrirea inimii ce avea pentru greșala ce greșisă de tot a să pocăi nu putea (că inima în răutăți îngrășată de gândul căielii să vitionește, iară cu pocăința să omoară). Ce cele ce Vidra împo trivă-i făcea, ca cum nu le-ar pricepe, cu ochiul cunoștinței le tre cea (însă din inima pizmătare răbdarea când izbucnește, atun cea răbdarea, nu vrednicie, ce răutate la vremea sa naște, că tot pizmătariul din neputință, iară nu din bunăvoie rabdă). Cu o pri cină ca aceasta și a Corbului răbdare și așe adâncă tăcere să spândzura, de vreme ce pre Vidră organul răutății având, supt numele ei pre cei ce i să părea împotrivnici în toate părțile-i go niia și în tot chipul fără nici o cale îi dosediia și-i păgubiia. În scurt, Corbul cu mâna altuia șerpele din bortă a scoate siliia, dară în zădar. Că Inorogul, precum mai sus s-au pomenit, în munți ducându-să, acolea pre Fil află, cu carile sfatul obștiindu-și, lucrul pre o cale își pusără și, nu după multă vreme, din dobitoacele și jigăniile împrăștiiate, precât mai curând putură, la un loc le adu nară. De ciia la vrăjitorii vremii aceiia mărgând, hrismul Pleonexiii de la capiște Epithimiii învățat foarte pre mulcomiș le cântară:

În cindzăci de singeroase
Vom pre cele lăcrămoase,
Ochii umedzi să le ștergem,
La moșie să ne mergem.
Vidra pește, Corbul stârvuri
Cerce-n vârtopi, nu prin vârvuri

Să să urce fără cale
Și să-și cate ale sale.

Vrăjitorii Epithimii<i> stihurile acestea citind și de câteva ori procitindu-le, tâlcul acesta să fie înțăleasără, adecă cindzăci de căpuși (carile sint pungi de piiele cu singe împlute pline de supt singele strein, jirtfă Pleonexiii vor să aducă, pentru ca de supt tiraniia Vidrii și vrăjmășiia Corbului mântuindu-i boadza, la moșie și să-i ducă și din nevoia robiii scoțindu-i, voia cea rea și lacrămile în veselie și bucurie să le întoarcă. Deci vrăjitorii, jirtfa priimind, descântecul buiguirii le citiră, cu carile întâi pre Corb în som nul nesimțirii băgând, pe Vidră din scaun pohărniră, carea, în legătura vrăjii stăpânit cunoscându-să, într-acele părți mai mult zăbavă a face nu putu, ce îndată, cu Mreana, fiica Corbului, și cu alalți ai ei rude, lindini, păduchi, lipitori și cârcei, sculându-să, la gârlele Grumadzii-Boului să dusă. Iară Inorogul, din bunăvoie pentru strajea în munți rămâind, pre Fil la moștenirea părințască trimasă.

Corbul, de aceasta în știre luând, de mare mânie cu urgie încins, cu bogățiia simăț, de minte răzleț, cuvinte lăudăroase și duhuri ca focul de mânioase a slobodzi începu și ca acestea, ni în față, ni în dos, cu mari îngrozituri dzicea: „Pentru ce Inorogul au scos cuiul pre carile eu l-am bătut? Pentru ce Filul al său ș-au luat? și asupra gândului mieu gând au râdicat? Așe? Lasă, că le voiu arăta și a cunoaște îi voi face eu că a pasirilor monarhie ieste mai tare și vor pricepe că Vulturul zboară mai presus decât toate trupurile, și precum Corbul cu glasul său tot răul menește și isprăvește vor înțelege." Și ce mai mult, iubite priietine, voroava să lungesc. Corbul, macar că în capul Vidrăi tot focul iadului a să grămădi bucuros era, însă răul cuiva, carile cu mâna lui nu să isprăviia, precum răzsipă în toată lumea să face i să părea, mai vârtos că în scăderea Vidrei adaogerea altora socotiia, de care lucru, vrăjmășiia carea asupra Vidrii cocea, asupra Ino rogului și a Filului o borî.

Și macar că la mijloc patru mii și șepte sute de ani cu luptele din toate dzile au trecut, și nu puține singeroase jirtfe pre la capiștele bodzilor și multe pre la nesățioase lăcomiia vrăjitorilor s-au vărsat și s-au împrăștiiat, însă Corbul de ce s-au apucat tot răul a plini nicicum rămășiță n-au lăsat, că într-adevăr, precum rău din gură să lăudase, mai rău cu lucrul au săvârșit, de

vreme ce iarăși cu Vidra mâna au dat (că făcătorii de rău spre răul mul tor buni cu binenele a unui rău a să sluji obiciuiți sint). Iarăși dulăii ș-au întărtat, iarăși ogarâi ș-au asmuțat, iarăși coteii în munți și în păduri ș-au băgat, iarăși în câmpi măiestriile, în dumbrăvi silțele și în rediuri mrejile ș-au vărsat, iarăși tot dobitocul au spăriiat și în toate părțile l-au împrăștiiat. Și așe, sfârșitul tuturor tirăniilor și începutul tuturor vrăjmășiilor, iarăși pre Vidră, cu tirănie mai cumplită decât toată tirăniia, ca locul altuia să tirănească și lăcașul dreptului fără milă să răzsipească, au trimis-o.

Filul, de acestea înțelegând, întâi Lupului și Pardosului știre dede (căci aceștea pre aceia vreme dreptatea feriia), cari nu cu mică a vieții primejdie, din întinse mrejile tiranului scăpând, iarăși la Țara Câmpilor pribegiră. Inorogul, în munți precum și mai sus s-au pomenit, aflându-să în locuri tari și ascunse, în cătăva vreme aciuat s-au potolit. Așijderea Filul, la Grumadzii-Boului viind s-au aședzat, însă nu puține asuprele despre vrăjitorii vremii trasă, de vreme ce Corbul cu toată nevoința sta, ca nu numai de hrană, ce așeși de viață să-l lipsască. Ce vrăjitorii, întâi de jir tfele vechi, apoi și de cele noaă voia boadzii Pleonexiii plecând, la ale sale să margă voie îi dederă (că mila Pleonexiii atuncea numai să clătește, când cele din față mistuiește, iară de cele din dos în scurtă vreme cu mai multul nedejduiește).

Așe și într-acesta chip, iubite priietine, Vidra tirăniia în mâna vrăjmășiii și vrăjmășiia în dreapta tirăniii luând, de ciia Corbul aievea vrajba, la arătare neprietiniia și tot răul asupra Inorogu lui și a Filului a plini, câtu-i negrul bobului a lipsi n-au lăsat, ce dintâiași dată, toate după voie a isprăvi neputând, vremea păștea, ca când va putea, atuncea să isprăvască. Așe, Vidra cu răutatea Corbului agiutorită și la epitropiia jiganiilor aședzată fiind, pe Bâtlan la gârle pentru paza pe aceia vreme lăsase. Carile nu după multă vreme pre Vidră de vicleană cătră Corb o vădi, adecă pre cum cu meșterșuguri viclene și cu mari și multe giuruințe de jirtfe minciunoase pre la ușile vrăjitorilor îmblă, ca epitropiia pasiri lor să tulbure și monarhiia să le răzsipască.

Asupra pârâi aceștiia și câteva jigănii de singe mâncătoare so siră, între carile mai de frunte Lupul, Ursul, Vulpea, Ciacalul și Strutocamila era. Acestea, încăși tiraniia-i a mai suferi neputând, în Țara Pasirilor, la

epitropiia Corbului, fugiră, cătră carile mare și lăcrămoasă jalobă făcând, întra-cesta chip dzicea: „Mare strâmbătate și greu păcat cu noi ai lucrat, o, în lumină ponegrit, Coarbe, de vreme ce iarăși în scaunul tiraniii asupra noastră vrăjmășiia Vidrii ai râdicat, jiganie carea nici în fire neam, nici în minte socoteală, nici în lucru vreun aședzimânt stătătoriu a avea poate (că ce-i mai poftit? Stăpânirea. Și ce-i mai cu greu? Stăpânirea.), și cela carile pre sine neaședzat știe, stăpânire cu aședzimânt să facă cum va putea? Aceasta dară, cu tiraniia ce face și cu lăcomiia ce lucreadză, nu numai oile în munți și în păduri au împrăștiat, nu numai caprile prin văi și prin vârtopi au izgonit, nu numai boii, vacile și hergheliile cu foc și cu fier au ars, nu numai găinele de pene și puii de tuleie au zmult și le-au dzăciuit, ce acmu și soldzii peștelui să radză și să-l vânedze pe supt gheață va, dzicând că firea ei de pește decât de carne mai priimitoare ieste, lucru carile de firea și de deprinderea noa stră prea departe stă. Deci acmu și noi ale noastre pustii pără sind, de mare nevoie la menitoriu glasul tău am năzuit, ca iarăși cu sfatul și cu voia ta, pre tiranul acesta deasupră-ne să-l râdicăm și iarăși pre stăpânitorii moșneni la locu-și să chemăm. Căci nu mai într-acesta chip socotim că tulburările și răscoalele acestea la aședzimânt și la linește a să aduce vor putea (că oala fierbând și de mare fierbinteală peste margini dând, cu lingura apa vân turând, deodată cevași a să stâmpăra să vede; iară stând focul neclătit, vărsarea de tot a să potoli preste putință ieste; deci la înfocări la carile vânturarea lingurii nu sporește, potolirea și stângerea focului trebuiește)." Corbul, și mai denainte cu pâra Bâtlanului asupra Vidrii ațițat și acmu cu jaloba acestora încă mai întărâtat fiind, cuvânt le dede că, pre cât va putea va sili, și din tiraniia Vidrii îi va mântui. Care pizmă Corbul la adunarea dintâi carea la cetatea Deltii ș-au izbândit, unde pre Vidră dintr-îmbe monarhiile au izgonit-o (precum la locul său istoriia s-au pomenit). Corbul dară atâtea și atâtea răutăți și îndrăpniciuni precum să fie făcut și precum a multora răzsipă pricină să fie fost bine cunoscând, însă nici așe de păcat s-au pocăit, ce cu aceasta pri cină mai mari și mai grele unul peste altul să grămădească au gândit, de vreme ce pătimașilor alt cuvânt le da, iară în reaoa inimă spurcat gând purta (că răutatea inimii din fire rele, din răutate, răutate învață și din cercetare pizmă și izbândă gătește), adecă de pizma veche binele Inorogului și a Filului nicicum nu-l poftiia, iară de pizma noaă pre Vidră dintr-îmbe monarhiile să izgonească (precum au și făcut) și al triilea chip să aleagă (pre cum la alegerea

Strutocamilei s-au vădit) au socotit. La carea cu ce meșterșuguri spurcate și cu ce vicleșuguri fără de lege s-au slujit pre larg la locul său s-au pomenit.

Iară cele mai pre ascuns ce să lucrasă pre scurt acmu să ți le arăt. Vii ști dară, iubite priietine, că vădzind Corbul greșala ce cu Vidra făcusă, apoi inimile jiganiilor cunoscând, că asupra Ino rogului și a Filului stăruiesc, împotriva aievea să li se puie, so cotiia că multe nevoi și grele gâlceve să vor râdica (că cuvântul împotrivă sabiia ascute, iară răspunderea lină frânge mâniia). Și așe, pre Lup în taină chemând, dzisă: „Bine cunosc, o, priietine, că multe nevoi și asuprele despre spurcata Vidră ați tras și încă multe asupră a vă aduce, de va putea, să gătește. Însă noi, pen tru ca greșala să ne îndreptăm și păcatul să ne răscumpărăm, împotriva și spre pohârnirea ei, pre cât în mână ne va vini, cu tot sufletul ne vom nevoi. Pentru care lucru, o poftă am și eu de la voi, ca mijlocitori fiind între noi și între Fil și Inorog, pace să alcătuim, și aceasta întru tot adevărul și curata inimă să fie (că decât pacea zugrăvită, războiul crunt mai curat și mai fericit ieste)." Acestea Lupul de la Corb audzind și precum din toată inima să fie încredințându-să, să bucură foarte și: „Acesta lucru foarte pre lesne să va face, răspunsă, de vreme ce eu adeverit sint că Filul și Inorogul dreptății și păcii plecați sint și, îndată ce cuvântul păcii din gură vor da, în inimă pecetluit și tipărit le va rămânea. (Că curat ascunsul inimii singur șie și icoană și oglindă-și ieste, în carea ce și cum ieste de pururea să vede). Și de vreme ce și a ta poftă spre a dreptății chip s-au plecat și pa cea îmbrățășadză, pentru acesta lucru știre să le facem și vii cunoaște că cele de mine grăite nu numai din dragostea carea către dânșii am, ce mai vârtos după voia adevărului s-au grăit. Însă pacea aceasta într-aceasta a stărui trebuiește, ca de acmu înainte Vidrii împotrivă și lor într-agiutoriu să fii."

În puține cuvinte toată istoriia să cuprindzi, o, priietine, pen tru pofta, legătura și isprăvirea păcii s-au grăit, s-au răspuns, s-au trimăs, s-au întors și toate cele trebuitoare la mijloc puindu-să, prin chipuri de credință s-au isprăvit și cu mari giurământuri și blăstămuri dintr-îmbe părțile tare s-au legat. (Ce la viclean pa rola dumnădzăiască și basna poeticească tot o cinste au), în care chip și Corbul în vreme ce giurământurile cele strașnice să făcea, atuncea toate măiestriile vicleșugului prin toate locurile își întin dea și cu mari giuruințe de multe jirtfe pre la bodzi și pre la vrăjitori ispitiia, ca pre o pasire, a căriia și numele, și traiul, și lăcașul împuțit și scârnav îi ieste,

epitrop monarhiii dobitoace lor să facă siliia. Poți ști și numele pasirii, o, priietine, că Pupădza era, din Țara Gemănării născută și în satul Furcăi crescută, și acmu, mai-mai în curțile funelor bătrânețele ș-ar fi închis de nu ș-ar fi fost așe de timpuriu puturos duhul slobodzit. Ce de aceas ta agiunge și la cuvântul nostru să ne întoarcem.

Corbului nici jertfele i s-au priimit, nici vrăjitorii după plăcere i-au vrăjit. De care lucru, socoteala într-alt chip de răutate a-și muta i-au căutat, adecă pre proastă jiganiia Strutocamila în taină luând, cu multe măgulituri și învăluituri o ispiti. Chipul, statul, faptul, îm blatul și căutatul în multe ritoricești tropuri lăudându-i, și precum firea spre vâlfa stapânirii să o fie făcut, dzicându-i, s-au înșelat, au credzut și așe și ea s-au cunoscut, săraca, precum la întrebarea ei frumos s-au pomenit. Unde Corbul cu siloghismul de vrednică ade verind-o, coarnele boului, coada păunului și cu penele lui înda torind-o, epitrop Leului și stăpânitoriu dobitoacelor au pus-o. Unde și până astădzi, cu minunea a toată lumea, stăpânește (că de multe ori cel greșit nemerit și cel nemerit greșit iese).

Aședară Corbul, o, priietine, organul răutății, iară nu răutatea, nici pizma ș-au schimbat, chipul neprietiniii, iară nu vrajba spre pace ș-au mutat, de vreme ce la acea adunare carea întâi la ce tatea Deltii s-au făcut, nu după cum cuvânt cu giurământ avea dat, nici drepților moșneni agiutoriu au fost (căci, precum știut îți ieste, Filul încă acolea agiunsese și cu tine împreunare avuse se, cătră carile singur tu mare priința Corbului arătaseși, carea mai pre urmă căptușită au ieșit), ce cu tot mijlocul inimile ale altor jigănii după pofta sa să le întoarcă, cu feliu de fel de meșterșuguri, au silit, pre unele cu înfricoșeri, pre altele cu spărieri, pre unele cu îngroziri și spăimântări, pre altele cu giuruințe și cu dări, siloghismul ce pentru Strutocamilă la mijloc să puie vrea, a priimi, vrând-nevrând, le-au silit și a învoi le-au făcut. Care lucru, după cum știi, isprăvindu-l, încă mai cumplită și mai vrăjmașă goană asupra dreptății au scornit, carea și până astădzi, precum vedzi, să trăgăneadză (iară a tot lucrul sfârșitul la ce iese vremea arată și norocul învață). Acestea dară, o, priie tine, au fost pricinele și începăturile și acesta au fost pricinitoriul și începătoriul vrăjbilor, răscoalelor, goanelor și războaielor cari le întru monarhiia dobitoacelor și până în dzua de astădzi să lu creadză. Ce acmu, sfârșit voroavii puind, poftim ca nu alta a giu rui și alta a dărui să ne fii cunoscut, de vreme <ce>

în proimiul voroavii scurtimea cuvântului făgăduiam, iară acmu oarecum toată lungimea istoriii prin câteva ceasuri am trăgănat. Însă iertăciunea aceștii asuprele a dobândi pre lesne vom nedejdui, de vreme ce (a lucrurilor știință nu din părere, ce din chiară arătare să naște, carea, după materiia ce are, potrivirea formii înțelegirii cearcă) (că voroava laconească la meșterșug ieste lăudată, iară materiia adevărul cu îndelungată și chiară voroavă a să tâlcui, a celor neminciunoși și la voroavă izvorâtori lucru ieste)."

Șoimul de acestea pre amănuntul bine înțelegând, precum de dulce voroava Inorogului, așe de înștiințarea adevărului, mult să minună și într-acesta chip către Inorog dzisă: „Vechiu și adevărat cuvânt între toți să grăiește (că dreptatea toate biruiește și adevărul decât toate mai tare ieste), așijderea (strâmbătatea și lucrătoriul ei pururea viptul căii sale mănâncă și băutura toap săcului său bea). Ce dară între strâmb și între drept, între adevăr și între minciună ar fi, de nu pemintenii, cereștii vor giudeca și vor alege. Ce acmu lucrul rămâne ca dintr-această a noastră dorită și nesățioasă împreunare vechile începături a răutății să să surpe și noaă temeliile bunătății să să arunce (că mutarea minții, schim barea socotelii și nestarea cuvântului, numai atunci sint lăudate, cât din rău spre bine și din vrajbă spre dragoste să întorc)." Inorogul dzisă: „(Începuturile bune, o, priietine, din inima bună și neprepusă izvorăsc, iară amintrilea, îndoința inimii stând, îndoite, întreite și în multe noduri împleticite și căptușite din rost cuvintele ies). De care lucru, a mă înștiința ași pofti: Aceste începături bune, carile dzici la mijloc<u>l să punem, singur din tine vii să le pui, au a le pune de la alții poruncă și pozvolenie ai?"

Șoimul răspunsă: „Într-adevăr ieste că eu poruncă ca aceasta și aievea pozvolenie de la mai-marii miei nu am. Însă inima a toatei noastre monarhii spre ce stăruiește foarte bine cunosc, adecă, ca cu orice mijloc s-ar putea, lucrurile spre o aședzare și linește să să aducă poftesc. Și de vreme ce adevărul de grăit ieste, că de nu de tot cu toții a goni s-au obosit, însă nici unul între noi odihnit n-au rămas, și mai mult grijea din toate dzilele, decât goana din toate locurile, sudori de singe ne picureadză (că osteninta clătirii sudori pe trup umedzește, iară grijea neîncetată vlaga inimii topește). Încă către acestea ieste și altă pricină carea spre ispita lucrului acestuia mă îndeamnă, adecă credința carea Corbul în mine și în cuvintele mele are. Către carile eu tot adevărul lucrului precum ieste arătând, fără nici un

prepus, din gândul carile până acmu asupra ta are, părăsindu-să, răutatea spre bunătate își va pleca."

Inorogul dzisă: „Lucrul acesta, o, priietine, oarecum necred zut și peste putință mi să pare, că precum din bătrâni știm (cor bul puii albi își scoate, iară firea în negrimea lor îi întoarce). Deci și Corbul bătrân în alb de s-ar văpsi, cu o ploaie, sau și cu o roaă să să spele poate și ce supt albiciune din fire imăciune au avut, în curândă vreme își va arăta (că rămân ființele precum au început, de s-ar și tâmplările în toate ceasurile schimba). Așijderea de am dzice că Corbul la pene pre dinafară a să albi poate, însă inima pre dinluntru fără prepus tot neagră îi va rămânea. Ce pentru ca să nu să dzică că inima mea de cuvântul bun s-au împietroșet, sau de numele păcii s-au îngrețoșet, iată în tot adevărul și în curată inimă dzic, că precum hotarăle ne prieteșugului, așe ale prieteșugului a le păzi gata sint și pre aces tea pre amândoaă aievea și nezugrăvite a le purta știu (că pre cum chipul frumos și icoana ghizdavă ochiul veselește, pre atâta vicleșugul ascuns și dragostea schizmuită sufletul întristeadză). Așijderea (precum boala ascunsă pre doftori și pre doftorii batgiocurește și pre cel ce dzace până la moarte măgulește, așe vicleșugul și pre cel ce viclenește și pre cel ce să viclenește la scădere aduce și încă mai vârtos pre viclenitoriu decât pre vi clenit spre groznică răzsipă pohârnește, precum și răul tăinuit pre doftori măgulește numai, iară pre cel ei supus întâi din sănătate, apoi și din viață îl izgonește)."

Șoimul răspunsă: „Adevărat, acestea precum le dzici, așe sint, însă (de multe ori boala nenedejduită pre leac ș-au dat) și pre cum un cuvânt să dzice (morții numai leac între muritori nu s-au aflat, iară amintrilea viața stând și buna socoteală slujind, tutu ror tămăduire și vindicare să nedejduiește). În care chip și eu acmu dzic: Într-această dată și cu mine lucrul ispitește și vii cunoaște că macar că la pene iușor, însă la cuvânt greu și stătătoriu sint și precum în aer a zbura, așe pre copaci a sta șipre stâncă nemutat a mă aședza pociu."

Inorogul dzisă: „Cu bună samă cuvintele acestea poftitoriu binelui să fii te arată și dreptății iubitoriu și de cuvinte adevărate grăitoriu să fii te sfitesc, însă giuruitele acestea la faptă a aduce, precum socotesc, un lucru a te opri poate, adecă căci supt po runcă și supt ascultare supus ești. Pravila

dară stăpânilor asupra supușilor cea mai de temeiu ieste: *Așe voiu, așe poruncesc, așe să* să facă. *Deci oriunde sentenția aceasta putere desăvârșită are*, acolo cuvântul adevărat și sfatul cu cale loc nu are. Ce precum vor unii să dzică (ispita până în de trii ori ieste a înțelepților, iară aceiași nepărăsit a ispiti, a nebunilor). De care lucru, o dată, de da-ori sau și de trii ori și tu ispitește și vedzi de vor ieși poftele strâmbe după dzisele drepte și de ieste ureche destupată spre ascultarea cuvântului drept, cunoaște (că urechea astupată leacu îi ieste ca cu ce ar fi astupată să să scoață, iară căriia organul audzirii ieste betejit și de tot surdu, nici leacul pre lesne, nici trăsnetul tunului, nici buhnetul dobelor spre simțire a o aduce pot). După aceasta a ști ți să cade, o, priietine, că ispita înțe lepțască ieste și să face când oarecare nedejde înainte mărgătoare și une semne de ieșirea ispitii arătătoare să află. Iară amintrilea, când cineva ispita peste toată nedejdea începe, ispită să dzice, însă nu înțelepțască, ce nebunească. Că cu ce socoteală cineva cele peste ceriu sau cele în chentrul pământului lăcuitoare a cunoaște ar ispiti și ce nedejde, precum va putea cunoaște i s-ar da, unde simțirea a agiunge și socoteala a încăpea nu poate, că precum axioma filosofască știută îți ieste: Toată cunoștința și toată știința din înaintea mărgătoare simțire purcede. Deci de ai povață ca aceasta, bărbătește pasă, iară de nu (fără povață la ostroavele fericiților a merge părăsește-te)".

Șoimul dzisă: „Foarte adeverit să fii că inima bună nedejde îmi arată și încă de demult adevărate semne spre această călă torie am cunoscut. Ce numai acmu atâta poftesc, ce ț-ar fi poftele să știu și cu ce chip pătimirile carile peste toată dreptatea ai tras, a le uita ai putea, să cunosc. Și cătră aceasta puțină vreme de îngăduință având, pentru ca de cele trebuitoare știre a da și răspuns a lua să pociu. "

Inorogul dzisă: „Poftele mele și puține și, precum mi să pare, drepte sint. Puține dzic, căci numai doaă, drepte dzic, căci ale noastre, iară nu streine poftim. Întâi dară ieste: Filului dreapta și părințasca moștenire să nu i să oprească, sau Corbul de la Stru tocamilă aripile luându-și, noi pentru a noastră dreptate orice a face vom putea, de nu agiutoriu, încai împotrivnic să nu ne fie. A doa ieste: traiul și lăcașul mieu, veri în vârvul munților, veri în fundul văilor, veri în câmp, veri în pădure, sau oriunde aiurea pofta inimii mele ar fi, din toată grijea vicleșugului neprietinesc afară să fiu. Aceste

doaă făcându-să, poate fi începăturile prie teșugului să să puie și mai cu vreme dragostea adevărată să să întemeiedze. Cu vreme dzic, căci cu vreme și neprieteșugul în multe au crescut (că cele dimpotrivă tot o măsură și tot un număr au). Iară amintrilea cine ar dzice că cu toată inima din urăciune îndată spre cea desăvârșită dragoste a să întoarce poate, aceia inimă vicleană și minciunoasă ieste. Că precum întrarea, așe ieșirea patimilor să socotește și mai vârtos obiceiul învechit ieste deprindere cu nevoie a să uita, pre carile precum meș terșugul, așe firea pre lesne a-l lipsi sau a-l tăgădui nu poate. Iară deși s-ar afla nas de ceară și inimă de argint-viu ca aceia, mă crede că acel feliu de prieteșug pururea îndoit și cu prepus ar fi (că sufletul carile pre lesne din ură în dragoste a să muta știe, acela urmadză ca încă mai pre lesne și din foarte mică pricină din dragoste în ură a să schimba să poată). De care lucru (pier derea vremii cinstită ieste când întru alegerea priietinilor și pen tru nepierderea priietinilor să cheltuiește). Iară pentru vremea dării și luării răspunsului, după a locului depărtare, socotesc că 1.500 de minute nu numai de agiuns, ce încă și de prisosit sint. Deci orice știi și poți, fără zăbavă fă, ca nice prieteșugul, nici neprieteșugul prin multă vreme în prepus să rămâie."

Partea a șeptea

Acestea într-acesta chip prin câteva a nopții ceasuri Inorogul cu Șoimul voroavă făcând, Hameleon, precum mai sus s-au pomenit, la lăcașul său ducându-să, în vasul uluirii vetrilele gândurilor deșchidea, prin marea relelor socotele înotând, spre toate vânturile, horburilor funele chitelelor întindea. Așe el în valurile vicleșugurilor tăvălindu-să (poate fi răutatea îndoit și întriit să lucredze fortuna slobodzind), somn fără somn și odihnă fără odihnă îl chinuia, atâta cât cu ochii deșchiși somna și cu toată fantazia deșteptată visa. În care vis părerea chipuri ca acestea închipuindu-i îi zugrăviia.

Hameleonului cu aer a să paște și cu vânt a să hrăni firea fiindu-i, precum pre marginea unii ape îmblă i să părea, unde niște hingiuri dese și înghimpoase și niște copaci frundzoși și umbroși era, atâta cât de desimea și grosimea umbrelor ce avea, precum de tot soarele le lipsește și preste tot întunerecul îi căptușește i să părea. Aședară, el îmblând și prin întunecoasă ceața aceia orbăcăind, departe înainte precum o zare de foc vede i să păru, spre carea cu toată nevoința năzuind și la dânsa apro piindu-să, vădzu că atâta de mare era focul carile cu mare văpaie ardea, cât cu vârvul parăi nuării ceriului pătrundea, unde stihiia focului cu apa nuărului mari și groznice trăsnete și plesnete făcea (precum aceste doaă trupuri de stihii goale unul pre altul a nu priimi și vrăjmășește una pre alta a strica și a împrăștiia obiciuite sint). Iară în mijlocul focului o jiganie groz-nică vădzu, carea la chip ca șopârla, însă cu multul mai mare și mai groasă a fi i să părea. Aceasta în toate părțile prin pară primblându-să, fără sațiu jăratecul păștea și de mare lăcomie și spudza înghițiia, nemică cevași de atâta înfocată văpaie betejindu-să. Hameleonul așe de cu dulce mâncarea sulimendriții vădzind (căci așe să numiia jiganiia aceia), lucru carile nici odânăoară stomahul ei îl simțisă, foamea în mață i să scorni (că din multe pofta sufletului neclătită ar fi, de n-ar fi simțirile pre dinafară iscoditoare și apoi îndemnătoare). Foamea dară începând, mănuntăile i să întor cea și stomahul tare îl chinuia. Carile de toată știința a simțire ca aceia gol, cu de moarte țipete: „vai, mațele, vai, mănuntăile, vai, pântecele, vai, vintrile mele!" a să văieta și a să văiera începu. Și leacul aceii necunoscute boale, ce ar fi și unde s-ar afla, nu știia. Așe el într-acel chip mișelos chinuindu-să,

salamandra din mijlocul focului: „O, sărace, strigând, dzisă, ce poate fi acest chin, carile așe de fără milă te-au apucat și ce această lacomă căutare și nesățioasă mâncare spre bucatele mele?" Hameleonul, fără „vai și vai", altă nu dzicea, și fără „moriu și moriu", altă nu răspundea. Ce mai pre urmă cu lânged glas dzisă: „Simțire nesimțită simt și pătimire nepătimită pat, o, domnul mieu și împăratul focului (că Hameleonului precum salamandra bodzul focului să fie i să păru)." Hameleonul la toate amăgitoriu, iară la aceasta să amăgi, căci în hrană și în mâncare deosăbire a face neștiind, i să păru că jăratecul fără primejdie și focul fără nevoie a înghiți și a mistui va putea. Ce răul rău pate, că în locul foamei sațiul cu arsură și nesuferite durerile i să înmulțiră. Salamandra dzisă: „O, ticăloase, au nu știi că foametei hrana și setei băutura îi ieste leacul? Însă nu tot stomahul toată bucata mistuiește, nici tot gâtlejul toată băutura priimește, nici altă jiganie, fără de mine, foc a paște poate că cine pentru desfrânata poftă orânduiala firească covârșește, acela în focul lăcomiii sale (ca tine acmu) să pe depsește, a căruia stângere și potolire foarte cu greu și mai nici cu greu să găsește. Ce tu acmu, mai multă zăbavă nefăcând, cum mai curând aleargă, cearcă și unde oaăle șerpelui vii afla, nezăticnit le bea, căci după mâncare ca aceasta, băutură ca aceia trebuie, că numai acelea doară văpaia carea în droburile tale s-au ațițat a stânge vor putea." Hameleonul, de leac ca acesta de la sulimendriță înțelegând, macar că nu fără mari slăbiciuni și leșinături, însă îndată prin toate malurile a cerca, toți câmpii și dealurile a cutreiera și toate bortele copacilor, gaurile țărmurilor și crăpăturile pământului a scociorî începu (că la cel bolnav sănătatea de mare preț ieste, pentru carea toate în cumpănă puind, mai iușoare a fi le socotește). Deci după multă și cu multe dureri, trudă și osteniniță, oaăle șerpelui, carile ohendra să cheamă, într-un loc a afla i să tâmplă, pre carile, de mare arsura mațelor, îndată și fără de nici o îngăimală le sorbi. Aședară, de cu grabă dacă oaăle bău, precum arsura mațelor ce avea i s-au potolit i sa păru. Însă după fire doftorul, după doftor leacul și după leac ca acela tămăduirea carea i să cuviniia îi vini, de vreme ce nu chipul boalei în chipul sănătății, ce forma răului într-altă formă mai rea și mai cumplită s-au mutat. Căci oaăle ohendrii în călduros pântecele Hameleonului coborându-să, nu spre mistuire, ce spre zămislire clătire a face începură și acmu embrionați puii ohendrei după a lor fire pântecele îi fărâma și, pentru ca în lu mină să iasă, vintrele îi spinteca (că cine cu lăcomie acul cosătoriului înghite, acela cu mare mișălie fierul arătoriului borește), și așe, săracul Hameleonul iarăși

spre moarte să bătea, iarăși munci și dureri de naștere îl cuprindea, în locul leacului otrava și în locul sănătății moartea cunoștea, dară ce să facă și de ce să să apuce nici știia, nici să pricepea. Puii ohendrii din pântece-i ieșind, peste trup i să împleteciia, de grumadzi i să colăciia, îl pișca, îl mușca, și nu laptele, carile nu avea, ce sin gele, carile de prin toate vinele i să scurea, îi sugea. Într-acesta chip puii ohendrii și născuții lui și atâta de cumplit din toate părțile de viață deșertându-l, și cu toapsăc și venin împlându-l, în dureri așe mari și chinuri așe nesuferite, îndată oteșirea în minte nu-i veniia. Ce mai târdziu de mare și minunată puterea cornului Inorogului asupra a toată otrava aminte își adusă (căci și de altă dată de otrăvită a văzduhului putregiune mântuindu-l, cu sănătatea vieții îl dăruisă) și așe, din pădure la munte într-un suflet alergă, ca doară pre Inorog, de binele său făcătoriu, unde va a afla va putea. Pre carile într-un munte prea înalt și loc prea aspru și fără suiș aflându-l, i să părea că pre o stincă înaltă în simceaoa muntelui șede, iară din toate părțile prăpăști, hârtoa pe și păhârnituri groznice era, atâta cât căutării amețală adu cea. Iară din văzduh și peste vârvul munților îi păru că o pasire neagră, cu mare vâjiituri viind, pre luminos și lunecos cornul Inorogului vrea să să puie. Inorogul cu capul clătind și cornul cutremurând, pasirea cu picioarele de neted și luciu cornul lui a să lipi nu putea. Câtăva vreme pasirea să să puie, Inorogul să o surpe și războiu ca acesta făcând, odată să tâmplă ca Inorogul în curmedziș cu cornul lovind, câteva pene din aripa cea dreaptă a pasirii să rumpă. De care lucru, pasirea, slăbindu-să și de multă luptă amețind și obosindu-să, în mieșălos chip, giumătate zbu rând, iară giumătate prăvălindu-să, în prăpastea dedesupt să co borî (că înălțarea înflaților cu mintea, ca penele în aripi, iară sfârșitul lor ca pasirea zmultă rămâne). Hameleonul, într-atâtea dureri ce să afla, frumoasă privala aceii monomahii durerile a-și uita îl făcusă (că când puterea sufletului chiară în privala ințele gerii să înfige, atuncea toate simțirile trupului dinafară amur țesc). Ce a luptii privală săvârșindu-să, boldurile și strămurările patimii la simțirea durerilor îl întoarsără. Ce, precum s-au dzis, unde Inorogul ședea, nici loc, nici nedejde de suit Hameleonul având, de departe, cu mare umilință, patima își povestiia și: „Milo stivește-te, milostivește-te asupra ticăloșiii mele!" striga. Inorogul dzisă: „Ce fel de patimă ieste carea te chinuiește?" Hameleonul răspunsă: „Întâi foamea lângedzind, apoi focul m-au pârjolit, iară mai pre urmă puii carii am născut m-au prăpădit; și iată că, de nu mai curând milostivirea ta asupra slăbiciunei mele va agiun ge, pierit și prăpădit sint, căci altă nedejde

și năzuire vieții mele n-au rămas." Și iarăși din toată inima: „Agiutoriu, agiuto riu! striga, și cornul plecându-ți, din otrava ce mă putredește, mântuiește-mă!" să ruga. Inorogul răspunsă: „Leacul și puterea leacului cornului mieu spre otrava carea dinafară vine slujește, iară nu spre veninul carile dinluntru să naște (că răutatea boalii doftorii o tămăduiesc, iară boala sufletului leacurile apoteca rilor nu știe). Ce pre cât a socoti pociu, receta leacului tău aceas ta ieste: cornul cămilii, coama șerpelui, ochiul guziului orb și unghile peștelui luând, în laptele aspidei le fierbe, până din dzece ocă, dzece dramuri vor rămânea, carile în chipul alefiiului făcându-să, când soarele ca luna va scădea cu o parte pre la rane te unge, iară cu altă parte la sfârșitul soarelui, apă din fărmușuri de marmure și din pilituri de aur storcând, o amestecă, și în chipul șerbetului făcând-o, o bea, și așe leacul îți vii afla." Hameleonul chipul leacurilor audzind și precum în batgiocură îi dzice socotind: „Vai de mine, vai de mine, dară unde și cine poate lucruri nevădzute, neaudzite ca acestea să afle?" Și cu strigarea deodată să deșteptă.

Din somn și din vis ca acesta Hameleonul trezindu-să, tot chipul videniii ca într-un punct a socotelii culegând, ni spre bine, ni spre rău îl lua. De carile totdeodată ni să bucura, ni să întrista. Ce pre cum să dzice (tot ce cu mare poftă iubim, aceia cu mare lesnire credem), în care chip și Hameleonul toate cele dimpotrivă din gând izgonind, după plăcerea și pofta sa visul într-acesta chip tâlcuia: *Apa carea curea, pre a căriia margine el să primbla:* nestătătoare vreme și amestecate dzilele ei sint; *pădurea deasă și ca întunere* cul umbroasă, prin carea cu mare nevoie îmbla: *mulțimea gloate* lor tulburate; iară *negura carea lumina soarelui opriia:* învăluirea lucrurilor a cărora sfârșit cu ochiul înțelegerii a să videa și a să cunoaște nu să putea; *întâi de departe zarea focului vădzută:* mici începăturile poftei fierbinți; iară *de aproape pară înaltă:* mărimea poftei și a lucrului din nemică până într-atâta îngroșet și cres cut, cât preste toată lumea vestea i-au ieșit; *sulimendrița carea* în jăratecul focului să păștea: *statul a toată adunarea carile cu* nestânsă poftă spre izbândirea inimilor să hrăniia și cu mare nevoință pentru pofta sa, tot greul și nevoiia a suferi nu să tăgăduia. Așijderea, *salamandra de foc precum nebetijită, așe* nesăturată: statul lucrului început pentru săvârșire nepărăsit să silește, nici cineva din cei împotrivnici în ceva a-l beteji va putea și pofta atâta de folos îi va fi, cât de binele carile va urma neîndestulit va fi, căci în mare mărime și lucrul și lauda lui va crește. Iară *războiul apii nuărilor cu vârvul parăi focului și trăs*

netele și plesnetele carile între dânsele să făcea: *precum acestor doaă monarhii minunate fapte și vestea lucrului ce să va între* dânsele isprăvi, peste nuări va trece și prin și preste toate țările și olaturile va merge; *foamea carea din mâncarea salamandrii i s-au* scornit: *pofta cu carea el spre acela lucru (cu carile vreun ames* tec nu avea) a să amesteca l-au îndemnat; *în chipul ei jeratec a mânca:* pentru agonisirea laudii de la monarhiia pasirilor (căci para pasirilor zburătoare, iară apa nuărilor, dobitoacelor la pământ, trăgătoare a fi tâlcuia), în pofta a tot statul lor au întrat. *Arsura carea în pântece i s-au scornit:* greuimea și nevoia lucru lui; *leacul pre carile salamandra l-au învățat,* adecă *oaăle șerpelui* să bea: *mijlocile carile din socoteală și din înțelepciune să nasc* (căci șerpele înțelepciunea, iară oaăle aflările și mijlocele pre carile înțelepciune le dă, tâlcuia), *arătându-i, le-au aflat, le-au băut și* în pântece puii șerpelui s-au zămislit: *socoteala în gând și în inimă* au băgat, apoi, ca cum le-ar fi zămislit, la calea lor spre ducerea săvârșitului le-au pus. *Prin pântece cu mari dureri i-au născut:* adecă preste nedejdea sa și de unde nici s-au gândit, fapta cu mare bucurie au săvârșit (căci durerile împotrivă tâlcuind, vese lie și bucurie a fi socotiia). Iară *leacul carile împotriva durerii de* la Inorog poftiia: *prin buiguirea fantaziii, visul aievea și durerea* adevărată socotind, stricarea aceii bucurii de la nebiruită puterea nepriietinului prin necunoștință cerca. Ce *Inorogul leac carile în* fire nu să dă, nici undeva să află, *spuindu-i, precum lucrul început* nicicum a să strica nu va putea, nici asupra aceii bucurii, pre carea faptul înțelepțăsc au adus-o, vreo întristare împotrivnică va putea sta. Acestea așe, toate, după a sa voie Hameleonul tâlcuind, visul în nespusă bucurie și în lucrul aievea întorcea. Ce un lucru această înfiptă socoteală oarecum din temelie îi clătiia, căci după voie tâlcul a potrivi nu putea. Adecă: *pre cornul Ino- rogului pasirea cea neagră a să pune neputând, cu penele aripilor* frânte, de râpă mai mult prăvălită decât lăsată s-au dat. Așijderea, că el la locul unde Inorogul sta a să urca și loc a să sui n-au aflat. Ce până mai pre urmă, macar că cu îndoit și prepus gând, însă iarăși pre cât mai aproape de pofta sa a-l aduce au putut, și pre acesta într-acesta chip l-au tâlcuit. Adecă: pre neprietin moartea de nu-l și va de tot stăpâni, ea într-o parte, *spre râpă,* adecă spre vremea necunoscută lăsându-să, viața strâmptă și nenorocită îi va lăsa, ca carea altul nici mai denainte, nici mai pre urmă de dânsul a viețui nu s-au vădzut, sau în loc strâmt și rău ca acela viața își va petrece, de unde nici el la altul, nici altul la dânsul să margă va putea.

Aședară, Hameleonul, vesel după vis și voios după tâlcuirea lui, din locu-și sări și, cum de la Șoim pentru vinirea Inorogului cevași știre nu i s-au dat să mira (căci cu Șoimul cuvânt pusese ca când Inorogul ar vini, îndată știre să-i facă). Apoi iarăși sin gur mângâindu-să, în sine dzicea: „Vicleșugul carile în inimă port nici piielea de pre mine nu-l simpte, necum aceștea în prepus ca acesta să fie întrat și mai vârtos că precum în toată credința mă au, bine i-am cunoscut. Ce, poate fi, Inorogul de ceva s-au împie decat și la locul prundișului nu s-au coborât, căci amintrilea și el la cuvântul dat stătătoriu, și Șoimul de vicleșug neștiutoriu ieste." Și așe, iarăși în stratu-și culcându-să, dzua a să lumina cu întunecos gând aștepta.

Deci Inorogul și cu Șoimul, după ce prin multă vreme a nopții, ce le-ar fi fost voroavele sfârșiră, unul cu altul sărutându-să și în brațe prietinești cuprindzindu-să, sara bună își dederă și unul de la altul despărțindu-să, cineși la ale sale să întuarnară (că la împreunare pofta hirișă, iară la despărțire voia de împreună tre buie). Iară când mâna cea de aur cu degetele de trandafir din vârvurile munților flori culege și mănunchele negre din cele albe alege. Hameleonul, după obiceiu, la ispitele răutăților, școala vrăjbilor și cercetare străjilor degrabă purceasă, pre carile într-un suflet cutreierând și ceva nou din celea ce rău nedejduia neaflând, precum cu bună samă Inorogul din munte la locul împreunării să nu să fie coborât, singur șie își dovedi (că vicleanul când pe altul în lucru să amăgească nu are, atuncea singur pe sine în so coteală să viclenește și cuvintele din sin furându-și în pungă le pune). Și așe, precum vremea clevetii și ceasul zavistiii să fie nemerit socotind, cum mai degrabă la Șoim să dusă.

Cătră carile darea bunii dimineți de giumătate curmând și cădzuta închinăciune încă bine nesfârșind, cu capul viperii să închina, cu ochii vulpei căuta, cu trupul dulăului să clătina și, ca cum de duh rău tulburat ar fi fost, cu fălcile căscate, cu budzele lăsate și cu balele aspumate cuvinte cu stropi și stropi cu cuvinte amestecate într-acesta chip a împrăștiia începu: „Vădzut-ați, scriitorul explicându-le pe fiecare la cheie. Astfel: *mâna de aur* este *soarele; degete* de trandafir *înseamnă* când radzele soarelui în vârvurile munților lovește, iar mănunchele albe din cele negre a alege *dzice, lucru la cuvânt așe de năstătătoriu și ca frundza de tot* vântul în toate părțile clătitoriu? Vădzut-ați cucoșul, învățătoriul vântului, în vârvul turnului? Eu încă de multă vreme la trup câte dramuri și la minte câte grăunță

cumpănește, să ți-l cântăresc și de toate pre amănuntul să ți-l perigrapsesc vream, la chip, cum și la obiceie ce fel ieste să ți-l arăt poftiiam și precum din gura lui vreodată adevărul nu iese a ți-l dovedi mă ispitiiam. Însă spre împreunarea lui cu atâta sete încins și cu atâta poftă spre viderea lui aprins vădzindu-te, a ți-l povesti mă siiam. Iară acmu, iată, singur iușurimea minții, nestarea cuvântului și toată prostimea firii bine i-ai vădzut și precum socotesc, precum și cât ieste, de pre unghe leul și de pre parte tot țircălamul vii fi cunoscut, căci eu, ticălosul, pentru a mea prostime, ca nu cândai în prepusul de zavistnic și îndoința de clevetnic să cadz, adevărul a-ți grăi mă temeam și toată ființa lucrului a-ți descoperi mă feriiam (că pre cât de urâcioasă ieste minciuna la urechile drept audzitoare, pre atâta de primejdioasă ieste adeverința la audzirea strâmb ascultătoare). Ce acmu, iată, el, la locul însămnat și după cuvântul dat, n-au vinit. Iată, giurământurile în loc de basnă și cuvintele și rugămintele în chip de batgiocură le-au luat. 2. De care lucru, îndrăzneala adevărului luând, din curată inimă ași dzice ca de această prietinească împreunare părăsindu-te, cu chipul carile priietinul și prieteșugul ce să fie n-au învățat, deplinul neprieteșug și vrednicul nepriietin, cum și cât să fie, a cunoaște să-l faci, ca alte feliuri de curse și de lațe întindzindu-i și într-în sele vânându-l, să priceapă (că precum toate obrazele unul cu altul nu să asamănă și stelele una cu alta în lumină nu să potrivăsc, așe decât vicleanul mai viclean și decât meșterul altul mai meșter și mai isteț să află)." Șoimul deodată și într-acesta chip oare de cine grăiește mult să miră. Apoi această puturoasă hulă, de unde și asupra a cui o scornește, cu lin glas îl întrebă.

Hameleonul dzisă: „Dară, domnul mieu bine știe cine în lume și singur între toți muritorii de toată hula și ocara vrednic ieste, a căruia și a numelui pomenire grețoasă, și audzului scărân dăvoasă ieste".

Șoimul dzisă: „Hele, pentru aceasta și mai ales a înțelege aș vrea".

El dzisă: „Au nu amăgeul și șifariul acela atâtea crunte sudori mi-au vărsat? Au nu vicleanul și înșelătoriul acela de atâtea ori și într-atâtea de moarte cumpene și de viață primejdii m-au băgat, mai vârtos că cu a lui pricină și rob la mâna crocodilului am cădzut, unde și până astădzi cu greu preț a mă răscumpăra și cu mulți chizăși prețul să-mi plătesc legat sint. Dară de vreme ce el toate osteninețele în zădar și toate slujbele în darn a fi mi-au

arătat,lasă, că încă puțintel, și visul carile am visat după tâlcuire îl voi plini. Căci visele pre mine vrodată macară nu mă amăgesc, că precum a viselor tâlcuire, așe a vrăjilor alcătuire de la tată mieu foarte bine am învățat. Că tată-mieu, Apariul, prin multă vreme la Hersonisul crivățului cu corăbieriia îmblând, de la ba bele schithilor toate meșterșugurile gheomandiii, hiromandiii și a necromandiii deplin învățasă, pre carile prin adese paradosin supt pecetea pomenirii tare le-am însămnat, din carile șuvăitoriul și a multe cărări știutoriul acela nu-mi va scăpa".

Șoimul înțelegând că toate acestea vărsături asupra curățăniii Inorogului le borește: „Șterge-ți gura, dzisă, o, priietine, și de ieste cu putință știupitura iarăși îți înghiți și borâtura iarăși îți sorbi, căci Inorogul și la cuvântul dat au stătut, și la locul îm preunării, asară, după cum au dzis, au vinit. De la carile de întreagă voroavă săturându-mă și de înaltă înțelepciune mult mirându-mă, adeverit sint că acestea toate spre ispită sau prin zavistie veche le grăiești. Și acmu din pricina sau a neștiinții, sau a răutății (căci amândoaă jigănii rele și cu multe capete sint), în vreme fără vreme cu ce erai încărcat a te descărca și în locul ce nu ți s-au cădzut a le arunca ai silit. Ce de ai făcut ispită, o, priietine (întâi pre tine de bun, apoi pre altul de rău ispitește); iară de te-ai din zavistiia veche cleveta noaă a face pornit, să știi (că sabiia zavistiii mănunc nu are, și oricine a mână ar apuca-o, nerănit și nebetejit să rămâie nu poate)".

Hameleonul, de o parte cu obrazul (carile nu de rușine, ce de vicleșuguri a să muta știe), în multe fețe să schimba și pen tru că acmu Șoimul din minciunele și clevetele, carile din spur cata lui gură audzisă, să nu cumva vechea-i pizmă să cunoască și mai cu de-adins vicleșugurile să nu-i cumva cerce și, aflându-le, să nu-i cumva amintrilea visul tâlcuiască să temea. Iară de altă parte, cum minciuna în haina adevărului și vicleșugul în cămeșa dreptății ș-ar îmbrăca și acmu de curând călcatele-și de vulpe vicleană urme cum ș-ar astupa, cu gândul obrăzniciii, în câmpul nerușinării, ca un cal sirep și desfrânat, alerga. Așijderea, aces tea cu a cuvântului meșterșug a le șicui, a le căptuși și a le zugrăvi de nu le-a cumva putea, de toată nedejdea ce mai denainte luasă, scăpat să simțiia. Însă (aflătoare de meșterșuguri firea în nevoi), și ales a lui, carea organul răutății a-și afla și răutatea minții a-și acoperi îndată în pomenire îi adusă, singur în inima sa ca aces tea scornind: „Oare cei ce a meșterșugului cuvântului învățători sint

ce altă giuruință cătră ucinicii săi dau, fără cât, precum adevărul minciună și minciuna adevărul să facă îi va face, și de vreme ce cu cea de obște socoteală lucrul și meșterșugul acesta așe să crede, iată că urmadză ca și eu aceasta a isprăvi să pociu, de vreme ce nu puțin untdelemn într-aceasta învățătură am chel tuit și mai vârtos că prin multă vreme între alalte lighioi scaunul aceștii școale am ținut și cu scrisorile a cărților amăgitoare de prinderea din toate dzile am avut". Și așe, fețe după fețe și chipuri după chipuri în față schimbându-și, cătră Șoim voroava într-acesta chip începu: „(Dragostea prea mare și liubovul ca rile peste hotar trece, de prea mică pricină, mari prepusuri își face), precum maicele cătră fiii săi aievea dovadă sint. Carele ori de fietece mică a orânduielii sănătății mutare grele și primej dioase boale cuconilor săi prepun și de celea ce să nu le cumva vie să tem, acele precum să le fie vinit, de frică socotesc, de unde cuvântul a să dzice s-au apucat (să nu vie în capul copilului ce-i menește maică-sa). Asemenea dragostele Afroditei, când la stepăna hirișiii sale sosesc, pre tot ochiul viclean și tot piciorul strâmb socotesc, și, în toate și pentru toate, pentru cel șie iubit, negândite prepusuri și zelotipii își scornește. Și pentru ca dra gostele să-și poftorească și iubostele să-și înnoiască, tot prepusul fantastic în locul adevărului apucând, o hulă drăgăstoasă și o mânie mângâioasă scornește, dzicând: „Bine cunosc și din multe împotrivă semne adeverit sint că răul mieu noroc cu curată ini ma mea rău să slujește și de nesuferit rane în toate dzilele prin mâna ta într-înemă îmi trimete. De vreme ce tu acmu pre altul sau pre cutarile (anume dzicând) a iubi ai început, iară pre mine, ticălosul, din drăgăstoșii tăi ochi depărtându-mă, cu toată inima din adevărata dragoste m-ai lepădat și m-ai urgisit. Bine încă din ceput inima îmi spunea că dragostea, cu carea în zădar ardeam, adevărul a cunoaște mă opriia, că dragostelor zugrăvitoare și ini mii mele amăgitoare ești, de vreme ce acmu, iată, aievea și la arătare au ieșit, că așeși dintâi cătră mine numai cu gura și cu cuvântul erai, iară cătră ciuda lumii acela cu toată inima și cu tot sufletul te dai. Ce bună nedejde am că în curândă vreme de lancea carea eu m-am rănit și de veninul cu carile eu m-am otrăvit și el nerănit și neotrăvit să nu scape, și peste puține dzile, pre cum eu acmu, așe el atuncea deplin va cunoaște că nici odâ năoară cu cineva dreptatea a ținea și curățiia inimii nebetejită și neimată a feri nu te-ai învățat, ce pururea cătră toți la cuvânt nestătătoare și cu inima ca valurile mării în toate marginile lovi toare ai fost și ești. De care lucru, precum liniștei mării, așe dra gostelor tale de credzut și în cuvintele tale de sprijenit n-au fost, nici poate fi. Căci din

nemică în înalte de urăciune valuri te înalți și fără nici o pricină liniștea în tulburare și furtuni de mânie ca acestea îți întorci, cât ticălosul inimii vas în ochean fără fund și mare fără margine, ca aceasta undeva liman de năzuință și liniște de mântuință a afla nu poate. Ce de vreme ce nemilostiva-ți inimă și sufletul întoarcere spre căială nu-ți știe, iată că de astădzi și înainte mâhnită fața mea nu vii mai videa și slăbănog piciorul mieu înalt și neagiuns pragul tău nu va mai călca. Fă-ți voia, plinește-ți pofta, negura din vârvul munților s-au râdicat, nuării de pe fața soarelui s-au mutat, tot spinul și piiedeca din cale-ți s-au luat, și fără de nice o sială, strânge, îmbrățășadză, dulci sărutături și a trupurilor încăldzituri cu acest acmu de curând și proaspat iubovnic vă împărțiți. Eu m-am vechit, m-am veștedzit și ca florile de brumă m-am ovilit. Soarele m-au lovit, căldura m-au pălit, vânturile m-au negrit, drumurile m-au ostenit, dzilele m-au vechit, aii m-au îmbătrânit, nopțile m-au schimosit și, decât toate mai cumplit, norocul m-au urgisit și din dragostele tale m-au izgonit. Iară acesta nou, vios, vlăgos, ghizdav și frumos, ca soarele de luminos, ca luna de arătos și ca omătul de albicios ieste. Ochii Șoimului, pieptul leului, fața trandafirului, fruntea iasiminului, gura bujorului, dinții lăcrămioarelor, grumadzii păunului, sprâncenele corbului, părul sobolului, mânule ca aripile, degetele ca radzele, mijlocul pardosului, statul chiparosului, pelița cacumului, unghele inorogului, glasul bubocului și vârtutea colunului are. Lucru ca acesta ț-ai agonisit? Paște-l, poartă-l și în multe dzile cu fericire hrănește-l și îngrașă-l. Iară mie aceasta îmi rămâne, pe blăstămatu lumii năroc plângând, dreptatea mea către tine și strâmbătatea ta către mine în veci către toți și nepărăsit petiutinderile să povestesc." Acestea și altele ca acestea jelea inimii a grăi găsește și zelotipiia asupra iubitului său, sau de față, sau către alt chip, să jăluieste, până când răspunsul cel șie dorit, din dulce rostul iubitei sale slobodzit, răspuns spre a sa nemângâiată mângâierea a audzi să învredniceşte. Carea în cu rată inimă stăruită trăind și de la iubitul ei în prepusuri ca aces tea țiindu-să, într-acesta chip îi răspunde: „Norocul mieu cel nenorocit, o, dulcele mieu, până într-atâta necredincios și prepui toriu te face, că din sinul maicei și de la țițele mamcii de când am ieșit, decât tine mai frumos și mai drăgăstos nici a trupului ochi mi-au vădzut, nici a sufletului a videa mi-au poftit. Că între toți dumnădzăii, deși ieste soarele mai frumos, însă eclipsis îl întunecadză și noaptea îl depărteadză, de ieste luna între boadză și Vinerea între stele mai ghizdavă, însă lipsa luminii, acoperi rea nuărilor și minunată nașterea comitelor le astupă și le aco pere. Singure numai, decât

toate frumsețele mai frumoase, frum sețele tale dzua lumineadză, noaptea strălumineadză, de departe mângâiesc și de aproape sufletul veselesc, a cărora lumină apus nu știe și privala sațiu nu are. O, blăstămat ceasul acela în carile lăcrămos ochiul mieu nu te vede și nenorocită dzua în carea de privala ta depărtată stau. Soarele nu răsaie, stelele nu luminedze și dzua să nu să arete nopții aceiia în carea brațele mele nu te îmbrățășadză și țițele mele la talpele tale nu să alătureadză. Vultu rul ceresc ascunsele inimilor și tainele sufletelor știe. Pre carile neminciunos și credincios martur puiu, că în ceasul în carile cu lipsa nespuselor tale lumini mă osindesc, îndată fântânele Nilu lui din ochi neîncetat îmi izvorăsc și suspinele înfocate din inimă decât para tartarului mai înalte și decât scânteile Ethnii mai înfo cate îmi izbucnesc. Din tine ales, o, iubitul mieu, toate trupurile ciunguri de copaci pârjoliți și toate chipurile tăciuni în tină potoliți ochilor miei să văd și sufletului mieu să par.

Ah, pustie și decât cu moartea mai omorâtă eu, când neînfrântă voia ta asupra mea mâhnită voiu cunoaște. Nu, sufletul sufletului mieu, nu, lumina ochilor, nu, viața și ființa mea, nu prepune pe țărna talpelor tale gând ca carile nici după moarte, necum pân la moarte în inima mea va întra. O mie de suflete Dumnădzău de mi-ar fi dat, în primejdiia părului capului tău pre fietecarile de o mie de ori jirtfă și giunghere spre plecarea mâniii Dumnădzăului le-ași aduce. Că de ieste în lume vreo fericire, aceia privala ta ieste, și de ieste după lume vreo fericire în carea mie privala ta să-mi lipsască, și ea să lipsască, că toată munca tartarului mie alta nu poate fi, fără numai minuta ceasului despărțirii tale. Că numai cu tine fericirea adevărată, iară fără tine, oricum și oriunde ar fi, minciunoasă ieste." Ca acestea răspunsuri plăcute iubitul de la iubita sa (o, domnul mieu, Șoaime,) luând, inima din dogoreala prepusurilor își răcorește și oarecum dragostea înnoindu-și, liubo vul și iubostele își adeverește. Într-acesta chip și ca cu aceasta dragoste cătră în veci de iubitul Inorog aflându-mă, pentru obraznica, însă din adevărata dragoste pornita ispită, iertare să aib, mă rog. Căci ce ieste adevărul a mărturisi să cade, că în toate prepusurile dimpotrivă cu o oarbă purcedere am cădzut, ca nu cumva el, după datul cuvânt neviind, ceva măiestrii neprietinești să fie simțit am prepus și, pentru ca adevărul a pricepe să poți, celea ce nu are îi grăiiam și celea ce nu-i poftesc îi dziceam. Iară acmu dintr-îmbe părțile cunoscând și înștiințân du-mă că nu ce dineoarea prepuneam, ce ce dinceput știiam și nedejduiam, au ieșit,

înspăimântata-mi inimă acea deplină vese lie au luat și toată îndoința dimpotrivă de pe suflet mi s-au râdicat. Adevărat, dară, domnul mieu, că, precum dzici, Inorogul, pre cum la cuvânt stătătoriu, așe la lucruri stăruitoriu și la minte neclătitoriu ieste, că el minciuna nu numai căci nu o grăiește, ce macar a o audzi nu o priimește, și precum cu limba despre voro avele deșerte postește, așe urechile despre cuvintele fără ființă își oprește. Adeverit, dară, să fii că pre cât din voroava lui te-ai înștiințat, cu mii de mii de ori mai cu multul din faptele lui vii cunoaște că în toată vredniciia străluminat și în toată bunătatea curat să va afla.

Înalțe dară cereștii cornul slăvii lui și, dintr-a mele dzile scurtând, dzilele lui înmulțască, și nenumărați aii îi adaugă. Că ce sint, după pricina dintâi, a lui și de la dânsul sint, că odânăoară puterea cornului lui cu antidotul cel neprețuit și în de binefaceri neperigrăpsit asupra slăbiciunii cum mai curând de n-ar fi agiuns, încă de mult viața mi s-ar fi curmat și țărna cu pravul mi s-ar fi amestecat. Ce acmu, pentru căci la vremea îm preunării neaflându-mă și de a lui nesățioasă privală lipsindu-mă, inima-mi cu pară înălțată și cu văpaie nestâmpărată îmi arde. Ce poate fi fortuna șegi necredzute și glume nesuferite ca acestea arătându-mi, cu întristările și mâhnirile mele giucându-să, să zăbăvește. De care lucru, pentru a lui de a doa venire fără știință să nu fiu, ca paguba și pedeapsa carea acmu sufletul mi-au simțit, a-mi răscumpăra și a-mi mângâia să pociu, și de nu cu sărutarea talpelor, macar cu privala ochilor să mă învrednicesc, carea, una și singură, toată întristăciune și mâhniciunea a-mi râdica și toată durerea inimii a-mi vindica, destulă și de prisosit ieste." Șoimul, la inimă curat, viclenelor a Hameleonului cuvinte încredințându-să, precum iarăși după câteva dzile sint să să împreune îi spusă.

Hameleonul îndată: „Dară, eu știu, dzice, că visele mele pe mine să mă amăgească cu putință nu ieste." Șoimul: „Ce vis ieste acela, rogu-te, că și denioarea pomenind, precum asupra lui îl vii izbândi dziceai?"

Hameleonul dinceput pre amănuntul începu a i-l povesti, pre cum mai sus s-au dzis. Șoimul, deodată adâncimea visului cu sigeata socotelii pătrundzind, tâlcul ce i-ar fi mult să mira și cătră Hameleon: „Dară tu acesta cum l-ai tâlcuit?" dzisă. Hameleonul nu numai în cuvintele aievea viclean, ce încă și în vise fantastice dușman, acmu, înaintea Șoimului, visul spre

bine tâlcuia și pre scurt mintea a-i căptuși siliia, dzicând: „*Pădurea cea deasă și umbroasă:* grijea carea pentru pogorârea Inorogului purtam era și îndoința vinirii lui la împreunare însăm na. *Salamandra carea în para focului să păștea:* vechiul neprie teșug, carile în răutăți au crescut și s-au hrănit. *Foametea carea* în pântece mi s-au scornit: *jelea carea pentru acest neprieteșug* mi-au vinit și de greu pentru priietini inima mi s-au rănit. *Leacul* oaălor șerpelui, carile mai mare durere mi-au făcut: *vinirea Ino* rogului pentru a căriia neștiință oarece în prepusuri am întrat și ispita cea de dineaoarea am făcut. *Zămislirea și nașterea puilor* prin pântece: *nedejdea vinirii lui și minunată isprăvirea lucrului* prieteșugului ce va să să facă. *Pasirea cea neagră, carea, de cor* nul Inorogului neputându-să lipi, cu capul în gios au cădzut: *vestea* și numele cel rău, carile pre năpaste asupra cinstii Inorogului îl punea, adevărul cunoscându-să, de pre capul lui să va râdica și în prăpastea uitării să va lepăda. *Leacul cel peste putința firii* Inorogul îi arăta și într-ace dată sfârșitul visului urma: precum veseliia și bucuriia carea din isprava lucrului va lua, în lume împo trivnic sau în ceva betejitoriu a i să afla nu va putea, și așe, tot săvârșitul lucrului în bucurie și inimă bună va rămânea." Așe Hameleonul în grabă, la unele prindzindu-să, la altele ne prindzindu-să, îzbândirea visului nădind și cârpind în scurte cu vinte, lungi și late vicleșuguri acoperiia.

Ce Șoimul, macar că visul în multe părți lua, însă deodată în cămara tăcerii îl încuie și sfârșitul lucrului tâlcuirea visului să arete aștepta (că vrăjitorii minciunoși și credzătorii părerilor nopții, de nu frați, iară veri primari își sint. Cela din minciuni adevărul, cesta din fantazie chipul a scoate silește). După acestea Hameleonul de la Șoim ieșind și cum vânatul au pierdut și Inorogul au scăpat, cu mare jele și a inimii durere gândind, de mare năcaz budzele își mușca și mânule își frângea. Și așe, cum mai degrabă la dulăi și la ogari alergând, cu fața posomorâtă și cu inima înfrântă, în trist chip și jelnică închipuire li să arătă (că a amăgeilor cea mai de frunte învățătură și mai de treabă schimositură ieste ca în inimă pe cacodemonul, iară în față evdemonul să poarte), pre carile ei, într-aceasta formă și arătare vădzindu-l: „Ce poate fi aceasta, o, priietine, dzisără, că chipul urgie și fața bezcisnicie îți arată și lucru peste voie să ți să fie tâmplat, mâhnite căutăturile și fierbinți oftălurile îți mărtu risesc? Au spre chedzi răi vrăjile ceva ț-au menit? Au spre pofta inimii noastre de ceva împotrivă și neagră veste ai simțit? Sau de nu ție ceva rău ț-au vinit, altuia

vreun bine a să face ai cunoscut (că zavistnicul mâhnirea îndoită poartă, una când lui ceva rău, alta când altuia ceva bine să nu cumva vie să teme). Noi până acmu într-atât tăcere înfundat a te videa nu ni s-au tâmplat. Lim ba cea ca clopotul cine ț-au legat? Gura cea ca doba ce ț-au as tupat? Voroava cea ca pohoaiele ploilor cine ț-au înghețat? Gla sul cel ca tunul fulgerului ce ț-au amorțit? Mulțimea cuvintelor cele ca păcura izvorâtoare și ca năboiul pe toate șesurile clevete lor năbușitoare cine ț-au oprit? Fără nici o zăbavă și cum mai curând spune-ne, ca, sau mâhnirii împreună părtași, sau, de va fi cu putință, mângăietori și gonași să ne facem. (Că cuvântul mân gâios la întristare ieste ca numele doftorului la dzăcare), carile macar că îndată toată întristarea n-ar râdica, însă o îndoință oare carea chitelelor aduce. (Iară unde îndoința, acolea și nedejdea, și unde nedejdea, acolea și începătura mângâierii ieste), precum și doftorul macar că nu într-acea dată toată boala scoate, nici nu mele lui face minuni, ce nedejdea bolnavului râdicând, socotește că cel ce leacurile dă, de față ieste, așe precum și leacul îi va afla nedejduiește, care nedejduire oarecare chip de oteșire îi aduce." Hameleonul, din nări pufnind, pieptul izbind, din cap tremu rând, din mâni aruncând, cu picioarele ca dulăii turbați țărna împrăștiind, din gură aspumând și toată icoana vrăjmășiii de la inimă în față-și zugrăvind: „O, fraților și prietinilor, în mare a ini mii strâmtoare mă aflu, dzisă, atâta cât, precum să dzice dzică toarea, că de oi grăi, oi muri, de oi tăcea, oi plesni, și din doaă răutăți carea de mai bună să aleg mintea nu-mi poate nemeri. Să încep, tremur, să nu încep, de năcaz mă cutremur, să dzic, mă tem, să nu dzic, putere a răbda nu mi-au rămas, ca fătătoarele la ceas am sosit: să făt, durerile și chinurile mă înspăiminteadză, să nu făt, pântecele îmi crapă și cuvintele ca puii ohendrii prin treci îmi ies. Să stric doaă, tocmăsc una, să tocmăsc doaă, stric o mie. Pen tru care lucru, mai denainte, până cuvântul a vă deșchide, prieti nesc sfat să-mi dați și cu mâna frățască să mă îndămânați vă pof tesc. Adecă, întâi să stric doaă și să tocmăsc una? Au întâi, toc mind una, să stric doaă? La aceasta întrebare de voi videa că și voi după a mea socoteală mă sfătuiți, atuncea gura de voi închide, pântecele să-mi cașce și pre spinare plesnind, povestea prin treci să izbucnească și călcâiul în locul rostului să grăiască voi lasa.

„Dulăii, câtăva vreme în gânduri stând și la întrebare fără baiere ca aceia ce să-i răspundză socotind, mai târdziu într-acesta chip îi dzisără: „La toată începătura a tot lucrul doaă săvârșituri a unii pricini să socotesc, carile

pentru un săvârșit dintr-acele doaă să începe, adecă un săvârșit ieste, pentru ca oricum ar fi, lucrul acela ieste să să facă, iară altul ieste, pentru ca bine sau rău, tare sau slab, trainic sau netrainic și altele asemenea acestora să să facă caută. Deci când cel de pre urmă și mai cu anevoie nu să soco tește, cel mai dintâi și mai pre lesne să apucă. Așijderea (orice mai cu lesne la săvârșitul poftit a să duce s-ar putea, aceiași mai cu greu și mai cu nevoie a să face nebunie ieste). Deci pentru care săvârșit pricina începerii ț-ar fi socotind, spre acela lucrul îți așadză. Iară amintrilea știm că, precum din fire, așe din meșterșug, tot lucrul decât a să face, a să strica mai pre lesne ieste. Că un copaciu în 40 de ani la cea deplin vârstă și hirișă mărime a vini, iară a să usca în 40 dzile poate. Așijderea, videm că cele în meșterșug a să tocmi decât a să face mai lesne și decât amândoaă mai lesne stricarea, că piramidele Eghiptului, colosul Rodosului, raiul Vavilonului, capiștea Efesului carea prin vremea a ... de ani de-abiia și cu lucrarea a toată putința Asiii cu mare nevoie a să isprăvi s-au putut; și altele asemenea acestora, cu câtă nevoie și cu câtă osteninţă s-au făcut, cine poate povesti? Carile cât de cu lesne și cât de cu iușor în nimică s-au întors, a toți muritorilor minune aduce (că a tot muritoriul tot lucrul mu ritoriu și puțin stătătoriu ieste). Așijderea altele, precum pre lesne a să face, așe mai pre lesne a să strica, iară a să tocmi, toată isteciunea meșterilor gonește (că un copil mititel cu un bețișor supțirel o mie de oale și dzăci de mii de stecle a sfărâma poate, iară o mie de olari o oală spartă a cârpi și dzăci de mii de steclari o steclă frântă a tocmi nu pot). Și precum să dzice cuvântul (un nebun o pietricea în fundul mării aruncă, pre cărea o mie de înțălepți să o scoată vrednici nu sint), care paradigmă lesnirea facerii, și nevoia desfacerii arată. Acmu, dară, chipul face rii, tocmelii și stricării în sine socotind, după care ai pofti, sfatul nostru alcătuiește și de carea întâi să te apuci, alege". Hameleonul răspunsă: „Adevărat, dzice, că prietinească sfătui tură și înțelepțască învățătură mi-ați dat, și acmu cunosc (că su fletele priietinilor adevărați, cu puterea simbathiii carea între sine au, unul gândul altuia oarecum nemerește și unul altuia proroc să face). După povestea dară carea au trecut și după sfatul cari le de la voi am audzit, urmadză ca întâi doaă stricând, apoi pre unul să tocmăsc, carile mai pre urmă a multora de tocmirea vieții pricină poate fi. Veți ști, dară, o, fraților, că pieirea a doaă cape te ieste viața a capului al triilea, adecă cu moartea Inorogului și acmu și a Șoimului, viața Corbului să va stărui, prin carile toată a pasirilor și a dobitoacelor monarhie să va întări și despre răzsipa carea i să gătește să va sprijeni. Iară într-alt chip nici putință,

nici vreo de putință nedejde au rămas, precum mai pre urmă povestea viți înțelege!"

Dulăii din gura Hameleonului pentru numele Șoimului audzind, nu puțin să tulburară, căci și frica îi avea și cinstea îi purta. Însă, pentru ca dintr-adânc lucrul mai la ivală sa scoață, cu tot de-adin sul pe Hameleon a întreba începură și cum curg lucrurile și ce ar fi povestea să le spuie îl poftiră.

Hameleonul dzisă: „Lucrurile toate după poftă și după tâlcuirea visului cea dintâi purcesese și până în săvârșit așe ar fi mărs. Iară acmu vicleșugul carile Șoimul cătră stăpânul său au arătat și lu crurile spre mare și groznic rău au mutat și tâlcuirea visului mieu spre cumplită și strașnică izbândire au schimbat."

Dulăii, înväluite cuvintele lui nepricepând, precum de aierul fierbinte îmbătat sau acmu la schimbarea lunii fiind, de boala ce avea turbat, și tulburat să fie socotiia, ales de numele visu lui (în carile toată voroava întemeiată să videa), audzind (din vis, vis, și din noapte întunerec să iasă socotiia), însă macar și vis să fie (a tot lucrului știința decât neștiința ădecât neștiințaî mai bună și mai de folos a fi dzicea). Și așe, pentru temeiul voroa vii și ceința poveștii, vârtos a-l iscodi apucară.

Hameleonul dzisă: „Șoimul spre amândoaă monarhiile aieve nepriietin și cumplit vrăjmaș a fi s-au arătat, și pre mine de atâta vreme în râs și batgiocură țiindu-mă, toate și mai nenumăratele mele slujbe în prav și în pulbere le-au vânturat, de vreme ce, precum bine știți, că cu toții sfatul la un loc pusesem, ca doară vreun mijloc a să afla s-ar putea, cu carile pre Inorog la prundiș să-l coborâm și pre nepriietinul obștii la strâmptul lui și la lar gul nostru să-l aducem, la care lucru cu toții, ca într-o desime de pădure umbroasă și ca într-o noapte nuăroasă și întunecoasă, cu gândurile rătăcind și cu socoteala orbăcăind, îmblam (că întunecarea minții, decât a nopții mai grea, și piierderea socote lii decât a căii mai primejdioasă ieste). Și acmu mai toată nedej dea pentru isprăvirea lucrului să curma, ce eu, cu multe osteninițe și cu fierbinți sudori vărsate, în mijlocul primejdiilor, ca o suli mendriță în mijlocul focului m-am aruncat și acmu mijlocul les niirii și chipul isprăvirii aflând, atâta nevoința mi să îndemnasă și pofta slujbei ațâțase, cât ca cum cu totului în foc ași arde mi să părea și acmu plinirea

slujbei, leacul arsurii țiind, pojarul carile mănuntăile îmi topiia precum să-l potolească socotiiam. Căci cu multe meșterșuguri acoperite și cu fel de feliuri de giurământuri zugrăvite pre Inorog la strâmptul lui și la largul nostru scosesem și în marginea prundișului îl coborâsem. Și acmu ca cum în ne dezlegate legături știindu-l, din ceas în ceas și asupra nepriieti nului izbândire și cea dorită a visului mieu tâlcuire să audz așteptam și, toată noaptea în gânduri tăvălindu-mă, în pat ca peștele pe uscat mă izbiiam (că precum peștele afară din apă cu aier să îneacă, așe pofta peste măsură toate valurile gândurilor asupră-și încarcă). Iară după ce astădzi soarele zorile ș-au răvărsat și de dzuă s-au luminat (oh, cu multul noaptea morții decât dzuă ca aceasta mai fericită și mai plăcută mi-ar fi fost) și curmarea nedejdii, cărea fără de nedejde mi s-au tâmplat, înțelegând, pen tru ca minciunoase ispitele Inorogului să arăt, la Șoim m-am dus. Nicicum de vinirea și de slobodzirea lui în gând puind (căci, de ar fi vinit, precum și eu și voi știre am fi avut, socotiiam), cătră carile eu pentru chiară firea Inorogului și pentru nestătătoare cu vintele lui a povesti și de-a fir-a-păr a le tâlcui începând, Șoimul, cu mare mânie a mă probodzi și cu amare cuvinte a mă ocări, au început. Așijderea, cu nespuse laude pre Inorog a lăuda și preste ceriu lauda a-i râdica să siliia, și, încă cu putință de ar fi fost, toate tropurile ipervolicești unul peste altul grămădind, scaun decât a lui Zefs mai înalt preste ceriuri i-ar fi aședzat. Deciia precum Inorogul la împreunare să fie vinit și în mintea lui adâncă înțelepciune să fie găsit și toată răutatea și strâmbă tatea la noi, iară toată bunătatea și dreptatea la dânsul să fie aflat dzicea. Cătră acestea, mare cinste pomenirii numelui adăo gea, și precum cu jiganie ca aceasta prietinie, iară nu neprietinie, a face și a păzi trebuie, nici strâmbă goana noastră (carea împo triva a tuturor cereștilor ieste), carea asupra blândețelor și lineștii lui am scornit, fară izbândă de sus și fără plată din ceriu a rămânea poate. După acestea și pre mine cu tot de-adinsul tare mă îndem na ca de acmu înainte, tot neprieteșugul din inimă scoțind, cât prin mână mi-ar vini, spre folosul, iară nu înalgiosul lui să silesc, de vreme ce și el de astădzi înainte într-această inimă curat și dintr-această socoteală nemutat rămâne. Ce năboiul cuvintelor să-mi abat (căci la inima dosedită meșterșugul voroavii neînvățat să află și materiia cuvântului nu să sfârșește) și într-un cuvânt toată încheietura voroavii să cuprindz: câtă nepriință și vrăjmășie asupra Inorogului de la Șoim nedejduiam, atâta și încă și mai multă priință și frăție între dânșii am cunoscut. Eu, dară, o, fraților, otrăvite ca acestea de la Șoim cuvinte audzind, ca cum cu oaă de năpârcă m-ar fi

ospătat și cu venin de vipere m-ar fi adăpat mi s-au părut, carile cu mari dureri de întristări în mațe-mi zămis lindu-să, de mare năcaz pântecele crăpându-mi, cătră voi le nasc și visul în izbândire încă puțin au rămas și mai vârtos laudele și clătirile cele de cap cu carile cu urgie îmi porunciia, pentru ca despre voi cuvântul tăinuit să țiiu, acelea toate clătirea otrăvii și a melanholiii în ficați mi-au scornit, cât, precum mă vedeți, de tulburat înainte vă stau. Ce cereștii de s-ar milostivi și cu atâta pohârnirea faptei de s-ar opri, încă tot de viață nedejde așì trage. Iară cursul izbândirii visului, tot pre această cale de va merge, Inorogul de toată primejdiia scăpat și mântuit ieste, căci pasirea cea neagră, carea de corn nu i s-au putut lipi, tot cuvântul și lu crul împotrivă împotriva lui biruință să nu aibă, va să să tâlcuiască și leacurile cele peste fire date, sau de tot tăgăduite, rana și boala poftei mele așeși de tot neisțelită va să rămâie (că rana poftii decât a fierului mai obrintitoare și de pricina cât de mică mai burziluitoare ieste)."

Dulăii amestecătura visului cu împrăștiitura altii voroave ame stecată audzind, voroavii ce să răspundză nu putea și visul cum ar tâlcui nu știia. De care lucru, iarăși pre Hameleon dintr-aces tea ce s-ar înțelege întreba și visul ce s-ar tâlcui cerceta. El dzisă: „A visului izbândire într-acesta chip Dumnădzău să o depărtedze, iară ceia carea eu mai denainte am tâlcuit, de izbândire să o apropiiedze. Și mai mult pentru vis în zădar cu gândurile în deșert nu vă purtați, ce pentru povestea deșteptată lucrul a păzi nu vă îngăimați, și de ce întâi și mai cu temeiu viți apuca, fără zăbavă vă gătați. Că nu prea atâta Inorogul, pre cât Șoimul lucrurilor noastre să împoncișadză (că cine priiește ne priietinului, acela nu priiește priietinului), și într-această dată oricine viața Inorogului poftește, acela cinăi spre moartea Cor bului gătește. Iară cât despre partea mea ieste, bine știți, că încă de demult îmbletele Șoimului nu-mi plăcea și precum pentru vicleșugurile în prepus să întrăm era, mutarea sfatului celui dintâi îl arăta, precum v-am și mai povestit. Iară acmu, iată, prepusu rile mele la adevereală și vicleșugurile lui la ivală au ieșit (că spre porunca stăpânească ce vicleșug mai mare a fi poate decât prietеșug și frăție a lega cu nepriietinul cel de moarte), precum și Șoimul a face acmu s-au vădzut, carile, pre vrăjmaș ca acesta la mână având, nu numai căci în toată pacea l-au slobodzit, ce încă și departe țindu-i, spre a lui priință și a vicleșugului părtășie pre alții a-i întoarce silește. Însă precum bine salamandra mă mus tra că nu fietecui ieste dat jăratec a mânca (nici fietecui de lu cruri aspre și grele a să apuca să cade, ales când pricina

asupri toare lipsește). Dară de vreme ce eu, ticălosul, jăratecul am mâncat, în mață neastâmpărat pojar ca acesta mi s-au ațițat, oaăle ohendrii am băut, puii șerpelui am zămislit și acmu iată că i-am și născut, pre toți cereștii milostivi cu plecăciune rog ca aceasta numai, iară nu alta, izbândirea visului să fie. Că până aice fortuna piciorul a călca de-și va opri, tot oarece nedejde rămâne ca lucrul început la săvârșit să să ducă, însă nevoință din inimă și silință din suflet de să va pune (că nevoința sufereală cearcă, iară sufereala toate rabdă, iară răbdarea cu vreme mai mult izbândește)."

Dulăii dzisără: „Dară acmu adevărat, peste știința noastră, Ino rogul cu Șoimul împreunare să fie avut? Și fără prepus cuvinte necădzute ca acestea către tine împotriva stăpânului nostru să fie grăit?"„Cu bună sama, răspunsă Hameleonul, și așe să-m aib parte de copiii pre carii acmu prin pântece i-am născut (că bine știți că într-alt chip nașterea copiilor firea mi-au tăgăduit) și așe roa da săditurii carea am sădit și zmiceaoa, odrasla hultuoanei carea am hultuit să-mi crească, cât ieste minciună sau alt chip de bloje ritură în voroava mea. Deci mai mult ceva de acestea a vă prepune vă părăsiți și cum mai curând pentru lucrurile Inorogului și pen tru strâmbe îmbletele Șoimului, Corbului știre să dați. Că amintrilea (rana obrintindu-să și patima învechindu-să, a să vin dica cu nevoie va fi) (căci până a nu flămândzi, hrana a cerca, a socolanilor, iară flămând pe la ușile altora a să împrumuta, al leneșilor lucru ieste). Și către acestea lucrul încă mai dintr-adânc a cunoaște de viți vrea, a ști vi să cade că a Șoimului fapte spur cate nu numai cu atâta să încheie, ce încă și de alte ale lui vân turoase fantazii bine m-am adeverit, pentru carile fără nici un prepus adeverit sint.

„Dulăii aceia ce poate fi întrebându-l și de va fi ceva de temeiu, pentru ca totdeodată monarhiilor știre să facă, dzicându-i, Hame leonul răspunsă: „Ieri, când soarele fruntea cailor spre apus și carul spre coada ursului celui mic își întoarce, pre marginea prundișului încoace și încolea, pentru ca meleanholiia să-mi rășchir, primblându-mă și pentru lucrurile asupră-ne stăruitoare în multe gânduri învaluindu-mă, Moliia, carea blanele strică, în timpinare îmi ieși. Eu, macar că nu de foame, ce pentru zăbava pre vârvul limbii luând-o, ea, săraca, de icoana morții carea acmu dinainte-i sta, tare înspăimându-să, cu mare umilință a mi să ruga începu și: „Cruță-mi viața, domnul mieu, dzicea, spre moale și molatec trupșorul mieu aspru și nedomolit nu te arăta, ce întâi doaă, trii jelnice a mele cu cele mai de pre

urmă trase duhuri alcătuite stihuri și olicăite cântece ascultând, vii cunoaște că musele, pre cei ce de la inimă le iubăsc, cu darul profitiii îi împodobăsc! Care cântec, bineînțeles, și mie și ție și pre lângă noi încă multora viață a da, iară amintrilea neaudzit și neînțeles, a multora ața vieții a curma poate." Eu îi dziși: „(De moarte nu te teme și de viață nu fi cu grijă), ce cântecul ce știi cum mai curând și cum mai bine știi, mi-l cântă, pentru carile împreună cu viața și alte multe și scumpe de la mine daruri vii lua, carile, după giuruința cuvântului, îndată și cu plineala lucrului vor urma." Ea, dară, într-acesta chip cântecul începu:

„Cu penele Șoimul vântul despicând,
Cu Bâtlanul negru cuvântul puind,
Corbul dinceput cu rău tirânește,
Nici din hereghie pre drept stăpânește,
Ce-n cuibul altora oaăle ce au scos,
Tare laba Șoimului le va da-le gios,
Cel cu un corn, iute, mai iute la minte,
Ale sale cere cu svinte cuvinte.
În curândă vreme, după fulger, tunul
Rău îi va detuna, din mulți pân la unul.

Așijderea vii ști, domnul mieu, dzisă Moliia, eu, ticăloasa, și a mă naște și a mă hrăni din pieile jigăniilor obiciuită fiind, cu amăgeală blane socotind a fi, în niște pene am fost întrat, de la carile și cântecul acesta acmu de curând am învățat. Penele dară precum să videa era de Șoim cu de Bâtlan amestecate, carile după sfârșitul cântecului, între sine o voroavă dulce și iscusită ca aceasta a șopti începură. Și întâi penele Bâtlanului cuvântul apucând, dzicea: „Pre stăpânul mieu, acmu de curând, Corbul l-au trimis, pentru ca împreună cu stăpânul vostru, Șoimul, de pază prin munți și prin gârlele apelor să fie și nu știm încă pentru alt oarecine (a căruia nume l-am uitat) aminte să le fie le-au porun cit, ca doară a-l prinde putând, nu știm ce răutate mare să-i facă să gătesc. Însă ce vor putea isprăvi nu putem ști, de vreme ce, precum înțelegem, nu pre iușor acesta lucru a isprăvi nedej duiesc." Iară penele Șoimului dzisără: „Voi, puturoaselor, câte cuvinte ați grăit, pre toate cu nu știm, nu știm, le-ați amestecat. Ce noi știm că stăpânul nostru nici nebun, nici luat de minte ieste, ca organ răutății și cleștele faurului să să facă și știm că tot sfatul din rău spre bine și din minciunos

spre adevărat l-au mutat (că precum atocmirea mădularelor la frumsețea trupului, așe atocmirea sfaturilor la podoaba înțelepciunii slujește). Adecă de strâmbă vânarea Inorogului părăsindu-să, ei pre cela ce i-au trimis să vânedze și pre noi din pestrițe să ne facă negre, iară pre voi din negre să vă facă pestrițe, care lucru acmu, cu mijlocul celor ce știu văpsi acestea, ieste gata și precum după fulger îndată tunul urmadză, așe după sfat, cuvântul în lucrul să va plini. " Acestea, o fraților, de la lighioaia carea afară din toată pati ma noastră ieste am audzit și, precum pentru începături, așe pen tru sfârșituri, vreo știre să aibă în ceva a prepune nu ieste. De care lucru, aievea ieste că probăziturile carile în obraz mi le arun ca și laudele cu carile pre Inorog preste nuări râdica cu a Moliii cuvinte foarte bine să potrivăsc și decât lumina soarelui mai tare să adeveresc. Acestea, pre cât a mea proastă socoteală agiunge, cu un ceas mai înainte la o cale de nu să vor pune, mă tem că să nu cumva iasă, precum penele dzicea, și noi pre alții a vâna îmblând, să nu ne cumva vânedze alții pe noi (că ce ieste după părete, ochiul muritoriu a videa, și ce să va naște mâne sufletul în muritoriu a cunoaște nu poate). Pentru care lucru (tot cuvân tul ascultat, tot sfatul de întrebat și tot prepusul cu chibzuită socoteală cercat și scuturat trebuie)." Dulăii de acestea cu înformuite dovedele a Hameleonului tare adeverindu-să și cuvintelor lui vârtos încredințându-să, îndată pentru toate Corbului știre făcură (că precum dulăii fricoși de frundza clătită latră, și coteii minciunoși de pe urma șoarecelui, ca după a iepurelui cehnesc, așe iușorul la minte de toate să teme și pentru adevăr minciuna pre lesne crede). Ce Hameleonul meșterșugul ritoricăi în poetică mutând, o sentenție veche spre mai mare răul nou într-acesta chip le prociti; Adecă:

Nu ieste bine, o, priietine, pentru fietece pricină la meșter a merge. Nici la toate altul să-ți trebuiască, ce și tu Fă fluierul, căci îți ieste pre lesne lucrul.

Acei vechi a lucrurilor cunoscători nu în zădar învățături ca acestea supt slovele nemuririi au legat, ce pentru ca dintru ale sale următorii domirindu-să, spre folosul și procopsala sa cuvin tele la faptă să aducă. De care lucru noi, macar că știre Corbu lui facem și învățătură de la dânsul așteptăm, însă după svânta aceasta sentenție și de la noi vreo clătire a să face trebuie, pen tru ca doaă lucruri a dobândi să putem: Una căci nevoia lucrului ce ne stă asupră poate să nu aștepte învățătura de acolo, alta că ce

din mintea noastră a isprăvi vom putea, aceia numai hirișă a noastră cinste să va chema. Iară amintrilea, noi totdeauna ucinici și alții meșteri vor rămânea, nici toată nedejdea curmând în toate ceasurile, ca puii golași, cu gura căscată, hrana de la alții să așteptăm, ce bună inimă făcând, bărbătește de isprăvirea lucru lui să ne apucăm. Că precum am și mai dzis, că de va rămânea a visului tâlcuire numai până aicea, alaltă tâlcuire toată nelu crătoare va rămânea și doritul săvârșit odată cu bucurie tot vom videa. Pentru carile, bună nedejde mi-au rămas, de vreme ce Șoimul, în mine deplin credință având, precum iarăși la același loc cu Inorogul ieste să să mai împreune mi-au arătat. Care vreme foarte în minte țiind-o, altă dată somnul nu vise, ce trezviia lu cruri deplin îmi va arăta, și așe, socotesc că de lațurile ce i-am întins tot nu va scăpa."

Deci dulăii carte în chip ca acesta scrisă către Corb trimasără: „Monarhiii monarhiilor și domnului domnilor, stăpânului no stru milostiv, noi credincioasele slugi și plecații robi, ogarâi, dulăii, coteii și Râsul, cu multă plecăciune, la pravul pragului puterni cului nostru stăpân, nevrednicile noastre obraze ștergând, de la toate cereștile puteri, bună pază și fericită viață rugând, biruință a toată împotrivirea și supunere a tot nepriietinul poftim. Cătră aceasta, în știre facem că precum cerescul Vultur martur cuvin telor și cunoscătoriu inimilor ne ieste, că nu de vreo zavistie porniți, nici de vreo pizmă clătiți, ce de adevărate tâmplate lu crurile părților acestora (adecă la Grumadzii-Boului, unde împo triva nepriietinului de obște și pentru vânătoarea vrăjmașului Inorog trimiși sintem) însămnăm și înștiințăm. Va ști dară dom nul nostru milostiv că în ceste dzile cu osteninţa a unor priietini credincioși și prin multe crunte ale noastre sudori, cât și talpele prin aspre și ascuțite stinci călcând ni s-au beșicat și prin dese și ghimpoase hinciuri scociorând, părul ni s-au jepuit și piielea ni s-au despoiat, și așe, după multe priveghiri și alergări, pre acel de cap nepriietin la mare strâmptoare l-am coborât și în mâna Șoimului ca în nerupte și nedezlegate legături l-am lăsat, cu toții bună nedejde având ca și osteninţele noastre în deșert să nu iasă, și acel cumplit nepriietin sfârșit răutăților să-și puie. Ce Șoimul (pre carile pentru mai mare credința și mai bună nedej dea l-ai fost trimăs), după ce cu dânsul față la față au vinit, nu știm, cu ochii, ca vulpea pe cocoș, l-au fărmăcat, au cu cuvintele, ca sirenele cu cântecele, l-au ațipit și l-au amăgit? Atâta știm că nu numai căci nu l-au prins, nu numai căci nepipăit l-au slobodzit, ce încă și una cu dânsul într-un prietеșug și într-

o inimă legându-să, mare dragoste între dânșii să arată, atâta cât, nu numai căci despre goana lui ne oprește, ce încă și pre noi, ca vicleșugului lui părtași să ne facem, tare ne silește.

Așijderea Bâtlanul (carile mai pre urmă pentru paza gârlelor s-au trimis), în partea lor dându-să, toate tainele și toate silțele cătră Inorog ne descopere, cât un păr de pe noi de ne-ap năpârli, preste știința nepriietinului să fie cu putință nu ieste. Cătră aces tea, foarte bine și din chipuri de credința vrednice, tare ne-am adeverit, adecă Șoimul penele schimbându-și, din pestrițe negre, iară a Bâtlanului din negre pestrițe să le facă. De care lucru, aces tea nu în puțin a să lua trebuie (căci bucățeaoa aluatului la toată covata destul ieste și din scânteia mică, mare pojar a să ațița poate). La carea proasta noastră minte alt leac a afla nu poate, fără numai Șoimul și Bâtlanul, dintr-această slujbă scoțindu-să, la monarhie să să cheme, ca pentru vicleșugul carile au făcut dovedindu-să, cu ceia ce li să cade pedeapsă să li să plătească."

Cartea acestora decât cerneala mai cu negre pâri plină și într acesta chip împodobită era. Iară Șoimul, precum mai sus s-au pomenit, dacă de la împreunarea Inorogului s-au despărțit, după cuvântul carile îi dedese, și el carte ca aceasta alcătuind, cătră Corb au trimis *După titul.* „Bine știe domnul mieu milostiv că după porunca carea mi s-au dat, la Grumadzii-Boului viind împreună cu toți dulăii, în tot chipul de nevoință, spre a Inorogului vânătoare am silit și am nevoit, atâta cât nici o piatră neclătită și nici un unghiu nescociorât și nici un meșterșug neispitit n-am lăsat (ce celea ce norocul nu sloboade, nevoința batgiucuresc) și nicicum cu de-a sila la mână să-l aducem n-am putut. Ce iarăși, după porunca carea am avut, cu mijlocul Hameleonului, cuvinte de pace și sămn de prieteșug i-am trimis, socotind (ca cea cu rău a isprăvi n-am putut, cu bine a isprăvi să ispitim). Carile, întâi cuvintelor, apoi giuramânturilor mele încredințându-să, la un loc ne-am împreu nat și tot feliul de voroavă cu dânsul am scuturat. Ce câte prin multă vreme am vorovit, toate a să scrie și multe sint și nu toate urechile a le suferi pot. Iară toată închietura cuvintelor ieste aceasta: Pacea și liniștea cu toată inima poftește, însă a să încredința prea cu anevoie a fi arată, de vreme ce de multe ori și prin multe chipuri aceasta s-au ispitit și totdeauna și în cuvin te și în fapte amăgit și viclenit s-au aflat. Care lucru, eu, tare tăgă duindu-l, cu multe chipuri de voroave, fără ființă, dreptatea a-i

astupa mă siliiam (că cei ce a păcii aședzători sint, pentru ca cele cu cuviință și spre împăcarea inimilor sint să aședze, și min ciuni a grăi slobodzenie au, ca capetele râdicând și înălțând, mijlocele a ținea să poată). Ce el, cu multe și mari argumenturi și nebiruite dovede și mai vârtos cu scrisorile carile a mână avea, dreptatea lui și amăgeala noastră arăta, atâta cât ce să-i răspund n-am mai avut. De care lucru toate cuvintele lui cu socoteală și toate jalobele lui cu dreptate a fi mi s-au părut. Și într-aceasta, domnul mieu milostiv adeverit să fie că amestecătorii de răutăți și a păcii nepriietini într-alt chip îl zugrăviia, iară eu la dânsul alt chip am cunoscut. Deci ce priința adevăratii mele slujbe mă îndeamnă și adevărul poftește, dzic că jiganiia aceasta nu de neprieteșug, ce de prieteșug vrednică ieste, căci într-îmbă mâna gata și neferit ieste. Pentru acestea, dară, cu îndrăzneala și voia vegheată carea la lumina negrimei tale neapărat am, mă rog: ca ce pofta și voia domnului mieu milostiv ar fi, cum mai curând chiar răspuns să aib, căci până în vremea a 1.500 de minute, so roc răspunsului puind, până la aceia vreme goana neprietinească în odihna prietinească precum va sta cuvânt i-am dat.

„Corbul, dară, ase din doaă părți, doaă feliuri de scrisori luând, cu doi ochi, doaă cărți citiia, și cu doaă urechi, doaă povești îm potrivă audziia. Ce ochiul cel drept cu urechea dreaptă pe cartea dulăilor fu și minciunoasă cuvintele și clevetele lor ascultă. Iară ochiul stâng și urechea stângă pe slovele curate și cuvintele adevărate întorcând, toate dzisele îndărăpt și tot adevărul în min ciună luă (căci minciuna după voie decât adevărul împotrivă la cei stăpânitori mai mare încăpere are). Deci dulăilor răspuns dede, precum pre Șoim și Bâtlan de acolo râdicând, ceia ce li să cade își vor lua plată, iară ei, în tot chipul silind, lucrul în slab să nu lasă și ori în ce fel s-ar putea, numai la mână nepriietinul să vie, să nevoiască, pentru carea mare mulțemită și de aceia slujbă vrednice daruri vor lua. Iară din pricina lenivirii lor, lucrul într-alt chip de va fi, fără grea certare și fără a cinstei scădere să scape nu vor putea.

Iară Șoimului într-acesta chip răspuns trimasă: „Cartea ta am luat și într-însa cuvintele inimii Inorogului am citit. Deci iată că-ți dzic: nu să poate, nu să face, nu să află, cătră mine altă dată a scrie te părăsește. Iară Inorogului cuvânt de pace supt giurământ cât de tare dă, și numele cerescului Vultur la mijloc puind, pre nepriietin a amăgi nu te sii (căci la noi

doftori sint carii, daruri bune vădzind, boala păcatelor cât de grea a tămădui pot), (v, zeÍ cai qeoµ muritorii a nemuritorilor voie a amăgi cum pot ispiti?). Ce ori în ce chip ar fi, încă o dată la locul prundișului a-l coborî silește, de unde altă dată ca de altă, să nu cumva mai scape, nici frica giurământului de la îndrăzneala izbândii a te opri pricină să pui (că pre nepriietin a-l birui numai voia noastră cearcă, iară tot feliul de meșterșuguri și de vicleșuguri a face pravila locului nostru sloboade). Că în monarhiia noastră ves tită și de la toți adeverită axiomă ieste (cu mortul, decât cu viul, giudecată a avea, mai lesne, și de păcatul nevădzut, decât de ne priietinul vădzut, a te curăți mai pre iușor ieste). Că când jiga niia aceia dintre vii va lipsi, atuncea numai noi precum adevărat între vii ne odihinim ne vom putea numi. Deci cum mai curând, după porunca noastră, sau isprăvind, sau neisprăvind lucrul, pre Bâtlan împreună cu tine luând, aicea să vii căci alte lucruri și alte trebe într-alte părți a împărățiii noastre s-au tâmplat, la carile pentru ca cu mâna ta să să isprăvască, sintem să te trimetem. Iară pentru aceia slujbă într-acea parte, iată că pre fratele frate lui, vărul vărului și nepotul nepotului, Uleul, trimetem, carile, îndată acolo ce va sosi, tu, fără altă zăbavă sculându-te, să vii. Într-alt chip să nu faci. Aceasta-ți scriem.

Partea a opta

Amânduror părților răspunsurile într-acesta chip viind, dulăii cătră Hameleon a Corbului socoteală îndată descoperiră și pen tru venirea Inorogului la împreunare foarte amintea să-i fie cu multe giuruințe îl rugară. (Ce pietrii rătunde din vârvul dealului puțină urnire îi trebuie), căci el altă treabă nu avea, fără numai ce dzua împreunării lor păziia. Iară Șoimul, vădzind că după făgăduința carea cătră Inorog făcusă răspunsul nu-i vinisă, nici inima Corbului spre pofta adevărului să plecase, ce supt numele credinții încă mai mari și mai fără lege vicleșuguri să facă îi poruncește, socoti (că mai bine ieste într-o dzi de o mie de ori a muri decât ochiul cel ce toate într-ascuns vede o dată a amăgi), și tot adevărul cătră Inorog descoperind, adevăratul prieteșug să-i dobândească aleasă, pentru ca din viitoarea-i primejdie norocul a-l feri de nu va învoi, încailea pre dânsul de acea imăciune cu rat și neimat să-l cunoască. Deci Șoimul de vicleană cartea carea dulăii cătră Corb scrisese nicicum de știre având, și pentru vicleșugul Hameleonului nici cum prepuind, Hameleonului știre trimasă ca cum mai curând să vie, căci are cuvânt să-i grăiască și poruncă să-i poruncească.

Hameleon, pururea grijea vremii răspunsului și a împreunării lor purtând, fără altă zăbavă, sărind, la Soim să dusă. Cătră carile Șoimul: „Du-te, dzice, o, priietine, și Inorogului știre dă precum răspunsul ce așteptam mi-au vinit, deci, oricând va putea, iarăși la locul dintâi împreunare să avem îl poftesc, căci singur, de ar fi cu putință, unde să află aș merge, dară multe pricini înainte să pun, carile despre acea cale mă împiiedecă. Întâi că, mărgând eu acolo, alalți tovarăși poate într-alte prepusuri să între; a doa, că macar că pentru prepusuri vânturoase ca acestea atâta aminte nu mi-ar fi, ce în trecutele dzile, după vânarea unii Potârnichi, mai vârtos decât s-ar fi cădzut slobodzindu-mă, câteva pene din aripa dreaptă mi-am betejit, deci, pentru ca să să îndreptedze, câteva dzile în odihnă să mă aflu doftorii mi-au poruncit; și așe, la înălțimea munților a mă sui peste putință îm ieste." Hameleonul, poruncă lui plăcută și dorită ca aceasta audzind, mare bucurie luă și de tâlcuirea visului său cea dintâi iarăși tare a nedejdui apucă. Ca acestea dară în gând clocotiia, iar din cuvânt cătră Șoim dzisă (cu îndrăzneală grăind și pentru cuviința dreptății pomenind): „O, domnul mieu,

înțelepții cuvintele înde site a suferi obiciuiți sint, cu care sentenție și eu sprijenindu-mă, pentru adevăratul mieu priietin o obrăznicie cădzută și o asu prealǎ întregilor la minte plăcută, cătră tine de voi arăta, ier tăciune să aib mă rog. Mă rog, dară, domnul mieu milostiv, să nu cumva osteninţele mele în zădar să iasă, adecă împreunarea aceasta să nu cumva spre scăderea cinstii Inorogului să fie, că precum bine ai cunoscut, dreptului acestuia grele năcazuri și nespusă strâmbătăți i s-au făcut și încă altele mai mari a i să face (pre cât pociu cunoaște) urâtorii dreptății cu multe chipuri mă tem că nevoiesc, că precum și mai denainte am dzis (cine adevărat iubește, gânduri de negândit gândește și prepusuri de neprepus prepune). De care lucru, iarăși mă rog, obrăzniciia mea în vină să nu să ție, și eu iată că după porunca ta știre îi voi da, iar el, după cuvântul carile au dat, soarele îndrăpt poate să să întoarcă, iară el din socoteală-și să să mute precum peste putință ieste adeverit sint. Deci el acmu viind, să nu cumva alte meșterșuguri de vicleșuguri să fie, și apoi toată ocara asupra mea va rămânea și toată lumea numele vândzătoriului și porecla de răufăcătoriului mie îmi va punea. Ce nu atâta pentru strâmbă poreclitura mea, cât pentru fără cale doseditura lui m-aș pedepsi" (o, jiganiia fățarnică, o, vas spurcat și lingură scârnavă, cum răutatea în inimă amestecând, cu gura cele ce știia că-i vor vini, pentru ca asupra altora să cadză, cale le găteadză).

Șoimul, de spurcat vicleșugul lui așeși nicicum prepuind, de acestea ce-și propune nicicum grijă să nu poarte tare îl adeveri, și precum (mai bine fără purtarea duhului, decât cu purtarea ocărâi a fi socotește) îi dzicea.

Hameleonul acmu, deplin cunoscând precum gândul Șoimu lui nicicum spre răul Inorogului nu să pleacă, ce cinstea cuvân tului decât viața mai scumpă ține, de acolo ieșind, întâi la dulăi să dusă, și toate câte Șoimul îi poruncisă și pentru vinirea Ino rogului la împreunare, precum peste puține dzile ieste să fie, le spusă. Apoi la Crocodil alergă, cătră carile cu mare îndrăzneală:„Bucură-te, domnul și stăpânul mieu milostiv", dzisă. Crocodi lul: „Ce poate fi aceasta a ta lascavă și voioasă arătare? Oare ție vreun bine, au altuia vreun rău undeva ai simțit?" (Că zavist nicii pentru răul altora decât de binele său mai mult să bucură). Hameleonul dzisă: „Amândoaă părțile întrebării, o, domnul mieu, adevărate și precum sint le-ai cunoscut. Și cum să nu mă bucur, de vreme ce prada ț-am apropiiat, vânatul la strâmtori ț-am încuiat, masă întinsă ț-am deșchis și bucate sățioase ț-am

gătat și, în scurt să dzic, toate după poftă și după voie s-au tâmplat. Că, iată, în ceastă sară Inorogul la prundiș să coboară, la ușile a toate poticile dulăii stau gata să puie zăvoară, toate întrările și ieșirile lui viteji vânătorii și neosteniți gonitorii tare le străjuiesc și vârtos le păzesc (căci așe cu dulăii să vorovisă). Deci altă cale de scăpare și potică de fugă nu-i rămâne, fără numai doară în apă să să arunce, unde domnul mieu câteva ceasuri a străjui de nu să va leni, fără greș de biv pradă domnul mieu va dobândi, eu asupra nepriietinului voi izbândi și prețul îndzăcit și însutit îmi voi plăti. La strajea nopții dintâi pogorârea la prundiș îi va fi, paza dulăilor despre alte părți nu va lipsi și, așe precum soco tesc, bucată gata în gura domnului mieu va vini. " Crocodilul,acestea audzind, să veseli, însă cătră Hameleon într-acesta chip întrebarea vrăjbii pusă: „Eu, pre cât din sunetele cuvintelor lu mii am putut înțelege, tu și cu Inorogul mare dragoste aveați și odânăoară într-un loc nedespărțiți lăcuiați, atâta cât sufletul tău de a lui lipit să fie fost să părea. Dară acmu această vrăjmașă neprietinie și de moarte asupră-i viclenie din ce pricină să să fie tâmplat? Cu dreptul voiu să-mi spui."

Hameleonul, de nenedejduită întrebare ca aceasta, deodată tare să ului (că minciunoșii în voroavele tocmite să dezvălesc, iară la întrebările fără veste ca bezmeticii să uluiesc). Iară mai pre urmă, precum să dzice cuvântul (minciunosul tatăl minciu nii și minciuna fata minciunosului ieste), îndată minciuna zămisli și spurcata basnă născu, dzicând: „Aceasta întrebare până acmu nici din priietini, nici din nepriietini cineva m-au mai întrebat, în care lucru ascunse și de nedescoperit taine să cuprind, nici cătră alt chip o dată cu moartea le-aș descoperi. Ce de vreme ce domnul mieu acesta lucru a mă întreba și dreptatea carea asu pra lui ași avea a afla învoiește, pre cât mai pre scurt voi putea (de vreme ce la Inorog a mă duce vremea mă grăbește) a te înștiința mă voi nevoi. Va ști dară domnul mieu milostiv că părintele mieu era Apariu, carile în toate dzilele apă de la fântânele de singe a aduce obiciuit era. După ce și eu mai la vârstă am sosit și cofa în mână a râdica, apa din fântână a scoate și coromâsla pre umere a purta a putea am început, cu tată-mieu împreună adese fântânele cele de singe la rădăcinele Munților Vrăjbii izvorâtoare cercetam. Munții aceștea, departe, în țara ce să cheamă Pizma, să află, despre partea răsăritului, pre marginea ocheanului în sus, spre crivăț, și în gios, spre amiadzădzi, în lung și în lat atâta de mult să trag, cât cei ce nepărăsit drumul carile pre la rădăcinele lor merge au ținut dzic

precum până la ocheanul apusului ocolesc și ca un zid în giur împregiur toată rătundzala pământului îngrădesc.

Așe, noi dară pentru trasul apii adese la acei munți mărgând și din care izvor apa mai cruntă și fierbinte ar fi ispitind (căci apa aceia cu fierbinteala, iară nu cu răceala setea stâmpără), odată în vârvul unui munte prea înalt ne-am urcat, în vârvul a căruia un puț prea adânc și mai să dzic fără fund am aflat. Din gura puțului ciutura cu hârzobul slobodzind, după ce cât era funia de lungă au mărs, după ce învălitorile ca petelor și încingătorile mijlocelor la capete am adaos, cu mare nevoie de fundul puțului agiungând, precum de o umedzală ciu tura să fim împlut am simțit. Iară după ce vasul afară scoasem, vădzum că nu umedzală roșie, ce albă era, din carea, gustând, precum adevărat lapte ieste am cunoscut. Și îndată, precum muntele cela ce lapte izvorește să fie ne-am adus aminte. Îndată ce laptele gustaiu, din fundul puțului un tânguios glas: „Vai, țiți șoarele mele, vai, lăptișorul mieu, cine dintre muritori te-au tras? Cine din cei nemuritori vreodată te-au băut? Cine ieste îndrăz nețul și obraznicul acesta carile pieptul Biruinții a apipăi și țițișoarele fiicăi mele de gurguie a suge nu s-au temut?" Tată mieu, glasul acel așe de tângâios și așe de mângâios audzind, îndată descântecul necromandiii asupra laptelui a descânta începu (căci precum duhul Biruinții să fie într-acesta chip strigat price pusă). Laptele, după descântec, îndată a să închega și mădu larele unul de altul a să lega începură. După aceia vinele preste oase întindzându-să, toate părțile trupului a să clăti și supțirea peste dânsele pelicioară a să lipi vădzum. Și așe, îndată o fi cioară ghizdavă și frumoasă denainte-ne în picioare stătea, carea cu ochii sigeta, cu sprâncenele arcul încorda, cu fața singe vărsa, cu budzele inima spintica, cu mijlocul viața curma, cu statul morții râdica, cu cuvântul dzilele în cumpănă măsura, cu răspun sul sufletul de la mormânt înturna, iar cu singur numele Biruinții toată frumsețe biruia și covârsiia. Pre aceasta într-acesta chip, o, domnul mieu, vădzind-o, îndată în inimă rană nesuferită și boală netămăduită simțiiu și cătră părintele mieu: „O, tată, căci lucru primejdios ca acesta a videa m-ai născut" (că decât rana dragostelor și decât boala iubostelor mai primejdioasă nici țiru licii au vădzut, nici doftorii au audzit) „și decât meșterșugul pre morți a înviia, mai bine meșterșugul pre mine a mă omorî sau a nu mă naște să fi învățat" (că în statul acesta a vieții de dra goste pătimitoare, moartea decât viața mai poftită ieste). Tatăl mieu, în nerupt lanțuhul dragostelor legat și așe de tare înfășurat vădzindu-mă, dzisă:

„Bodzul dragostei, o, fiiule, fiiul Afroditei ieste, pre carile nu după micșorimea vârstei (căci pururea copil ieste), ce după tare arcul ce trage și ascuțită sigeata ce în ficați înfige, cei ce-l măsură, îl cunosc. Ce cât spre această a ta de curând scornită patimă lucrul ar pofti, fii cu bună inimă, că cela ce cu cuvântul și cu meșterșugul farmăcului necromandiii din lapte ficioară a face au putut, din ficioară spre pofta nevestirii inima a-i pleca cu multul mai pre lesne va putea. Numai atâta căci de împotrivnic norocul tău (carile muritorilor niciodată dep lin nu vine) foarte rău îmi pare, de vreme ce ficioara aceasta, din lapte născută fiind, din fire starpă a fi firea au lăsat-o, nici pântecele ei spre zămislirea simenții locuri ș-au gătat. Unul i-ar fi leacul (pre cât adânc meșterșugul mieu a afla poate), ce și acela pre cât cu anevoie îi ieste aflarea, cu atâta mai cu nevoie ieste, aflându-l, cu dânsul după voie cineva a să sluji." Eu cătră tată-mieu dziș: „Pentru stârpie și pentru a zămislirii leac a cerca, lucru mai pre urmă trebuitoriu ieste, ce acmu de odată leacul nesuferelii mele fără zăbavă aflând, alalte leacuri de vor trebui, mai cu vreme vom putea cerca" (că înțelepții întâi nevoia, apoi treaba caută). Și, ce mai mult, o, domnul mieu, cu voroava să ocolesc? Tatăl mieu îndată descântecul dragostelor în capul ficioarii descântă și, trii peri din cosiță-i zmulgându-i, unul la grumadzi, altul la brațe, iară al triilea la mijloc îmi învălătuci, cu carii precum sufletul ficioarii de tot trupul mieu să să fie legat și inima ei în sufletul mieu să fie întrat îi păru. Și așe, ea ochii de la pământ râdicându-și, ca lumina soarelui în stele oglindă frâmsețelor ei mă făcu și în mine pre sinea și în grozăviia mea frâmsețe ei a videa i să părea (că ochii dragoste lor nu ce ieste, ce precum îi plac văd). În scurt, pe Biruință dra gostele o biruiră, și Diana Afroditis a să face priimi. Iară a doa dzi părintele mieu, din somn deșteptându-mă, dzisă: „Eu în dzile bătrân și la ani învechit sint, o, fiiule, ce cuvintele mele po menește. Între a lumii jigănii Inorogul să află carile în vârvul cor nului mare vârtute poartă și împotriva a toată pătimirea putere are. Deci, vreodânăoară cu dânsul a te împreuna de ți să va tâmpla, pre cât vii putea în prieteșugul lui vârtos a te lega silește, că el numai pântecele Biruinței spre roada simenții neamului tău a deșchide poate." Aședară, părintele mieu, Apariul, învățătura dându-mi, dintre vii au ieșit. Iară eu în multă vreme cu Biruința la un loc și într-un pat viețuind, nicicum numelui următoriu și neamului adăogătoriu de la dânsa să iau nu m-am învrednicit. Deci târdziu mai pre urmă, de învățătura părintelui mieu, carea pentru Inorog îm dedese, aminte aducându-mi, toate pustiile Araviii a cerca și toate părțile lumii a cutriera nu m-am părăsit, până locul și lăcașul

Inorogului am aflat. Aflându-l, de dânsul cu mare cinste m-am lipit, tovarăș în toate căile nedes părțit și slugă în toate slujbele neostenit m-am făcutu-i, nici în viața mea altă plată sau simbrie i-am poftit, fără numai o data macar vârvul cornului lui de moale pântecele Biruinței mele să lipască am nedejduit. Și pentru ca pologul stidirii să să râdice și supt singurătate acoperemântul necunoștinții să să arunce, de multe ori și mai în toate dzilele, la culcatul și la sculatul lui, eu trebe în câmp îmi scorneam, iară Biruinței lingă dânsul să să afle îi porunceam. Ce împietrită inima lui nicicum spre stârpirea pântecelui ei a să milostivi nu s-au muiat, ce în zavistiia neamu lui și semințiii mele neclătit au statut. Eu, într-această asprime și neînduplecare vădzindu-l, aievea simbriia slujbei și pofta ini mii, carea îmi era, cerându-i, cu mare urgie și mânie, simbrie ca aceasta a-mi da au tăgăduit, și precum el Dianii, și nu Afroditii, să fie închinat apofasisticos mi-au răspuns.

Acmu dară, o, domnul mieu, ce mai mare dreptate și ce mai dreaptă pricină spre izbânda lui a mi să da? Și ce mai uscată iască spre ațițarea răsplătirii decât opreala simbriii și tăgada dreptei pofte a să afla poate? Și aceasta ieste pricina vrăjbii cu carea până la moartea mea a nu-l intiri nu voi părăsi și precum„bună nedejde am, astădzi izbânda mea și plata lui, precum ț-am spus, îndzăcit și însutit să va plini."

Aședară, Hameleonul sfârșit spurcatei și năpăstuitoarei basne puind și toate vicleșugurile pre cât mai pre-ascuns putu alcătuind, în munte la Inorog să sui, cătră carile, cu multă plecăciune plină de mare înșelăciune închinându-să, dzisă: „Leul și Vulturul ceresc în veci lăudat și toate pasirile și dobitoacele cerești preste veci slăvite să fie, carii fața domnului mieu cea de lumină slobodzi toare și sănătatea lui ceia ce-i lumii trebuitoare în statul său a videa m-au învrednicit. Cătră acestea, dumnealui Șoimul cu plecăciune sănătate trimițind, roagă și poftește ca, după făgada carea ați dat în această sară, de iznoavă, dorita-ți împreunare a avea să poată, căci toate după voie a-ți vesti și toate de fericire a-ți povesti are."

Inorogul, amânduror închinăciunilor celea ce li să cuviniia de priimire răspunsuri dând, dzisă: „De împreunarea Șoimului cu dragoste bucuros sint (că cu priietinul adevărat și de credință vrednic, cine va împreunare și voroavă trebuitoare a avea, între cele de frunte fericiri să numără), însă în

ceastă sară, după poftă-i a face, o pricină (și aceasta dreaptă precum mi să pare) mă oprește, de vreme ce noi sorocul neprieteșugului și dzua prie teșugului până în 1500 de minute pusesem, și acmu, peste so roc răspunsul trecând, urmadză ca și legătura datelor cuvinte să să fie rupt. De care lucru, înnoirea giurământului și întărirea cuvintelor trebuitoare și într-îmbe părțile folositoare a fi socotesc, cu carea odihnindu-ne, afară din tot prepusul iarăși la locul știut să ne împreunăm. Că măcar că despre omeniia și întregimea Șoimul lucru împotrivă nu-mi prepuiu, nici la giurământurile o dată date, cu vremea urgiia cerească a să răsufla socotesc (că tot cel ce la tot cuvântul necredzătoriu și la tot giurământul prepuito riu să arată, acela de călcarea a tot giurământul pururea gata ieste),ce de la buni priietini la ureche mi-au vinit precum croco dilul la țărmurile apei să fie pădzind, de la carile poate ceva prin neștiință înalgiosul să mi să facă."

Hameleonul, pentru numele crocodilului din gura Inorogului audzind, vicleșugul ascunsului inimii tare îl tulbură (că pre cât știința bună, în tulburare, mângâiere, pre atâta știința rea, în linește, tulburare aduce). Și cu grele giurământuri și strașnice blăstămuri a să giura și a să blăstăma începu, precum acestea nighina nepriietinului între sămânța grâului și mugurul pădureț în hultuoana domesnică, hultuită să fie: „Însă iarășile, o, dom nul mieu, de vreme ce ca acestea la ureche-ți s-au sfârâit (e c e crosocÓhn), aibi grijă (că vicleșugul înțeleptului cu multul mai cumplit ieste decât a nebunului). (O, piiele diavolului supt părul dracului! Cu ce fel de împleteciturі următoare ocara-și supt nu mele altuia mai denainte a o vârî silește.)1 Că domnul bine știe (că firea decât deprinderea mai veche ieste și totdeauna clevete le rele strică obiceele bune), de unde poți prepune că dintr-aceste sunate să fie vreunele și adevărate. Iară cât despre partea mea ieste, pre chipul nezugrăvit mă giur, că despre partea Șoimului, nici în voroavă-i meșterșug și-n faptă-i vicleșug macar cevaș n-am priceput (caută aicea giurământul vicleanului supt numele dreptului acoperit). Însă eu spre toată porunca de binelui mieu făcătoriu macar cum nu mă voi lenevi, ce iată, în pripă înapoi mă voi întoarce și de acestea prepusuri foarte tare a te adeveri și a te odihni voi sili.

„Aședară, Hameleonul întorcându-să, în cale gândurile cele fără cale procitiia și de pomenirea strājii crocodilului nu puțină întristare simțiia, ce ca valurile țărmurii una după alta chitelele inima îi izbiia, socotind precum

silța i s-au vadit și lațul i s-au des coperit. Apoi iarăși singur șie parigorie și mângâiere făcându-și, în sine dzicea: „Pentru crocodil Șoimul cevași macară nu știe, cari le, de ar fi știut adevărat, știre i-ar fi dat. Dulăii și Râsul să-i spuie, de ar fi și vrut, n-ar fi putut, căci nici vremea i-au lăsat, nice strâmtorile drumurilor acestora cale le-au dat. Eu singur, nu lui, nu altuia să-i spuiu, ce așeși de ași ști că piielea de pre mine știe cele ce dzac în mine, singur mie samă făcându-mi, de care brad în ceastă pădure ieste mai înalt, de acela m-ași spândzura. Ce altă nu ieste, fără numai Inorogul nici o parte a primejdiii în prepusul gândului neadusă nelăsând (căci înțeleptul mai mult de cele împo trivă decât de cele după voie chitește), de lucrul ce-și prepune, precum adevărat să fie înțeles dzice, și ce nu știe arată că știe, pentru ca adevărul științii să agonisască." Ce, după lineștea mângâierii aceștiia, iarăși furtuna întristării i să scorniia, dzicând:„Bine că macar că de crocodil adevărată știință nu are, dară iată că de dânsul prepus are, de ce are prepus are și grijă, de ce are grijă are și pază, și cu paza bună din primejdia rea poate să scape. De care lucru, acmu toată puterea meșterșugurilor să-mi cheltu iesc trebuie, pentru ca din prepusul ce au întrat să-l scoț și după pofta voii mele la locul prundișului să-l cobor, în carile toată nedej dea tâlcuirii visului mieu să sprijănește."

Acestea răul rău gândind și cu chiteala învălindu-le și dez vălindu-le, la Șoim sosi, cătră carile, după închinăciune, într-aces ta chip grai: „La Inorog am fost, de cât poruncă mi-ai dat, pre amănuntul i-am spus. La lucru gata și la cuvânt stătătoriu l-am aflat, numai pentru vinirea-i îndată o pricină află, ce și aceia cu întreagă și înțeleaptă socoteală ieste, de vreme ce dzice că so rocul carile ați fost pus să fie trecut, pentru carile de iznoavă adeverința cuvântului poftește. Mai ieste și altă pricină, carea oarece în gânduri puindu-l, nu puțin vinirea-i înpiiedecă, adecă precum de un crocodil să fie înțeles, carile, sau pentru dânsul, sau după obiceiul lor, trecătoarele apelor să fie pădzind și, sau cu știința a altor dulăi, să nu cumva preste știința ta ce nu gândește el și ce nu-i poftești tu să i să tâmple. Pentru carile a-l mângâia, cu fel de fel de socotele și cu multe giurământuri din prepus a-l scoate cât am putut am nevoit, și precum acestea sint să nu le creadză (ia aminte vicleană voroava a viclenii jigănii). Așijderea, despre partea ta unele ca acestea să să lucredze, lumea de s-ar clăti, peste putință ieste; nici dulăii, sau altcineva, preste știința ta ceva, nu numai a face, ce așeși mai nici a gândi să nu poată l-am adeverit (căci eu, robul tău, așe știu, așe și credzu).

Ce el în cuvintele mele de tot a să odihni poate să nu poată. De care lucru, cu tot de-adinsul din prepusuri ca acestea să-l scoți trebuie, ca binele cu bine făcând, toate deplin și cum cinstei tale să cade să să isprăvască (că păscarii răutății undițile vicleșugului spre vânarea și moartea binelui din față până în fundul mării necunoștinții aruncă)."

Șoimul, despre inima sa curat științdu-să, pentru alții lucrul a cerca să apucă, și așe, îndată pre dulăi la sine chemând, de au ceva știre pentru îmbletele crocodilului vârtos îi întreba. Ei alalt vicleșug ascundzind, pentru crocodil într-adevăr tare să giura, precum nu de îmbletele lui să știe, ce așiși nici de nume-i până acmu să nu fie audzit. Așe, dulăii în strâmbătate pe dreptate să giura (căci spurcata lighioaie până într-atâta urmele vicleșugului șuvăisă, cât și soțiile vicleșugului a i le cunoaște deplin nu putea) și tot prepusul de la mijloc cu vârtoase blăstămuri râdica. Șoimul, în multe isteț și provideț, iară intr-aceasta pristăviii sale bizuin du-să, prost și lesne credzătoriu să arătă. Deci dulăilor credzind și despre Hameleon nici cum prepus având, supt răutatea alto ra, dreptatea și bunătatea sa prea ieftin vându, într-acesta chip cu scrisoarea pre Inorog adeverind:

După închinăciune: „Câte prin Hameleon mi s-au dzis, m-am înștiințat. Deci pentru prepusurile carile grijea ți le-au scornit, ade verit să fii, că de nu din singură grijea sint, ce altul cineva din crieri le-au plăzmuit, unul ca acela nici al nostru, nici al vostru priietin ieste, fără grijă dară la împreunarea de folos vino. Și mă crede că pre numele a nenăscutului Vultur, pre singele a nevinovatului miel și pre duhul a toată viața mă giur că în inima mea nici au fost, nici ieste, nici va fi vicleșug, nici la alții a fi am simțit. Ce orice pentru folosul vostru ar fi, aceia silesc, nevoiesc și învoiesc." Acesta răspuns Hameleonul de la Șoim luând, îndată înapoi la Inorog să întoarsă, căruia, după citeala slovelor, de la sine ca acestea adăogea: „Vedzi, dzice, o, domnul mieu, că Șoimul cu ale sale drepte giurământuri, ale mele adevărate mainte dzise cuvinte adeverește și mai vârtos eu (carile în dragostea ta ne mărui al doilea nu m-oi număra), în tot chipul și pre dânsul, și pre dulăi tare am ispitit și dintr-alți a lor pre dinafară ce au is coade cu mare osirdie am iscodit, ce macar cât negrul supt unghe lucrul acesta așe a fi nu l-am aflat. Acmu dară, alalte în deșert prepusuri din socoteală scoțind (și mă iartă căci, din adevărata dragoste pornit, cuvinte cani necioplite slobod), la poftita-ți împreunare îl priimește (că pentru

îndelungarea vremii pricinele poftorite pre o parte micropsihie, iară pre alta apsifisie arată, carile priietinului răceală, iară nepriietinului fierbinteală scornesc.)

Inorogul, macar că grijea carea avea nici din fantazie născută, nici după spurcată socoteala Hameleonului, adecă minciuna grăind, adevărul să scoață, ce din adevărate argumenturi a buni priietini înștiințat era (însă pronia dumnădzăiască calcă socoteala muritorească), apoi dreptății sale lăsindu-să și megalopsihiii*i* sprejinindu-să, precum în desară la locul știut să va coborî, cuvânt dede (că singele carile ieste să cură, în vine a rămânea cu anevoie ieste).

Hameleon, plin de duhul răutății și înflat de vântul fărălegii, cu mare bucurie din vârvul muntelui nu numai cu picioarele vi cleniii alerga, ce și cu aripile diavoliii zbura, căci în săvârșirea răutăților ca furnica în pierirea sa aripi să fie agonisit i să părea, carea și pre Hameleon în dzua izbândii îl aștepta. Aședară el, cu atâta agerie slobodzindu-să, întâi la crocodil, pentru ca de vini rea Inorogului într-acea sară să-l adeverească, apoi la dulăi aler gă cărora bună nedejde să aibă le vesti, căci sfârșitul tuturor os tenelelor s-au apropiiat și nepriietinul în lavirinthul neștiinții s-au încuiat. Iar de ciia înainte toată treaba nu în nevoință, ce în voința lor rămâne, dzicea, și, precum vor pofti, ațe cu dânsul a face vor putea, îi adeveriia.

De acolo la Șoim întorcându-să, de fără prepus în desară vini rea Inorogului îl înștiință. Așijderea, din inimă cumplite, iară din gură zugrăvite și șicuite cuvinte arunca, dzicând: „Iată acmu, o, domnul mieu, că după sudoroasele osteniturі și în toate părțile fără preget alergături, slujba carea asupră-mi am luat, spre cel de obște folos în ceastă sară a să isprăvi nedejduiesc. Numai iarăși a te ruga îndrăznesc (că tremurătoare ieste inima celuia carile pen tru priietinul său cât pentru sine să îngrijilivește), să nu cumva preste știința ta jiganiile fără socoteală ceva împotriva Inorogului să facă, și ațe, mare necinste și ocară de numele tuturor decât pri poiul de aramă mai tare să va lipi. Atâta numai că în lume eu mai prelesne a mă curăți voi putea, de vreme ce în adeverința cu vintelor tale nedejduindu-mă, cu multe ale mele giurământuri și ca cum s-ar dzice cu cuvinte crunte l-am adeverit și la locul prundișului l-am coborât." Șoimul, oarecum cani cu mânie: „Lasă, rogu-te, dzisă, că destul îți sint cuvintele deșerte și șicuite, cu

carile până acmu urechile mi-ai mâncat (că de multe ori sufletul sămă lăuitoriu cuvinte decât vrăjile Pithiii mai nemeritoare izbucnește). Că ce fărălege ar fi aceasta, ca după atâta legături și întărituri, lu cru împotriva precum a muritorilor, așe a nemuritorilor să să facă? Nu dea Dumnădzău în curată inima mea împuțite spurcăciuni ca acestea să între. Ce du-te de te odihnește, căci știu că vii fi ostenit și pentru acestea mai multă grijă în zădar nu îmbla purtând, căci grijea cinstei cuvântului și numelui mieu eu o știu păzi." Hame leonul dzisă: „Facă cereștii ca toate după poftă să iasă. Iară eu, la odihnă ducându-mă, aceasta te poftesc, ca în ceasul ce împreunare veți avea știre să aib, și aceasta nu pentru altă, ce numai de plini rea cuvintelor lui înștiințându-mă, somn cu linește și noapte fără gânduri să petrec." „Fi-va", Șoimul dzicându-i, el la borta lui să dusă. Însă nu mai curând în strat s-au aruncat, până nu de tare străjuirea crocodilului s-au înștiințat (că toți viclenii în răutate grij livi, iară în bunătate trândavi sint).

Iară Inorogul, după datul cuvânt, dacă ochiul cel de obște genele orizontului peste lumini își sloboade, la locul orânduit să coborî, unde și Șoimul îndată sosi. Deci după ce dintr-îmbe părțile cădzutele țeremonii să isprăviră, Șoimul voroava într-aces ta chip începu: „Împreunarea aceasta acmu între noi ieste a doa. Iară începătura a adevăratei dragoste din împreunarea dintâi în inimile noastre s-au zămislit și până în cel deplin a bunelor vreri stat au crescut (că în curată casa sufletului painjina minciunii a să prinde loc nu are). De vreme dară ce dintâi, de sfânta-ți dreptate înștiințându-mă, acmu calea dreptății a călca și urmele credinții în cărarea adeverinții a pune voiu. Va ști dară iubitul mieu priietin că după voroava dintâi, dintr-îmbe părțile ce mai cu folos și mai de cinste ar fi, aceia a isprăvi, cu gândul, cu cuvântul, cu lucrul și cu totul în tot chipul am silit (ce voia slo bodă ieste o împărăție mare, în carea nici dreapta socoteală, nice strâmba asupreală biruință a avea poate). Iară acmu, preste toată nedejdea, răspuns nenedejduit luând, precum cuvintele Corbu lui în vreun stătătoriu temeiu nu să așadză am cunoscut. De care lucru, nici vreun lucru cu aședzare sau cu adeverință pociu nedej dui (că depre unghe leul cu toții cunosc, iară de pe cuvânt ini ma înțelepții numai a iscodi pot). Iară pricina aceștii a mele nene dejduirii ieste că din slovele Corbului toapsăcul răului i să cunoaște, carile nu îmtr-îmbe părțile, ce numai ce după a sa voie șie de folos a fi i să pare, aceia prin a mea nevoință lui să să facă silește, adecă ție în viață cădere, iară mie în cinste scădere sirguiește. De vreme ce, după

porunca carea dintâi de la dânsul aveam, pacea și dragostea adevărată înțelegeam, iară acmu, de pre cărțile ce-mi scrie șicuită și vicleană o cunosc, lucru carile inimii mele foarte scărăndăvicios și dreptății foarte urâcios ieste. Spre carile în viață nici gura mi să va deșchide, nici limba mi să va întinde, nici mâna mea îl va cuprinde, însă adeverit să fii, o, priietine, că nici viclean stăpânului mieu mă voi face, dar nici călcătoriu de lege, nici vândzătoriu dreptului a fi voi priimi (că voia dumnădzăiască decât porunca stăpânească cu multul mai strașnică a fi trebuie să cunoaștem). Deci tot adevărul ieste că celea de carile despre tine să mă păzăsc îmi poruncesc, acelea ei și în gând și în cuvânt le au. Cărora ochiul cel ce ascunsele ini mii și dzilele veacului privește după faptă în trup și-n suflet să le răsplătească. Iară pre tine de tot vădzutul și nevădzutul priie tin nesupărat și nebetejit să te păzască. Deci, de acmu înainte, și mai tare, și mai bună pază îți trebuie, nici în cuvintele cuiva încredințare să aibi, de vreme ce, nu numai pre tine, ce și pre mine pentru tine cu toată greuimea necinstei a mă încărca au învoit, ca supt numele doftoriii, prin cinstea credinții mele, otrava să vândză, carea în pântecele celor ce o vor întinde, sau nevino vatului o vor vinde, să vie. Iară pre mine în catalogul adevăraților priietini numărându-mă, înaintea cerescului Vultur, cu toată adeverința inimii mă giur că în viața mea de bine voitoriu să-ți fiu și oricând și ori în ce a-ți sluji voi putea că nu mă voi lenevi cuvânt îți dau."

Inorogul aceste cu fierbinteala adeverinței cuvinte ascultând, precum de năcazul carile videa că asupra dreptății vine, grăiește, în scurt pricepu și mai mult altă voroava nelungind, Șoimului mulțămită făcu, căci n-au ascuns despre dânsul tot adevărul, și într-acesta chip, după mulțămită, îi grăi: „După giurământurile carile spre dragostea și prietешugul între noi din singura a inimii tale plecare ai făcut, de acmu înainte frate a te numi mă îndeamnă. Deci, frățiorul mieu, cani pre scurt o poveste să-ți spuiu, cu ascultarea să nu te lenești te poftesc (că în trii chipuri și ca cum prin trii porți înluntrul pala turilor cunoștinții lucrurilor a întra putem: prin pildele celor tre cute, prin deprinderea cestor de acmu și prin bună socoteală ce lor viitoare). Deci istoriile încă o parte a ceștii sentenții fiind, din cele multe una ieste aceasta: Odânăoară, frate, era un păstoriu de râmători carile cu simbriia a tot satului în carile lăcuia din dzi în dzi viața își sprijeniia. Acesta în proastă viață ca aceasta dz ilele petrecându-și, nici cu audzul fără grohăitul porcilor, nici cu viderea fără prostiia satului aceluia, altă ceva

învățasă. Iară într o dzi, cu altul (carile din cetate viind, pre acolea a trece i să tâmplase) în voroavă cădzind, pentru numele cetății în urechile porcariului să sună. Deci cetatea, ce și cum ar fi, nicicum în min tea lui să încapă nu putea, ce fantaziia, uneori ca un cuptoriu, alteori ca un cotlon, iară alteori ca pre o șură de dobitoace i-o zugrăviia (că fantaziia la proști cele vădzute numai a închipui poate). Deci cum și ce ar putea fi cetatea ca să să înștiințedze, cu pofta aprindzindu-să, râmătorii în câmp pustii lăsind și oarece fărmușuri de pâne carile cu sine avea, în glugă luând, pre drumul pre carile drumățul vinisă vârtos purceasă. Așe, într-acea dzi până în sară calătorind, unde întunerecul îl apucă, acolea popasul și masul își făcu (ce norocul și pre porcariu, și pre olariu tot cu o orbime caută), carile pre purcariu aproape de porțile cetății și de norocirea ce-l aștepta adusese. De vreme ce împăratul carile acelor olaturi stăpâniia și într-acea cetate împărățiia, în dzua ce trecusă dintre numărul viilor ieșise și moștinitoriu din trupul său nelăsind, între domnii și senatorii aceii monarhii, cine în scaun s-ar sui mare dihonie și zarvă să făcu (căci la stăpânire toți vred nici să socotesc, iară la supunere nici unul de bunăvoie prii meșțe). În scurt, nicicum unul altuia al doilea socotindu-să, cu sfatul de obște aleasără ca a doa dzi, pre poarta cetății, carea spre răzsărit caută, să iasă, și ori pre cine mai înainte, veri din streini, veri din cetățeni, pre cale ar tumpina, pre acela la scaunul împărăți*i* și la corona monarhiii să-l râdice. Deci după sfa tul de cu sară, de dimineață sculându-să (căci nici norocul porca riului dormiia), lângă drum pre porcariu din pajiște sculându-să și la urduroșii ochi cu mânule frecându-să, aflară, pre carile îndată cu cinste râdicându-l și din rufoase sucmane în porfiră prime nindu-l, în lectică împărătească îl aședzară și, cu mare alaiu, până la curțile împărătești petrecându-l, după obiceiul locului, cele ce să cădea țeremonii spre încoronarea lui făcură, de unde s-au luat cuvântul carile să dzice: (Sara ghigariu, dimineața spătariu). Porcariul, uneori vis, uneori părere, alteori ca o basnă de poveste lucrul carile aievea și adevărat să făcusă a fi i să părea. Iară unul dintre senatori cătră alalți dzisă: „(Celea ce noro cul face, nici mintea, nici socoteala a desface poate), însă (Oul cioarăi, de pieptul păunului o mie de ani de s-ar cloci, din găoace tot de cioară, iar nu de păun puiu va ieși), în care chip și împăratul acesta cu vreme nu la ce nărocul l-au adus, ce spre ce firea l-au născut va arăta, și această a mea prorocie nu din deșartă fanta zie scornită să o socotiți, ce aminte cuvintele și faptele îi luați. Că iată, îndată ce la puterea împărățiii s-au suit, nu de omenie, ce de porcie s-au apucat, de vreme ce, pre câți în

satul în carile porcii păștea, pentru ceva pizmă avea, pre unii a-i omorî, pre alții a-i izgoni și cu alte feliuri de pedepse a-i domoli au stătut. (Că stăpânul nou după pizma veche a izbândi spurcat lucru ieste.)" Și adevărat că împărățiia aceia până mai pre urmă, de tiraniia lui, la mare primejdie de pohârnire sosind și acmu ca un pojar în fânul uscat răutate-i în toate părțile lățindu-să și ijdă rându-să, tuturor lucru nesuferit a fi să cunoscu. Și așe, cu toții sculându-să, în așternutul unde cu feliu de feliu de spurcăciuni să tăvăliia aflându-l, și dzilelor, și tiraniii sfârșit îi pusără. Într-acesta chip, o, frate, și epitropiia Corbului arată că, pre cum el Corb, așe cuvintele, dzisele și faptele de Corb îi sint; și cu vreme, cu glasul ce are, singur șie și menitoriu și chedzilor izbânditoriu își va fi. Iară când și cum aceasta s-ar tâmpla (iz vodul norocului, ochiul muritoriului vreodată a-l citi nu poate)." Aședară, Inorogul și Șoimul, prin câtăva vreme a nopții pil duind și vorovind, să sculară și, amândoi frățește îmbrățișându să și sărutându-să, iarăși pre numele cerescului Vultur să giurară, ca până la moarte priietini nedespărțiți și în toate primejdiile unul altuia popreaoa răzimării și mână sprejenirii să-și fie și dra gostea vecinică și neimată să ție.

Și așe, despărțindu-să, Șoimul, ieșind, la locul său să dusă, iară Inorogul, știind că după coborârea lui poticele munților s-au închis (că cei ce în munți lăcuia nopțile poticele până în răvărsatul zorilor încuiate a le ținea obiciuți era) și precum înapoi a să întoarce cu putin*ță* a nu fi socotind, peste apă cu înotatul a trece în credința valurilor să lăsă. O, lucru jelnic și de socoteala muritorilor neagiuns, cum pronia cerească pe dreptul de la vi clean a să dosedi lasă și cel curat în lațul spurcatului a cădea sufere? Adevărat dară că la acesta lucru dovedele a căderilor vechi aporiia de n-ar dezlega, nu cu puțină înădușala a tot sufletul filosofiia atomistilor socotelele muritorilor și cu dânsele împreună lucrurile lumești ar stăpâni. Ce prepusul tvn automctwn râdi când, necunoscută a necunoscutului chivernisală pre toate din capăt până la sfârșit atingând, și pre fietecare cădere, la vremea și orânduiala sa, tare aședzind, rămâne ca tot prostul din cele vădzute pre cele nevădzute cu ochiul sufletului a videa să poată și precum (răul pentru dzua rea să păzește, iară bunul ca meta lul în foc cu nevoiele să lămurește) să înțăleagă. Deci Inorogul pre sama a nestătătoarelor undelor apei dându-să (macar că și aceasta cale fără mare prepus de primejdie nu-i era, precum mai pre urmă s-au vădzut, că nu socoteala lui, ce nemutată orânduiala norocului l-au amăgit), însă (din multe chipurile primejdiii cea mai mică și

mai iușoară a alege lucru înțelepțesc ieste) și pre marginea apei în sus, spre crivăț înotând, prădătoriul lacom la pradă în mare strajea nopții calea trecătorii străjuind păziia. Unde Inorogul sosind (o, furtună în apă lină, o, fărâmarea corăbiii în liman, o, faptă nefăcută și poveste nepovestită și audzită, îndată de la toți hulită, o, lucrul diavolului supt meșterșugul Hameleonu lui, o, Hameleon decât diavolul mai diavol, o, jiganie spurcată și decât toată fiiara mai vrăjmașă și mai sălbatecă), iată de năprasnă crocodilul în valurile apei sunând și vâjâind, asupră-i sosi. Inorogul, întâi huietul apei audzind, apoi și chipul groznicii jigănii vădzind, îndată vicleșugul mai denainte gătit simți și fără nici o împotrivire spre nesățioasă vânarea lui să dede. Crocodilul acmu fălcile pentru ca să-l înghiță căscând, Inorogul, toată fața vicleșugului și izbânda vicleanului într-un cuvânt cuprinzând, dzisă: „(Satură-te de singe nevinovat, Coarbe, de carile pururea flămând și nesăturat ai fost)". Crocodilul, cuvânt ca acesta de la Inorog audzind, lăcomiia fălcilor își înfrână și nu mele Corbului la mijloc adus ce va să fie cu de-adins cercetă (că spurcatul Hameleon nici crocodilului tot vicleșugul descoperisă). Inorogul deodată nici împotrivă, nici după voie ceva răspun dzind, ca mielul spre giunghere adus, mulcom tăcea și numai dintr-adâncul inimii: „O, dreptate, o, izbândă!" striga (că în nevoi fapta pe făcătoriu oarecum peste cunoștință cunoscându-l, ca fiiul către părinte de apăsul ce are să jeluiește). Iară după câtăva vreme socoti (că la vremea de trebuință cu cuvântul bine a să sluji și tare a să nevoi lucrul înțelepților ieste). De care lucru, cătră jiganie voroavă ca aceasta începu: „Nu socoti, o, jiganie, că doară de groznic chipul tău în ceva m-am spăriiat, sau căci acmu în puterea ta mă aflu, despre tine vreo grijă ca aceia port, ca carea socoteala întreagă vreo mângâiere a afla să nu-i poată, ales că bine cunosc că nici trupul mieu de stomahul tău a să mistui, nici cornul mieu de gâtlejul tău a să înghiți poate. Așij derea, nici vreo întristare noaă, precum sufletului mi-i fi dat, să ți să pară, de vreme ce din tinerețe și așeși din copilărie cu furtu na a mă giuca și în tot chipul a mă lupta obiciuit și deprins sint, atâta cât nici ea din urgiile sale în mine ceva neazvârlit, nici eu de la dânsa ceva nesuferit să nu fie rămas socotesc, și mai vârtos cu aceasta mi să pare că toate sigețile din tolbă să-și fie vărsat, cu carile sau orânduiala vecinică într-un chip să să plinească, sau a mea îngăduință de acmu înainte ispitele ieste să-i batgio curească (căci precât primejdiia s-ar socoti mai mare, pre atâta sfârșitul să nedejduiește mai tare). Toți muritorii pururea în sin doi sorți purtăm, carii unul a morții, altul a vieții sint, și amândoi din ceasul zămislirii împreună cu

noi în toate părțile, în toate locurile și în toate vremile din fire să tovărășesc. Deci, oricarile povață înainte ne-ar merge, vrând-nevrând ieste să urmăm. Nu lipsăsc unii dintre muritori carii pre sorțul morții groaza cea mai de pre urmă îl hotărăsc, însă aceasta la cei adevărat înțelepți pururea de batgiocură s-au ținut. De batgiocură dzic, căci altora spaimă, iară lor socoteală aduce. Spaimă, dzic, altora, căci trăind, a muri nu să învață. Socoteală lor aduce, căci trăind, princet a muri să învață, și așe, nu de spaima cea mai groznică să îngro zesc, ce, ori cu ce tâmplare ar fi, periodul firii cutrierând, ocolesc, săvârșesc, și, din robiia furtunelor scăpând, să mântuiesc. De care lucru, nu cea mai mare spăriiere, ce cea de pre urmă mângâiere li să pare și le ieste. Deci de vreme ce sorțul firesc la mine știut, așteptat și în samă nebăgat ieste, cu cât mai vârtos sorțul tâmplătoriu (a căruia punct neînsămnat ieste), în samă mai nebăgat și mai înfruntat va fi, pre carile îndrăptnică furtuna aducându-l, scutul sufletului vitejesc a-l sprijeni i să cade. Ade vărat dară amară întristare inima mi-ar fi simțit când nepriieti nul pentru a mea lenevire sau proastă socoteală m-ar fi amăgit (căci cu bună samă atuncea să cade cuiva a să întrista, când, prin a sa trufie și nebăgare în samă, singur șie scădere și nevoie își aduce). Iară acmu orânduiala viitoare nebiruită și din toate părțile neclătită stând (nici asupra vântului vetrelele a întinde, nici în mijlocul furtunii cârma fără nedejde a părăsi trebuie, că ceasta a fricosului, iară ceia a nebunului lucru ieste). Deci furtu na în mine urgiia a-și plini mai denainte puind, supt numele cereștilor, viclenii muritori cu îndemnarea și sinhorisini ale mele îndrăptnice norociri fălcilor tale m-au vândut. Și macar că nu a înțeleptului sfetnic ieste a dzice, ah, căci m-am amăgit, ah, că eu nu socoteam că va vini lucrul așe, însă când la numele ceres cului să supune pemintescul, pentru amăgirea ce i-ar vini, mare mângâiere și de izbândă nedejde îi rămâne, că numele pre cari le cei fără de lege organ și măiestrie răutății lor l-au făcut scuti toriu în nevoi, agiutoriu în strâmptori și izbânditoriu în dziua mâniii sale să-i fie. Deci, o, jiganie, cereștii de nu să amăgesc ca peminteștii, după fapta carea au lucrat, în sfântul pre carile cu mare în samă nebăgare l-au spurcat, bună și neîndoită nedejde am, că în curândă vreme (că la cel ce știe suferi toată vremea scurtă ieste) ceia ce li să cuvine plată să-și ia. Iară de nu, meșterșugul fortunii a supăra, iară al mieu cu bună inimă toate a răbda ieste. Ce tu acmu, o, jiganie (de ieste la neamul crocodililor pomenirea binelui), adu-ți aminte că odânăoară în marginea a trii ape, la ce tatea carea cheia a doaă monarhii ieste, ne aflam. Unde tu foamea cu ce să-ți domolești neavând, eu cu hrană de biv te-am agiutorit și

din gura morții (carea decât tine mai rea și mai vrăjmașă jiganie ieste) te-am mântuit. Deci, sau pentru de binefacerea trecută, sau pentru nedejdea viitoare (că piatra din zidire cu vreme iară la zi dire să pune), îndemnărilor neprietinești nu te uita, ce până mâni de aicea slobod mă lasă, că până în dzuă veri binele, veri răul carile mi s-a tâmpla supt titulul numelui tău va rămânea. Iară de mâine încolea, nici răul să-mi faci vrednic vii fi, nici bine a-mi face de vii vrea prin mână îți va vini. Căci sau dulăii gonași chipul fortunii îmi vor muta, sau eu a lor nevoință voi strămuta (că de multe ori noaptea fată și dzua ține în brață. "

Crocodilul, aceste a Inorogului vârtoase cuvinte audzind, nici ce voroviia de tot înțelegea, nici ce ar face și de carea întâi s-ar apuca alegea. Una, căci dinții lui de acea poamă și grumadzii de acea bucățea a nu fi, după cuvântul Inorogului, bine videa, alta, că de binele carile de la Inorog odânăoară vădzusă, aminte-i aducându-și, și rușine îi viniia, și mâniia i să scorniia (că la cei ce binele a răsplăti nu știu, din pomenire întâi rușine, iară din rușine mânie să scornește). Ce până mai pre urmă, pre binele obiceinic, răutatea din fire biruind (că cu nemilostivirea neamul crocodililor vestit ieste), pre Inorog la bârlogul său dusă, unde preste acea noapte poprit îl ținu.

Iară după ce negura nopții să râdică și săninul de dzuă să arătă, împăratul crocodililor și alalți, cu toții, pentru vânatul carile peste noapte cădzusă de veste luară. (Căci fiară ca aceia vestită să să prindză și la urechile tuturor să nu să sune cu anevoie era). Deci împăratul crocodililor îndată pre un credincios al său la Inorog trimasă, ca într-un chip față de priință, iară într-altul de înfri coșere și de spăriiere să-i arete (căci împăratul crocodililor pen tru vânătoarea și vrajba carea Corbul asupra lui scornisă știre avea). Deci crocodilul, după porunca stăpânu-său mărgând, cătră Inorog dzisă: „Primejdiia de astădzi mâine noroc să-ți aducă și fii cu bună inimă, căci dulăii vânători de ce nedejduiesc, într-aceas tă dată putere ca aceia nu au. Numai acmu înțeleasăm, precum de prinderea ta de știre luând, cu toții în toți munții să să fie răvărsat, ca măiestriile carile pre aiurea întinse avea, de pre aco lo să le râdice și prea aicea pre aproape să le întindză, ca de ciia într-altă parte a mai scăpa să nu poți. Deci lucrul cu un ceas mai înainte îți caută și cu împăratul nostru de preț te tocmește, căci bine știi că el cu vreuna din monarhiile voastre ceva a face nu are, ce numai

dobânda și folosința lui își caută, carea, făcându-să, de aicea slobod vii ieși și fără nici o primejdie, încotro vii pofti, vii merge.

Inorogul cuvintele de la crocodil trimise în tot chipul măsurând și în cumpăna socotelii trăgându-le, în vreme ce mâna din față a merge nu dă, din dos a să apropiia mai bine a fi află, ca cu răspunderea plăcută firea jiganiii lacomă și sireapă să domoleas că. De care lucru, cătră trimis într-acesta chip răspunsă: „Eu pre cum fortuna spre aceasta m-au aruncat foarte bine cunosc și de la îndrăptnicul noroc aceasta dosadă îmi pricep. Iară împăratul vostru cu mine omenie de va face, binele de la dânsul voi cunoaște. Pentru care bine, în ceastă dată altă răsplătire să-i fac nu pociu, fără numai științd că firea lui pururea în apă de sete să frige, puțin prav de pre cornul mieu ras îi voi da, carile spre po tolirea arsurii lui nu puțină putere are."

Aceasta crocodilul audzind, înapoi să întoarsă, de carea împăratului său spuind, foarte cu dragoste darul priimi (că sula de aur zidiurile pătrunde). Aceasta giuruind Inorogul și acmu și dând, unul din crocodili pâră dreaptă ca aceasta asupra lui făcând, adecă precum el o dată pre Hameleon vânând și să-l înghiță vrând, după multă rugăminte cu mari chizășii să să fie slobodzit, însă cu această tocmală ca alt mai mare vânat să-i aducă, sau 1000 de dramuri de panzehr să-i dea. „Deci ieri noapte Hame leonul spre vânare această fiară mi-au adus, pre carea nu cu puțină osteneală, trudă și privighere am prins-o. Și așe prețul Hameleonu lui fiind, până prețul Hameleonului nu-mi va plăti, a să slobodzi nu priimăsc.

„Împăratul crocodililor de aceasta poveste înțelegând, de pâra carea asupră-i i să face și de plătirea prețului Hameleonu lui știre îi trimasă, dzicând că amintrilea a-l slobodzi nicicum nu poate. Inorogul, acestea audzind, atuncea tot vicleșugul Hame leonului cunoscu, carile și într-alte chitele mai adânci îl băgară, adecă precum singur Hameleonul spre atâta răutate macar că ar fi îndrăznit, însă fără agiutoriul și îndemnarea altora, până într-atâta lucrul a aduce n-ar fi putut. De care lucru, socoti că mai mult ceva zăbavă la opreală de va face, poate și mai aspru ceva fortuna să-i arete, și așe, precum prețul Hameleonului va plăti dede cuvânt și, cu cuvântul deodată și lucrul isprăvind, preste nedejde a tuturor nepriietinilor, cu supțire meșterșug, din gătate silțele împotrivni cilor slobod și nebetejit scăpă.

Iară Inorogul încă în opreala crocodilului fiind și precum în blăstămate vicleșugurile Hameleonului să fie cădzut, vestea prin urechile tuturor să împrăștie, toți munții și codrii de fapta ce să făcusă să răzsuna și toate văile și holmurile de huietul glasului să cutremura, atâta cât glasurile răzsunării precum ca o muzică să fie tocmite să părea, carile o harmonie tânguioasă la toată urechea aducea, nici cineva altă ceva audziia, fără numai: „Ple catu-s-au cornul Inorogului, împiedecatu-s-au pașii celui iute, închisu-s-au cărările cele neîmblate, aflatu-s-au locurile cele necălcate, în silțele întinse au cădzut, puterii vrăjmașului s-au vândut. Surcelele i-au uscat, focul i-au ațițat, temeliile de la pământ în nuări i-au aruncat, nepriietin de cap, Corbul, gonași neosteniți, dulăii, iscoadă neadormită, Hameleonul, și toți în toată viața îl pândesc. De traiul, de viața și de ființa lui ce nedejde au mai rămas? Nici una. Toate puterile i s-au curmat, toți priietinii l-au lăsat, în lanțuje nedezlegate l-au legat, toată greutatea ne priietinului în opreala Inorogului au stătut. Iară de acmu, în ce riu să zboare, n-a scăpa, o mie de capete de ar avea, iarbă n-a mai mânca. Unul, Lupul, ce și acela depărtat, n-are cum îi folo si, nu-l poate agiutori. De nu altă, încaile să-l tânguiască, încailea să-l jeluiască, încai să-l olecăiască. Filul, macar că într-această parte s-ar afla, însă greuimea a sări nu-l lasă, grosime în sine îl apasă, în strâmtori primejdioase, în valuri așe holmuroase să să arunce nu-ndrăznește și micșorimea sufletului dinluntru-l oprește. De cu sară, Filul știre au luat, de prețul tăiat s-au înștiințat, ce ar fi putut să și va i s-ar fi cădzut, ce în locul mângâierii, răspunsul curmării să dă: „1.000 de ani la opreală de-ar fi, un dram de panzehr n-aș putea găsi". Ce mângâiare i-au rămas? Nici una. Ce sprijeneală i-au rămas? Nici una. Ce priietin i să arată? Nici unul. Munți, crăpați, copaci, vă despicați, pietri, vă fărâmați! Asupra lucrului ce s-au făcut plângă piatra cu izvoară, munții pu hoaie pogoară, lăcașele Inorogului, pășunele, grădinele, cerneas că-să, pălească-să, veștedzască-să, nu înflorească, nu înverdzască, nici să odrăslească, și pre domnul lor cu jele, pre stăpânul lor negrele, suspinând, tânguind, nencetat să pomenească. Ochiuri de cucoară, voi, limpedzi izvoară, a izvorî vă părăsiți, și-n amar vă primeniți. Gliganul sălbatec viieriu, și-n livedzile lui ursul ușeriu să să facă, în grădini târvelește, în pomăt batelește să să prefacă. Clătească-să ceriul, tremure pământul, aerul trăsnet, nuării plesnet, potop de holbură, întunerec de negură vântul să aducă. Soarele zimții să-și rătedze, luna, siindu-se, să să ruși nedze, stelele nu scântăiedze, nici Galactea să luminedze. Tot dobitocul ceresc glasul să-și sloboadză, faptă nevădzută, plecân du-să, vadză. Cloșca

puii răzsipască. Lobăda Lira să-și zdro bască, Leul răcnească, Taurul mugească, Aretele fruntea să-și slăbască, Racul în coajă neagră să să primenească, Capricornul coarnele să-și plece, Peștii fără apă să să înece, Gemenii să să desfrățască, Ficioara frâmsețe să-și grozăvască, cosița galbănă în negru văpsască, Scorpiia ascuțit acul să-și tâmpască, Strelețul arcul frângând, ținta nu lovască, Cumpăna dreptatea nu mai arete, Apariul topască-să-n sete. Mars vârtutea în slăbiciune să-și primenească, Mercurie între planete nu mai crăinicească. Zefs monarhiia în veci să-și robască, Vinerea floarea frumseții să-și veștedzască, Cronos scaunul de sus în gios să-și coboară. Finicul în foc de aromate moară, Oltariul jirtfe nu priimască, Păharul băutură să nu mai mestească. Chitul crepe în apa Ari danului, Iepurile cadză-n gura Sirianului, Musculița cu jele să vâzâiască, amândoi Urșii greu să mormăiască. Pletele Verenicăi să să pleșuvască, Corona frumoasă nu le-mpodobască. Pigasos de Andromeda să să depărtedze, Perseos de Casiopa să să-n străinedze. Zmăul capul cu coada să-și împleticească. Chivotul lui Noe în liman să primejduiască, Porumbul, frundza maslinu lui cercând, rătăcească, îndrăpt a să întoarce nu mai nemereas că. Acestea, dară, toate, jelind tânguiască, vâlfa Inorogului cu arsuri dorească. Singur numai Corbul vesel să crăngăiască, tu turor în lume spre chedzi răi menească. Singur Câinele mare cu cel mic, lătrând, brehăiască și de faptul scârnav să să vese lească. Mute-se Arcticul, strămute-se Andarticul, osiia sferească în doaă să frângă, toată iușorimea în chentru să-mpingă, stihi ile toate tocmirea să-și piardză, orânduiala bună în veci nu mai vadză, toate îndrăpt și-n stânga să să-nvârtejască, de jele să să uluiască, de ciudă să să amurțască, și dreptatea Inorogului în veci povestească."

Sunete jelnice, eleghii căielnice și traghicești ca acestea prin poticile a tuturor munților și prin vârtopile a tuturor holmurilor sunând, răzsunând și rătăcindu-să, Hameleonul, ca cum ceva știre n-ar fi avut, ca cum de strein lucrul s-ar fi uluit, ca cum de primejdiia fără veste mintea ș-ar fi pierdut, încoace și încolea cutreierând, de unul și de altul întrebând, îmbla și cătră toți chip de zălud și față de lovit aräta. „Ce poate fi aceasta? dzice, ce poate fi jelnic sunetul acesta? Ce poate fi lăcrămoase huietele acestea? Ce pot fi cernite cântecele ce audzu? Ce pot fi pone grite stihurile și într-însă necredzute cuvintele carile la urechi îmi vin? Oare ce audzu adevărat audz, au demonul, ispitindu-mă, simțirile îmi batgiocurește?" Apoi, după câtăva

vreme, ca cum de neștiut lucrul ar fi înțeles, ca cum de patima Inorogului alții i-ar fi spus, ca cum, audzind, cu amărăciune s-ar fi împlut și de voia rea s-ar fi otrăvit, cum să dzice cuvântul, cu o falcă în ceriu și cu alta în pământ, la Șoim alergă, catră carile, ochii întorcând, fața, în divuri, în chipuri mutând, voroava amestecând, limba bolborăsindu-i, balele mărgându-i și gura aspumându-i, scârșnetul glasului articulul și înțelegerea cuvântului îi astupa. Între cele multe brehăite, ceste puține căptușite cuvinte de-abiia să înțe legea: „O, faptă nefăcută și poveste neaudzită, o, lucru nelucrat și vicleșug spurcat, o, cinste ocărâtă și ocară necinstită, o, Șoaime, de cumplit rău făcătoriu și de singe vărsătoriu, ce poate fi carea ai ispitit? Ce poate fi spurcat lucrul carile ai isprăvit și în toată lumea de astădzi înainte pre tine de viclenitoriu, iară pre mine de priietin vândzătoriu ai vădit? Unde-ți sint giurământurile? Ce ț-ai făcut legământurile? O, Zefs, o, Zefs, imăciunea carea astădzi pre obrazele noastre au cădzut cine în veci a o spăla va mai putea? Ce ploaia nuărului, ce roa săninului, ce marea ocheanu lui spre curățirea acestora va agiunge? Dară nu gândiiam eu, dară nu dziceam eu, dară nu-m prepuneam eu, dară nu mă temeam eu de una ca aceasta? Dară de vreme ce, o, vrăjmașule, supt nu mele cereștilor, vicleșuguri ca acestea a pune ai îndrăznit, alt or gan, afară din mine, o, ticălosul, n-ai putut afla? (Ce răii răutăților lor lumea părtaș și cu toții tovarăși a fi să nevoiesc). O, Hame leon ticăloase, ce floare în chip îți vii schimba, ca cineva să nu te cunoască, când te-ar întreba, ca de cleveta limbilor să scapi, ca din gurile sicofandilor să te mântuiești ? De acmu înainte um brile iadului să te învălească, întunerecul veacului să te căptu șască, ca radzele soarelui să nu te mai lovască, ca lumina dzilei să nu te mai ivască, ca cunoștința cunoscuților să nu te mai vădească. Unde ti-i ascunde, sărace, unde ti-i supune, blăstămate, unde ti-i mistui, pedepsite, unde ti-i ivi, urgisite? Iată, munții strigă, văile răzsună, iată, dealurile grăiesc, câmpii mărturisesc, iată, pietrile vorovăsc, lemnele povestesc, iată, iarba cu gălbenirea și florile cu veștedzirea arătând, vădesc, cu mut glas ritorisesc, cu surde sunete tuturor vestesc, asupra lucrului ce s-au lucrat toa tă ființa să uluiește și toată zidirea a să ciudi nu sfârșește. Aces tea dară toate supt numele tău să pun și supt titulul tău să scriu, macar că de bunăvoie părtaș vicleșugului nu te-ar fi aflat, macar că prin neștiință organ răutății te-ar fi arătat, macar că de lucrul ce s-au lucrat inima ca nuca ți s-au despicat, macar că în viață ceața jelii aceștiia de pre suflet nu ți să va mai ridica. O, dară lucru spurcat la începătură și încă mai spurcat la săvârșitură. Ce cereștii (a cărora nume cu al mieu împreună s-au

batgiocurit) vicleșugul nu vor tăcea, izbânda nu vor trece, și dreptatea a răsplăti nici s-a lenevi, nici va pesti."

Șoimul, după ce prin multă vreme nu cu puțină dosadă, bolbăieturi și buiguituri ca aceasta de la Hameleon ascultând, mai mult a-l mai răbda nu putu, ce în chip ca acesta voroava îi întoarsă, dzicând: „O, Hameleon, Hameleon, jiganie spurcată, Hameleon, o, puterile cerești câte văpsele ai pe piiele, atâtea pedepse să-ți dea supt piiele! O, pricaz de năcaz și pacoste pri caznică, Hameleoane, bălaur mic și zmău în venin, Hameleoane, domnul diavolului și dascălul cacodemonului, Hameleoane, fun dul răutăților și vârvul vicleșugurilor, Hameleoane, mreajea dra cului și painjina tartarului, Hameleoane, o, răutatea răutăților și vicleșugul vicleșugurilor, Hameleoane! O, duh spurcat de tulburare și vivor necurat de amestecare, Hameleoane! Cine pustiul răutate peste răutate și păcat peste păcat a grămădi te-au învățat? Cine răul vicleșugurilor și amăgelelor sfârșit a nu face te-au îndem nat? Au te gândești, osinditule, că cu cuvinte șicuite și cu voroave căptușite, grețoase și scârnavele-ți fapte vii astupa? Au cu aces ta chip socotești că supt căpătăiul altuia puiul bălaurului vii as cunde, pre carile în viclenie l-ai zămislit și în răutate tu l-ai născut? Au nu m-am înștiințat eu că umbrele diavoliilor tale din deal peste vale s-au lungit și din zare până peste zare s-au întins și încă acmu chip de jele și față de nemângăiere îmi arăți? Și pentru spurcat lucrul carile ai început și a-l sfârși n-ai putut te faci că te întristedzi? A-l sfârși n-ai putut, dzic, de vreme ce răutățile tale nici sfârșit, nici început pot avea (iară veri în lu cruri grele, veri în lucruri iușoare, cumpăna dreptății tot va birui), carea și pre Inorog dintr-aceasta nevoie, fără nici o zăbavă îl va scoate și-l va mântui. Au nu tu, vicleanule, lațul dracului și undița demonului făcându-te, din malul răutăților pândind de atâta vreme a-l vâna te nevoiești? Au nu tu, spurcatule, pentru muced trupul tău, pre prețul neprețuit crocodilului în dar ai vândut? Au nu știi (că răutatea stătătoare și minciuna picioare n-are), ce amândoaă curând și lesne să pohârnesc? Au nu știi (că haina vicleșugului curând să vechește și în toate părțile destrămându să, rușinea i să dezgolește?) Ce ocară ieste aceasta? (Ocara obra zul și maiul capul să-ți bată), ce diavol, iarăși dzic, spre aceasta te-au ațițat? Și ce drac spre aceasta te-au îndemnat?" (Ce adevărat că vicleanului inima sa destul drac și sufletul său de prisosit dia vol ieste.)

Hameleonul, în tot chipul oblicit și din toate părțile vădit simțindu-să, încotro să șuvăiască nu mai putu și ce alta să meșterșuguiască nu mai avu. Ce obrăzniciia călcan și nestidirea meteriz obrazului făcând, cu mare nerușinare în cuvinte ca aces tea rumpsă: „(Diavolul sărăciii și cacodemonul robiii aceasta a gândi, a grăi și a începe m-au învățat și spre tot răul a ispiti m-au îndemnat), numai, pre cât socotesc, împotriva monarhiilor cevași macară n-am făcut, ce mai vârtos spre plăcerea și folosul lor, cât am putut, am silit (că cea chiară a vicleanului hirișie iește ca vicleșugul vrednicie și răutatea bunătate să ție), de care lu cru, n-ar fi fost până într-atâta cuiva rău să pară, ales celuia carile dreaptă slugă Corbului și bun priietin amânduror monarhiilor ies te. În ce, dară, până într-atâta am greșit cât supt atâtea ocări și defăimări mă supui? Pentru binele de obște am silit, pentru prăpădeniia nepriietinului amânduror monarhiilor, cât am putut, m-am nevoit. Că, precum să dzice cuvântul adevărului, mai bine ieste să piară unul pentru tot nărodul. Au socotești, Șoaime, că fiara aceia în veci vreodânăoară inima spre adevăratul prieteșug își va întoarce? Ba! De la mine adeverit să fii! Că cine în lume îi va sluji pre cât eu i-am slujit? Și cine supt soare îi va prii pre cât eu i-am priit? Nime, mă crede. Carile, pentru atâtea slujbe de la mine arătate, nu numai căci zămislirea Biruinței mi-au tăgăduit (carea, de ar fi vrut, și putea și vreme avea) și în loc ce ar fi fost cu mulțămită de plătit, nu numai căci slujba nu mi-au cunoscut, ce încă și crocodilului în veci rob nerăscumpărat să fiu m-au vândut. Eu dară, o, Șoaime, acmu aievea și fără nici o siială mintea inimii mele mărturisesc și ce ieste adevărul, aceia grăiesc (că vicleșugul pentru nepriietin, iară slujba pentru priietin și știu, și cât nu știu a mă învăța nevoiesc). Nici alt stăpân fără pre epitropii monarhiilor cunosc, ce tot carile acestora un tuleiu a le frânge pândește, eu aceluia cu zdrobirea capului nu mă îndestulesc (că pentru părul priietinului, capul nepriietinului a smulge vredniciia priietinului ieste). De care lucru, pre unul ca acela, oriunde, oricând și oricum, din gazda vieții în vecinică casa morții a-l muta a mă nevoi nu voi părăsi. Iară amintirea, visul mieu, după tâlcuire de nu să va plini, ce precum tu dzici de va ieși, adecă în curândă vreme, precum și din fălcile crocodilului va scăpa, cuvintele mele pomenește: că viața lui a multora moarte sirguiește și lineștea lui cu vreme (și în scurtă vreme) monarhiilor de neaședzat tul burare va aduce."

Într-acesta chip Hameleon, după fețe, și gândul, și cuvântul, și lucrul, nepărăsit mutându-și, ca acestea cu nedogorit obraz cătră Șoim borâia, a cărora greață el a suferi nemaiputând: „Piei de aicea, dzisă, o, jiganie spurcată și fățarnică, că eu mai mult a-ți răspunde nici îmi trebuie, nici mi să cade, de vreme ce sin gură răutatea ta destul îți răspunde și fapta carea ai lucrat de sațiu în toată lumea o povestește! Că într-adevăr cel ce dinceput ai fost, tot acela ești și tot acela vei fi, până când, ca căpușile de singe împlându-te, ca cârceii beșicându-te, plesnind, vei crăpa."

Partea a noa

Aședară, lumea pentru lucrul făcut burzuluindu-să și fieteca rile ce cu mintea mai rău afla, aceia Inorogului meniia, că adevărat, după vrajba nepriietinului ce-l goniia, nici nedejde de scăpat, nici într-alt chip fortuna de mutat era (ce norocul de multe ori cu un ochiu râde, cu altul plânge, cu o mână trage, iar cu alta împinge), în care chip și cu Inorogul să videa a să giuca, că, precum mai sus s-au pomenit, preste nedejdea, precum a priietinilor, așe a nepriietinilor cu supțire meșterșug din fălcile crocodilului nebetejit și de vicleșugurile Hameleonului puținel supărat scăpase. Carile deodată iarăși la locurile sale ducându-să, din toate părțile mai tare și mai bună pază avea (că și dobitocul în groapa carea o dată cade, altă dată pe acolea trecând, pe departe o ocolește), unde, după ce din primejdiia trecută min tea i să aședză și chiteala lucrurilor sale în cumpăna socotelii puind, toate trecutele dinceput, ca pre un izvod, câte una, câte una, aminte își aducea. Vicleșugurile cele supt tari și mari giurământuri a Hameleonului pomeniia, vecinica vrajbă și nemu tata vrăjmășie a amânduror monarhiilor socotiia, a priietinilor săi (carii la vreme ca aceia de să putea adevărați priietini a să numi) slăbiciune și spre agiutorință-i siială videa. Căci pre unii depărtarea locului îi opriia, iară pre alții receala dragostei la inimă îi îndoiia, și pentru adevăratul priietin, ca niște adevărați priietini în primejdii a să da, sau nu vrea, sau, de și vrea, pentru micșorimea sufletului, nu îndrăzniia (că pre aur focul, iară pre priietin primejdiia ispitește și după hotărârea filosofască, adecă un suflet în doaă trupuri a fi, de-abiia unul cineva și mai nici unul să nu fie aflat). Pre lângă acestea, toate a vremii neîndămânări și greutate cum păniia (căci lucrurilor sale foarte împotrivnică o videa), după aceasta neplecat și neîntors sorțul nărocului său cunoștea, de carile, precum asupră-i mâniia încă să nu-și fie împlut, să temea. Ales pildă arătoasă și oglindă luminoasă în lucrurile neprietinești priviia, cărora mai mult oarba fortună decât buna socoteală le slujiia. De care lucru, într-alt feliu de viață a întra și într-alt chip de fereală a să aciua aleasă, ca mai bine în linește și în negrijă sprijenit fiind, spre cea viitoare vreme de schimbarea lucrurilor într-altă față să nedejduiască. Și așe, de vechiu prietețugul ca rile cu Cucoșul Evropei avea, aminte își adusă mai vârtos știin du-l că la adunări ceva amestec nici au avut, nici a avea poate (căci pasirile de pre marginile ocheanului despre apus la săboară adunate n-au fost). Așijderea, îl știia

precum bun străjuitoriu nopții ieste, căci atâta de ascuțit la simțire era, cât nu jigăniile vânătoare să poată îmbla, ce așeși nici frundza din copaciu pes te știința lui să cadză peste putință era.

Deci Cucoșul acela lăcuia într-un munte înalt și mare, de unde răspântiia a patru căi a videa și strajea în toate părți tare a ținea putea. Lăcașuri avea multe și mari, din toate părțile bine întărite și cu tot feliul de copaci roditori (de supt a cărora rădăcini ape răci curători ieșiia) încungiurate și înfrâmțășeate era, atâta cât la bunătatea locului câte s-ar cerca, una macar nu lipsiia. Deci Inorogul carte ca aceasta scriind, cătră Cucoș trimasă: „Vechiului și neclătitului priietin, Cucoșului Evropăsc, Ino rogul de crivăț sănătate dzice. Nevoieșiia lucrurilor tâmplătoare între muritori îndămânarea au scornit, îndămânarea din cea înainte mărgătoare simbathie vine, simbathiia fiica asămănării ieste și din dragoste să naște, dragostea priința întemeiadză și bunăvoința-ți ține necurmată (ieste dară priieteșugul între mu ritori lucru prea de minunat, de vreme ce cu chipul carile mai denainte nici cunoștință, nici de dânsul vreo știință au avut, pre acela din strein al său și hiriș îl face, în scurt, alt el într-altul și alt altul în sine ieste, trăiește și viețuiește). Tot dară prieteșugul în linește agonisit nedejde pune ca în tulburate și în potrivnicile tâmplări de agiutorință și împreună pătimaș să-i fie. Cu aceasta pricină încă de demult întemeiatului și în veci alcătuitului nostru prieteșug acmu roada în vreme a-și da și dragostea viptul a-și arăta, precum mi se pare, s-ar cuvini și s-ar cădea (că precum copaciul fără roadă altă nu face fără numai foc, așe prieteșugul fără cele șie următoare altă nu face fără numai colachii și lingușituri). De vreme ce a trupului mieu micșorime în șepte munți copăcioși și umbroși și în șepte văi adânci pline de hinci nici încape, nici sălaș a-și afla poate, și aceasta nu dintr-a mea nestătătoare sau neaședzată fire, ce (precum toți cereștii marturi neminciuninoși îmi sint) dintr-a nepriietinilor asupra mea nestâmpărată vrăjmășie și dintr-a fortunii neplecată urgie. Carea lor neobosită povață făcându-să, potică necălcată, cale neîmblată, vale necercată, vârv nesuit, munte necovârșit, câmp necutreierat și deal neîncungiurat n-au lăsat (că răutatea de tot desfrânată decât piatra din ceriu aruncată mai repede ieste). Așe, cât a dzice s-ar putea, în ceriu de m-aș sui, acolo sint câini, în fundul mării de m-ași coborî, acolo sint dulăi, în munți cotei, în dealuri copoi, în câmpi ogari, în stuhuri sampsoni și în tot locul fălci deșchise, guri căscate și colți rânjiți, ca cum ar fi sămănați pretiutinderea împănați stau. Un corn în

loc de armă împotriva a atâțea vrăjmași și patru pi cioare de fugă împotriva atâțea gonași am. De care lucru, so cotind că alt mijloc și leac n-au rămas, fără numai lăsând voia fortunii, cât și cum va vrea să mă dosedească, ca împotrivă nemărgându-i, doară vreodânăoară mai plăcută să va întoarce și din sine a mă mai goni doară să va părăsi. Aședară, pre mine, pre carile pomenitele locuri a mă încăpea n-au putut, încape-mă lărgimea meideanului dragostei tale, pentru prieteșugul pre carile pururea între noi nesmintit și nebetejit am păzit (căci în laturi a mă da am socotit până va trece urgiia). Deci supt acoperemântul dragostei tale, aciuându-mă, voi rămânea, ca și eu, în vreme ce fortuna îmi va sluji, răsplătire, precum voi putea să fac, datoriu să fiu."

Cucoșului slovele Inorogul trimițind, pre carile el citindu-le (căci Inorogul în glasul Cucoșului a cânta știia), în grumadzii Ino rogului frumos și alcătuit graiul Cucoșului să mira. Și îndată sin gur firea sa pomenind, în minte își adusă că de glasul lui Leul să sparie și la locul unde să află ochii Vulturului a străbate nu pot, necum picioarele dulăilor sau a coteilor să încapă. Și așe, îndată pre unul din cucoșii săi trimițând, prin locuri tăinuite povață Ino rogului făcându-să, la lăcașurile sale să-l aducă îi porunci. Carile, mărgând, bunăvoința stăpânului său îi spusă și precum cu dragă inimă priimește ca, în tot feliul de slujbă și priință aflându-să, nu numai în lăcașurile sale neapărate, ca-ntru hirișe ale sale, ce orice și altă trebuință ar avea și prin mâna lui ar vini, pre cât mai de plin s-ar putea a face, pre atâta să va nevoi. Așijderea, precum pen tru povața căii să-i fie ieste trimăs, dzicându-i. Inorogul, după ce ceia ce să cuviniia mulțămită făcu, cu cucoșul împreună să sculă și la sălașurile Cucoșului Evropii să suiră, unde câtăva vreme cu mare linește, afară din toată grijea, viața își petrecu (că în primej diile mari și fortunele adese, cât și de puțină răzsuflare cei pătimași, multă și mare linește a le fi socotesc).

Iară a aceștii mistuiri și a Inorogului așe de tare ascundere pricina au fost aceasta: că după ce Hameleonul au cunoscut pre cum Inorogul din fălcile crocodilului și din toate vicleșugurile lui nebetejit s-au mântuit și acmu tuturor de viclean dovedit și mai vârtos despre Șoim tare probozit și măscărit vădzindu-să, pre cum să dzice cuvântul (din inima rea, rău gând purcede), de ciia aievea asupra Inorogului toate răutățile își pohârni și toate vicleșugurile, ca pre niște dulăi turbați, în ulițile vrăjmășiii își slobodzi și în

toată calea fără cale mintea cea fără minte își îndreptă. Și așe, îndată sculându-să și ducându-să, pre dulăi și pre cotei și pre alalți brehăi, pre toți la un loc află, cătră carii cu spurcat glas într-acesta chip vorovi: „Eu încă de demult asupra Șoimului pre pus aveam, adecă că nu cu dreaptă inimă în slujba stăpânilor noștri să află, precum povestea Moliii v-am povestit. Iară acmu, iată, aievea să arătă, că împreună cu Bâtlanul sfaturi asupra epi tropii*i* Corbului au făcut. Pentru prinderea Inorogului nu nu mai cu capul atocma au ținut, ce încă și pentru scăparea lui cu mâna lui pe supt numele altora, pre cât au putut s-au nevoit, și cu mijlocul lui, nepriietinul, carile prin a mele și a voastre nenumărate osteninţe în butucul morții cădzusă, de iznoavă în scaunul vieții s-au urcat (jigania vicleană, precum vicleșuguri a scorni, așe pre alții după cuvântul ei a domiri învățată era). Ce mai mult așteptați? Ce mărturie mai adevărată cercați? Și ce mai bună vreme asupra nepriietinului și acmu și soțiilor lui așteptați? Au după ce în nedezlegate legături v-or lega, atuncea să vă deștep tați? Nu știți cuvântul carile prostimea dzice: (Apa doarme, iară nepriietinul nu doarme)? Au după ce răul gând își vor plini, atun cea să vă sculați? Dară atuncea, ce folos? Acmu, dară, cuvintelor mele a asculta de viți vrea, de lucrurile ce s-au lucrat și de vicleșugurile Șoimului cu ale Bâtlanului aievea și de-a măruntul Corbului să scrieți, ca cu un ceas mai înainte pre aceste piiedece dintre noi să râdice (căci iscoada și nepriietinul de casă cu glăvățina cântariului să asamănă, carile, cu mică micșorimea lui, mari mamini de la pământ în sus aruncă). Și sau pre altul credzut în locul lor să trimață, sau tot lucrul asupra voastră să lasă și, așe făcându-să, încă o dată a lovi și încă cu un mijloc de măiestrii lucrul început a ispiti am. Cu carile bună nedejde am că sfârșitul după pofta noa stră vom videa."

Plăcu dulăilor borâtura Hameleonului și, mai mult înapoi sau înainte necăutând, după a lui cuvinte la Corb carte într-acesta chip scrisără: „Corbului, milostivului nostru stăpân, ogarâi, coteii și toți, mari și mici, dulăii, plecăciune și sănătate! Mai în trecutele dzi le, de une sunate ale Șoimului și a Bâtlanului spurcate chitele cani pre scurt în știre făcusem. Iară acmu de aceleași încă mai aievea și afară din toată îndoința adeverindu-ne, monarhului și monarhiii în știință a da îndrăznim, precum prin multe a noastre dureri și zbuciumări, pre cel de cap nepriietin până la fălcile crocodilului îl adusesem, de unde, scăpare sau nedejde de scăpare macar cum nu avea. Ce preste a toată lumea socoteală, Șoimul cu Bâtlanul, lui cu

trup, cu suflet alăturându-să, noi a lui învățătură și îndemnare așteptând, el nu numai pentru scăparea lui cu tot ce-au putut s-au nevoit, ce încă precum cu a noastre meșterșuguri într-aceia silță să fie cădzut înțelegând, cu grele probăzături și de cap clătinături, de moarte și mai rău decât de moarte ni să lăuda și, ca cum un rău prea mare asupra monarhiei am fi făcut, toate ocărâle și batgiocurile lumii în obraz ne-au știupit.

Deci noi, ticăloșii, ca niște drepte și credincioase slugi, ce ieste adevărul dzicem și mărturisim (că slugii adevărate moartea pedepsită în slujba stăpânului, decât viața fericită de la nepriietin pricinită, mai fericită-i ieste). Și pre cât a cunoaște putem, Șoimul și Bâtlanul mai în multă vreme între noi de să vor afla, nu numai căci mari împiedecări ne fac, ce încă și la mai grele primejdii statul lucrurilor să aducă poate. Iară aceștea lipsind, bună nedejde avem că, după măiestriile carile avem să întindem, în scurtă vreme din colții noștri tot nu va scăpa și iarăși voia și porunca la voi, iară slujba și nevoința la noi va rămâne."

De aceasta carte nu puțin să tulbură Corbul, mai vârtos că de la alții asemenea cu acestea audzisă (că picătura adese căzută piatra, iară sicofandiia adese făcută inima despică). Și așe, îndată în locul Șoimului pre Uleu trimasă, Șoimului poruncind ca cum mai curând înapoi să să întoarcă, căci acolea de alte vânători ieste trebuitoriu. Așijderea, Bâtlanului porunci ca prin gârle a mai îmbla să să părăsască, iar amintrilea făcând, Corbul când crăn găiește, bine știe el ce feliu de menituri menește. Șoimul, după luarea poruncii aceștiia, câtva în chibzuiele stătu și nu în puține chitele întră, merge-va înapoi, după poruncă, au nu va merge? Socotind că de nu, și toate câte dulăii scrisese era adevărate, însă dintr-însele unele fiind, prepus avea (macar că de scrisoarea dulăilor știre nu avea) să nu i să cumva fi fost lu crurile descoperit (că vicleșugul, când în gând întră, ca șoarecele țițiiește, iară când să descopere, ca leul răcnește). Deci câteva pricini de zăbăvire scornind, cărți la Brehnace și la Cucunos scri să, ca pentru pricina așe în grabă chemării lui să să înștiințedze. Carii, cevași macară grijă să nu poarte, răspuns îi dederă, că deși Corbul putere epitropii*i* pasirilor are, însă clonțul Corbului pe capul Șoimului să să puie, nime din pasiri nici va priimi, nici va învoi.

Într-aceste dzile și Uleul sosi, carile, cu dulăii, cu Râsul și cu Hameleonul împreunându-să, pentru cea de tot a Inorogului prăpădenie, cum vor face și de ce s-ar apuca, la sfat stătură. Râsul cu Hameleonul, după pestriciunea ce avea, mai multe răutăți și vicleșuguri a scorni știia. Deci Hameleonul îndată fumul spur căciunii și duhul înșelăciunii gros și întunecos slobodzind „Eu, dzice, încă de la tată-mieu, Apariul, meșterșugul maghiii foarte bine am învățat, în care meșterșug deplin învățat și pre alt chip, carile acmu aicea să află, știu, cu carile împreună, de va vrea, o mreaje să împletim, adeverit sint că ori în ce fundul pământului Inorogul ascuns ar fi, meșterșugul mrejii și puterea vrăjii la înșelăciune îl va aduce. Că Vulcanul pre Mars cu Afroditi asupra curviii vrând să prindză și mreaje de fier împletind, descântecul vrăjii în stele scris și tipărit l-au lăsat, pre carile meșterșugul a-l citi putând, după cursul stelelor și după învățătura trupurilor cerești urmând, din mreajea carea vom împleti orice cât de iute și de tare ar fi, într-însa a nu cădea și nescăpat a nu să ținea cu putință nu ieste.

" Iară chipul acela era o jiganie dintr-altă monarhiie, însă mare plată dacă i să da, cu vrăjile lui toată răutatea a nu face nu să feriia. La acea jiganie cu toții mărgând, întâi poveste îi spusără, adecă precum nepriietin de cap pre Inorog au și precum în multe chipuri ispitind, nicicum la mână să-l aducă n-au putut. Apoi sti hurile cele de aur, pre carile Camilopardalis de la capiștea Pleo nexiii le învățasă, citindu-i, cu mare plecăciune i să rugară, ca după înalt și adânc meșterșugul ei o mreaje să le mrejască, cu carea pre acel iute și neprins nepriietin a prinde să poată. Jiganiia (a căriia nume din numărul 1.130 să cuprindea), plăcute stihurile lor audzind, prinsă bucuroasă și carea dintre jigănii în partea Ino rogului să ține întrebă. Ei precum afară din Fil pre altul nu știu răspunsără. Atuncea jiganiia, belindu-și budzele și rânjindu-și dinții, râdzind și cu capul clătind, dzisă: „Dară Șoimul și cu Bâtlanul, mai în trecutele dzile, cu numele tuturor pasirilor viind, mi s-au rugat ca să le împletesc o mreaje cu carea să poată vâna corbi. Au și Corbul împotriva voastră ieste? (Atuncea ei pentru povestea Moli*i* mai cu deadins să adeveriră, însă deodată cu tăcerea o trecură.) Ce de vreme ce Filul de Inorog și Inorogul de Fil să ține, și alta înainte a vă pune am, pre carea priimind-o, și eu mreaja a vă împleti voiu priimi. Să știți, dară, că odânăoară Vidrii am împletit o mreaje, cu carea au prins pe Fil, ce, nefăcându-mi-să plata carea îmi giuruisă, de asupra Filului asupra Vidrii am întors descântecul și într-aceiași mreaje Vidra s-au prins. Apoi, și Filul de cuvânt

rămâind, de asupra lui vrajea mi-am luat și asupra Cămilii mai cu vreme au cădzut. Deci acmu, datoriia Vidrii și a Filului asupră-vă de viți lua, mreaje cu carea pre Inorog să prindeți voi împleti (de noroc era Inorogul cu primejdiile sale datoriile al tora a răsplăti, precum întâi pentru Hameleon crocodilului, așe acmu pentru Vidră și Fil vrăjitoarii). Atuncea dulăii și alalți cu toții de plată tare să apucară și spre aceasta cu blăstămi și cu giurământuri vârtos să legară. Spurca ta jiganie cuvinte din multe silave alcătuite din limbă a bolborosi și din budză a șopti începând, descântecul vrăjii asupra Inorogu lui descânta. Iară Râsul și cu Hameleonul, înainte-i îngenuncheați, cu coadele dulăilor spuma de pre gură ștergând, ca unui bodz i să închina (că icoana bodzului și vrajea vrăjitoriului, precum la cei înțelepți tot o ocară, așe la cei nebuni tot o cinste are). Deci ei mreaja acmu giumătate împletită pre mâne gata să o ia adevărat știind, cu mare veselie jiganiii mulțemită făcând, la alte a străjilor întărituri să orânduiască să dusără. Iară nu după mult ce ei ieșiră, în locul lor Șoimul împreună cu Bâtlanul sosiră (că Șoimul, limba jigănii neînțelegând, pre Bâtlan în loc de tălmaciu cu sine pur ta), căriia de chemarea lui înapoi și precum să margă au socotit îi spusă și precum de acmu înainte asupra Corbului a vrăji să să părăsască îi dzisă, căci lucrurile într-alt chip s-au mutat.

Jiganiia vrăjitoare, sau lucrurile mai într-adânc nu prea so cotind, sau socotind și vrând, pentru mreajea carea asupra Ino rogului au împletit, Șoimului spusă. De care lucru, Șoimul înțelegând, mai multă acolea zăbavă nu făcu, ce îndată ieșind, de nevinovățiia Inorogului și de nepocăită răutatea Corbului aminte aducându-și, așijderea de giurământurile carile încă nu de multă vreme amândoi făcusă pomenind, îndată Inorogului știre trimasă că jiganiia vrăjitoare cu lingușiturile dulăilor și cu grea plata Corbului, mreaje cu descântec asupra lui au împletit, de carea foarte aminte să-i fie. Iară el de Corb chemat fiind, ieste într-acolo preste puține dzile să purceagă și după cuvântul dat vecinic priietin să-l știe. Acestea Inorogul înțelegând, la lăcașurile Cucoșului să suisă (precum mai denainte s-au pomenit), unde pășune de biv, ape limpedzi, izvoare răci, grădini cu flori, livedzi cu pomi, pomi cu roadă și roadă de toată dulceața avea, în fel de fel de desfătări și în divuri, în chipuri de dezmierdări viața își petrecea. În scurt, să dzicem, în toată negrijea și lineștea să afla, fără cât una nu mai lipsiia, adecă depărtarea de la locurile sale, și alta prisosiia, adecă starea fericirii și nemutarea norociii nepriietinilor lui. Într-acesta chip Inorogul nefericirea într-un chip

cani cu de-a sila în fericire întorcând (că de multe ori răbdarea, de fierul sufere lii vasul legându-și, pre cele nepărăsite valurile fortunii încăle când biruiește), vremea (carea dascălul și învățătoriul tuturor ieste) ce cale îi va arăta și ce meșterșug îl va învăța aștepta. Intr acea vreme, una din jigăniile streine (carea nici cu o monarhiie parte nu avea), la Inorog viind, veste ca aceasta îi adusă: „În părțile noastre, dzice, vrăjitoare să află carea cu puternice vrăjile ei apa în piatră și piatră în apă întoarce. De a căriia nume Filul audzind, la dânsa au mărs, carile cu atâta a trupului mărime ce are, umilite închinăciuni și până la pământ plecăciuni îi făcea și cu răvărsate lacrimi și îndesite suspinuri îl ruga ca, milostiv spre dânsul arătându-să, vrajă să-i vrăjască și o mreaje să-i împle tească, cu carea strutocamile a vâna să poată. Și aceasta făcân du-i-să, cu mari giurământuri să lega, precum și cea dintâi și ceastă de acmu plată în scurtă vreme îi va face (că scăpatul la minciuni și lacomul la giuruințe mari pre lesne inima își dau)." Jigania lacomă, nu atâta pentru umilință (că lacomul a să milostivi n-au învățat și, de-au și învățat, până a nu învăța, au și uitat), cât pentru grele giuruințăle Filului, prinsă bucuroasă, însă cu această socoteală, adecă întâi de frățiia și tovărășiia Ino rogului de să va lepăda. La care cerere, Filul, cu mare ciudesa și mirarea a toată zidirea, cuvântul își dede, socotind că cu vicleșug, vicleșug va vicleni și cu amăgeală, amăgeala va amăgi, ce în zădar. Că macar că atuncea vrăjitoarea mreajea împleti, lațurile întinsă și silțele supusă, ce, sau meșterșugul îi era minciunos, sau, de nu era minciunos, era neputincios, de vreme ce în multe chipuri voroava își schimba, că uneori dzicea că mreaja asupra Corbului au fost menită, alteori dzicea că asupra Struțului ieste împletită, iară mai pre urmă dzisă că, de nu să va strica vâlfa Inorogului, mreajea lui ceva să vânedze nu poate, căci cu cornul Inorogului are antipathia (aceasta și socoteala putea da, de vreme ce vrăjile lui spre moarte olăcăriia, iară cornul Inorogului precum purtătoriu de viață ieste, cine va tăgădui?). Deci de va fi voia Filului ca în mreaja ce împletește struți să vânedze, întâi cu Corbul prieteșug făcând, de împreunările Inorogului așeși de tot să să părăsască. Iară amintrilea, nici vrajea, nici mreajea în ceva a-i sluji poate. Filul, săracul, sau în prostimea inimii ce avea să amăgiia, sau lăcomiia vânatului spre strâmbătate ca aceasta cu totul a să da îl împingea (atâta nesățioasă pofta cinstei pre cei ce o doresc orbește, cât pentru râsul unui ceas de astădzi plânsul unui an ce vine nu socotește). Așe, Filul, nu numai cu mari giurământuri, precum de multă vreme nici să-l fie vădzut să giura, ce încă precum de l-ar ști unde să

află, singur el știre vânătorilor ar da. Așijderea, adăogea dzicând, precum și el cunoaște că pricina a toată tulburarea a aces tor doaă monarhii Inorogul ieste, și, până el suflă, acestea să răzsufle peste putință ieste. Într-acesta chip și vrăjitoarea pe Fil, și Filul pe vrăjitoare a amăgi socotiia. Că vrăjitoarea gândiia că de va vâna pre Inorog, fără greș prețul mrejilor de la dulăi își va lua, iară Filul chibzuia că de va vâna pre Strutocamilă, pre alte dobitoace spre sine a le întoarce pre lesne-i va fi, și atuncea Cor bul, vrând-nevrând, spre pace a pleca îi va căuta. Ca acestea și altele ca acestea cel ce vrăjiia cu cel ce să vrăjiia în vânt arunca și gândurile în aier își spulbăra (precum mai pre urmă sfârșitul au arătat), că într-aceiași vreme din părțile os troavelor mediterane o jiganie mare s-au râdicat, ai căriia mreji și vrăji atâta de tari și de mari era, cât pre toate celea ce de la ceialalte jiganie tocmite era, îndată în deșert le scoasă și, așeși de tot fărâmându-le, le rumpsă. În care vreme, Inorogul, vădzind că chipurile vrăjitoarelor s-au schimbat și vrăjile spre alte des cântece s-au mutat, așijderea de mrejile carile întinse și acmu rumpte și destinsă fără nici o grijă socotindu-să, îndată de la lăcașurile Cucoșului coborându-să, la ale sale să dusă.

De care lucru, Râsul, Hameleonul și alalți dulăi, de știre luând, nu în puțină frică întrară și nu mică întristare luară (că voia rea din dreptate mângâierea în curățeniia inimii pune, iară întrista rea din strâmbătate frica răsplătirii înainte aduce).

De care lucru, iarăși alfavita din-ceput a citi și buchele din capăt a prociti începură, sfaturile înturnară, voroavele răsturnară, gândurile tăvăliră, chitelele prăvăliră, dârmoiară și cernură, nighi na din grâu și bobul din madzire să aleagă nu putură, grămădiră, vrăvuiră, aruncară, scuturară, spulbărară, vânturară, pleavele din grăunțe a despărți, obosindu-să, să lăsară. Iară, ah, iar, vah, iar, ai, iar vai! Bolnavul să însănătoșadză, nepriietinul să învârtoșadză, lângedul să țăpinește, slabul pașii își sprijenește, iată, mai mortul să scoală și pre noi, pre vii, mai ne omoară. Ostenința a atâta vreme, mulțimea a atâtea pagube, șirilăile sudorilor, izvoarăle lacrămilor și alalte toate cu totul în vânt și în deșert să dusără. Iată, Inorogul la câmp, fără sială, iată-l-ăi la lăcașurile sale fără dodeială, iată-l-ăi, toate pre voia lui deplin a fi nedej duiește fără îndoială. Vremea lui lină, noaă tulbure, vrăjitorii și mrejitorii, sau neputincioși, sau necredincioși, în lucru nestă ruitori, la cuvânt nestătători. În scurt, în ceva și

în cineva nedej de, credință și adevărată priință n-au rămas. Bine ar fi dară de-ar fi cu putință monarhiii noastre altă chivernisală să să puie, jiga niia aceasta cu blândețe și cu binișor, iar nu cu îndârjie și cu rău ieste de domolit. Iată, vânătorile ne batgiocuri, iată, mrejile în toate părțile ne șpârcui, iată, toate meșterșugurile în darn și toate trudele în zădar ne scoasă, iată, lui locul a să lărgi, iară noaă a să strâmpta au început, până în cea de apoi sfârșitul cum va vini cine poate ști? (Că de multe ori în locul celui nedejduit și așteptat sfârșit, cel nenedejduit și neașteptat a vini poate). Și aceasta nu numai unui chip privat și deosăbit, ce a tot trupul publicăi de nemutat primejdie va aduce. De care lucru, și noi, nu numai pizma și voia unuia a urma, ce folosul cel de obște a căuta ni să cade (că între muritori mai cinsteșă și mai adevărată laudă a să agonisi nu poate decât carea cu folosul a toată publica s-au câștigat).„Deci, pre cât socotesc, Dulăul cel bătrân dzisă, de tot adevărul lucrului (toate colachiile de la mijloc râdicând), Cor bului să spunem, ca doară și el socotelelor și pizmelor sale sfârșit a pune va putea (că de multe ori unde cuvântul a isprăvi nu poate, isprăvește bățul) și doară mai spre bună minte inimile îmbelor părți a întoarce vom putea, ca într-acesta chip, precum vrăjmășiii lor sfârșit, așe trudelor noastre coneț a afla să ne învrednicim".

De acestea cuvinte Râsul hohotiia, iară Hameleonul fisiia, pre carile unul în râs, altul în vis le tâlcuia și, ca cum sfaturi de bat giocură ar fi, le măscăriia, de vreme ce bine știia că cele de multe ori amăgele și minciunoase văpsele toată zugrăvala și chipul adevărului scârnav au muruit și la cel luminos chip și a adeverinții figură a vini preste putința șarurilor a fi dzicea. Și așe, dintr-aceste a pricii scântei, între vânători focul gâlcevii și a dihonii a să ațița începu. De unde Dulăul ciobănesc, macar că lătra, însă într-adevăr a lătra într-acesta chip începu: „Audziți voi, jiganii, nu atâta pre dinafară, pre cât pre dinluntru văpsite, agiunge-vă cât până acmu și până într-atâta monarhiile ați ames tecat și toată și mai nestânsă iasca vrăjbii între dânsele ați arun cat. Puneți-vă hotar și țenchiu răutăților voastre, părăsiți-vă mai mult cleștele strâmbătății în mâna lăcomiii a alcătui, fie-vă de sațiu, cât în vremea a patrudzăci de ani, ca valurile țărmurile, nepărăsit, voi monarhiia Leului cu fel de feliuri de areți și de miha nii a o izbi și din tuspatru colțurile a o scutura nu v-ați săturat, pre carea, iată, la cea mai de-apoi și netămăduită răzsipă ați adus-o. Au și monarhiii Vulturului același cântec viți să cântați ? Au și pe publica pasirilor cu aceleași veninate și

fărmăcate drojdii viți să îmbătați? Au nu cunoașteți că de vreme ce cu răutate ceva a să săvârși nu să poate, sfârșit și istov răutăţii a pune trebuie? Și de nu spre altă nedejde calea să deșchide, încailea vremea a chivernisi și schimbările tâmplărilor a pândi a înțelepților lucru a fi să socotește (că spre vânt a știupi și piatra la deal a pohârni aievea lucru nebunesc ieste)".

Înfocat oarecum și încă mai cu mare mânie ațițat și mai spre mare răutate pornit de acestea cuvinte, Râsul cu cumplită urgie cătră Dulău dzisă: „O, cap de hârtie cu crieri de aramă, o, sac de mătasă și plin de fișchie, o, ferice de voi și de monarhiia voastră, când nedejdea voastră în credința Inorogului viți aședza și din aședzimântul lui lineștea vă viți aștepta. Au nu Inorogul mai mult dobitoc cu patru picioare decât pasire cu pene și cu doaă aripi ieste? Au pasirile pentru dobitoc mai chiar și mai adevărat decât dobitocul vor giudeca? Au în cele streine decât în cele ale sale cineva mai mult a filo*so*fisi poate? Nu orbul, ce cel cu ochi giudecă de văpsele, ochii noștri în trupul nostru, iară ai voștri într-al vostru sint deșchiși. Nime casa altuia mai mult decât pre a sa a cunoaște poate. Noi sintem carii cea mai multă viață cu Inorogul împreună ne-am petrecut, noi sintem carii a lui gând și fire am cunoscut, noi sintem carii și prin ficații lui am trecut și ce idol înluntru poartă și ce icoană afară arată curat știm. De unde adeveriți sintem că totdeauna inima-i, gândul și, de i-ar fi cu putință, și fapta spre răzsipa Corbului și spre prăpădeniia monarhii*i* Vulturului au stăruit. A căruia fire din începuța vrăjmășie a să întoarce preste toată cuprinderea scotelii ieste și mai vârtos adevărul a grăi de vom vrea, el atâtea gonituri, lovi turi și netămăduite rane, carile de la noi au luat, și atâtea de viață primejdii, în carile le-am adus, cu ce minte socotiți că din tabla inimii sale le va putea șterge? În zădar, dară, ca acestea gândiți și sfat, ca cum ar fi de nepriietini, sfătuiți. De care lucru, a mea sentenție ieste, de acmu înainte, (decât prieteșugul cu prepus și ascuns neprieteșugului, la ivală mai de folos ieste. Căci vrajba la ivală fiind, paza și strajea despre vrăjmași mai trează și mai deșteptată stă). Iară amintrilea, în leagănul îngăimării, somnul peirii fără veste și când nici vom gândi, atuncea ne va stropși". Acestea și altele multe ca acestea Râsul, spre împiedecarea aședzimântului, împotriva Dulăului, pre cât putu, ritorisi și macar că pre o parte să părea că cuvântul adevărul atinge (căci dintr-îmbe părțile încredințarea cu greu putea fi), însă cu inima și cu gândul, de la limanul lineștii, departe, în valurile tulburării, să bătea, de vreme ce din gură neîncredințarea argumentuia, iar din gând so cotiia că

macar vremenică pace între dânșii de să va cumva aședza, cât de în scurtă vreme, din cele nenumărate vicleșugurile lor, multe pot să să descopere, pre carile Inorogul în catalogul său pre amăruntul însămnate le avea. De carile Corbul în științându-să (căci jiganiile din fire vicleșugului date, multe urgii în capul Corbului odată să aducă silisă), să nu cumva de tot de spre dânșii să să răcească și până mai pre urmă să nu li să cumva slovele îndrăpt citească (carea s-au și tâmplat).

Deci la cazaniia carea Râsul împotriva păcii făcusă, Dulăul cel bătrân într-acesta chip răspunsă: „Bine ne dzici, o, Râs de râs, că capete de hârtie și crieri de aramă sintem și în saci de mătasă gunoiu scârnav purtăm. Adevărat, dară, că precum ne împo dobești, așe și sintem, că de n-am fi fost așe, monarhul nostru, în lingușiturile și măguliturile voastre împleticindu-să, nu s-ar fi înșelat. Ce precum din vremea a patrudzăci de ani ispitiți și probăiți vă aveam, bine și de folos ar fi fost, tot cum v-am știut, așe să vă fim știut, și precum v-am ținut, tot așe să vă fim ținut. Iară acmu, ca cei fără crieri, cu același picior lovitura într-aceiași piatră am poftorit ș-am întriit (că o dată și de da ori într-o ma terie a greși, a muritorilor, iară nepărăsit în mijlocul netrezvirii și a neîndreptării a rămânea a celor fără crieri lucru ieste). Și mai mult altăceva a dzice nu avem, fără numai, pentru alte poate fi a monarhiii noastre fapte urâcioase cereștii asupră-ne urgie ca aceasta ș-au vărsat, carea, de tot mintea amețindu-ne, socoteala ne-au îmbătat, ca pre cei ce toată lumea tuturor de vicleni și de înșelători i-au cunoscut și i-au arătat, noi numai în loc de adevărați priietini și la cuvânt stătători să-i ținem și să-i avem, până când (carea să nu învoiască Dumnădzău) cu rele îndemnările și spur catele fapte prin scârnave organe ca voi la cea deplină plată și cea desăvârșită prăpădenie să ne aducă (că a faptelor rele începătură spre rău sfârșit pleacă și tesla carea lovind nu tocmește, adevărat ce au fost tocmit răzsipește). Acmu, dară, o, jiganiilor, agiunge-vă, agiunge-vă, dzic, cu undelemnul pizmei voastre pojarul răutăților în toată lumea a ațița! Lăsați sfaturi a ne mai da, carile cunună de spini și brățări de lanțuje ne împletesc. Fie crierii noștri cești de aramă macar câtăva vreme de ciocanele clivetiturilor voastre neloviți și neciocăniți. Aveți-vă crierii cei de aur la voi și noi cești de aramă la noi, neamestecați voi a voastre și noi ale noastre să gândim și să chivernisim. Părăsiți-vă mai mult împotriva socotelii noastre basnele voastre cele obraznice a arunca. Că viu Vulturul ceresc, că toate negre petele și pestriciunile răutăților voastre în văpsala roșelii le vom

întoarce, de carile nici Camilopardalul a vă spăla va mai putea, macar că între gloate să dzice precum el apa vie și apa moartă în tidvă să fie țiind. Deci, de acmu înainte lucrurile monarhiii voastre singuri voi vi le căutați, că noaă ale noastre nevoi și asuprele (carile mai mult cu pricina voastră ne-au vinit) destule și de prisosit ne sint."

Hameleonul cu Râsul vădzindu-să că din tovărășiia a altor vânători să izgonesc și mai vârtos cunoscând că socotelele lor spre mutarea lucrurile într-altă față stăruiesc, pusără sfat în doaă chipuri: Cel dintâi era ca Pardosului știre să dea (carile pre aceia vreme Strutocamila păștea și între dobitoace jiganie mare să făcuse), pre cum soțiile din partea monarhiii Vulturului pre altă cale s-au abătut și precum semnele arată, cu cei de obște nepriietini legătură de pace vor să facă. Iară cel al doilea sfat era ca Hameleonul cum mai curând la monarhiia Vulturului să să ducă, ca acolea cu sin gur Corbul împreunându-să, cât mai mult va putea lucrurile să amestece și ipopsiia Corbului asupra Șoimului mai vârtos să adaogă, adecă precum cu nepriietinii una s-au făcut și dulăii vânători, carii acmu spre împăcare stăruiesc, pacea aceia precum până mai pre urmă de vrun folos nu va fi să arete. Deci cu mestecăturile și cu minciunele de va putea ceva isprăvi, bine. Iară de nu, de acolea, cum va putea mai curând, la monarhiia Leului să treacă, ca cum va putea mai tare suma să strângă, carea în munți pentru plata mrejilor și a vrăjitorilor cu datorie cheltuise. Ei, dară, acestea îndată ce le sfătuiră, îndată a le face începură și cum mai în grabă cătră Pardos carte ca aceasta trimasără:„Râsul și Hameleonul, Pardosului și Veveriții, iubiților frați, sănătate! În știre să vă fie că lucrurile noastre nu în statul lineștii să află, de vreme ce ogarâi, coteii și alalți toți dulăii, și mari și mici, a monarhiii Vulturului vânătorii, mai mult vânătoarea a de lunga mai de tot s-au părăsit și mai vârtos că pentru tractatele de pace între dânșii cuvintele vârtos au început și sfârșitul tuturor pre noi așeși de tot din sfaturile și lucrurile de obște ne-au lepădat. Ce noi, mai denainte porunca Corbului știind, cu carea pre noi ne îndemna, iară pre dânșii îi învăța, ca cevași macară afară din știința noastră să nu facă, de multe și de multe ori de cele pentru folosința obștii îi înștiințam, îi învățam și spre celea ce să cade îi îndreptam. Iară ei, ca niște necunoscători și de duhuri înflăcioasă purtători, ale noastre învățături acmu în samă nebăgând, din capetele sale pre cărări strâmbe și șuvăite a îmbla au început. Și de vreme ce lucrurile așe s-au tâmplat, căutați de acolo lucrurile foarte bine să vă socotiți și de ieste

cu putință monarhiia noastră singură din sine să să stăruiască și singuri noi împotriva a atâțea vrăjmași să ne luptăm, de vom putea, cum mai curând să ne înștiințați, căci noi, pre cât cu socoteala a agiunge putem, monarhiia Vulturului, cu vreme, nu numai cât de tot de la sine ne va dizlipi, ce încă și mare împotrivnică a ne fi, fără prepus ieste (că obrinteala ranii de pre margini să cunoaște). Și fiți sănătoși."

După trimiterea cărții aceștiia, și Hameleonul nu mult zăbă vindu-să, spre monarhiia Vulturului drumul apucă. Ce dintâiași dată precum această călătorie în zădar să-i fie semnele o arăta, de vreme ce Șoimul (precum mai sus s-au pomenit), lucrurile tocmindu-și, lângă Corb să dusese, carile și mai la mare cinste decât întâi încăpusă. Unde sosind Hameleonul, nu numai ușă să între, nu numai gaură să încape, ce așeși nici crăpătură cu ochiul să privască, loc și vreme ceva împotriva Șoimului să scornească nu află. Și așe, socoteala de acasă cu cea din târg netocmindu-i-să, la toate, de nu de bunăvoie, de nevoie îi căută a tăcea și alte lingușituri și chipuri de amestecături a scociorî să nevoi. Aședară, pentru Șoim în ceva gura-și a deșchide neputând (căci Brehna cea și Cucunozul din fire neînvoință și antipathie cu Hameleonul și cu toată simențiia lor vrajbă vecinică avea), pre Inorog, pre Fil și pre alții (carii nepriietini să număra și era) cu spurcate sicofandii și viclene năpăști către Corb îi trecu. Așe cât Corbul, spre mai toate cuvintele urechea inimii a pleca din fire obiciuit fiind, din sfătuirea și îndemnarea adevăraților lui priietini să abătu și de iznoavă carte ca aceia către vânători scrisă, cu carea tare le porunciia, ca de tractatele păcii nepărăsindu-să, supt numele aședzării lațul răsturnării Inorogului să întindză. Numai de Fil să să părăsască le dzicea, de vreme ce voia vrăjitoriului a trece nu poate, nici vreo pricină adevărată ca aceia asupra Filului are, iară deși are, dzicea că cunoaște că nu hirișă firea lui, ce din îndemnarea altora Filul în rândul nepriietinilor s-au numărat. Deci tot lucrul în stropșirea și de tot prăpădirea Inorogul stând, numai asupra lui goana, ori cu ce mijloc ar fi, să nu părăsască și cu bine, și cu rău vârtos le porunciia. Acestea și ca acestea Hameleonul, pre cât mai în grabă putu, ară, sămănă, grăpă, săceră, trieră, vântură și în jitnița răutăților Corbului le aședză, pre carile în vremea lor să răzsaie nedejdu ind, pentru ca spre monarhiia dobitoacelor să margă voie să-i dea să rugă. Corbul, câteva în chip mai de taină poruncindu-i și ales pentru slujba carea spre vânarea Inorogului arătase, cu nu puține daruri dăruindu-l, unde voia îi va fi să margă, voie îi

dede. Hameleonul, voie și dzua bună luând, cum mai curând în mo narhiia dobitoacelor trecu, unde mărgând, ce au lucrat și ce au aședzat mai pre urmă la locul său ales să va povesti.

Partea a dzecea

Hameleonul, dară, așe de acolo spre monarhiia dobitoacelor purcegând, Șoimul înaintea Corbului lucrurile Bâtlanului a aședza să apucă, pentru ca și pe Hameleon de minciunos să dovedească și credința sa și a Bâtlanului să întărească și toată vredniciia Ino rogului precum ieste și precum au cunoscut-o, să o perigrăpsască (căci Hameleonul către Corb dzisese precum Bâtlanul asupra Cor bului în prieteșug cu Filul și cu Inorogul să să fie legat). Deci toată ispita credinții Bâtlanului într-aceasta punea, ca Corbul trimițând lângă sine să-l cheme. Deci după poruncă, îndată de va vini, a lui credință singură din sine să va dovedi, iară nevi ind, sămnul temerii vicleșugul inimii îi va descoperi și adevărat nepriietin a fi îl va arăta. Iară alalte cuvinte a Șoimului către Corb într-acesta chip fură: „Lucrurile firești (milostivul mieu și de bine făcătoriu stăpân) și cu un cuvânt să dzic, oricâte de la ceriu până la ceriu să văd, să simt și să înțeleg, cei a firii iscoditori și cu de-adinsul cercători, dzic, precum patru pricini să li să dea. Pricina adecă: cine, din ce, în ce chip și pentru ce. Deci dintr-aceste patru cele trii înainte mărgătoare (pre cât a mea proastă socoteală agiunge) adevărat fizicăi slujesc. Iară cea mai de pre urmă nici cum cu fizica a să amesteca poate (macar că grei și deplin învățători așe au slăvit), ce numai ithicăi, adecă învățăturii obi ceinice temeiul și sfârșitul ieste (ce pentru ca proimiul voroavei mele cu lungimea ceva mai mult supăr să nu aducă, în scurt, pre cât voi putea și a proimiului cinste să păzăsc și deșchiderea a alalte voroave precum să cade mai chiar să sfitesc voi sili). Ieste dară firea în lucruri, carea le face a fi ce sint și a lucra ce au poruncă a lucra, și aceasta afară din toată socoteala pricinii săvârșitoare, însă numai porunca și orânduiala aceluia, carile din ceput spre vecinică și neobosită clătire au pornit-o, carea pre cum a nu să obosi, așe nici a să schimba, nici a să muta știe sau poate. Neschimbată, când dzic, în fețe, iară nu în atomuri, tre buie să înțelegi de vreme ce toate atomurile în toate fețele, în toată vremea cursul perioadelor sale făcând și săvârșind și ca-ntr-un vârtej întorcându-să, tând la nemica, tând la a fi a lucrului să întorc. Adecă de o parte născând, iară de altă parte perind, singură schimbarea atomurilor tâmplându-să, ființa fețelor, după hireșul său neam întreagă și neschimbată să pădzește (căci nici cel firesc lucrătoriu osteneala simpte, nici materia lipsește, nici formei după a sa orânduială firește împiedecare sau de tot

ștergere a să da poate). Că, amintrilea fiind, încă de demult vrunul din chipurile neamurilor de tot a pieri s-ar fi tâmplat.

Tot, dară, orice firea firește lucreadză, pricina săvârșitului preste socoteala și simțirea ei ieste. Că amintrilea dobitocul nu mai dobitoc a naște ar fi lăsat, iară nu lupul pe oaie și șoimul pe porumb a mânca ar fi putut. Așijderea, cele firești toate în sferă să întorc și sferâi firește sfârșit nedându-să, iată că nu pen tru odihna sfârșitului, ce pentru vecinica clătire de la neclătitul călătoriu să clătește. Soarele, luna, ceriul și alalte trupuri cerești toate, din-ceput năpărăsit și cu mare răpegiune aleargă, însă nu cu aceia socoteală, ca doară vreodânăoară la doritul țenchiu și sfârșit agiungând, să să odihnească, căci așe (precum s-ar putea dzice), încă demult ar fi cunoscut, precum firește la sfârșit să agiungă, preste putință îi ieste și precum până acmu în vreun punct a sferii lucrării sale loc de stare n-au aflat, așe și de cii înainte în vecii vecilor, precum nu va mai putea, demult nedej dea i s-ar fi curmat, fără numai cândailea clătitoriul firii (cel ce în clătire nehotărâtă și neodihnită o ține), după a sa slobodă și puternică voie vreodată a o clăti ar părăsi. Aședară, toate lucru rile firești, cu una și singură a soarelui paradigmă, precum să cade a să înțelege să pot. Că precum soarele de la punctul Racu lui până la punctul Capricornului să suie și să pogoară și în tot anul, macar că toate locurile îmblării sale negreșit atinge și cer ceteadză, însă nici curgerii sfârșit a face, nici odihnii a să da poate, fără numai cât cu apropiierea și depărtarea sa de la lo curile ce privește, mutările și schimbările vremilor pricinește, și aceasta afară din toată socoteala și simțirea sa. Într-acesta chip și cursul a toată fapta nepărăsit atomurile schimbându-și, toate cele din-ceput chipuri nebetejite și nepierdute păzește. De unde aievea ieste că țenchiul sfârșitului nu în socoteala fireștilor, ce într-a izvoditoriului și pricinitoriului firii ieste. Și așe, socoteala sfârșitului, din cele firești cu totului tot râdicându-să, rămâne ca după pricina pricinilor, în care a doa pricină socoteala pricinii sfârșitului să să afle. Și aflând-o, să o pricepem trebuie. Deci, precum aievea s-au arătat, de vreme ce în cele firești socoteala pricinii sfârșitului firește nu să află, anangheon ieste ca în cele ithicești stăruită să rămâie. Așijderea ithica nu altor fapte, fără numai ceiia carea cu socoteală și cu înțelegere ieste, slujește. Deci oricarea între fapte în lucruri are socoteală, aceiași și a sfârșitului socoteală, ce, pentru ce face, a avea poate; și aceia numai un țenchiu și hotar lucrurilor sale puind, la carile agiungând, precum la sfârșit au agiuns să cunoască, și așe, de

clătirea ce făcea să să odihnească. Cu acesta mijloc mare lumină celor ce cu înțelegere să slujăsc a lumina poate și ascuțită sabie împotriva celora ce pre ziditoriul tuturor a tăgădui nebunește îndrăznesc, în mână să ia, de vreme ce deosăbirea zidirii și a ziditoriului dintr-aceasta chiar a să cunoaște poate. Căci ziditoriul, după înțe lepciunea și puterea sa, zidirea săvârșind, de lucru să odihnește și, ca un deplin în putere stăpân, o dată numai poruncind, din veci și până în veci zidirea ca o slujnică după poruncă nepărăsit alear gă. Deci precum toate alalte, câte supt ceriu zidiri să află, din zidi toriu să deosăbăsc, căci socoteala nu a sfârșitului, ce a poruncii numai au, așe una numai ziditoriului său mai aproape și a să asămăna să dzice, căci precum a poruncii firească socoteală, așe a sfârșitului fericirii și nefericirii, a binelui și a răului său chibzuială și adevătată hotărâre a cunoaște poate. Și aceasta macar că nu din fireasca sa vrednicie, ce oarecum împotrivă și peste fire, o înțălegere mai mult decât firească și dumnedzăiesc și ceresc oarece (căruia suflet înțelegătoriu îi dzicem), în sine strălu mineadză, carile, preste cele firești hotară râdicându-l, la cele metafizicești, ithicești și theologhicești cunoștințe îl povățuiește. Aședară, din cele înainte pomenite a culege putem, ca oricare zidire ithicește din-ceputul lucrului socoteala sfârșitului ar avea, aceia ziditoriului său cu partea înțelegerii să să asemene, iară carea firește numai cele trii pricini ar priimi, iară socoteala sfârșitului nu ar avea, ce numai după poruncă nepărăsit și peste simțire ar alerga, aceia ziditoriului nicicum în ceva să nu să asemene, ce una din cele multe și mai nenumărate în periodele sale pururea alergătoare și ca cele mai proaste celui mai de cinste slujitoare și îndămnătoare să fie.

Acmu, dară, la cuvântul ce vream să dzicem întorcându-mă, dzic: să nu cumva gândești că socoteala mea au fost noaă și neaudzită filosofie să-ți vândz, nici în zădar (precum mi să pare) cui și în ce socoteala pricinii sfârșitului slujește în tot chipul chiar a-ți arăta m-am nevoit, ce mai vârtos de stepăna ființii tale aminte aducându-ți, în statul carile te afli, cu ce parte din fire și cu ce parte mai mult decât din fire ești alcătuit și stăruit să cunoști și cunoscând îmbe părților ale sale și celea ce li să cuvin slujbe să orânduiești, ca fietecarea pre calea și orânduiala sa să margă (că cârma la corabie, zăbala la cal, socoteala la înțelegători sinonime sint). Deci trebuie să știi, o, Coarbe, că pre o parte (precum mai sus am dzis), din fire, decât un atom din cele multe altăceva mai mult nu ești, iară pre altă parte, cu socoteala slujindu-te, lucru rilor tale un țenchiu și loc însămnat și hotărât să

pui, ca la acela vreodânăoară agiungând, spre odihnire să te aședzi. Și nu nu mai cu atâta, ce așeși cu tot chipul să nevoiești trebuie ca nu la altul, fără numai la cel bun și fericit sfârșit să nemerești (că pre cum socoteala rea la cel rău, așe cea bună la cel bun sfârșit fără greș duce). Acmu, dară, ia aminte și pune în socoteală, a atâtea răscoale și tulburări (cărora cu ce socoteală începătura le-ai făcut, nu știu) sfârșitul carile va să fie? Și, de ieste vreunul, când și cum va să fie? Iată, amândoaă monarhiile din patru părți s-au scuturat, iată, lucrurile publicăi noastre spre groznică răzsipă s-au plecat, râdi carea așteptând, căderea ne sosește, unele altora s-au ameste cat și toate în tot chipul s-au strămutat. Și până acmu (pre cât a mea socoteală a cunoaște poate), macar cu prepusul vreun chip de săvârșit chiteala nu dă. Toți niște atomuri putredzitoare sin tem, toți din nemică în ființă și din ființă în putregiune pre o parte călători și trecători ne aflăm. Una numai rămâitoare și în veci stătătoare să ține și ieste, adecă sfârșitul carile în bunătate să plinește. Căci din cea vie și vecinică adevărată socoteală începătura începăturilor și sfârșitul sfârșiturilor purcede. Nici alt sfârșit bun și fericit a să numi sau a fi poate, fără numai carile de la dânsul începe, cu dânsul mijloceadză și într-însul să odihnește. Vulturi ne-am ținut, liliecii mai în trecutele dzile ne-au bat giocurit, lei ne-am numit, țințarii și mușițele ne-au obosit și de toată ocara vrednici a fi ne-au arătat. Celor mici și slabi atocma să ne punem neputând, cu jiganiile mai mari și mai tari de luptă ne-am apucat. Pre Inorog gonim, pre Fil izgonim, Lupului țircăla muri, din carile să nu cumva iasă, i-am șiruit, pre Ciacal în numărul jigăniilor nu-l numim, pre Căprioara sălbatecă ca cum duh viețuitoriu n-ar avea o socotim. Au nu sint acestea toate mai mult decât liliecii, au nu sint mai vrednice decât muștele? (Ce ochiul mândriii pe leu șoarece vădzind, mai pre urmă pre șoarece leu simpte.) De ieste dară la cineva începutul cu socoteala sfârșitului și sfârșitul cu chiteala începutului împreunată, dintr-aces te mai sus pomenite culeagă. Mă rog, lucrurilor noastre ce sfârșit ieste să urmedze? Precum rău și prea rău ieste să urmedze și cel cât de tâmp la socoteală va putea pricepe. Deci de-l cunoști, o, Coarbe, și de pizmă numai într-acesta chip îl poftești (căci voia slobodă putere ca aceasta are, ca vădzind și cunoscând cele mai bune, cele mai rele să urmedze), împotriva celuia ce ț-au dăruit socoteala te pui. Căci el spre binele tău dându-ți-o, tu cu aceiași spre răul tău te slujești. Și așe, sau mărturisește că fără socoteală începând, spre rău săvârșești, sau precum singur pre tine din bunăvoia ta altor proaste și lepădate fapte te asemeni și de la cea mai de-a firea și mai evghenichi te

dezsameni. De unde aievea urmadză că siloghizmul carile ai alcătuit în *barbara*, acmu să încheie, *cra, cra, cra*. Și nu numai după *Istoriia ieroglificească* cu numele Corb, ce așeși cu trup, cu suflet și cu totului tot, același și adevărat așe să fii te arăți.

De care lucru, ca acela ce adevărat priietin și dreaptă slugă îți sint (și mai ales că Corbul cu alalte pasiri rumpătoare oarecare rudenie având, între noi nu puțină simbathie să naște), celea ce cu ochii de față am văzut, cu urechile fără prepus am audzit, cu mânule fără greș am pipăit și precum în rădăcina adevărului sint le-am priceput, a ți le povesti și cu curată îndrăzneală a ți le grăi nu mă voi sii (că adevărul, deși târdziu, însă în deșert și nedovedit a rămânea nu poate). Copaciul pizmei, carile încă de demult strâmbe și cohâioase rădăcini lungi și late crăngi au aruncat, din livada inimii tale de tot a-l dezrădăcina și peste prilazul îngrăditurii afară a-l lepăda ți să cade. Că monarhiile acestea, precum din bătrânii noștri am audzit, și istoriile, ca cu glasurile răpăosaților, nepărăsit ne povestesc și în toate ceasurile în urechi ca dobele și ca clopotele ne răzsună, că nici odânăoară într-o omonie legate și una cu alta într-o inimă încleștate multă vreme a trăi n-au putut. Ce de s-au și tâmplat vreodată între dânsele părinte cu fiiu sau frate cu frate totdeodată slujba epitropii*i* a ținea, însă precum toate ale muritorilor de zavistii și de împotriviri pline sint (ața dragostei de cuțitul zavistiii netăiată și legătura rudenii*i* de suvacul si cofandiii nedezlegată prin multă vreme a răbda n-au putut), carile nu numai cinstea și legământul prieteniii, ce și hotarăle rudeniii și evlavia simențiii a călca și la pământ a le stropși nu s-au siit.

De care lucru, urmadză ca și acmu (că cel într-una ispitit, acela și în multe ispitit să crede) alcătuirea siloghismului arătătoriu să încheie înșelătoriu și sentențiile filosofești în bolbăieturi sofis ticești să să prefacă. Către aceasta cu bună inimă îndrăznesc a dzice că știința fiziognomască (carea în fețele a unor jiganii fără de foc și singe altă nu arată) și mai vârtos ispita politicească proroc a mă face făr-a minciunii primejdie mă îndeamnă și pre cum cele de pre urmă mai rele decât cele dintâi să iasă. Pardosul, Râsul, Hameleonul, Veverița și alaltă a Apariului simenție toată, carii într-această dată pentru epitropiia Strutocamilii a sta și cu gurile priietini a să arăta să văd, în cea veche și nemutată a lor fire, bună nedejde am că nice pre mine rău chititoriu, nici pro rociile mele ceste de acmu minciunoase să

iasă vor lăsa, ce pes te puține dzile, sau cu scrisoarea (căci cu gura între dânșii încă de mult a le sfârâi au început), sau cu fapta aievea și de adevărate să le arete și pre cel din moșie și pre cap giurat neprieteșug, în theatrul a toată lumea, cu dobe și cu surle să-l scoață. Au nu sint aceștea carii de la toate stârvurile, cu hârâieturi și cu clănțăieturi, ne probozesc? Au nu sint aceștea carii ar pofti nu numai unghi, plisc, ce așeși nici pene, nici tuleie să nu ne rămâie? (că tot împotrivnicul paguba nepriietinului dobândă și toată scăderea lui adaogerea sa socotește). Nici neamul dulăilor decât aceștea în răutate mai gios sint, macar că într-această vreme, mai mult părtași și priitori monarhiii noastre decât jiganiilor ce lor șie de asemenea s-ar părea, ce adevărul ieste că toți aceștea folosul privat caută și dobânda chiverniselii hirișe cearcă, carile ori cu ce mijloc a le vini ar cunoaște, cu acela a să sluji nu să îndoiesc. Pentru Inorog, cele ce nu sint și după plăcere scriu și grăiesc (poate fi și pentru mine, pre carile despre adăvărată dra gostea ta nici ceriul, nici pământul a mă depărta va putea) și celea ce spre ațițarea și hrana vrăjbii sint scornesc. Pentru Fil celea ce nu aud dzic că le-au vădzut și celea ce n-au vădzut dzic că le-au apipăit. În scurt, toată socoteala într-aceasta li să spri jenește, că nefiind vânătoare, dulăii de ce treabă sint? Și în deșert, prin păduri și munți de nu vor lătra, pita ce mănâncă și ciolanele ce ling, în zădar a fi să nu să dzică, să tem (o, de ce să tem până mai pre urmă de n-ar scăpa). (Căci dulăii pentru fărămușuri și ciolane, precum prieteșugul a strica și toate de bine facerile într-un ceas a uita obicinuiți sint). În care chip aceștea cu nepărăsite ciocotnițiile lor vrăjbile a ațița și goanele în veci a le delunga să nevoiesc, așe cât în toată viața de nu s-ar curma, a lor viață fericită și norocită ș-ar socoti. Acestea dară, așe precum sint înțelegându-le, cu rea socotea la carea o dată în minte ț-ai pus nu te amăgi, cu carea a dzice obiciuit erai, că siloghismul carile asupra Strutocamilei ai alcătuit, întărindu-să, de nu alt folos, încailea între dobitoace pururea ne unire, și din neunire slăbiciune le va vini și, așe, cu slăbiciunea lor, puterea noastră va crește, căci nici aceasta ieste bună socotea lă, nici dreptatea aceasta poftește, de vreme ce (mai mult lucru rile împotrivă tâmplătoare socotite rău a nu să tâmpla socoteala bună le face). Așijderea (de multe ori pre durerea, mare alta mai mare o tămăduiește, și ce mehlemul nu vindică, vindică fie rul, și ce fierul nu tămăduiește, cu mai mare usturime tămă duiește focul). În care chip, de socotit ieste ca nu cumva și dobi toacele ce în durerile suferite nu simțiia, aceia în cele nesuferite să simță, și atuncea, deși nu altă putință vor avea, însă cu bună

samă nu numai cătră cel pemintesc, ce și cătră cel ceresc Vultur lacrămi de singe vărsind, cu suspinuri de foc vor striga, a cării dosadă răsplătire dreptatea a o tăcea și cu milosul ei ochiu a o trece nu va putea (căci dreptății dreptatea a nu face peste pu tință ieste), a căror suspini preț pare-mi-să că prea scump și așeși mai neprețăluit va cădea. Pentru aceasta dară deci ieste vrajba cu aceste dobitoace din necunoștință. Șterge-ți, rogu-te, ochii de pravul zavistiii, și painjina pizmei de pre față îți râdică, și inima asupra răutății și a vrăjmășiii împietrită privindu-ți, cunoaște. Și după aceasta un soroc drumurilor și îmbletelor poftelor tale pune-ți. Iară de-ți ieste nepărăsirea vânătorilor, vrăjitorilor și a mrejitorilor, căci cu tot adevărul socotești, adecă precum de aces tea a nu te părăsi dreptate ai, ascultă puținele, te poftesc, de la mine, carile pentru adevărată dragostea, carea cătră tine am, și mai cu de-adins, pentru curată iubirea carea cătră adeverință țiiu, afară din tot țircălamul lingușiturilor și precum regula adevărului poftește a ți le povesti și cum sint a ți le dovedi mă voi nevoi. Câte dară sint lucrurile care de Fil s-ar atinge, în știința mea, puține sint, căci numai o dată la cetatea Deltii cu dânsul împreunare am avut. Ce atuncea a mea slujbă, spre aceasta însămnată și orânduită nefiind, de lucrurile lui puțin în minte mi-au fost. De care lucru, trecutele între dânsul și între tine cu de-adinsul a scutura și a cerca nu m-am pus. Ce și pentru aceasta atuncea pare-mi-să să-ți fiu scris că lucrurile adunării aceia mai bine ar fi fost supt titulul numelui tău să nu gioace. Ce sau că mintea în ce ț-au stăruit (după amăgită socoteala unor dobitoace) cum mai curând a isprăvi ai grăbit, sau că strâmptoarea vremii mai mult slovele mele a citi și sfatul în mai bine a socoti nu te-au lăsat. Cu care pricină, încă de atuncea, în locul temeliilor bune (carile într-ade văr s-ar fi putut arunca) temelii rele s-au pus, nu într-alt chip, ce ca cum stâlpii de marmure, iară tălpile de trestie ar fi fost. Ce ori cum, acelea atuncea s-ar fi tâmplat, precum am dzis, de aceste prea puțin în știință având, mai multe cuvinte a face nu pociu. Iară cât ieste despre partea Inorogului (în carile toată greutatea lucrului a sta să vede), după porunca carea de la tine avusesem, în tot chipul am ispitit, pentru ca doară, cu dânsul împreunare având, celea ce pentru aședzimântul păcii mi să poruncisă a i le obști să pociu. La carea cu mijlocul Hameleonului (o, bată-l urgiia Vulturului ceresc!), în numărul voitorilor de bine, după socotea la ta socotindu-l, știre i-am făcut, precum cuvinte de pace a-i propozui am (ce inima la tot binele plecată nu cu anevoie la nu mele păcii s-au plecat). Carile îndată cu dragoste și cu liubov, precum această împreunare poftește,

mi-au răspuns. Și, fără multă zăbavă, la locul însămnat coborându-să (precum și mai denainte îți scrisesem), acolea împreunare am avut. Întâi dară socoteala mea au fost pentru ca într-a cui mână stă dreptatea să mă pociu adeveri, și așe, carile să fie mai tare să pociu giudeca (că un dram a dreptății, mii de mii de cântare a strâmbătății a râdica poate). Întâiași dată, pentru cea dintâi a vrăjbii pricină voroava înainte i-am pus, dzicându-i, și pricina asupra lui arun când, precum de la tine mă înștiințasem.

Iară el într-acesta chip mi-au răspuns: „De pe ce cunoști, dzice, precum eu întâi pricina a vrăjbii aceștiia să fiu fost? Căci pricina alta nu ieste, fără numai începătura lucrului (de vreme ce, pre cum, la cele fizicești, așe la cele ithicești, pricina cu începătura sinonime sint). Apoi pricina trebuie ca nu a chitelii, ce a lucru lui ființă să fie. Deci, pricină hirișă ca aceasta asupra mea a afla de vii putea, voi mărturisi greșala și să va șterge păcatul (că iertăciunea greșala, iar pacea vrajba mai denainte râdică). „Cătră acestea, i-am răspuns: „Spre începătura lucrului altă dovadă mai tare și mai adevărată a să da nu poate, fără decât pricina carea pre altă pricină mai denainte decât dânsa nu are. Ca care pri cină, o, priietine, cu hirograful carile asupra Corbului scriind, între jigăniile și vrăjitorii asieticești l-ai dat, și Corbul pre aceia vreme cu toată inima în cel adevărat prieteșug să afla. De care începă tură și pricină de vicleșug, el înțelegând, n-au pricinit, ce au păzit vrajba, carea și până în ceasul acesta trăiește." La acestea m-au întrebat de mai am și altă ceva a-i arăta, pen tru ca pricina vrăjbii dintâi asupra lui să dovedesc? I-am răspuns:„Ba, și ce altă mai multă și mai bună dovadă trebuie? i-am dzis. Au precum hirograful acela (pre carile acmu Corbul în mâna sa îl are) al tău să nu fie a tăgădui vii putea?" Cătră acestea așe mi-au răspuns: „Pomenește, dzice, o, priietine, cuvântul carile acmu-acmu îl dzisăși, că pricina atuncea pricină dintâi ieste, când alta mai denainte decât dânsa nu să dă. Că amintrilea, lucru pri cinit, iară nu pricina lucrului ar fi. Deci când altă pricină mai denainte decât pricina carea ai arătat a afla și a o dovedi o ași putea, atuncea ce vii giudeca?" „Ce poftește dreptatea", i-am răspuns. „Ca aceia pricină, dzice, o, priietine, asupra Corbului vrednic sint a arăta, însă cu urechea inimii cuvântul dreptății a asculta de vii suferi." Iară dacă-i dziș că cu dragă inimă cuvântul adevărului a audzi și giudețiul dreptății a da gata sint, într-aces ta chip dzisă: „Hirograful acela, o, priietine, adevărat al mieu este și precum slovele carile într-însul sint, așe cuvintele, ale mele sint. Ce încă după hirograf mai sint și altele decât hirograful încă mai tari și

încă mai mari, pentru carile până acmu, poate fi, încă înștiințare nu aveți. Ce socoteala pentru începături fiindu-ne, pricinile a doa și mijlocitoare în zădar nu vom mai pomeni și de vreme ce toată greșala într-acela ieste, carile pricină vrăjbii dintâi ar fi dat, noi pre una ca aceia asupra Corbului arătând-o și cu neîndoite arătări dovedind-o, precum de supt vina greșelii, așe de supt pricina începăturii vom ieși. De vreme dară ce pen tru începăturile pricinelor cuvântul ne ieste, a ști ți să cade, dzice, o, priietine, în vremea ce asupra tuturor dihaniilor Monochero leopardalis minunat stăpâniia, și, precum unui vrednic stăpâini toriu să cade, tare și fără preget grijea alor săi supuși purtând, până într-atâta suma lucrurilor adusese, cât pliscul Vulturului și clonțul Corbului de-abiia vreodată și mai niciodată ciolan proas păt ciocniia sau singe cald gusta. Și pentru ca întru tot adevărul să grăiesc, nu numai că singe cald nu gusta, ce așeși stârv împuțit macară a afla sau pântecele a-și sătura putea. Pentru care lucru, întâiași dată în răutatea Corbului scânteia zavistiii a să ațița au început (acestea cum și în ce chip au fost pre larg la locul său s-au pomenit. Iar acmu, pentru mai chiară arătarea a pricinii dintâi, precum pentru alții voroavă am face, în fața a triia, pre scurt și cât numai noima să să înțăleagă, iarăși a le pomeni ne vom nevoi). Deci după câtăva vreme, cu datoriia firii, Monochero leopardalis de pre pământ spre cele cerești s-au luat, Inorogul, după lege, moștenitoriu stăpânirii părintelui său rămâind. Ino rogul, la aceia stepănă suindu-să, vrut-au ca adevăratul megieșesc prieteșug să îmbrățiședze, adecă cu monarhiia pasirilor în linește și în pace să viețuiască, de care lucru, îndată, precum de săvârșirea părintelui său, așe pentru curat gândul și bună inima sa, prin scrisori pre Corb au înștiințat și ca, de ar fi fost cu părintele său nescareva de răceală pricini, să le uite și să le ierte îl poftiia (că prieteșugul a moșteni, a înțelepților, iară vrajba părințască în fii a cerca a nebunilor lucru ieste). Corbul, din scânteia ațițată aievea, nu, ce cu vicleșug pre ascuns pojarul preste tot a aprinde nici s-au stidit, nici s-au lenevit, și ase, mai de grozav și spurcat păcat s-au apucat, de vreme ce, precum prieteșugul poftește și pre numele cerescului Vultur să giură, precum ori în ce și cât va putea, spre întărirea stăpânirii lui pre la locurile ce să cade să va nevoi i-au răspuns. Ca acestea în slove și în cuvinte cătră Ino rog înapoi trimițind, iară din inima vicleană altele. Căci îndată dulăilor, pre carii în munți trimiși avea, poruncă dede, ca cu lătrăturile și brehăiturile lor toate locurile împlând, pre alalte dobitoace și jigănii spăimântând, să le împraștie și în toate părțile să le gonească. Dulăii porunca cu fapta plinind, ticăloasele dobi toace, de

spăimoase și de moarte menitoare glasuri ca acelea audzind, de pregiur Inorog a lipsi și fietecarea grijea vieții sale a cerca au început. Corbul atuncea, vreme aflând, pre jiganiia în neam cu prepus, adecă pe Vidră, tirănește asupra moștenirii Inorogului au pus. Așe, Vidra apucând tiraniia, Inorogul în munți, unde și Filul era, să dusă. După carii Corbul prin munți, Vidra prin gârle, prin multă vreme fel de feliu de goane și încun giurături de moarte îmbla. Ce dreptatea sfântă lucru grețos ca acesta nu multă vreme răbdându-l, Inorogul, aflând mijlocul, pre Vidră din tiranie au lepădat și pre Fil în locul moștenirii mai drepte au aședzat (căci șie sau norocul din tinerețe îi zavis tuia, sau spre altele mai mari sau mai grele îl cruța). Corbul acestea vădzind, macar că dreptatea cu mânule apipăia, însă răutatea din bun rău și din Corb, orb îl făcea, de vreme ce, cu multe măiestrii și vrăji, de iznoavă păcatul înnoind și pre Fil din moșiia și moștenirea sa scoțind, iarăși pre tiranul, Vidra, în locul său au băgat.

Vidrii tirăniia poftorindu-i-să, au socotit ca și răutatea tirăniii să îndoiască (că tiranii cele ce dintâiași dată după nesățioasă voia lor cu răutatea a plini nu pot, de a doa oară vreme aflând mai cu asupră a plini obiciuiți sint). În care chip și Vidra (mai mult cu a Corbului îndemnare) făcând, dobitoacele, săracele, iarăși în toate părțile cu mare tulburare a să împrăștiia le-au căutat, din carile unele, precum să dzice dzicătoarea, capul în poale luându-și, în monarhiia pasirilor au pribegit. Unde cu multe și fierbinți lacrămi, năcazurile carile despre Vidră trag cătră Corb arătând, de carile Corbul, oarecum, precum i să face milă arătându-să (că amintrilea neschimbată firea Corbului a fi mai mai toți muritorii ispitită o au), precum vreun leac slăbiciunii și pătimirii lor va cerca și în ce va putea le va agiutori să giuruia. Într-aceiași vreme și de la Bâtlan veste la Corb sosi, aievea, iară de la Breb pre ascuns (căci aceștea amândoi pre aceia vreme părtași tainelor Vidrii era), precum Vidra cu tot de-adinsul le poruncește ca prin munți mreji întindzând, pre la vrăjitori vrăji asupra Corbului să vrăjască. Corbul, dintr-îmbe părțile pentru pizma smintit și greșit vădzindu-să, pre o parte să videa că de patima dobitoacelor rău îi pare și cu tot chipul (căci acmu și de dânsul tare să atinsese) din epitropie să o arunce ar fi silit. (Căci tot tiranul, precum pentru priietin, așe pentru nepriietin, tot cu un suflet să poartă). Iară pre o parte pizma veche, cu carea pre Inorog și pre Fil goniia, pentru ca după rugămintea să facă și într-adevăr de patima lor să să milostivască nu-l lăsa. Ce amân doaă gândurile tăinuind, în sine le avea. Până mai pre urmă, pre

săracele dobitoace, carile la dânsul năzuise în tot feliurile de vârteje și de hârzoabe învârtindu-le și întorcându-le, le dzisă că binele lor ar vrea și mântuința de supt tiraniia Vidrii le-ar pofti, numai Inorogul și Filul sint pricina carea după poftă fapta a săvârși nu-l lasă (căci Corbul cunoștea precum dobitoacele iarăși pre unul dintre dânșii la stăpânire ar pofti) și pricina ieste, dzi cea, că acele doaă jiganii cu dânsul veche vrajbă având, precum spre vreo adevărată pace să vor întoarce a să încredința nu să poate. Dintr-acele jigănii, precum știi, o, priietine, Lupul era carile asupra acestuia lucru mai cu fierbinteală era, și acesta cu mare chizășie să apuca, precum Filul și Inorogul pacea vor priimi și priimind-o nesmintită o vor ținea, numai într-adevăr să cunoască, precum și Corbul cu inimă adevărată aceasta poftește. Corbul, după hireșul său și firescul vicleșug, precum aceasta cu tot de adinsul învoiește arătându-să, îndată la mai marele ogarâlor (carile cu alt nume Istoriograful Afroditei să cheamă) carte scri ind, îi porunciia ca cu descântătoriul de la Lacul-Dracilor vecin lucrul pentru pace să ispitească. Și ce mai mult voroava să lun gesc, o, priietine, în anul 72940, noiev. 104, în munții de la Grumadzii-Boului, cu mari giurământuri și dintr-îmbe părțile legământuri, cu chipul carile știi, tractatele de pace s-au înche iat, a căror tractate coronă era ca Corbul în tot chipul nevoitoriu să fie, pre tiranul Vidra din epitropie să scoață. Sfârșitul tutu ror, într-același an, oct. 230 pomenitul Istoriograf a Afroditii de la cetatea Deltii (căci vrăjitorii acolea era) cătră vecinul celor de la Lacul-Dracilor, o carte într-acesta chip scriia: „Istoriograful Afrodiseu, descântătoriului de la Lacul-Dracilor, sănătate! Pentru vinirea noastră vii ști că cu sănătate la cetatea Deltii am sosit, unde toate nevoințele noastre, carile pentru alcătuirea păcii am cheltuit, în vânt aruncate și în zădar luate le-am aflat, de vreme ce dumnealui Corbul, în vreme ce noi giură mânturile cu iscălituri și cu peceți întăriiam, atuncea el cu mijlocul vrajitoriului despre crivăț la vrăjitorii cei mari de la Delta un baier trimisese, a căruia descântec să cuprindea ca vrăjitorii cu toții pentru primeneala Vidrii învoind, asupra unei jiganii streine (carea din Țara Îngemănată ieste) a dobitoacelor epitropie să arunce. Vădzind aceste, împotriva sfintelor giurământuri, a Corbului fapte (a cărora de proaspete, precum să dzice, încă singele le pică), pre cât am putut, cu multe mijloace am silit și deodată mintea vrăjitorilor într-altă parte am întors. Cătră acestea nu puține și celea ce să cad cătră Corb am scris. Nedejduiesc că și pre dânsul din rătăcită calea carea ține a-l îndrepta să-l pociu. Iară de nu, cum mai curând, pen tru tot adevărul, știre viți avea."

Cătră acestea, o, priietine Șoaime, dzice, alta și mai minu nată și în păgânătate încă mai afundată Corbul ispitiia. Că pre aceiași vreme, foarte pre ascuns, pre Aspida de Palestina la Vidră trimisese, pentru ca cu tari giurământuri înșelând-o, vechiul prieteșug să înnoiască, dzicea. Și iarăși într-acea dată epitropiia dobitoacelor cu mijlocul vrăjitorilor asupra jigăniii de la Țara Îngemănată a isprăvi siliia. Deci acmu socotește, o, priietine, câte împletecite vicleșuguri și câte spurcate de giurământuri călcături Corbul totdeodată cătră trii chipuri făcea. Ce poate fi dumnă dzăiasca parahorisis slobodzind, ca cu vreme răutatea mai cu asupră să plinească. Atuncea ceva după poftă a isprăvi neputând, câtăva vreme lucrurile în tăcere au stătut. Acestea ale Corbului viclesuguri un hirograf a Brehnacii le întăriia (carile la Gru madzii-Boului în mâna Inorogului cădzusă), în care să cuprin dea că în curândă vreme toată monarhiia pasirilor mare răzsipa și prăpădeniia Filului și a Inorogului așteaptă.

Acestea și ca acestea ei bine adeverite avându-le, ce ca cum nu le-ar fi cunoscut ascundzindu-le (că arătarea neprieteșugului fără folos corăbiierilor să asamănă, carii în vremea furtunii chivernisa la corăbiii lăsind, căci din liman au ieșit, unii pre alții vina aruncă și pre sine a vremilor cunoscători, iar pre alți necunoscători arată), la ce fortuna și vremea le-ar sluji păzindu-să aștepta. Într-aceia vreme din părțile Mesopotamiii, un vrăjitoriu prea mare a vini să tâmplă (că părțile Persiii cu vrăjile și maghiile vestite sint), într-a căruia timpinare Filul cu Inorogul ieșind și vrajea oarece ispitind, aflară precum voia vrăjitoriului spre bunăvoie să pleacă, de vreme ce, ce fel de mreje să le împletească ar pofti întrebându-i, ei pre Corb în nemică atingând, mreaje asu pra Vidrii să le împletească răspunseră. La carea vrăjitoriul dzisă, precum în cale fiind, cinii de mreajea ca a aceia a împleti gata nu-i sint, iară la cetatea Deltii mărgând, fără greș, precum cere rea le-a plini să giurui. Deci după porunca vrăjitoriului, Filul cu Inorogul la cetatea Deltii mărgând și acolea întâi cu istoricul Afrodisău împreunându-să, toate vicleșugurile cele mai denainte ca cum nu le-ar fi simțit să arăta. Și aceasta nu cu proastă so coteală (ce unde norocul pizmuiește toată socoteala bună să smintește), de vreme ce socotiia că vădzind Corbul că vrăjitoriul le priiește și precum mreje asupra Vidrii a le împleti vremea și ceasul pândește, cândailea de tot de răutate și de pizmă să va părăsi, și ce ținea zugrăvit, cândailea ar întoarce în adeverit. Ce vrăjmășiia Corbului cea nedomolită nici până într-atâta a să opri au putut. Că acmu, în strâmptori

vădzindu-să (că largul altora strâmptoarea lui ținea), la alt chip de vicleșug alergă și pe bie tele jiganii carile lângă dânsul era fugite, în taină chemând, brâncele în loc de peceți să-și puie și un hirograf cu rugăminte la vrăjitoarea cea mare să trimață îi îndemna, ca, milostivindu-să, de supt tiraniia Vidrii să-i scoață. Jigăniile, săracele, încre dințându-să și după undelemnoase cuvintele lui muindu-să, ce în hirograf s-ar fi scris nu știia (că hirograful pre limba vrăji toriului scris fiind, jiganiile nu o înțelegea, ce numai ce plăzmuit le tălmăciia, aceia știia). Iară într-adevăr mai mare jalobă asu pra Filului decât asupra Vidrii să cuprindea și precum uniia din tre dânsele epitropiia să isprăvască să ruga. Așijderea Corbul, despre partea sa, nu puține căpuși pline de singe proaspăt tri masă (căci neamul vrăjitorilor, din fire cărnurilor și singiurilor cu mare lăcomie ieste dat).

Deci Filul cu Inorogul puținele dzile la cetatea Deltii zăbo vindu-să, de pre semne începură a cunoaște că mintea vrăji toriului de o parte de lăcomie, iar de altă parte pentru a sa bez cisnicie ieste lovită, de vreme ce, precum neputința acoperindu-și, așe vremea din dzi în dzi urnind, dzicea: „Eu mreajea fără pre pus voi împleti, numai niște stele foarte trebuitoare stau cani departe, carile peste puține dzile apropiindu-să, lucrul după pofta voastră să va săvârși." Filul oarecum fluturate cuvintelor vrăji torilor a să încredința începusă (căci el mai avea niște vrăjitori mai mici, carii, pentru ca să-l îmbunedze, precum vrajea spre bine merge îi dzicea). Iară Inorogul mai cu de-adins îmblând și prici na zăbăvii mai din rădăcină cercând, pentru hirograful și mita carele Corbul la vrăjitoriu trimisese știre luă, și așeși, în mâni încăpându-i, preste tot îl citi (că Inorogul slovele ce era pre lim ba vrăjitoriului putea citi). Și îndată mărgând, pre Fil de poves tea hirografului ce vădzusă înștiință.

Nu puțin de aceasta Filul să tulbură și către Inorog dzisă: „Eu mai am, frate, un vrăjitoriu, carile, precum socotesc, în vrajă nu mă amăgește, la carile, în ceastă sară mărgând, voiu întreba de poate hirograful carile au trimis Corbul vreo trecere a avea." Și așe, Filul la acel vrăjitoriu mărgând (carile în lapte de oaie și în spata caprii a căuta foarte bine știia) și de lucrurile ce audzisă întrebându-l, el răspunsă:„Asupra ta, dzice, vrăjea rău nu arată, iară asupra Inorogulul mai vârtos în ceastă sară din singură gura vrăjitoriului celui mare m-am înștiințat precum Corbul cu mari sume de giuruințe toată vrajea spre rău i-au întors, pre carile până mâni (precum

astrolaviul mieu arată) sau în izgnanie îl vor trimete, sau și altă ceva mai rău îi vor face."

Inorogul, macar că acmu aievea în vicleșugurile Corbului cădzut să simțiia, însă duhurile bărbătești nicicum gios lăsind, cătră Fil dzisă: „Eu, frate, până într-aceasta vreme duhurile înădușindu-mi și toate vicleșugurile Corbului, cum să dzice, cu coada ochiului căutând, pentru voia ta le-am tăcut, pentru ca nu cumva vreo pricină de împiedecare lucrului tău să dau. Iară acmu, iată, singur toată inima Corbului, carea cătră noi are, poți cunoaște. De care lucru, de acmu înainte, după atâtea dovedite ispite, de mai ieste cu putință a îngădui, și după atâtea călcături de giurământuri, de frica păcatului de mai ieste cu cale cineva a să feri, socotește, și ce cunoști frățește mă sfătuiește. " La carea Filul răspunsă: „De acmu înainte păcatul acesta în sufletul mieu să fie, și de-ciia, ce poți a lucra nu te lenevi" (că dreptele giurământuri a ținea a evsevii*i*, iară de cele strâmbe a să teme a disidemoniii faptă ieste). Inorogul acmu din doaă părți să amăgiia, în dreptatea lui sprijenindu-să, de o parte, căci cu mare îngăduință vicleșugurile Corbului tăcând și ca doară s-ar părăsi așteptând, cu mâna lăcomiii mai-mai la cea desăvârșit primejdie îl adusese. Iară de altă parte, vicleșugurile Filului încă mai mari primejdii îi așternea, că vădzind Filul că cu alt mijloc ceva a să isprăvi nu să poate, cu îmbunători cătră Corb și cu vândzăturile Inorogului priința a-i vâna a să ispiti începu. De vreme ce la toate sfaturile nedespărțiți și în frăție sprijeniți fiind, cu mijlocul Căprioarii de Araviia, de toate epihirimatele lui pre dulăi și pre alalți gonași înștiința. Ce acestea atuncea ascunsă și neștiute cătră Inorog fiind, iară mai pre urmă, cu mare rușinea Filului, la ivala a toată lumea au ieșit.

Aședară, Inorogul într-un chip fără de nedejde sau izbânda, sau cea de tot pieire așteptându-și (căci mai mult pentru chi vernisala lucrurilor a chiti strâmptoarea vremii nu-l lăsa), îndată la vrăjitoriul cel mare ducându-să, de toate vicleșugurile, carile cu mita Corbului și cu lăcomiia a altor vrăjitori i să gătesc, îi po vesti și precum cu toții pre dinafară cu mâzda otrăviți fiind, sfat împreună au făcut ca cu descântecele și cu farmecele rugămintelor să-l ademenească, ca mreaja asupra lui să împletească. „Eu dară (dzice Inorogul) cu îndemnarea și porunca cuvântului tău, din munții cei înalți coborându-mă, aicea, la cetatea Deltii am vinit și, precum singur bine știi, că nu pentru altă, ce numai pentru ca mreaje asupra Vidrii să ne împletești.

Iară Corbul, socotind că la noi cinstea epitropiii de va rămânea toate răutățile și vicleșugurile lui, carile cătră toată puterea voastră are, să vor des coperi, cu toată nevoința pre la toți vrăjitorii silește ca ce rău ar fi mai mare, acela la cap să-mi aducă. Iată, acmu, precum viața, așe moartea mea în mâna ta au rămas, cu carea după cinstea numelui tău și sau după cum vii vrea, așe fă."

Vrăjitoriul, macar că pentru delungarea vremii asupra mrejii Vidrii și știre avea și voință, însă pentru ca vreun nalgiosul Ino rogului să să facă, nice știia, nici poftiia. De care lucrul cătră Ino rog într-acesta chip grăi: „Credzi, dzice, ca într-această dată și alt vrăjitoriu să să poată afla, carile mreji, de carile te temi tu, să poată împleti?" Inorogul dzisă: „Ba știu, dzice, că altul mreaje ca aceasta să împletească puternic nu ieste. Numai mă tem că cu ademeniturile altor mai mici vrăjitori să nu te buiguiești și singur tu mreajea să nu împletești."

Vrăjitoriul dzisă: „De acesta lucru, până eu pre acestea locuri mă aflu, frică nu avea, nici că pentru lăcomiie cinstea datului cuvânt îmi voi vinde grijă să porți. Așijderea, adeverit să fii că, cursul stelelor și vârtejirea țircălamurilor cerești de-mi vor agiuta, în curândă vreme mreaje asupra Corbului voiu împleti și aripile lui cu sămnul cel de biruință în mâna ta îl voi da. Însă întâi plata ce-mi va fi de la tine trebuie să știu". Inorogul acestea de la vrăjitoriu audzind, macar că peste toată îndămânarea vremilor giuruința peste putință a să plini cunoștea (ce cele ce să iubăsc și pre lesne să cred și mai tare să nedejduiesc), însă decât prieteșugul cu vicleșug ascuns, neprietеșugul aievea cu Corbul a ținea mai de folos a fi socoti, și așe, hirograful (de carile am pomenit) în mâna vrăjitoriului au dat. „Acesta hirograf, o, iubite priietine, îmi dzicea, cu vreme la mâna Corbului au vinit, în carile toată puterea argumenturilor ț-ai pus, cu carile pricina vrăjbii dintâi asupra mea a fi să dovedești și precum eu călcătoriul giurământului și vândzătoriul prieteșugului să fiu fost să ade verești. Ce acmu, precum vedzi, lucrurile adeverinții într-alt chip să au (că podoaba și chizmirea minciunii în chiteala scornită și în voroava tocmită stă; iară ființa adevărului în singurile lucruri precum ieste singură să adeverește)."

Atuncea eu (dzice Șoimul cătră Corb) ca acestea, ca cum necredzute cuvinte ar fi, din gura Inorogului audzind, i-am dzis:„Adevărat arătoase

socotele aduseși, o, priietine, și cu împodobită voroavă în zugrăvala chipului adevărului le arătași. Însă mă tem că, după apofthegma carea singur mai pomeniși, ființa adevărului în lucruri a arăta, precum să poci a crede, nicicum pociu." El mi-au răspuns: „Toate lucrurile întru muritori, carile pentru adevăr sau pentru minciună prepus aduc, izvoditorii legilor supt doaă dovede le-au supus; una ieste carea prin mărturisirea a chipuri vrednice de credință să face, alta carea, prin hirișile scrisori și hirografuri, dzisele tăgăduite adeverește. Deci cât pentru lucruri ca acestea, carile între noi s-au lucrat, s-ar socoti, poți cunoaște că alte chipuri streine pentru trebuința mărturisirii, la mijloc a să pune, nici cu cale, nici cu putință au fost (căci toate pre cât mai cu taină să putea să lucra), de unde aieve ieste că toată putința dovedirii în scrisori și hirografuri rămâne. Deci, de-ți voi arăta, o, priietine, a Brehnacii și a pomenitului Istoriograf scrisori, carile ale mele dzise să întărească, atuncea ce vii giudeca?" Eu, de acestea nicicum macar nedejduindu-mă, precum „ce va pofti adevărul, aceia voiu giudeca" i-am dzis.

La aceasta el mi-au răspuns: „Să nu cumva în prepus întri, o, fârtate, că doară mutând vreme dovedirii, mutarea sentențiii voiu să fac. Ce într-adevăr să știi că eu acestea scrisori într-această dată, precum așe de treabă să-mi fie în minte nepuind, lângă mine nu le am. Iară la a doa împreunare, fără greș, de față vor fi."

Aședară, acestea deodată până într-atâta scuturându-să, voroa va spre începătura păciuilirii am întors, dzicându-i: „Acestea cum au fost au fost (că între gâlceviți pricea pentru dreptate și pentru strâmbătate de ar lipsi, cu adevărat în lume nici gâlceavă, nici gâlcevitori ar fi). Iară de acmu înainte, în dragoste și în prieteșug a întra, de vii pofti?" După care poftă el priimind, celea ce cătră tine cât de cu cuviință am scris și cât de fără cuviință răspunsuri am luat, singur tu bine științdu-le, în zădar nu le voi mai pomeni. Iară când i-am dat știre precum răspunsurile de la tine mi-au vi nit și la a doa împreunare l-am poftit (ce blăstămat ceasul chemării aceiia, că atuncea ocara carea Hameleonul ne-au făcut vii fi țiind minte), carile după datul cuvânt îndată viind, îndată hirografurile, carile ținea în mână, îmi arătă, din carile unul era cu scrisoarea Uleului și cu iscălitura Brehnacii, iară altul preste tot hirișă a Is toricului Afroditei mână și scrisoare să videa. Acestea eu vă dzind, o, Coarbe, și bine precum era cunoscându-le, ce mai mult să-i

răspundz nici am avut, nici am putut. Însă precum să dzice cuvântul, soarele cu degetul a astupa nevoindu-mă, îi dziceam:„Poate fi, nepriietinii de obște, până într-atâta lucrurile au ames tecat, cât unul altuia cuvintele și poftele a vă cunoaște să nu puteți. Iară acmu, cu mijlocul nevoinții mele, bună nedejde am ca toate acestea, ștergându-să, să să uite și la cea cinstită și lăudată dragoste să vă întoarceți." Atuncea dară, ții minte, o, Coarbe, că vârtos îmi scriiai, ca de nu într-alt chip, macar cu giurământ de va putea fi, numai în silță să-l putem băga, pravila locului nostru pomenindu-mi, carea învață (că spre biruința nepriietinului or ganul de sfânt și de spurcat, nu să cearcă). Ce canonul acesta, macar că adevărat din topicească pravila noastră ieste și tot nea mul nostru cu dânsa foarte să slujește, însă cât despre partea mea ieste, ce ieste cu dreptul să spuiu, într-această dată sufletul mieu a o suferi n-au putut-o, ce într-adevăr siliiam ca lucrurile acestea la ce-i cu cinste și cu dreptate să vie. A lucruri, dară, svinte ca aces tea eu începătură făcând, Hameleonul, spurcatul, cu dulăii în samă nebăgătorii, câte vicleșuguri și câte scârnave măiestrii i-au pus, până în fălcile crocodilului (precum bine povestea știi) l-au dat. Din care primejdie sfânta lui dreptate a nu-l mântui macar apusul soarelui a aștepta n-au putut.

Acestea, dară, și altele ca acestea, la număr nenumărate și în răutate nemăsurate vicleșuguri și de cap primejdii, tu și ai tăi asu pră-i nepărăsit aducându-i, cum Inorogul, o, Coarbe, dreptate n-au avut ca orice mai rău ar fi putut, aceia să-ți fie și făcut? Ce nu atâta a lui nevoință ieste de vinuit, pre cât a ta mare norocire de fericit, că nu socoteala ta cea dreaptă, ce norocul lui cel împotrivnic și strâmb până astădzi lucrurile în norocire ț-au arătat. Ce nu până într-atâta ieste de credzut fortuna norocului, o, Coarbe, carea, pre cum din bătrâni am audzit, numai aripi să fie având, dzic, iară nu și picioare și pe deasupra capului zburând, după cel norocit ur madză, iar de tot pe dânsul a să pune nici va, nici, de ar vrea, în ce să să sprijenească are (că cine cu aripile norocului a zbura i să pare, când în piatra stăruielii a să sprijeni va, atuncea precum nici picioare neclătite să nu fie având cunoaște).

Iată, acmu, Hameleonul câteva dzile lângă tine au fost; deci câte asupra tuturor va fi amestecat și cât asupra Inorogului fiie rea îți va fi tulburat, singur vii fi știind. Trecut-au și în monar hiia dobitoacelor, ce acolo ce va lucra vremea după aceasta fru bun să le aduci, întâiași dată scrie la Bâtlan aicea să vie, de la carile pentru acestea și mai mult a te adeveri vii

putea. Apoi piz ma veche părăsind, pre Inorog la prieteșug poftește, că cu aces ta chip lucrurilor monarhiii noastre mare folos, iară ție nespusă odihnă și întemeiere precum să va naște, adeverit să fii. Că amintrilea tot pre această rătăcită cale lucrurile mărgând, în cea mai de apoi mare și cumplită primejdie, pre toți, pre noi, a ne aștepta să știi. Aceasta, dară, o, Coarbe, ieste știința mea pentru Inorog și aceasta ieste sfătuirea mea cea prietinească, pen tru carea pre numele cerescului Vultur mă giur că în tot adevărul ce am cunoscut și am vădzut aceia ț-am povestit și ce mai de folosul obștii am socotit, aceia te-am sfătuit. Iară de ciia înainte, tu, iarăși, precum vii, așe fă."

Corbul acestea de la Șoim prin câtăva vreme cu răbdare ascultând (că cuvântul adevărului de multe ori și peste simțire inimile domolind, urechile spre ascultare pleacă), pre o parte, de rușinea vicleșugurilor înfruntate să făcea precum nu atâta la inimă îl ating, iară pre altă parte vădzind că cuvintele Șoimului și adevărate și prietenești sint, așijderea în ascunsul inimii sale pentru acestea singur șie dovadă și mărturie fiind (că mărturiia hirișei și ascunsei științe decât toate dovedele mai doveditoare ieste), îndată la Bâtlan trimasă și cum mai curând la dânsul să mărgând, Corbul în tot chipul pentru politiia și socotelele Ino rogului îl întrebă și-l cercetă. În carele nu mai puțină adeverință decât la Șoim află, de vreme ce nu numai cât cuvintele Șoimu lui adeveri, ce încă și toate amestecăturile Hameleonului de min ciunoase le scoasă și de batgiocură le arătă.

Cu a cestora cuvinte și mărturii, domirit și domolit, Corbul la dulăii vânători, carii în munți să afla, porunci ca de vor videa că într-alt chip Inorogul în măiestriile lor a cădea cu putință nu ieste (căci aprinsa vrăjmășie cuvânt apofasisticos să dea nu-l lăsa), cu tot chipul să să nevoiască ca spre pace și prieteșug a-l întoarce să poată, și cum mai curând răspuns să aibă.

Partea a 11-ecea

Pre aceia vreme între dulăii carii în munți să afla, una din pasiri (carea din cele supusă stepăna cea mai de sus ținea), foarte credincioasă Corbului și a toată monarhiia păsirilor dreaptă slugă era. Aceasta, porunca Corbului vădzind, mai mult într-alte so cotele a sta nu să zăbăvi (căci pacea Inorogului tuturor dorită era), ce, îndată sculându-să, la un bun vrăjitoriu și vechiu pri ietin al lor să dusă, pentru ca vrajea să ispitească de ieste cu putință de atâtea cumplite rane inima Inorogului a să vindeca și de să poate cu vreun chip spre prieteșug a să întoarce? (Acesta era vrăjitoriul carile la cetatea Deltii Filului spusese precum peste doaă dzile Inorogului o samă vor face.) Pre acesta, dară, într-acesta chip pasirea aceia (precum mi să pare, Lebăda era, căci aproape de moarte cântecul cel mai frumos au cântat) întrebându-l, vrăjitoriul îi răspunsă: „Tu știi că acmu vrajea mea nu trece, pre cum trecea odânăoară, nici alt vrăjitoriu între noi au rămas, carile asupra jigăniii aceștiia mreaje a împleti să poată. De care lucru, prietinește vă dzic că nici a mea, nici a altuia vrajă trebuie să mai cercați, ce de acmu lucrul cu linește și cu blândețe ieste să ispitiți. Deci tâmplarea după pofta voastră de va ieși, fericiți sinteți, iară de nu, cu furtuna nu trebuie a vă lupta, ce după undele apelor vă ieste a va lăsa. Căci amintrile, toate vrăjile minciunoase sint și când viți nedejdui că mreajea asupra nepriietinului să împletește, atun cea voi într-însa învălătuciți și împleticiți vă viți afla. Mai vârtos acmu (precum foarte bine înștiințat sint) că toată ușea vră jitorească înaintea Inorogului deșchisă ieste, și încă precum și buni chedzi să i să fie arătat, adeveriți să fiți."

Lebăda, răspuns și învățătură ca aceasta de la vrăjitoriu luând, să dusă. Iară Inorogul, într-acea dată știind precum acelui vrăji toriu bobii nu-i prea îmblă și teiele îi sint cani împleticite, socoti ca în vremea slăbiciunii lui cu dânsul prieteșug și cunoștință să facă, ca nu cândai, cu vreme vrajea slujindu-i, împotriva lui să să afle (că în strâmptori lățimea prieteșugului să agonisește, iară în lățime strâmptoarea neprieteni*i* să gătește). La carile pre un dulăoaș, carile cu dânsul cunoștință avea, trimasă (țincușorul acesta născut, crescut și așeși încărunțit la oi era, ce și la bătrâ nețe de minte tot ținc era). Carile, la vrăjitoriu mărgând, dzisă:„Inorogul împreunarea ta a avea poftește, nu că doară vreo vrajă de la tine cere, ce numai pentru cele

viitoare tâmplări așe i-au năstăvit, ca cu tine cunoștință și prieteșug să lege". Vrăjitoriul, de aceasta audzind, îndată de sfatul ce-i cerusă Lebăda în minte își adusă și bună vreme pentru ispita lucrului să fie aflat socotind, cătră țincul cel bătrân dzisă: „De împreunarea Inorogului foarte bine îmi pare, că și eu pentru une pricini voroave prietinești a avea încă de mult poftiiam, și fără de nici o zăbavă, numai să vie". Tinchișorul dzisă: „Tu bine știi că mulți sint gonașii lui, carii în toate poticile îl păzăsc, cu care pricină, așe aievea și când voia i-ar fi, a vini nu poate, ce numai când mâna îi va da, atuncea precum va vini adeverit să fii". Vrăjitoriul dzisă: „Oricând voia îi va fi, la mine fără nici o grijă să vie și cu aceasta pricină de i să va tâmpla vreo primejdie ca aceia, în sufletul mieu să fie". Și cătră acestea pre toți bobii și teiele sale giurământ adăogea. Așe, țincul cel bătrân răspuns ca acesta aducând, Inorogul, macar că multe împotrivă socotiia (că pre cela ce-l mușcă șer pele și de șopârlă să ferește), însă mărimei sufletului biruința dând și fără nici o grijă sculându-să, la lăcașul vrăjitoriului să dusă, cu carile împreunându-să, după cele multe și în feliu de feliu zbătute voroave, vrăjitoriul voroava pentru pacea cu Cor bul înainte îi pusă, dzicând precum vrajea îi arată că acesta lucru la săvârșit va putea ieși. Inorogul răspunsă: „Precum până acmu, o, priietine, inima mea spre partea cea mai bună plecată au fost, așe și acmu tot spre aceiași stăruiește. Numai a mea împotrivnică fortună (carea, precum să dzice, încă din fașă, în toate și pentru toate a nu mă dosedi nu părăsește) nici voia inimii mele altora precum ieste a o ivi mă lasă, nici spre trebuință ca aceasta nes careva chipuri vrednice de credință a-mi arăta au învoit. Ce, pre cum să dzice cuvântul (glasul cucului din glasul pupădzii ne deosăbind), totdeauna urechile sale cătră cuvintele mele surde și de tot astupate ș-au ținut." Cătră acestea Inorogul pentru toate cele la mijloc trecute cătră vrăjitoriu povestiia, adecă cum le-au fost începătura vrăjbii, mijlocile delungării și de multe ori ispita păcii, carea, în câteva rânduri acmu lucrul isprăvit țiindu-să, mai pre urmă tot amăgit și despre Corb viclenit s-au deșteptat. De acestea vrăjitoriul, pre amănuntul înștiințându-să, toată dreptatea Inorogului da (că ipocrisiia dreptății la neamul vrăji torilor foarte obiciuită ieste). În scurt, să dzicem, vrăjitoriul dintr-îmbe părțile atâta de cu osârdie s-au nevoit, cât s-ar putea dzice că focul cu apa ar fi adunat și ceriul cu pământul ar fi împreunat, de vreme ce într-aceiași dzi, pre Lebădă și pre dulăii vânători acolea aducând, cu Inorogul a să videa și prin câtăva vreme a să vorovi i-au făcut.

Ce-i încoace și încolea, tractatele pentru pacea la mijloc puind, unii trăgea, alții împingea, iară ceva de adevăr și de folos nu să alegea. Deci cu toții lucrurile așe împletecite și încurcate vădzind (că când cineva adevărului a să îndupleca nu va, încurcătura min ciunilor nu cu lesne de dezlegat să înnoadă), soroc vrajbei în 25 de ani pusără, pentru ca de acesta lucru, pre Corb înștiințând, la ce mai adevărat s-ar pleca să cunoască.

Într-aceasta vreme de armistiție vrajea vrăjitoriului mijlocito riu așeși de tot să închisă. Iară povestea pricinii era că vrajito riul cel mare cu farmecele sale atâta putere agonisisă, cât pre toate vrăjile mute întorcând, singur el numai, când, ce și cui vrea, vrăjiia (acesta era pe vremea când munții cei mari pre copacii de la Delta supusese și în robiia celor șepte voievodzi îi adusese, precum istoriia la locul său s-au pomenit), ce nici lui în multă vreme tripodul nu i s-au stăruit. Însă oricum ar fi fost, în vre mea acestuia vădzind dulăii că vrăjea ceva cuiva adevărat să vrăjască nu poate, sorocul armistițiii a-l lungi și cu chip cani nepriceput din dzi în dzi a-l muta începură. Inorogul, acestea nu că doară nu le cunoștea, ce căci vremea macar cum nu-i slujiia, cu cunoștința a le trece să făcea.

Iară nu prea multă vreme la mijloc trecu și preste nedejdea tuturor, ca ciupărca din gunoiu, așe în mijlocul tuturor un vrăjitoriu atâta de mare răzsări, cât de năprasnă ieșirea lui cu toții să cutremurară. De aceasta Corbul de știre luând, îndată pre Uleu trimasă ca, în munți suindu-să, acolo ce să lucreadză să cunoască și Inorogul de ce să apucă să ispitească și acmu pentru împle tirea mrejii asupra lui toată nedejdea curmându-i-să, tare poruncă îi dede ca de pacea pre carea Lebăda o începusă, cu toată ne voința să să apuce și ca cum numai pentru aceia treabă ar fi fost trimăs, cătră Inorog și cătră alalți să să arete. Așe, Uleul la munți sosind, Lebăda, săraca (acmu dzua cea mai de pre urmă apropi indu-să), la cuibu-și s-au înturnat, unde nu preste multe dzile, verșurile încheindu-și, cântecul ș-au săvârșit.

În dzilele acestui vrăjitoriu Filul și Inorogul mare întrare și ieșire aflară, de carea nepriietinii macar cum știre a lua nu pu tură. Ce Filul, puțin oarece lăcomii*i* supus fiind, într-îmbe mânule a sigeta să ispitiia (că de-amintrilea și Filul nu prost sigetătoriu era), de vreme ce ni asupra Corbului, ni asupra Stru tocamilii mreajea a împleti să nevoia, iară Inorogul, una numai și aceiași în gând având, sau vreodată pe piatră, sau vreodată supt

piatră a fi socotiia, și, precum să dzice cuvântul sau ferici rea pe cap, sau Corbul pe stârv să i să puie aștepta. De care lucru, într-alte părți nicicum îngăimându-să, vrăjea numai asu pra Corbului ispitiia și acmu vrajea spre bine începusă a i să sfiti, de vreme ce și mreajea începusă a să împleti. Ce, poate fi, toate vremea lor au, sau, cum să dzice (pasa empodion dia calon), toată împiedecarea pentru bine, mreajea asupra Strutocamilii mai pre iușor fiind a să împleti (macar că pre amândoaă deodată vrăji toriul le începusă), acmu gata Filului să o dea pre vrăjitoriu îndemnă. Filul, luând mreajea, până în dzece dzile pre Struto camilă vână. Râsul, carile în munți păzitoriul Strutocamilii era, pentru mreajea ce să împletisă macar cum știre neluând, fără de nici o grijă la bârlogu-și să afla. Iară Uleul, de împletirea mrejii înțelegând, cum mai curând Corbului în știre făcu, carile, macar că de lucrul peste nedejdea lui tâmplat nu puțin să tulbură, însă nici moale să purtă, de vreme ce până a nu agiunge mreajea la locul întinsorii, cu doaă dzile mai înainte de la Corb la Pardos și la alalte jigănii rumpătoare vestea mrejii agiunsă. Atuncea Par dosul, Hameleonul, Veverița, Guziul cel orb și alalți pre lângă dânșii toți, în toate părțile să împrăștiiară, așe cât pre toți de odată mreajea a-i cuprinde nu putu.

Iară Strutocamila, săraca, în mreajea ce-i aruncasă asupră, cu coarnele carile odată îi adăosese încurcându-să, atuncea de greu gemând: „Vedeți coarnele de ce treabă mi-au fost", dzisă, cu mari blăstămuri și sudalme pe Pardos și pe Corb încărcând. Iară Hameleonul, din monarhiia pasirilor în monarhiia dobitoace lor trecând (precum mai sus s-au pomenit), după a sa fire cevași macar neclătit și neamestecat nu lăsă, ce toate cu minciunile lui frământă și în tot chipul le tulbură. Mai vârtos Pardosului de vechea vrăjmășie a pasirilor pomenind, cu totului tot spre vicleșugul Cor bului îl ațiță, precum din scrisorile carile la Râs trimisese, toată vrăjmășiia asupra lor aievea își arăta. Care cărți, la mâna Inorogu lui cădzind, după pacea carea cu Corbul făcusă, Uleului le-au arătat și până mai pre urmă la mâna Brehnacii au agiuns.

Iară căderea scrisorilor acelora la mâna Inorogului într-acesta chip să tâmplase: Pe vreme ce mreajea asupra Strutocamilii în munți să împletisă și încă la locul întinsorii nu agiunsese, Par dosul către Râs cărțile trimisese, carile până a agiunge la munți, unde Râsul să afla, Filul acmu epitropiia dobitoacelor de la vrăjitoriu luase. Deci jiganiia carea cărțile aducea, pre

Râs neaflând (căci acmu el în niște gauri de stincă să ascunsese), în mâna Inorogului le-au dat. Pre carile, deșchidzindu-le, cu singură mâna Pardosului în chip ca acesta era scrise:

„Râsului, fratelui, sănătate! Cărțile ce mi-ai trimis le-am luat. Pentru Uleu câte îmi scrii înțeles-am, pentru carile eu încă și mai denainte îți scrisesem că credință n-are și precum comoara min ciunilor și izvorul amestecăturilor să fie ți-l perigrăpsisem. Pre acesta mai vârtos Camilopardalul l-au nebunit, de vreme ce i-au dzis că samănă tătâne-său, Brehnacii, pasirii ceii uimite, carea samănă celui cu ochi negri, mascara. Vrut-au dumnealor cu totu lui tot asupra dobitoacelor să stăpânească, precum și asupra pa sirilor domnesc, și aceasta nu pentru altă, ce numai pentru ca să-și scoață în falǎ că ei fac și pot toate, precum să laudă că și epitropiia Strutocamilii ei au isprăvit-o și mreajea asupra Vidrii ei au împletit-o. Iară pentru ce-mi scrii că poftește Corbul să te vadză, atâta să-i dea pliscul de stârv cât îți poftește el binele tău. Ce să știi că nu ieste altăceva în socoteala lui, fără numai cât, mărgând tu la dânsul și alalte pasiri și dobitoace de mergerea ta audzind, să dzică: „O, mare putere are Corbul, de vreme ce jigănii ca acelea îi mărg la picioare !" Deci iată că-ți scriu, frate, Uleul o dată și de da-ori de va vini la tine să ți să închine, atuncea și tu să mergi la dânsul o dată. Iară pentru aceasta, de va scrie ceva la Corb împotriva ta, pentru ca să ne sparie cu ceva, lasă să scrie, că noi îi vom ști da răspunsul. Iară de să vor ispiti și altă ceva, mai mult de aceasta grijă nu purta, căci avem noi ac de cojocul lor". Pre lângă acestea mai era și alte scrisori, a cărora coprin dere alte pricini încuia, de a cărora tâlcuire până acmu a altuia înștiințare, fără numai a Inorogului, n-au dat.

Acestea așe, iară Corbul, pre o parte, precum mai sus s-au pomenit, pentru împrăștiiere jigăniilor tare s-au nevoit. Iară pre altă parte, scrisori vârtoase la Uleu și la Camilopardal scriia, în tot chipul rugându-să ca, ori cu ce mijloc ar putea fi, pace cu Fi lul și cu Inorogul să-i facă. Filul cu îmbe mânule pacea priimiia, de vreme ce nu altă, fără numai a sa odihnă socotiia. Încă și până într-atâta cuvântul cătră Aspidă își dedese, cât, Inorogul pace cu Corbul de nu va face, el fără nici o împiedecare va face și, pen tru a Corbului prieteșug, de toată frățiia Inorogului să va despărți (ce giuruința prea pre lesne și nesocotită mai multă îndoință aduce decât credință). Pentru care lucru, și Filului răspunsără că fără Inorog a lui numai pacea nici o cred,

nici o priimăsc. Deci, pre o parte Filul pre Inorog ruga, pre altă parte Camilopardalul tare îl îndemna, Uleul nepărăsit și cu mare blândețe și cucirituri îl cerceta și pentru ca cuvântul păcii să-și dea în tot chipul îl poftiia. Carea, cum s-au legat și în ce chip s-au săvârșit, la locul său mai pre urmă să va dzice.

Iară acmu la cuvântul nostru, de unde am ieșit, să ne întoar cem: După ce Strutocamila în mreaje să prinsă, la Grumadzii Boului o adusără. Iară Lupul, Ciacalul și alalți carii partea Filu lui ținea, până la vinirea Filului, lucrurile monarhiii dobitoace lor a chivernisi începură și pe jigăniile carile să împrăștiiasă, până la vinirea Filului, iarăși la locul său le adunase, fără numai Gu ziul Orb și Hameleonul, în fuga lor rămâind, ca cum sămânța răutăților și tulburărilor într-alții de ar pieri, într-aceștea să să păzască.. 2 Iară înturnarea Pardosului la locul său așe pre lesne n-ar fi fost, de nu l-ar fi împuns la inimă cărțile carile împotriva Corbului și a Brehnacii scrisese, căci și Pardosul de pe socoteala vremii bine cunoștea că cărțile acelea în mâna Filului sau a Ino rogului ar fi cădzut, și acmu, el, deodată, în monarhiia pasirilor capul aciuându-și, nu fără frica vieții acolea să zăbăviia. De care lucru, decât supt pliscul Corbului, supt hortumul Filului a trăi mai bine a fi socoti. Și așe, nu mult acolea zăbăvindu-să, prin încredințarea Lupului, iarăși la locu-și să întoarsă.

Iară descoperirea cărților Pardosului cătră Uleu într-acesta chip au fost: Filul, cu toată nevoința prieteșugul Corbului a dobândi nevoindu-să și pentru ca cu descoperirea vicleșugului Pardosu lui și a Hameleonului, mai tare spre ura lor să-l pornească, pre Inorog pofti ca, chemând pre Uleu, să i le arete. Cătră carile Ino rogul dzisă: „Nu ieste, frate, lucru de cinste așe îndată să ne arătăm, că, când mâna ne dă, macar cevaș răul a face nu pestim. Ce mai cu cale socotesc a fi întâi de la alții pentru acestea știre luând și ei întâi rugându-ne, apoi noi pofta să le facem." Și nu mult, una din molii, la Uleu mărgând, precum niște cărți ca ace lea la mâna Inorogului să află îi spusă. Uleul, de lucru ca acesta știre luând, îndată cu mari lingușituri și cu capul până la pământ plecat cătră Inorog vini, i să ruga, dintr-adâncul inimii gemea și cărțile să vadză îl poftiia. Inorogul încășile, nu puțin, întrei și împătri țeremoniile, ce până mai pre urmă, de multe rugăminte biruit fiind, să le citească în mână i le dede. Uleul, cartea deșchi dzind, o slovă citiia și de năcaz o dată pre nări pufniia, un rând săvârșiia și de mare rău la pământ

piuind să trântiia, ce să dzică de mânie nu știa, ce să răspundză, de dosadă nu putea. Sughițul pieptul îi astupa, flegma în grumadzi îl îneca, în locul cuvântului, oftare, și în locul voroavii suspinare-i ieșiia. Uleul, acestea vădzind, de prorociia Șoimului, carea mai denainte vreme cătră Corb dzisese, aminte își adusă. În scurt, să dzicem, după multe a Uleului rugăminte, Inorogul cărțile în mâna Brehnacii le trimasă. Ce Brehnacea, ca cela ce în multă tăcere era învățată, cu totului tot (precum mi să pare), aceste cărți despre Corb până astădzi tăinuite le ține. Poate fi, în vremea lor anagnostis a le citi, filosof a le tâlcui și therapevtis slujba a le plini să va afla (că precum dreptatea în veci astupată, așe vicleșugul până mai pre urmă fără plată să rămâie nu poate).

Aședară, după vânarea Strutocamilii, siloghismul Corbului în barbara, carile odată ieșisă în: cra, cra, cra, acmu aievea pre lim ba Strutocamilii să înțelegea Racova. Care stihii pre amănuntul, după meșterșugul cabalistilor tălmăcindu-să, va să dzică: Rău, ai, capul, oh, vai, ah. Și adevărat, dară, că ascunsă a numelui acestuia taină cu lucrurile mai de pre urmă foarte bine ș-au răspuns, de vreme ce în mreaje încurcată, pe Grumadzii-Boului călare puind-o, mult rău i-au dat de cap și nespus ah și vah din focata-i inimă ieșiia, unde viața în vremi și giumătate de vreme să-și petreacă o lăsară.

Iară Hameleonul (pre carile cu ce nume să-l împodobăsc și cu ce titul să-l slăvăsc mult mă mir, poate fi mai adevărat sămânța vicleșugului și simburile minciunii să-l număsc, că adevărat vicleșugul și minciuna ca alalte odrăslitoare sămânță de ar avea și în toată dihaniia sămânța și simburile de i s-ar usca, cu bună samă numai în singur Hameleonul pururea vie și neveștedzită ar rămânea, din carile în toată zidirea a să împrăștiia și mai mult decât dintâi pre la toți a să ijdărî destulă și de prisosit ar fi). Acesta, iarăși dzic, sămânța vicleșugului, rădăcina răutății, odrasla spurcăciunii, cranga scârnăvii*i*, iasca sicofandiii, izvodul epi orhiii, pilda obrăzniciii și văpsala polipichiliii, Hameleonul, după ce cu câteva jigănii cu fuga în părțile nopții, în Țara Munților, scăpasă și nu multă vreme într-acolo zăbăvindu-să, prin monar hiia pasirilor trecând, iarăși la locul prundișului vini, unde, îndată ce sosi, Inorogului știre trimasă (O, Doamne, ce obraz și ce feliu de peliță peste obraz!) și ca greșealele carile cu a altora îndem nare, iară nu din răutatea lui, i-au făcut, să i le ierte să ruga, și iarăși ca dintâi, rob neschimbat și slugă fără prihană să-i fie dzi cea. Cătră acestea, mai cu de-

adins să ruga ca, de va ști vreun leac asupra mușcăturii crocodilului, să-l învețe, căci îndată ce la locul prundișului au sosit, crocodilul să-l fie prins dzicea, carile deodată, macar că de tot nu l-au înghițit, însă foarte de greu să-l fie încolțit să jăluia. Inorogul, a firii, iară nu a pizmei, urme călcând, cătră Plotunul (căci acesta era trimisul de la Hame leon) ce vinisă, răspuns ca acesta dede: „Greșealele vicleșugurilor acestora, o, Plotune, de mi-ar fi vinit de la un chip ca acela carile în răutăți să nu fie fost ispitit, adevărat că oarece, sau poate fi și mult, voia mi s-ar fi betejit. Iară de vreme ce orice împotrivă mi s-ar fi tâmplat și cu vicleșugurile Hameleonului mi s-ar fi pri cinit, spune-i că organul răutății obiciuitele sale au ispitit și au lucrat. Iară primejdiile carile am tras voii norocului mieu le dau, carile, până împotrivă îmi va merge, încă mulți Hameleoni să vor izvodi. Iară el acmu să știe că acestea toate ca cum nu mi le-ar fi pricinit, așe le-am luat și ca cum nu mi le-ar fi făcut, ase le-am uitat. El, cu trup, cu suflet, vicleșug și cu stat, cu fapt, răutate ieste. Deci în care parte mă voi uita? Și căriia iertăciune sau izbândă să dau sau să iau? Agiunge-i lui, o, Plotune, singur șie și lucrătoriu și izbânditoriu să-și fie (că cu vreme celea ce din singure faptele rele ochiul dreptății izbândește și răsplătește, nici voia împotrivnică, nici mâna vrăjmășască mai cu asupră a afla poate). Iară pentru leacul ce mă întreabă, îi vii spune că altăceva mai mult nu știu, fără numai visul carile odânăoară dzic să fie visat, precum ieste și precum adevăraților onirocriți să cade să-l tâlcuiască (că cine spune minciuna, întâi obrazul își rușineadză, iară mai pre urmă sufletul își ucide). Iară cela ce oaă de vipere bea puii prin pântece cu mari chinuri naște, precum și el, giurământurile înghițind, pântecele sufletului despicându-i, pre unde nici să gândește, pre acolo în ocara a toată lumea vor să-l scoață. Așijderea, a sulemendriții învățături, carea spre înghițirea oaălor viperii le-au îndreptat, pofta răutăților spre vicleșugul și călcarea dreptății aducându-l, cele de apoi mai rele decât cele dintâi i-au arătat, că când prin spinii și deasă pădurea visului îmbla, umbra necunoștinții îl acoperiia și soarele adevărului nu-l videa, căci între doaă împotrivnice chipuri cu cuvinte împleticite îmbla, umbra minciunilor precum lumina dreptății va astupa i să părea. Iară când lângă para focului să apropie, atuncea la ivala vicleșugurilor sosind, de la pământ până la nuări, adecă preste toată lumea cu mari sunete, vestea răutății lui au ieșit. Inorogul precum în munte înalt șede prin vis i să părea, iară acmu în bună nedejde stăruit, unde vicleșugurile lui a agiun ge nu pot, cu linește viața își petrece. Pasirea neagră (carea Cor bul ieste) cu neprietiniia în cap a i să pune

neputând, din mândria sa gios cădzind, la pace să pleacă. Iară Hameleonul, în groapa carea singur au săpat, într-aceiași singur au cădzut; precum odânăoară pre mine fălcilor crocodilului nevinovat mă vândusă, așe acmu același crocodil, în fălci țiindu-l, nu-l înghite, ce-l suge, nu-l amestecă, ce-l încolțește. După aceasta, sfârșitul și izbânda dreptății în curând să așteaptă, ca ce au sămănat, aceia să se cere, și ce ș-au așternut, pre aceia să să culce. Iară după aceasta viață, fiii răutăților, pre carii preste fire și împotriva a tot binele i-au prăsit, spurcat îl vor moșteni, de vreme ce amintrilea firea ca o înțeleaptă stâlciu stărp și făr de roadă a fi l-au arătat." Pentru acestea dară, acmu agiunge și la cuvântul nostru să ne întoarcem. Filul, după ce mreajea după voie își luă, după câteva dzile din munți sculându-să, în monarhiia dobitoacelor, la locul epitropiii sale să dusă, în strajea munților și a gârlelor pre numai pre Căprioară lăsind (facă cereștii lucrul spre bine și începăturile proaste spre sfârșit bun să le întoarcă) (că decât un muritoriu degetul în apă a-și băga, cel nemuritoriu toată umedzala mării în clipala ochiului a usca mai pre lesne-i ieste). Aceștea, așe cu toții, cineși cum putură, un chip mai ales lucrurilor sale pusară și cineși la ale sale întornându-să, să aședzară.

Iară toată greutatea lucrului în Inorog și în Corb rămasă. Amândoi, unul de altul, a să înfrânge nu numai cu lucrul, ce aseși nici cu gândul nu priimia. Corbul în întemeierea sa cea vecinică să bizuia, Inorogul în dreptatea sa cea neclătită să sprijeniia și mai vârtos ca acmu de atâta vreme cu ispita și deprinderea din toate dzilele împotriva a toate vrăjile și farmecele Corbului lea curi ca acelea învățase, cât toate nevoințele în zădar și toate osteninţele în darn îi întorcea. Și încă în vremea vrăjitoriului ace luia, nu puțină nedejde avea că de nu va împleti cumva mreajea asupra Corbului, asupra lui așeși nicicum nu o va împleti. De una amândoi să temea, și aceia amândoi tare o ascundea, adecă fără veste unul altuia farmecele să nu cumva facă, că amintrilea, de știre luând, energhiile a le opri, meșterșugurile a-și batgiocuri și fără primejdie a să păzi putea. Acestea și ca acestea ei în inimile lor tăvălindu-le și prăvălindu-le, Uleul, cu mari rugăminte (cu porunca Corbului poate fi) la Camilopardos mărgând (după cum și Corbul îi scrisese), pentru pacea între dânșii mijlocitoriu să să puie îl poftiia, ca doară, prin buni chedzi, lucrul carile mulți l-au ispitit și a-l săvârși nu l-au putut, el la bun și cuvios sfârșit l-ar aduce, că amintrilea vrajba aceasta așe de va rămânea, fără nici un prepus aievea ieste, dzicea, că

asupra amânduror monar hiilor cea desăvârșit pieire și prăpădenie stăruiește.

Aceste Uleul dzicând, Camilopardalul de isprăvirea lucrului să să apuce să giurui și cu socoteala carea mai gios să va arăta începu. Ce acmu, puțintel zăbăvindu-ne, puțintele carile pentru firea și viața aceștii jigănii știm să dzicem. Această jiganie la trup cât cămila ieste de mare, piielea, ca cum cu soldzi ar fi, în feliu de feliu pestriță și picată îi ieste, de unde și numele, poate fi, Cămilăpardos i s-au alcătuit. Partea denapoi cu pântecele în sus ieste râdicată, ca cum ar fi a leului. Iară armurile și picioarele denainte, cu piept cu tot, decât cum măsura trupului ar pofti, mai sus sint râdicate. Grumadzii îi sint sulegedzi și gingași și din trupul cel gros și măminos, de ce mărg spre cap, gâtlejul i să supție. Capul cu a cămilii să asamană, și de mare ca cum ar fi de da-ori cât a strutocamilii de Livia, ochii mierâi, în giur îm pregiur, ca cum ar fi cu siurmea văpsiți și pre lângă albușuri roșii, întorcându-i încoace și încolea, groznic caută. Îmbletul îi ieste de tot schimbat, și așeși tuturor dihaniilor, precum celor de uscat, așe celor de apă împotrivă, că nu-și mută pre rând pi cioarele, nici unul după altul le duce, ce din partea cea dreaptă, pe amândoaă odată și deosebite, iară din partea stângă, câte unul și împreunate, cu îmbe părțile totdeodată clătindu-să, din loc în loc să mută, însă la mărs lesne și sprintină ieste. Aceasta jiganie macar că dintr-amândoaă monarhiile afară ieste, însă într-îmbe părțile la mare cinste și frică să ținea (că frica mai pe deasupra și dragostea deplin din rădăcini oarecum despărțite ieșind, la același vârv a evlaviii agiung), și aceasta pentru doaă pricini: una, căci cu toți vrăjitorii, mare și de multă vreme cunoștință având, la multe farmece a o amesteca obiciuți era (precum din învă țăturile și tâlcurile hrismosurilor lor să cunoaște). A doa, căci încă de demult era aședzată ca hrana ei pre an dintr-aceste monar hii să să orânduiască, hrana nu atâta de multă, cât era de scumpă, căci nu carne, iarbă sau altă materie sățioasă, ce sau argint, sau aur, de multe ori și diamanturi era (căci între toate jigăniile nu mai acesta fărămăturile diiamantului și alte pietri scumpe a amis tui poate). De care lucru, și ea foarte aminte lua, ca nu cumva mai mult aceste monarhii stropșindu-să și cu adese stropșiturile, mai mult slăbind și sărăcindu-să, obrocul ei cel din toate dzilele să scadză. Despre tată, neamul dintr-un ostrov să trăgea, unde niște copaci să nasc, carii într-alt loc în toată lumea undeva nu să mai află. Poama copaciului aceluia nu din flori să leagă, ce

din coajă cură, mai toate jigăniile o mănâncă, însă nu o înghit, ce o amestecă. Sămânță n-are, coajă ca alalte poame n-are, ce miedzul, simburile și pelița tot într-o formă îi sint. Aceasta așe hirișă dintr-acest ostrov fiind, cu rușine ostrovan, iară cu cinste muntean a să numi și a să ținea priimiia. Spre alte multe nu mere ce avea, singură din sine - tvn crusmjn mai hiriș să-i fie ș-au ales. Iară despre maică, dzicea că din neamul pasirilor ieste, ce lucru într-adevăr nu așe să avea. Că odânăoară unul din corbi, vrând pe maică-sa să ia, numai cu împreunarea unii nopți, iarăși la părinții săi o înturnase, pentru lipsa viderilor vinuind-o, care sămn de hereghie între simențiia lui și până astădzi trăiește, că precum Camilopardalul, așe fiii lui așeși în tinerețe puterea viderilor slabă le ieste. Și așe, din corbi scoțind kappa, rămân hiriși orbi. Ce pentru firea ei, acmu, destul, la cuvântul nostru să ne întoarcem.

Acesta, dară, treaba aceasta a mână luând, între Inorog și între Uleu și între alalți dulăi, carii acolea să afla, soroc pusă, ca la dzi la sălașurile ei adunându-să și dintr-îmbe părțile ce le-ar fi cu și pătruns de conștiința valorii proprii, Mavrocordat prefera însă titulatura - tvn crusmgn (de la oracole), asemănătoare, simbolic, cu xaporitvn vintele ascultând, lucrurile încotro s-ar pleca să poată înțelege (că amintrilea jiganiia aceasta în alcătuirile păcilor vestită era) și ce mai cu cuviință și mai pe drept i s-ar părea, aceia să aleagă (ce coada lăcomiii de scaiul fățărniciii nespurcată și curată a fi lucru peste putință ieste).

Deci după cuvântul dat și dzua sorocită cu toții la un loc să împreunară. Unde Camilopardalul, dintr-îmbe părțile, toate pre amănuntul dacă întrebă și toate pricinile vrăjbilor dacă înțăleasă, nesăvârșită pizma Corbului și neînduplecată firea Inorogului cunoscu (pizma și neînduplecarea într-aceasta să deosăbăsc, că pizma merge înainte, iară neînduplecarea urmadză).

Din cele multe, Camilopardalul un cuvânt alegând, dzisă: „Cor bul de pizmă părăsindu-să și Inorogul voii mele înduplecându-să, precum lucrul acesta vreo ieșire va afla socotesc. Deci cuvânt ca acesta cu hirograf întărit la mână de-m viți da, de începerea lu crului acestuia mă voiu apuca." La aceasta Uleul cu ochii a clipi și din grumadzi a adii începu, dulăii coada între picioare și ure chile pe spinare a-și ciuli să apucară. După câtăva tăcere, cu ochii unul cătră alții, ca cei în furtușag prinși căutându-și, precum

de la epitropul pasirilor pozvolenie ca aceasta să nu fie având răspunsără. Iară Inorogul, apucând cuvântul, dzisă: „A lucrului mieu singur eu stăpân îi sint și cuvântul mieu din singură voia mea să ține, pre carile sau a-l da, sau a nu-l da, în singură socotea la mea rămâne. De care lucru, dzic, că orice Camilopardalul între noi drept ar giudeca, spre aceia învoitoriu și priimitoriu sint. Dară voi ce dziceți, o, priietinilor? Au iarăși tăvălituri de cuvinte a ispiti și după vechiul vostru obiceiu cu șuvăituri vremea a vâna poftiți? De aveți ceva cu socoteală a grăi și cuvânt vrednic de ascultare a povesti, acmu în fața adunării aceștiia, dziceți."

Iar ei altă ceva a dzice nu putură, fără numai dzuă să să puie poftiră, pentru ca mintea Corbului cercând, de le va da pozvole nie ca aceasta să întrebe. De această poftă a lor, firea Camilo pardalului oarecum să tulbură și: „Ce poate fi răspunsul și pofta aceasta? — dzisă. Au nu-mi scrie Corbul aievea că cu mijlocul vostru orice vom alege, aceia să fie? Și precum toate a aședza și a alcătui în voia voastră au lăsat, prin câteva cărți ne însăm neadză? Dară acmu ce cuvinte brudii sint acestea? Și ce răspuns dziceți să mai aveți și încă de acmu înainte mintea Corbului să-i cercați? Noi în lucruri ca acestea am bătrânit, cărora ce rând și ce orânduială le-ar trebui foarte am învățat. Ce de pre cuvintele voastre vechea dzicătoare să adeverește (că cine nu va să fră mânte, toată dzua cerne), ce și eu fire-ași fi vrut ca bătrânețele în copilărie să mi să întoarcă, și așe, cuvinte copilărești ca aces tea a asculta și la lucruri brudiești a mă uita să pociu. Iară acmu, în vârsta carea mă aflu, nu numai a grai, ce nici a asculta cu vinte bolbăitoare nu priimăsc."

Acestea cuvinte ale Camilopardalului, macar că tare, nu nu mai urechile, ce și inimile le pătrundea, însă ei, săltătoare și nestâmpărată inima Corbului știind, cătră chip ca acela cuvânt apofasisticos să dea nu îndrăzniia. Însă iarăși aceasta față a scoate mare frică avea, în ascunsul inimii aceasta țiind, ca, de s-ar tâmpla cumva lucrul deplin și lăudat a nu să isprăvi, nu în Corb, ce într-altul pricina să poate muta. Și aceasta era pricina carea cu acest feliu de șuvăituri cuvintele a-și rumăga îi făcea. Acestea Inorogul mai mult a să scârșni neputând suferi, dzisă: „O, priietine, Cami lopardale, tusăroasă și sughițoasă răspunsurile jiganiilor acesto ra în divă nu prinde, căci doaă pricini sint carile, uscăciunea cuvântului scornindu-le, umedzala tusei și izvorârea flegmei le înmulțește (că tot dobitocul un muget

ce știe firește îl face, iară dobitocul înțelegătoriu înțelegerea pierdzind, sau tusă, sau ge mere, sau alt chip de glas dobitocesc scornește), una firea, iară alta asupreala firii. Firea, dzic, căci deosăbi de Uleu, alalți toți dulăi sint, la carii fără lătratul în gâtlej și mușcatul în gură altă nu să află. De care lucru, când vor ceva după înțelegere să grăiască, articulul glasului într-altă ceva, fără numai în lătrătură și brehăitură, să deosăbască nu pot. Așijderea alta, asupreala firii, dzic, căci neamul dulăilor când ceva năcaz, asupreală sau altă oarecare pătimire peste voie li să tâmplă, atuncea nu numai cuvântul tocmit, ce și lătratul nealcătuit uitând, de scâncitură să apucă și de schilălăitură că ce suspinul cu lacrămile la cei în doaă picioare și fără pene (adecă la dobitoacele platonicești), aceia scâncetura și schilălăitura la dulăi ieste. Cătră acestea, a triia și altă pricină a să adaoge s-ar putea, căriia singur eu mar tur neminciunos a-i fi a dzice voi îndrăzni. Carea în doaă părți să împarte, una în stăpân, iar alta în stăpânit. În stăpân, dzic, că singuri din sine stăpâni lucrului de ar fi, ori spre ce mai de folos și mai bine ar alege, spre aceia voia și cuvântul ș-ar da. În stăpânit, dzic, că ei supt a altora stăpânire și voie supuși fiind, nu ce lor, ce ce celui ce-i stăpânește place, aceia le caută a dzice și a face (că când suflă stăpânul, atuncea răsuflă stăpânitul și în cuvintele slugii duhul domnului lucreadză). De care lucru, so cotesc că precum cea multă vreme cu acest feliu de îngăimele au trecut și spre toate răbdare neclătită am avut, așe și de acmu înainte încă puțină îngăduință să avem, ca o dzi puindu-și și aces tea aporii a-și dezlega să poată și cu acesta chip toată lătrătura și scâncitura sfârșitul să-și ia."

După aceste a Inorogului cuvinte, Camilopardalul, oarece mâniia potolindu-și (carea atuncea de nu și era zugrăvită, iară mai pre urmă în zugrăvită să să fie întors vremea au dovedit-o), soroc în 20 ani pusără, ca chiarul răspuns de la Corb luând, adevăratul cuvânt a-și da să poată. Aședară, într-acea dată cu atâta voroava încheindu-să și cu toții împreună ieșind, cineși la ale sale să dusără.

Partea a 12-ecea

Iară după ce cineși la locurile sale să întoarsără, dulăii cătră Corb carte într-acesta chip scrisără:„Uleul și toți dulăii Corbului, stăpânului milostiv, cu plecate capete, sănătate! După ce încă de demult, după a domnului no stru poruncă, în tot chipul am nevoit, ca doară pre vrăjmașul Inorog după a noastră voie a aduce am fi putut (carii nevoințe și ceriul și pământul marturi ne sint), numai de vreme ce vrăjile nu ne-au slujit, mrejile nu l-au ținut, lațurile nu l-au oprit, seciu rile nu l-au încuiat și tot feliul de măiestrii a-l domoli nu l-au putut, de mare nevoie, nu ce-am vrut, ce ce-am putut ne-au căutat a face. Și mai vârtos de la trimisul Uleu înștiințându-ne, precum spre aceasta și voia domnului nostru să să fie plecat (că pasirile rumpătoare, când carne proaspătă a câștiga nu pot, prin stârvuri și prin împuțiciuni foamea a-și domoli obiciuite sint). De care lucru noi vădzind că din dzi în dzi a norocului nostru căldură să răcește și oarecum a impotrivnicului să încăldzește, am socotit ca să nu așteptăm până de tot răceala ei ne va cu prinde și toate mădularele ne amurți, ce cu un ceas mai înainte, cu blândețe priimind-o, împotrivă să nu-i stăm (că norocul ple care, iară nu asprime priimește). Așijderea, de multe ori s-au vădzut (că trestiia, după vânt plecându-să, să îndoiește și iarăși să scoală, iară bradul, împotrivă puindu-să, din rădăcină să prăvălește, cu a căruia răsturnare, cele de prin pregiur mlădițe și zmicele, stropșindu-să, cu pământul să amestecă). De care lucru, cu tot sfatul împreună pre Camilopardalul am rugat ca, în mijlocul nostru puindu-să, cea dorită pace între domnul nostru și între vrăjmașul Inorog să alcătuiască. Ce Camilopardalul, macar că osteneala aceasta a priimi s-au arătat, însă de la noi hirograf ca acela au cerșut, carile alegerea lui, oricum ar fi, să întărească și să adeverească. Ce noi, pozvolenie ca aceasta de la domnul no stru neavând, altăceva mai mult a-i răspunde n-am avut, fără nu mai cât soroc am cerșut, ca pentru acestea domnului nostru în știre să facem. Deci acmu, iată, până în 20 ani soroc avem, în carii după pofta și plăcerea domnului nostru aievea răspuns să avem ne rugăm. Iară noi în toată slujba gata și neobosiți vom fi." La aceasta a dulăilor scrisoare, Corbul într-acesta chip răspunsă:„Cu mila a cereascului Vultur, Corbul, mai-marele epitrop a monarhii tuturor pasirilor, Uleului și dulăilor, carii în munți să află, sănătate! Cartea carea ne-ați scris am luat-o, celea ce ne scrieți, înțeles-am. La carile mai mult altăceva a vă răspunde nu avem, fără cât, iată că,

având aicea lângă noi pre Biholul de Cina, cum mai curând într-acea parte îl trimasăm, căruia toată plini rea puterii i-am dat, ca și el împreună cu priietinul nostru, Cami lopardalul, orice mai de folosul nostru ar cunoaște, aceia să facă (Biholul de Cina la trup ieste negru, la cap alb, la picioare pag, la coamă comos, ca caii de Schitiia, la isteciune din vulpe nu rămânea. Iară hirișiia cea mai chiară îi ieste totdeauna a răgi și nepărăsit a mugi)."

Deci după sosirea Biholului, la lăcașul Camilopardalului, iarăși de iznoavă adunare mare să făcu, unde Camilopardalul un prolog ca acesta făcu: „Duhurile a toată jiganie, o, priietinilor, în doaă chipuri fac clătirea lor: una iute și netocmită, care naște vrajba și mâniia, iară alta moale și tocmită, carea lineștea începând, dra gostea între dânsele-și scornește, înmulțește și netulburată o păzește. Așijderea, de multe ori dintr-acea iute și netocmită a duhurilor răpegiune, muritorii, răpiți fiind, din carile ca dintr-o amețală trezindu-să, și ca dintr-un spăriiat și tulburat vis deștep tându-se, spre odihnă și linește a să întoarce să nevoiesc, ca ce lor obosite și oarecum înădușite duhuri odihnă și răpaos să dea. De care lucru, în clătiri ca acestea mai cu de-adins doaă sint de socotit: una, că țenchiul odihnii carile, unde și când va să fie mai denainte și așeși din începutul clătirii să-l însămnedze. Alta, că, până la însămnatul țenchiu va sosi, macar cum cevași lenevirii loc să nu dea, ce toate mijlocele și împregiurstările foarte cu mare osirdie să să păzască și dintr-îmbe părțile să să păzască. Că du hurile muritorilor asemenea sint vânturilor clătitului aier, carile și plăcut, și împotrivă a sufla pot. Inimile corăbii*i* pre ne stătătoare lucrurile tâmplărilor ca pre umerile mărilor plutesc, sfârșitul lucrurilor liman, întrarea la liman, aflarea lineștii și scăparea din furtună ieste. Deci precum adese s-au vădzut că cu nepaza cârmaciului și cu lenevirea corăbierilor, acmu în sinul limanului întrați fiind, aceia pat, de carea între groznice undele valurilor au scăpat. Într-acesta chip și lucrurile voastre, ca un vas de multe valuri și din multe părți izbit și strânciunat, acmu la limanul adăpostirii și la lineștea odihnirii să fie agiuns socotesc. Cea mai multă primejdie, precum să vede, au trecut. Rămas-au acmu ca în adăpost, pentru paza vivorului, fierul să să arunce, pândzele să să învălească, funele să să întărească și vasul, cu nerumpte odgoane, la margine legându-să, să să sprijenească, ca nu cândailea, despre uscat vivorul duhurilor fără veste scornin du-să, iarăși mările odată călătorite și valurile mai denainte tre cute a le poftori să silească, unde de nu cea de tot prăpădenie, însă cea mai rea decât cea dintâi primejdie, poate să

să tâmple. Iată, deoparte, Inorogul singur cârmaciu, singur vasul voii sale încotro ar pofti a-l porni știe și poate, carile, în liman întrând, cu ce odgon și la ce stâncă vasul s-ar lega, singur din sine voii și alegerii noastre au lăsat. Deci despre aceasta parte fără prepus sint că în adăpostul odihnii vasul inimii sale, fără nici o primejdie, cu groase odgoane, cu tari funi și la credincioase locuri să va lega, unde, neclătit rămâind, vivor cât de repede, furtună cât de mare și holbură cât de năprasnă a-l mai urni nu va putea (că mai pre lesne ieste vântului o mie de odgoane a rumpe și o mie de fiiară a smulge, decât sufletului cinstei purtătoriu din cuvântul dat a să întoarce). Acmu, dară, lucrul rămâne că, de vreme ce vasul Cor bului prin epitropie ieste să să chivernisască, carile dintre voi ar fi acela carile voie slobodă și toată puterea să aibă ca la locul ce vom cunoaște noi că-i mai de credință, cu funea carea vom dzice că-i mai tare și cu fierul carile vom pricepe că-i mai de nedejde, acolo și cu acelea să să lege și să să priponească. Deci carile epitro piia navarhului ar avea să mi să arete, ca cu acela cuvintele obștindu-mi, celea ce spre sfârșitul lucrului ar căuta să vorovască." La aceste a Camilopardalului cuvinte, Uleul arăta precum lui nu numai piiedecele în picioare, ce și gârlița în grumadzi i s-au pus, de vreme ce Corbul scrie precum tot lucrul pre sama Biho lului au lăsat. Dulăii acmu nici lătra, nici scânciia, ce ca cei ce mușcă pe furiș, numai din semne să cuciriia, să mușce locul mâna nu le da, să latre iarăși socotiia că adese și de multe ori lătrând, acmu a tuturor urechile de lătrăturile lor să să fie deprins (că minciuna adese grăită și adevărul grăit în minciună îl preface). Aceștea tăcând, Biholul într-acesta chip a răgi începu: „Între noi cineva, o, Camilopardale, hiriș și cu deplină putere epitrop Corbului nu ieste, nici cineva pozvolenie ca aceia are, carile ce ar lega să fie legat și ce ar dezlega, să fie dezlegat, fără numai a îmbe părților pofte ascultând, cuvintelor giudecători, dreptății alegători și asupra celui de obște folos sfătuitori și îndemnători să fim. Nici ași socoti cu cale a fi lucrul acesta supt siloghismurile aristotelești și sentențiile platonicești să cadză, nici până într-atâta de adânc scociorât ar trebui, ce numai inimile acmu plecate cu un chip mai pre iușor să le alcătuim (că funele socote lii mai mult decât ce vremea poftește, întindzându-să, și destin dzându-să, din socoteală, socoteală naște și din cuvânt, cuvânt izbucnește, și așe, cele vechi trecând, altele noaă, ca în roată, să întorc). Ce de ieste lucrul vrăjbii în pace să să săvârșască, ei în de iei voroavele și poftile să-și arete, iară noi, cele cu cuviință din cele cu necuviință alegând, după dreptate să giudecăm. Spre carea, de vor vrea a să

odihni, bine, iară de nu, voia lor în mâna lor ieste și precum le va fi pofta, așe facă."

Camilopardalul, cunoscând că socoteala Biholului spulbărat, iar nu întemeiat lucru ieste să facă (căci răutatea Corbului po căință nu știe), foarte să mânie și într-acesta chip răspunsă: „De vreme ce socoteala lor au fost, o, priietine, pentru ca numai între dânșii să să vorovască, alt loc de împreunare să-și fie căutat. Iară de au fost (precum Corbul, scriindu-ne, să roagă) lucrul acesta, cu mijlociia noastră să să caute, chipul al triilea, adecă adevărat epitropul Corbului, de față a fi ar fi trebuit, carile noi ce vom giudeca, ca cum singur Corbul ar fi, sau astădzi priimitoriu, sau astădzi nepriimitoriu giudecății noastre să să arete. Ce acmu aievea ieste că și acestea ispite sint și apă în piă bătută. Însă ispită ca aceasta printr-un alt chip, lor asemenea, iar nu prin mine, să o facă, căci nu mai puțin pentru a altora decât pentru a mea cinste port grijă, și inima carea voia în mâna mea ș-au pus, precum pentru a mea, așe pentru a lui, a sta mi să cade." Și așe, Camilopardalul, de mânie aprins, sculându-să, dintre dânșii ieși. Iară după ieșirea Camilopardalului din adunare, cu toții tul burată firea-i vădzind, într-o întristare cu tăcere amestecată întrară. Și mai vârtos Inorogul cunoscând că din toate părțile și în voroavă, și în faptă vicleșugul nu lipsiia, ales că Corbul, macar că toată pozvoleniia Biholului dedese, însă Biholul, nestătătoare socoteala Corbului știind, supt darea cuvântului să să lege nu vrea. Dulăii, așeși din-ceput, spre isprăvirea lucrului cu piatra la deal siliia, de vreme ce toată cinstea și agonosita lor în vânători și vrăjituri ca acela să sprijeniia.

Uleul, macar că într-adevăr spre săvârșirea lucrului tare năzuia, însă slujba aceasta supt titulul numelui lui plineala să ia poftiia, care lucru vădzind că Corbul Biholului l-au orânduit, oarecum căldura cu răceala amesteca și, precum la dânsul vreo putere nu ieste dzicând, tot lucrul asupra Biholului arunca. Cami lopardalul, așijderea, singur numai schiptrul giudecătoriii nedej duind, apoi pre Bihol giudecătoriu, iar nu epitrop a să numi audzind, pricini, macar că adevărate, însă nu fără venin ameste cate, arunca și lucrul oarecum mai greu decât era a-l arăta siliia. Inorogul a tuturor, precum cuvintele, așe chipurile bine so cotind, de pre semnele ce la ivală videa, adevărat cunoștea că toată greuimea lucrului nu atâta în sine, pre cât în lăcomiia titu lului giudecătoriii rămăsese. De care lucru, într-

acesta chip le vorovi: „Această a noastră vrajbă nu proaspătă, ce precum am dzice de veche acmu împuțită ieste, pre carea încă de la părinți, ca datoriia, rea moștenire preste voie și ca cu mânule ciunte am apucat-o. Aceasta, dară, atâtea rădăcini în toate părțile, în lat, lung și adânc aruncate având, nu ieste cu divă, de să arată așe de cu greu a să dezrădăcina (că vrajba neprietiniii ca piatra cu var lucrată până în 40 de ani tot fiierbe). Ce cât despre a mea parte ar fi, precum pururea și în răbdare și în așteptare gata am fost, și de acmu înainte încă câtăva vreme loc îngăduinții a da nu mă voi feri. Și pentru ca pricina rămânerii vrăjbii eu a fi să nu mă arăt, încă un sfat am a vă sfătui, pre carile, audzindu-l, de va fi plăcut, noi în de noi lucrul la săvârșit a duce să putem socotesc. Iară de nu, fietecarile la punctul său cel dintâi a să întoarce cu voia sa să slujește. Sfatul mieu, dară, ieste acesta: întâiași dată Camilopardalului pentru osteninița carea până acmu în treaba noastră au făcut, precum să cade, mulțemită prietinește să-i facem. După aceasta, la alt loc undeva, de iznoavă să ne împreunăm, unde ce cu nevoie și ce pre lesne în lucrurile noa stre ar fi să înțelegem. De ciia, carile mai aspre ar rămânea, de acelea pre Camilopardal să înștiințăm, ca cu mijlocirea și socoteala lui și acelea aședzindu-să, ca pre un martur și întăritoriu așe dzimânturilor noastre să-l punem".

Sfatul acesta Uleului plăcu, Biholul nu-l lepădă, dulăii încă pentru bunătatea sfatului cu capetele plecând sămnul primirii arătară. Ce nice sfatul Inorogului de îngemănarea gândului lip sit era, întâi că, vădzind Inorogul pre Camilopardal precum asu pra celorlalți oarecum s-au mâniiat, ca și mai mult asupră-le să-l pornească siliia, ca doară pentru mâniie, ar uita lăcomiia și în fierbânteala singelui cuvântul dreptății ar grăi (că nu puțin pre pus era ca nu cumva cu aceasta pricină obrocul Camilopadalului de la Corb să să fie adaos, care lucru s-au și tâmplat, precum mai gios să va dzice). A doa, ca doară ar putea cunoaște la ce săvârșit bate a lor socoteală, ce ar avea de la dânsul să ceară și în ce feliu ar pofti să să aședze acea neîncălzită între dânșii răceală.

Aședară, cu toții împreună sculându-să, a doa dzi într-alt loc să împreunară, unde întâi Uleul într-acesta chip voroavă făcu: „Eu, o, priietinilor, unde nedejduiam că mai mult folos și agiu torință spre a lucrului isprăvire vom avea, acolea semne împo trivnice și cuvinte cu zgrăbunți de gheață amestecate vădzuiu (însă pentru aceasta, într-această

dată mai mult voroavă a face nu pociu). De care lucru, după a Inorogului întreagă sfătuire, ale altora în chip de prorocii paradigmate într-o parte lăsind, acmu între noi cu line suflete și împăcate inimi, ce greu și ce iușor înainte ne-ar ieși, cu osirdie să cercăm, ca așe, după a lucrului trebuință, într-o parte lăsindu-ne, spre ce cinsteș și cu cuviință ar fi să ne alcătuim."

Atuncea, Inorogul, vădzind că boldurile Uleului în piielea Camilopardalului împung, dzisă: „Eu încă, o, priietine, mult m-am mierat că chipul pre carile singuri voi de cinstit și de drept l-ați ales, acela acmu între miiere amestecă fiiere, și foarte rău îmi pare, căci pricina mai dintr-adânc a cunoaște nu pociu (că pricina cunoscută fiind, oricât de aspră ar fi, vreun leac spre netedzirea ei să nu să afle nu poate)."

Biholul dzisă: „(Ucenicii Epithimiii supt dascalul Pleonexiii să supun), ce acmu vremea acestor provlimate nefiind, la ale noastre enthimemate să ne întoarcem. Inorogul într-o parte, Corbul într-altă parte trage, iară dreptatea pre calea sa va merge. Ce acmu întâi trebuie să știm pofta Inorogului de la Corb, ce și carea ar fi." Inorogul dzisă: „Eu, o, priietinilor, ceva greu și fără cale de la Corb nu poftesc, fără numai el singur în sine socotindu-să, ce va afla strâmb să îndreptedze, și ce dreptatea poftește, să poftească și să învoiască. Acmu, dară, asemenea și eu a ști ași pofti de la mine Corbul ce ar cere."

Uleul dzisă: „Corbul de la tine altăceva nu poftește, fără nu mai prieteșug și dragoste adevărată."

Inorogul răspunsă: „De vreme ce el prieteșug și dragoste adevărată poftește, iată că și lui ca aceleași a ne da i să cade (că toată pofta bună cu binele cătră altul a să obști poftește). Însă de pre ce vom într-adevărat a cunoaște putea, că unul cătră altul aceiași cerere și dare plinește (că voile de bine voitoare din cuvânt încep și fără zăbavă în faptă sfârșesc). Deci, cât despre a mea parte ar fi, părăsind vrăjmășiia neprietiniii, îndată toată giuruința și plinesc (că nici mai mult ceva Corbul de la mine are a pofti). Care lucru, Corbului deplin a-i sluji nu poate, de vreme ce eu, deosăbi de aceasta, asupra lui și alt feliu de dreptate pre cum să fiu având în toată lumea știut ieste. De care lucru, atun cea numai să va dovedi precum adevărat din vrăjmășie întor cându-să, spre dragoste să fie purces, când strâmbătatea lăsind, dreptatea a lucra va începe. Așijderea, împotrivă lucrul

ieste de socotit, că Corbului despre mine pace dându-i-să, îndată toată odihna își agonisește, carea la mine nu ieste așe, căci sint și altele carile neodihna îmi pricinesc, și acelea toate de nu să vor spre odihnă alcătui, nici eu de tot a mă aședza și a mă odihni pociu (că prieteșugul adevărat ieste de bunăvoie închisoarea su fletului în trupul strein și pătimirile streine ca pre ale sale a le suferi). Însă nici cu socoteala întreagă să poate numi acela carile, focul ațițind, cu ochii în fum să stea, că macar că focul spre trebuință să ațiță, însă mai denainte a socoti trebuie ca fumu lui loc de răzsuflare dându-să, celuia ce-l aprinde înădușală să nu facă. Deci de vă ieste socoteala ca aceasta dragoste deplină și adevărată să să facă, întâi toate peristasele să să cerce și aflându-să precum să cade să să aședze și aședzindu-să cinsteș să să păzască."

Biholul dzisă: „Ce și carile pot fi acele țircumstanții?" Inorogul dzisă: „După a mea socoteala, sint acestea: Întâi: împuțite ranele vrăjmășiii, cu mehlemul adevăratei dra goste ungându-să, să să tămăduiască și toate asuprelele din tr-îmbe părțile, ca cum nici n-ar fi fost, să nu să mai pomeneas că (că pomenirea asuprelelor înnoiesc și ijdărăsc neprietiniia). A doa: pentru cele viitoare lovituri bună pază, ca de vor și vini, a lovi să nu poată, iară de vor și lovi, a răni putere să nu aibă (că ce s-au tâmplat o dată, să poate tâmpla și de altă dată). A triia: vrăjmășiia nu numai din gură să să părăsască, ce de odată cu cuvântul și ciniile răutății din mâni să să lepede, ispitele să să părăsască, ușile și ferestrile simțirilor, despre tot aburul și vântul tulburării astupându-să, tare să să păzască, ca nu cândai nepriimitorii bunului acestuia lucru, vreme și loc aflând, în casa lineștii oaspele tulburării să poată băga (că vântul răutății și a vicleșugului atâta de supțire ieste, cât nu numai prin găuricea urechii destupate, ce și prin inima supt lăcata socotelii încuiată a răzbate poate).

A patra și cea mai de treabă ieste ca toată dreptatea să să plinească, pentru ca nu cumva, unul despre altul în pagubă rămâind, mosorâtura aceii lovituri durerile vechi în minte să aducă (că paguba avuțiii la muritori din rădăcina sufletului a fi să socotește, pentru aceia, precum averea din suflet să fie să dzice și la cei mai mulți așe să crede). Deci cu bună osirdie să căutăm trebuie, ca cine supt pagubă ieste și carile pricina aceii păgubiri să fie fost să aflăm, de ciia, cu cumpăna dreptății cumpănindu-să, fietecăruia partea ce i s-ar cădea, dreaptă împăr țală să i să facă. Nici dzic, o,

priietinilor, pagube ca acela să să pomenească, carile unul în pizma altuia pre la vrăjitori și pre la vânători ar fi pierdut, ce ca celea carile tirănește streinele pră dând, ca cum ale sale ar fi, le ține și fără nici o pravilă a dreptății le stăpânește."

Uleul dzisă: „Adevărat că precum în multe dreptate ai și noaă și altora știut ieste. Însă am pofti ca și acmu de la tine să aud zim, ce ar fi acea dreptate și cum s-ar putea plini?" Inorogul dzisă:„Întâi: birlogul carile de moșie ne ieste și până acmu de câteva ori Corbul tirănește cu siloghismurile sale, unora și altora l-au dat, de acmu înainte aceasta să nu mai adaogă a face. A doa: în monarhiia dobitoacelor pasirile amestec să nu aibă, nici pliscul Corbului de piielea Boului să să mai atingă. A triia: toate cuiburile Corbului, carile mai denainte de acesta epitrop pasirilor au fost, Corbul de acmu într-însele nici să să oaă, nici pui să scoață, nici altor pasiri să le dea, ce după dreptate, puilor Corbului carii săraci de părinte au rămas, înapoi să să întoarcă. A patra: penele, aripile și toți fulgii și tuleiele Corbului tre cut, Corbul de acmu între penele sale să nu le amestece, ce moștenitorilor înapoi să le dea. Căci penele Corbului trecut dintr-acestui de acmu foarte bine să cunosc, că aceluia sint cu doaă fețe, pe de o parte negre ca a Corbului, iar pe alta pestrițe ca de pajoră și sure ca de vultur.

Acestea, dară, Corbul cu fapta plinind, o, priietinilor, precum spre adevărata dragoste s-au întors voi putea cunoaște. Iară amintrile, macar cum a mă încredința nu voi putea (că giuruințele cuvintelor fără plineala lucrurilor, ca oaăle fără plod și ca să mințele fără roadă sint)."

Biholul, macar că toată puterea și pozvoleniia epitropiii avea, însă pentru neîncredințarea în lesne a să muta socoteala Corbu lui, din sine asupra lucrului apofasin să facă nu îndrăzniia. De care lucru, vremea cumpărând (că Biholul precum la căldură, așe la frig din fire nesuferitoriu ieste), într-acesta chip răspunsă:„Toate poftele tale drepte și pe cale sint, și așe, s-ar cădea ca toată dreptatea să să plinească. Însă pentru tuleile Corbului tre cut din gura Corbului acestuia, cu giurământ asupra numelui Vul turului ceresc am audzit, precum nici vreodată să nu le fie luat, nici acmu la dânsul să să afle. De carea, macar că cu toții bine știm că adevărul nu grăiește, însă noi ca priietini a îmbe părților nevoitori vom fi, ca nici el de minciună să să rușinedze, nici dreptatea ta acoperită și călcată să rămâie.

Și de vreme ce poftele ce sint acmu cum să cade am înțeles și lucrul până la atâta au sosit, încă puțină vreme îngăduitoriu să fii cu toții te poftim și acestea toate de nu să vor face, încă mai cu multul decât ai poftit, atuncea amăgeala despre mine să o ții."

Aședară, cu atâta cuvintele și voroavele între dânșii puindu-se și cu lucrul a le săvârși rămâind, cineși la ale sale să dusără. Iară Biholul cătră Corb carte într-acesta chip scrisă:„Biholul Cinei, Corbului Dealurilor, sănătate! Pentru pricina între tine și între Inorog, pre carea ca să o caut și să o isprăvăsc tare m-ai rugat și în ori în ce chip o voi alege, așe să și fac, voie slobodă mi-ai dat, iată, cu puține cuvinte vei ști că lucrul la aceas ta au vinit, ori din tuleiele Corbului trecut, ori dintr-ale tale în tot anul Inorogului patru mii de tuleie să dai, adecă în toate trii lunele câte o mie, și tuleiele să nu fie negre de pe spate, ce albe, de pre supt pântece zmulte. Din toate cuiburile, câte Corbul tre cut au avut și acmu în monarhiia pasirilor să află, a triia parte în puterea și oblăduirea Inorogului să să dea, căci acestora adevărat și drept moștenitoriu a fi să cade. Apoi, pre piielea Bou lui clonțul tău să nu mai îmble, nici în monarhiia dobitoacelor să te măi amesteci. Acestea noi am ales (macar că cu toții știm că mai multă și mai mare parte dreptatea lui ar pofti). Aceasta de folosul obștii și de odihna ta a fi sfătuim. Deci într-acesta chip cu dânsul prieteșugul a lega de vii vrea, chiar și adevărat, spre întăritura aședzimântului răspuns să ne dai, ca, împreună cu Camilopardalul și cu alții ai tăi carii aicea să află, cuvânt stătătoriu să dăm și să luăm. Și altă mai mult lucrul a cerca și a zbate nu mai ispiti (că leneșul mai mult aleargă și scumpul mai mult păgubește)."

Corbul, de acestea înțelegând, cum mai curând înapoi răspuns ca acesta trimasă: „Pentru câte mi-ai scris, foarte bine am înțeles. Deci vii ști că acestea toate, cu toată inima priimindu-le, le întăresc și le adeveresc și, după al vostru aședzimânt, cu fapta a le plini nevoitori vom fi. Numai și eu aceasta deosăbit poftesc, ca tuleiele carile pre an voi da, nu supt numele dăriii, ce supt chipul darului să fie. Pentru cuiburi, așijderea, vreo scrisoare la mijloc să nu să facă, pentru ca să nu să înțăleagă că doară vreodânăoară supt mâna noastră fiind, acmu de supt mâna noa stră au ieșit."

Ca acestea Corbul și cătră Camilopardal scrisă și pre amândoi tare îi ruga ca, foarte nevoitori fiind, să nu cumva lucrul neisprăvit să rămâie,

pentru carea har și mare prieteșug de la dânșii va cunoaște, a căruia mulțămită și răsplătire fără zăbavă și pre larg o va face.

Răspuns ca acesta Biholul luând, împreună cu Uleul la Cami lopardal să dusără, pre carile, în multe feliuri rugându-l (căci precum mai sus s-au pomenit, la adunarea dintâi mâniindu-să, de lucru mai să părăsisă), îl poftiia ca pre Inorog să poftească și să-l îndemne ca celea că la mijloc să pun să priimască. Deci Cam ilopardalul, de o parte adaogerea obrocului vădzind (căci aceas ta încă de demult i să giuruisă), iară de altă parte, plecată rugă mintea lor înduplecându-l, pre Inorog la sine chemând, întâi pre taină, iar apoi și la ivală, cu multe chipuri și tropuri ritoricești pacea lăudă, iară vrajba huli (că ritorii mai multă materie de dzis decât în lauda păcii și în hula vrăjbii a afla nu pot), apoi inima Inorogului cu alte feliuri de dulci voroave și giuruințe a domoli începu, până mai pre urmă, la deșchiderea cuvântului viind, Cor bul din mândriia lui la cât s-au lăsat îi spunea și precum atâta dare pre an să dea priimește îi dzicea. Așijderea, crescând dra gostea, precum și darurile vor crește îi giuruia. „De ciia, de socotești, dzice, căci sint priietin, cuvântul și sfatul priietinului tău ascultând, acestea de această dată de la Corb, priimește. Aces tea făcând, pare-mi-să că nu vii greși." Aședară, de o parte Camilopardalul, de alta Biholul și cu Uleul îl ruga. Inorogul încă, pre o parte, de viață primejdioasă supărat și săturat fiind, iar pre altă parte, îndemnarea și pofta priieti nilor a călca neputând, pre pomenitele condiții aședzimântul păcii priimi.

După aceia, cu toții de acolea sculându-să, iarăși la lăcașul Bivolului să dusără, unde toți dulăii, ogarii, coteii, împreună cu Uleul adunându-să, pre cinstea numelui și pre credința cuvân tului legământul păcii aședzară (căci pre numele Vulturului ceresc a să lega amândoi nu priimiră) (de vreme ce cine a sa cinste nu păzește, a celor cerești de abiia va cunoaște). Apoi cu toții scu lându-să, cu capetele plecate, copitele Inorogului săruta. Ino rogul încăși îmbrățâșându-i, precum i-ar săruta și sămn de pace le-ar arăta, cu cinste îi priimia.

Și așe, într-acesta chip vrajba de 1.700 de ani între Corb și între Inorog sfârșitul își luă.

Iară toată cuprinderea istoriii aceștiia aceasta ieste: că Vul turul și Leul de puternici împărați vrând să să slăvască, muștele îi batgiocuriră, Vidra cu

neștiința în fericire petrecând, cu sfatul, fără vreme, cine să fie o pricepură și dintr-amândoaă monarhiile o izgoniră, pre jiganiile și pasirile viclene Liliiacul le batgiocuri, Cămila, coarne cercând, ș-au pierdut și urechile, Corbul, în doaă monarhii să stăpânească vrând, supt cea pre an dare maimicu lui său s-au legat. Și precum toate sfârșitul său au, așe și dreptatea, vremea, locul, puterea și biruința sa își află.

Iarăși cătră cititoriu

Aminte, cinstitule, îmi aduc că în rădăcina cărții am fost giuruit, precum scara a numerelor și cuvintelor streine tâlcuitoare, la sfârșit, iară a numerelor pasirilor și dobitoacelor și alalte supt alte numere supusă dezvălitoare la început vom pune. Ce după greșală mutând socoteala (că și de pe aceasta sămnul slăbiciunii noastre vii putea cunoaște), mutat-am și scările și pre una în locul alțiia am aședzat. Cătră aceasta, macar că dezvălirea numerelor aievea giuruim, însă, de betejirea inimilor foarte ferindu-ne, dezvălind, le acoperim, și acoperindu-le, le dezvălim, precum semnele arithmeticăi destul te vor învăța, în carile, puțin ostenindu-te, ce vii cerca vii afla, și a noastră până într-atâta fereală de nu vii lăuda, încailea nu vii de tot defăima, pentru carea toată bună vrerea în măsurata-ți înțelepciune lăsăm. Ia aminte că scara aceasta nu după rândul azbuchelor, ce după numărul fețelor îmblă.

Scara a numerelor și cuvintelor streine tâlcuitoare

Zidirea Vavilonului
Începătura răutăților
Semiramis
Pofta izbândirii strâmbe
Raiul spândzurat
Fericirea nestăruitoare.
Evfrathul
Nesațiul lăcomiii
Leul
Partea moldovenească
Vulturul
Partea muntenească
Jiganie
Tot neamul moldovenesc
Pardosul
10.50.20.400.30 (Iorgaki vornicul)
Ursul
2.1.200.8.30.10.5.2.70.100.50.8.20.400.30 (Vasilie vornicul)
Lupul
2.70.3.4.1.50.600.1.300.40.1.50.400.30 (Bogdan hatmanul)
Vulpea
10.30.10.5.200.300.2.30.50.8.20.400.30. (Ilie stolnicul)
Ciacalul
40.1.20.200.400.300.400.200.5.100 (Maxut ușer)
Mâța Sălbatecă
10.30.10.5.20.1.300.1.20.400.7.8.50.70 (Ilie Cantacuzino)
Pasire
Tot neamul muntenesc.
Brehnacea
20.800.200.300.1.50.300.8.50.200.300.70.30.50.8.20.400.30 (Costantin stolnicul)
Șoimul
9.70.40.1.8070.200.300.5.30.50.8.20.400.30 (Toma postelnicul)
Uleul

200.300.5.500.1.50.80.1.600.1.100.50.8.20.400.30 (Ștefan paharnicul)
Cucunoz
40.8.600.1.8.200.80.1.300.1.100 (Mihai spatar)
Coruiul
100.1.4.400.20.1.50.400.30 (Răducanul)
Hârățul
100.1.4.400.30.3.70.30.5.200.20.400.30 (Radul Golescul)
Bălăbanul
200.5.100.2.1.50.20.1.300.1.20.400.7.8.50.70 (Șerban Catacuzino)
Blendăul
200.5.100.2.1.50.30.70.3.70.500.5.300.400.30 (Șerban logofetul)
Monarhie
Țară, publică
Cânii
20.1.80.8.20.5.600.1.50.30.5. (Capichehaile)
Ogari
20.1.30.1.100.1.200.8 (Călărași)
Coteii
8.200.20.800.1.4.5. (Iscoade)
Bursuc
30.400.80.400.30.2.70.100.50.8.20 (Lupul vornic)
Nevăstuică
500.1.300.1.4.5.4.400.30.400.8 (Fata Dedului)
Guziul Orb
4.5.4.400.30 (Dedul)
Șoarece
400.100.200.5.20.5.30 (Ursechel)
Corbul
2.1.200.1.100.1.2.1.2.70.4.1 (Basaraba voda)

Alalte numere de pasiri sau de dobitoace carile să pomenesc sau nici vreo sămnare nu au, sau carea ieste să aibă însămnare la locul său să va pomeni.

Pasire rumpătoare
Rudeniia și boierimea celor mari, a muntenilor
Jiganie rumpătoare

Boierimea și cei mai mari a moldovenilor

Jiganie vânătoare și de vânat

Boierime mai de gios a moldovenilor

Pasire vânătoare și de vânat

Boierimea mai de gios a muntenilor

Dobitoc supus

Țărănimea, prostimea moldovenilor

Pasire supusă

Țărănimea, prostimea muntenilor

Căprioara

20.1.100.1.300.7.8.5.200.300.8.8. (Caratziestii)

Lebăda

20.70.100.50.5.200.20.400.30.2.1.50.400.30(Cornescul banul)

Adunarea soborului dintâi

Domniia lui Constantin vodă dintâi

În săbor a să obști

Cu toții într-un sfat a fi

Epitrop

Domn a fietecării țări

Liliac

40.1.100.20.70.700.5.2.4.70.40.80.5.10.7.1.4,5 (Marco Pseudobeizade)

Vidra

20.800.200.300.1.50.300.10.50.2.70.4.1.4.400.20.1 (Constantin vodă Duca)

Bâtlanul

4.8.40.1.20.8 (Dimaki)

Brebul

40.80.400.100.50.1.7.80.70.200.300.5.30.50.8.20 (Bpuraz postelnic)

Monarhiia celor de apă

Țărigrădenii

Năvoadele

Lucrurile 300.400.100.300.7.5.200.300.8(turcești)

Cămila

40.8.600.1.30.1.20.8.100.1.20.2.8.300.7.1. (Mihalaki Racovitza)

Strutocamila

40.8.600.1.8.2.70.4.1 (Mihai vodă)

Marginile gârlelor

Fănariul Țarigradului
Căprioara de Aravia
4.8.40.8.300.100.1.200.20.70.20.1.100.1.300.7.5. (Dimitrașco Caratze)
Epitrop Vulturului
Domn Țărâi 40.400.50.300.5.50.5.200.300.8 (Muntenești)
Siloghismul
40.1.7.8.30.10.5 (Mazilie) unuia și 4.70.40.50.10.5 (domnie) altuia
Ca asina despre maică
Vița bună, carea să trage despre maică
Coțofana
3.100.1.40.1.300.8.20.400.30 (Gramaticul) muntenesc
Cornul cel de putere
Pecetea domniii Moldovei
Povața Leului
Jelea și tragerea neamului moldovenesc
Brâul ars
Ieste meideanul pe ceriu de la zodiacul Racului până la al Capricornului
Căderea la gramatică
Slovenește padej, lătinește casus
Moimâța
Chipul voroavii 40.400.50.300.5.50.5.200.300.8 (muntenești)
Coșcodanul
2.1.20.1.100.5.200.20.400.30.1.3.1 (Vacarescul aga)
Papagaia
80.1.80.8.20.70.40.50.5.50.70 (Papi Comneno)
Privighitoarea
20.1.20.1.2.5.30.1 (Cacavela)
Cinci glasuri a lui Porfirie
Temeiul loghicăi: neamul, chipul, deosăbirea, hiriș și tâmplarea
Școala lui Dioghenis
Să chema filosofiia cânească, carii toate lucrurile firești dzicea că n-au rușine
Părintele planetelor
Soarele
Coarne ca a boului
Luarea domniii, adaogerea puterii

Râsul
40.8.600.1.30.1.20.8.100.800.200.5.300 (Mihalaki Roset)
Pestriciune și picături
Meșterșuguri și vicleșuguri
Stâbla finicului a apuca
Cinstea numelui a câștiga
Din cămilă în pasire
Din moldovan, muntean a face a muta
Alegerea dintr-alaltă
Pribegia din țara sa monarhie
Din dobitoc pasire
Din moldovan, muntean
De la pasiri aripi, iar
De la munteni agiutoriu, iar de la dobitoace coarnede la moldoveni domnie, buăr
Cercând coarne, ș-au pierdut urechile
Poftind domnie, ș-au pierdut moșiia
Cercând pasire a fi, nici dobitoc nu poate fi
Vrând a fi cu muntenii, au mai ieșit și din moldoveni
Hameleon
200.20.1.100.30.1.300.1.20.8.100.70.200.5.300 (Scarlataki Roset)
Veverița
40.1.50.70.30.1.20.8.100.70.200.5.300 (Manolaki Roset)
Coracopardalis.
50.5.20.400.30.1.8 (Neculai),
Pardos făcut Corb
ficiorul lui 10.800.100.3.1.20.8 (Iorgaki)
Căpuși pline de singe
Pungi pline de bani
Vremea foameții
Domniia 4.400.20.10.8.2.70.4.1. (Duchii voda) celui bătrân
Căcăradza Cămilii
Banii ce ar strânge 40.8.600.1.8.2.70.4.1. (Mihai voda)
Dinafară de grajd
Afară din trebele țărâi, curții
Gândacii
Datornicii de la Țarigrad.

Pestriciunea Râsului pe supt pântece, iară spinarea tot într-un păr
Acesta la nume om bun, iară la fapte, într-ascuns, viclean și rău
Sac de nuci
Voie slobodă, fală deșartă
Hărariu de hămeiu
Ocna de sare, cămărășie de ocnă
Coada, mai denainte tăiată, să-i puie
Boieriia, din carea era mazil, să-i dea
Florile, văpselele Hameleonului dăruite
Voie slobodă, minciuni, vicleșuguri a face și a scrie
De poama Helgii mulți dinții își ascuțiia
De nunta ei mulți nedejduia
Finicul în focul său murind
Cela ce în năcazul său să pe depsește și să mângâie
Țânțari, grieri, albine, furnicile, mușițile
Cântăreți de nuntă, fete și neveste carile poartă danțul
Broaștele și broateci
Țiganii alăutari și cobzari. Aceștea lăcuiesc în Broșteni
Evfrathul Evropii
Dunărea
Din cele cu soldzi peștelui
Din Gălați, unde ieste bișugul
Nevastă ficioară, ficioară nevastă
Până a nu să mărita era nevastă, iară măritându-să, au ieșit fată
Peste șese vremi roada să-i coboară
El, stărp fiind, ea peste șese ani să purceadză grea
Patul nevăpsit
Semnele ficioriii neaflate, nearătate
Dzilele de fier în veacul de aur
Vremea turburată în fericire întoarsă
Laconește
Pre scurt și deplin ar grăi ce ar trebui
De pre unghe leul
Din puțin, mult, de pre mic, mare a cunoaște
Sămnul biruinții între coarnele taurului
Sămnul crucii între coarnele buărului
Bârlogul

Casa, lăcașul, satul de moșie

Irod, Inorog, monocheros, el.

4.8.40.8.300.100.4.200.20.70.2.70.4.1 (Dimitrasco voda)

Filul, elefantul, el.

1.50.300.10.800.600.8.2.70.4.1 (Antiohi voda)

Cetatea Deltii

Udriiul, zidiul cetății în chipul deltii

Începutul A, sfârșitul s

1.4.100.10.1.50.70.80.70.30.8.200 (Adrianopolis)

Apa lui M., apa lui A., apa lui T

40.1.100.8.200.1.1.100.300.1.300.400.50.300.7.5. (Marisa, Arta, Tuntze)

Vulturul ceresc

Dumnădzău-Părintele

Taurul ceresc

Dumnădzău-Fiiul

Capiștea Epirochiii

2.30.1.600.200.1.100.1.10 (Vlah Sarai)

Munții Casele,

porțile turcilor celor mari

Codrii Casele,

porțile mai mici

Camilopardalul

1.30.5.600.200.1.50.4.100.4.200.40.1.2.100.70.20.70.100.4.1.300 (Alehsandros Mavrocordat)

Hrismos

Gândul, învățătura și avaniia Porții

Povestea Camilopardalului pentru apa Nilului

Minunată lăcomiia Porții și viniturile împărățiii turcești

Capiștea Pleonexiii

Împărățiia 300,400.100.20.400.30.400.8 (turcului)

Cetatea Epithimiii

Inima, omul lacom sau lumea

730 stâlpi

Dzilele și nopțile într-un an

24 de mile

Lunele de dzi și de noapte

Patru ulițe
Patru părți a anului
Nu monarhie, ce publică
Neaședzământul stăpânirilor
Chipurile bodzilor
Mulțimea strâmbătăților
Pleonexia
Lăcomiia, la carea muritorii să închină
Vinătoarea filului cu harbuzul
Meșterșugul Porții spre lucrarea lăcomiii
Șepte trule despre răzsărit și șepte despre apus
Șepte dzile si șepte nopți a săptămânii
Trula cea mare din mijloc
Poarta veziriului. Haznaoa
Soarele de unde răzsăriia, în trulă loviia
Aurul, avuțiia de pretiutinderea, acolo să strângea
Arătarea ceasurilor în trule
În toată vremea nepărăsită pofta și strânsoarea avuțiii
Cămara cu șepte stâlpi
Cetatea, târgul Țarigradului pe șepte munți
Drumul planetelor
Ulițile cetății și giudețele
Lebăda bătrână
80.1.50.1.10.70.300.1.20.8.300.5.100.300.7.8.40.1.50.400.30
(Panaiotaki tertzimanul)
Voia voilor, puterea puterilor
Voia, puterea dumnădzăiască
Nilul apa
Adunarea și împrăștiierea lăcomiii
Cuvântul cuvintelor
Dumnădzău-Fiiul
Începutul începăturilor
Dumnnădzău-Părintele
Sfârșitul sfârșiturilor
Dumnădzău-Duhul Sfânt
Chipul bodzului a privi
La slujba Porții, la lăcomie a întra

Jirtfă

Mită, mâzdă, daruri

Mâna strâmptă

Sărăcie, slăbiciunea averii

Iară în mine ceva lucru de materie nu am, fără numai duhul, carile mă poartă

Camilopardalul, sufletul de materie și muritoriu a fi crede

Lut galbăn

Aur, galbeni

Scaun de foc

Aședzământul, viața poftii și pedeapsa lăcomiii

Supt picioare cuptoraș de aramă plin de jeratec

Sprijineala lăcomii în avuțiia trecătoare

Făclii și pară de foc

Pofta lăcomiii nestâmpărată

Chip veșted bolește

Lacomiia de râvna tuturor

Boala împărătească

Gălbănarea

Cumpăna

Giudecata socotelii, dreptății

Ahortatos, anevsplahnos

Pentru mita nesăturată și nemilostivă

Leica

Punga sau voia lacomului

Închiderea ochilor boadzăi

Lacomii să fac a nu videa și a nu priimi darurile

Punerea urechii spre ascultare

Vor să audză cât și ce li să dă

Filohrisos

Robul, iubitoriul aurului și mijlocitorii pentru aducerea mâzdii

Gura tartarului

Nesațiul lăcomiii

Cărămida roșie

Arama și alte daruri mai proaste

Fântânele Nilului

Începătura și învățătura lăcomiii.

Lutul galbăn pentru dzua neagră

Banii la nevoie

Fiiul mieu te numește de suflet

Lăcomiia pe Camilopardal fiiu l-au luat

Năbușirea apei

Adaogerea, înmulțirea vinitului

Cetatea pre stâlpi înalți ridicată

Lăcomiia îmbogățindu-să să mândrește

Sorbitura Nilului supt pământ

Furtușagurile carile fac lacomii în vinituri

Lacul, balta

Medra Cheltuiala vezirilor

Țara nigriților

Ceata hadâmbilor

Tomvut și Gvinea

Saraiul împărătesc și haremul, casele muierești

Marea despre apus

Cheltuiala fără socoteala pierdută

Cataractele Nilului

Zăticneala, opreala vinitului

Trii filosofi

Trii veziri a vremii aceștiia

Păscari

Strângătorii dăjdilor, tefterdari, birari

Filosoful apa Nigris din Nil a să despărți au aflat

Un vezir celea ce fără ispravă din vinitul împărătesc să cheltuiesc au aflat

Tâlcuirea hrismosului

Învățătura ce și cui să se dea mită

Țărna tipărită

Banii, ori de ce fel ar fi

Alb și galbăn într-un loc tecsit

Lei cu galbeni într-un loc amestecați

Chip de om cu chip de om a vâna

Voia cuiva cu bani a plini, a întoarce

Ochii întunecați cu lumina galbănă să deschid

Galbenii deșchid ochii lacomului

Cuvintele scumpe și sfinte

Lucrurile grele și după plăcere

Slove mănunte, tăblițe rătunde

Moneda, banii de tot feliul

Piei de jder cu țărnă albă

Blane de sobol și pungi cu lei

Jirtfa giuruită, în alb cu negru muruită

Pentru mita giuruită, zapis au cerut

Picaturile negre

Pecețile zapisului

Vrăjitorii

Cei ce au putere la Poartă, cei ce isprăvăsc

Lună și soare

Argint și aur

Muntele și copaciul cel mai mare

Chipul carile ieste mai putincios

Holbura în munți

Zorbalâcul, răzmiriță în Țarigrad

Coada păunului

Cuca carea pun domnii în cap

Coarnele boului

Căftanul, de la împăratul, de domnie

Leul ceresc

Isus Hristos, mântuitoriul lumii

Borta în malul stâncăi

Ascunderea în casa 40.400.500.300.8.400.30.400.8 (muftiului)

Întunecarea soarelui

Lipsa banilor, pentru carea pasirile au prins pre Liliac

Vetrelile corăbiii și funele

Temnița robilor de la catargă; tersanaoa unde au pus pe Liliac

Povestea corăbiierului

Patima avutului mândru cu dulful pă cuvântul cel bun al săracului

Ieșirea Liliacului din vetrele

Scăparea lui de la cătargă

Monocheroleopardalis

20.1.50.300.5.40.8.100.2.70.4.1. (Cantemir voda)

Albinele

Țăranii de dajde, birnicii

Muștele

Ciocoimea, slugile boierești.

Tăunii

Curtenii, aprodzii și alalți asemenea acestora

Viespile

Siimenii, dărăbanii și alalți liufegii

Trântorii

Scutelnicii

Matca albinelor

Orânduiala, obiceiul, pravila țărâi

Țara Câmpilor

Crăiia leșască

Ostrovul Critului

Unde jiganie fărmătoare dzic că nu să află

Ogradă încungiurată cu apă

Ostrov de mare lată

Moliia din blane

1.9.1.50.1.200.10.5.80.1.80.1.7.800.400.30.400 (Athanasie Papazoulu)

Cursă, lațuri

Ceauși, miubașiri, armași

Mreajă

Ferman, poruncă stăpânească

Horbura, vivorul

Răscoala, scularea asupra împăratului

Dealuri și munți

Norodul Țarigradului

Stânci și copaci

Norodul Udriiului

Șepte hatmani

Șepte munți a Țarigradului

Movilițe

Norodul de pre lângă Țarigrad, de afară

Robiia dobitoacelor

Vinirea moldovenilor la Țarigrad

Grumadzii-Boului

Numele Bogazului de la Țarigrad

Prețul robiii la Țarigrad
Cheltuiala carea li s-au adaos
Gârlele apelor
Satele pre dinafara Țarigradului
Coada păunului către coarnele boului
Cuca de la împărat, către căftanul ce luase
Penele roșii
Cabanița de domnie
De văpsala galbănă degetele a să văpsi
Mâna a sa împlea de mită
Șopron
Curțile, scaunul domnilor Moldovei
Giungherile, meserniţile în dobitoace
Prada, jacul boierilor în cei supuși
Rău, ah, capul, oh, vai, ai
Moșiia Strutocamilii, de unde numele i să trage
Ielcovan
Călăraș, olăcar de Țarigrad
Boul
4.70.50.8.90.30.400.3.400.500.5.300.400.30 (Donici lugufetul)
Lebăda
40.80.1.50.400.30.20.70.100.50.5.200.20.400.30 (Mpanul Cornescu)
Având de nu va avea, neavând de va avea
El stărp fiind, ea copii de-i va naște
Stihiile
Țărâle
Văzduhul a pasirilor
Muntenească
Pământul a dobitoacelor
Moldovenească
Războiul lighioilor mici cu cele mari
Pohârnirea prostimei asupra celor mari ce făcuse unirea
Povestea Brehnacii către tot theatrul
Pildă către dzisă; cine face, faci-i-să
Simceaoa muntelui
Curte de om mare carea nu să poate călca
Prundiș

Casele de pre marginea Boazului, dinafară de cetate
Gura poticăi
Poarta cetății, capătul uliții
Crocodil
Hasechi, pristavii bostangiilor
Nilul poate fi
Bogazul, limanul carile merge până la Vlaherna
Fălcile Crocodilului
Închisoarea la bostangii, caitchana
Hirișă istoriia Hameleonului
Carea precum ieste jiganie arată
Încleitura muscăi asupra limbii
Năpăștile carile scornește asupra pătimașilor
Hrana
Agonisită dreaptă
Văzduhul, aierul stricat
Camăta, dobânda banilor
În floarea ce-i stă de-nainte, într-aceia sa mută
Cu care viclean să tumpină,cu acela părtaș să face
Fețele a-și schimba
Vicleșugurile a-și muta
Hirișă tâlcuirea schimbării fețelor hirișului Hameleon
Ce-a din fire arătare, care tâlc n-are
Groaza datului cuvânt
Chizășiia pentru datorie
Înotatul apii
Trecerea cu caicul
Sam aerul
Datoriia și sărăciia Hameleonului
Întoarcerea la viață
Îmbogățirea. Avut a-l face
Munți de aur cu pietri de anthrax
Adecă giuruință, carea nu ieste de dat
Rămasul bărbatului cu trântitura muierilor
Ieste poveste, că, vrând doaă muieri să să trântească dzicea, oricarea s-a birui să facă voia bărbatuiui. Bărbatul îndată a să găti începând, iele

dzicea: „Ce te gătești?“ El răpunsă: „Ori așe, ori așe, eu tot voi să dobândesc“

Pilda aceasta va să să înțăleagă ca oricum lucrul s-ar tâmpla, tot pe voie ieste să fie.

Dialogul Inorogului cu Șoimul
Începătura istoriii
Povestea nașterii, creșterii, suirii
La stăpânire a părintelui Inorogului
Din părinți oaie
Din oameni buni, proști, din stepăna mai de gios
Arete vârtos
Bun viteaz
Lupta cu lupul
Războaiele carile au avut cu tătarâi
Mutarea în lup
Numele ce i s-au schimbat 20.1.50.300.5.40.8.100 (Cantemir)
Răzleț prin munți
20.1.80.8.20.5.600.1.5.30.1.300.7.1.100.8.3.100.1.4. (Capikehaie la Tzarigrad)
Lupta cu pardoșii
Războaiele cu șfedzii în Țara leșască
Biruința leului
Stepăna domniii a dobândi, cap peste toate dobitoacele a fi
Cu înțelepciune dobitoacele a giudeca
Cu dreptate și cu cinste domniia a ținea
Sigeata lutului
Slăbiciunea firii
Tâmplările țărânii
Zavistiia oamenilor
Cătră cele de sus lăcașe a să muta
Din viața trecătoare în cea vecinică a să muta
Leu între stele
Sfânt în ceriu
Lăcomiia din fire

Pofta științii și a cinstei numelui

Mreana

Fata lui 2.1.200.1.100.1.2.1.2.70.4.1. (Basaraba voda)

Pre tâlhariul chelar a face

Pre nepriietin rudă și de casă a face

Mergerea Inorogului la munții Grumadzii-Boului

Mergerea lui din țară-și la Țarigrad

Singeroase

Pungi de bani din sudorile săracilor

Descântecul buiguirii

Cuvântul și lucrul făcut pe taină și peste știința altora

Lindini, păduchi, lipitori, cârcei

Streinii și carii nu sint de țară

Cuiul bătut

Lucrul isprăvit. Domniia lui 20.800.200.300.1.50 300.8.50.2.70.4.1. (Constantin voda)

Jirtfe singeroase

Mită, mâzdă dată din spatele altora

Paza Bitlanului la gârle

20.1.80.8.26.5.600.1.5.30.8.20.400.30 Capichehaelicul lui 4.8.40.1.20.8. (Dimaki)

În lumină ponegrit

În adevăr și în dreptate necunoscătoriu

Boii, vacile, hergheliia cu fier și cu foc a arde

2.1.20.1.100.8.300.400.30 (Vacaritul)

Soldzii peștelui a rade

Bani căptușiți, minciunoși a face

Pupădza

2.5.100.3.1. (Verga)

Țara Gemănării

300.7.1.300.1.30.300.7.1. (Tzataltza)

Curțile funii satul Furcăi

Spândzurătorile

Fără povață la ostroavele fericiților a merge

Fără știință locul adevărului a afla

Focul, jeratecul

Binele și desfătările lumii

Bodzul focului
Slava lumii
Oaă de șerpe
Minciunele scornite
Arsura mațelor
Pedeapsa a științii rele într-ascunsul inimii
Ieșirea puilor prin pântece
Viptul minciunilor, ocara carea peste voie vine
Pasirea neagra
20.70.100.2.400.30(Corbul)
Penele cădzute
Scăderea puterii
De sus în prăpaste căderea
Din mândrie trecerea în ocară
Receta leacului boalei Hamelonului
Neputința întoarcerii firii spre bine
Mâna de aur
Soarele
Degete de trandafir
Radzele soarelui roșii, de dimineață
Culegerea florilor din munți
Când radzele soarelui în vârvurile munților lovește
Mănunchele albe din cele negre a alege
Când să îngână dzua cu noaptea
Cucoșul în vârvul turnului, carile după vânt să întoarce
Cela ce după vreme își mută voia și prieteșugul.
Apariul
20.400.80.1.100.400.30 (Cuparul) cel bătrân
Hersonisul Crivățului
Crâmul tătărăsc
Școala, scaunul ritoricăi a ținea
Gramatic, scriitoriu de cărți a fi
Dragostele Afroditii
Iubostele spurcate, curvești
Dumnădzăii
După obiciuită voroava poeticească, trupurile cerești însămnadză
Vinerea

Steaua ciobanului, carea întâi răsare
Lipsa nespuselor lumini
Lipsa privelii frumoșilor ochi
Fântânele Nilului din ochi
Izvoarăle lacrămilor nepărăsite
Evdemonul în față, cacodemonul în inimă
La arătare priietin, iar într-ascuns nepriietin.
Caii soarelui cu fruntea spre apus și carul spre ursul cel mic își întoarce
Adeca după noaă ceasuri de dzi, pin chinde
Penele Șoimului și a Bâtlanului
Slugile lor
Văpsitorii penelor
Schimbătorii stepenelor
Potârnichea
500.1.300.1.200.300.1.40.10.8. (Fata Stamii)
Ocheanul apusului
Moartea
Rătundzala pământului
Inima omului
Muntele ce izvorește lapte
Galata Țarigradului
Gustarea laptelui
Logodnă spre nuntă
Biruința
2.8.300.70.100.10.1 (Victoria)
Din lapte, ficioară
Fată gălăteancă
Nighina între grâu
Minciunile între adevăr
Mugurul pădureț în hultuoană
Cuvântul rău în inima bună
Chipul nezugrăvit
Sfânta năframă
Brad în pădure
Casă în cetate
Nenăscutul Vultur, nevinovatul miel
Sfânta Troiță, viața a tot duhul

Pripoiul de aramă
Lipitura ocărâi la nume
Cuvinte crunte
Legături cu giurământ
Ghigariu
Purcariu, cela ce paște dobitoacele
Poticile până în dzuă închise
Porțile cetății nopțile încuiate
Cheia a doaă monarhii
Cetatea Beligradul
Împăratul crocodililor
Bostangi-bași, mai-marilegrădinarilor
Padzerh
Bani pentru datorie dreaptă
Cucoșul Evropii
200.70.30.400.30.500.100.1.50.300.7.400.7.5.200.20 (Solul frantzuzesc)
Răspântiia a patru căi
Stavrodormis la Galata
În glasul Cucoșiului a cânta
Limba 30.1.300.8.50.1.200.20.1. (latinească) a ști
O jiganie dintr-altă monarhie
40.5.600.40.5.4.300.7.5.30.5.80.8 (Mehmed Tzelepi)
Jiganie mare din ostroavele mediterane
20.1.30.1.8.30.8. (Calaili)
Dulăul cel bătrân
20.1.100.1.40.1.50.30.8.80.70.200.300.5.30.50.8.20 (Caramanli postelnic)
Petele negre în văpsa-roșie
Vicleșugurile de rușine a scoala a te întoarce
Apa vie și apa moartă
Puterea a face bine și rău
Strutocamila a paște
Lucrurile ei a chivernisi
Vultur pemintesc
Împăratul 300.400.100.300.7.5.200.20 (turtzesc)
Părtaș tainelor

Părtași răutăților și păcatelor
Istoriograful Afroditii
10.1.50.1.20.8.20.1.80.8.20.5.600.1.8.1.182 (Ianaki capichehaia)
Vecinul de la Lacul Dracului
Aproape de Lakedemonia 40.5.50.5.20.200.5.30.8 (Menec Seli)
Lacul Dracilor
Țara Lachedemoniii
Vrăjitoriul despre crivăț
200.5.100.1.200.20.5.100.400.30 (Serascherul)
Baier
Carte de jalobă, de rugăminte
Aspida de Palestina
600.100.8.200.1.50.9.70.200 (Hrisanthos)
Vrăjitoriul din părțile Mesopotamiii
4.1.30.300.1.40.80.1.50. (Daltampan)
Vrăjitoriul carile în laptele și în spata oii caută
40.1.200.1.80.40.80.1.200.8 (Masap-basi)
Dulăoaș la oi crescut, în bătrânețe ține
600.400.100.40.400.7.300.7.5.30.5.80.400.30 (Hurmuz tzelepul)
Vrăjitoriul ca ciupărca din gunoiu
40.5.600.40.5.4.80.1.200.1. (Mehmed-pașa)
Sfârșitul cântecului Lebădii
Moartea ei 10.1.200.10.8. (Iașii)
Locul întinsorii mrejii
Caraghioz, păpușă de mascara vestită
Mascara cu ochi negri
7.1.600.1.100.10.1 (Zaharia)
Una din molii
Ardealul, Crăiia Ungurească
Țara Munților
200.20.1.100.30.1.300.70.20.
Plotunul
1.100.1.300.7.5.212 (Scarlato Caratze)
Hirișă perigrafiia
CamilopardaluluiN-are tâlcuire
Farmece
Lucrurile Porții

Amistuirea diamantului
Nespusă lăcomie
Ostrovul carii naște copaci, ca carii aiurea în lume nu să află
600.10.70.200 (Hios)
Muntean
Cetățean de Țarigrad
Poama mâncată și neînghițită
200.1.20.8.7.400.30 (Sachizul)
Unul din Corbi
Unul din 4.70.40.50.10.8.40.400.50.300.5.50.5.200.300.8 (domnii muntenești)
Dobitoc platonicesc
Omul, dobitoc în doaă picioare
Bihol de Cina
80.1.300.100.10.1.100.600.400.30.10.5.100.400.200.1.30.8.40.400 (Patriarhul Ierusalimului)
Trup negru
100.1.200.1 (Rasa) portul
Picioare page
Cu călțunii peste mestii
Cap alb
Bătrân
Glonțul Corbului
Bântuiala, zavistiia lui
Piielea Boului
Sufereala dobitoacelor
Cuiburile
Satele
Corbul mai denainte de acesta
200.5.100.2.1.50.2.70.4.1. (Șerban voda)
Puii
Ficiorii, născuții
Penele, aripile, fulgii
Banii și alaltă avuție
Tuleie
Lei bătuți, bani, 120
Copita

Mână

Note

[1]↑ Semiramis: Pofta izbândirii strâmbe

[2]↑ Raiul spândzurat: Fericirea nestăruitoare

[3]↑ Evfrathul: Nesațiul lăcomiii

[4]↑ Leul: Partea moldovenească

[5]↑ Vulturul: Partea muntenească

[6]↑ Jiganie: Tot neamul moldovenesc
Jiganie rumpătoare: Boierimea și cei mai mari a moldovenilor

[7]↑ Pardosul: Iorgaki vornicul

[8]↑ Ursul: Vasilie vornicul

[9]↑ Lupul: Bogdan hatmanul

[10]↑ Vulpea: Ilie stolnicul

[11]↑ Ciacalul: Maxut ușer

[12]↑ Mâța Sălbatecă: Ilie Cantacuzino

[13]↑ Pasire: Tot neamul muntenesc; Pasire rumpătoare: Rudeniia și boierimea celor mari, a muntenilor

[14]↑ Brehnacea: Costantin stolnicul

[15]↑ Șoimul: Toma postelnicul

[16]↑ Uleul: Ștefan paharnicul

[17]↑ Cucunoz: Mihai spatar

[18]↑ Coruiul: Răducanul

[19]↑ Hârățul: Radul Golescul

[20]↑ Bălăbanul: Șerban Catacuzino

[21]↑ Blendăul: Șerban logofetul

[22]↑ Monarhie: Țară, publică

[23]↑ Cânii: Capichehaile

[24]↑ Ogari: Călărași

[25]↑ Coteii: Iscoade

[26]↑ Bursuc: Lupul vornic

[27]↑ Nevăstuică: Fata Dedului

[28]↑ Guziul Orb: Dedul

[29]↑ Șoarece: Ursechel

[30]↑ Jiganie vânătoare și de vânat: Boierime mai de gios a moldovenilor

[31]↑ Corbul: Basaraba voda; Epitrop: Domn a fietecării țări

[32]↑ Pasire vânătoare și de vânat: Boierimea mai de gios a muntenilor

[33]↑ Dobitoc supus: Țărănimea, prostimea moldovenilor; Pasire supusă: Țărănimea, prostimea muntenilor

[34]↑ Boul: Donici logofetu

[35]↑ Căprioara: Caratziestii

[36]↑ Lebăda: Cornescul banul

[37]↑ În săbor a să obști: Cu toții într-un sfat a fi

[38]↑ Liliac: Marco Pseudobeizade

[39]↑ Vidra: Constantin vodă Duca

[40]↑ Brebul: Bpuraz postelnic

[41]↑ Monarhiia celor de apă: Țărigrădenii

[42]↑ Cămila: Mihalaki Racovitza

[43]↑ Strutocamila: Mihai vodă

[44]↑ Marginile gârlelor: Fănariul Țarigradului

[45]↑ Căprioara de Aravia: Dimitrașco Caratze

[46]↑ Siloghismul: domnie altuia

[47]↑ Epitrop Vulturului: Domn Țării Muntenești

[48]↑ Ca asina despre maică: Vița bună, carea să trage despre maică

[49]↑ Coțofana: Gramaticul muntenesc